

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 138

ARŞİV BELGELERİNE GÖRE
OSMANLI'DA
GÖSTERİ SANATLARI

İSTANBUL 2015

PROJE YÖNETİCİSİ

Doç. Dr. Uğur ÜNAL

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

PROJE SORUMLULARI

Sebahattin BAYRAM

Genel Müdür Yardımcısı

Dr. Önder BAYIR

Daire Başkanı

Mümin YILDIZTAŞ

Yayın İşleri Koordinatörü

YAYINA HAZIRLAYANLAR

Resul KÖSE

Muzaffer ALBAYRAK

FOTOĞRAF

Osman Furkan KESKİN

GRAFİK-TASARIM

Barış HACINOĞMANOĞLU

Bülent KARAKOYUN

BASKI

BİON MATBAACILIK

Orta Mah. İbrahimağa Cad. No:18 Kısmet İş Merkezi B Blok K:3/8

Bayrampaşa, İstanbul - Türkiye

Tel: +90 212 567 62 62 / bionmatbaa.com

ISBN: 978-975-19-6455-7

ÖNSÖZ

Gösteri sanatları, kültürel hayatımızın vazgeçilmez bir dalı olarak hemen her toplumda farklı ve kendine özgü şekillerde tarih boyunca var olmuştur. Kültürel hayatımız içinde yer alan geleneksel gösteri sanatlarının izlerini, Anadolu'dan daha gerilere Orta Asya'ya kadar götürmek mümkündür. Osmanlı döneminde revaçta olan geleneksel seyir sanatları incelendiğinde Türk ve İslâm coğrafyasından süzülgelemiş bu zengin tarihi mirasın bu dönemde de yaşatıldığını görmekteyiz. Mimariden musikiye, edebiyattan güzel yazıya tüm estetik değerleri ile tarihte önemli izler bırakan Osmanlılar, belli kural ve sınırlar çerçevesinde seyir sanatlarının gelişmesine de katkı sağlamışlardır. Osmanlı klasik çağlarında başta saray ve üst düzey yönetim mekanizmaları tarafından himaye edilip, halk nezdinde de büyük ilgi gören; Kukla, Karagöz, Meddah ve Ortaoyunu gibi seyir sanatlarına, Tanzimat'la birlikte batılı tarzdaki sahne sanatlarının ve sinemanın eklenmesi Osmanlı görsel sanatlarının gelişim seyri olarak değerlendirilebilir.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü bünyesindeki Osmanlı Arşivi belgelerine dayanılarak hazırlanan bu eser, gösteri sanatlarının tarihi seyri içerisindeki gelişimi takip edilerek hazırlanmıştır.

Kitabın birinci bölümü, "*Geleneksel Seyir Sanatları İçerisindeki; Kukla, Karagöz, Meddah, Ortaoyunu*" başlıkları altında, Orta Asya'dan Anadolu'ya taşınmış geleneksel seyir sanatı olan *Kuklacılık*, halk tiyatrosu geleneğinin en önemli formu olan *Karagöz-Hacivat*, sarayda ve halk arasında büyük ilgi gören *meddahlık*, karagöz oyununun sahnede canlandırılmış formu diye tanımlanabilecek *Ortaoyunu* bölümlerinden oluşmaktadır.

İkinci bölümde tiyatro ile alakalı belgeler bulunmaktadır. Bu belgelerden anlaşılacağı üzere tiyatronun Osmanlı memleketinde görülmesi 19. yüzyılın ilk yarısına kadar inmektedir. İlk olarak yabancı tiyatrocular tarafından Beyoğlu'nda açılan tiyatro sahnelerinde yabancı dilde temsiller verilmişti. Türkçe tiyatrolar yüzyılın ikinci yarısından itibaren sahnelenmeye başlamıştı. Tiyatro alanında en önemli gelişme ve yenilik hiç şüphesiz Sultan Abdülmecid tarafından Dolmabahçe Sarayı'nın hemen bitişiğinde yaptırılan "Saray Tiyatrosu" olmuştur. Sonraki padişahlar Abdülaziz ve II.Abdülhamid de tiyatro ile bir hayli ilgilidiler. Bununla beraber devlet politikalarına ve halkın yaşam tarzına aykırı olabilecek sahneler, gerek padişahlar gerekse devlet yönetimi pek müsaade etmemiştir. Bu politika ekseninde gerekli müdahaleler ve düzenlemeler de gerçekleşmiştir. En nihayetinde geçtiğimiz yıl 100. yılı kutlanan ve Türk Tiyatrosu'nda çok önemli bir dönüm noktası olan Darülbeydi (İstanbul Şehir Tiyatroları) 1914'te bilfiil devlet vasıtasıyla kurulmuştur.

Üçüncü bölümde ise sinema ile ilgili belgeler yer almaktadır. 19. yüzyılın sonunda ortaya çıkan sinema, Osmanlı Devleti'nde 1895'ten sonra gösteri sanatları arasında yer almaya başlamıştır. Sinema başlangıçta tiyatrocuların çabaları neticesinde tiyatro ile aynı salonları paylaşmış, zamanla müstakil sinema salonları kurularak tiyatrodan ayrı hatta tiyatroya rakip bir seyir sanatı haline gelmiştir. Türkiye'de, sinema tarihi ile ilgili aralarında tiyatro işletmecilerinin ve seyircilerinin uyması gereken kuralları düzenleyen nizamname ve genelgelerin de bulunduğu ilk belgeler bu bölümde bulunmaktadır.

Geçtiğimiz 2014 yılı gerek Darülbeydi'nin ve gerekse Türk Sineması'nın 100. yılı olarak kutlanmış, bu kapsamda etkinlikler icra edilmiştir. Ancak bu etkinlikler çerçevesinde yapılan çalışmalarda; gösteri sanatlarının tarihinden ve Devlet Arşivleri'nden gerekli derecede istifade edilmediği görülmüştür. Biraz da bu eksikliği gidererek, seyir sanatlarının meraklılarına ve bu alana ilgi duyabileceklere katkı sağlamak amacıyla hazırlanan bu kitapta, 164 konu başlığı altında toplam 302 belge günümüz harflerine aktarılmış ve özetlenmiştir. Muhtelif kaynaklardan derlenen döneme ait birçok fotoğrafla da, kitabın görsel zenginliğine katkı sağlanmıştır.

Eserin, araştırmacılara ve ilgililere faydalı olmasını diler, hazırlanmasında emeği geçen Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personeline teşekkür ederim.

Doç. Dr. Uğur ÜNAL
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

❧ İÇİNDEKİLER ❧

ÖNSÖZ.....	3
İÇİNDEKİLER	5
KISALTMALAR.....	11
KULLANILAN GÖRSELLER LİSTESİ	13

GELENEKSEL SEYİR SANATLARI

(KUKLA-KARAGÖZ-MEDDAH-ORTAOYUNU)

1- Cariyelerin kukla ve karagöz eğitimleri	16
2- Enderun'da görevli kukla muallimi Kuklacı Karabaş'ın maaşı	20
3- Enderun'da görevli kukla muallimi Kuklacı Ali'nin maaşı.....	22
4- Hayalci (Karagözcü) Ahmet Çelebi'nin padişah tarafından huzura çağırılması.....	24
5- Hayalbaz (Karagözcü) ve meddahlara ödenen ücretler.....	26
6- Meddah Ahmet Efendi'nin maaşı	30
7- Ramazanda kahvehanelerde karagöz oynatılması	34
8- Hayalci (Karagözcü), kuklacı, incesaz ve hokkabazların ruhsatiye ücretinden şikayetleri.....	36
9- Karagözcü İbrahim'e yapılan müdahalenin engellenmesi	38
10- Silahtarağa mesiresinde orta oyunu oynatılması.....	40
11- Tiyatro, ortaoyunu, karagöz, kukla oyunları nizamnamesi	42
12- Hayalcıbaşı Rıza Efendi'nin eşine maaş bağlanması.....	50
13- Üsküp'te kadınlar için oynatılan kukla oyunu.....	52
14- Fransız kuklacının uygunsuz sözlerine engel olunması	54
15- Büyükkada'da kukla oynatmak için ruhsat talebi	56
16- Fener'de kukla oynatılmasına izin verilmesi	58
17- Yangınzedeler menfaatine orta oyunu oynatılması	60
18- Kukla, karagöz, pandomim gösterileri için dikkat edilecek hususlar	62
19- Ortaoyunu oynatmak için ruhsat talebi	64
20- Komik Ali Rıza'ya orta oyunu için izin verilmesi	66
21- Adliye memuru İzzet Efendi'nin karagöz oynatmaktan men edilmesi	68
22- Müslüman kadın kıyafetiyle orta oyunu oynatılmasına izin verilmemesi.....	72

TİYATRO

1- Odeon Tiyatrosu'nda komedi ve opera oynanması	76
2- Avusturyalı tiyatroçunun tiyatro oynatmasına ruhsat verilmesi	78
3- İzmir'de zararlı içerikli Rumca piyeslerin oynatılmasına izin verilmemesi.....	80
4- Beyoğlu'nda yeni tiyatro binası inşa talebi.....	82
5- Tiyatrocu Naum'a yeni tiyatro inşası için para yardımı yapılması	84
6- Tiyatrocu Belli'ye tiyatro oynatması için ruhsat verilmesi.....	88
7- Tiyatrocu Naum'un yeni tiyatrosunda oyun sahnelemesine ruhsat verilmesi	92
8- İstanbul Suriçi'nde tiyatro açma talebi	94
9- Beyrut'ta tiyatro açılması	96
10- Tepebaşı'nda sokak tiyatrosu kurulması	98
11- Tiyatroda seyircilerin münasebetsiz hareketlerinin engellenmesi	102
12- Beyoğlu Tiyatrosu musiki müdürünün taltifi.....	104
13- Dolmabahçe Saray Tiyatrosu'na devlet erkânı ve sefirlerin davet edilmesi	106
14- İstanbul Suriçi'nde tiyatro açılması.....	110
15- Beyoğlu Naum Tiyatrosu Nizamnamesi	112
16- İstanbul Tiyatrosu'na dair nizamname.....	118
17- İstanbul'da elçilik görevlilerinin tiyatroya daveti.....	124
18- Gedikpaşa'daki tiyatronun Ramazan'da açık olması	126
19- Mişel Naum'un Beyoğlu Tiyatrosu'ndaki imtiyaz süresinin uzatılması.....	128
20- Beyoğlu'nda Ermenice oyunlar oynatan tiyatro	130
21- Beyoğlu'nda Fransızca tiyatro oynatılması	132
22- Naum Tiyatrosu'nun gaz bedelinin padişah tarafından ödenmesi	136
23- Naum Tiyatrosu'nun imtiyazının uzatılması.....	140
24- Güllü Agop'a verilen Türkçe tiyatro oynatma imtiyazı.....	142
25- Guatelli Paşa'nın tiyatro kurmak için arsa talebi.....	146
26- Tiyatrocu Naum'un yeni imtiyaz talebi.....	150
27- Güllü Agop'un sahibi olduğu Osmanlı Tiyatrosu'nu şirkete dönüştürme gayreti	152
28- Tiyatro eserlerinin Maârif Meclisi tarafından denetimi	156
29- Maârif Meclisi'nden tiyatro eserlerine verilen ruhsatnameler	158
30- Güllü Agop'un tiyatrodaki Ermenice oyun oynatmasında sakınca olmadığı	162
31- Oynanacak tiyatro piyeslerinin kontrol ve takibi.....	166
32- Tiyatrolarda münasebetsiz oyunlar oynatılmaması	168
33- Tiyatrolarda edebe aykırı oyunlar oynanmaması.....	170

34- Tiyatro giriş biletlerinden vergi alınması	172
35- Tiyatrolarda yangına karşı alınması gereken önlemler	174
36- Yıldız Sarayı'nda oyun sahneleyen ecnebi tiyatrocuların maaşı	176
37- Yahudi lisanıyla oynatılan tiyatro oyunu üzerine münakaşa	178
38- Shakespeare'in iki tiyatro eserinin yasaklanması	182
39- Bakırköy'de bir tiyatro açılması	184
40- Spirit Union Tiyatrosu'nun programını içeren afiş	188
41- Bursa'daki tiyatroda sahneye Müslüman kadın çıkmadığı	190
42- Tiyatro oyunları için sansür heyeti kurulması ve nizamname hazırlanması	192
43- İslamiyetle alay eden Fransız tiyatro eseri	194
44- Tepebaşı Bahçesi'ndeki kışlık tiyatronun tamiri	196
45- Tiyatro piyeslerinin Zaptiye Dairesi'nce sansürlenmesi	198
46- Sansürlenlen oyunundan dolayı Fransız Tiyatro Kumpanyası'na tazminat ödenmesi	200
47- Tiyatro salonlarında görev yapan sansür memurları	202
48- Yabancı piyeslerin sansürden geçmesi ve ihtilal konulu oyunların yasaklanması	204
49- İstanbul tiyatrolarında bir gecede sergilenen oyunlar	208
50- Tiyatrolarda oyunların kontrol edilmeden sahnelenmemesi hakkında genelge	210
51- Tiyatro oyunları sansür talimatnamesi	212
52- Yıldız Saray Tiyatrosu'nda çalıştırılacak İtalyan tiyatrocular	216
53- Tiyatrocuların esnaf teşkilatı olarak kabul edilemeyeceği	220
54- Tiyatro oyunu sahnelenecek binaların sahip olması gereken fiziki özellikler	222
55- Londra'da "Esrar-ı Harem" isimli oyunun yasaklanması	226
56- Tiyatro oyuncularının piyes metni dışında doğaçlama yapmamaları	228
57- Tiyatro aleyhine Diyarbakır'da cami duvarına asılan yazı	230
58- Ruhsat verilecek tiyatro binaları	234
59- Tiyatrocu Hasan Efendi'nin sahnelediği oyunların denetlenmesi	236
60- Tiyatrolarda "ıslahat talebi" gibi sözlerin sansürlenmesi	238
61- Çamlıca ve Libade mesire tiyatroları ve kantocu kadınlar	242
62- Ramazan ayında Direklerarası'nda oyun sahneleyecek tiyatroya izin verilmediği	246
63- İstanbul'a gelecek olan meşhur Fransız Aktrist Sara Bernhardt	248
64- Yerli tiyatro kumpanyalarına tekrar ruhsat verilmesi	250
65- Yıldız Sarayı Tiyatrosu için satın alınacak eşya	252
66- Tiyatrocu Jean Tan ve sinemacı Jean Zoiler'in madalya ile taltifi	256
67- Tiyatroda erkeklerle kadınların bir arada bulunmaması	258

68- "İki Ahbab Çavuşlar" oyununun kadınlara gösteriminin yasaklanması.....	260
69- Ahşap tiyatrodan çıkan yangın.....	262
70- Bayburt'tan kovulan tiyatro kumpanyası	266
71- Kadınlara mahsus tiyatro ve konsere izin verilmediği	270
72- "Abdülhamid" isimli oyunun yasaklanması	274
73- Tiyatro oyunlarından Darülaceze'ye verilen aidat	276
74- Tiyatro salonlarında haremlik-selamlık uygulaması.....	280
75- Erzincan'da tiyatroya tepki.....	282
76- Tiyatrolarda kantoculuğun yasaklanması teklifi	284
77- Osmanlı tiyatro eserinin Paris'te sahnelenmesi.....	286
78- Ahşap ve tek kapılı mekânda tiyatro oynatıldığına dair şikâyet	290
79- Tiyatrolarda Kur'an ve hadis okunarak İslamiyetle alay edilmesinin men'i.....	292
80- Nasreddin Hoca piyesinin yasaklanması	294
81- Sultan Abdülaziz'in katli ve Abdülhamid dönemini anlatan Rumca piyesin yasaklanması	296
82- Osmanlı Milli Tiyatrosu Anonim Şirketi'ne devlet desteği	298
83- Elli senelik tiyatrocu Minakyan Efendi'nin taltifi	300
84- Tiyatro, sinema ve oyun mahallerine dair nizamname	302
85- Şark İttihad Sinema ve Tiyatro Osmanlı Anonim Şirketi'nin kuruluşu	310
86- Tiyatro ve Musiki Sanâyi-i Nefise Şirketi'nin kuruluşu.....	314
87- Büyük Tiyatro Heyeti'nin kuruluşu.....	316
88- Müslüman kadınların tiyatro sahnesine çıkarılmaması	318
89- Darübedayi'de sahnelenecek oyunların Matbûât İdaresi'nce denetlenmesi	320
90- Afife [Jale'nin] Darübedayi kadrosundan çıkarılması	322
91- Beyoğlu, Galata, Bakırköy, Kadıköy ve İstanbul'daki tiyatro ve sinema salonlarının listesi.....	326
92- Gedikpaşa'da inşa olunacak tiyatronun planı	334

SİNEMA

1- Sinematograf için gerekli aletin gümrükten geçirilmesi	340
2- Sinematograf Victor Continsouza'nın taltifi	342
3- Sigmund Weinberg'in Osmanlı ordusunun sinema filmlerini çekmek için izin talebi	344
4- Sultan II. Abdülhamid'in Berlin'den talep ettiği sinema filmleri	346
5- Sinema ve sahnelerde hükümdarların resimlerinin gösterilmemesi.....	348
6- Osmanlı ülkesinde sinema gösterim şartları.....	350
7- Sinemalarda sakıncalı resimler gösterilmemesi için alınan tedbirler	354

8- İtalyan sinema şirketinin kullanacağı makinenin gümrükten geçirilmesi.....	356
9- Anarşistliğe dair filmlerin gösteriminin yasaklanması	358
10- Sinema gösterimi için gerekli elektrik makinesinin gümrükten geçirilmesi.....	360
11- Beyoğlu'nda Labrino isimli meyhanede sinema gösterimi.....	362
12- İstanbul'daki sinema giriş biletlerine bir kuruşluk pul yapıştırılması	364
13- Vapurda sinema gösterimine izin verilmemesi.....	366
14- Ramazan gecelerinde ve bayramda sinema gösterim izni	368
15- Sinemalarda genel ahlaka aykırı gösterimlerin yasaklanması	370
16- Sinema ve tiyatrolardan kanuna aykırı vergi alınmaması	372
17- Sinema gösterimi yapılan yerlerin tehlike anında çıkışının kolay olması	374
18- Balkan Savaşı'nda Türk milletinin maruz kaldığı mezalimin sinema filmiyle anlatılması	376
19- Sinema filmlerinde gösterilen yazıların Türkçe olarak da gösterilmesi için öğrencilerin yaptığı eylem	378
20- Cephe gerisindeki askerlere seyrettirilmek üzere sinema filmi gönderilmesi.....	382
21- Estern Sineması Osmanlı Anonim Şirketi'nin kuruluşu	384
22- Çanakkale Savaşı'nın sinema yoluyla öğrencilere anlatılması	386
23- Sinemacı Necati Bey'in Çanakkale Savaşı'nda gerçek muharebe sahnelerini filme aldığı	388
24- Avusturyalı sinemacı Goldsmith'in savaşa dair sinema filmi gösterimi	392
25- Almanya'dan sinema ve fotoğrafçılığa ait makine ve kitap siparişi.....	396
26- Aktör Burhaneddin Bey'in Peşte'de bir tiyatrodan sahneye çıktığı	398
27- Sinemaların bayramlarda bir günlük hasılatını yardım kuruluşlarına bağışlaması	400
28- Sinemalara 16 yaşından küçük çocukların alınmaması	402
29- İngiliz "Levant Sinema Şirketi"nin adının "Şark Sinema Şirketi" olarak değiştirilmesi.....	406
30- Dersaadet Polis Mektebi'ne sinematograf makinesi alımı	410
31- Genç Dernekleri'ne dair filmlerin Suriye'de izlettirilmesi	412
32- Galiçya ve Romanya cephelerindeki Osmanlı askerlerine dair sinema filmi gösterimi	414
33- Avrupa cephelerinde bulunan Osmanlı birliklerinin sinema filmlerinin çekilmesi	416
34- Okullarda gösterilmek için tarihi ve coğrafi sinema filmleri çekilmesi	418
35- Osmanlı ordusuna dair sinema filmlerinin öğrencilere izlettirilmesi	420
36- Sinema şirketi için Almanya'dan sinema filmi şeritleri getirtilmesi.....	422
37- "Anadolu" isimli sinema filminin gösterime hazırlanması.....	424
38- Avusturya-Macaristan film şirketinin İstanbul'da film çekeceği	426
39- İstanbul'da sinema, tiyatro, lokanta gibi eğlence mekânlarının kapanacağı saatler.....	428
40- İstanbul sinemalarında İttifak Devletleri'ne ait filmlerin gösteriminin yasaklanması	430
41- Müdafaa-i Milliye Cemiyeti'ne ait sinema filmlerinin askeriye devri.....	432

42- Tarih konulu filmler için Topkapı Sarayı ile İhlamur ve Perdeli Köşklerde film çekilmesi.....	434
43- Sinema ve tiyatro biletlerinden alınacak temâşâ vergisi	436
44- Sinema gösterimi için kullanılan Benz markalı motor	440
45- Edep ve ahlaka aykırı filmlerin yasaklanması	442
46- Zabıta memurlarının sinemalara biletsiz alınmamaları.....	446
47- Sinema filmlerinin gösterimden evvel hükümetin kontrolünden geçirilmesi.....	448
48- Korsan sinema filmi gösteriminin engellenmesi.....	450
49- Almanya karşıtı "Şarlo Asker" isimli filmin sansürlenerek gösterilmesi	454
50- Kral 12. Şarl'a dair bir İsveç filminin Türkiye çekimleri	456
Dizin	459

❧ KISALTMALAR ❧

Hicri Ayların Rumuzları

M.	Muharrem	B.	Receb
S.	Safer	Ş.	Şaban
Ra.	Rebiülevvel	N.	Ramazan
R.	Rebiülâhîr	L.	Şevval
Ca.	Cemâziyelevvel	Za.	Zilkade
C.	Cemâziyelâhîr	Z.	Zilhicce

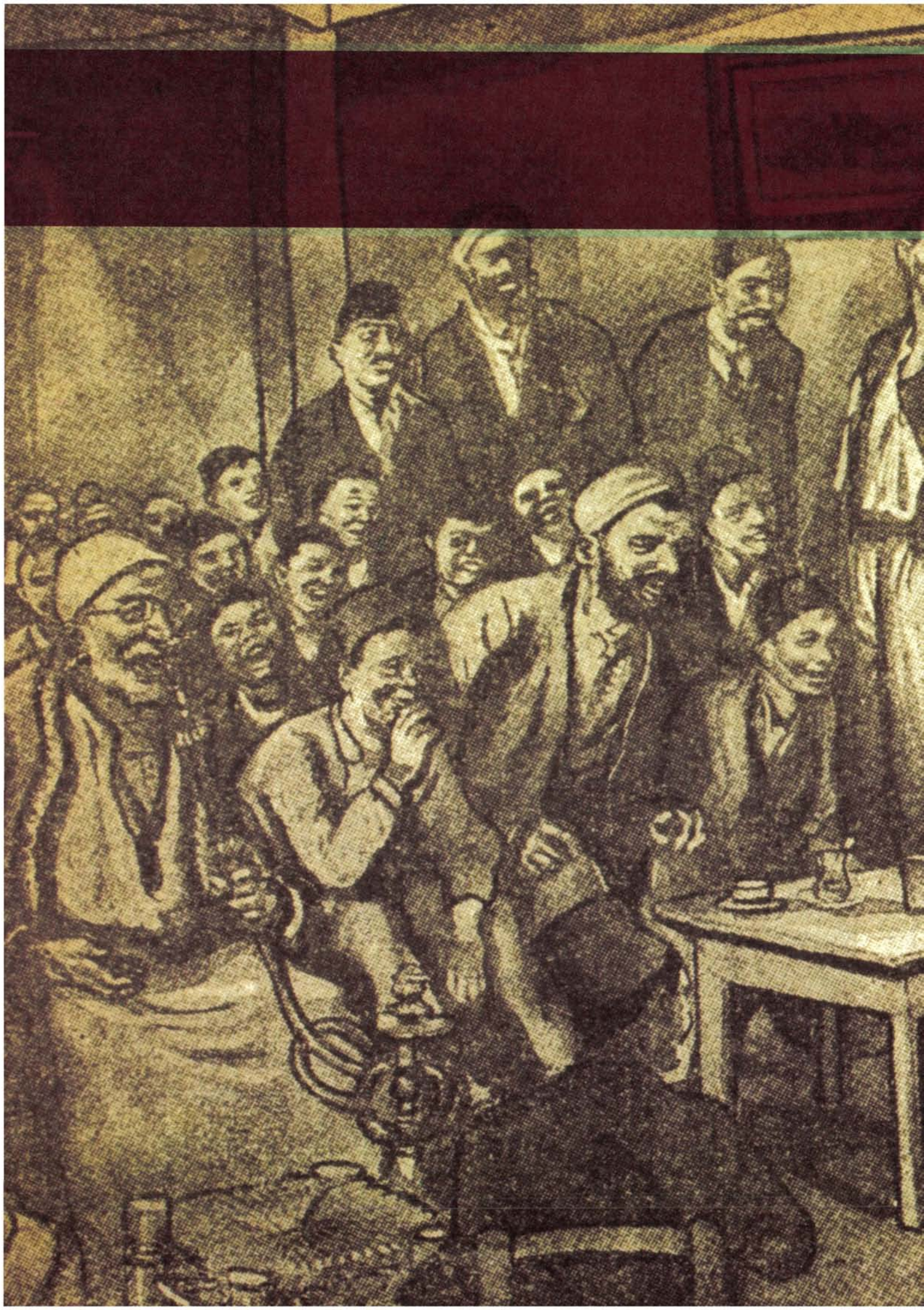
ARŞİV FON KODLARI

A. DVN	Bab-1 Asaî Divan-1 Hümayun Kalemî
A. MKT	Sadâret Mektubî Kalemî Evrakı
A. MKT. MHM	Sadâret Mektubî Mühimme Kalemî Evrakı
A. MKT. NZD	Sadâret Mektubî Mühimme Kalemî Nezaret ve Devâir Evrakı
A.MKT.MHM	Sadâret Mektubî Mühimme Kalemî Evrakı
A.MKT.MVL	Sadâret Mektubî Kalemî Meclis-i Vala Evrakı
A.MKT.UM	Sadâret Mektubî Kalemî Umum Vilayat Evrakı
AE.IV.MEHMED	Ali Emiri Sultan Mehmed IV
BEO	Bâb-1 Âli Evrak Odası Evrakı
C.ML	Cevdet Maliye
C.SM	Cevdet Saray
DH.EUM.5.Şb	Dahiliye Nezâreti Emniyet-i Umumiye Beşinci Şube
DH.EUM.AYŞ	Dahiliye Emniyet-i Umumiye Asayiş Kalemî Evrakı
DH.EUM.KADL	Dahiliye Nezâreti Emniyet-i Umumiye Kısım-1 Adli Kalemî
DH.EUM.LVZ	Dahiliye Nezâreti Emniyet-i Umumiye Levazım Kalemî
DH.EUM.THR	Dahiliye Emniyet-i Umumiye Tahrirat Kalemî Evrakı
DH.EUM.VRK	Dahiliye Emniyet-i Umumiye Evrak Odası Kalemî Evrakı
DH.İ.UM	Dahiliye Nezâreti İdare-i Umumiye Evrakı
DH.İ.UM-EK	Dahiliye Nezâreti İdare-i Umumiye Evrakı Ekleri
DH.İD	Dahiliye Nezâreti İdare Evrakı
DH.KMS	Dahiliye Nezâreti Dahiliye Kalem-i Mahsus Evrakı
DH.MKT	Dahiliye Nezâreti Mektubî Kalemî
DH.MUİ	Dahiliye Muhaberat-1 Umumiye İdaresi Evr.
DH.UMVM	Dahiliye Nezâreti Umur-1 Mahalliye ve Vilayat Müdürlüğü Evrakı
HR. İD	Hariciye Nezâreti İdare
HR.İM	Hariciye Nezâreti İstanbul Murahhaslığı

HR.MKT	Hariciye Nezâreti Mektubi Kalemî Evrakı
HR.SYS	Hariciye Nezâreti Siyasî
HR.TO	Hariciye Nezâreti Tercüme Odası Evrakı
İ.DH	İrade Dahiliye
İ.DUİT	İrade Dosya Usulü
İ.HR	İrade Hariciye
İ.HUS	İrade Hususî
İ.ML	İrade Maliye
İ.MMS	İrade Meclis-i Mahsus
İ.MVL	İrade Meclis-i Valâ
İ.RSM	İrade Rûsumat
İ.ŞD	İrade Şura-yı Devlet
İ.TAL	İrade Taltifat
İE.SM	İbnülemin Saray Mesalihi
MF.MKT	Maârif Nezâreti Mektubi Kalemî
MV	Meclis-i Vükela Mazbataları
MVL	Meclis-i Vala Evrakı
PLK	Plan-Proje-Kroki
ŞD	Şura-yı Devlet Evrakı
ŞD.ML.NF	Şûrâ-yı Devlet Maliye ve Nâfia Dairesi
ŞD.MLK	Şûrâ-yı Devlet Mülkiye Dairesi
TFR.IA	Rumeli Müfettişliği Sadâret Evrakı
TS.MA.d	Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi Defterleri
Y.A.HUS	Yıldız Sadâret Hususî Maruzat Evrakı
Y.EE	Yıldız Esas Evrakı
Y.MTV	Yıldız Mütenevvi Maruzat Evrakı
Y.PRK.AZJ	Yıldız Perakende Evrakı Arzuhal Jurnal
Y.PRK.DH	Yıldız Perakende Evrakı Dahiliye Nezâreti Maruzatı
Y.PRK.EŞA	Yıldız Perakende Evrakı Elçilik Şehbenderlik ve Ateşemiliterlik
Y.PRK.HH	Yıldız Perakende Evrakı Hazine-i Hassa
Y.PRK.M	Yıldız Perakende Evrakı Evrakı Müteferrik
Y.PRK.MYD	Yıldız Perakende Evrakı Evrakı Yaveran ve Maiyyet-i Seniyye Erkan-ı Harbiye Dairesi
Y.PRK.UM	Yıldız Perakende Evrakı Umumi
Y.PRK.ZB	Yıldız Perakende Evrakı Zabtiye Nezâreti Maruzatı
ZB	Zabtiye Nezâreti Evrakı

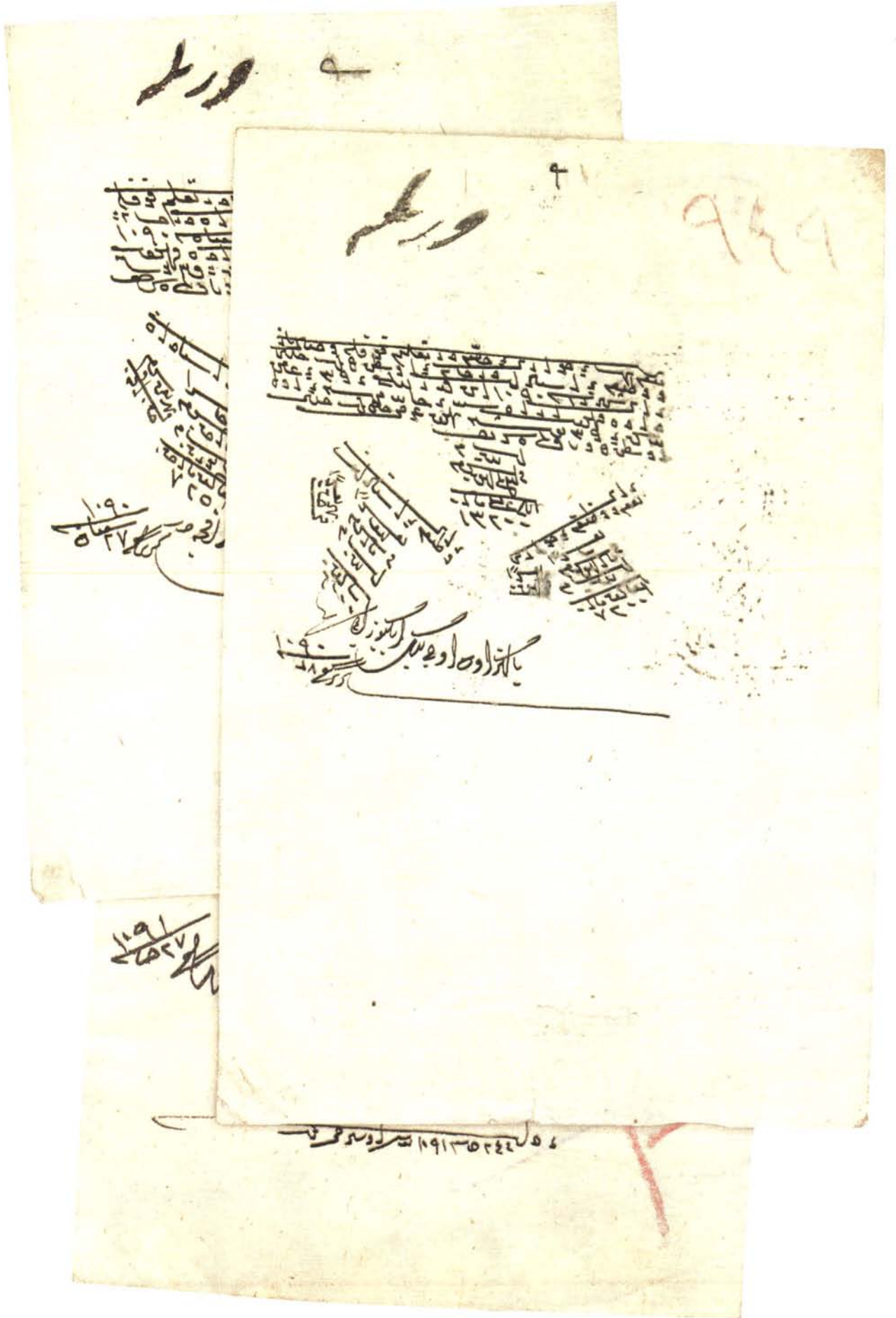
❧ KULLANILAN GÖRSELLER LİSTESİ ❧

İpli kukla karakterleri	18
Şehzadelerin sünnet töreninde kullanılan dev kukla	19
Darüşşafaka'da çocuklar için ortaoyunu kolu	29
Mesire yerinde ortaoyunu	33
Kahvede Meddah Aşki'nin gösterisi	49
Mahalle kahvesinde karagöz oyunu	70
Karagöz ve Hacivat	71
Komik Kel Hasan'ın ortaoyunu sahnesi	86
Naum Tiyatrosu	87
Ortaoyunu kolu	90
Selim-i Sâlis Piyesi'nden bir sahne	91
Kavuklu Hamdi ve Küçük İsmail'in bir ortaoyunu sahnesi	100
Abdürrezzak Efendi Tiyatrosu'ndan bir sahne	101
Dolmabahçe Saray Tiyatrosu	108
Naum Tiyatrosu'nun tiyatro ve opera ilanı	117
Hayalhâne-i Osmâni Tiyatrosu'nda Kel Hasan'ın bir sahnesi	123
Minakyan Tiyatrosu logosu	134
Bir tiyatro sahnesi	135
Gedikpaşa Tiyatrosu'nun içi	139
Güllü Agop Efendi	165
Bir tiyatro sahnesi	181
Abdürrezzak Efendi ve oyuncular	187
Tiyatrocu Ahmet Fehim, Minakyan Efendi ve Kınar Hanım	207
Tiyatrocu Burhaneddin Bey	215
Dolmabahçe Saray Tiyatrosu	218
Şair ve tiyatro oyunu yazarı Abdülhak Hamid	219
Darülbeyaz'da "Çürük Temel" oyunundan bir sahne	225
Hayalhâne-i Osmâni Tiyatrosu'nun anteti	232
İlk Türk aktörü Ahmed Necip Efendi	233
Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu	240
Vatan Yahut Silistre oyunu	241
Osmanlı Tiyatrosu'nda Selim-i Sâlis Piyesi'nden bir sahne	245
Fransız aktrist Sara Bernhardt	254
1908 yılından sonra tiyatrocuların toplu fotoğrafı	264
Kadıköy Papazbahçesi'ndeki Hayalhâne-i Osmâni Tiyatrosu'nda Komik Kel Hasan'ın oyun afişi	265
Komik Ali Rıza Efendi	269
Bursalı Leyla oyununun afişi	272
Müntekim Vâlide piyesinin ilanı	273
Musahipzade Celâl Bey	279
Recaizâde Mahmud Ekrem Bey	289
Darülbeyaz Tiyatrosu'nun logosu	308
1896'da sinemanın ilk afişlerinden biri	309
Darülbeyaz aktristlerinden Sara Mannik	325
İlk Osmanlı sinemacısı Sigmund Weinberg	380
İlk sinema gösterimini yapan Lumiere ve sinematograf makinesi	381
Çanakkale Muharebeleri filminden bir sahne	390
Almanya'dan gelen sinema kamerasını Enver Paşa'nın incelemesi	391
Sinematograf makinesi	409
Sultan Mehmed Reşad'ın Cuma Selamlığı töreni	439
Leblebici Horhor filminden bir sahne	445
Cinema Orient	453

GELENEKSEL SEYİR SANATLARI

CARİYELERİN KUKLA VE KARAGÖZ EĞİTİMLERİ

Usturacı Mehmed Çelebi'nin evinde kukla ve hayalbâz (Karagöz) üstatlarından talim gören saraya mensup cariyelerin bu talimler sırasındaki yeme-içme masrafları ile üstatlara ödenen paramın dökümü

22 Haziran 1680

Verile

Be-cihet-i nafaka-bahâ-i cevârî-i hâssa der-ta'allüm-i kukla ve hayalbâz ve vazife-i üstâdân der-hâne-i Usturacı Mehmed Çelebi berây-ı şehr-i Ra. sene 1090 in kadar meblağ an-Hazîne-i Âmire dâde fermûde ez-ân sebep an-cânib-i Muhâsebe-i Evvel tezkire-i Hazîne nüvişte ber-mûceb-i arzuhâl-i Mehmed Çelebi Usturacı ve bâ-fermân-ı şerif.

Eyyâm: 30

Fi-yevm: 440

13.200 akçe

Berây-ı nafaka ve vazîfe-i cevârî

Neferan: 6

Beher neferan fi 40

Fi-yevm: 240

Eyyâm: 30

7.200 akçe

Berây-ı vazîfe-i üstâdân

Neferan: 4

Beher neferan fi 50

Fi-yevm: 200

Eyyâm: 30

6.000 akçe

Yalnız onüçbin ikiyüz akçedir.

Tahrîren fi 8 R. sene 1090.

Verile

Be-cihet-i nafaka ve vazîfe-i cevârî-i hâssa der-ta'allüm-i kukla ve hayalbâz ma'a-vazîfe-i üstâdân der-hâne-i Usturacı Mehmed Çelebi berây-ı şehr-i Şa'bân sene 1090 in kadar meblağ an-Hazîne-i Âmire dâde fermûde ez-ân sebep an-cânib-i Muhâsebe-i Evvel tezkire-i Hazîne nüvişte ber-mûceb-i arzuhâl-i Mehmed Çelebi el-mezbûr ve bâ-fermân-ı şerif.

18.850 akçe

Berây-ı nafaka-bahâ-i vazîfe-i cevârî

Neferan: 10

Beher neferan yevm fi 40 akçe

Fi-yevm: 400

Eyyâm: 29

11.600 akçe

Berây-ı vazîfe-i üstâdân

Neferan: 5

Beher neferan yevm fi 50 akçe

Fi-yevm: 250

Eyyâm: 29

7.250 akçe

Yalnız on sekiz bin sekiz yüz elli akçedir.

Tahrîren fi 27 Şa'bân sene 1090.

An-hızâne fi 18 N. sene [10]90 an-yed-i hod.

Verile

Be-cihet-i nafaka baha-i vazife-i cevâri-i hâssa ve vazife-i üstadân der-ta'allüm-i kukla ve hayalbâz der-hane-i Usturacı Mehmed Çelebi berây-ı şehri Ca. sene 1091 in kadar meblağ an-Hazine-i Âmire dâde fermûde ez-ân sebep an-cânib-i Muhâsebe-i Evvel tezkire-i Hazine nüvişte ber-müceb-i arzuhâl ve bâ-fermân-ı şerîf.

19.500 akçe

Berây-ı nafaka bahâ-i cevâri-i hâssa

Neferan: 10

Beher nefer fi 40

Fi-yevm: 400

Eyyâm: 30

12.000

Berây-ı vazife-i üstadân

Neferan: 5

Beher nefer fi 50 akçe

Fi-yevm: 250

Eyyâm: 30

7.500

Yalnız ondokuzbin beşyüz akçedir.

Tahrîren fi 27 Ca. sene 1091.

An-hızâne fi 24 Ca. sene 1091 be-dest-i Usturacı Mehmed

Geleneksel seyir sanatlarından Türk el kuklası ve ipli kukla: İbiş ile Maskara

Metin And, Geleneksel Türk Tiyatrosu; Kukla Karagöz Ortaoyunu,

Bilgi Yayınevi Ankara 1969 s. 101

Şehzadelerin sünnet töreninde başlığında küçük kuklalar (Çin bebekleri) taşıyan dev bir kuklanın meydandan geçişi
Levni, Surnâme

ENDERUNDA GÖREVLİ KUKLA MUALLİMİ KUKLACI KARABAŞ'IN MAAŞI

Enderun-ı Hümayûn'da Kukla muallimliği yapan Kuklacı Karabaş ile sazende hokkabaz Yahudi'nin 1682 Ağustos ayına ait 1200 akçelik tahsisatlarının verilmesi için hazırlanmış ödeme emri tezkiresi

23 Ağustos 1682

Verile

Nukilet

Be-cihet-i vazife-i Kuklacı Karabaş an-muallimân-ı Enderun-ı Hümayûn berây-ı şehr-i Receb sene 1093 in-kadar meblağ an-Hazine-i Âmire dâde fermûde ez-ân sebeb an-cânib-i Muhâsebe-i Evvel tezkire-i Hazîne nüvişte ber-mûceb-i arzuhal ve bâ-fermân-ı şerif.

Eyyâm: 30
Fî yevm 40
1200 akçe

Yalnız bin ikiyüz akçedir

Tahrîren 3 Ş. sene 1093.

An-hızâne fî 19 Şaban sene 1093 be-dest-i hod.

Verile

Nukilet

Be-cihet-i nafaka-bahâ-i hokkabaz-ı sazende Yahudi an-muallim-i Enderun-ı Hümayûn berây-ı şehr-i Receb sene 1093 in-kadar meblağ an-Hazine-i Âmire dâde fermûde ez-ân sebeb an-cânib-i Kalem-i Teşrifat tezkire-i Hazîne nüvişte el-vâki fî 28 Receb sene 1093.

Eyyâm: 30
Fî 40
1200 akçe

Yalnız bin iki yüz akçedir.

Tahrîren et-tarih an-hızâne fî 19 Şaban sene 1093 be-dest-i hod.

۱۹

1.95

1645/172

1.95

ENDERUNDA GÖREVLİ KUKLA MUALLİMİ KUKLACI ALİ'NİN MAAŞI

Enderun-ı Hümayun'da Kukla muallimliği yapan Kuklacı Ali'nin 1200 kuruştan iki aylık maaşının verilmesine dair ödeme emri

17 Kasım 1683

Verile

Be-cihet-i vazife-i Ali Kuklaî an-Muallimân-ı Enderun-ı Hümayûn berây-ı şehr-i L. sene 1094 in kadar meblağ an-Hazine-i Âmire dâde fermûde ez-ân sebeb an-cânib-i Muhâsebe-i Evvel tezkire-i Hazîne nüvişte ber-mûceb-i arzuhal-i hod ve bâ-fermân-ı şerif.

Eyyâm: 29

Fi 40

1160 akçe

Yalnız bin yüz altmış akçedir.

Tahrîren Fi 2 Za. sene 1094.

An-hızâne fi 27 Za. sene 1094 be-dest-i hod

Verile

Be-cihet-i vazife-i Ali Kuklaî an-Mualliman-ı Enderun-ı Hümayûn berây-ı şehr-i Za. sene 1094 in kadar meblağ an-Hazine-i Âmire dâde fermûde ez-ân sebeb an-cânib-i Muhâsebe-i Evvel tezkire-i Hazine nüvişte ber-mûceb-i arzuhal-i hod ve ba-fermân-ı şerif.

Eyyâm: 30

Fi 40

1200 akçe

Yalnız bin ikiyüz akçedir.

Tahrîren 29 Za. sene 1094.

An-hızâne fi 27 Za. sene 1094 be-dest-i hod

۹۶
 ۱۱۱۶۲

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the list or a separate entry, mentioning various items and quantities.

25

✓ 3 ✓

ملک وادریعہ

~~109715602~~

HAYALCİ (KARAGÖZCÜ) AHMET ÇELEBİ'NİN PADİŞAH TARAFINDAN HUZURA ÇAĞIRILMASI

Padişahın huzuruna çağrılan Hayalci (Karagözcü) Ahmed Çelebi'ye şahsi masrafları, hararaları ve yolculuk için tahsis edilen araba bedeli olarak 5.740 akçenin ödenmesi için Divan'dan verilen emir

24 Şubat 1685

Tezkiresi verile

Ruznameci Efendi

Tezkire-i divan vusûlünde haliya Rikâb-ı Hümâyûn-ı şevket-makrûna irsâli fermân olunan Hayalü'z-zıllı Ahmed Çelebi'ye harcırah ve nafaka-bahâ için Hazine-i Âmire'den yalnız beş bin akçe veresiz.

Fî 14 Ra. sene [10]96.

Tezkire dâde fî 15 Ra. sene 1096.

Ruznameci Efendi

Tezkire-i divan vusûlünde Hayalbâz Ahmed Çelebi'ye Rikâb-ı Hümâyûn'a gitmek için bir adet kırmızı koçu ve iki re's mekâri bargirlerinin koçu için beşyüz ve mekâri için iki yüz kırk akçe ki cem'an yedi yüz kırk akçe Hazine'den verip müceb-i tezkire ile âmil olasın.

Fî 14 Ra. sene 1096.

Tezkiresi

Be-cihet-i ücret-i koçu-i sürh ve ücret-i bargirân-ı berây-ı lâzıme-i Hayalbâz Ahmed Çelebi derhîn-i irsâl-kerde-i Rikâb-ı Hümâyûn be-hazret-i şehriyârî in-kadar meblağ tezkire-i divan.

Fî 14 Ra. sene [10]96.

Koçu-i sürh

1 aded

740 akçe

Ahmed Çelebi Kethüdâ-i arabaha

Tezkire dâde fî 20 Ra. sene 1096.

HAYALBÂZ (KARAGÖZCÜ) VE MEDDAHLARA ÖDENEN ÜCRETLER

Bayramlarda ve padişahın doğum günü münasebetiyle yapılan şenliklerde padişah huzurunda sanatların icra eden Hayalbaz (Karagözcü) ve Meddahlara ödenen ücretleri gösteren masraf defterleri

8 Ağustos 1793

Bin iki yüz yedi senesi mâh-ı Cemâziyelevvelinde vâki ceyb ve harc-ı Hassa-i Hümayûn Hazine vekili ağa yediyle iki nefer Hayalbâza ihsân-ı mülûkâne buyurulan 60 kuruş fi 30 kuruş.

Bin ikiyüz sekiz senesi mâh-ı Şevvalinde vâki ceyb ve harc-ı Hassa-i Hümayûn İd-i şerifde bazı kullarına ihsân-ı mülûkâne buyurulan:

	Kuruş
Çengilere	200
Tavşanlara	100
Köçeklere	30
[Yekûn]	330

	Kuruş
Müslüman hânendelere	91
Zimmî hânendelere	81
Hayalbâzlara	40
Şâirlere	25
[Yekûn]	237

Bin iki yüz yedi senesi mâh-ı Şevval-i şerifinde vâki ceyb ve harc-ı Hassa-i Hümayûn Ba-emr-i hümayûn id-i şerifde bazı kullarına ihsân-ı mülûkâne buyurulan

	Kuruş
Hayalbaz kullarına	40
Şâiran kullarına	25
Tavşanlara	100
Tavşanlar ile gelen üç nefer zimmi sazendelere	30
[Yekûn]	195

	Kuruş
Müslüman hânendelerine	91
Zimmi hânendelerine	81
[Yekûn]	172

Veladet-i hümayûn-ı meserret-makrûn vuku'unda vâki olan bazı masârîf ve bazı kullarına ihsân buyurulan zer-i mahbûb nısfıyesi

Beşinci günü halife yerine biniş ile şeref-i hümayûnlarında

	Kuruş
Meddah kullarına	30
İki takım köçekçilere	25
[Yekûn]	55

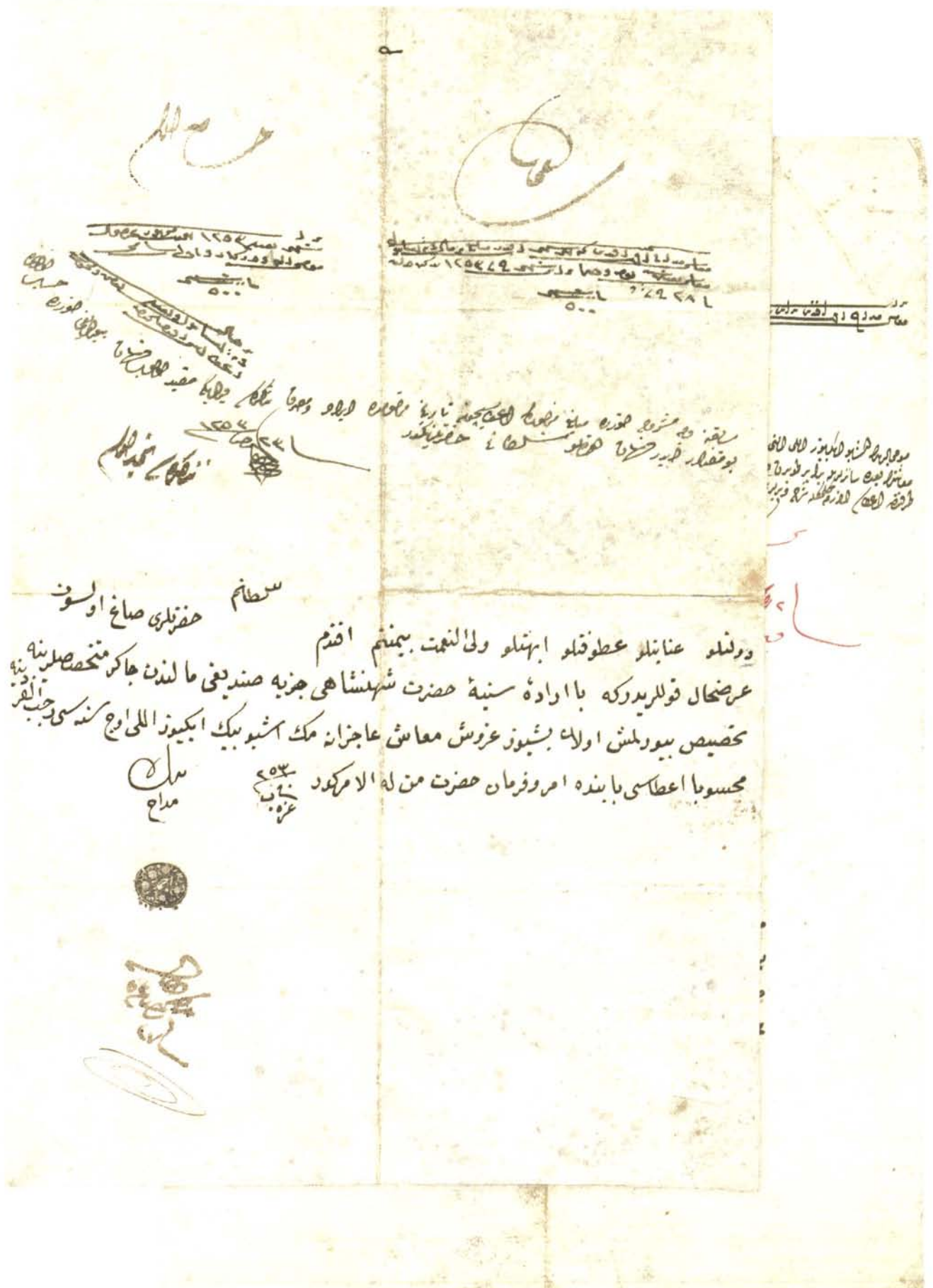
Bin iki yüz yedi senesi mâh-ı Zilhiccesinde göçde vâki ceyb ve harc-ı Hassa-i hümayûn Ber-mu'tâd id-i adhâda bazı kullarına ihsân buyurulmağın teslim olunan

	Kuruş
Enderun mehterleri kullarına	150
Taşra mehterleri kullarına	200
Mehterbaşı kullarına	30
Surnazenbaşı kullarına	20
[Yekûn]	400

	Kuruş
Canbâzân kullarına	100
Hayalbâzân kullarına	40
Müslüman hanendelere	91
Zimmi hanendelere	81
Şâirler kullarına	25
Üç yüz otuz yedi kuruştur.	337

Darüşşafaka'da çocukları eğlendiren Ortaoyunu kolu
İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, No:90828

MEDDAH AHMET EFENDİ'NİN MAAŞI

Aylık 500 kuruş maaşı olan Meddah Ahmet Efendi'nin, 1837 yılı Ekim ayı ve 1840 yılı Nisan ayında müstehak olduğu maaşının ödenmesi için yaptığı talebin kabul edilerek ödeme emrinin verilmiş olduğuna dair tezkire

4 Mayıs 1840

Devletli inâyetli atûfetli übbebetli veliyyü'n-nimet bi-minnetim efendim sultanım hazretleri sağ olsun.

Arzuhâl-i kullarıdır ki bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i şehinşâhî Cizye Sandığı malından çâker-i mütehasıslarına tahsis buyurulmuş olan beş yüz kuruş maaş-ı acizânemin işbu bin iki yüz elli üç senesi Recebü'l-ferdine mahsûben i'tâsı bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi gurre-i B. sene [1]253.

**Meddah
Ahmed**

*

Sâbıkı

Be-cihet-i maaş-ı Meddah Ahmed Efendi ki beher şehir in-kadar meblağ an-mal-ı cizye-i İstanbul maaş tayin şode-bud ve hâlâ berây-ı şehir C. sene 1253 tezkire dâde.

Fi 28 C. sene-i minh.

Fi şehir 500 kuruş

*

Hesab ola

Berây-ı şehir-i Receb sene 1253 ber-mûceb-i memhûr arzuhâl-i mûmâileyh ve derkenar ve bâ-fermân-ı sâmi.

Fi şehir 500 kuruş-ı Esedi

An-mal-ı cizye-i İstanbul vâcib-sene () takas ve mahsûb-şode i'tâ-eş iktizâ-kerde.

*

Sâbıkına vech-i meşrûh üzere meblağ-ı mezbûrun i'tâsı için tarih-i merkûmda irâd ve masraf tezkiresi verildiği mukayyed olup fermân buyurulduğu üzere hesap olundukta bu miktar eder. Fermân devletli sultanım hazretlerininindir.

Fi 23 Receb sene 1253.

Tezkiresi tahrîr ola

Mübarek mesud hak-i pâ-y-ı âlilerine ma'rûz-ı kullarıdır ki

Bu bende-i keminelerine bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i şehinşâhî Cizye Sandığı malından ihsân-ı hümayûn-ı hazret-i zıllullahi buyurulmuş olan beş yüz kuruş maaş-ı acizânemin bin iki yüz elli altı senesi Saferü'l-hayrına mahsûben i'tâsı bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

[Meddah]

Ahmed

*

Berây-ı maaş-ı Meddah Ahmed Efendi berây-ı şehir-i S. sene 1256 ber-mûceb-i arzuhâl ve kuyûd.

Şehr: 1

500 kuruş-ı esedi

*

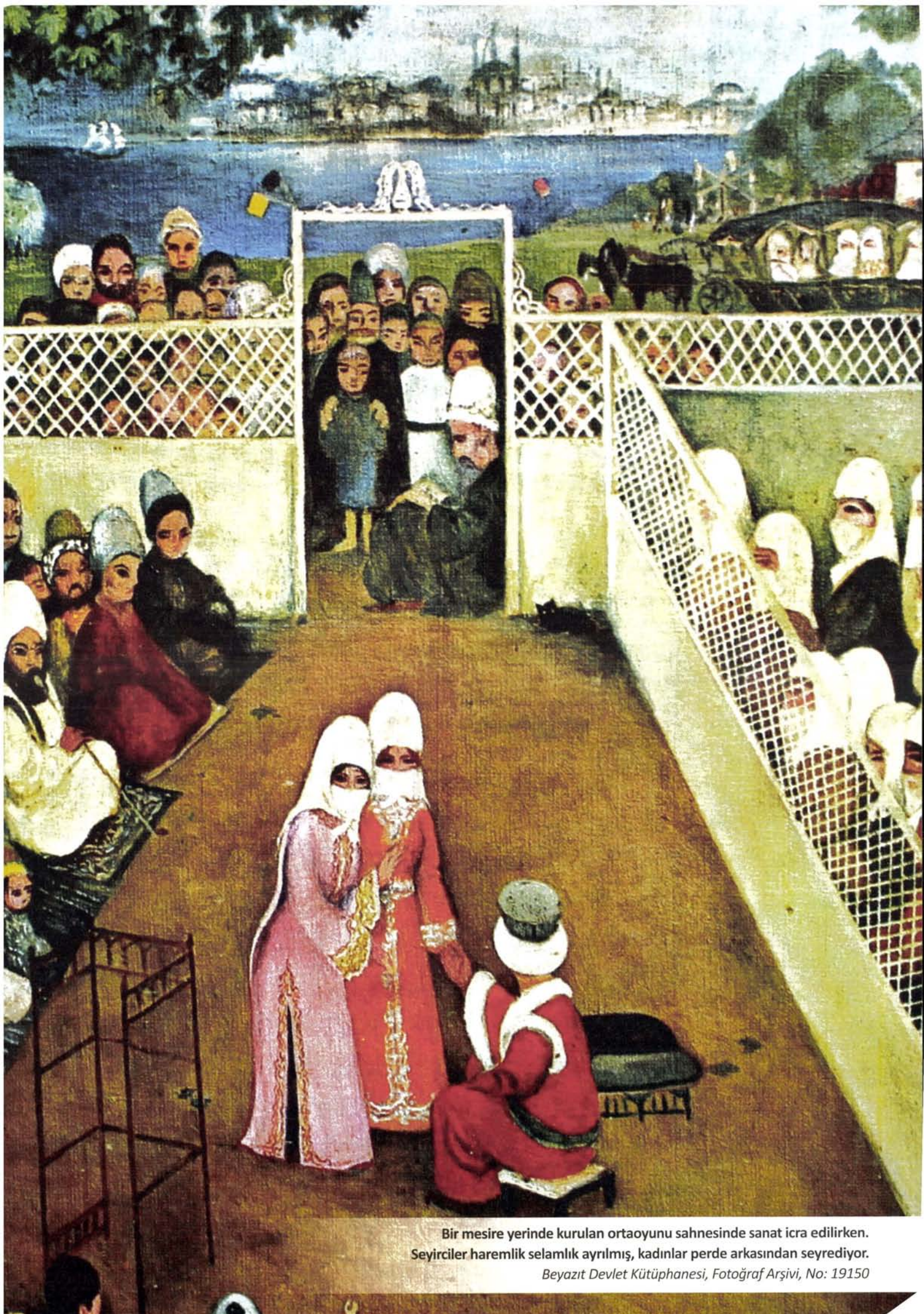
Mûmâileyhin işbu iki yüz elli altı senesi şehir-i Saferü'l-hayrına mahsûben ber-vech-i bâlâ beş yüz kuruş maaşının ba'dehû sairleriyle beraber topdan sureti tahrîr olunmak üzere Veznedarbaşı ağa tarafından i'tâsı lâzım gelmekle şerh verildi.

Fi gurre-i Ra. sene 1256.

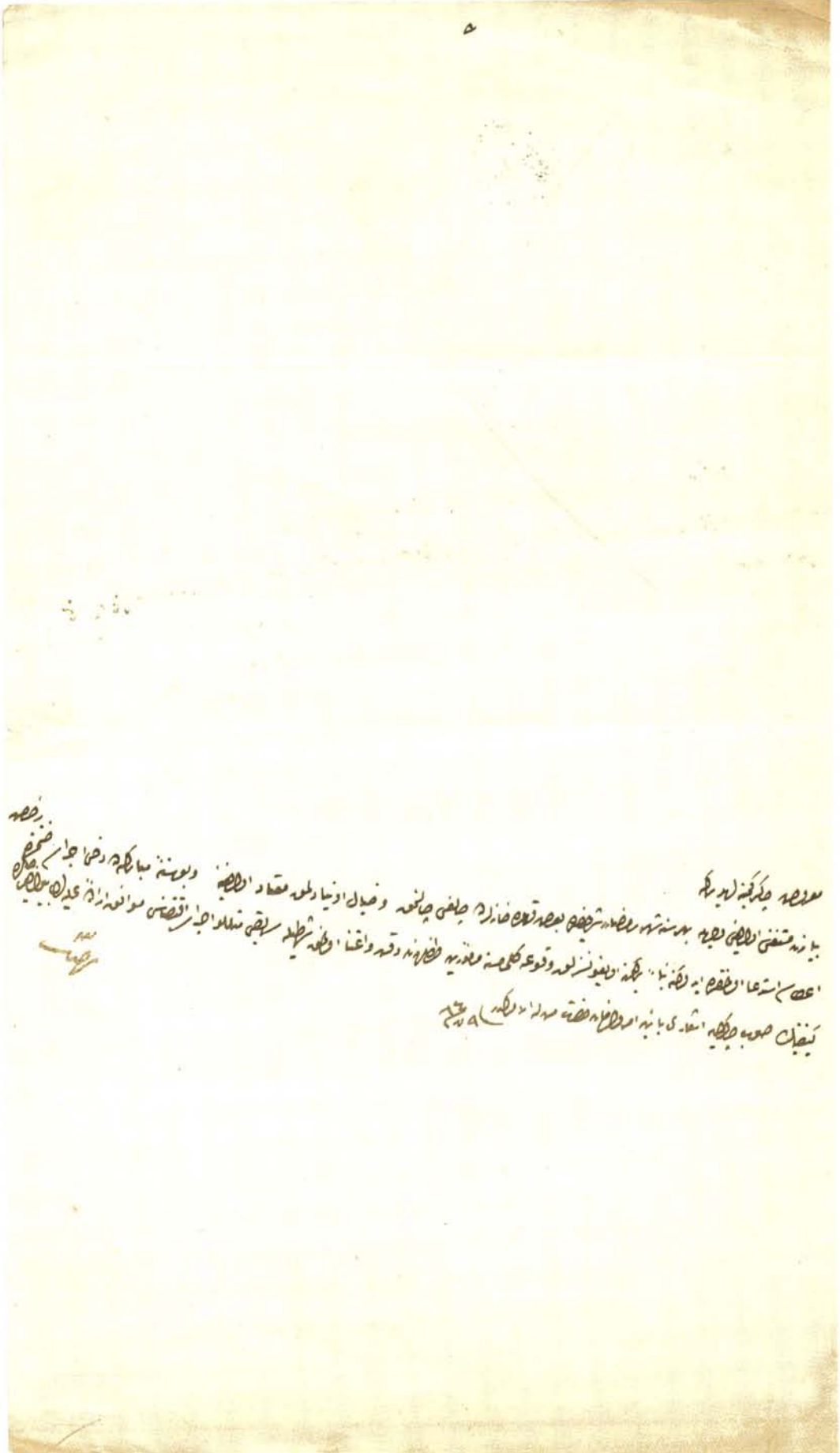
Mahsûb

Fi 2 Ra. sene [12]56 an-yed-i Cabi Selim Ağa

Kayıd-şod

Bir mesire yerinde kurulan ortaoyunu sahnesinde sanat icra edilirken.
Seyirciler haremlik selamlık ayrılmış, kadınlar perde arkasından seyrediyor.
Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Fotoğraf Arşivi, No: 19150

RAMAZANDA KAHVEHANELERDE KARAGÖZ OYNATILMASI

*Her sene Ramazan ayında kahvehanelerde Karagöz oynatılması gelenek haline geldiğinden,
Karagöz oynatmak için ruhsat talebinde bulunanlara uygunsuzluğa yol açmamak şartıyla
eskiden olduğu gibi izin verildiğine dair*

9 Ağustos 1848

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Beyandan müstağnî olduğu vechile beher sene şehir-i Ramazan-ı şerifde bazı kahvehânelerde çalgı çalınmak ve hayal oynatılmak mu'tâd olduğuna ve bu sene-i mübarekede dahi icrası zımında ruhsat i'tâsı istid'â olunmakda idüğüne binâen bir güne uygunsuzluk vuku'a gelmemesine memurîn taraflarından dikkat ve itina olunmak şartıyla sâbıkı misillü icra-yı iktizâsı muvâfık-ı irâde-i aliyyeleri buyurulduktan sonra keyfiyetin savb-ı çâkeriye iş'ârı bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 9 N. sene [1]264.

Rıza

[illegible]

HAYALCİ (KARAGÖZCÜ), KUKLACI, İNCESAZ VE HOKKABAZLARIN RUHSATİYE ÜCRETLERİNDEN ŞİKAYETİ

Bir toplanış veya şenlik yerine gittiklerinde devlete 15 kuruş ruhsatiye vermekteler iken bu defa her gece için 30 kuruş istenmekte olduğundan şikâyet eden Hayalci (Karagöz-Hacivat), İncesaz, Hokkabaz ve Kuklabaz esnafı kâhyalarının bu haksız uygulamamın kaldırılması ve eskisi gibi 15 kuruş uygulamasına devam edilmesine dair arzu halleri

29 Aralık 1857

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Malum-ı âli-i hazret-i veliyyü'n-ni'amîleri buyurulduğu üzere bu kullarınız hayalci ve incesaz ve hokkabaz ve kuklabaz kâhyaları olup ötedenberi âdet olan, bir cemiyete bir takım gittiğimiz vakit ruhsat olarak onbeş kuruş Bâb-ı Zabtiye'ye i'tâ olunmakta bulunmuş halbuki şimdiki halde bir cemiyete gidildiği vakit beher gecesine otuz kuruş mutâlebe olunmakta bulunduğundan ve bu esnaf kullarınız ise efkâr-ı fukarâ gürûhundan olup bu vechile harç vermeye dahi kudret-i acizânemiz ta'alluk etmeyeceğinden bu bâbda esnafça cümlemizde külli gadri mûcib olacağından merâhim ve eşfâk-ı veliyyü'n-ni'amîlerinden mercûdur ki hakk-ı acizânelerimizde gadri müeddi olan ruhsatiyenin men'i hususuna müsaade-i ihsân-âde-i veliyyü'n-ni'amîleri erzânıyla ötedenberi i'tâ olageldiği vechile yine bir cemiyete gidildikte on beş kuruş verilmek üzere bu kullarınıza terahhum-ı şefkat-i aliyyeleri ihsân buyurulması niyazımız babında ve her halde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 12 Ca. sene [12]74.

Kuklabaz Kâhyası
Salamon
sâkin-i Ortaköy

Hokkabaz Kâhyası
Mişon
sâkin-i Hasköy

İncesaz Kâhyası
Zenub
sâkin-i Beyoğlu

Hayalci Kâhyası
Seyyid Mehmed Salih
sâkin-i Davudpaşa
İskelesi

KARAGÖZCÜ İBRAHİM'E YAPILAN MÜDAHALENİN ENGELLENMESİ

Sivas'ta Karagöz oynatarak geçimini sağlayan Hayalci İbrahim'e müdahale ederek işini yapmasına mani olan kimselerin bu tür yolsuz ve uygunsuz hareketlerine mani olunarak haksızlığa uğramasının engellenmesi hakkında Sivas Valiliği'ne gönderilen yazı

8 Mayıs 1858

Sivas Valisi Hazretleri'ne

Sivas'ta Pulur Mahallesi sakinlerinden Hayalci İbrahim'in takdim eylediği arzuhâlde bazı mahallerde hayalcilik ederek geçinmekte olup bir taraftan müdahale icab etmez iken bu aralık mahall-i mezbûr sakinlerinden Balıkçı Hüseyin ve Pulur Mehmet nam kimesne refikleriyle merkûma garaz ve nefsanîyetlerinden naşi müdahale ile gadr dâ'îyesinde bulundukları ve bu keyfiyet hakkında müstelzem gadr idüğü beyânıyla müdahale-i vâkı'anın men'i hususu istid'â olunmuş olmakla ve merkûmun bir güne uygunsuz ve yolsuz hareketi bulunmayan ta'ayyüşünden mehcûr edilmesi lâayık olmayacağı derkâr bulunmakla bi't-tahkik müdahale-i vâkı'anın bi-vech idüğü tebeyyün eylediği surette men'îyle merkûmun gadrden vikâyesi hususuna himmet buyurmaları siyakında şukka.

۲
 بیع ابون مقصود سید ابا محمد
 رخصت احمد استغاثه و فقه
 علیه و قیسم فقه و رخصت و بیع
 و بیع و بیع و بیع

SİLAHTARAĞA MESİRESİNDE ORTAOYUNU OYNATILMASI

Galata bölgesindeki sepetçi esnafının geleneksel usta ve çırak çıkarmak adetlerini icra etmek üzere Silahtarağa mesiresine gidip orada üç gün kalarak ortaoyunu oynatacaklarından, talep ettikleri ruhsatın kendilerine verilmesinde sakınca görülmediği

10 Eylül 1890

140

Galata ciheti sepetçi esnafı âdetleri üzere usta ve çerağ çıkarmak ve teferrüc etmek maksadıyla Silahdarağa mesiresine gidip üç gün orada ârâm ile ortaoyunu icra ettireceklerinden bahisle ruhsat i'tâsı istid'âsını mutazammın esnaf-ı merkûme kethüdasıyla mu'teberânından iki kişi tarafından verilen arzuhâl leffen arz ve takdim kılınmış ve ruhsat verilip verilmemesi re'y-i sâib-i dâverânelerine menûn bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân.

Fi 23 Muharrem sene [1]308 ve fi 27 Ağustos sene [1]306

Tarih: 25 Muharrem sene [1]308

ve fi 29 Ağustos sene [1]306

Zabtiye Nezâret-i Aliyyesi'ne

Mufâd-ı iş'âr-ı âlileri ve melfûf arzuhâl müeddâsı malum-ı acizi oldu. Esnaf-ı merkûmenin teferrüc etmek üzere oraya azimetlerinde zâbitaca mahzur görülmediği halde ruhsat-ı matlûbenin i'tâsı ve fakat bu bâbda bir güne uygunsuzluk vuku'a gelmemesi zımnında takayyüdât-ı mukteziye ifası hususuna himem-i aliyyeleri masrûf buyurulmak bâbında.

TİYATRO, ORTAOYUNU, KARAGÖZ, KUKLA OYUNLARI NİZAMNAMESİ

Osmanlı Devleti sınırları içinde icra edilecek tiyatro, ortaoyunu, kukla, karagöz, hokkabaz, canbaz gibi gösteri ve oyunlar için alınması gereken ruhsat, uyulması gereken şart ve kurallar ile bu kurallara uymayanlara verilecek cezaları içeren nizamname ile bu oyun ve gösterilerden alınacak muayene ve tasdik ücretlerini gösteren tarife

11 Haziran 1896

Memâlik-i Mahrûse-i Şahane'de umumun intibâh ve tenezzühü için icra olunabilecek lu'biyyât ve lehviyyâtâ dair nizamname müsveddesidir

Bâb-ı Evvel

Ahkâm-ı Umumiye

Birinci Madde: Herhangi lisan ve herhangi tarz ve usulde olursa olsun Memâlik-i Mahrûse-i hazret-i Padişahîde bilâ-ruhsat tiyatro ve "kahve şantan" işletmek ve balo ve dilsiz ve hokkabaz ve canbaz ve kukla ve ortaoyunu ve hayal misillü lu'biyyât ve lehviyyât icra etmek ve mesire ve mahâll-i saire gibi şarkı terennümü esasen mücâz olabilen emâkin-i umumiye de şarkı terennüm ve tegannî eylemek katiyyen memnû' olup işbu sanatları icra edeceklerin usul ve nizâmına tevfikan evvel be-evvel ruhsat almaları lâzımedendir.

İkinci Madde: O misillü lu'biyyât ve lehviyyât icra etmek isteyenler gerek tebaa-i Devlet-i Aliyye'den olsunlar ve gerek tebaa-i ecnebiyeden bulunsunlar mahalli belediye müdürüne ve daire-i belediye mevcut olmayan yerlerde hükûmet-i mülkiyenin en büyük memuruna bir kıt'a istid'ânâme i'tâ ederek resmen ruhsat talep edeceklerdir.

Üçüncü Madde: Zâbita ma'rifetiyle müsted'inin ahvâli tahkik edildikten ve kavânin ve nizâmât-ı Devlet-i Aliyye'ye ve hususan işbu nizamname ahkâmına tamamıyla tevfik-i hareket edeceğine dair tebaa-i Devlet-i Aliyye'den olmak şartıyla mu'teber kefil alındıktan ve mukannen olan ruhsatiye resmi ahz ve istifa edildikten sonra lâzım gelen ruhsat tezkiresi i'tâ olunacaktır.

Umuma aid olan lu'biyyât ve lehviyyât umûr-ı inzibâtiyeyi alâkadar etmekle şu muamelâtta tebaa-i ecnebiye haklarında tıbbı tebaa-i Devlet-i Aliyye gibi muamele edilecektir.

Dördüncü Madde: İcra olunacak lu'biyyât ve lehviyyâtın ber-vech-i âti beyân olunan şerâit-i esasiyeyi câmi' olarak tehzip-i ahlâka hâdim ve her halde mahzur ve mazarratdan sâlim olmaları meşrûtdur.

Beşinci Madde: Herhangi lisan ve tarz ve usulde olur ise olsun mecma'-i nas olan mahallerde şarkı terennüm ve âlât-ı musikiye ile ahenk icra etmek ruhsat-ı resmiyeyi haiz olan erbâb-ı sanata münhasır bir hak ve salâhiyet olup efrâd-ı ahalinin o misillü emâkin-i umumiye de gerek münferiden ve gerek müctemî'an çalgı çalması ve şarkı çağırması taht-ı memnû'iyettir.

Tenहा kırlar ile Boğaziçi'nin تنها cihetleri yani yukarı tarafları müstesna olup şu kadar var ki oralarda da o yolda icra-yı lehviyyât edecek kimesnelerin âdâb-ı umumiye ve kavânin-i mevzu'a ahkâmına tevfik-i hareket ve lisan etmeleri lâzımedendir.

Bâb-ı Sâni

Memâlik-i Şahane tiyatrolarında elsine-i muhtelif üzere sahne-i temâşâyâ vaz olunacak tiyatro piyesleriyle balohâneler ve mesireler misillü zevk u tarab mahallerinde icra edilebilecek lehviyyât ve dilsiz ve kukla ve ortaoyunu ve hayal gibi lu'biyyâtın câmi olmaları lâzım gelen şerâit-i esasiyenin tafsilatını hâvidir.

Birinci Fasıl

Cihet-i Mezhebiye

Altıncı Madde: O misillü lu'biyyât ve lehviyyâtın herhangi nev ve cinsinde olur ise olsun zıll-ı zalil-i merâhim-delil-i Saltanat-ı Seniyye'de müstazıll-ı emn ü emân olan sunûf-ı tebaa-i sâdika-i cenâb-ı mülûkâne ile misafirin-i Padişahinin mensub oldukları edyân ve mezâhib haklarında ednâ mertebe hürmetsizliği mutazammın harf-i vâhid tefevvühü veyahud tavr u işaretle muamele-i gayr-ı lâyika icrası caiz olmadığı gibi edyân ve mezâhib-i mezkûreden velev niyet-i hâlisâ ile olsun bahis dahi memnû'attandır.

Yedinci Madde: Edyân ve mezâhib-i mebhûse sahib-i şeriatları hazerâtının sahne-i temâşâda zât-ı şeriflerini şeklen temessül ettirmek şöyle dursun esâmî-i mübarekelerinin bile zikr ü telaffuzu memnû'iyet-i katiyye tahtındadır.

Sekizinci Madde: Madde-i sâbıkada muharrer olan memnû'iyet-i kat'iyyenin edyân ve mezâhib-i mezkûre müntesibini enzâr-ı hürmetlerinde evliya ve e'izze mertebesini ihrâz etmiş olan zevât-ı muhteremeye ve saltanat-ı ruhâniye ile saltanat-ı cismâniyeyi câmi' olup tebaaları indinde manen o sınıf-ı ser-efrâzdan ma'dûd demek olan hükümdârân hazerâtına dahi ta'mimen şümûlü olup müşârunileyhimin dahi sahne-i temâşâda temessül ettirilmesi ve isim ve unvanlarının zikri gayrı caizdir.

Dokuzuncu Madde: Ale'l-umum ulema-i İslâmiye ve rehâbin-i İseviye ve Müsevi rüesâ-yı ruhâniyenin sahne-i temâşâda temessül ettirilmesi ve isim ve unvanlarının zikri mevâd-ı memnû'adandır.

Onuncu Madde: Komedi ve mudhik oyunlarda en küçük hademe-i mezhebiyenin bile sahne-i temâşâda temessül ettirilmesi caiz olmadığı halde fâcia ve trajedi gibi sırf ciddi ve hakikaten müeddib ve mürebbî lu'biyyâta hazarca tahassülû mültezem olan ibret ve rikkatin hüsn-i husûlü için cemiyet-i beşeriyenin âlem-i maaş-ı cismânisinde haiz oldukları hizmet-i maneviyeye nazaran efrâd-ı beşerin arsa-i ef'âl ve harekâtından bütün bütün infikâkları mümkün olamayan bazı küçük memurîn-i ilmiye ve hademe-i ruhâniyenin sahne-i temâşâda temessüllerine oyunun tertibi icabâtınca mecburiyet-i sahiha olduğu takdirde buna bir dereceye kadar mesâğ var isede:

Evvelâ bu kabil hademe-i mezhebiyenin bile elbise-i resmiyelerini lâbis olarak arz-ı didâr etmeleri caiz olmayıp mümkün mertebe adi bir kıyafetde bulunmaları,

Sâniyen oyunca kendilerine tevdî' olunan hidemâtın manen ve lafzen ve esasen ve şeklen âdâb-ı insaniyeye muvâfık ve caiz oldukları sıfat-ı ilmiye ve ruhâniyeye tamamıyla lâyık olması,

Sâlisen mûmâileyhimin dehân ve sair azâ-yı bedenlerinden haysiyet-i ilmiye ve mezhebiyelerini muhil bir kavî ü hareket ısdârı caiz olmadığı misillü oyunun hin-i icrasında âharları tarafından dahi haklarında o yolda tefevvühât ve harekâtın tecvîz edilmemesi meşrûtdur.

Onbirinci Madde: Sahne-i temâşâda bulundurulabilecek yerde ve emsali tezyînâtta camî ve kilise ve emsali ma'âbidin ciddi ve mürebbî lu'biyyâta münhasır olmak şartıyla hâricen mer'î olması caiz olsa bile ale'l-umum lu'biyyâtta derunlarının irâesi ve bir takım elvâh ve tesâvîr ve eşya ve alâ'im-i ruhâniye vaz' ve ta'liki ve hususan edyân ve mezâhib-i muhtelifce ibadet ve ayine müt'eallik ve müteferri' bulunan evzâ' ve harekâtın velev niyet-i hâlisaya mübteni ve hürmet dairesinde câri olsun taklid ve icrası kat'iyyen ve külliyyen memnû'dur.

Onikinci Madde: Bir din ve mezhebe mensub olanların hissiyât-ı diniyelerini taltif ve tatyîb ve fakat edyân ve mezâhib-i saire müntesibinini muğber edebilecek elfâz ve ta'birât isti'mâli veyahud evzâ' ve harekât ittihâzı caiz olmadığı gibi vesile ve vasıtasıyla hafî ve celî her türlü neşriyât-ı mezhebiye dahi memnû'iyet-i kat'iyye tahtındadır.

Elhasıl Memâlik-i Mahrûse-i cenâb-ı mülûkânede mevcut olan edyân ve mezâhibin ahkâm-ı esasiye-i mürebbiyâneleri âlem-i lehv ve tenezzühde dahi her birerlerinin müntesibinine izâfetle mevki'-i mer'iyette tutulmakla beraber gerek ibadet ve ayini gerek rüesâ-yı ilmiye ve ruhâniye ve gerek a'lâim ve eşya-i müteferri'ası itibarıyla üss-i metin-i diyânetin bir samt ve sükût-ı hürmetkârâne içinde daima verâ-yı perde-i ta'zimde bulundurulması vâcibâtandır.

İkinci Fasl

Cihet-i Siyasiye

Onüçüncü Madde: Sahne-i temâşâya va'z olunacak lu'biyyâtın ahlâk-ı beşeriye mu'arref ve ibret-âmiz vukuât-ı tarihiye müstenid olması caiz ise de hukuk-ı mukaddese-i Saltanat-ı Seniyye ve menâfi'-i âliye-i Devlet-i Aliyye'ye mugayir bir maksad-ı mahsusa hâdim ve neşriyât-ı politikiye fikr ü emeline mübtenî olan lu'biyyât-ı siyasiyenin icrası ve ale'l-umum o yolda âsâr-ı fikriyenin arz ve ismâ'ı ve irâesi kat'iyen ve külliyyen memnû'dur.

Ondördüncü Madde: Lu'biyyât ve lehviyyât-ı umumiye ile bunlara teferru' eden sair âsâr-ı fikriyede Hükümet-i Seniyye'nin vak' ve şân-ı âlisine dokunabilecek veya sunûf-ı tebaa-i şahaneyi devlet-i metbû'a-i meşru'aları veya yekdiğerleri aleyhine tahrik ve iğra edebilecek veya heyecan-ı efkârı mucib olarak asayiş-i umumiye zerreten-mâ hâlel getirebilecek veyahud Devlet-i Aliyye ile düvel-i mütehâbbe ve ale'l-umum hükûmât-ı ecnebiyye ve emârât-ı mümtâze beyninde teyemmünen câri olan münasebât-ı haseneyi ihlâl eyleyebilecek elfâz ve ta'birât isti'mâli ve piyesin hîn-i tatbikinde o yolda netâyic-i müessifeyi intâca müsta'id evzâ' ve harekât-ı ihtiyarî ve sahne-i temâşâda gerek millî ve gerek ecnebi bayrakları feth ü küşâdı ve fetret-âmiz ve galeyân-engiz şarkılar terennümü ve resmi marşlar müstesna olarak o kabilden havalârlar çalınması memnû'attandır.

Onbeşinci Madde: Bâ-husus tiyatroda bulunan halkın bu misillü şarkılar terennümüne cür'eti veya sahne-i temâşâya vaz' olunmuş olan oyunu tahsin bahanesiyle lüzumundan ziyade bir şevk ile alkışlar icra etmesi veyahud tezyîf maksadıyla ıslıklar çalması ve şamata ve gürültü etmesi derece-i ûlâda şu harekât-ı gayr-ı marziyenin fâil ve mütecâsirleri haklarında dâ'i-i mes'uliyet olacak ise de hâlât-ı mebhûseye sebep vermiş olan tiyatro müdürleriyle zükûr ve inâs oyuncular dahi mes'ul tutulacaklardır.

Onaltıncı Madde: Herhangi nev oyun olur ise olsun selâtin-i Osmaniyye hazerâtıyla hanedan-ı Saltanat-ı Seniyye erkân-ı izâmının sahne-i temâşâda temessül ettirilmesi ve isim ve unvan-ı âlilerinin zikri külliyyen ve kat'iyen memnû'dur.

Onyedinci Madde: Madde-i sâbıkada muharrer memnû'iyetin fakat mudhik oyunlara hasren imparator ve imparatoriçe ve kral ve kraliçe misillü sair hükümdârân hazerâtıyla bilfi'l hükümdarlık sıfatını haiz bulunan prenlere ve müşârunileyhim hanedanlarının zükûr ve inâs azâ-yı kiramına dahi şümûlü olup zâtlarının cismen temessülü ve isim ve unvanlarının zikri yalnız ciddî ve mürebbi lu'biyyâta caizdir. Şu kadar ki ciddî ve mürebbi lu'biyyâta dahi:

Evvelâ el-hâletü hâzihi hüküm-fermâ olan hükümdârân hazerâtının istisnâ edilmesi,

Sâniyen güzesteğân-ı hükümdârândan biri bile temessül ettirildiği veyahud isim ve unvanı zikrolunduğu takdirde elfâz ve tabirât ve evzâ' ve harekât-ı gayr-ı layıkanın tayyî ve mahzurdan sâlim görünebilen oyunlarda ecnebi hükümdârân hazerâtıyla prens ve prenseslere tevdi' olunan ef'âl ve harekât-ı âliyenin müşârunileyhimin san'at ve ehliyetleriyle mütenâsib olması ve kendilerinden na-becâ kelimât ve evzâ' ve etvâr ısdâr edilmemesi ve oyunun hîn-i tatbikinde âharları cânibinden müşârunileyhim hazerâtı haklarında muhill-i edeb ve riâyet ta'bir ve muamelenin revâ görülmemesi ve'l-hâsıl bünyan-ı münferid-i intizam-ı âlem ve yegâne çare-i selâmet-i ümem olan hükümdarlık üss-i metninin timsâl-i mücessemi demek olan hükümdârân-ı hazerâtının zât ve sıfat ve kisve

ve alamet ve hukuk ve şân ve haysiyetleri itibarıyla o üss-i mühimmin daima mevki'-i ta'zim ve tekrimde tutulması umûr-ı mefrûzadandır.

Ondokuzuncu Madde¹: Vukuât-ı mûndericesi Osmanlılık âleminde cereyân eylediği ve ahvâl ve âdât-ı milliyeye müte'allik olduğu cihetlerle millî piyes tabir olunan oyunlarda efrâd-ı ahâlinin temessülleri tabii ise de ilmiye ve seyfiye ve mülkiye memurlarının en büyüğünden en küçüğüne varıncaya değin hiçbirinin gerek elbise-i resmiye ve gerek elbise-i âdiyeleriyle sahne-i temâşâda temessülleri memnû'dur.

Yirminci Madde: Madde-i sâbıkada muharrer memnû'iyetin memurîn-i ecnebiyeden yalnız ber-hayat olan ve el-hâletü hâzihi memuriyette bulunan vûkelâ ve nuzzâr ve süferâ ile sair memurîn-i mühimmeye şümûlü olup güzesteğân-ı memurîn-i ecnebiyenin suret-i umumiyede hükûmet-i üss-i metin ve vak' ve şân ve güzinine zerreten mâ-halel getirilmemek şartıyla memurîn-i ecnebiyenin ciddi ve mürebbî lu'biyyâtda temessül ettirilmesi ve ism ve unvanlarının zikri caizdir.

Üçüncü Fasl

Cihet-i Edebiye

Yirmibirinci Madde: Memâlik-i Mahrûse'de umuma mahsus olan tenezzühgâhlarda icra olunacak lu'biyyât ve lehviyyâtın rûh-ı diyânete muvâfık ve siyaseten mahzurdan sâlim olması lâzım geldiği gibi terbiye-i umumiyeye nokta-i nazarından dahi tehzib-i ahlâka hâdim bulunması ehemm ü elzem olup bunun için de âdâb-ı umumiyeye ve âdât-ı müstahsene-i milliyeye ve hususan edyân ve mezâhib-i mahalliye ahkâm-ı esasiyesine müstenid bulunan usul ve âdâta mugayir olmamaları meşrûtdur.

Yirmiikinci Madde: Madde-i sâbıkada muharrer şerâit ve mezâyâ-yı edebiyenin te'min-i husûli için lu'biyyât ve lehviyyât-ı umumiyede kerih ve müstehcen tabirât isti'mâli ve o yolda evzâ' ve etvâr ittihâzı ve bi-edebâne taklidler icrası kat'iyyen memnû'dur.

Yirmiüçüncü Madde: Ahali-i gayr-i müsîlim mahallâtında vâki olup nisvân-ı İslâmiye'nin duhûlü memnû' olan tiyatrolar sahne-i temâşâlarında gerek mestûre olsun ve gerek gayr-i mestûre bulunsun İslâm kadın ve kızı ziy ve hey'etinde nisvânın temessül ettirilmesi gayr-i caizdir.

Mevsim-i sayfda bazı mesirelerde küşâd olunan muvakkat tiyatrolarda sahne-i temâşâyâ vaz' edilen millî piyesler ile âdet-i belde hükmüne girmiş olan lu'biyyât-ı saire-i milliyede nisvân-ı İslâmiyenin temessülü zarurî olduğu takdirde caiz ise de her halde âdâb-ı umumiyeye mugayir elfâz ve güftar ve evzâ' ve etvâr isti'mâl ve ittihâzından ve hususan zenpârelik ve baskın oyunu misillü muhîll-i edeb ve hayâ lu'biyyât icrasından be-gayet ictinâb olması ehemm ü elzemdir.

Yirmidördüncü Madde: Gerek güzesteğân ve gerek muasırinden bir muayyen şahıs ve yahud ailenin ahvâl-i hususiyesine dair gerek alenî ve vâzih surette ve gerek remz ü iş'âret ve ihâm-ı kabîh tarikıyla zemm ü kadhi mutazammın elfâz ve tabirât isti'mâli veya fıkârât ve hikâyât nakl ü serdi veya evzâ' ve etvâr ittihâzı veyahud taklid icrası memnû'iyet-i katî'ye tahtındadır.

Bâb-ı Sâlis

Ruhsat verilen ale'l-umum lu'biyyât ve lehviyyâtın suret-i tatbikiyesinden bâhisdir

Yirmibeşinci Madde: Emâkin-i umumiyede icra ve terennüm ve tegannîsine ruhsat verilen ale'l-umum oyun ve şarkı ve saz misillü lu'biyyât ve lehviyyâtın tatbikatına nezâret etmek üzere mahallî zâbıta ve belediyesi câniblerinden lâzım gelen mahallerde birer tatbikat müfettişi bulundurulup işbu memurlar esna-yı zevk ve tenezzühde gerek erbâb-ı sanatın ve gerek huzzârın kavânîn-i umumiyeye-i

¹ Metinde on sekizinci madde atlanmıştır.

memleketle bu nizamname ahkâmına tamamıyla tevfik-i hareket ve lisan eylemelerine dikkat ve itina edecek ve hilâf-ı marzî bir hâl ve hareket vuku'unda arıza-i vâkı'anın ehemmiyetine göre yader-akab veyahud nihayet yirmi dört saat zarfında mercî'lerine tahriren malumât i'tâ eyleyeceklerdir.

Gerek tiyatro ve sair tenezzühgâhlar müdür ve müste'cirleriyle lu'biyyât ve lehviyyâtı icra eden erbâb-ı san'at ve gerek hâzırdan zâbıta ve belediye memurlarının tebligât ve ihtârâtına havale-i sem'-i itibar etmekliğe mecburdurlar.

Yirmialtıncı Madde: Ber-vech-i meşrûh zâbıta ve belediye taraflarından tayin edilecek tatbikat müfettişleri lu'biyyât ve lehviyyâtın hîn-i tatbik ve icrasında ruhsat tezkiresinde münderic şerâit ile lu'biyyât ve lehviyyât mecmuaları haricinde gerek memnû' ve gerek gayr-ı memnû' elfâz ve tabirât kabilinden hiçbir fazla söz tefevvüh ve na-becâ bir tavr u hareket ihtiyar edilmemesine bilhassa itina eyleyeceklerdir.

Bâb-ı Râbi'

Ceza

Birinci Fasıl

Ceza-yı nakdiyi müstelzim ahvâl

Yirmiyedinci Madde: İşbu nizamname ahkâmı hilâfında hareket eden tiyatro müdürleriyle çalgıcı ve ortaoyuncu ve kuklacı ve hokkabaz ve emsali erbâb-ı sanattan kabahatlerinin derecesine göre birinci defa olarak bir liradan yirmi beş liraya ve kabahatlerinin tekrarı hâlinde veyahud zâbıta ve belediye memurlarının ihtârâtını ısgâ eylemedikleri suretde bir liradan elli liraya kadar ceza-yı nakdî ahz ve istifâ edilecektir.

Yirmisekizinci Madde: Bilâ- ruhsat tiyatro, piyes ve ortaoyunu ve dilsiz oyunu oynamak ve oyun risâlesinden tayy ve ihraç olunan kelimât ve fıkârâtı oyunların hîn-i tatbik ve icrasında ibkâ etmek ve yahud risâlede münderic olmayan bir kelâm tefevvüh ve ilâve eylemek veyahud asayiş ve inzibât-ı umumiye muhîl bir hâl ve hareket vuku'una sebep vermek gibi evzâ' ve harekât on liradan dún ve elli liradan ziyade olmamak üzere ceza-yı nakdî ahzını müstelzim esbâb-ı müşeddedendir.

Yirmidokuzuncu Madde: Tiyatro ve balo ve kahve şantan ve saire misillü eğlence mahallerinde asayiş-i umumiye muhîl bir arıza zuhurunda oyun mahallinin müdür veyahud müste'cirinden lâzım gelen ceza-yı nakdî ahz olunduktan başka zâbıta marifetiyle oyun men' ve tatil ve oyun mahallî sedd ü bend edilecek ve inzibât ve asayişe halel gelmesine sebebiyet verenler Ceza Kanunnâme-i Hümâyûnu ahkâmına tevfikân başkaca mes'ul tutulacaklardır.

İkinci Fasıl

Ruhsat tezkireleri bedeliyle ceza-yı nakdilerin cihet-i aidiyeti beyânındadır

Otuzuncu Madde: Tiyatro oyunu ve balo ve kahve şantan lehviyyât-ı ve saire misillü lu'biyyât ve lehviyyât hangi mahalde icra olunacak ise icab eden ruhsat tezkiresi ol mahal daire-i belediyesi cânibinden i'tâ olunacağı misillü verilecek tezkireler bedelleri tezkireyi i'tâ eden daire-i belediyeye aid olacaktır.

Otuzbirinci Madde: Dersâdet'te lu'biyyât ve lehviyyâtı umumiye komisyon-ı mahsus ve vilâyet-ı şahanede hükümet-i mahalliye nezarât-i mahsusası tahtında hareket edecek olan devâir-i belediye heyetleri lu'biyyât ve lehviyyâtın yalnız cihet-i maneviy ve edebiyesini tetkike memur olmayıp lu'biyyât ve lehviyyâtın tatbikatına dahi zâbıta ile birlikte nezâret edeceği cihetle tatbikatca vuku'a gelebilecek sù-i harekât ile esbâb-ı saireden dolayı alınacak ceza-yı nakdiler

tatbikat müfettişleri masârıfına karşılık ittihâz olunmak üzere münâsafaten zâbıta ve belediyeye aid olacaktır.

Otuzikinci Madde: Ruhsat tezkiresi bedelleriyle ceza-yı nakdilerden mâadâ herhangi nevden olur ise olsun lu'biyyât ve lehviyyât risâle ve program ve nüshalarından işbu nizamnameye merbût tarife mücebince ve tedkik ve tasdik harcı namıyla birer resm alınarak bu yüzden hâsıl olacak mebâlig Dersaâdet'te lu'biyyât ve lehviyyât-ı umumiye komisyonu ve vilâyât-ı şahane ile müstakillen idare olunan mutasarrıflıklarda devâir-i belediyenin tedkikâtınca vuku'a gelebilecek masârıf-ı zaruriyesine karşılık ittihâz edilecek ve fazlası ceza-yı nakdilere ilâveten tatbikata nezâret masârıfı karşılığı olmak üzere zâbıta ve belediyeye teslim ve tevdi' olunacaktır.

Devâir-i aidesi cânibinden ceza-yı nakdi te'diyesine mahkum olup da te'diyesinde temerrüd eden erbâb-ı sanatın deynlerini ifa edinceye değin sanatları tatil edilecektir.

Muayene ve tasdik harcı alınarak icra veyahud irâesine ruhsat verilmiş olan bir eser-i fikri için şahs-ı âhar tarafından dahi ruhsat talep edilip de eserin hüviyeti hakkında Dersaâdet'te komisyon-ı mahsusunca ve vilâyât-ı şahanede devâir-i belediyece istibâh hâsıl olarak yeniden muayenesine lüzum görüldüğü takdirde be-tekrar muayene edilecek ve ruhsat it'âsına mahal olduğu halde harcı alınmadıkça ruhsat verilmeyecektir.

O yolda bir istibâh hâsıl olmaz ise zâten musaddak olan bir eserden tekraren tasdik harcı alınmayacaktır.

Zeyl

Fıkra-i ûlâ: Ortaoyunu ve kukla ve hokkabaz ve canbaz ve hayal ve saire misillü lu'biyyât ve emâkin-i umumiyede elsine-i muhtelif ve usul-i mütenevvi'ada tegannî ve icra edilebilecek şarkılar misillü lehviyyâtından şimdiye değin bazıları hiç ve bazıları bir dereceye kadar Hükûmet-i Seniyye'nin nezâreti tahtında bulundurulmuş olduğu halde metn-i nizamnamede imâ olunduğu vechile bu nev lu'biyyât ve lehviyyât dahi ba'demâ tıbkı tiyatro piyesleri gibi işbu nizamname ahkâmına tâbi olup mecmû'a ve programları Dersaâdet'te Lu'biyyât ve Lehviyyât Tedkik Komisyonu'nun ve taşralarda hükûmet-i mahalliyeler ile devâir-i belediye hey'etlerinin nazar-ı teftiş ve muayenelerinden geçirilerek taht-ı tasdike aldırılmadıkça mevki'-i icraya vaz'olunamayacaktır.

Fıkra-i sâniye: Gerek resimci dükkânlarında gerek emâkin-i umumiyede ve gerek panoramahânelerde halkın pîş-i enzâr-ı temâşâsına vaz' olunan musattah ve müşekkel ve mücessem tesâvir-i lu'biyyât ve lehviyyâtın ve daha doğrusu matbûâtın lisan-ı hâl ve eşkâl ile nâtik olan bir kısmı demek olup bu itibar ile onlar dahi işbu nizamname ahkâmına esasen tâbidir.

İzdihâmı mücib olarak mürûr u ubûru tas'ib edebilecek emâkin-i umumiyede tesâvir vaz' ve ta'liki memnû' olup bu mahzurdan sâlim olabilen yerlerde bile resm irâesi veyahud panoramahâne küşâdı mutlaka ruhsat istihsâline mütevakkıftır. Ve ruhsat istihsâli için va'z ve irâe olunacak tesâvirin Dersaâdet'te Lu'biyyât ve Lehviyyât-ı Umumiye Komisyonu'na ve vilâyât-ı şahane ile müstakillen idare olunan devâir-i belediyeye irâe olunması lâzımedendir.

Dükkânlarında tesâvir ve heyâkil bey' u şîrâsıyla me'lûf olan tüccar başkaca ruhsat istihsâli mecburiyetinden vâreste iseler de onların dahi satacakları bu misillü emti'a-i fikriyeye kavânin ve muahedât-ı mevcude ahkâmı dairesinde ve işbu nizamname ahkâmına tevfikân zâbıta ve belediye tarafından icra-yı takayyüd ve nezâret edilecektir.

İşbu nizamname ahkâmı Dersaâdet'te Lu'biyyât ve Lehviyyât-ı Umumiye Komisyonu ve vilâyât-ı şahanede devâir-i belediye câniblerinden siyaseten ve re'sen yani bila-muhakeme icra olunacaktır.

Lu biyyât ve lehviyyât-ı umumiye mecmua ve program ve nüsha-i matbû'a ve muharrereleriyle eşkâl ve tesâvîr ve heyâkilden alınacak muayene ve tasdik harcını mübeyyin tarifedir

Herhangi lisanda olur ise olsun mufassal tiyatro risâlesinden iki aded sîm mecdi

Muhtasar tiyatro risâlesinden bir aded sîm mecdi

Ortaoyunu risâlesinden bir aded sîm mecdi

Her hayal oyunu programından iki çeyrek mecdi

Her hokkabaz oyunu programından bir çeyrek mecdi

Her kukla oyunu programından bir çeyrek mecdi

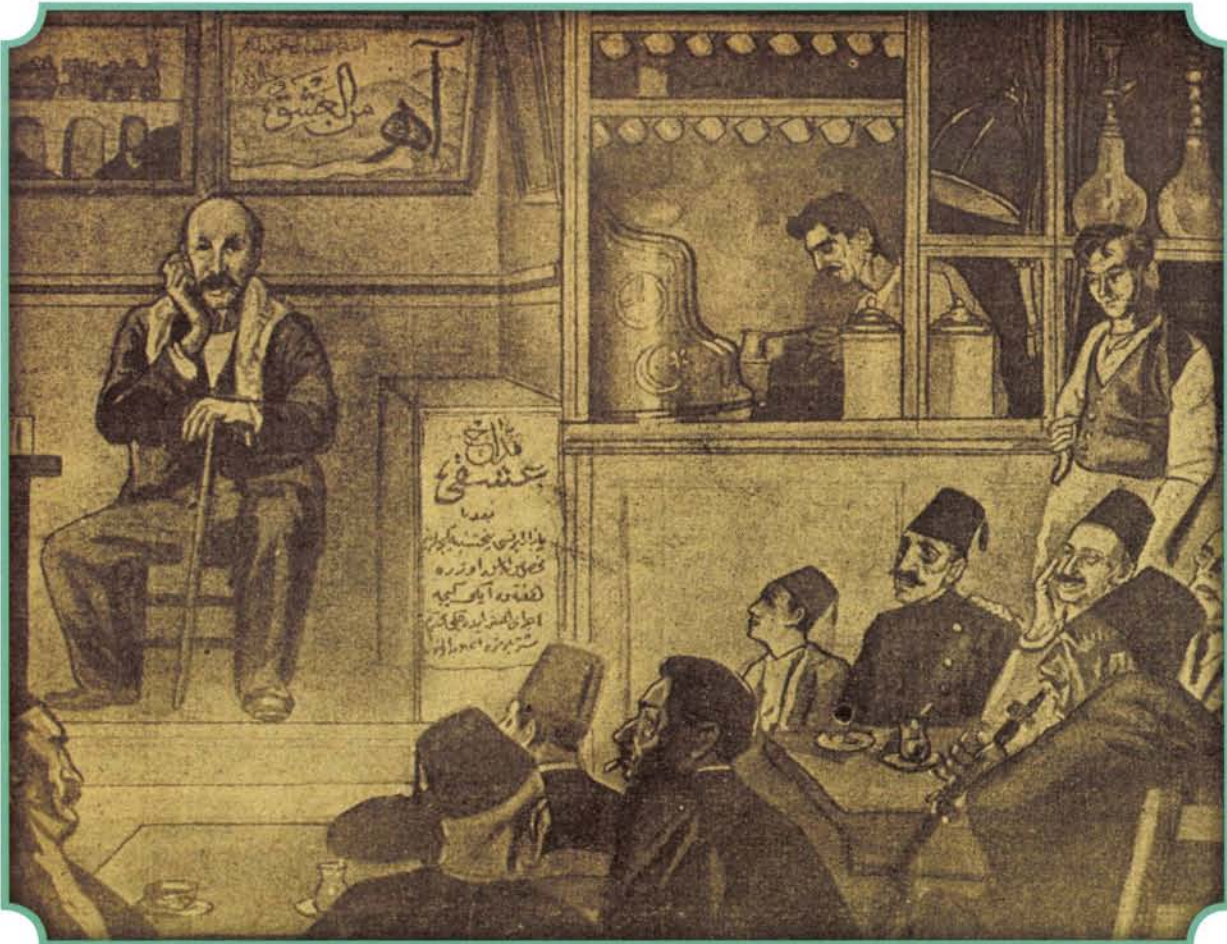
Her dilsiz oyunu programından bir çeyrek mecdi

Her canbaz oyunu programından iki çeyrek mecdi

Kahve şantan ve balohâneler ile mesireler gibi emâkin-i umumiye müstakillen tegannî ve terennüm olunacak her şarkıdan bir çeyrek mecdi

Her panoromadan resim başına kırk para

Li-ecli'l-bey' emâkin-i umumiye vaz' ve ta'lik olunacak her resim ve heykelden yirmi para muayene ve tasdik harcı alınacaktır.

Meddah Aşkî bir kahvede hüner sergilerken (Ressam Münif Fehim)

Resimli Tarih Mecmuası, C. 4, sy. 2720

بکدر زلف جمیع

باش کتابت دارم

۴۴۶

معرضه چاکر کجی لریه کم
جیابن باش سونجی رضا فندیک زوجی بیکر خانم خدیجه بابک و در حیدر غوسه سیه خدیجه شرفه دار و تو اراده سیه جیاب خدیجه شرفه دار
معرضه دارم چاکر کجی لریه کم
سید یار
معرضه

HAYALCİBAŞI RIZA EFENDİ'NİN EŞİNE MAAŞ BAĞLANMASI

*Sarayda Karagöz oynatan Hayalcıbaşı Rıza Efendi vefat ettiğinden geride bıraktığı eşine 400
kuruş maaş bağlanmasına dair padişahın iradesi*

23 Ağustos 1901

Yıldız Saray-ı Hümayûnu

Başkitâbet Dairesi

3274

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Hayalcıbaşı müteveffâ Rıza Efendi'nin zevcesi Peyker Hanım'a Hazine-i Maliye'den dört yüz kuruş maaş tahsisi şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhi icab-ı celilinden olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 9 Cemâziyelevvel sene [1]319 ve fî 10 Ağustos sene [1]317

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri

Tahsin

13

ÜSKÜP'TE KADINLAR İÇİN OYNATILAN KUKLA OYUNU

Üsküp'te çarşıdaki bir lokantada kadınlara kukla oyunu oynattırıldığımn şikâyet edilmesi üzerine yapılan tahkikatta oynatılan oyunun her yerde icra edilen kukla oyunundan ibaret olduğunun ve çarşı ortasında bir mahalde olmadığımn anlaşıldığı ayrıca ahali tarafından da bu yolda bir şikâyet olmadığından yasağın polis tarafından kaldırıldığına dair

4 Mayıs 1902

Dahiliye Mektubi Kalemî

Tarih: Fi 25 Muharrem sene [1]320

ve fi 21 Nisan sene [1]318

Huzur-ı âli-i hazret-i Sadâret-penâhi'ye

Üsküb'de çarşı ortasındaki lokantada muhadderât-ı İslâmiye'ye kukla oyunu oynattırılmakta olduğu ve bu hâl fesad-ı mücib olacağı jandarma binbaşısı tarafından huzur-ı sâmi-i Sadâret-penâhileri'ne bi't-takdim tevdi' buyurulan telgrafnâmede bildirilmesiyle serî'an bi't-tahkik mugayir-i rızâ-yı âli bir hâl vuku'una meydan verilmemek üzere muktezâsının ifası Kosova Vilâyeti'ne yazılmış idi.

Oynattırılmakta olduğu idda edilen oyun her yerde icra olunan kukla oyunundan ibaret bulunduğundan ve öyle çarşı ortasında ve lokanta gibi bir mahalde olmadığı ve bunun mazarratından dolayı men'i hakkında şimdiye kadar bir güne müracaat ve istid'â vuku bulmadığı lede't-tahkik anlaşıldığına ve polis dairesi ma'rifetiyle derhal men' ettirildiğine dair vilâyet-i müşârunileyhâdan bu kere cevaben gelen 2 Nisan sene [1]318 tarihli tahrîrât manzûr-ı âli-i fahimâneleri buyurulmak üzere leffen takdim kılındı. Ol bâbda.

بلدرزاد محمد
باش کاتب داروس

۱۹۹۹

بیت اولیاء و تہ تیغ نمونہ فرائز قومیک قوتلک خود اوندہ صدق مدفوف وقتہ
مہ جلا و صبر اولیاء الہیک عصبہ و احباب قلمہ و بود ماستر جدرہ افکار و ارھا
مہارہ تسیمہ احباب غیہ جلا و صبر اولیاء قفقان لاندہ اقباط بود ماستر
سوزر ایادینہ صی و مدیہ و ریاضی شرفدور چریک اودنیہ ضابطہ قضائے اقتصاد
عالیہ اولیاء اولیاء و صفہ و شرفہ کمالہ اسطیغ لایہ و شرفہ کمالہ

بلدرزاد محمد
باش کاتب داروس

Le pays demande de réformes.
Si le gouvernement ne le fait pas
le peuple l'exigera. Car à l'époque
où nous vivons tout doit être
moderne.

OSMANLI ARS'U		
111	112	1
1321.N/31		

FRANSIZ KUKLACININ UYGUNSUZ SÖZLERİNE ENGEL OLUNMASI

Beyoğlu Tepebaşı Bahçesi'nde kukla oyunu icra eden Fransız komedyenin kukla dilinden halkın zihnini bulunduracak bazı uygunsuz sözler söylemesi doğru olmadığından buna meydan verilmemesine dair padişahın iradesi

8 Aralık 1904

Yıldız Saray-ı Hümayûnu

Başkitâbet Dairesi

6949

Beyoğlu'nda Tepebaşı Bahçesi'nde Fransız komiği kuklanın sahne üzerinde suret-i melfûf varaka mündericâtı vechile idare-i lisan eylediği arz ve ihbar kılınmış ve böyle münasebetsiz cümlelerle efkâr ve ezhân-ı âmmenin tesmimine ictisârı gayr-ı caiz bulunmuş olduğundan bu bâbda tahkikât-ı lâzıme ifasıyla böyle münasebetsiz sözler irâdına mahal ve meydan verilmemesi şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlisinden olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 19 Ramazan sene [1]321 ve fi 25 Teşrin-i Sâni sene [1]319

**Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Tahsin**

[Fransızca belgenin tercümesi]

"Ahali reform talep ediyor. Eğer hükümet bu isteği yerine getirmezse, halk talebini dayatacaktır. Çünkü yaşadığımız devirde, her şeyin modern olması gerekiyor".

مکتبہ

BÜYÜKADA'DA KUKLA OYNATMAK İÇİN RUHSAT TALEBİ

Büyükada'da kiraladığı bir gazinoda kukla oyunu oynatmasına ruhsat verilmeyen Avusturya vatandaşı Petro Çiçoviç'in zarara uğradığından ruhsat verilerek zarar ve ziyamına meydan verilmemesi hakkında Avusturya Sefâreti'nin aracılık ettiğine dair

25 Ekim 1905

Bâb-ı Âli
Daire-i Umûr-ı Dahiliye
Mektubi Kalemi
Aded: 3433

Huzur-ı âli-i hazret-i Sadâret-penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Avusturya Devleti tebaasından Petro Çiçoviç'in Büyükada'da isticâr etmiş olduğu gazinolu tiyatrodaki kukla lu'biyyâtı icra ettirmek üzere taleb eylediği ruhsat hükûmet-i mahalliyece i'tâ edilmemiş olduğundan ve müsted'inin esasen mezkûr tiyatroyu isticâr etmesi orada oyun oynatmak suretiyle istifade eylemek emeline müstenid olup başka suretle isti'mâl ve istifade edemeyeceğine ve lu'biyyât icrası hakkında memnû'iyet ittihâzına Hükûmet-i Seniyye'nin hak ve salâhiyeti derkâr olup ancak alâkadârân oyun mahalleri isticâr ve kumpanyalarla akd-i mukâvele etmemek üzere keyfiyet evvelce ale'l-usul neşr ve ilân edilmemiş olmasına binâen şimdi müsted'i-i mûmâileyhe ruhsat verilmemesi bittab' zarar u ziyânını müeddi ve adl ü hakkâniyete münâfi olacağından bahisle ruhsat-ı matlûbenin i'tâsıyla müsted'inin zarar u ziyânına meydan verilmemesi Avusturya Sefâretince bâ-takrîr iltimâs edildiği Hariciye Nezâret-i Celilesi'nden bildirildiği ve Bâb-ı Âli'ce sarıhan emr ve tebliğ vuku bulmadıkça bu gibi mahallerde lu'biyyât icrasına ruhsat i'tâsı kâbil olamayacağı beyânıyla icab-ı hâlin tayini Şehremanet-i Celilesi'nden vürûd eden tezkirede iş'âr kılınmıştır. Suret-i iltimâs ve iş'âra nazaran iktizâsının emr u inbâsı menû't-ı re'y-i sâmi-i Sadâret-penâhileridir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 24 Şaban sene [1]323 ve fi 10 Teşrin-i Evvel sene [1]321

Nazır-ı Umûr-ı Dahiliye
Memduh

Sadâret-i Uzmâ
Mektubi Kalemi
Tarih: 26 Şaban sene [1]323
12 Teşrin-i Evvel sene [1]321

Dahiliye Nezâret-i Celilesi'ne

24 Şaban sene [1]323 tarihli ve 3433 numaralı tezkire-i devletlerine cevaptır.

Avusturya Devleti tebaasından Petro Çiçoviç'in Büyükada'da kukla lu'biyyâtı icra ettirmek üzere taleb eylediği ruhsat hakkında Şehremanet-i Celilesi'nden vâki olan iş'âra nazaran lâyiğ olacak mütâlaa-i aliyyelerinin inbâsına himmet ettirmesinde bir mahzur bulunmadığından ilâve-i mütâlaa-i devletleriyle beraber iş'ârı hususuna himmet.

16

FENER'DE KUKLA OYNATILMASINA İZİN VERİLMESİ

Fener'de bulunan Yeni Dünya Gazinosu bahçesinde daha önce kukla ve sair oyunlar oynatılmamış ise de genel kurallara uyulmak şartıyla yalnızca kukla gösterisi için izin verilmesinde mahzur olmadığına dair

21 Eylül 1906

[Zabtiye Nezareti]
Mektubi Kalemî'ne Mahsus
Sıra Numarası: 4188
Tarih: 8 Eylül sene [1]322

Şehremanet-i Celîlesi'ne

13 Temmuz sene [1]322 tarih ve 155 numaralı tezkire-i aliyye-i emanet-penâhileri cevabıdır.

Fener'de kâin Yeni Dünya Gazinosu'nun bahçesinde şimdiye kadar kukla ve sair lu'biyyât icrasının emsâli mesbûk değil ise de âdâb-ı umumiye dairesinde icrası hâlinde yalnız kukla lu'biyyâtı için ruhsat itâsında bir mahzur olmadığı bi'l-havale idare komisyonundan bâ-mazbata ifade edilmiş olmakla ol bâbda.

این کتاب از شیخ زکریا
بن محمد الشافعی

VFA

عطر قلمرو اقدم حضرت قلمرو
اور نہ از بیخسبی فرہ کو محمد اغا حضرت خان عربزادگان متفقہ مخدومہ محروم سو فاضلہ کائنہ ارباب میرزا علیک فرہ فاضلہ امر خانہ
لعبانہ حال اولاد بزرگ و ستاد نہ کہ علیہ تقاضا لہر لہر سہرامان علیہ ایالہ دار لر بس بخشن و ردہ مذکرہ لہا تقیم فاضلہ
اولادہ ابغای بجای باندہ مرد فرمان حضرت نہ لہر لہر کہ راہ علیہ و لہ ایس بیہ
اساسول برس مردی

سید علی

ع ۵۵۹ مصطفیٰ /

2
Kue

✓ x 2.

2/3

YANGINZEDELER MENFAATİNE ORTAOYUNU OYNATILMASI

Fatih'teki yangında zarar görenlerin menfaatine Tahtakale'de bir kahvehanede ortaoyuncusu Karagöz Mehmed Ağa tarafından oynatılan ortaoyunundan elde edilen gelirin Şehremaneti'ne gönderildiğine dair

01 Eylül 1908

İstanbul Polis Müdürlüğü
Tahrirât Kalemî
Aded: 779

Zabtiye Nezâret-i Aliyyesi'ne

Atûfetli efendim hazretleri

Ortaoyuncusu Karagöz Mehmed Ağa tarafından Fatih harikzedegânı menfaatine Tahtakale'de Tomruk Sokağı'nda kâin İranî Mirza Ali'nin kahvehanesinde icra kılınan lu'biyyâtta hâsıl olan yüz kuruşun tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhileriyle Şehremanet-i Aliyyesi'ne irsâline dair Polis Meclisi'nden verilen müzekkire leffen takdim kılınmış olmakla ifa-yı icabı bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 5 Şaban sene [1]326 ve fî 19 Ağustos sene [1]324.

İstanbul Polis Müdürü
İmza

خطبه قطارہ علیہ

۶۶۵

عظمتو اقدم حضرت
 شوکوندره بمعصه کسانه حاصلی مکتب دیو کاغذی امور خیریه صفا اولیٰ بقصدہ بخند دارہ بدیدم مراجعت ایردک قوقلم و قوقوز و باندرمیا
 اویساقم اوزره رخصت طلب ایردک بدیدم جردہ یککز مغوراک معوقلم تحقیقاه اجلاسید رخصت وریکک اولوک حاکمک مذکور اویساقم اجلاسید اولیٰ
 مملکرم ذکور وانات قاریشجه برفق دیوایسه اداب اسلامیه مفایرکوکک اولیلہ منفعت تب حاکمہ نیک ویدم غیر ایره جبه بمعصه ککلم جریته
 و سربستی تجارنده بخند مخالفه ایلدیلم ییسیج ایردونه کیولم مکره اولنه و بوجملکرم دولتی نزد ساهی قطارنه بیلدنده دخی تجویز بویرجینی درکار
 بولنه بآر بعد بویرجیل اویساقم ایچونه منع اتصالی اتنا سده بکونم مذکور اولوک اولیٰ بقصدہ سابق سلوک اوله ارمم فنا بطورده سوال ایردکونه حکم
 رخصت وریکک بولنده ذکور وانات براره بکیرلیک بکونم مذکور و بکونم اناء تحفه ایسی و وریکک رخصت ارم دخی فایر کونم ایردکونه حکم
 تحریک و تحریک اونی مناسب کی مطالعه اولدنیقعه بوجوره نصوب بوجولینی حاکمہ شرایان علییه اجلاسید بیعت بویرجی وایت وایت ساهی
 قطارنه بیلدیر اولیایره ارم و فغانه خفت مکره اوله ایسمانه شاد بایرلیک

ایک اونی معصه ککلی
 معصه

۱۸

KUKLA, KARAGÖZ, PANDOMİM GÖSTERİLERİ İÇİN DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Hasılâtı okul, cemiyet gibi hayır işlerine sarfedilmek üzere kukla, karagöz, pandomim gösterileri için talep edilen ruhsatlar verilmeden önce tahkikat yapıp uygunsuz bir durumun olmaması, gösterilerde kadın ve erkeklerin birarada bulunmaması, gösterinin kaç gün süreceğinin belirlenmesi gibi hususlara dikkat edilmesi gerektiğine dair

3 Eylül 1908

Beyoğlu Mutasarrıflığı

Aded: 665

Zabtiye Nezâret-i Aliyyesi'ne

Atûfetli efendim hazretleri

Şu günlerde bazı kesân, hâsılâtı mektep ve buna mümâsil umûr-ı hayriyeye sarf olunacağından bahisle Daire-i Belediye'ye müracaat ederek kukla ve karagöz ve pandomima oynatmak üzere ruhsat talep ederek belediyece de yalnız memurları ma'rifetiyle tahkikât icrasıyla ruhsat verilmekte olup halbuki mezkûr oyunların icra olunduğu mahallerde zükûr ve inâs karışık bulunmakta ve bu ise âdâb-ı İslâmiye'ye mugayir görülmekte olmasıyla men'ine teşebbüs hâlinde nik ü bedi temyiz edemeyen bazı gençler hürriyetten ve serbesti-i ticaretten bahisle muhalefet eylemeleriyle polisçe ilerisine gidilememekte olmasına ve bu hallerin devamı nezd-i sâmi-i nezâret-penâhilerinde dahi tecvîz buyurulacağı derkâr bulunmasına binâen ba'demâ bu kabil oyunlar için müsaade istihsâli esnasında bir gûne mahzuru olup olmadığı sâbıkı misillü evvel emirde zâbitadan sual edildikten sonra ruhsat verilip bunda da zükûr ve inâs bir araya getirilmeyip bir gün zükûra ve bir gün inâsa tahsis edilmesi ve verilecek ruhsatnâmelerde dahi kaç gün oynatılacağının tahdid ve tahrîr olunması münasib gibi mütâlaa olunduğundan bu suret tasvîb buyurulduğu halde Şehremanet-i aliyyesine icra-yı tebligât buyurulması vâbeste-i re'y-i sâmi-i nezâret-penâhileridir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 10 Şaban sene [1]326 ve fi 24 Ağustos sene [1]324.

Beyoğlu Mutasarrıf Vekili
Veli

۹
صیغه نفاذیه

تاریخ	محل	موضوع
۱۲۸۵		تاریخ

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

در بدو کار

مادریه افتم حضرتی

مستاجر بر زمین فومقوده حصا ری قاریوسف هقه ده دره کوه اشان سلاو بالکد اکلده حضرتی
اورزه اوده اولون بعبانده ایچم ساز اطرای آهنگ انیر حاکمه معی عده نفاذیه سبانه بولمه
بنی اردلان افندک

ORTAOYUNU OYNATMAK İÇİN RUHSAT TALEBİ

Kumkapı'da Hisardibi Gazinosu'nda haftada dört gün yalmz erkeklere ortaoyunu oynatmak ve çalgı çaldırmak isteyen Ardaş Efendi'ye ruhsat verilmesinde bir sakınca olmadığına dair

23 Mayıs 1909

Zabtiye Nezâret-i Aliyyesi'ne

Saadetli efendim hazretleri

Müste'ciri bulunduğum Kumkapı'da Hisardibi Gazinosu'nda haftada dört gün emsali misillü yalnız erkeklere mahsus olmak üzere ortaoyunu lu'biyyâtıyla incesaz icra-yı ahenk ettireceğimden müsaade-i aliyye-i nezâret-penâhileri şâyân buyurulmak bâbında, emr u fermân efendimindir.

Fi 5 Mayıs sene [1]325.

Gazino Müste'ciri
Ardaş veled-i Dikran

Mektubi Kalemî'ne Mahsus

Evrak Sıra Numarası: 119

Dosya Numarası: 1199

Tarih: 10 Mayıs sene [1]325

Şehremanet-i Aliyyesi'ne

Kumkapı'da Hisardibi nam mahalde taht-ı isticârında bulunan gazinoda haftada dört gün yalnız zükûra mahsus olmak üzere ortaoyunu icra ettireceğinden ve çalgı çaldıracağından bahisle ruhsat i'tâsı Ardaş tarafından verilen arzuhâlde istid'â olunmuş ve mahall-i mezkûrda bu suretle icra-yı lu'biyyât olunmasında ve çalgı çaldırılmasında zâbitaca mahzur olmadığından keyfiyetin savb-ı âli-i Emanet-penâhilerine izbârı İstanbul Polis Müdürlüğü'nden ifade kılınmış olmakla ol bâbda.

۵۰
فیصلہ نظامیہ

صادقہ اقدم حقاری

جاگری بکنی بقیہ کالی بکنی اسکی اصول اورچ اولیون لیلیان ہفتہ دہ ایہ کوہ بکنی بازار دھم کونری ارکطردہ
ایچہ بودا بریارف وروندن اجرا اولمہ اوزرہ مسند علیہ نظامیہ جیدر استعارہم اولمہ اولیابیدہ

اورچ اولیون لیلیان حقاری
نظامیہ

۱۵۹۹

KOMİK ALİ RIZA'YA ORTAOYUNU İÇİN İZİN VERİLMESİ

Ortaoyunu Kumpanyası yöneticisi Komik Ali Rıza Efendi'nin Yenibahçe'de Kemalbağı'nda haftamn iki günü erkeklere mahsus olmak üzere ortaoyunu oynatmak için talep ettiği iznin, bir sakınca görülmediğinden verilmesine dair

7 Haziran 1910

Zabtiye Nezâret-i Aliyyesi'ne

Saadetli efendim hazretleri

Çâkerleri Yenibahçe'de Kemalbağı'nda eski usul ortaoyunu lu'biyyâtı haftada iki gün yani Pazar ve Cuma günleri erkekler için, bu ise bir baraka derûnunda icra olunmak üzere müsaade-i aliyye-i nezâret-penâhileri istid'â veistirhâm olunur. Ol bâbda.

Fî 16 Mayıs sene [1]325.

**Ortaoyunu Kumpanyası Direktörü
Komik Ali Rıza**

[Zabtiye Nezareti]

Mektubi Kalemî'ne Mahsus

Evrak Sıra Numarası: 159

Dosya Numarası: 1599

Tarih: 26 Mayıs sene [1]325

Şehremanet-i Aliyyesi'ne

Yenibahçe'de Kemalbağı nam mahalde erkeklere mahsus olmak üzere Cuma ve Pazar günleri ortaoyunu lu'biyyâtı icrasına müsaade i'tâsı Ortaoyunu Kumpanyası Direktörü Ali Rıza imzasıyla verilen arzuhâlde istid'â olunmasıyla lede'l-havale mahall-i mezkûrda ortaoyunu lu'biyyâtı icrasında zâbitaca bir mahzur yok ise de bu gibi lu'biyyâtın icrası ruhsat-ı resmîyeye tâbi olduğundan keyfiyetin savb-ı âli-i emanet-penâhilerine izbârı İstanbul Polis Müdürlüğü'nden ifade kılınmış olmakla ol bâbda.

ADLİYE MEMURU İZZET EFENDİ'NİN KARAGÖZ OYNATMAKTAN MEN EDİLMESİ

Adliye Nezareti'nde kâtip olarak çalışan İzzet Efendi'nin çeşitli yerlerde uzun zamandır Karagöz oynattığına dair Hayalciler Esnafı tarafından şikâyetle bulunulduğu, İzzet Efendi'nin söz konusu meslek erbabının rızkına mani olması ve yaptığı işin memuriyet haysiyetiyle bağdaşmaması sebebiyle bu durumdan men edilmesine karar verildiği

13 Temmuz 1910

Emniyet-i Umumiye Müdüriyet-i Aliyyesi Cânib-i Âlisi'ne

Ma'rûz-ı acizânemizdir,

Zirde vâzı'ül-imza acizleri hasbe'l-kader yalnız oyunculuk ile namus daire-i bâhiresinde ailemizin kût-ı lâ-yemûtunu tedarike terk-i mesâi eylediğimiz halde Adliye Nezâret-i Celilesi Birinci Ceza ketebesinden İzzet Efendi haysiyet-i memuresini ayaklar altına alarak ötede beride hayal, ortaoyunu ve lu'b-ı saire icra eylemekte şu hâl ise biz gibi fukarânın rızkına bir mâni-i ahenin teşkil eylemekte olmakla beraber memurîn-i hükûmete muktezî evsâf-ı müstahseneyi dahi istihkâr demek olduğundan bu akşam Kumkapı deniz hamamında hayal oynatması mukarrer olan mûmâileyh İzzet Efendi'nin men'iyle bu suretle hem hukuk-ı menhûbemizin istirdâdı hususuna bezl-i âtifet buyurulmasını istirhâm ve istid'âya mücâseret kılındı. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fi 26 Haziran sene [1]326.

Umum Hayalci Esnafı namına			
Hayalciler Yığitbaşısı Şefik	Ali Rıza	Mehmed	Memduh

*

Tahkik-i keyfiyet edildikte deniz hamamı gazinosunda karagöz oynatacak olan İzzet Efendi'nin Adliye ketebesinden olduğu ve işbu sanatı çoktan beri icra eylemekte bulunduğu ve keyfiyet-i san'at ve sıfatından Adliye Nezâreti ekâbir-i memurînin malumâtı bulunduğu halde ne sanattan men' ve ne de bu yüzden memuriyetinden azl edilmediğini beyân eylemiş ve şu hâle nazaran icra-yı sanattan men' etmek muvâfık olamayıp san'at-ı mezkûresi muhill-i sıfat-ı memuriyet ise nezâret-i aidesince hakkında muamele-i mukteziye icra kılınmak ve müştekilere de o dairede cevap verilmek iktizâ eder ise de icra-yı muktezâ-yı sairesi re'y-i sâmilelerine menûttur fermân.

Fi 26 minh.

Kumkapı Polis Merkezi Memurluğu namına
Sadık

Tahrirâta Mahsus

Tarih-i tebyiz: 30 Haziran sene [1]326

*Hulâsa: Dersâadet Bidâyet Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi
ketebesinden İzzet Efendi'nin hayal oynattığına dair*

Adliye Nezâret-i Celilesi'ne

Sıfat ve haysiyet-i memuriyetiyle kâbil-i te'lif olmadığı halde ötede beride hayal oynatarak menfaatlerini ihlâl eylediği Umum Hayalci Esnafı namına Memduh, Mehmed ve Ali Rıza ve Şefik imzalarıyla verilen arzuhâlde beyân olunan Dersâadet Bidâyet Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi ketebesinden İzzet Efendi'nin Kumkapı deniz hamamında hayli zamandan beri sıfat-ı mezkûre ile iştigâl ettiği lede't-tebliğ İstanbul Polis Müdüriyeti'nden tahkik ve iş'âr edilmiş ve mûmâileyhin şu hareketi sıfat ve haysiyet-i memuriyetine münâfi' ahvâlden bulunmuş olduğundan hakkında muamele-i intibâhiye tertibiyle san'at-ı mezkûre ile iştigâlden men'i menût-ı re'y-i nezâret-penâhileri olduğu ma'rûzdur.

Mahalle kahvesinde gerilen bir perdede oynatılan Karagöz oyunu (Münif Fehim'in resmi)

Resimli Tarih Mecmuası, C. 1, sy. 299

Geleneksel Türk seyir sanatlarının en meşhurlarından
Karagöz ve Hacivat

ایستاد خان
تاج الملوک
۱۱۱۱

انصاف محمد میرزا
فرستاده کردی قریبک اورنه اوپونق محرات اسلیم
کوسید اوپا بندون اوپونق منی حقیق در

فرستاده کردی قریبک اورنه اوپونق محرات اسلیم کوسید اوپا بندون اوپونق منی حقیق در
میرزاخان اسفاندر و اوپونق میرزاخان اسفاندر و اوپونق میرزاخان اسفاندر
قلمه اولیون برای معلوم و معلوم اولیون

میرزاخان	اسفاندر
اسفاندر	اسفاندر
اسفاندر	اسفاندر
اسفاندر	اسفاندر

میرزاخان

اسفاندر

اسفاندر

اسفاندر

اسفاندر
اسفاندر
اسفاندر
اسفاندر

اسفاندر

اسفاندر

İKİ HİRİSTİYAN KADININ MÜSLÜMAN KADIN KIYAFETİYLE ORTAOYUNU OYNAMASINA İZİN VERİLMEMESİ

Kuşdili'nde Hamdi Efendi'nin sergilediği ortaoyununda iki Hristiyan kadının Müslüman kadın kıyafetine bürünerek oyun oynaması İslâm adabına aykırı görüldüğünden, bu gibi uygunsuz durumlara meydan verilmemesine dair

9 Ağustos 1910

İstanbul Polis Müdürlüğü

Tahrîrât Kalemi

4/1061

Kuşdili'nde Hamdi Efendi'nin ortaoyununda muhadderât-ı İslâmiye kisvesiyle oynatılan oyunun men'i hakkındadır

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne

Kuşdili'nde Hamdi Efendi'nin idaresindeki ortaoyununda iki Hristiyan kadınının muhadderât-ı İslâmiye kisvesine bürünerek icra-yı lu'biyyât eyledikleri Üsküdar Polis Müdüriyeti'nden iş'âr olunmuş ve âdâb-ı İslâmiye'ye muhalif olan şu hâlin vuku'u gayr-ı caiz görülerek hemen men'i lüzumunun cevaben müdüriyet-i mûmâileyhâya tebliğ ve izbâr kılınmış olduğu berây-ı malumât arz olunur.

Fi 27 Temmuz sene 1326.

İstanbul Polis Müdürü namına
İmza

Hulâsa: Muhadderât-ı İslâmiye kisvesiyle icra edilen lu'biyyâtın men'i muvâfık-ı nefsi'l-emr olduğuna dair

İstanbul Polis Müdüriyeti'ne

27 Temmuz sene [1]326 tarihli ve 1061 numaralı tezkireye cevaptır.

Âdâb-ı İslâmiyeye muhalif olarak muhadderât-ı İslâmiye kisvesiyle icra edilen oyunun men' ettirilmesi muvâfık-ı maslahat olduğu gibi ba'd-ezin bu yolda vuku' bulacak harekâta da meydan verilmemesine son derece dikkat ve ihtimâm olunmasının ta'mimen tebliği beyân olunur.

TİYATRO

ODEON TİYATROSU'NDA KOMEDİ VE OPERA OYNANMASI

Fransız tiyatrocu Filol'un Beyoğlu'nda Odeon tiyatrosunda komedi, dram, opera türü oyunlar oynatmak için izin talep etmesi üzerine yapılan tahkikatta tiyatro oyununun yabancı dilde oynanacağı ve bir mahzuru görülmediği anlaşıldığından ruhsat verilmesinde sakınca olmadığına dair irade

31 Ağustos 1840

Seniyyü'l-himemâ kerimü's-şiyemâ devletli inâyetli âtîfetli übbehetli efendim hazretleri

Beyoğlu'nda kâin Odeon nam tiyatroda komedi ve opera tabir olunur bazı sanâyi icra olunmak üzere ruhsat-ı seniyye erzân buyurulması hususu el-hâletü-hâzihî Dersaâdet'te bulunan Fransızlı tiyatrocu Mösyö Filol tarafından makam-ı Nezâret-i Umûr-ı Hariciye'ye arzuhâl takdimiyle istid'â olunmuş ve arzuhâl-i mezkûr tercümesi Ticaret Nazırı devletli Fethi Paşa hazretlerine tisyâr ile icabı lede'l-istifsâr zikrolunan tiyatroda icra olunacak san'at lisan-ı âhar olarak hemcinslerinin anlayacağı mevâddan olmasıyla iltimâs olduğu üzere sanâyi'-i merkûmenin mahall-i mezkûrda icrasında beis olmayacağı müşârunileyh hazretleri tarafından ifade ve iş'âr kılınmış ve ol bâbda muhâbereyi mutazammın olan tezkire ile tercüme-i mezkûre manzûr-ı âli-i şahane buyurulmak üzere leffen sûy-ı vâlâ-yı müşîrilerine gönderilmiş ve fi nefsi'l-emr bunda bir güne mahzur olmayıp belki men'i takdirinde Frenklerin bazı kil ü kâlleri vuku'u melhûzâtıdan bulunmuş olmakla husus-ı mezkûrun ol vechile icra-yı rehîn-i müsaade-i seniyye-i şahane buyurulur ise keyfiyet müşârunileyh hazretlerine havale olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkimine ibtidâr olundu efendim.

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Hâme-pîrâ-yı tekrîm olan işbu tezkire-i seniyye-i Sadâret-penâhîleri ve muhâbereyi mutazammın olan tezkire-i mezkûre ile tercüme felek-mertebe-i hazret-i şehinşâhiye arz ve takdim birle meşmûl-i li-hâzâ-i şevket-ifâza-i cenâb-ı mülkdârî buyurularak iş'âr-ı sâmilere nazaran sanâyi'-i merkûmenin mahall-i mezkûrda icrası mahzurdan sâlim olduğundan ol vechile icrası hususuna müsaade-i seniyye-i mülûkâne erzân buyurulmuş ve zikrolunan tezkire ve tercüme iade-i savb-ı sâmilere kılınmış olmakla keyfiyetin müşârunileyh hazretlerine havale buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Makam-ı vâlâ-yı Nezâret-i Umûr-ı Hariciye'ye el-hâletü hâzihî Dersaâdet'te bulunan Fransızlı tiyatrocular tarafından müdürleri Mösyö Filol vasıtasıyla takdim olunan arzuhâlin tercümesidir.

Zirde mersûmu'l-imza tiyatrocular hak-i pây-ı âsafânelerine müracaatla Fransızca mu'teber-i müellifâtıdan müstahrec komedi ve dram ve vodvil ve küçük operalar misillü bazı oyunların Beyoğlu'nda kâin Odeon nam tiyatroda arz ve icrası zımında kendilere ruhsat erzân buyurulmasını niyaz ederler. Merkûmûnun işbu müsted'âları olan müsaade menâfi'-i terbiye ve medeniyeti müstelzim bir madde bulunduğundan ve zât-ı âsafâneleri dahi kadr-dân-ı hüner ve maârif olmalarıyla bir Fransa tiyatrosunun vaz' ve ihdâsını himayet-i alilerine şâyân buyurulacağı ümniyyesine mütecâsir olmuşlardır.

سخن الهما
کرم شما
دولت
نمی بگذرد و یا بسو ما نصیب نام کند او
اگر بگذرد اول باره و خفت سببانه ۳
سودت بدیدیه ارسال فکرت و معلوم عن
و شویب سینه رضی الله عنهما و رضی الله
عنهما بر وجه انداخته و اعطای
بنازه تذکره شادی و بزم فدی قدم .

لا تتركوا
الذين هم
على
الذين هم
الذين هم
الذين هم

AVUSTURYALI TİYATROCUNUN TİYATRO OYNATMASINA RUHSAT VERİLMESİ

Avusturya vatandaşı Basilo Sansoni'nin Galatasaray karşısındaki Bosko Tiyatrosu'nu kiraladığı ve burada akşam vakitlerinde opera tarzı tiyatro oyunları oynatmak üzere ruhsat talep ettiği, bu tür oyunların bir mahzuru olmayıp İstanbul'da bulunan yabancılar tarafından ilgi ve kabul gördüğü ve insanları kumar gibi eğlencelerden alıkoyduğundan ruhsat verilmesine dair irade

7 Eylül 1841

Nemçe tebaasından Basilio Sansoni nam bendeleri Avrupa usulü üzere akşam vaktinde icrası mu'tad olup opera tabir olunan bir nev-i tiyatro oyununu Beyoğlu'nda tertib ve tanzim etmek niyetiyle Galatasaray'ının karşısında kâin Bosko Tiyatrosu demekle ma'rûf olan mahalli ihtiyar ve icabına göre tedarik ve tevsî olunmak üzere sahibinin hüsn-i rızasıyla isticâr ve bu defa taraf-ı Saltanat-ı Seniyye'den iktizâ eden ruhsat-ı aliyyenin tahsiline himmet olunmasını sefâret cânibine arzuhâl takdimiyle iltimâs ve iş'âr eylemiş ve vâkı'a bu melâ'ib-i latifenin tanzim ve icrası Dersââdet'te bulunan bi'l-cümle müste'menâna aşırı makbûl ve mergûb olacağından mâadâ bir takım heva ve hevesin kumar oyunundan ve sair teferrücât-ı gayr-ı lâıykadan fekk ü ifrâz olunmalarına dahi bir vesile-i hasene hükmünde olacağı vâzihâdan bulunmuş olmakla mersûm bendeleri muhtaç olduğu ruhsat-ı seniyye bi-dirîğ buyurularak lâzım gelenlere tenbihât-ı sariha-i mukteziye ısdârına himmet buyurulmasını Nemçe elçisi senâhanları iltimâs ve takrîr eder.

Mühür

Seniyyü'l-himemâ kerîmü's-şiyemâ devletli inâyetli âtîfetli übbebetli efendim hazretleri

Nemçe tebaasından Basilio Sansoni nam kimesne opera tabir olunur bir nev-i tiyatro oyununu oynatmak için Mekteb-i Tıbbiye-i Adliye karşısında bir mahal isticâr ve tanzim edeceğinden ol bâbda ruhsat-ı seniyye şâyân buyurulması iltimâsını şâmil Nemçe Sefâreti cânibinden takdim kılınan bir kıt'a takrîr manzûr-ı âli-i cenâb-ı şehinşâhi buyurulmak için savb-ı müşirilerine irsâl kılınmış ve malum-ı âli buyurulduğu üzere bu tiyatro ve opera oyunu bir takım hikâyât ve nagamâtdan ibaret olarak bir güne uygunsuzluğunu olmayıp seyrine dahi edebsiz makûleler giremeyerek elçiler ve ehl-i ırz tüccar takımı gitmekte bulunmuş ve geçen sene dahi bazılarına ruhsat i'tâ buyurulmuş olmakla ber-müceb-i istid'â ruhsat i'tâsı hususunda ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i mülûkâne müte'allik buyurulur ise ona göre icra-yı iktizâsına ibtidâr olunacağı beyânıyla tezkire-i senâveri terkim kılındı, efendim.

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ibcâl olan işbu tezkire-i âsafâneleriyle takrîr-i mezkûr hak-i pâ-yı hümayûn-ı hazret-i şahaneye arz ve takdim birle manzûr-ı şevket-mevfûr-ı cenâb-ı cihandâri buyurulmuş ve suret-i iş'âr-ı sâmillerine nazaran mersûmun ol vechile icra-yı san'at eylemesi hususunda bir güne mahzur olmadığından kadim olmamak üzere mahall-i mezkûrda biraz müddet icra-yı san'at eylemesi hususuna ber-müceb-i istid'â ruhsat i'tâ olunması müte'allik buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i mülûkâne muktezâsından bulunmuş ve takrîr-i mezkûr iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

İZMİR'DE ZARARLI İÇERİKLİ RUMCA PİYESLERİN OYNATILMASINA İZİN VERİLMEMESİ

İzmir'deki Rumların kurmuş olduğu tiyatrodaki Rumca oyunlar sahnelendiği, bu oyunlardan bazılarının, Osmanlı Devleti'ne isyan etmiş Yunan kahramanlarını anlatan piyesler olduğu anlaşıldığından halkın arasında kin ve düşmanlığı tahrik edecek bu gibi oyunların oynanmasına müsaade olunmamasına dair emir

17 Mart 1844

İzmir Muhassılına

Bu esnada İzmir'de bulunan Avusturyalı ve Yunanlı bâzargânların ma'rifet ve nezâretleriyle bir Rum mektebi tanzim olunmuş olduğu ve mekteb-i mezkûrun Atina'dan celb olunacak mimarların taht-ı idaresine ihale olunacağı ve yine şu günlerde ol tarafdaki Rum lisanında tiyatro oyunlarına mübâşeret olunup trajedi tabir olunur muharrik-i urûk kin ve adâvet olan oyunlardan mukaddemâ Mislong [Missolonghi] Muharebesi'nde maktûlen telef olmuş olan Yunan rüesâsından Marko Bocari [Markos Botsaris] nam şahsın trajedisi oynanmak üzere tasmiim olunduğu haber alınarak memurin tarafından ber-takrîb men kılınmış idüğü bu defa bazı tarafdaki haber verilmiş ve bunların öyle hod be-hod mektep tanzim ve tiyatro küşâd ve vukuât-ı sâbika ve atikayı tecdid ve yâd eylemeleri tehyic-i kin ve adâveti mûcib ve mülk ve tebaaca mazarratı müstevcib olduğu misillü zikrolunan bâzargânlar mârrü'l-beyân mektep ve tiyatroları bir güne ruhsat ve me'zûniyet istihsâliyle mi küşâd etmişlerdir ve keyfiyetleri ne vechiledir?

Evvel-emirde hakikat-ı maddenin tarafınızdan isti'lâmı lâzım gelmiş olmakla muktezâ-yı dirayetiniz üzerinde icab-ı hâli erbâb-ı vukûfdan tahkik ve lâzım gelir ise kendileri celb birle bu bâbda ruhsat ve me'zûniyeti hâvî yedlerinde bir güne sened var mıdır ve öyle ruhsatnâme ve senedleri olupta ibrâz olunmuş ise bu tarafa dahi gidilip yine iade olunmak üzere emanet ve muvakkat suretiyle yedlerinden ahz olunarak bu tarafa irsâline ve senedleri bulunmadığı halde zikrolunan mahallerin bilâ-tevakkuf sedd ü bendi ve tasmiimâtı vâkı'alarının men u def'i hususuna himmet ve tasmiimât ve keyfiyât-ı vâkı'alarının dahi bi'l-etraf tahkik olunarak izahen iş'ârına ve ba'd-ezîn muhavvel-i uhde-i idareniz olan İzmir'de ve civarında bulunan mahallerde bu makûle hilâf-ı marzî hâlât-ı muzırıra vuku'a getirilmemesi esbâb-ı lâzimesinin istihsâline sarf-ı makderet eylemeniz siyâkında mahsusana işbu şukka.

A circular library stamp with Persian text. The text reads "کتابخانه مجلس شورای ملی" (National Consultative Assembly Library) and "تهران - ایران" (Tehran - Iran).

مردود چاکر کتب لبرودک
معلوم عسکر کبری جود لونی و
طوبه نیکه هدی اعوب فود
ادوبه رخصت اعوب ادنی
دنی ادب افاره و بانه ادنی
مردود نفلی خصوصه
حقیق و لبرودک

BEYOĞLU'NDA YENİ TİYATRO BİNASI İNŞA TALEBİ

Galatasaray karşısındaki tiyatrosunun küçük ve yetersiz olmasından dolayı Beyoğlu'nda dört yol ağzında yeni bir tiyatro inşa edip tiyatrosunu buraya taşımak için ruhsat talep eden Sicilyalı Papa Nikola'nın yeni tiyatro inşa etmekten vazgeçirilmeye çalışılması, yeniden izin talep ederse ruhsat verilmesine dair irade

23 Mayıs 1844

Deraliyye'de mukim Sicilyateyn maslahatgüzân dâîlerinin takrîridir. Fi 5 Ca. sene [1]260

Beyoğlu'nda Saray-ı Sultânî karşısında bir bâb tiyatro ve mukaddemâ Bâb-ı Âlî'den ruhsat verildiğine mebnî mutasarrıfı bulunan Sicilyalı Papa Nikola nam kulları envâ'-ı lu'b icra etmek üzere iken mahall-i mezkûr sağır ve dıyyık olduğundan mersûm kulları mahall-i mezkûru terk ile yine Beyoğlu'nda dört yol ağzında kâin Duzoğlu Agop'un arsasına müceddeden bir bâb tiyatro bina ve inşa derûnunda envâ'-ı lu'b icra etmek üzere nakl-i mekân etmesini niyaz etmiş ve suret-i hâle nazaran mahzurdan sâlim olup naklinde beis olmayacağından bir gûne mazarratı olmadığı Tophane Müşiri devletli Paşa Hazretleri tarafından isti'lâm buyurularak mücebince sâbık tiyatronun sedd ü bendi mezkûr tiyatronun bina ve inşasıyla derûnunda envâ'-ı lu'b icrasına müsaade-i aliyyeleri erzân buyurulmak irâde-i aliyyeye mütevakıf idüğü mûmâileyh dâ'ileri istid'â ve takrîr eder.

**Sefâret-i Sicilyateyn
Der Âsitâne-i Aliyye**

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Malum-ı Seraskerileri buyurulduğu vechile mukaddemce Beyoğlu'nda inşasına ruhsat verilmiş olan tiyatrohânenin ziyadesiyle dıyyık olmasından dolayı terkiyle Hoce Agop kullarının dört yol ağzında kâin arsasına müceddeden bir bâb tiyatrohâne inşası mahzurdan sâlim gibi görüldüğünden ol vechile ruhsat itâ olunmasını Sicilyateyn maslahatgüzârı bâ-takrîr niyaz ve iltimâs etmiş ve keyfiyet Mösyö Alyon cânibinden hak-i pâ-yı âli-i âsafânelerine dahi evvelce ifade ve beyân olunmasıyla takrîr-i mezkûr manzûr-ı Seraskerileri buyurulmak üzere leffen takdim kılınmış olmakla zikrolunan tiyatronun mahall-i mezkûre nakli hususunda her ne vechile irâde-i seniyye müte'allik buyurulur ise icra-yı iktizâsına bakılmak üzere keyfiyetin emr u iş'ârı bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir

*

Ma'rûz-ı bendeleridir ki

Reside-i dest-i i'zâz olan işbu tezkire-i sâmiye-i müşirileriyle takrîr-i mezkûr manzûr-ı âli-i hazret-i şâhane buyurulmuş ve mümkün olduğu halde zikrolunan tiyatrohânenin inşasından sarf-ı nazar ettirilmesi ve tekrar ifade ve iltimâs vuku bulduğu takdirde müsaade gösterilmesi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulmuş ve takrîr-i mezkûr yine savb-ı sâmilere iade kılınmış olmakla ol bâbda irâde efendimindir.

[illegible]

TİYATROCU NAUM'A YENİ TİYATRO İNŞASI İÇİN PARA YARDIMI YAPILMASI

Tiyatrocu Naum'un Beyoğlu'ndaki ahşap tiyatrosunun bir kısmı yandığından, yerine kargir olarak yeni bir tiyatro binası inşa etmek için ruhsat ve yardım talep etmesi üzerine padişah tarafından tiyatro binası yapılması ve tiyatrocular için 60 bin kuruş yardımda bulunulmasına dair irade

10 Şubat 1847

Seniyyü'l-himemâ devletli inâyetli atûfetli efendim hazretleri

Malum-ı âli buyurulduğu üzere tebaa-i Devlet-i Aliyye'den Mihail Naum'un Beyoğlu'nda kâin tiyatrohânesi teng ve vûs'atsiz olmasıyla lâıykıyla icra-yı san'ata elverişli olmadığından ve takdim eylediği resm vechile müceddeden kârgir olarak tanzim ve inşası beş yük kuruş miktarı akçeye mütevakkıf bulunduğundan hakkında lutf u âtifet-i seniyye şâyân buyurulması merkûm tarafından bâ-arzuhâl niyaz ve istid'â kılındığı cihetle keyfiyet bi't-tahkik anlaşıp ona göre icab ve iktizâsının iş'âr ve istizân olunması müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye iktizâ-yı âlisinden olduğu reside-i dest-i i'zâz olan bir kıt'a tezkire-i behiyyeleri meâlinden müstefâd olup tezkire-i mezkûre Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye'ye havale ve itâ ile ol bâbda Meclis-i Vâlâ-yı mezbûrdan terkîm olunan bir kıt'a mazbata bu misillü opera ve tiyatro Avrupa memleketlerinin ekserisinde mevcut olarak sâye-i ihsân-vâye-i hazret-i Padişahîde Dersaâdet'te dahi bulunması muhasseâtan ve Avrupaca hüsn-i şâyî'ayı mûcib hâlâtdan olduğundan mersûmun tiyatro i'mal ve icrasına müsaade-i seniyye erzân buyurulmuş idi. Vâkı'a mezkûr tiyatronun ahşapdan olması cihetle mahzurdan sâlim olamayacağı derkâr olduğu halde geçende muhterik olmuş olduğundan kârgir olmak üzere inşasına mecburiyet-i zaruriyesi dahi hâsıl olarak eğerçi ceste ceste te'diye ve ifa eylemek üzere bilâ-faiz iki yüz elli bin kuruş miktarı akçe ikrâz buyurulması niyazında olduğu muahharan anlaşılmış ise de rivayet olunduğuna göre tiyatro inşasından dolayı mersûma bazı sefâretler tarafından iâne olunacağına mebnî taraf-ı eşref-i şahanedan dahi iâne-i seniyyenin icrası düvel-i mütehâbbe süferâ ve tebaasına bir nev'-i hürmet ve riâyet olacağı misillü onlar tarafından iâne olunup da mersûm tebaa-yı Devlet-i Aliyye'den bulunduğu halde taraf-ı Saltanat-ı Seniyye'den iâne buyurulmaması şân-ı âliye muvâfık düşemeyeceğinden hem sefâretlerin memnuniyetleri istihsâl kılınmak ve hemde mersûmun istid'âsı rehîn-i müsaade buyurulmak ve karzan akçe itâsı suretinden sarf-ı nazarla tiyatrohâneyi kârgir olarak inşa etmek üzere iâneten altmış bin kuruş miktarı atıyye-i seniyye inâyet ve ihsân buyurulması tezekkür ve tezkâr olunmuş ve mazbata-i merkûme zikrolunan arzuhâl ile ma'an manzûr-ı âli buyurulmak için savb-ı vâlâlarına ba's ve tesyâr kılınmış olmakla ber-müceb-i mazbata icra-yı iktizâsı muvâfık-ı irâde-i seniyye-i hazret-i tâcdâri buyurulur ise iş'ârı mütevakkıf-ı himmet-i behiyyeleri idüğü beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 3 Ra. sene [12]63

*

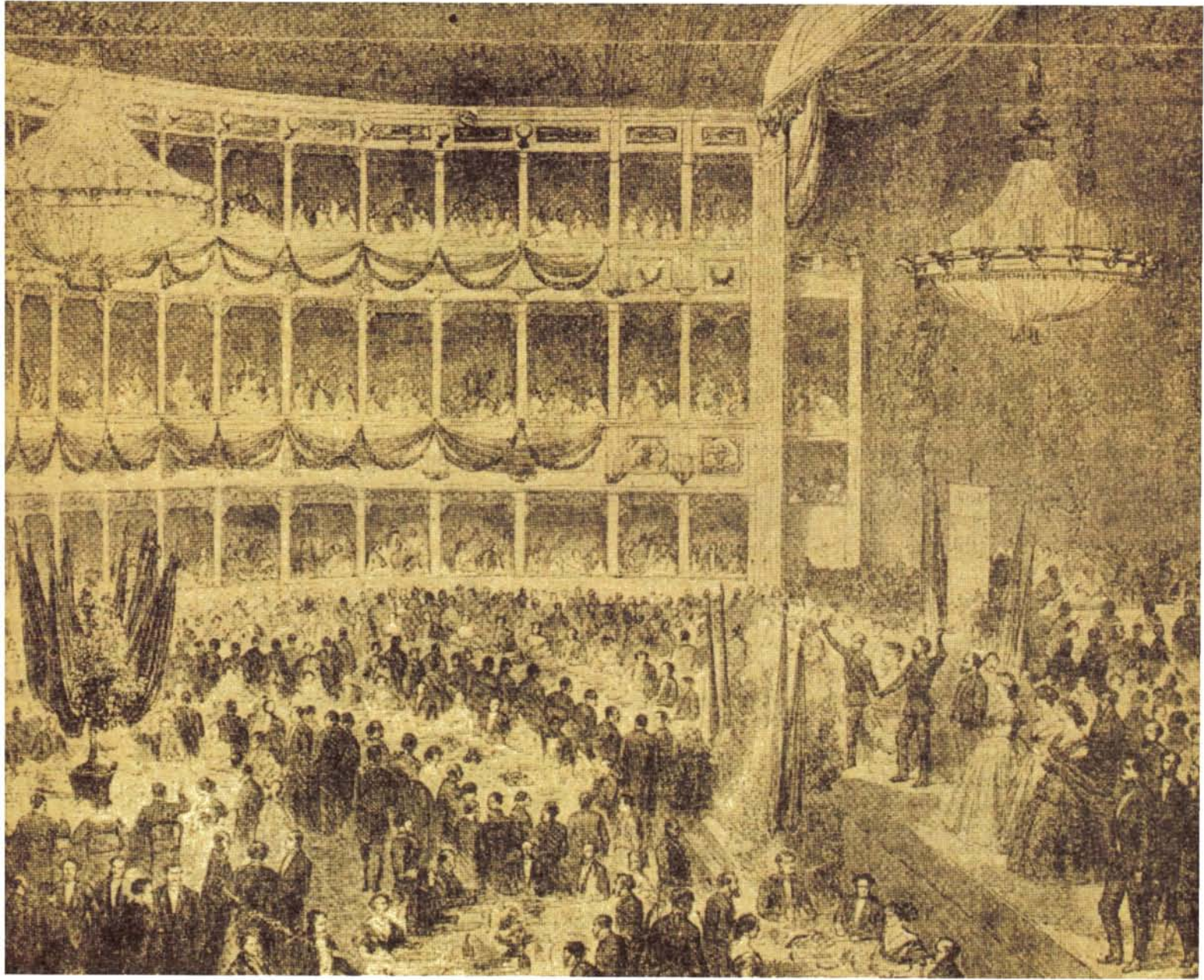
Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Hâme-pîrâ-yı tevkîr olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan mazbata manzûr-ı meâl-i mevfûr hazret-i şahane buyurulmuş ve karzan akçe i'tâsı suretinden sarf-ı nazarla tiyatrohânenin ol vechile inşasına iâneten mersûma elli bin kuruş atıyye-i seniyye i'tâ olunması ve mezkûr tiyatronun ber-minvâl-i muharrer ve muhterik olması cihetiyle açıkta kalmış olan tiyatro takımı dahi mukaddemce hak-i pâ-yı hümayûn-ı hazret-i şahaneye bir kıt'a arzuhâl takdimiyle isti'tâf eylemiş olduklarından bunlara dahi icabına göre taksim olunmak üzere başkaca on bin kuruş atıyye-i seniyye verilmesi şeref-rîz-i sünûh ve sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahi iktizâ-yı münifinden bulunmuş ve mazbata-i merkûme mârrü'l-beyân arzuhâl ile ma'an yine savb-ı savâb-nümâ-yı âsafilerine iade ve tesyir kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 4 Ra. sene [12]63

Komik Kel Hasan'ı (solda) ortaoyunu sahnelerken gösteren Münif Fehim'e ait resim
Resimli Tarih Mecmuası, C. 7, sy. 108

Sultan Abdülaziz'in ilk saltanat yıllarında Naum Tiyatrosu'nun içi
Resimli Tarih Mecmuası, C.5 sy. 2973

I.H.R., 42/1971

TİYATROCU BELLİ'YE TİYATRO OYNATMASI İÇİN RUHSAT VERİLMESİ

Yapırmakta olduğu yeni tiyatro binası tamamlanana kadar Beyoğlu'nda geçici olarak bir bina kiralayan Tiyatrocu Belli'ye, bu bina için polis teşkilatına aylık 150 kuruş ödemek kaydıyla geçici ruhsat verildiğine dair irade

10 Ekim 1847

Polis Meclisi tarafından bi't-tahkik tesviye-i iktizâsına ve ifade-i keyfiyete mübâderet olunmak buyruldu

Fi 22 N. sene [12]63

Bu esnada Beyoğlu'nda bina olunmakta olan tiyatro birkaç aya kadar açılmayacağından müddet-i mezkûrede yani zikrolunan tiyatronun oyunları bed' edince[ye] kadar Fransız mahmûllerinden Mösyö Belli nam şahıs Beyoğlu'nda bir münasib hâne isticâr edip İtalya'dan yeni getirmiş olduğu bir takım ustalar ile dram tabir olunan yani komedyâ kasidesini ve tuhaf oyunları çıkarmak niyetinde olduğu Fransız büyük murahhas elçisine bâ-arzuhâl ifade etmiş olduğundan ve zikrolunan oyunlar edebe ve usul-i beldeye asla mugayir olmayıp zikrolunan oyunların ihdâsının bir güne beis olmadığı cihetle madde-i mezkûrenin tesviyesi için Polis Meclisi tarafından tenbihât-ı lâzimesine himmet buyurulması rica ve iltimâs olunur.

*

Sâdır olan fermân-ı sâmilere imtisâlen keyfiyet lede't-tahkik derûn-ı takrîrde muharrer Mösyö Belli nam müste'menin ruhsat istid'â eylediği komedyâ lu'bunu icrasında zâbîta-i belediyece mahzur olmadığı anlaşılmış ve mersûm usul-i zâbîta ve belediyeye münâfi vaz' u hâlet etmeyeceği ve Beyoğlu'nda bina ve inşa olunmakta olan tiyatronun hitâm ve küşâdından bir hafta mukaddem terk etmek mukavelâtı ve bazı şerâit-i saire derciyle bir kıt'asını i'tâ eylemiş ve bu misillü hususlardan polisin bazı masârıfına karşılık olmak üzere şehriye birer miktar resm ahzı emsali iktizâsından olduğundan müste'men-i mesfûr dahi şehriye polis cânibine yüz elli kuruş vermek mukâvele kılınmış ve lu'b-ı mezkûrun şerâit-i muharrere vechile icrası mahzurdan sâlim bulunmuş olmasıyla ber-vech-i istid'â ruhsat i'tâsı mütevakkıf-ı emr u irâde-i aliyyeleri olmağın emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 6 L. sene [12]63

Polis Meclisi
Der Tersâne-i Ma'mûre

Atûfetli efendim hazretleri

Beyoğlu'nda inşa olunmakta olan tiyatronun hitâmına kadar Fransa Devleti tebaasından Belli nam şahıs mahall-i mezkûrda bir hâne isticâr ederek ufak bir tiyatro inşa etmek üzere ruhsat i'tâsını istid'â etmiş olduğundan keyfiyet Polis Meclisi'ne lede'l-havale merkûm dahi celb olunarak mezkûr tiyatronun hitâmından bir hafta evvel terk etmek şartıyla ve bazı şerâit-i saire derciyle bir kıt'a sened alınmış ve şehriye polis cânibine yüz elli kuruş vermesi mukâvele kılınmış olduğu ve suret-i muharrere ile icabının icrasında mahzur olmayacağı meclis-i mezbûrdan ilâm olunmuş ve ilân-ı mezkûr manzûr-ı âli buyurulmak üzere savb-ı atûfilerine gönderilmiş olmakla ol bâbda her ne vechile emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı cihanbânî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı münifi icrasına ibtidâr olunacağı beyânıyla tezkire-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 27 L. sene [12] 63

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Reside-i dest-i tekrîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle mezkûr ilâm manzûr-ı âli-i hazret-i şahane buyurulmuş ve iş'âr ve istizân buyurulduğu üzere suret-i muharrere ile mezkûr tiyatronun küşâdı zımnında icabının icrası müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı cihandâri iktizâ-yı âlisinden bulunmuş ve zikrolunan ilâm yine taraf-ı sâmi-i âsafânelerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 29 L. sene [12]63

Davul ve zurna
takımı

Pişekâr Küçük
İsmail

Abdal Rafet

Cüce Kambur
Mehmed

Kavuklu Hamdi

Zenneler Yaşmaklı
erkekler

Evvel Zaman Temâşâ Hayatı, Zuhûrî Kolu (Ortaoyunu)
Servet-i Fünûn No: 19/1493

Osmanlı Tiyatrosu'nda Selim-i Sâlis Piyesi (1910 sahnesi)
Kabakçı'nın Sultan Mustafa tarafından kabul edilmesi
Servet-i Fünûn, No: 1015

[illegible]

مردنی کارکنان در
صیغرت نفی اولاد بنو تکه باب اسماعیل و کنانه صفت و نقی و شحال نقی
علی عطف احوال و لری علی صفت و کیا حال و نشه کونیه و بجه استار و نشه
بودن و دوده جوی مشق از محاذده با نقی بابیه و بدیده داده باب صاف و شحال نبیره
مشقی بنفشه قری و نقی از محاذده با نقی بابیه و بدیده داده باب صاف و شحال نبیره
باب الصیفه عادده و بنفشه و نقی از محاذده با نقی بابیه و بدیده داده باب صاف و شحال نبیره

TİYATROCU NAUM'UN YENİ TİYATROSUNDA OYUN SAHNELEMESİNE RUHSAT VERİLMESİ

Yanan tiyatrosu yerine kargir olarak yeniden yapıldığı tiyatrosunda haftada dört gece ve bir de Cuma günleri oyun oynatılmasına ruhsat talep eden Tiyatrocu Naum'un bu talebinin Meclis-i Valâ'da görüşüldükten sonra padişah tarafından da onaylandığı

27 Ekim 1848

Atûfetli efendim hazretleri

Mukaddemce Beyoğlu'nda muhterik olup kârgir olarak inşasına ruhsat-ı seniyye şâyân buyurulan tiyatrohâne bu kere reside-i hitâm olduğundan bundan on-onbeş gün sonra bed' ile haftada dört gece ve birde Cuma günleri icra-yı sanâyi eylemesi hususuna müsaade-i seniyye erzân buyurulmasını tiyatrocu Naum bâ-arzuhâl niyaz ve istid'â eylemiş ve oynatacağı oyunun ve hademe-i tiyatronun esâmisini mübeyyin imal ettirdiği mükellef bir canfes dahi itâ eylemiş olduğundan Meclis-i Valâ'ya lede'l-havale ol bâbda müzâkerât-ı vâkı'âyı şâmil terkîm olunan mazbata mezkûr canfes ve arzuhâl ile beraber manzûr-ı meâl-i mevfûr hazret-i Padişahî buyurulmak için arz ve takdim kılınmış ve meâl-i mazbata icab-ı hâle muvâfık görünmüş ise de ol bâbda her ne vechile emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı cihandârî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise icra-yı iktizâsına ibtidâr olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 27 Za sene [12]64

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Esabî'-zîb-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan mazbata ve canfes ve arzuhâl manzûr-ı âli-i hazret-i şahane buyurulmuş ve meâl-i mazbata icab-ı hâle muvâfık görünmüş olmasıyla iş'âr ve istizân buyurulduğu üzere icra-yı iktizâsına ibtidâr kılınması müte'allik buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî muktezâ-yı münifinden bulunmuş ve mezkûr canfes nezd-i şahanede bi't-tevkîf mârrü'l-beyân mazbata ve arzuhâl yine savb-ı âsafilerine iade ve tisyâr kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 29 Za sene [12]64

[illegible]

İSTANBUL SURİÇİNDE TİYATRO AÇMA TALEBİ

Beyoğlu'nda açılan tiyatro gibi İstanbul Suriçinde de bir tiyatro binası kurularak oyun sahnelemek için ecnebi tabiiyetli Tiyatrocu Hazi Huke'nin ruhsat talebi üzerine, bu konu Meclis-i Ahkâm-ı Adliye'de görüşülerek, tiyatro yüzünden bir takım uygunsuzluğun meydana gelmesi muhtemel olduğu, bu yüzden İstanbul içinde tiyatro açılması talebinin uygun bir dille reddedilmesine karar verildiğine dair

1 Nisan 1850

Mesned-i ulyâ-yı Sadâret-uzmâ'ya bin sekiz yüz elli senesi Şubat'ın ibtidâsı tarihiyle Hazi Huke nam kimesne tarafından arz ve takdim olunan arzuhâlin tercümesidir

Bundan akdem şâyân ve erzânî buyurulan müsaade-i seniyye-i cenâb-ı cihanbânî iktizâsınca Beyoğlu'nda bir tiyatro inşa ve küşâd olunarak bu bâbda memâlik-i saireye gıpta edecek hiçbir şey bırakmamak olduğuna binâen nefis-i İstanbul'da dahi bir tiyatronun feth ve küşâdı hususunu hak-i pâ-yı âli-i Sadâret-penâhilerinden rica ve niyaza ictisâr ile beraber bu tiyatroda icra olunacak melâ'ib-i muzika ve raks ile karışık, dilsiz ve muharebe şeklinde bir takım oyunlar olup bunlar içinde ise Asâkir-i Şahane'nin gayret ve şecâ'atini tehyic ve tahrik edebilecek tevârih-i Devlet-i Aliyye'den müstahrec şâyân-ı dikkat bazı fıkra ve hikâyeler dahi bulunacağından fıkârât-ı mezkûre ahalinin fazilete muhabbetlerini artırarak ashâb-ı hüner ve maârifeye lâzım gelen ta'zîm ve tekrîmi dahi kendilere bildireceği bedihîyyâtıdır. İşte şehir-i İstanbul'da bir lu'bhânenin inşası için işbu iltimâs-ı acizânem rehîn-i is'âf-ı âli buyurulduğu halde usul-i medeniyetin ilerlemesi emrinde azîm bir hatve demek olacağı dahi münker olmadığı ifadesiyle hak-i pâ-yı ulyâ-yı hazret-i vekâlet-penâhilerine derkâr olan hürmet-i fâika ve ta'zîmât-ı kâmilemin arz ve ibrâzına ictisâr olunmuştur.

Tebaa-i ecnebiyeden Hazi Huke nam kimesnenin bi't-takdim Meclis-i Vâlâ'ya itâ buyurulan bir kıt'a arzuhâl tercümesi meâlinde bundan akdem Beyoğlu'nda inşa ve küşâdına müsaade-i seniyye erzân buyurulan tiyatro misillü nefis-i İstanbul'da dahi kendisinin bir tiyatro küşâdına ruhsat-ı seniyye erzân buyurulması istid'â olunmuş olup beyana hâcet olmadığı üzere işbu tiyatro denilen oyun halkça bir nev' eğlence kabilinden ve suver-i icraiyesi muamelât-ı efrenciye üzerine mebnî olarak kâffe-i düvel-i ecnebiye memâlikinden câri olduğu cihetle mukaddemâ vuku bulan iltimâs ve istid'â üzerine şâyân buyurulan müsaade-i seniyye-i hazret-i Padişahî mücebince Beyoğlu'nda sahibi tarafından ol vechile bir tiyatro küşâdıyla el-hâletü hâzihî icra olunmakta ise de Galata'nın makarr-ı ecnebi bulunması takrîbiyle ekser seyr ve temâşâ edenler dahi tebaa-i ecnebiyeden ve vilâyetlerinde bu misillü şeylere alışmış ve ülfet etmiş adamlardan olduklarından orada icrasında beis ve mahzur görünmez ise de bunun nefis-i İstanbul'da icrası çünkü sükkân-ı ahali lisan âşinâ olmamaları cihetiyle yapılacak mahallin işleyemeyeceğinden başka kaide-i cariyesi leylen olmak ve tiyatroya gidecek olanlar usul ve fûru'unu bilmeyerek yalnız bir şüyû'u üzerine gidip nihayet envâ'-ı uygunsuzluğu intâc eylemesi melhûz bulunmak hasebiyle bu suret zâbıta-i belediyyeye dahi hâlel vereceğinden bu bâbda merkûma iktizâsına göre cevap verilmesi Meclis-i Vâlâ'da tezekkür kılınmış ve Nezâret-i Celile-i Hariciye ile dahi muhâbere olunmuş ise de ol bâbda ne vechile irâde-i seniyye-i vekâlet-penâhileri müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre icra-yı muktezâsı bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 18 Ca. sene [12]66.

Meclis-i Ahkâm-ı Adliye

عقودتو اخدم حقوقي
بروز مجس تجارت اعفانده مارده نقاشی اولطریق برادوق با تروکس پنه و مستحیات سازه ستمعق سیم ارنده بویوشه راز بروت مجس کیری رسی معاریو، میده اقبایک دارا دولتی
مجس ولایک مطبوعه مریوره سید بزر مخطوطاتی بوزوقی بگونه نظم قلمی صورت، اشعاره نظم مرقوم، صفای رعایای دولت عید وده اولوب بوشلوق با تروکس رخت سنبه سانه بوزوقه
اولقی جیش مرقومک مستحیات واقفونه با کازیا تروکس پنه رخت اعفانده سارینده هفت نظم قلمی تکرار وشیع ابرق اوج بره هر یوزده اراده سیه حقیقه باوشش شمع و تفسیر بوزوق
اکانوره هر کز با ریش اولقی بیله تکرار تا درک بزم قلمی اخدم

دیسده انان تکریم اولان استونکه سانه اعفانده زکرا و انان معینه
و قزیه مخطوطات حقیقه شیشه جیش و تکرار و استانه بوزوقی اودده
مقونک مستحیات واقفونه با کازیا تروکس پنه رخت اعفانده سارینده هفت نظم قلمی تکرار وشیع ابرق اوج بره هر یوزده اراده سیه حقیقه باوشش شمع و تفسیر بوزوق
دقیق مستحیات واقفونه با کازیا تروکس پنه رخت اعفانده سارینده هفت نظم قلمی تکرار وشیع ابرق اوج بره هر یوزده اراده سیه حقیقه باوشش شمع و تفسیر بوزوق
مخطوطات حقیقه شیشه جیش و تکرار و استانه بوزوقی اودده

BEYRUT'TA TİYATRO AÇILMASI

Beyrut Ticaret Meclisi azâsından Marun Nakkaş'ın Beyrut'ta küçük bir tiyatro açmak için yaptığı müracaat uygun görülerek tiyatro açmasına ruhsat verildiğine dair irade

29 Aralık 1850

Atûfetli efendim hazretleri

Beyrut'ta Meclis-i Ticaret azâsından Marun Nakkaş'ın ol tarafda bir ufak tiyatro küşâdına ve müsted'ayât-ı sairesine müsaade-i seniyye erzân buyurulmasına dair Beyrut Meclis-i Kebîri Reisi saadetli Emin Efendi'nin vârid olan tahrîrâtı Meclis-i Vâlâ'nın mazbata-i memhûresiyle beraber huzur-ı âli buyurulmak için takdim kılındı. Suret-i iş'âra nazaran merkûm esdîka-yı reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'den olup bu misillü tiyatrolara ruhsat-ı seniyye şâyân buyurulmakta olduğu cihetle merkûmun müsted'ayât-ı vâkı'asından yalnız tiyatro küşâdına ruhsat i'tâsıyla sairlerinden sarf-ı nazar kılınması tezekkür olunmuş ise de ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre harekete mübâderet olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 23 S. sene [12]67.

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i enâmîl-i tekrîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan mazbata ve tahrîrât manzûr-ı meâl-i mevfûr hazret-i şehinşâhi buyurulmuş ve tezekkür ve istizân buyurulduğu üzere merkûmun müsted'ayât-ı vâkı'asından yalnız tiyatro küşâdına ruhsat i'tâsıyla sairlerinden sarf-ı nazar kılınması müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehriyâri iktizâ-yı celilinden olarak marrû'z-zikr mazbata ve tahrîrât yine savb-ı âli-i Vekâlet-penâhilerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 24 S. sene [12]67

[illegible]

TEPEBAŞI'NDA SOKAK TİYATROSU KURULMASI

Fransız Tiyatrocu Louis Persoviz'e Tepebaşı'nda sokak üzerinde kuracağı tiyatroda iki ay boyunca gösterim yapmak için izin verilmesi ve bu konuda Zabtiye ile kontrat imzalamasına dair irade

10 Şubat 1855

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Bu kulları Paris'ten gelme yol üzerinde ve vidalı tiyatro kurup icra edici olmakla san'at-ı mezkûrede kesb-i maharetim olup bu defa Beyoğlu'nda Tepebaşı nam mahalde sokak üzerinde mezbûr tiyatroyu kurup icra etmeğe murad-ı bendegânem olmakla ancak yol üzerinde âmed-şüd eden yolcu ve arabalara bir vechile mâni olmamak üzere müteahhid ve vaad-i çâkerânem olarak leffen hak-i pâ-yı inâyet ârâ-yı devletleri kılınan bir kıt'a pusula mücebince mahall-i mezkûr ahalisi dahi husus-ı mezkûra tâlib ve arzuları olduğundan merâhim-i aliyyelerinden mercû ve mutazarri' ki tiyatro-yı mezkûru ber-minvâl-i meşrûh bu kulları zokağ-ı mezkûrda kurup maharet ve icra eylemeğe lutfen izn ü ruhsat-ı devletleri şâyân ve erzân buyurulması niyaz-ı bendegânem bâbında ve her halde emr u fermân hazret-i men lehül'-emrindir.

Fi gurre-i Ra. sene [1]271.

Fransa tebaasından vidalı tiyatrocusu kulları
Louis Persoviz

*

Atûfetli efendim hazretleri

Meclis-i Vâlâ'dan bi't-terkîm evrak-ı melfûfe ile manzûr-ı âli-i hazret-i Padişahî buyurulmak için takdim kılınan mazbata müfâdından müstefâd olduğu vechile Fransa Devleti tebaasından tiyatrocusu bir müste'menin Beyoğlu'nda Tepebaşı nam mahalde sokak üzerinde kuracağı vidalı tiyatroda iki ay müddet icra-yı san'at etmek üzere ruhsat i'tâsında beis görünmediğinden merkûm ile bunun için cânib-i zabtiyede kontorato akd ve tanzim olunduğu esnada tiyatrocusu Naum dahi bulundurulmak üzere icra-yı muktezâsının cânib-i zabtiyeye havalesi tezekkür kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 21 Ca. sene [12]71.

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i tekrîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleriyle mezkûr mazbata ve evrak, meşmûl-i nigâh-ı maâli-iktinâh-ı cenâb-ı şehriyârî ve husus-ı mezkûrun tezekkür ve istizân buyurulduğu vechile icra-yı muktezâsının cânib-i zabtiyeye havalesi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i mülûkâne muktezâ-yı münîfinden bulunmuş ve mârrü'l-beyân mazbata ve evrak yine savb-ı sâmi-i âsafânelerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 22 Ca. sene [12]71.

Bir ortaoyunu sahnesi: Solda Kavuklu Hamdi, karşısında sivri külahlı Pişekâr Küçük İsmail (Münîf Fehim'in resmî)

Resimli Tarih Mecmuası, C. 1, sy. 267

Abdürrezzak Efendi Tiyatrosu'nda bir tuluat sahnesi
Metin And, Meşrutiyet Döneminde Türk Tiyatrosu 1908-1923 Türkiye İşbankası Yayınları, Ankara 1971, s. 55

و کتبہ الیچید فانیہ
بامذکرہ یلید پر لکھندہ

TİYATRODA SEYİRCİLERİN MÜNASEBETSİZ HAREKETLERİNİN ENGELLENMESİ

Beyoğlu'ndaki tiyatrodaki oyun esnasında bazı kişilerin oyuncuların küçük düşürmek için ısıkk çalmak ve münasebetsiz şeyler fırlatmak gibi edepsiz tavırlarda bulundukları görülmekte olduğundan bu kişilere zabıta tarafından tenbihatta bulunulması dinlemezler ise tutuklanmalarına dair

17 Aralık 1856

Zabtiye Müşiriyeti'ne Tezkire-i Sâmiye

Beyoğlu'nda kâin tiyatrodaki sinin-i sâbika misillü oyunlar oynamakta ve balolar icra olunmakta olduğu halde oyuncuların istihzâ olmak üzere bazı eşhâs-ı ecnebiye taraflarından ısıkk çalmak ve münasebetsiz şey atmak ve saire misillü harekât-ı bi-edebâneye ibtidâr olduğu ve daha başka uygunsuzlukların vuku'a gelmekte olduğu devletli müşir hazretleri tarafından beyân kılınmış olup malum-ı vâlâları olduğu üzere mezkûr tiyatroya pek mu'teber ve ehl-i ırz familyalar gitmekte bulunduklarına mebnî ve bu makûle mahaller nizâmât-ı belediye tâbi oralarda sû-i harekette bulunan ve gürültü eden eşhâs-ı rezilenin nasihat kabul etmedikleri halde ahz u giriftini lâzım geleceğinden ve keyfiyet bi'l-cümle sefâretlere bâ-müzekkire bildirildiğinden ba'd-ezîn mevâki'-i malumede o makûle bir güne sû-i halde bulunanlar olur ise evvel emirde zâbıta memuru tarafından tenbih olunarak dinlemedikleri takdirde ahz u giriftleri mütevakkıf-ı himem-i behiyyeleridir.

عظوفانو اقدم حفاری
 بک اخی پارتی سوسیه میری لوجی اریخی بر فطامه مجید نسا نه نیت له اسامه بیوتی روسیه سفارت طغوزا لیس اولنج اولنج بربوب الیس سولایوشی نه نیت
 نسا عالا عطی صفی هرزوم امروزیانه ضاب مولا نه شامه و سرفه و بر پوزیکه اکاکوره حرکت اولنج بیانی ذکره شادری بر فطامه اقدم
 ۱۷۱۸ نه نیت

معرضه چاکریه لورده
 انجینیر اخی اولور ایستونز کوه ضایه اصفا لری منظور شوکوفور حفیت شیرلای بولمه
 دانسته انه سالی ضایه تیلکوری دهه سولایه بر نه ذکره ده بر فطامه شادری عالا عطی صفی
 و سرفه و بر پوزیکه اکاکوره ضاب تا جوری مقضای مقضیه بولمه اولور ایدیه
 امروزیانه حفیت لور لور کره ۱۷۱۸ نه نیت

BEYOĞLU TİYATROSU MUSİKİ MÜDÜRÜNÜN TALTİFİ

Beyoğlu Tiyatrosu Musikî Müdürü Luigi Ardinî'ye Rusya Sefâreti'nin iltiması üzerine bir adet Mecidiye Nişam verilmesine dair irade

12 Mayıs 1857

Atûfetli efendim hazretleri

Beyoğlu Tiyatrosu Musikî Müdürü Luigi Ardinî'ye bir kıt'a Mecidiye Nişan-ı zi-şanı ihsân buyurulması Rusya Sefâreti tarafından iltimâs olunmuş olmakla ber-müceb-i iltimâs mûmâileyhe beşinci rütbeden bir kıt'a nişan-ı ali i'tâsı hakkında her ne vechile emr u fermân-ı cenâb-ı mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 17 N. sene [12]73.

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Enmile-zib-i ibcâl olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleri manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i şehriyârî buyurulmuş ve istizân-ı sâmi-i Sadâret-penâhileri vechile mûmâileyhe rütbe-i mezkûreden bir kıt'a nişan-ı ali i'tâsı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı tâcdârî muktezâ-yı münifinden bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 18 N. sene [12]73.

DOLMABAHÇE SARAY TİYATROSUNA DEVLET ERKÂNI VE SEFİRLERİN DAVET EDİLMESİ

Dolmabahçe Sarayı civarında yapılmış olan tiyatroya davet edilen sivil ve askeri devlet erkâm ile elçi ve maslahatgüzarların aileleriyle beraber ve siyah setre ve pantolon ile katılabileceklerine dair irade

12 Ocak 1859

İcab edenlere

Mâh-ı hâlin yedinci Çarşamba günü akşamı Perşembe gecesi Saray-ı Hümâyûn civarında kâin tiyatroya (1) bazı zevât-ı kiram ve bendegânın adi elbise ile yani adi siyah setri ve pantolon ile azîmet eyledikleri halde kabul buyurulacaklarının kendilerine bildirilmesi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i şehinşâhî muktezâ-yı âlisinden olarak keyfiyet icab eden zevâta bildirilmiş olmakla istek olunduğu halde leyle-i mezkûreye saat bir buçukta azîmet buyurulması siyâkında.

(1) Taraf-ı Hazret-i Kapudânî'ye

Zât-ı vâlâ-yı âsafânelerinin azîmet buyurmaları ve saadetli ferik paşalar hazerâtıyla izzetli mirlivâ paşalar ve miralay ve kaymakam beyler binbaşı ve alay eminlerinin dahi adi elbise ile azîmet eyledikleri halde kabul buyurulacaklarının icab-ı vechile kendilerine bildirilmesi müte'allik buyurulan emr u fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i şehinşâhî muktezâ-yı âlisinden olarak buraca lâzım lâzım gelenlere beyân-ı keyfiyet olunmuş olmakla zât-ı sâmi-i kapudânîlerinin leyle-i mezkûrede saat bir buçukta azîmete ve rûteb-i mezkûreyi haiz olan ümerâ-yı bahriyeden münasib olanlarının i'zâmına himem-i aliyyeleri derkâr buyurulması bâbında.

İran Sefir-i Hazerâtına Tezkire-i Aliyye

Atûfetli efendim hazretleri

Yarınki Çarşamba günü süferâ-yı düvel-i mufahhamadan istek eden zâtların Dolmabahçe Saray-ı hümâyûnu pişgâhında kâin tiyatroya maiyyetleri memurlarından intihâb edecekleri iki zâtla beraber gelmek üzere med'uv bulunduklarının ihbarına irâde-i seniyye müte'allik buyurulmuş olmakla zât-ı vâlâ-yı atûfileri dahi rağbet ve arzu buyurdıkları halde yarın akşam saat bir buçuk râddelerinde elbise-i âliyeleriyle mahall-i mezkûra azîmete himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 6 C. sene [12]75.

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

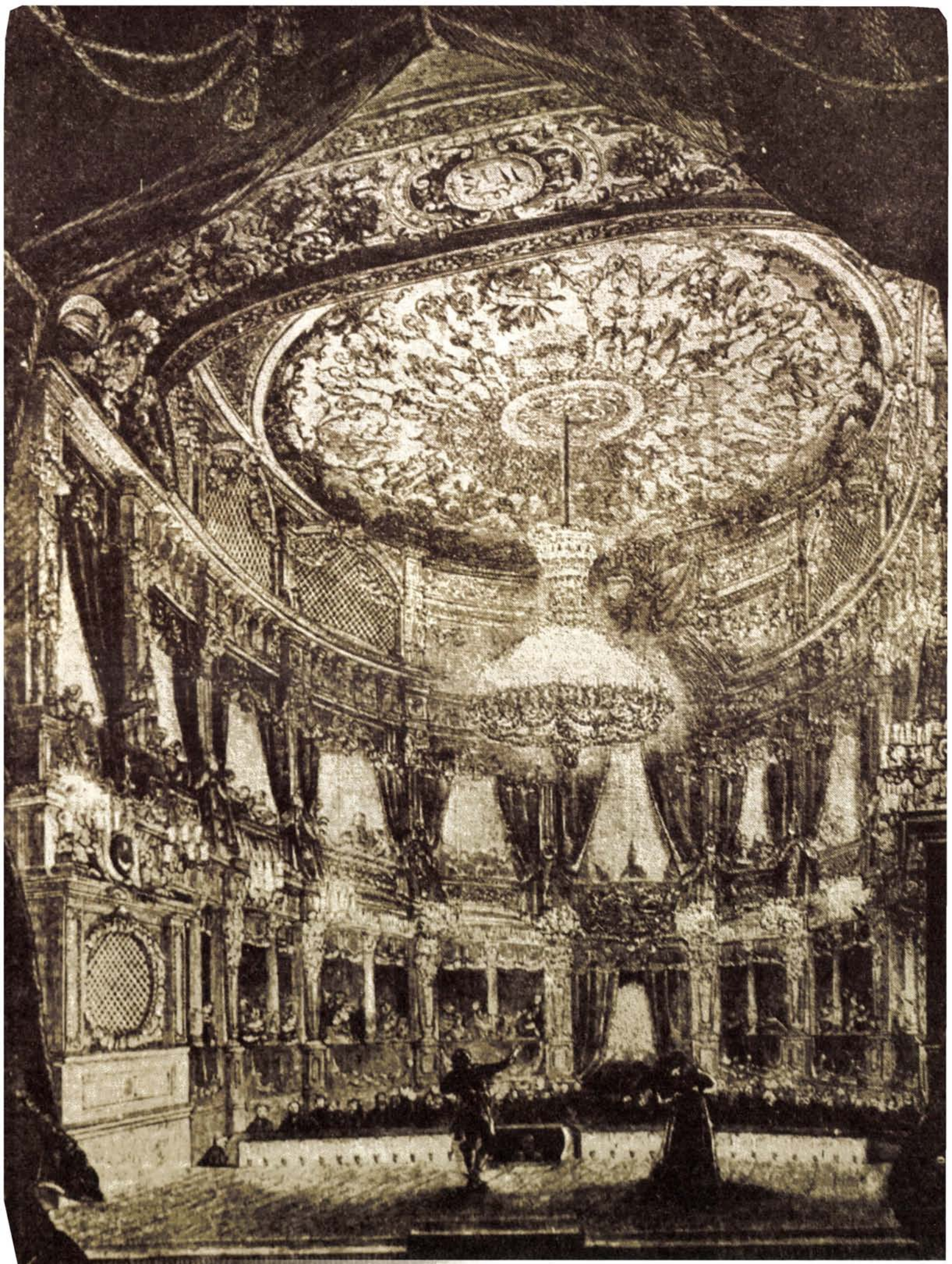
İşbu Çarşamba akşamı Saray-ı Hümâyûn civarında kâin tiyatroya süferâ ve maslahatgüzârlardan mâni'i olmayanların familya ve bazı sefâret memurları ve adi elbise ile azîmet eyledikleri halde kabul buyurulacaklarının icabı vechile kendilerine bildirilmesi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehriyârî muktezâ-yı münifinden bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 5 C. sene [12]75

Zât-ı âli-i hazret-i Sadâret-penâhiye	Kapudan paşa hazretleri	Serasker paşa hazretleri	Nazır paşa hazretleri
Sair vükelâ ve vüzerâ- yı i'zâm hazerâtından bulunamayanlar	Rütbe-i bâlâ ashâbı	Rütbe-i evvel ashâbı	Ferik paşalar hazerâtı
Livâ paşalar	Miralay ve kaymakam beyler	Binbaşı ve alay eminleri	

Dolmabahçe Saray Tiyatrosu
Milli Saraylar Belgeler sy. 2, 2014, s.36

Dolmabahçe Saray Tiyatrosu'nun sahneden seyircilerin bulunduğu kısmı gösteren resim.

Karşıda ortadaki locada Sultan Abdülmecid oyunu seyretmektedir.

Perde ve Sahne Dergisi, Sayı:4, Temmuz 1941

[illegible]

İSTANBUL SURİÇİNDE TİYATRO AÇILMASI

Mızika-yı Hümayun görevlilerinden Yaver Bey'in, İstanbul suriçinde tiyatro kurmak için ruhsat talebinde bulunması üzerine, tiyatro binasının içinde yemek yiyecek ve yatacak mahaller yapılmaması, içki satılmaması ve kadınların tiyatroya kabul edilmemesi şartlarıyla, İstanbul içinde tiyatro açmak üzere Yaver Bey'e on beş sene müddetle ruhsat verildiğine dair irade

5 Ocak 1860

Atûfetli efendim hazretleri

Dersââdet'in münasib mahallinde bir tiyatro inşa etmek üzere şerâit-i lâzime ile kendisine i'tâ-yı ruhsat olunması hususu Muzika-i Hümayûn kaymakamlarından Yaver Bey tarafından istid'â olunmakla bir güne mahzuru olmadığı halde icra-yı icabının istizân olunması müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u fermân-ı hazret-i Padişahî iktizâ-yı âlisinden olarak ol bâbda Meclis-i Vâlâ'dan kaleme alınan mazbata Encümen-i Mahsus-ı Meşveret'de kırâet olunup sâye-i şevket-vâye-i cenâb-ı mülûkânede mukaddemâ Beyoğlu'nda yapıldığı gibi Dersââdet'te dahi bir tiyatro yapılmasını pek çok arzu edenler bulunduğu ve şu kadar ki tiyatronun buraca mûcib-i mahzur olabilecek yeri taife-i nisvânın girmesi ve ebniyesinin hükümetin tecvîz edemeyeceği münasebetsiz yerde yapılması gibi şeyler olarak bunlar gözetildiği halde şu mehâzîre dahi mahal kalmayacağına binâen bazı şerayit ile yani seyircilerin oyun arasında ârâmlarına ve tiyatro hademesinin ikamet ve beytütetlerine ve yiyeceklerini pişirmeye mahsus mahallerden gayrı hariçten gelecekler için lokanta ve yatacak mahal yapılmamak ve müsikirât satılmamak ve ale'l-ıtlâk taife-i nisvân gitmemek şartlarıyla mir-i mûmâileyhin istid'âsı vechile münasib bir mahalde tiyatro inşasına ruhsat verilmesi ve Naum Tiyatrosu'na tatbikan buna dahi âharı tarafından Dersââdet'te başka tiyatro yapılmamak üzere on beş sene müddet-i imtiyâz i'tâsı ve bu suret karîn-i müsaade-i seniyye buyurulduğu halde yapılacak tiyatronun nizâmât-ı dahiliye dahi âdât-ı belediyye tatbikan ba'dehû bi'l-müzâkere kararlaştırılarak başka arz ve istizân olunması ittihâd-ı ârâ ile tezekkür ve tensib kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehinşâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı ve zikrolunan mazbata manzûr-ı âlî buyurulmak için arz ve takdim kılındığı beyânıyla tezkire-i senâverî terkimine ibtidâr olundu efendim.

Fi 9 C. 1276.

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Reside-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan mazbata manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i Padişahî buyurulmuş ve istizân buyurulduğu vechile münasib bir mahalde tiyatro inşasına ruhsat verilmesi ve ol suretle on beş sene müddetle imtiyâz i'tâsı ve mezkûr tiyatronun nizâmât-ı dahiliyesi ba'dehû bi'l-müzâkere kararlaştırılarak başkaca arz ve istizân olunması müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne muktezâ-yı münifinden olarak mazbata-i merkûme yine savb-ı sâmi-i âsafilerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 11 C. sene [12]76.

4

الفتح رازده نرسی سعادتمو کامل بان افق محرقه

سعادتمو افق محرقه

بان افقده اولاده نوسم تیاروس حشفه مضح ومقرض افقده اولاده نفع منامدک کوپس وکاره دد الفی رازده دد نسیب افقده اصلاک اولاده
لادم کیکنده نفع منامدک تیارو دده برهونده الماره ورازده جرمید اولاده اصول ده فیضده برورم تحیرا بنیدر ده سلیفا اصلاک خضره نفع
پویری سبقت نکاح تیارو رفیق ابتر خدی صلا

دولتو افق محرقه

مقار اصلاک رازده سبقت نکاح تیارو رفیق ابتر خدی صلا ورازده برلا نفع منامدک کوپس وکاره دد الفی رازده دد نسیب افقده اصلاک اولاده
نفع منامدک تیارو دده برهونده الماره ورازده جرمید اولاده اصول ده فیضده برورم تحیرا بنیدر ده سلیفا اصلاک خضره نفع
پویری سبقت نکاح تیارو رفیق ابتر خدی صلا

کات

اولو رزق بن سید سید رزق نفع

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

اولو رزق بن سید

BEYOĞLU NAUM TİYATROSU NİZAMNAMESİ

Beyoğlu Naum Tiyatrosu'na dair Altına Daire-i Belediye Meclisi tarafından tanzim olunan; tiyatro idaresi, oyuncuların görev ve sorumlulukları, seyircilerin uyması gereken kuralları içeren nizamname

19 Şubat 1860

Altına Daire Reisi Saadetli Kâmil Beyefendi Hazretleri'ne

Saadetli efendim hazretleri

Beyoğlu'nda olan Naum Tiyatrosu hakkında ve mukaddem ve muahharan vaz' olunmuş olan nizamnamenin görülmesi ve sonradan Altıncı Daire'den tayin olunan usulün öğrenilmesi lâzım geldiğinden nizamnamelerin tiyatrodan bir sureti alınarak ve dairece muayyen olan usul dahi kaydından bir varaka tahrir ettirilerek seri'an irsâli hususuna himmet buyurmaları siyâkında tezkire-i senâverî terkimine ibtidâr kılındı.

Fi 22 Receb sene 1276.

İmza

*

Devletli efendim hazretleri

Mufâd-ı iş'âr-ı âli-i riyâset-penâhileri rehîn-i ikân-ı çâkerânem olmuş ve irâde buyurulan nizamnameler sureti mûmâileyh Naum'dan lede'l-mutâlebe bu seneye gelinceye kadar tiyatrosunun bir nizama mahsus olmayıp ancak bu sene Altıncı Daire İdaresi tarafından vaz' olunmuş olan nizamname tevfiikan hareket olunmakta olduğu ifadesini hâvî irsâl eylediği Franseviyyü'l-ibare cevap varakasıyla sâlifü'l-beyân idare-i daireden vaz' ü tahdid ile ilân olunan nizâm varakalarının birer kıt'a sureti leffen takdim kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 27 Receb sene 1276.

Kâmil

Beyoğlu Tiyatrosu'na dair Altına Daire-i Belediye Meclisi tarafından tanzim olunan nizamnamenin tercümesidir

Fasl-ı Evvel

Bazı Usul-i Umumiye Beyanındadır

Birinci bend: Beyoğlu Tiyatrosu nizamname-i belediyenin elli üçüncü bendi ahkâmınca sair seyir mahalleri misillü müstakillen ve münhasıran hükûmet-i belediyenin taht-ı nezâretinde bulunacaktır.

İkinci bend: İşbu nezâretten maksad oyunların bir suret-i muntazamada icrasıyla ve derûn-ı tiyatroda intizam ve emniyetin muhafaza ve ibkâsı maddelerinden ibarettir.

Üçüncü bend: Cânib-i Meclis-i Belediye'den intihâb ve tayin olunacak olan bir memur-ı mahsus beher sene icra olunacak oyunların defterini rû'yet ve tiyatro idaresine müte'allik olan bi'l-cümle mevâd ile sair ahvâl-i umumiyesine nezâret eyleyecektir.

Dördüncü bend: Hükûmet-i belediye gerek tiyatro idaresiyle ahali ve gerek oyuncu ve muzikacılar ile idare-i mezkûre beyninde akd olunan taahhüdât ve mukavelâtı ifa ettirmeğe memurdur.

Beşinci bend: Meclis-i Belediye, nâs indinde makbûl olmayan oyunlara ve gerek tiyatro idaresine müte'allik olan ahvâl ve hususât-ı saireye dair ahalinin vuku'a gelen şikâyet-ı meşrû'alarını bi'l-istimâ haklarını ihkâk eyleyecektir.

Altıncı bend: Adi oyunlar için tayin olunacak mevki bahaları beher sene tiyatro mevsimi ibtidâsında tiyatro idaresiyle memur-ı mûmâileyh beyninde kararlaştırılarak yafta ile ilân olunacak ve mevsim-i mezkûr hitâmına değin tebdil olunmamak üzere câri olacaktır. Zikrolunan mevkilerin ücreti aboneler tarafından frank ile ve sair seyirciler taraflarından kaime ile tesviye olunacaktır.

Yedinci bend: Müceddeden oynatılan oyunlar matbû' yaftalar ile ilân kılınacaktır.

Sekizinci bend: Bir mâni'-i kavî zuhura geldiği tahakkuk etmedikçe ber-vech-i mezkûr ilân olunan oyunların icrasından imtinâ olunmayacaktır.

Dokuzuncu bend: İlân olunan oyunlar bir sebep tahtında olmadıkça ve memur-ı mûmâileyhin muvâfakati tahsil kılınmadıkça tebdil veyahud ta'dil olunamayacaktır.

Onuncu bend: Hükûmet-i belediye iktizâ ettikçe tiyatronun ahvâl-i dahiliyesine dair cânib-i Meclis-i Belediye'den tanzim olunmuş olan nizamname ahkâmının tamamı-i icrasına dikkat ve itina eyleyecektir.

Fasl-ı Sâni

Tiyatro İdaresine Aid Olan Vezâif Beyanındadır

Onbirinci bend: Beher sene icra olunacak oyunları mübeyyin neşrolunacak olan defter tiyatronun küşâdından on gün evvel memur-ı mûmâileyhe irâe olunacak ve memur-ı mûmâileyh tarafından lede't-tensib yafta ve gazetelere derc ile neşr ve ilân kılınacaktır.

Onikinci bend: Tiyatro idaresi gerek ahali ve gerek oyuncu ve muzikacılar ile olan taahhüdâtını tamamıyla ifaya mecbur olacaktır.

Onüçüncü bend: Tiyatronun zemin-i mahalli ve gerek galeri tabir olunan en üst katı için tahammülünden ziyade bilet dağıtılması katiyyen memnû'dur.

Öndördüncü bend: Tiyatronun tenvir ve hüsn-i tanzimi hususlarına idare tarafından mahsusça dikkat ve itina kılınacaktır.

Onbeşinci bend: Localardan oyunculara mahsus olan mahalle gidilecek kapılar oyun esnasında kapalı tutulacak ve mahall-i mezkûra oyunculardan başka bir kimesne giremeyecektir.

Onaltıncı bend: Mezkûr kapıların birer aded miftâhları derûn-ı tiyatronun muhafaza-i nizâmına memur olan belediye memuruna i'tâ kılınacaktır.

Onyedinci bend: Tiyatro idaresiyle oyuncu ve muzikacılar beyninde mukavelât-ı vâkı'alarından dolayı münâza'a zuhur ettikçe mücerred bu misillü münâza'âtı rû'yet ve tesviyeye memuriyeti olan memur-ı mûmâileyhe müracaat olunacaktır.

Onsekizinci bend: Tiyatro idaresi memur-ı mûmâileyhin muvâfakatini istihsâl etmedikçe hiçbir oyunun tasğirini tecvîz etmeyeceği misillü bu bâbda cânib-i hükûmetten i'tâ olunan evâmire mutâvaat eyleyecektir.

Öndokuzuncu bend: Bir oyunun fasılları beyninde yirmiſer dakika ve iki oyun arasında yarım saatten ziyade vakit imrâr olunmayacaktır.

Yirminci bend: Her sene icra olunacağı ilân olunan oyunlardan mâadâ memur-ı mûmâileyh tarafından ruhsat tahsil olunmaksızın icra olunan oyun için fukaraya tevzi' olunmak üzere tiyatro idaresinden bin kuruş ceza-yı nakdi ahz olunacaktır.

Yirmibirinci bend: Hükümetin malumâtı olmaksızın bir oyunun yine taſgîr veyahud ta'dil ve tağyiri vuku'unda tiyatro idaresinden beş yüz kuruş ceza-yı nakdi alınacaktır.

Yirmiikinci bend: Oyuncular tiyatro-yı hümayûna celb olunmadıkları halde bir oyun tiyatro idaresi tarafından esna-yı icrasında men veyahud bir akşam tatil olunur ise evvel akşamın hâsılâtı iade ve fukaraya tevzi' olunmak üzere bin kuruş ceza-yı nakdi tahsil kılınacaktır.

Yirmiüçüncü bend: Bir oyunun bazı sebeblere mebni men'-i icrasına dair ahali tarafından istid'â vuku'unda esbâb-ı mezkûre tiyatro idaresine memur olan kimesneler ile ahali vekilleri hâzır oldukları halde hükümet-i belediye cânibinden tahkik olunarak karin-i hakkâniyet görüldüğü takdirce zikrolunan oyunun icrası men olunacak ve idare-i mezkûre tarafından işbu memnû'iyete havale-i sem'-i itibar olunmadığı halde mezkûr oyunun hâsılâtı istirdâd kılındıktan mâadâ beşbin kuruş daha fazla olarak ceza-yı nakdi tahsil olunacaktır.

Fasl-ı Sâlis

Oyuncu ve Muzikacılara Aid Olan Vezâif Beyanındadır

Yirmibeşinci bend: Tiyatro başmuzikacısıyla diğ er muzikacılar perdenin refinden bir çeyrek evvelce yerlerinde hâzır bulunacaklar ve oyun esnasında bilâ-sebebe gâib olanlardan tiyatro idaresiyle her ne mukâveleler olur ise olsun yüz kuruş ceza-yı nakdi ahz olunacaktır.

Yirmialtıncı bend: Oyunculardan birinin gaybûbetini mebnî ilân olunan oyunun tebdili veyahud esna-yı icrasında men'i lâzımgelip merkûmun hastalığı nizâmı vechile tahakkuk etmediğı takdirde merkûmdan fukaraya tevzi' kılınmak üzere yüz kuruş ceza-yı nakdi ahz olunacaktır.

Yirmiyedinci bend: Hasta veya nâ-mizac olan oyuncu ve muzikacılar Meclis-i Belediye tarafından gönderilen tabibe görünmeye mecbur olacaklardır.

Yirmisekizinci bend: Bilâ-sebebe bir oyunu oynamaktan imtinâ' eyleyen oyuncu tiyatro idaresiyle her ne mukâvelesi olur ise olsun Meclis-i Belediye tarafından tayin olunacak iki nefer ehl-i hibrenin kararları üzerine bir aylık maaşını fukaraya tevzi' olunmak üzere terk edecektir.

Fasl-ı Râbi'

Seyircilere Aid Olan Vezâif Beyanındadır

Yirmi dokuzuncu bend: Seyircilerin silah ve değnek ve ſemsiye ile tiyatroya girmeleri katiyyen memnû'dur.

Otuzuncu bend: Seyircilerin ve ez-cümle üst kat seyircilerin ıslık ve bağırışma ve elfâz-ı tahkiriye misillü nizâm ve edebe mugayir hareketler ile oyunların hüsn-i suretle icrasına mâni olmaları memnû' olduğundan bunun hilâfında hareket edenler derhal tiyatrodan tard u ihrâc ve mükerreren icra edenler olur ise zabtiye merkezine irsâl olunacaklardır.

Otuzbirinci bend: Seyircilerin tütün içmeğe mahsus olan mahallerden başka yerde tütün içmeleri memnû' olduğundan hilâf-ı nizâm duhan şüreb eden olur ise yalnızca tiyatrodan ihrac olunacaklardır.

Otuzikinci bend: Oyun mahalline mücib-i hakaret olacak eşya veyahud muhill-i edeb ve resim ve suretler atmak memnû' olup bu makûle harekâta mütecâsir olanlar arattırılıp şediden te'dib olunacaklardır.

Otuzüçüncü bend: Gerek bir oyunun fasılları arasında ve gerek tiyatro çıkışında localara giden yollar ve dehlizlerde eğlenmek memnû'atdandır.

Fasl-ı Hâmis

Şef Dö Surveysans [Chef De Surveillance] Tabir Olunan ve Tiyatroda Bulunacak Olan Meclis-i Belediye Memurunun Vezâif-i Memuriyeti Beyanındadır

Otuzdördüncü bend: Tiyatro derûnunda muhafaza-i nizâm maddesine memur-ı mûmâileyh nezâret edecektir.

Otuzbeşinci bend: Memur-ı mûmâileyh işbu nizamnamenin icrası ahkâmı zımnında istihdamları lâzım gelen komiser ve çavuş ve neferâtı maiyetine alacaktır.

Otuzaltıncı bend: Memur-ı mûmâileyhin gürültü ve arbede edenleri evvel emirde rıfk ile men etmek ve dinlemedikleri halde ahz u girift ile tiyatrodan tard ve zabtiyeye teslim ettirmek hususlarında salâhiyeti olacaktır.

Otuzyedinci bend: Mûmâileyh seyircilerin ale'l-husus tiyatro çıkışında localara giden yollarda mürûr ve ubûra mâni olacak suretde tecemmu' etmemelerine dikkat eyleyecektir.

Otuzsekizinci bend: Tiyatroda suret-i vahîmede karışıklık zuhura gelip teskin olunamadığı veya tekerrür ettiği takdirde tiyatronun tahliyesine mübâşeret olunacağından memur-ı mûmâileyh Meclis-i Belediye'den tiyatronun nezâretinde bulunan sâlifü'z-zıkr diğer memurinden bi'l-istizân perdeyi indirttikten sonra seyircileri teskine davet edecek ve işbu davetiyle ikinci defa olan davetine merkûm seyirciler tarafından havale-i sem'-i itibar olunmadığı halde kuvve-i askeriye ile tiyatroyu tahliye ettirecektir. Bu halde evvel akşam hâsılâtının reddi lâzım gelmeyecektir.

Otuzdokuzuncu bend: Memur-ı mûmâileyh nizâm ve asayişin ikâ' ve muhafazası zımnında vezâif-i memuriyeti icrasında asla tecvîz-i kusur etmeyecektir.

İşbu nizamname bin sekiz yüz elli dokuz senesi Teşrin-i Evvelinin yirmi dördü tarihinde i'tâ olunan karar mücebince fimâ-ba'd meriyyü'l-icra tutulmak üzere Meclis-i Belediye cânibinden tanzim olunmuştur.

TEATRO NAUM

PERA DI COSTANTINOPOLI.

OPERA ITALIANA

PER LA

STAGIONE DEL 1858-1859.

Nel corso di detta Stagione verranno eseguite dieci Opere dei più accreditati Maestri, quattro delle quali nuovissime per questo Teatro. — Prima Opera:

RICOLETTO

Del Maestro Cav. Giuseppe Verdi.

ELENCO DELLA COMPAGNIA DI CANTO.

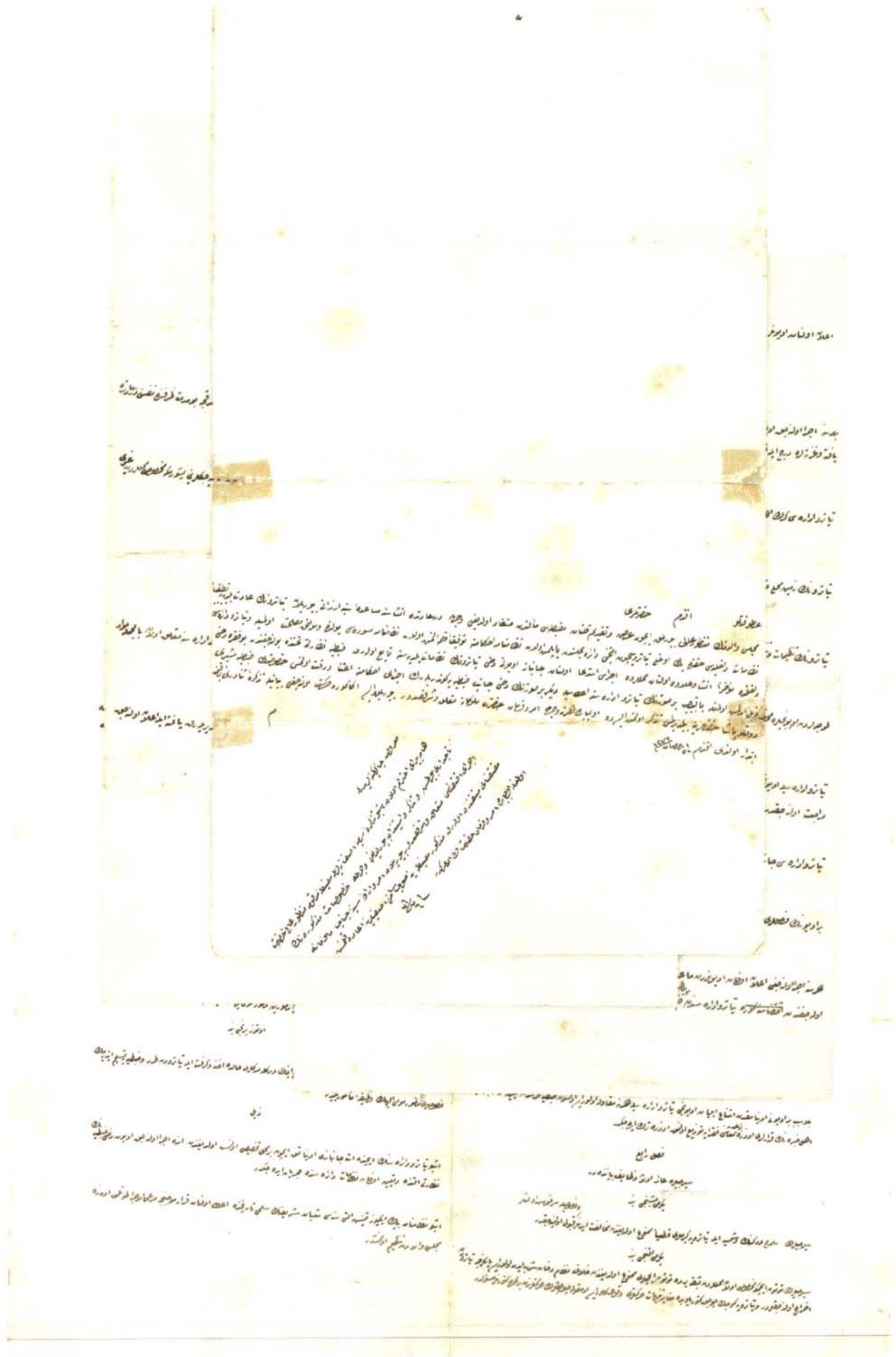
Primi Tenori assoluti		Prime Donne assolute		Primi Baritoni assoluti	
GIÒVANNI PICCINI - ANGELO GRANEL.		LUCIA CHIARABONDI - GIUSTINI - TARTI SCHEGGI		VILIPPO COATA - ALBERTO LAURENCE	
Primo Basso Profondo assoluto		Prima Donna mezzo Soprano e Contralto		Primo Basso profondo assoluto	
GIUSEPPE SCHEGGI		LUCIA VIALI		NICOLA CONTICINI	
Tenore Contraltista Sig. GIUSEPPE ROSE		Contraltista e Reghinista Sig. ARLENE POLARI		Basso Contralto Sig. VINCENZO LAURENCE - FORTUNATO FERRARI	
Tenore Tenore Sig. MARCELO PARDI		Soprano Tenore Sig. MARCELO PARDI		Basso Tenore Sig. MARCELO PARDI	
Coro.					
TENORI		SOPRANI		BASSI	
Sig. Luigi Corbelli Sig. Luigi Corbelli Sig. Luigi Corbelli Sig. Luigi Corbelli Sig. Luigi Corbelli		Sig. Caterina Lombardi Sig. Caterina Lombardi Sig. Caterina Lombardi Sig. Caterina Lombardi Sig. Caterina Lombardi		Sig. Vincenzo Lauro Sig. Vincenzo Lauro Sig. Vincenzo Lauro Sig. Vincenzo Lauro Sig. Vincenzo Lauro	
Maestro Concertatore					
GIUSEPPE FIGLINESI					

COMPAGNIA DI BALLO

Prime Ballerine assolute Italiane		Primi Ballerini assoluti		Ballerine di Concerto	
TERESA MARCHETTINI LAURETTA GALLI VIRGINIA GIOVINETTI		ISABELLA CURAS - GIOVANNI MINEXES		GIUSEPPE GALLI GIUSEPPE GALLI GIUSEPPE GALLI	
		Maestro d'Orchestra alla Direzione e Balli			
		Sig. NICOLA MARCHESI			

PROFESSORI D'ORCHESTRA.

Maestro Direttore d'Orchestra					
GALLISTO GUATELLI					
Primo Violino Concerto Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI	
Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino Sig. ENRICO CAPPELLI		Primo Violino	

İSTANBUL TİYATROSUNA DAİR NİZAMNAME

İstanbul'da inşasına ruhsat verilen tiyatronun nizamnamesinin Beyoğlu Tiyatrosu için hazırlanan nizamnameye uygun bir şekilde kaleme alındığı, tiyatronun içinde daha sonra yapılan mahallerde oynanacak canbaz oyununun da tiyatronun nizamına tabi tutularak Zaptiye Nezareti denetimi altında olacağına dair irade ile İstanbul Tiyatrosu'nun nizamnamesi

27 Mart 1860

Atûfetli efendim hazretleri

Meclis-i Vâlâ'nın manzûr-ı âli buyurulmak için arz ve takdim kılınan mazbatası meâlimden müstefâd olduğu vechile Dersââdet'te inşasına müsaade-i seniyye-i erzânî buyurulan tiyatronun âdet-i belediyeye tatbikan nizâmat-ı dahiliyesi hakkında Beyoğlu Tiyatrosu için Altıncı Daire Meclisi'nden yapılmış olan nizamname ahkâmına tevfikân kaleme alınmış olan nizamname müsveddesi yolunda ve muvâfık-ı maslahat olmasıyla ve tiyatro dairesi dahilinde muahharan inşa ve ilâve olunan mahallerde icrası istid'â olunan canbaz oyunu dahi tiyatronun nizâmat-ı belediyesine tâbi olarak Zaptiye Nezâreti tahtında bulunacağından bu fıkra dahi zeyl edilmiş olmakla bi't-tebyiz bir suretinin tiyatro idaresine itâsıyla diğer bir suretinin dahi cânib-i Zaptiye'ye gönderilerek icra-yı ahkâmına itina ve dikkat olunması husususunun Zaptiye müşiri devletli paşa hazretlerine bildirilmesi tezekkür olunmuş ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkimine ibtidâr olundu efendim.

Fi 5 Ramazan sene 1276.

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Hâme-pîrâ-yı ihtirâm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle mazbata-i merkûme manzûr-ı âli-i hazret-i tâcdârî buyurulmuş ve tezekkür ve istizân buyurulduğu vechile hususât-ı mezkûrenin icra-yı iktizâsı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emir ve irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne muktezâ-yı münifinden olarak mezkûr mazbata yine savb-ı sâmi-i âsafilerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 7 N. sene [12]76.

İstanbul Tiyatrosu'na dair Meclis-i Vâlâ'dan tanzim olunan nizamnamedir

Fasl-ı Evvel

Usul-i Umumiye ve Esasiye Beyanındadır

Birinci bend: İşbu tiyatro Tatlıkuyu kurbunda mübâya'a olunan arsaya bina ve inşa olunacaktır.

İkinci bend: İstanbul Tiyatrosu'nun icraya başladığı günden itibaren on beş sene müddet-i imtiyâziyesi olduğundan sahib-i imtiyâzın muvâfakati olmadıkça bu müddet zarfında nefsi-i Dersâadet'te âharı tiyatro yapmayacaktır.

Üçüncü bend: Tiyatro ebniyesinin hâvî olduğu daire içinde seyircilerin oyun arasında ârâmlarına ve tiyatro hademesinin ikamet ve beytütetlerini ve yiyeceklerini pişirmeğe mahsus mahallerden gayrı hariçten gelecekler için lokanta ve yatacak mahal yapmayacak ve müskirât satılmayacaktır ve tiyatroya ale'l-ıtlâk taife-i nisvân girmeyecektir.

Dördüncü bend: İşbu tiyatro sair seyir mahalleri misillü müstakilen ve münhasıran zabtiye ve hükümet-i belediyenin taht-ı nezâretinde bulunacaktır.

Beşinci bend: Cânib-i zabtiyeden bir memur-ı mahsus intihâb ve tayin olunarak işbu memur beher sene icra olacak oyunların defterini rûyet ve tiyatro idaresine müte'allik olan bi'l-cümle mevâd ile sair ahvâl-i umumiyesine nezâret eyleyecektir ve hükümetin tecvîz etmediği oyunları tiyatro oynamayacaktır.

Altıncı bend: Adi oyunlar için tayin olunacak mevki bahâları beher sene tiyatro ve mevsimi ibtidâsında tiyatro idaresiyle memur-ı mûmâileyh beyninde kararlaştırılarak yafta ile ilân olunacak ve mevsim-i mezkûr hitâmına değin tebdil olunmamak üzere câri olacaktır.

Yedinci bend: Müceddeden oynatılan oyunlar matbû' yaftalar ile ilân kılınacaktır.

Sekizinci bend: Bir mâni-i kavî zuhura gelmediği tahakkuk etmedikçe ilân olunan oyunların icrası terk olunmayacaktır.

Dokuzuncu bend: İlân olunan oyunlar bir sebep tahtında olmadıkça ve memur-ı mûmâileyhin muvâfakati tahsil kılınmadıkça tebdil veyahud ta'dil veya tasğîr olunamayacaktır.

Fasl-ı Sâni

Tiyatro İdaresine Aid Olan Vezâif Beyanındadır

Onuncu bend: Beher sene icra olunacak oyunları mübeyyin neşrolunacak olan defter tiyatronun küşâdından on gün evvel memur-ı mûmâileyhe irâe olunacak ve memur-ı mûmâileyh tarafından lede't-tensib yafta ve gazetelere derç ile neşr ve ilân kılınacaktır.

Onbirinci bend: Tiyatro idaresi gerek ahali ve gerek oyuncu ve muzikacılar ile olan taahhüdâtını tamamıyla ifaya mecbur olacaktırlar.

Onikinci bend: Tiyatronun zemin mahalli ve gerek en üst katları için tahammülünden ziyade bilet dağıtılması katiyyen memnû'dur.

Onüçüncü bend: Tiyatronun tanzimat ve tanzîfâtı hususlarına zabtiye tarafından mahsusça dikkat ve itina kılınacaktır.

Ondördüncü bend: Localardan oyunculara mahsus olan mahalle girilecek yolda kapı olmayacaktır.

Onbeşinci bend: Tiyatro idaresiyle oyuncu ve muzikacılar beyinde mukavelât-ı vâkı'alarından dolayı münâza'a zuhur ettikçe memur-ı mûmâileyhe ve lede'l-iktizâ onun ma'rifetiyle cânib-i zabtiyeye müracaat olunacaktır.

Onaltıncı bend: Tiyatro idaresi cânib-i hükûmetten itâ olunan evâmire mutâvaat eyleyecektir.

Onyedinci bend: Bir oyunun fasılları beyinde yirmişer dakika ve iki oyun arasında yarım saatten ziyade vakit imrâr olunmayacaktır.

Onsekizinci bend: Her sene icra olunacağı ilân olunan oyunlardan mâadâ memur-ı mûmâileyh tarafından ruhsat tahsil olunmaksızın oyun icra olunur ise bilâ-ruhsat hareket olunmuş olacağından tiyatro idaresinden bin kuruş ceza-yı nakdî ahz olunacaktır.

Ondokuzuncu bend: Hükûmet'in malumâtı olmaksızın bir oyunun taşğir veyahud ta'dil ve tağyîri vuku'unda dahi kezâlik tiyatro idaresinden beş yüz kuruş ceza-yı nakdî alınacaktır.

Yirminci bend: Hükûmetin bir emr-i mahsusuna mebnî olmadıkça bir oyun tiyatro ve idaresi tarafından esna-yı icrasında men veyahud bir akşam tatil olunur ise evvel akşamın hâsılâtı iade ve fukaraya tevzi' olunduktan sonra bin kuruş ceza-yı nakdî dahi tahsil kılınacaktır.

Fasl-ı Sâlis

Oyuncu ve Muzikacılara Aid Olan Vezâif Beyanındadır

Yirmibirinci bend: Tiyatro başmuzikacısıyla diğer muzikacılar perdenin ref'inden bir çeyrek evvelce yerlerinde hâzır bulunacaklar ve oyun esnasında bilâ-sebeb gâib olanlardan tiyatro idaresiyle her ne mukâveleleri olur ise olsun yüz kuruş ceza-yı nakdî ahz olunacaktır.

Yirmiikinci bend: Oyunculardan birinin gaybübetine mebnî ilân olunan tebdili veyahud esna-yı icrasında men'i lâzım gelip ol oyuncunun hastalığı nizâmı vechile tahakkuk etmediği takdirde merkûmdan fukaraya tevzi' kılınmak üzere yüz kuruş ceza-yı nakdî ahz olunacaktır.

Yirmiüçüncü bend: Hasta veya ma'zûr olan oyuncu ve muzikacılar zabtiye tarafından gönderilen tabibe kendisini göstermeye mecbur olacaklardır.

Yirmidördüncü bend: Bilâ-sebeb bir oyunu oynamaktan imtinâ' eyleyen oyuncu tiyatro idaresiyle her ne mukâvele olur ise olsun zabtiye tarafından tayin olunacak iki nefer ehl-i hibrenin kararları üzere aylık maaşını fukaraya tevzi' olunmak üzere terk edecektir.

Fasl-ı Râbi'

Seyircilere Aid Olan Vezâif Beyanındadır

Yirmibeşinci bend: Seyircilerin silah ve değnek ve şemsiye ile tiyatroya girmeleri katiyyen memnû' olduğundan muhalefet edenler ve hususıyla serhoş olanlar kabul olunmayacaktır.

Yirmialtıncı bend: Seyircilerin tütün içmeğe mahsus olan mahallerden başka yerde tütün içmeleri memnû' olduğundan hilâf-ı nizâm duhan şübheden olur ise yalnızca tiyatrodan ihraç olunacaklardır ve tiyatroya küçük çocuk getirilip de mugayir-i tenbihât hareketleri vuku'a gelirse o makûle çocukların hareketlerinden birlikte getirenler mes'uldür.

Yirmiyedinci bend: Seyircilerin ve ez-cümle üst kat seyircilerin ıslık ve bağrışma ve elfâz-ı tahkiriye misillü nizâm ve edebe mugayir hareketler ile oyunların hüsn-i suretle icrasına mâni

olmaları memnû' olduğundan bunun hilâfında hareket edenler derhal tiyatrodan tard u ihrac ve mükerrer ısrar edenler olur ise zabtiye merkezine irsâl olunacaklardır.

Yirmisekizinci bend: Gerek bir oyunun fasılları arasında ve gerek tiyatro çıkışında localara giden yollarda dehlizlerde eğlenmek memnû'attandır.

Fasl-ı Hâmis

Cânib-i Zabtiye'den Tiyatroda Bulunacak Olan Diğer Zabtiye Memurunun Vezâif-i Memuriyeti Beyanındadır

Yirmidokuzuncu bend: Memur-ı mûmâileyh oyun icrası vaktinde orada bulunup tiyatro derûnunda muhafaza-i nizâm ve asayiş hususuna nezâret edecektir.

Otuzuncu bend: İşbu nizamnamenin icra-yı ahkâmı zımnında istihdamları lâzım gelen memurin, memur-ı mûmâileyhin maiyyetinde bulunacaktır.

Otuzbirinci bend: Hilâf-ı nizâm ve tenbihât hareket edenleri evvel emirde rıfk ile men etmek ve dinlemedikleri halde ahz u girift ile tiyatrodan tard ve zabtiyeye teslim ettirmek hususları memur-ı mûmâileyhin vazife-i memuriyetidir.

Zeyl

İşbu tiyatro dairesinin içinde at canbazı oynatmak için bir mahal tahsis olunmuş olduğundan onda icra olunacak oyun dahi zabtiyenin nezâreti altında ve tayin olunan nizâmât dairesinde cereyân edecektir.

İşbu nizamname bin iki yüz yetmiş altı senesi Şaban-ı şerifinin selhi tarihinde i'tâ olunan karar mücebince mer'ıyyü'l-icra tutulmak üzere Meclis-i Vâlâ'dan tanzim olunmuştur.

Hayalhane-i Osmanî Tiyatrosu'nda Kel Hasan'ı sahnede gösteren Münif Fehim'in resmî
Resimli Tarih Mecmuası, C. 1, sy. 186

عظمت او فخر
در ساحت حقیم غایت صفا کدر و زحمی ندرده استک ایرتک حساب بر کوه تحسین هنام آوردی تیار ویر دعوت و کندی و معصوف بر صبر و کور و کرم
حرفات و حق غایت عمیری و تمیز و درجه و وقت استعاره و در فضا و جری و باده امر و اذنه جنب ماکام افشای عالمیند و کس اولی
ریت دست تعلیم اولاده ایچ قطعه نکره عیدری عالی دالاسنه متفاد و کس و مقضای نرو زمانه حقیت یارشی اوزده حال کونا جلا شیه کجوسی
ساعت برجه صورتی سفی سار و سولایم بد دونه سارایم حضرتک غایتی قریشیر باویم جمیدی دعوت و کس اولی باینده نکره شادی
رقیمه انبا فندی افسم (سوره الفاتحه)

مورد
ایچ یوزی فخر و کرم
سولایم
حرفات و حق غایت عمیری
ساعت برجه صورتی سفی سار
رقیمه انبا فندی افسم

İSTANBUL'DA ELÇİLİK GÖREVLİLERİNİN TİYATROYA DAVETİ

İstanbul'daki elçi, maslahatgüzar ve tercümanlardan istekte bulunanların uygun bir günde tiyatroya davet olunmaları padişah tarafından emredilmesi üzerine, Sadaret tarafından davetin gerçekleştirildiğine dair

16 Nisan 1861

Atûfetli efendim hazretleri

Dersâdet'te mukim süferâ ile mazlahatgüzâr ve tercümanlardan istek edenlerin münasib bir gün tahsisıyla akşam üzeri tiyatroya davet olunmaları ve melfûf pusulada muharrer zevât-ı kiram hazerâtının dahi azimet eylemeleri ve tayin olunacak vaktin iş'arı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne iktizâ-yı âlisinden bulunmuş olduğu reside-i dest-i ta'zîm olan iki kıt'a tezkire-i aliyeleri meâl-i vâlâsından müstefâd olmuş ve muktezâ-yı emr u fermân-ı hazret-i Padişahî üzere Salı günü Çarşamba gecesi saat bir buçuk sularında süferâ-yı müşâr ve mûmâileyhim ile zevât-ı müşârunileyhim hazerâtının azimetleri kararlaştırılıp cümlesi davet olunmuş olduğu beyânıyla tezkire-i senâverî terkîmine ibtidâr kılındı efendim.

Fi 5 Şevval sene [1]277.

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Enmile-pîrâ-yı tevkîr olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleri manzûr-ı meâl-i mevfûr-ı cenâb-ı Padişahî ve suret-i hâl malum-ı âli-i hazret-i şehriyârî buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 6 L. sene 1277.

GEDİKPAŞA'DAKİ TİYATRONUN RAMAZAN'DA AÇIK OLMASI

İstanbul'da Gedikpaşa yakınlarında bulunan Yahya Paşa Sarayı civarında inşa olunan tiyatro ve canbazhanenin Ramazan ayında da açık olacağından tiyatro etrafında zabtiye askerlerinin kol gezdirilerek herhangi bir olumsuzluk yaşanmasına meydan verilmemesine dair Sadare'tten Zabtiye Nezareti'ne yazılan yazı

28 Şubat 1862

Zabtiye Müşiriyeti'ne tezkire-i sâmiye

Dersââdet'te Gedikpaşa kurbunda kâin Yahya Paşa Sarayı demekle ma'rûf mahalde vâki inşa olunan tiyatro ve canbazhânenin bu sene-i mübareke Ramazan-ı şerifinde dahi küşâd olunacağı istimâ' eylemiş oldukları beyânıyla bazı istid'âya dair civar mahallât e'imme ve ahalisi taraflarından verilmiş olan memhûr arzuhâl Meclis-i Vâlâ'da lede'l-mütâlaa ve bu mahallin hîn-i inşasında tahsis kılınan şerâit ve zâbita dairesinde hareket olunmak üzere icra-yı san'at olunmasının men'i caiz olmayacağı gibi mezkûr arzuhâlde beyân kılınan ahvâlin vuku'a getirilmeyerek her halde esbâb-ı mazbûtiyet ve emniyetin istikmâli kaziyyesi dahi makam-ı müşirilerine aid vezâifden olmakla şerâit-i mevzû'anın hüsn-i icrasına tamamen ve kâmilten riâyet olunması halde maddesinin iktizâ edenlere tenbih ve tefhimiyle icabına göre asâkir-i zabtiye tayin ve civarında gezdirilmek için kol tahsis ettirilerek bir güne uygunsuzluk ve ahalice rahatsızlık vuku'a getirilmemesi hususlarına itina ve himmet olunmasının savb-ı vâlâlarına bildirilmesi Meclis-i Vâlâ'dan ifade olunup mezkûr arzuhâl leffen irsâl kılınmakla icabının icrasıyla sızıldıyı mûcib-i hareket zuhura gelememesine dikkat-i kâmile ifasına himmet buyurulması siyâkında tezkire.

موضوعه چاکر کار در باره
دوره دبیر فنی در این موضوع
چنان یادگیری و تدریس
دقیق و ساده و علمی شده و در تفسیر و توضیح
دوره در حد و سطح و مقیاس و غیره
ایستاد و مورد توجه و تحسین قرار گرفته

MİŞEL NAUM'UN BEYOĞLU TİYATROSU'NDAKİ İMTİYAZ SÜRESİNİN UZATILMASI

Mişel Naum'un Beyoğlu'ndaki tiyatrosu için daha önce verilmiş olan imtiyaz süresinin dolmuş olması sebebiyle adaba, vatandaşlık hukuku ve belediye kanunlarına aykırı harekette bulunmamak ve devlet tarafından yasaklanan oyunları oynatmamak şartıyla imtiyaz süresinin beş sene daha uzatıldığına ve Türkçe oyunlar oynatmasına da izin verildiğine dair irade

5 Aralık 1862

Atûfetli efendim hazretleri

Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye Kavânin ve Nizâmât Dairesi'nden kaleme alınıp manzûr-ı âlî-i cenâb-ı Padişahî buyurulmak için melfûfuyla beraber arz ve takdim kılınan mazbata meâlinden müstefâd olduğu üzere Mişel Naum'un Beyoğlu'nda kâin tiyatrosu için mukaddemâ i'tâ buyurulmuş olan müddet-i imtiyâziyenin inkızâsı cihetiyle edeb ve tâbiyyete ve usul ve nizâmât-ı belediyyeye muhalif harekette bulunmamak ve devletce icrası tecvîz olunmayan oyunlar men olunmak şerâitiyle müddet-i münkaziyenin beş sene daha temdidi ve Türkçe oyunlar icrasına dahi inhisâr suretiyle olmayarak me'zûn olması tezekkür olunmuş ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı isabet-nişan-ı hazret-i cihanbânî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 11 C. sene 1279.

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Reside-i dest-i tebcil olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleriyle marrû'l-beyân mazbata ve melfûfu manzûr-ı meâlî mevfûr-ı cenâb-ı Padişahî buyurulmuş ve müddet-i münkaziyenin tezekkür ve istizân olunduğu vechile temdidi ve mezkûr oyunlar için dahi me'zûn olması müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i şehinşâhî muktezâ-yı münifinden olarak mezkûr mazbata ve melfûfu yine savb-ı sâmi-i âsafânelerine iade ve tesyîr kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 12 C. sene 1279.

BEYOĞLU'NDA ERMENİCE OYUNLAR OYNATAN TİYATRO

Beyoğlu'nda bir kumpanya tarafından açılmış olan Ermeni tiyatrosunda haftada iki üç defa Türkçe ve diğer günlerde Ermenice oyunlar oynatıldığı ve bunun da çok masraflı olduğu bildirilerek kumpanya tarafından on sene müddetle bölgede kendilerine imtiyâz verilmesini talep ettiği ancak, yalnız Ermeniceye mahsus olmak üzere adaba, vatandaşlık hukukuna ve belediye kanunlarına muhalif harekette bulunmamak ve devletçe izin verilmeyen oyunlar oynanılmamak şartıyla, beş sene müddetle imtiyaz verilmesine dair irade

26 Aralık 1862

Atûfetli efendim hazretleri

Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye Kavânin Dairesi'nde kaleme alınıp melfûfuyla ma'an manzûr-ı âli-i cenâb-ı Padişahî buyurulmak için arz ve takdim kılınan mazbatadan müstebân olduğu vechile bundan üç sene mukaddem Beyoğlu'nda bir kumpanya tarafından küşâd olunmuş olan Ermeni tiyatrosu bu sene bir kat daha kesb-i tevessü' ve intizam ederek derûnunda haftada iki-üç defa Türkçe ve kûsûr geceler Ermenice tiyatro oyunları icra olunacağından ve bu yolda haylice masârıfa dahi dâ'ir olduklarından on sene müddet-i imtiyâz i'tâsı istid'â kılınmış olup bu makûle tiyatro ve emsali oyun mahalleri ve halkın eğlencesi zımnında yapılan şeyler için imtiyâz i'tâsı icab etmeyeceği derkâr ise de suret-i iş'ara nazaran mezkûr kumpanyanın bu yolda birçok masrafı vuku bulup bir başkası zuhur ederek kendilerine rekabet etmemek için imtiyâz i'tâsında beis görülememesiyle beraber hem Türkçe ve hem Ermenice icra edecekleri lu'biyyâtın bunlara hasr ve tahsisi münasib olmayacağı misillü on sene müddet-i imtiyâziye dahi çokça görüldüğünden verilecek imtiyâzın yalnız Ermeniceye mahsus olmak üzere edeb ve tâbiyyete ve usul-i nizâmât-ı belediyeye muhalif harekette bulunmamak ve devletçe icrası tecvîz olunmayan oyunlar men olunmak şartıyla ve beş sene müddetle imtiyâz i'tâsı ve şu halde lisan-ı Türki üzere bunların usul ve revşleri gibi oyunlar oynanmak için âhar taraftan tiyatro inşası murad olduğu takdirde mezkûr kumpanyanın bir gûne iddiaya salâhiyeti olamaması ve fakat kendilerinin Türkçe lu'biyyât icrasında dahi me'zûn olmaları zımnında icra-yı icabının Altıncı Daire-i Belediye tarafına havalesi tezekkür olunmuş ise de ol bâbda her ne vechile emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 3 Receb sene 1279

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Reside-i dest-i tevkîr olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileriyle evrak-ı ma'rûza meşmûl-i nigâh-ı şevket-iktinâh-ı cenâb-ı şehriyâri buyurulmuş ve husus-ı mezkûrun tezekkür ve istizân olduğu üzere icra-yı icabının daire-i mezkûreye havalesi şeref-sünûh ve sudûr buyurulan emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i cihandâri icab-ı âlisinden olarak evrak-ı merkûme yine savb-ı âli-i hidivânelerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 4 Receb sene 1279.

[illegible]

Handwritten Persian text, likely a continuation of the letter or a separate note, written diagonally across the bottom right corner.

BEYOĞLU'NDA FRANSIZCA TİYATRO OYNATILMASI

Beyoğlu'ndaki Fransız Tiyatrosu'nun Müdürü Manas Sarafin'in Beyoğlu'nda inşa edeceği tiyatrosunda Fransızca tiyatro oynamak için imtiyaz talebinde bulunduğu, bu hususta daha önce Mişel Naum'a imtiyaz verildiğinden, Manas Sarafin imtiyaz hakkı olarak Mişel Naum'a her sene ikişer yüz Osmanlı lirası vermek şartıyla mukavele imzaladıkları, mukavele gereğince Manas Sarafin'e kanunlara uymak ve devletçe yasaklanan oyunları oynatmamak ve Fransızca olmak şartıyla tiyatro oynatmasına ruhsat verilmesine dair irade

6 Haziran 1865

Dersaadet'te Beyoğlu'nda Fransız tiyatrosu nazın bulunan Mösyö Mişel Naum Duhani Mösyö Manas Sarafin nam kimesne ile miyânelerinde olan mukâvelenin beyam

Mösyö Naum Dersaadet tiyatro oyunları bâ-irâde-i seniyye oynandığı vech üzere Mösyö Manas'a beyân ederek talim ettikleri oyunlarının emsali misillü devam eylemek üzere opera[ya] mahsus olan oyundan mâadâ her nev-i tiyatro oyunları Fransızca lisanıyla vermek.

Mösyö Manas Fransızca oyunları sair mahalde olmayarak ancak Naum Tiyatrosu tabir olunan mahalde oynamak.

Mösyö Manas haftada bir gün fazla olmak üzere Pazar ve Pazartesi ve Çarşamba ve Cuma günlerinden mâadâ tiyatro-yı mezkûr üzerine oynayamayacak.

İşbu mukâvele iki senelik olarak tiyatro eyyâmında beher sene iki yüz aded lira-yı Osmani olmak sentini dört yüz aded lira-yı Osmani te'diye edecektir.

Mösyö Naum tiyatroda bir loca ve bir iskemle ve yedi kıt'a duhûliye matlûb ederek işbu kontrato tanzim olunmuştur.

Âsitâne 1 Nisan sene 1865.

İmza

**Mişel Naum Duhani
Sarafin Manas**

Atûfetli efendim hazretleri

Beyoğlu'nda kâin Fransız tiyatrosunun müdürü tebaa-i Devlet-i Aliyye'den Manas oğlu Sarafin Efendi'nin inşa edeceği tiyatrohânede operadan mâadâ Fransız lisanıyla her nev' melâ'ibi icra etmek üzere beş sene müddetle imtiyâz i'tâsı hakkında olan istid'â varakası Meclis-i Vâlâ'da bi'l-mütâlaa ol bâbda kaleme alınan mazbata-i ma'rûza meâlinden müstebân olduğu vechile Beyoğlu'nda İtalya ve Fransız lisanları ile opera ve komedya icrası zımnında mukaddemâ Mişel Naum'a verilmiş ve muahharan temdid olunmuş olan imtiyâz hükmünce bu lisanlarla oyun icra etmek üzere tiyatrohâne ve sair oyun mahalli küşâd edecekler evvel emirde mûmâileyhin muvâfakatini istihsâl eyledikten sonra açılacak mahal daire-i belediye tarafından dahi muayene ettirilerek bir gûne mahzuru olmadığı halde usulü vechile ruhsat verilmesi iktizâ edeceğinden mûmâileyhimâ celb ve tefhim-i keyfiyet ile hakk-ı imtiyâz olarak senevî merkûm Mişel Naum'a ikişer yüz Osmanlı lirası verilmek üzere

ruhsat i'tâsına tarafeyn muvâfakat eylemiş ve beynlerinde tanzim eyledikleri sened Altıncı Daire cânibinden tasdik kılınmış olup ancak muahharan ittihâz olunan usul icabınca bu misillü şeylere imtiyâz verilmesi uyamayacağından edeb ve tâbiyyete ve usul ve nizâmât-ı belediyye muhalif harekette bulunmamak ve operadan mâadâ Fransız lisanı üzere her nevi oyunları icra eylemek ve devletçe icrası tecvîz olunmayan oyunlar men olunmak şartıyla mezkûr tiyatronun küşâdı için mûmâileyhe ruhsat i'tâsı hususunun daire-i mezkûre riyâsetine iş'âr olunması tezekkür kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı cenâb-ı Padişahî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkimine ibtidâr olundu efendim

Fi 10 Muharrem sene 1282.

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Reside-i dest-i tevkîr olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle evrak-ı ma'rûza manzûr-ı âli-i hazret-i Padişahî buyurulmuş ve husus-ı mezbûrun tezekkür ve istizân olunduğu üzere daire-i mezkûre riyâsetine iş'ârı müte'allik ve şeref-sünûh buyurulan emr u fermân-ı meâl-i unvan-ı cenâb-ı şehinşâhî icab-ı celilinden olarak evrak-ı merkûme yine savb-ı sâmi-i âsafîlerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 11 Muharrem sene 1282.

Minakyan Tiyatrosu Logosu

Metin And, *Meşrutiyet Döneminde Türk Tiyatrosu 1908-1923*

Türkiye İşbankası Yayınları, Ankara 1971, s. 49

Bir tiyatro sahnesinden
BOA.FTG, 1028

۱۷۷۰

دولت محاسبانہ تنظیم و مالیہ نظارت جیلد سی جانبہ سنبل و قیام قلوب سوری دولت دولہ جو بلبلہ و سبب اولیٰ و چہد بلک اوغلی کاندہ نمودنک تبارک
موسم بعد اولہ منہ معلوم فرستہ صدف و اشغال اولمانہ غازیہ سہای بر اعانہ سیر اولہ اوزرہ احادیہ جویشہ اولیٰ و سبب کاندہ ایک سنہ صدف و اشغال اولمانہ غازیہ
سہای یکری و تہ بیک ایک یوزہ سکہ غرضتہ بالغ اولوبہ بوکا بر جہ تعبیر اولیٰ و سبب حالہ ایزرہ سابقہ زیارہ غازیہ یا قلمس محتمل اولیبہ و نہ مذکور صدف و اشغال
رہد معتمدہ بولیبہ بو مقدرہ استوسکدہ اوج نہ سنہ اعتبار بروم موقوف سببہ اجرای محبوس استندہ قلمسہ مراجعت اولہ ایزرہ سببہ نظر مذکور
تبارک و خاندہ موسم بعد مخصوص اولہ بد باقی اولہ غازیہ سہای ترک اولیٰ صدف بولیبہ جہدہ رازہ عدالہ بوکا بر جہ تعبیر اوجہ صدف و اشغال اولوبہ و لوبہ بلک
مطالعہ معروفی و سبب کوریکریہ سالف الذکر سکادہ ایک سہی بد صدف اولوبہ یکری و تہ بیک بوزہ غرضتہ سکدہ اوج نہ سنہ اعتبار بروم موقوف سببہ
اجرای محبوسہ بوزہ زیارہ غازیہ صدف اولوبہ ایزرہ سہای بلک تبارک جانبہ غازیہ ایزرہ نہ سببہ و عطیہ صدفہ اجرای ایمانک نظارہ سالیہ حوالہ سن
تبرک قلمی ایزرہ اولوبہ ایزرہ صدفہ صدف اولوبہ ایزرہ سہای بلک تبارک جانبہ غازیہ ایزرہ نہ سببہ و عطیہ صدفہ اجرای ایمانک نظارہ سالیہ حوالہ سن

مطرحه
سوی دولت نظارہ معتمدہ
بر اعانہ سیر اولوبہ اوزرہ احادیہ
حالہ ایزرہ سابقہ زیارہ
اولوبہ صدف و اشغال اولمانہ غازیہ
هر یک صدف ایزرہ سہای بلک تبارک

NAUM TİYATROSU'NUN GAZ BEDELİNİN PADİŞAH TARAFINDAN ÖDENMESİ

Beyoğlu'nda Naum Tiyatrosu'nun oyun mevsiminde sarf olunan gaz bedelinin padişah tarafından iane olarak ödenmekte olduğu, ancak fazla gaz sarfiyatından dolayı ödenen meblağın her sene arttığı görüldüğünden makul bir gaz sarfiyatı bedelinin her sene için tiyatroya ödenmesine dair irade

15 Nisan 1868

Şûrâ-yı Devlet
1270

Divan-ı Muhasebât'dan tanzim ve Maliye Nezâret-i Celilesi cânibinden tezyîl ve takdim kılınıp Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulan mazbatadan müstebân olduğu vechile Beyoğlu'nda kâin Naum'un tiyatrosunda mevsim-i lu'b olan müddet-i malume zarfında sarf ve iş'âl olunan gaz bahâsı bir iâne-i seniyye olmak üzere ihsân buyurulmuş olduğundan geçen seksen iki senesinde sarf ve iş'âl olunan gaz bahâsı yirmi dört bin iki yüz seksen kuruşa bâliğ olup buna bir had tayin olunmadığı halde ileride sâbıkından ziyade gaz yakılması muhtemel olmasıyla ve sene-i mezkûre sarfiyatı dahi derece-i mu'tedilede bulunmasıyla bu miktarın işbu seksen üç senesinden itibaren ber-vech-i maktû' sene be-sene icra-yı mahsûbu istizân kılınmıştır. Müracaat olunan irâde-i seniyyeye nazaran mezkûr tiyatrohânedeki mevsim-i lu'be mahsus olarak yakılan gaz bahâsının terk olunması mukarrer bulunduğu cihetle daire-i itidâlde buna bir hadd tayini icab-ı maslahatdan olup Divan-ı Muhasebât'ın mütâlaa-i ma'rûzası dahi münasib görüldüğünden sâlifü'z-zikr seksen iki senesi bedeli sarfiyatı olan yirmi dört bin bu kadar kuruşun seksen üç senesinden itibaren ber-vech-i maktû' sene be-sene icra-yı mahsûbu ve bundan ziyade gaz sarf olunur ise bahâsının tiyatro cânibinden Gazhâne İdaresi'ne tesviye ve i'tâsı zımnında icra-yı icabının nezâret-i müşârunileyhâya havalesi tezekkür kılındı ise de ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 5 Zilhicce sene [1]284 ve fî 17 Mart sene [1]284.

Şûrâ-yı Devlet Azâlarının Mühürleri

Atûfetli efendim hazretleri

Şûrâ-yı Devlet'in mazbata-i ma'rûzası meâlinden müstebân olduğu üzere Beyoğlu'nda kâin Naum'un tiyatrosunda mevsim-i lu'b olan müddet-i malume zarfında sarf ve iş'âl olunan gaz bahâsı bir iâne-i seniyye olmak üzere ihsân buyurulmuş idüğünden geçen seksen iki senesinde sarf olunan gaz bahâsı yirmi dört bin iki yüz seksen kuruşa bâliğ olup buna bir had tayin kılınmadığı halde ileride sâbıkından ziyade sarfiyât olacağı muhtemel bulunmasıyla meblağ-ı mezbûrun seksen üç senesinden itibaren ber-vech-i maktû' sene be-sene mahsûbunun icrası ve bundan fazla gaz sarf olunduğu suretde bahâsının tiyatro ve cânibinden gazhâne idaresine i'tâsı zımnında hazinece ifa-yı muktezâsının Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne havalesi tezekkür kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân cenâb-ı cihandâri mûte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

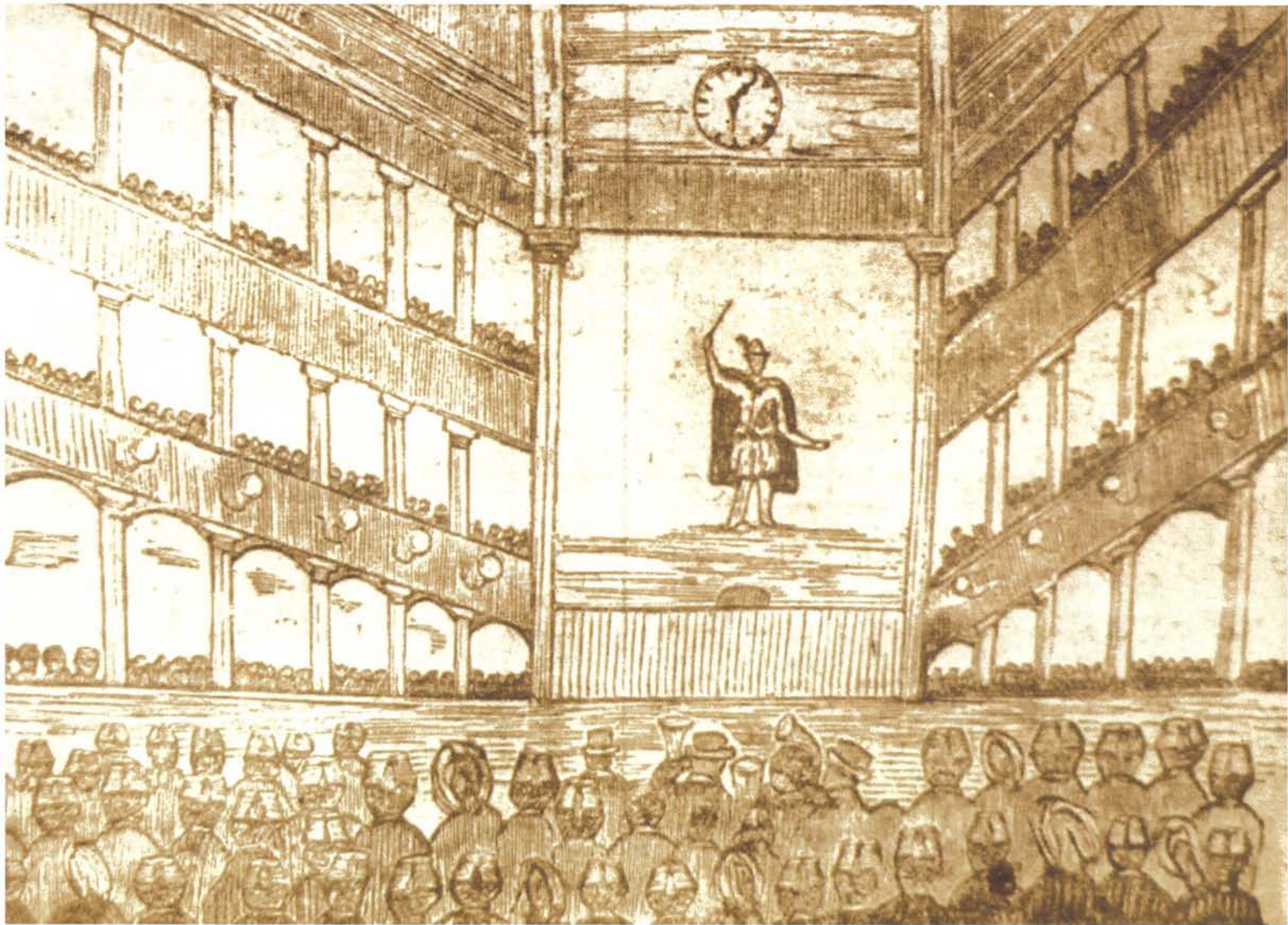
Fi 21 Z. sene [12]84.

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Enmile-zîb-i tevkîr olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan mazbata manzûr-ı meâli-mevfûr-ı hazret-i Padişahî buyurulmuş ve husus-ı mezbûrun ber-müceb-i istizân ifa-yı muktezâsının nezâret-i müşârunileyhâya havalesi şeref-rîz-i sünûh ve sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne icab-ı âlisinden olarak mezkûr mazbata yine savb-ı sâmi-i âsafânelerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 22 Z. sene [12]84.

Gedikpaşa Tiyatrosu'nun içini gösteren bir kroki
Refik Ahmet Sevengil, *Tanzimat Tiyatrosu*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1968, s. 103

عظمتی
اولی
سوی دولت نام و از دست مخلص مرده سینه سپاده اولی و جبهه منور مثل نیلای پاک افروخته گشته تا نو سن برده است از یس ختم بر لایق شده است
دری قدیمی استی اولی و جبهه برینانو بجبهه و شینم و دریا و استارن نقاشی و نوازه زیاده ای که تمیز و تقیری عملی شیطانی مجرور اجید جبهه او برینو گشته
گرفته حکم حسنه برینو جبهه ای که گشته برینو جبهه منور جبهه سر ای که در جبهه و لایق و اولی و فرانز بانوس صاحب استیاری سبیل گشته
منوریتی و جبهه ای قلم ایمنی موجب اولی و جبهه دیگر ای که سر ای که لغوم او از دست و بند مکه خیز استی و وقوع و قلم جبهه فایده ای جواب فایده ای استی
جبهه جبهه ریغیت لایق اولی و از بانوس برینو جبهه ای که سر ای که لغوم او از دست و بند مکه خیز استی و وقوع و قلم جبهه فایده ای جواب فایده ای استی
دولت جبهه سینه منور اولی و از بانوس برینو جبهه ای که سر ای که لغوم او از دست و بند مکه خیز استی و وقوع و قلم جبهه فایده ای جواب فایده ای استی
ایک الملک سینه منور اولی و از بانوس برینو جبهه ای که سر ای که لغوم او از دست و بند مکه خیز استی و وقوع و قلم جبهه فایده ای جواب فایده ای استی
بالاستی منور و ضرر ضرر ای که سر ای که لغوم او از دست و بند مکه خیز استی و وقوع و قلم جبهه فایده ای جواب فایده ای استی

مردم عاقلان را که در
دین و دنیا و آخرت
خوبتر از ما هستند و دارند
بسیار از ما بیشترند و
فصلی از دین و دنیا و آخرت

NAUM TİYATROSU'NUN İMTİYAZININ UZATILMASI

Mişel Naum'un Beyoğlu'ndaki tiyatrosunun on senelik imtiyazının dolduğu ve imtiyazın on sene daha uzatılmasını istedikleri, bu isteğin kabulü diğer tiyatrocuların mağduriyetine sebep olacağı gibi kabul edilmemesi de uzun süre devlete hizmet eden Naum ailesini üzeceğinden, sadece Fransızca ve İtalyanca operaya muhsus olmak ve bundan sonra yenilenmemek şartıyla Naum Tiyatrosu'nun imtiyazının beş sene daha uzatılmasına dair irade

1 Ekim 1868

Atüfetli efendim hazretleri

Şûrâ-yı Devlet Nafia Dairesi'nin mazbata-i ma'rûzası mütâlaasından müstebân olduğu vechile müteveffâ Mişel Naum'un Beyoğlu'nda kâin tiyatrosunun müddet-i imtiyâziyesi hitâm bulduğundan on sene daha temdidi istid'â olunup böyle bir tiyatro için vaktiyle verilen imtiyazın te'âkub ve tevâlî-i zaman ile temdid ve takrîri umumun tenşiti için açılacak oyun mahallerinin göstereceği muhasenâtı bir mevki'e hasr eyleyeceğinden başka bundan çend sene mukaddem bazı şerayit ile küşâdına ruhsat verilmiş olan Fransız tiyatrosu sahib-i imtiyâzı Manas'ın dahi mağduriyetini ve bi-hakkın iddiaya kıyâm eylesesini mücib olacağı derkâr ise de mûmâileyh Naum otuz seneden beri memlekete hizmet etmiş ve vuku'-ı vefatı cihetiyle familyası bi-vâye kalmış olmasına mebni haklarında bir inâyet-i lâhika olmak üzere me'yûs edilmemeleri dahi muvâfık-ı şân-ı ali olacağından yalnız Fransızca ve İtalyanca operaya münhasır olup sair lu'biyyâtın icrası devletin ruhsatı resmiyesine mütevakıf olarak serbest bırakılmak ve müştemilâtından bulunan hâne ve dekâkin gibi emlâka şümûlü olmayıp yalnız tiyatrosu imtiyâzı müddeti zarfında yüzde iki emlâk resminden muaf tutulmak ve bir daha temdidi caiz olmamak üzere müddet-i imtiyâziyesinin beş sene daha temdidi tezekkür kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân hazret-i Padişahî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 12 C. sene [12]85.

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i tevkîr olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileriyle mezkûr mazbata manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i Padişahî buyurulmuş ve zikrolunan tiyatronun tezekkür ve istizân olduğu vechile müddet-i imtiyâziyesinin beş sene daha temdidi müte'allik ve şeref-sünûh buyurulan emr u irâde-i lutf-âde-i cenâb-ı cihanbânî muktezâsı münifinden olarak mazbata-i merkûme yine savb-ı sâmi-i âsafânelerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 13 C. sene [12]85.

142

GÜLLÜ AGOP'A VERİLEN TÜRKÇE TİYATRO OYNATMA İMTİYAZI

Güllü Agop'un İstanbul'da Gedikpaşa Tiyatrosu, Üsküdar'da Bağlarbaşı Tiyatrosu ve Beyoğlu-Tophane tarafında uygun bir yerde yapacağı tiyatro binasında Türkçe olarak tiyatro oynatmak üzere on sene müddetle senelik imtiyaz verilmesine dair irade ve bu konu hakkında hazırlanan şartname

7 Haziran 1870

Şûrâ-yı Devlet

96

Dersaadet ve Bilâd-ı Selâse'de Türkçe olarak icra edeceği tiyatro oyunları için Güllü Agop'a imtiyâz itâsına dair Şûrâ-yı Devlet Nafia Dairesi'nden tanzim olunan mazbata melfûf şartnâme lâyihasıyla beraber hey'et-i umumiyyede mütâlâa olundu.

İstinbât olunan fezlekeye göre mûmâileyhin icra-yı lu'biyyât edeceği mahaller İstanbul'da Gedikpaşa'da ve Üsküdar'da Bağlarbaşı'nda mevcut olan tiyatrolar ile Beyoğlu ve Tophane taraflarının bir münasib mahallinde küşâd edeceği tiyatroya münhasır olup zikrolunan Gedikpaşa Tiyatrosu için nefis-i Dersaadet'e mahsus olarak mukaddemâ on beş sene müddetle verilmiş olan imtiyâzın on seneden ziyadesi güzerân etmiş ise de dört-beş sene daha müddeti bulunduğu cihetle bunun inkızâsından evvel mûmâileyhe imtiyâz itâsı uyamayacağından ve mûmâileyh Agop'un icra edeceği lu'biyyât lisan-ı Türki üzere te'lif veya tercüme olunan komedyâ ve trajedyâ ve dram ve vodvilden ibaret olup opera misillü şarkı ile icra olunan oyunlar müstesna bulunduğu cihetle bunun istediği imtiyâzın Beyoğlu tiyatrolarına dokunur yeri olmadığından Üsküdar ve Beyoğlu cihetleri için şimdiden ve İstanbul tarafı için dahi Gedikpaşa Tiyatrosu'nun inkızâ-yı müddet-i imtiyâziyesi tarihinden itibaren onar sene müddetle mûmâileyh Agop'a imtiyâz itâsı dairece ekseriyetle kararlaştırılmış ve İstanbul ve Üsküdar cihetlerinde imtiyâzı tarihinden mu'teber olmak üzere nihayet altışar ay ve Galata ve Beyoğlu ve Tophane tarafları için dahi yine tarih-i imtiyâzdan itibaren üç sene zarfında birer tiyatro küşâdına mûmâileyh mecbur olup bu müddetler içinde tiyatro küşâdıyla lu'biyyâta devam eylemez ise imtiyâzdan sâkit olması ve tiyatro için intihâb olunacak mahallerle tercüme veya te'lif olunan oyunların evvelce hükûmete irâesiyle istihsâl-i ruhsat olunması lâyiha-i mebhûsede mûnderic şerâit cümlesinden bulunmuş olduğundan ve bu misillü oyunların tehzib-i ahlâka hizmet edeceği derkâr olup mûmâileyh Agop bir vakitten beri şu işe teşebbüs ederek eser-i terakkî göstermeğe ikdâm eylemekte idüğüne binâen dairenin kararı vechile Üsküdar ve Tophane tarafları için şeref-tasdir buyurulacak fermân-ı âli ve İstanbul ciheti için dahi Gedikpaşa Tiyatrosu'nun inkızâ-yı müddet-i imtiyâzı tarihlerinden itibaren mûmâileyh Güllü Agop'a onar sene müddetle imtiyâz itâsı tensib olunmuş ve mebhûsün anı olan şartnâme lâyihası dahi leffen takdim kılınmış olmakla icab eden imtiyâz fermân-ı âlisinin bi'l-ısdâr icra-yı icabı zımında Şehremanet-i behiyyesine tisyâr olunması ve Zabtiye Müşiriyeti Celilesi'ne beyân-ı keyfiyet buyurulması tezekkür kılındı ise de ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fi 15 Safer sene [1]287 ve fi 4 Mayıs sene [1]286.

[Şûrâ-yı Devlet Azâlarının Mühürleri]

Şûrâ-yı Devlet

Birinci madde: Dersaâdet ve Bilâd-ı Selâse'de lisan-ı Türki üzere dram, trajedyâ, komedyâ, vodvil oyunları icra kılınmak üzere İstanbul ciheti için bin iki yüz doksân bir senesi Ramazan'ından ve Üsküdar ve Galata tarafları için dahi şeref-sâdır olacak fermân-ı âli tarihinden itibaren tebaa-i Devlet-i Aliyye'den Güllü Agop'a şerâit-i âtiye ve onar sene müddetle imtiyâz verilmiştir.

İkinci madde: İmtiyâz-ı mezkûr yalnız lisan-ı Türki üzere te'lif veya tercüme olunan oyunlar hakkında olup opera misillü şarkı ile icra edilecek oyunlara şâmil olmayacaktır.

Üçüncü madde: El-hâletü hâzihî mevcut olan ve bundan sonra açılacak sair tiyatrolarda envâ'ı bâlâda beyân olunan oyunların Türkçe olarak icrası için müddet-i imtiyâziye tarafından sairine ruhsat verilmeyecektir.

Dördüncü madde: Sahib-i imtiyâz mûmâileyh Üsküdar'da nihayet altı ay zarfında ve Galata ve Tophane ve Beyoğlu tarafları için nihayet üç sene zarfında ve İstanbul'da dahi imtiyâz tarihinden itibaren nihayet altı ay zarfında birer tiyatro küşâdına mecbur olup bu müddetler içinde tiyatro küşâd etmez ve devam eylemez ise hakk-ı imtiyâzdan sâkıt olacaktır.

Beşinci madde: Mûmâileyh tiyatro için intihâb eyleyeceği mahalleri evvelce hükûmete irâe edecek ve bi'l-muayene zâbita ve idare-i belediyece bir güne mahzuru olmadığı tahakkuk ettikten sonra icra-yı lu'biyyât eyleyecektir.

Altıncı madde: Tercüme veya te'lif olunan oyunlar evvelâ Şehremaneti'ne verilip ruhsat alınmadıkça tiyatrodâ oynatılamayacaktır.

Yedinci madde: Birinci sene lâ-ekal on türlü oyun tertib olunup ileride tezyid edilecektir.

Sekizinci madde: Kâr ve zarara bakılmayıp beher sene lâ-ekal Üsküdar'daki tiyatrodâ otuz ve Galata ve İstanbul cihetlerindeki tiyatrolarda ellişer defa oyun icra kılınacaktır.

Dokuzuncu madde: Bir oyunun üç kere icrasından sonra her kaçıncısı murad olunur ise fukarâ menfaati için oynattırılıp masârıfı çıktıktan sonra hâsılâtı belediye tarafından teslim olunacaktır.

Onuncu madde: Muvâfık-ı nizâm bir maslahat veyahud imtiyâzına aid mevâd hakkında Hükûmet-i Seniyye'ye müracaatı vuku'unda teshilât-ı lâzime ifa buyurulacak ve oyun vakitleri tiyatronun derûn ve haricinde lüzumu miktar neferât-ı zabtiye bulundurulacaktır.

Onbirinci madde: Tiyatrodâ mevâki'-i muhtelifenin fiyatı zirde muharrer miktardan ziyade olmayacaktır.

Fî 15 Safer sene [1]287 ve fî 4 Mayıs sene [1]286.

Şûrâ-yı Devlet

Birinci mevki locası	60
İkinci mevki locası	40
Üçüncü mevki locası	20
Duhûliye	6
Kanepe ve koltuk	20
Numaralı kanepe	15
Daha arkası	10
Asâkir-i Şahane neferâtından mülâzım rütbesine kadar nısf ücret	5
Pradi (Bunun dahi nısfı asâkir içindir.)	6

Atûfetli efendim hazretleri

Dersââdet ve Bilâd-ı Selâse'de Türkçe olarak icra edeceği tiyatro oyunları için Güllü Agop'a imtiyâz i'tâsı hususuna dair Şûrâ-yı Devlet hey'et-i umumiyesinden kaleme alınan mazbata ve şartnâme lâyihası arz ve takdim kılındı.

Fezleke-i karara nazaran mûmâileyhin icra-yı lu'biyyât edeceği mahaller İstanbul'da Gedikpaşa'da ve Üsküdar'da Bağlarbaşı'nda mevcut olan tiyatrolar ile Beyoğlu ve Tophane taraflarının bir münasib mahallinde küşâd edeceği tiyatroya münhasır olup zikrolunan Gedikpaşa Tiyatrosu için nefis-i Dersââdet'e mahsus olarak mukaddemâ on beş sene müddetle verilmiş olan imtiyâzın on seneden ziyadesi güzerân etmiş ise de dört-beş sene daha müddeti bulunduğu cihetle bunun inkızâsından evvel İstanbul ciheti için mûmâileyhe imtiyâz i'tâsı uyamayacağından Üsküdar ve Beyoğlu cihetleri için şimdiden İstanbul tarafı için dahi Gedikpaşa Tiyatrosu'nun inkızâ-yı müddet-i imtiyâziyesi tarihinden itibaren onar sene müddetle mûmâileyhe imtiyâz i'tâsı ve İstanbul ve Üsküdar cihetlerinde imtiyâzı tarihinden mu'teber olmak üzere nihayet altışar ay ve Galata ve Beyoğlu ve Tophane tarafları için dahi yine tarih-i imtiyâzdan itibaren üçer sene zarfında birer tiyatro küşâdına mûmâileyh mecbur olup bu müddetler içinde tiyatro küşâdıyla lu'biyyâta devam eylemez ise hakk-ı imtiyâzdan sâkıt olması ve tiyatro için intihâb olunacak mahallerle tercüme veya te'lif olunan oyunların evvelce hükûmete irâesiyle istihsâl-i ruhsat olunması lâyiha-i mebhûsede münderiç şerâit cümlesinden bulunmuş olduğuna ve lisan-ı Türkî üzere icra-yı lu'biyyât edecek tiyatroların küşâdı muhasenâttan olup mûmâileyh Agop'un şu işe eser-i terakki göstermeğe ikdâmı dahi meşhûd idüğüne binâen mezkûr şartnâme ahkâmı mücebince mûmâileyhe imtiyâz i'tâsı rehîn-i müsaade-i seniyye buyurulur ise iktizâ eden bir kıt'a fermân-ı âlinin ısdâr ve icra-yı icabı zımında Şehremanet-i behiyyesine tesyârı ve Zabtiye Müşiriyet-i Celîlesi'ne dahi beyân-ı keyfiyet olunması hakkında her ne suretle emr u fermân-ı isabet -beyân-ı cenâb-ı şehinşâhi şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise infaz-ı mantûk-ı âlisine mübâderet olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim

Fi 6 Ra. Sene [1]287.

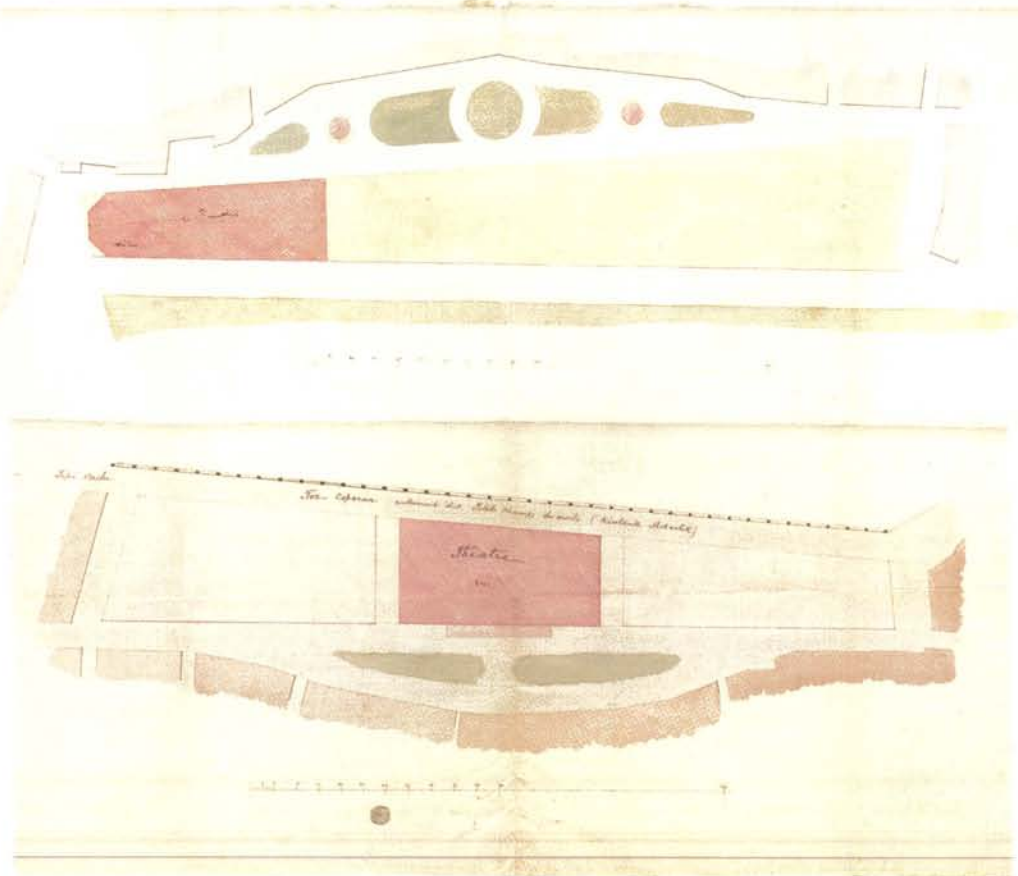
*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan mazbata ve lâyiha manzûr-ı âlî-i hazret-i Padişahî buyurulmuş ve istizân olunduğu vechile mezkûr şartnâme ahkâmı mücebince mûmâileyhe imtiyâz i'tâsıyla mezkûr fermân-ı âlinin ısdârı ve teferruâtının dahi icra-yı icabı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i şehinşâhi mantûk-ı münifinden olarak mezkûr mazbata ve lâyiha yine savb-ı sâmi-i Sadâret-penâhilerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 7 Ra. sene [1]287.

سے میل نہ کرنا چاہیے۔ اس کے علاوہ تاجیہ غوثی، اساطیر، تقدیم فناء، عریقہ ناک، زجر ہے۔

[illegible]

GUATELLİ PAŞA'NIN TİYATRO KURMAK İÇİN ARSA TALEBİ

Mızka-i Hümayun Reisi Guatelli Paşa'nın Beyoğlu büyük yangınında Naum'un tiyatrosunun yanması üzerine bir süredir tiyatro gibi bir eğlenceden mahrum kalan İstanbul ahalisi için "Tiyatro Emperyal Aziziye" ismiyle büyük bir tiyatro kurmak üzere Tepebaşı'ndaki arsamn yirmi beş sene müddetle kendisine verilmesi talebenin uygun görüldüğüne dair irade

23 Mayıs 1872

Bâb-ı Âli

Nezâret-i Celile-i Hariciye

Tercüme Odası

Mesned-i celil-i Sadâret-i Uzmâ'ya fi 11 Mayıs sene [18]71 tarihli Guatelli Paşa tarafından takdim kılınan arzamn tercümesidir

Yirmi altı seneden beri hizmet-i müstevcibü'l-mefharet-i Devlet-i Aliyye'de bulunan muharrir-i imza Muzika-i Hümayûn Reisi Guatelli huzur-ı âli-i hazret-i vekâlet-penâhilerine ber-vech-i âti arz-ı hâle mücâseret eyler.

Beyoğlu harik-i kebirinde Altıncı Daire-i Belediye dahilinde vâki ebniye-i saire sırasında Naum'un tiyatrosu dahi muhterik ve hâkister olmuş olduğundan ol vakitden beri gerek Beyoğlu ve gerek bi'l-cümle Dersââdet sekenesi kendilerince mücib-i istifade olan bir eğlenceden mahrum kalmışlardır. Sâye-i füyûzât-mâye-i Saltanat-ı Seniyye'de eser-i teşvik-i hayr-refik-i cenâb-ı vekâlet-penâhileri ile asrımız medeniyetinde gün be-gün kesb-i terakkî etmekte olan Dersââdet sekenesi için büyücek bir tiyatronun te'sisi lüzumu cümle indinde musaddak olduğundan bunun tafsilatıyla zât-ı hakâyık-bini-i Sadâret-penâhilerine arz ve inhâsından mücânebet eylerim. Sanatımca münhasıran sarf-ı sa'y ve ikdâm ederek hâsıl eylediğim malumâta ve gerek İtalya ve gerek bidâyet-i te'sisinden beri Dersââdet Tiyatrosu'nda kesb etmiş olduğum tecârib-i kesîreye mebnî cesim bir tiyatro ile onun idaresi için ehemm ü elzem olan ebniyenin inşası zımnında Beyoğlu vasatında devlete aid bir arsanın müddet-i muayyene ile meccânen terki istid'âsına ictisâr eylerim.

Muharrer imzamn taraf-ı saltanat-ı seniyyeden i'tâ ve ihsâmm taleb ve istid'â eylediği imtiyâz ber-vech-i âfi beyân olunur

Birinci madde: Tepebaşı kurbunda vâki Tozkoparan Caddesi'nde olup el-hâletü hâzihi mu'attal ve devlete aid olan dört bin zirâ'-ı murabba' ve sağında bir arsanın yirmi beş sene müddetle münhasıran temettu' ve istifadesi bâ-irâde-i seniyye muharrir-i imzaya terk buyurulacaktır. İşbu arsanın mevki ve şekli melfûf haritada gösterilmiştir.

İkinci madde: Muharrir-i imza mezkûr arsa ol vechile terk olundukta üzerine münasib bir tiyatro ile ona merbût ve idaresine mahsus ebniye-i saireyi inşaya hak ve salâhiyeti olacak ve ebniye-i mezkûreyi ise ya kendi masârif ve hesabına veyahud birinci bendde münderiç şerâit mücibince kendi mes'uliyeti tahtında teşkil edeceği bir şirket vasıtasıyla inşa eylediği halde mezkûr tiyatroyu masârif ve temettu' u kendisine aid olmak üzere fermân-ı âli tarihinden itibaren imtiyâzın devamı müddetince işletecektir.

Üçüncü madde: Mezkûr tiyatro, Tiyatro Emperyal Aziziye ismiyle müsemma olacaktır.

Dördüncü madde: Muharrir-i imza imalatı ikmâl olunup tiyatro dahi kâmilten meydana gelinceye değin kendisine lüzumu olacak kâffe-i edevâtı her nevi resm-i gümrükten muaf olarak idhal etmeklik hak ve salâhiyetini haiz olacaktır.

Beşinci madde: İşbu teşebbüsün umuma faide-bahş olmasına mebnî imtiyâzın müddeti olan yirmi beş sene zarfında kâffe-i tekâlîfden muaf olacaktır.

Altıncı madde: İmtiyaz müddetinin inkızâsında sahib-i imtiyâz tiyatroyu ol vakit bulunacağı hey'etle ve terk olunan arsa üzerine inşa edilmiş bi'l-cümle ebniye ile Devlet-i Aliyye'ye red ve teslim etmeği taahhüd eder. Devlet dahi mezkûr tiyatroyu sahib-i imtiyâzın malı olmak lâzım gelen evani ve eşyası müstesna olduğu halde keyfemâ-yeşâ' tasarruf edecektir. Eğer saltanat-ı seniyye müddet-i mezkûre inkızâsında imtiyâzın tecdidini murad buyurur ise muharrir-i imzanın sairleri tarafından Devlet-i Aliyye'ye arz olunacak şerâit ile bunlar üzerine hakk-ı rüchâniyeti olacaktır. Fakat sahib-i imtiyâz tarafından kabul olunmayıp da imtiyâz diğeri yedine geçtiği takdirde yeni imtiyâz sahibi tiyatronun eşya ve edevâtını tarafeynden nasb u tayin olunacak muhamminlerin takdir edeceği bahâ ile kabule mecbur olup bedelini eski imtiyâz sahibine te'diye ve ifa eyleyecektir.

Yedinci madde: Sahib-i imtiyâz imalat esnasında veya bunların hitâmından sonra imtiyâz fermânının ya efrâddan birine veyahud işbu teşebbüs için lüzumu görünen ve açık hisse senedâtına münkasım olan sermaye ile mahsusan teşkil kılınacak Societe de Theatr Emperial Aziziye unvanıyla muanven bir anonim şirketine nakl u ferâğ etmeğe hak ve salâhiyeti olacaktır. İşbu şirketin yerlilerden mürekkeb olması lâzım gelip Saltanat-ı Seniyye'nin zir-i himayet-i aliyyesinde bulunacak ve kavânin-i Saltanat-ı Seniyye'nin kâffesine tâbi olacaktır. İşbu şirketin nizâmât-ı Saltanat-ı Seniyye'nin takdir ve tasvib-i âlisine arz olunacak ve imtiyâz-ı fermân-ı âlisinden sahib-i imtiyâzın uhdesine terettüb eden bi'l-cümle taahhüdât ve fevâid ile fermân-ı âli-i mezkûr Societe de Theatr Emperial Aziziye'ye nakl u ferâğ olunacaktır.

Muharrir-i imza taraf-ı âli-i hazret-i vekâlet-penâhilerinden kendisine imtiyâz-ı fermân-ı âlisi istihsâl buyurulduğu gibi nihayet altı mâh zarfında imalata bed' ve mübâşeret ettirmemekliği ve tiyatronun bir an evvel başlanması zâten kendi menfaati iktizâsından olduğu cihetle bunlara kemâl-i ikdâm ile devam olunmasını taahhüd eder.

İşte muharrir-i imzanın taraf-ı Saltanat-ı Seniyye'den i'tâsını talep eylediği imtiyâzın şerâiti bunlardan ibaret olup şu teşebbüsün hayyiz-i fi'le isâli taraf-ı saltanat-ı seniyyeden böyle tertib-i efkâra medâr olur bir eğlenceye meyl u rağbetinin delâilini ibrâz edegelmiş olan Dersâadet sekenesi hakkında bi-hakkın bir lutf ve inâyet-i cedide addolunacağından bunun taraf-ı âli-i hazret-i Sadâret-penâhilerinden himaye ve tervic buyurulacağını ümid eder ve bu vesile ile te'kid-i mevasik-i ubûdiyete ibtidâr eyler.

Daire-i Nafia

Numara: 433

Tarih: 8 Receb sene [12]88

Müzekkire

Beyoğlu'nda bir tiyatro inşa eylemek üzere yirmi beş sene müddetle bir arsa i'âresi[ni] hâvî saadetli Guatelli Paşa tarafından takdim kılınıp Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulan arıza tercümesi Nafia Dairesi'nde kırâet olundu. İktizâsı lede'l-mütâlaa Beyoğlu'nda opera oynamak üzere Mösyö Naum'un nail olmuş olduğu tiyatro imtiyâzı fi 2 Cumâdelevvel sene [12]85 tarihinde bâ-irâde-i seniyye beş sene daha temdid edilmiş olduğundan müddet-i mezkûrenin hitâmından evvel Beyoğlu'nda başka tiyatro küşâdına ruhsat verilemeyeceği gibi işbu tiyatro için taraf-ı devletten arsa i'tâsı dahi münasib olmayacağından Paşa-yı mûmâileyhe cevap i'tâsı lâzım gelir. Ol bâbda.

Atûfetli efendim hazretleri

Beyoğlu Tiyatrohânesi'nin harik-i kebîrde muhterik olmasından nâşi yirmi beş sene sonra kâffe-i eşya ve edevât-ı mevcudesiyle hak-i pâ-yı hümayûn-ı cenâb-ı mülûkâneye terk etmek ve masârîf-ı inşaiye ve saire namıyla akçe taleb edilmemek üzere kârgir bir tiyatrohâne inşası için Tepebaşı nam mevkide bulunan araziden üç bin arşın mahallin meccânen i'tâ ve ihsân buyurulması Mösyö Guatelli tarafından rikâb-ı mekârim-meâb-ı hazret-i şehinşâhiye takdim ve arzuhâl ile niyaz ve rica olunmuş olduğuna ve tahkikât-ı vâkî'aya nazaran arazi-i mezkûre cennet-mekân Sultan Bayezid Hazretlerinin evkafından Şehzade Mahmud Bey'in uhdesinde iken bilâ- veled vefatından dolayı mahlûlen vakfa aid olarak üzerine ebniye inşasında dahi bir gûne mahzur olmadığı anlaşıldığına mebnî mûmâileyhin is'âf-ı istirhâmı merhûn-ı müsaade-i seniyye görünerek buna dair harita leffen arz ve takdim kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı isabet-beyân-ı cenâb-ı cihanbânî mûte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfine tevfik-i hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fi 14 Ra. sene [1]289.

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Hâme-pîrâ-yı ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan harita manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i mülûkâne buyurulmuş ve ber-vech-i istizân mûmâileyhin is'âf-ı istirhâmı şeref-sünûh ve sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i şehinşâhî icab-ı celilinden olarak sâlîfû'l-beyân harita yine savb-ı sâmi-i Sadâret-penâhîlerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 15 Ra. sene [1]289.

۱
در این روز (روز شنبه) در این روز
و در این روز (روز شنبه) در این روز
۲
در این روز (روز شنبه) در این روز
و در این روز (روز شنبه) در این روز

TİYATROCU NAUM'UN YENİ İMTİYAZ TALEBİ

Beyoğlu'nda Tozkoparan isimli mahaldeki arsaya tiyatro inşa etmek üzere Guatelli Paşa'ya imtiyâz verileceğini haber alan tiyatrocı Naum'un, kendi imtiyazının henüz bittiği ve yangından dolayı tiyatronun tatil olduğu üç senenin imtiyaz müddetine ilave edilmesi ve Guatelli Paşa'ya verilecek arsanın kendisine verilmesi hakkındaki talebinin kabul edilmediğine dair Şûrâ-yı Devlet karar

9 Temmuz 1872

Şûrâ-yı Devlet

[Numara]: 427

Tarih: Fî 3 Ca. sene [12]89

Müzekkire

Tiyatrocı Naum tarafından takdim olunup Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulan üç kıt'a arzuhâl ile Divan-ı Hümâyûn Kalemi'nden ihraç ettirilen emr-i âlî sureti lede'l-kırâe merkûmun hulâsa-i istid'âsı Beyoğlu'nda Tozkoparan nam mahalde kâin arsaya tiyatro inşa etmek üzere Guatelli Paşa'ya imtiyâz verileceğinden ve kendisinin müddet-i imtiyâziyesi henüz hitâm bulduğundan mezkûr arsanın kendisine i'tâsı ve Beyoğlu hariki mülâbesesiyle üç seneden beri vuku bulan müddet-i tatiliyenin imtiyâzına zam ve ilâvesi hususundan ibaret olup merkûmun Beyoğlu'nda kâin olup muhterik olan tiyatrosunun ikinci defa olarak seksen beş senesinde müddet-i imtiyâziyesi beş sene temdid olunup hitâmına az bir şey kaldığı mezkûr emr-i âlî suretinden anlaşılmış ve mûmâileyh Guatelli'ye imtiyâz verildiğine dair Divan-ı Hümâyûnca kayd ve malumât olmadığı tahkik kılınıp böyle umumun tenşiti için açılacak oyun mahallerinin bir mevki'e hasr ve tahsisi gayr-i münasib bulunmuş idüğünden işbu imtiyâzın ve hususuyla bir daha temdidi caiz olmaması emr-i âlî-i mezkûrda muharrer bulunduğu müsted'îye cevap i'tâsı tezekkür kılınmağın ol bâbda emr u fermân.

44

کونین کا
نولہ

ساخته و مورد ارتقا بخ نازوسی
و خانقا مخصوصی نصیب و کعبه

وقفه خانہ دارالحقین شہید اولیہ علیہ السلام

جنتی ماوراء اہندہ قدیم ^{۱۱۸۰} اولہ پنج لہ ایہ حکومت سہ لاک اوروں دوتی اربع ہزار
روپیہ اشد اسد ہزار لاکیر رعایا تاروسی ادا اولہ جہود

انجی مادیو استو نایب جمعی یازو خانم اولده سه عدته اولوله هجده اولمه اولده و اولده سکنف
 سه اولارکن اولونه عدته سکرده انصاف سنج اخوان قنبرخان مال اولده جده ارسنه اولده سونه
 خورشید دهن مکر یازو خانم اخوان قنبرخان اولوله فوسیه سه یوزون اولده یازو خانم هجده سکنف
 و ما خود فوسیه اخوان ایجا نایب جمعی خورشید آسمانی اولده مده جده

[illegible]

برقی حادہ ابو سعید سکرستہ ولید بن عزیز ابو سعید احبار اور سترہ قریب عثمان بن مالک

سکرستہ نا عبد برکتہ نسکی اور سترہ

[illegible][illegible]

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some faint smudges and discoloration, characteristic of old paper. The left edge of the page shows the binding of the book.

ایک روز ایک اور بزرگوار شخص نے بھی میری خدمت میں آکر کہا کہ میں نے ایک اور شخص کو ملایا ہے جس کا نام ہے "ابو جعفر"۔

GÜLLÜ AGOP'UN SAHİBİ OLDUĞU OSMANLI TİYATROSU'NU ŞİRKETE DÖNÜŞTÜRME GAYRETİ

Güllü Agop'un sahibi bulunduğu Osmanlı Tiyatrosu için kargir yeni bir tiyatro binası inşa etmek ve tiyatronun bir şirkete dönüştürülmesi için hazırlamış olduğu nizamname taslağı üzerinde Şura-yı Devlet tarafından yapılan incelemede bazı usulsüzlükler görülmüş olduğundan nizamnamenin yeniden düzenlenmesine karar verildiğine dair

17 Temmuz 1872

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Sâye-i meâli-vâye-i hazret-i Padişahide âsâr-ı tevfiât-ı cenâb-ı fehâmet-penâhileri cümle-i memdûha ve mahmûdesinden olmak üzere nice hüner ve sanâyi-mendin meydan ve zuhura konulmakta olduğu misillü çâkerleri dahi evvelce nail-i imtiyâzı olduğum Osmanlı Tiyatrosu'nun gün be-gün alâ-vüs'it-tâka terakkisine min-gayri haddin sa'y ü gayret etmekte bulunmuş olduğumdan bu kere münasib bir mahalde bir kârgir tiyatrohâne inşası için teşkilini arzu eylediğim şirket hakkında tanzim olunan nizamname müsveddesi manzûr-ı dekâyik-nüşûr-ı veli-ni'amîleri buyurulmak üzere leffen takdim kılınmakla makrûn-ı müsaade-i merhamet-âde-i cenâb-ı vekalet-penâhileri buyurulduğu takdirde icra-yı iktizâsı hususunun nizâm ve emsali vechile Nafia Nezâret-i Celilesi'ne emr u havale buyurulması bâbında ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fi 7 Safer sene [12]89 fi 3 Nisan sene [12]88.

Güllü Agop Kulları

İstanbul'da müceddeden bir Osmanlı tiyatrosu inşası için bu defa teşkil olunacak "Osmanlı Tiyatrosu Şirketi"nin vezâif-i mahsusasım tayin ve tahdid eder lâyiha'dır

Birinci madde: İşbu seksen sekiz sene-i Rumiyesi Haziranı ibtidâsından itibaren on sene müddetle Osmanlı Tiyatro Şirketi namıyla bir şirket teşkil olunmuştur.

İkinci madde: İşbu şirket on bin lira sermaye ile vücuda getirileceğinden bu akçenin istihzârı için beş bin hisse itibarıyla ol miktar sened çıkarılarak beheri ikişer liraya fûrûht olunacaktır.

Üçüncü madde: İşbu lâyiha Hükûmet-i Seniyye tarafından ba'de't-tasdik bin hisseye bâliğ olacak kadar zevâta imza ve kabul ettirildikten sonra imza eden zevâtın karar ve tensibi ile şirketin idaresi için bir muvakkat idare meclis-i hey'eti intihâb olunacak ve ol vakit hisse senedâtı satılmağa ve akçesi istifa edilmeğe başlayıp mebâliğ-i müterâkime verilecek re'y ve karar üzerine münasib bir banka teslim edilecek ve şirketin idare-i muvakkatesi intihâb olunan zevâta aid olup tiyatro direktörü Agop Efendi'nin taht-ı nezâretinde bulunacaktır.

Dördüncü madde: Hisse senedâtının fûrûhtuna mübâşeret olunduktan üç ay sonra beher elli veya yüz hissenin bir re'yi olmak üzere tekrar bir hey'et-i umumiye teşkil olunarak şirketin memurîn-i lâzimesi intihâb ve tayin ve nizamname-i dahiliyesi tanzim olunacaktır.

Beşinci madde: İşbu toplanılan on bin lira ile Hükûmet-i Seniyye'nin emr ve me'zûniyeti altında bir mahalde bir arsa iştirâsıyla müceddeden kârgir bir Osmanlı tiyatrosu inşa olunacaktır.

Altıncı madde: İşbu yapılacak tiyatrohâne on sene müddet için rehn olmak üzere şirketin taht-ı idaresinde bulunup müddet-i mezkûre inkızâsında Agop Efendi'nin malı olacak ise de on sene müddet zarfında dahi mezkûr tiyatrohâne Agop Efendi'nin oyun kumpanyasına mahsus olarak başka hiçbir şahıs veyahud kumpanyaya itâ ve icâr yani başka suretle isti'mâl olunamayacaktır.

Yedinci madde: Hissedârân tiyatronun lu'biyyâtca ve sairece olan idare-i dahiliyesine ve emr-i inşasına muâriz ve müdahil olamayıp yalnız zirde beyân edilecek menâfi'-i mahsusalarını tanıyacakları gibi Agop Efendi dahi hisse senedâtının fûrûhtuna ve tiyatronun inşasına nezâretten başka akçenin marifetiyle sarfı hususuna kıyâm edemeyip yalnız tarafından gösterilecek lüzum üzerine vuku bulacak sarfiyât şirketin idare memurları ma'rifetiyle olacaktır.

Re'sü'l-mâlın temettu' ve on senede suret-i tesviyesi

Sekizinci madde: Şirket hissedârânı Ramazan-ı şerif ile fevkalâde lu'biyyât icra olunan gecelerden mâadâ şirketin müddet-i devamı olan on senede tiyatroya geldikçe bir senede otuz defa olmak üzere herhangi mevkiin biletini almak ister ise zirde beyân edilen faide vechile nısf-ı ücretle alabilecektir.

Dokuzuncu madde: Hissedârâna her hisse için on senelik olarak on hâneli bir kupon verilecek ve işbu kupon her sene tiyatronun başlayacağından bir ay evvel tiyatronun merkez idaresine getirilip ilk sene birinci ve ikinci senesi ve nihayetine kadar her birine mahsus hânesi kestirilip o seneye mahsus çıkarılmış olan diğer varakadan otuz aded alınacak ve bend-i sâbıkda beyân olunduğu vechile tiyatroya gelindikçe nısf ücret verilmek için mezkûr varakanın bir adedi itâ olunacak ve bu hesabça bir hissedârın bir senede sâlîfü'z-zikr otuz defa nısf ücretle tiyatroya girmeğe hakkı olabilecektir.

Onuncu madde: Şirketin on bin lira re'su'l-mâl tiyatronun sahib-i imtiyâzı Agop Efendi tarafından senevi piyango vechile biner lira itâsıyla on senede tesviye olunacaktır. Şöyle ki beher sene beş yüz hisse senedinin yüzü kazanmak üzere biner lira piyangoya konulup ilk numara için iki yüz lira ve beş numaraya kırkar ve on numaraya yirmişer ve ve yirmi numaraya onar ve dört numaraya beşer ve altmış numaraya üçer lira itâ olunacak ve bu suretle yüz numara iptâl edildikten sonra kurâ isabet etmeyen dört yüz hissesi artık ileri senelerde çekilecek piyangoya dahil olamayıp yalnız her hissenin menfaat-i mahsusası olan nısf ücret imtiyâzından şirketin müddet-i devamına kadar müstefid olacaktır.

Şûrâ-yı Devlet

24

Nafia Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Güllü Agop Efendi'nin münasib bir mahalde kârgir tiyatrohâne inşası için teşkilini arzu eylediği şirket hakkında bazı ifadeyi hâvî bi't-takdim Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulan arzuhâli ile nizamname müsveddesi usul ve emsaline nazaran icabının ve ol bâbda olan re'y ve mütâlaa-i aliyye-i nezâret-penâhîlerinin iş'âr ve beyân buyurulması için Tanzimat Dairesi kararıyla leffen irsâl kılınmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 13 Rebiülevvel sene [1]289 ve fi 9 Mayıs sene [1]288.

Mehmed Namık

*

Devletli efendim hazretleri

Makam-ı aciziye meb'ûs işbu tezkire-i aliyye-i cenâb-ı riyâset-penâhîleri meâl-i âlisi ve evrak-ı melfûfe mezâyâsı rehîn-i ikân-ı acizi oldu. Sahib-i istid'â Agop Efendi Dersaâdet'te bir tiyatro inşası zımnında sermayesi ikişer liralık beş bin hisseye münkasım olarak on bin lira-yı Osmani'den ibaret olmak ve işbu on bin lira piyango vechile senevî biner lira i'tâsıyla on senede tesviye kılınmak üzere bir şirket te'sis etmek arzusunda bulunmuş ise de evvel emirde takdim etmiş olduğu nizamname lâyihasının anonim şirketlerce mer'î olan usule tevfikân tanzimi lâzım geldiğinden bu suretin kendisine beyân buyurulmasıyla beraber piyango maddesi esasen bâ-irâde-i seniyye memnû' olduğundan bu bâbda efendi-i mûmâileyhe me'zûniyet verilip verilemeyeceği Şûrâ-yı Devlet'te verilecek karar üzerine efendi-i mûmâileyh tarafından yeniden bir nizamname kaleme alındığı halde icra-yı icabına bakılmak üzere keyfiyetin sûy-ı acizâneme iş'âr buyurulması külliyyen merhûn-ı emr u irâde-i riyâset-penâhîleri olarak evrak-ı melfûfe-i merkûmenin takdim ve iadesine ibtidâr kılındı. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 11 Cumâdelûlâ sene [1]289 ve fî 5 Temmuz sene [1]288.

Mahmud

خط فقیر بن

[illegible]

TİYATRO ESERLERİNİN MAARİF MECLİSİ TARAFINDAN DENETİMİ

Meclis-i Maarif tarafından tasdik edilmemiş olan tiyatro eserlerinin neşri ve tiyatrolarda oynatılmasının yasaklanması ve bu tür eser sahiplerinin hakkında gerekli muamelenin yapılmasına dair Maarif Nezareti'nden Zabtiye Nezareti'ne yazılan yazı

29 Eylül 1873

Zabtiye Nezâret-i Behiyyesi'ne

Tiyatroya dair müellefâtın ashâbı yedinde Meclis-i Maârif tarafından tasdik edilmiş bir nüshası bulunmadıkça neşri ve tiyatroda oynatılması mücâz olamaması için Bâb-ı Âli-i cenâb-ı sâmisıyla muhâbereyi şâmil tezkire-i sâmiyede emr u iş'âr buyurulmuş olduğundan bu bâbda taharriyât ve tahkikât-ı lâzime icrasıyla her nerede öyle ruhsatsız tiyatro kitapları bulunur ise oynatılmaktan ve neşirden men'iyle sahiblerinin usul-i müttehizesi vechile icra-yı muameleye mecbur edilmesi hususunun savb-ı sâmîlerine iş'ârı Meclis-i Maârif'ten ifade edilmiş olmakla icabının icrası bâbında.

Fi 7 Şaban sene [12]90 ve fi 17 Eylül sene [12]89.

موقوفه حضرت امام

بایضا خزانه آردن اوطاس خلفه در همه نوری اقبالیه و با خود قریبادی بنده ترتیب کرده (اولیاد بنامه)
 یاد سلف مندرجاً حمد و درود سالم ابرو کند طبع اندر بویبه نشر یافته اوله این دانه موقوفه زبیری غیر ابرار
 نکرار مجید از این ابد فدا نقیضه کجور این بگونه مقرر عیاره در جملو ایلیه (هفته جملو و جملو طبع اندر لایکی بنده
 در این موقوفه و نوری کند و این امانه اوله و اوله موقوفه نریکونه

اینها در ملک بودن سلف

بنده موقوفه و برکت او

موقوفه

اساس فراموشی بر حکایه در اندر در ترتیب و تحریر ایلیه منشور بنامه طبعی و موقوفه حضرت محمد اکرم بنده
 استخا انیم و شکور رسالده مندرجاً حمد و درود سالم ابرو کند طبع اندر بویبه نشر یافته اوله این دانه موقوفه زبیری غیر ابرار
 طبعی و منشور رسالده اوله مندرجاً حمد و درود سالم ابرو کند طبع اندر بویبه نشر یافته اوله این دانه موقوفه زبیری غیر ابرار
 و در این موقوفه و نوری کند و این امانه اوله و اوله موقوفه نریکونه

۱۴
 موقوفه حضرت امام

MAARİF MECLİSİ'NDEN TİYATRO ESERLERİNE VERİLEN RUHSATNAMELER

Mahmud Ekrem Bey, Mehmed Nuri Efendi, Agah Efendi, Sâmî Paşazâde Sezai Bey, Aleksandr İstimatıyadı Efendi, Abdülhak Hamid Bey gibi edebiyatçıların yazmış oldukları veya başka bir dilden tercüme ettikleri tiyatro oyunlarına gerekli kontrolleri yapıldıktan sonra tiyatrolarda sahnelenmeleri için Meclis-i Maarif tarafından ruhsat verildiğine dair

2 Mayıs 1878

Ruhsatnâme

Esası Fransızca bir hikâyeden alınarak tertib ve tahrir eylediği menşur tiyatro risâlesinin tab'ı için ruhsat i'tâsını izzetli Mahmud Ekrem Bey Efendi istid'â etmiş ve mezkûr risâlenin mündericâtı mahzurdan sâlim idüğü bi'l-mütâlaa anlaşılmış olduğundan bunun ber-müceb-i usul-i müttehize tab'ıyla neşrolunmazdan evvel nüsah-ı matbû'asından iki adedi müellifi tarafından bi't-temhîr tekrar irâe ile mütâlaa edilerek derûnuna bir güne ilâve ve muzır bir şey derç olunmayarak işbu müsvedde gösterildiği vechile tab' ettirildiği tebeyyün ettikten sonra zîri meclis mührüyle dahi temhîr ve bir nüshası tevkif ve diğeri kendisine teslim ile neşri için başkaca ruhsat istihsâl eylemek ve nef' ve ziyânı tarafına râcî' olarak istediği matbaada tab' ettirmek şerâitiyle ve Meclis-i Maârif'in re'yi ve tensibi vechile işbu muvakkat ruhsatnâme mûmâileyhe i'tâ kılındı.

Fi 14 Şaban sene [12]90 ve fi 24 Eylül sene [12]89.

Muvakkat Ruhsatnâme

Bâb-ı Âli Hazine-i Evrak Odası hulefasından Mehmed Nuri Efendi'nin "Nasihat veyahud Kumar Belası" namıyla tertib-gerdesi olan tiyatro risâlesinin mündericâtı mahzurdan sâlim idüğünden tab' ettirilip neşreylemezden evvel iki tane matbû'unun zirini temhîr ederek tekrar meclise irâe ile nazar-ı teftişten geçirilerek bir güne muzır ibare derç edilmeyip hey'et-i sâbıkası vechile tab' ettirildiği tebeyyün ettiği halde bunlar meclis mührüyle mühürlenip birisi bi't-tevkif diğeri kendisine iade olunmak ve ol vakit neşri için başkaca ruhsat verilmek üzere tab'ı için işbu ruhsatnâme bi't-terkim Meclis-i Maârif'in ifadesi üzerine meclis-i mûmâileyhe verilmiştir.

Fi 28 Şevval sene [12]90 fi 6 Kânûn-ı Evvel sene [12]89.

Müzekkire

Agâh Efendi'nin tertib eylediği "Nâ-mûrad" nam Türkçe tiyatro ve risâlesinin mündericâtında mahzur olmadığı lede'l-mütâlaa anlaşılmasına mebnî usul-i müttehizesi vechile ba'de't-tab' kable'n-neşr nüsah-ı matbû'asından iki tanesi müellifi tarafından temhîr ve tekrar irâe ile nazar-ı teftişinden geçirilip derûnunda bir güne ilâve vuku bulmaksızın hey'et-i sâbıkası üzerine tab' ettirildiği ve

muzır bir şey olmadığı tebeyyün eylediği halde ziri meclis mührüyle tahtim ve bir nüshası bi't-tevkif diğeri kendisine teslim ile neşri için başkaca ruhsat verilmek üzere yalnız tab'ı için muvakkat pusula i'tâ olunmuştu. Mûmâileyh mezkûr risâleyi tab' ettirerek iki nüshasının zirini bi't-temhîr meclise i'tâ etmesiyle tekrar muayene olundukta bunun mukaddemâ meclise irâe olunan müsveddesine muvâfık suretde tab' olunduğu münfehim olmakla mezkûr nüshaların ziri meclis mührüyle dahi tahtim olunarak bir nüshası maârif kütüphanesine ve diğeri mûmâileyh Agâh Efendi'ye verilmiş olduğundan mezkûr risâlenin neşri zımında icab eden ruhsat-ı resmiyenin i'tâ buyurulması bâbında.

Fi 28 Saferü'l-hayr sene [12]91 ve fi 3 Nisan sene [12]90.

Sâmi Paşazâde Sezai Bey'in arzuhâli zahrına

Derûn-ı arzuhâlde muharrer "Mufârakat" nam Türkçe tiyatro ve risâlesinin mündericâtında mahzur olmadığı lede'l-mütâlaa anlaşılmasına mebnî usul-i müttehizesi vechile ba'de't-tab' kable'n-neşr nüsh-ı matbû'asının iki adedi müellifi tarafından temhîr ve tekrar irâe ile nazar-ı teftişten geçirilip derûnunda bir güne ilâve vuku bulmaksızın hey'et-i sâbıkası üzerine tab' ettirildiği ve muzır bir şey olmadığı tebeyyün ettikten sonra mezkûr nüshaların ziri meclis mührüyle tahtim ve bir nüshası bi't-tevkif diğeri kendisine teslim ile neşri için başkaca ruhsat verilmek üzere ve tayy olunan mahalleri ihraç edilmek üzere şimdilik yalnız muvakkat ruhsat pusulası i'tâ buyurulması bâbında

Viçin Telekyan imzalı arzuhâl zahrına

Derûn-ı arzuhâlde muharrer "Dört Karındaşlar" nam Türkçe hikâyenin birinci cüzünün ve iş'ârât olunan mahalleri ihraç olduğu halde mündericâtında mahzur olmadığı mütâlaasının ve bin beş yüz nüsha bastırılacağı müsted'inin ifadesinden anlaşıldığından hitâm-ı tab'ında üç nüshasını Maârif'e vermek ve işaret olunan mahallerini tayy ve ihraç etmek diğeri cüzlerini Meclis-i Maârif'e bi'l-irâe tasdik ettirmedikçe tab' edememek ve bir defaya mahsus olmak şartıyla icab eden ruhsatnâmesinin i'tâ buyurulması bâbında.

Fi 21 Şevval sene [12]91.

Numara: 9

Ruhsatnâme

Boğaziçi Sıhhiyye Daireleri Müdürü etibbâdan Aleksandr İstimatiyadi Efendi'nin tertib edip ve Türkçe tercüme ettirmiş olduğu "Gazi Osman" nam tiyatro ve risâlesini tab' ettirerek neşri için icab eden ruhsatnâmenin i'tâsını istid'â eylemiş ve mezkûr risâle Meclis-i Maârifçe görülmüş olduğundan işbu ruhsatnâme bâ-terkim efendi-i mûmâileyhe i'tâ kılındı.

Fi 17 Rebiülevvel sene [12]94 ve fi 21 Mart sene [12]93.

Numara: 305

Ruhsatnâme

Hayrullah Efendi merhûmun mahdûmu Abdülhak Hamid Bey'in tertib eylediği "Nazife Yahut Fedâ-yı Hamiyet" nam manzûm tiyatro risâlesinin tab'ını istid'â eylediğinden tayyedilen mahalleri derc edilmemek ve matbû'undan iki nüshasını Maârif'e vermek ve tab' olunacak matbaanın ve mahalli ve tâbî'in isimleri ve maârifin ruhsatıyla bastırıldığı ve tarih-i tab'ı nüsha-i matbû'asının üzerine yazılmak ve ba'de't-tab' neşr olunmazdan mukaddem matbû' iki nüshasının zîri mühürlenerek tekrar Meclis-i Maârif'e irâe ile nazar-ı teftişten geçirilip vech-i meşrûh üzere bastırıldığı ve bir güne ilâve vuku bulmadığı anlaşıldıktan ve iki nüshasının biri meclisin mührüyle tasdik ile mîr-i mûmâileyhe verildikten sonra neşri için başkaca ruhsat olmak şerâiti ve meclis-i mezkûrun kararı ile yalnız tab'ı zımnında işbu muvakkat ruhsatnâme i'tâ kılındı.

Fi 8 Rebiülâhir sene [12]93 fi 20 Nisan sene [12]94.

اولما

GÜLLÜ AGOP'UN TİYATRODA ERMENİCE OYUN OYNATMASINDA SAKINCA OLMADIĞI

Tiyatro'da Ermenice oyun oynatması Üsküdar Mutasarrıfı tarafından yasaklanan Osmanlı Tiyatrosu imtiyaz sahibi Güllü Agop'un kendisine verilen imtiyaz fermamında bu hususa dair açıkça bir yasak bulunmadığını beyan ederek tiyatrodaki Ermenice oyun oynatmak üzere ruhsat talep ettiği, Ermeni lisanı üzere tanzim olunacak oyun metinlerinin önce Matbuat İdaresince muayene ve tasdik ettirildikten sonra oynatılmasında bir sakınca olmayacağına dair

Şura-yı Devlet kararı

7 Ağustos 1879

Devletli efendim hazretleri

Bundan birkaç sene mukaddem memleketimizde tiyatro ihdâsı hususunca mesbûk olan hidemât-ı kemterânemin mükâfâtı olmak üzere devlet-i metbû'âm tarafından ihsân buyurulan fermân-ı hümayûn mücebince tiyatronun Osmanlı lisanı üzere esbâb-ı terakkisini istihsâl eylediğim sırada kemâ fi's-sâbık Ermeni lisanıyla dahi lu'biyyât icrasında devam ederek bu suretle Osmanlı Tiyatrosu'nun te'min-i istikbal edecek bir hâle götürülmesi için yirmi seneden beri sarf-ı mesâi edilmekte ve verdiğim oyunlardan tahdiş-i ezhân ve saire misillü mehâzîr vuku'una kat'an meydan vermemiş olduğum şimdiye kadar Hükûmet-i Seniyye cânibinden bi-hakkın öyle bir töhmetle itham edilmemiş olmaklığımla dahi muhakkak bulunmakta olduğu halde bu kere Üsküdar Mutasarrıfı Paşa hazretleri güya haiz olduğum imtiyâz fermân-ı hümayûnun Ermenice lu'biyyât icrasına şümülü olmadığından bahisle ba'demâ Ermeni lisanı üzere yazılıp Matbûât İdaresi'nin taht-ı tasdikinde bulunan oyunların dahi oynatılmamasını emr ve tenbih buyurmuşlardır ki böyle bir eserin muvâfık-ı adl u hakkâniyet olmadığına haiz olduğum fermân-ı hümayûnda Ermenice oyun oynatılması hususunun memnû' bulunduğuna dair bir güne sarâhat olmaması dahi delil-i kâfi olduğuna ve Üsküdar Mutasarrıflığı'nın mütetâbi'u'l-vuku olan zararlarından nâşi istikbalini değil hâlini bile te'min edemeyecek derecelerine gelen Osmanlı Tiyatrosu'nu bir takım vesâil ve bir kat daha ızrârı revâ görmüş çâkerlerinin sinin-i vefireden beri mücerred bir tiyatro yetiştirmek üzere sarf etmiş olduğum mesâi-i kesîreyi büsbütün semeresiz bırakmak gibi kullarınca dâhiye-i dehyâ addolunacak bir ye's-i azîme dâ'ir olmaklığımla müstelzim olmaktan başka hiçbir şey olmadığına binâen yirmi seneden beri oynatıldığı vechile bu kere dahi Ermenice oyunlar hakkında müsaadenin idâmesi hususunun Üsküdar Mutasarrıflığı'na emr u iş'ârı mütevakıf-ı re'y-i âli-i nezâret-penâhileri olmağın ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül'-emrindir.

Fi 19 Şaban sene [12]96 ve fi 26 Temmuz sene [12]95

**Osmanlı Tiyatrosu Sahib-i İmtiyâzı
Güllü Agop Bendeleri**

Tarih: 20 Muharrem sene [12]97*Mazbata*

Osmanlı Tiyatrosu sahib-i imtiyâz Güllü Agop Efendi tarafından bi't-takdim Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulan arzuhâl Mülkiye Dairesi'nde kırâet olundu.

Meâli yedinde bulunan imtiyâz fermân-ı âlisi mücibince tiyatronun Osmanlı lisanı üzere esbâb-ı terakkisini istihsâl eylediği sırada Ermeni lisanıyla dahi icra-yı lu'biyyât etmekte iken Üsküdar Mutasarrıflığı tarafından men' olunduğundan bahisle icra-yı icabı istid'âsından ibaret bulunmuş ve keyfiyet Şehremaneti'yle lede'l-muhâbere alınan cevapta mûmâna'at-ı vâkı'a mûmâileyhin haiz olduğu imtiyâzın lisan-ı Türki üzere te'lif veya tercüme olunan oyunlardan mâadâsında şümûlü olmamasından ileri geldiği Zabtiye Nezâreti'yle olunan muhâbere cevabından anlaşılıp vâkı'a imtiyâz fermânında Ermeniceye dair sarâhat olmadığı halde tertib ve icra olunacak oyunların Türkçe lisanına münhasır olması tabii ise de Ermeni lisanı üzere tanzim olunacak oyun risâlelerinin evvelce Matbûât İdaresi'nce muayene ve tasdik ettirilmek üzere oynatılmasında nizâmât-ı belediyece bir güne mahzur olmadığı gösterilmiştir.

Sâlifü'z-zikr imtiyâz fermân-ı âlisinde Ermeni lisanı üzere icra-yı lu'biyyât edilmesine dair sarâhat yoksa da Emanet'in cevab-ı meşrûhı mücibince Ermeni lisanı üzere tanzim edilecek oyun risâleleri evvelce Matbûât İdaresi'nce muayene ve tasdik olunduktan sonra icra olunduğu halde nizâmât-ı belediyece mahzur olamayacağına binâen re'y-i âli-i cenâb-ı vekâlet-penâhilerine tevâfuk eylediği halde lisan-ı mezkûr üzere icra olunacak oyun risâleleri evvelce Matbûât İdaresi'ne irâe olunarak muayene ve tasdik ettirildikten sonra icra-yı lu'biyyât olunmak şartıyla efendi-i mûmâileyhe ruhsat i'tâsı hususunun emanet-i mezkûreye iş'arıyla Zabtiye Nezâreti'yle Matbûât İdaresi'ne dahi malumât verilmesi tezekkür kılınmağın ol bâbda.

Güllü Agop Efendi
Perde ve Sahne Dergisi No: 7, 1941

ZB, 13/75

OYNANACAK TİYATRO PİYESLERİNİN KONTROL VE TAKİBİ

Tiyatro ve benzeri mahallerde halkın zihnini bozacak oyunların yasaklanması için oynanacak piyeslerin önce Matbuat İdaresi'nce tasdik olunması ve piyeslerin takibatı için Şehremaneti'nden Hilmi Efendi'nin aylık beş yüz kuruş maaşla tayin edildiğine dair

21 Haziran 1883

Bâb-ı Âli
Daire-i Umûr-ı Dahiliye
Mektubi Kalemî
Aded: 282

Huzur-ı âli-i hazret-i Sadâret-penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Tiyatro ve ona mümâsil mahallerde ezhân ve ahlâk-ı umumiyeyi bozacak oyunlar oynatılmasını men' için oynatılacak piyeslerin evvel emirde Matbûât İdaresi'nden tasdik olunması ve tatbikatında dahi Şehremaneti'nden memurîn-i teftişîye bulundurulması hakkında mukaddemâ şeref-vâki olan emr u iş'âr-ı sâmi-i hazret-i Sadâret-penâhileri makam-ı acizice Zabtiye Nezâreti'ne tebliğ edilmiş olup işbu piyeslerin tatbikatını gözetmek üzere kifayeti cihetiyle bu işe tahsisât-ı zabtiye miyânında deverân ettirilmek şartıyla şehri beş yüz kuruşla Hilmi Efendi'nin lüzumu tayini hakkında nezâret-i müşârunileyhânın muhâbereli tezkiresi leffen takdim-i pişgâh-ı sâmi-i fahimâneleri kılınmış ve terviç-i iş'âr muvâfık-ı maslahat görünmüş olmağın emr u fermân hazret-i men lehül'-emrindir.

Fî 8 Şaban sene [1]300 ve fî 1 Haziran sene [1]299.

Edhem

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Meâli iş'âr-ı âli-i âsafâneleri ve melfûf tezkire müfâdı malum-ı acizi olarak oyun piyesleri tatbikatının teftiş-i lâzımeden olmasına mebnî nezâret-i müşârunileyhânın iş'ârı ve tensib-i sâmi-i [senâ]verileri vechile bu işe tahsisât-ı mezkûre miyânında deverân ettirilmek üzere muharrerü'l-miktar maaşla mümâileyh Hilmi Efendi'nin icra-yı memuriyeti muvâfık-ı maslahat bulunmuş ve mezkûr tezkire leffen iade kılınmış olmakla icabının icrası bâbında emr u fermân hazret-i men lehül'-emrindir.

Fî 16 Şaban sene [1]300 ve fî 9 Haziran sene [12]99.

[Sadrazam]

Said

TİYATROLARDA MÜNASEBETSİZ OYUNLAR OYNATILMAMASI

Beyoğlu'ndaki Fransız tiyatrosunda bazı münasebetsiz oyunlar oynandığı padişah tarafından haber alındığından, bu hususa dikkat edilmesi ve İstanbul tarafında Suriçi'nde bulunan tiyatrolarda da uygunsuz oyunların oynanmasına müsaade edilmemesi hususunda gerekli tedbirlerin alınmasına dair irade

2 Kasım 1884

Mâbeyn-i Hümayûn Başkitâbeti

Hususiye

Beyoğlu'ndaki Fransız tiyatrosunda bazı münasebetsiz lu'biyyât icra olunmakta bulunduğu vâsıl-ı sem'-i âli olmasına mebnî bu bâbda iltizâm-ı dikkat olunması ve İstanbul cihetinde bulunan tiyatrolardan dahi böyle yolsuz oyunlar oynatılmakta ise onlara da bu yolda muamele edilmesi hakkında iktizâ edenlere tenbihât-ı ekide-i müessire icrası muktezâ-yı emr u fermân hazret-i Padişahîden olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 13 Muharrem sene [1]302 ve fî 21 Teşrin-i Evvel sene [1]300.

Ali Rıza

[illegible]

TİYATROLARDA EDEBE AYKIRI OYUNLAR OYNANMAMASI

Tiyatrolarda oynanan oyunlar halkın ahlakını yükseltmeye hizmet etmesi gerekirken bazı tiyatrolarda ahlaka aykırı olarak, hürriyet kavramının sınırlarını da aşar derecede münasebetsiz oyunlar oynanmakta olduğu, bundan böyle genel ahlaki bozucu oyunların engellenmesine son derece dikkat edilmesi ve tiyatroları teftişle görevli memurlara da görevlerini hakkıyla yapmaları hususunda tenbihatta bulunulmasına dair irade

21 Kasım 1884

Mâbeyn-i Hümayûn Başkitâbeti

Hususî

Salı ve Perşembe günlerinin akşamında Gedikpaşa'da kâin Osmanlı Tiyatrosu'nda "Çerkes Özdenleri" ve "Çengi" namlarıyla icra-yı lu'biyyât edilmiş olduğu manzûr-ı âlî-i hazret-i Padişahi buyurulmuş olan Tercüman-ı Hakikat Gazetesi mündericâtından müstebân olmuştur.

Tiyatrolarda icra olunan lu'biyyâtın ahlâk-ı ahali üzerine olan te'sirât-ı maddiye ve maneviyesi ve bu oyunların ne gibi esbâba müstenid olarak icra olunduğu taraf-ı eşref-i cenâb-ı tâcdârîden geçende irâd buyurulmuş olan mülâhazât-ı isabet-âyâtdan iktibâs ile dahi nezd-i sâmi-i fahimânelerinde musaddak olup çünkü bir memlekette tiyatrolarda icra olunan lu'biyyâtın ahali-i memleketin tehzib-i ahlâkına hizmet eylemesi lâzım gelir iken bu nokta-i mühimme lu'biyyâtın mürettiblerince asla nazar-ı ehemmiyete alınmayarak hürriyet kelimesinin dahi hadd-i ma'rûf ve meşrû'unu tecavüz ile bir takım münasebetsiz oyunlar icra olunmakta olduğuna binâen bundan böyle bu misillü mugayir-i âdâb ve âdât ve müfsid-i ahlâk olan oyunların külliyyen men'ine fevkalâde dikkat ve itina edilmesi ve vâkı'a tiyatrolar müfettiş namıyla bir memur müstahdem ise de bu adamın dahi bi-hakkın ifa-yı vazife etmemekte olduğu cihetle kendisine tenbihât-ı ekide-i müessirenin icrası ve bu bâbda taraf-ı sâmi-i Sadâret-penâhîlerinden ittihâz ve icra buyurulacak tedâbir-i muntazıranın seri'an arz-ı atebe-i ulyâ kılınması muktezâ-yı emr u fermân-ı hazret-i Padişahiden bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 2 Safer sene [1]302 ve fi 9 Teşrin-i Sâni sene [1]300.

Ali Rıza

172

TİYATRO GİRİŞ BİLETLERİNDEN VERGİ ALINMASI

Tiyatro, konser ve balolara giriş biletlerine 40 paralık pullar yapıştırılması suretiyle biletlerden bir kuruş vergi alınması kararlaştırılmış olup, bu paramın ruhsatiye adıyla tiyatrolardan vergi alan belediyeye devredilmeyip devlete yeni gelir kaynağı oluşturmak üzere Maliye Hazinesi'ne devredilmesine dair Meclis-i Vükela karar

8 Nisan 1885

Meclis-i Vükela Müzâkerâtına Mahsus Zabıt Varakasıdır

Zabıtname Rakamı: 122

Tarih: 22 C. sene [1]302 /

27 Mart sene [1]301

Hulâsa-i meâli

Dersâdet'te ve Memâlik-i Şahane'nin bazı şehir ve kasabalarında bulunan muvakkat ve gayr-ı muvakkat tiyatrolar ile konser ve balolara duhûl etmek için verilen biletlere soğuk damga urularak birer kuruş olduğu halde senede on-on beş bin altın kadar vâridât-ı cedîde hâsıl olacağı ihtarına dair Şûrâ-yı Devlet azâsından Yanko Efendi tarafından verilen müzekkire ve Maliye Nezâretinde cereyân eden muhâbere üzerine Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dairesi'nden kaleme alınan mazbata okundu.

Meâlinde bu misillü biletlerden öyle birer kuruş ahzı faideyi mücib olacağı derkâr isede biletlere soğuk damga urulması birçok amelîyât ve masraf ihtiyarını müstelzem olacağından zikrolunan tiyatro ve konser ve balo sahiblerinin mezkûr biletlere tertib olunacak şekli-i mahsusda kırkar paralık pul yapıştırmakla mükellef tutulması külfetsiz olacağına ve bunun vâridât-ı muhdeseden olacağı cihetle Düyûn-ı Umumiye Vâridât-ı Muhassasa İdaresi'nin müdahaleye salâhiyeti olamamakla beraber Yunan memâlikinde dahi mevki'-i icraya konulduğu cihetle emsal tahtında bulunmuş idüğüne binâen ihtâr-ı mezkûre esasen tensib ile bu gibi irâdın hazine-i devletten ziyade belediyelere münasebeti olacağından vâridât-ı mezkûrenin hazine veya belediye namına istifası re'ye ta'lik olunmuştur.

Karan

Mazbatada dahi beyân olunduğu üzere vâkı'a tiyatro ve balo gibi eğlenceye mahsus biletlerden öyle birer kuruş resm istifası fukaraya dokunur bir şey olmamasına nazaran ihtâr-ı mezkûrun mevki'-i icraya vaz'ı esasen münasib olup bunun belediye veya hazine-i devlet namına istifası bahsine gelince devâir-i belediye zâten bu misillü mahallerden ruhsatiye namıyla ayrıca bir vergi almakta bulunmasına nazaran işbu ihdâs olunacak pul hâsılâtından devâir-i belediyeye itâsına mahal olmadığından bunun hazine-i maliye namına alınması icab edeceği gibi bu misillü vâridât-ı cedîde ihzâr edenlerin taltifi dahi mesbûkun-bi'l-emsal olmasıyla mezkûr pullardan ilk bir sene zarfında hâsıl olacak vâridât-ı sâfiye nısfının efendi-i müşârunileyhe itâsı bi't-tezekkür suret-i kararın bâmazbata arz ve istizâmı zât-ı âli-i Şeyhülislâmî muhalif olduğu halde ekseriyetle kararlaştırıldı.

Zât-ı âli-i Sadâret-penâhi [Cevat Paşa]	Zât-ı âli-i Meşihat-penâhi [Cemaleddin Efendi]	Dahiliye Nazırı Edhem Paşa	Serasker Osman Paşa	Hariciye Nazırı Asım Paşa
Şûrâ Reisi Akif Paşa	Tophane Müşiri Sâib Paşa	Ticaret Nazırı Subhi Paşa	Evkâf-ı Hümâyûn Nazırı Kâmil Paşa	Nafia Nazırı Raif Paşa

حضرت شوکت خانو، حضرت ناصحہ اعظم

۱۰۰. L'homme d'infirmité
 qui n'est pas capable de travailler
 et qui ne peut pas se défendre
 par lui-même, est un objet de pitié
 et de charité. On ne peut pas
 le laisser dans l'indigence
 et la misère. On doit lui
 faire une place dans la
 société, et lui donner
 les moyens de se défendre
 et de travailler. On doit
 lui faire une place dans
 la société, et lui donner
 les moyens de se défendre
 et de travailler. On doit
 lui faire une place dans
 la société, et lui donner
 les moyens de se défendre
 et de travailler.

en même temps que le gaz pour entrer, et
dans le cas où celui-ci voudrait se séparer
subitement du fuel, on voit que tout se fait
longs dans l'échappée de gaz, comme si
c'était une grande quantité de gaz qui se

[illegible][illegible]

Constitutionelle 1848
11

قهرمان دگرچین قهرمان دگرچین قهرمان دگرچین
 بیاد دگرچین ایضا دگرچین دگرچین دگرچین
 قهرمان دگرچین قهرمان دگرچین قهرمان دگرچین
 بیاد دگرچین ایضا دگرچین دگرچین دگرچین
 قهرمان دگرچین قهرمان دگرچین قهرمان دگرچین
 بیاد دگرچین ایضا دگرچین دگرچین دگرچین

نفس صوفي آلمه بر نامه نیاز و درک رضی را تحمیل می

TİYATROLARDA YANGINA KARŞI ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

İstanbul'un Beyoğlu ve Galata semtlerinde bulunan tiyatro binalarında yapılan denetimlerde bunların çok azının tiyatro olabilecek özelliklere sahip olduğu, bir yangın ve kaza çıkması halinde yetersiz çıkış kapıları ve yangın söndürme tertibatı yüzünden seyircilerin hayatım kaybedebileceği görüldüğünden gerekli tedbirlerin alınmasına dair padişaha arzedilen rapor

23 Aralık 1886

Huzur-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i tâcdârîye

Harik zuhuru hâlinde seyircilerin umumen emniyetlerini te'min eylemek üzere itfaiye alayları kumandanı Kont Zicni Paşa kullarıyla birlikte olarak geçen Pazartesi, Salı ve Çarşamba günleri Beyoğlu ve Galata'daki bi'l-cümle tiyatro ve kafe şantan ve balo mahallerini muayene eylediğimizi hâk-i pâ-yı meâlî ihtivâ-yı cenâb-ı mülûkânelerine arza mücâseret ederim.

Bu mahallerin cümlesi nevâkısı hâvî olup içlerinden pek azı tiyatro olabilecek bir halde bulunuyor. Bâ-husus Galata'da ekserisi müskirât fabrikaları üstünde bulunmakla Avrupa'da olduğu gibi sahnelerin birer demirden perdeleri bulunması ve gazlar birdenbire söndüğü halde halkın telaş ederek netâyic-i vahîmeyi mücib olması muhtemel olmakla şu halde seyircilerin büsbütün karanlıkta kalmamaları için havagazlarıyla birlikte biraz mum ve lamba dahi bulundurulması kullarınca icab-ı hâlden bulunmuştur.

Bu oyun mahallerinin ekserisinde halk acele ile çıktığı halde kâfi çıkacak yer olmadığından ileride kaza hâlinde yukarı kat pencerelerinden seyircileri alarak sokağa bırakmak ve bu suretle on dakikadan az vakitte yüzden ziyade seyirci kurtarabilmek üzere birer nev' çanta bulunması kararlaştırılmıştır. Şimdiki halde halkın çıkması için yalnız bir kapı mevcut olup korku vaktinde herkes oraya yığılacak ve böyle ahvâlde vuku bulduğu üzere bir takım adamlar karma karışık düşerek nerd-bânları izdiham içinde bırakacaklardır. İçeride kalanlar da ya yangında terk-i hayat ederler veyahud dumandan boğulurlar. Dumanın da çıkabilmesi için bazı pencerelerin daima açık bulundurulacak yerleri kalması tenbih edilmiştir.

Terkos suyu almamış bulunan tiyatroların dahi daima su dolu kova ve küçük tulum balar bulundurmaları tenbih olunmuştur.

Bâlâdaki tedâbirin ifa ve icrasına zâbıta tarafından nezâret olunacaktır.

Temâdi-i ömür ve eyyâm-ı hazret-i hilâfet-penâhileri rûz u şeb cenâb-ı vâcibü'l-vücûd hazretlerine dua ile meşgul bulunduğum ma'rûzdur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Dersâadet, fi 23 Kânûn-ı Evvel sene 1886.

Mütercimi Hakkı kulları

Bonin

de livres
so des
St) inclun
1888
et
1888

Smith Lures
no 22
1888

عبد الله بن محمد بن عبد الوهاب

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

YILDIZ SARAYI'NDA OYUN SAHNELEYEN ECNEBİ TİYATROULARIN MAAŞLARI

Yıldız Sarayı'ndaki tiyatrodaki Sultan II. Abdülhamid'in huzurunda oyun sergileyen Avrupalı dört yabancı tiyatrocunun 1888 yılı Ocak ayı maaşlarını aldıklarına dair imzalamış oldukları senetler

13 Şubat 1888

Lira-yı Osmanî: 28

Ceyb-i hümayûn-ı cenâb-ı mülûkânenen muhassas üçyüzüç senesi Kânûn-ı Sâni maaş-ı acizânem olan ber-vech-i bâlâ yalnız yirmisekiz lira-yı Osmanî me'hûzum olduğunu mübeyyin işbu memhûr senedim takdim kılındı.

Fi 1 Şubat sene [1]303.

Aleksandre Raboulet

Lira-yı Osmanî: 31

Yalnız otuzbir adet Lira-yı Osmanî

Ceyb-i hümayûn-ı cenâb-ı mülûkânenen muhassas üçyüzüç senesi Kânûn-ı Sâni maaş-ı acizânem olan ber-vech-i bâlâ yalnız otuzbir lira-yı Osmanî me'hûzum olduğunu mübeyyin işbu memhûr senedim takdim kılındı.

Fi 1 Şubat sene [1]303.

Victor Bertran

Lira-yı Osmanî: 31

Yalnız otuzbir adet Lira-yı Osmanî

Ceyb-i hümayûn-ı cenâb-ı mülûkânenen muhassas üçyüzüç senesi Kânûn-ı Sâni maaş-ı acizânem olan ber-vech-i bâlâ yalnız otuzbir lira-yı Osmanî me'hûzum olduğunu mübeyyin işbu memhûr senedim takdim kılındı.

Fi 1 Şubat sene [1]303.

Paul Stuart

Lira-yı Osmanî: 15

Ceyb-i hümayûn-ı cenâb-ı mülûkânenen muhassas üçyüzüç senesi Kânûn-ı Sâni maaş-ı acizânem olan ber-vech-i bâlâ yalnız onbeş lira-yı Osmanî me'hûzum olduğunu mübeyyin işbu memhûr senedim takdim kılındı.

Fi 1 Şubat sene [1]303.

Edmond Brunel

خطہ رقم ۱۰۰

دارالاحیاء
تکونین
۵۹۴

[illegible]

مردودہ چاکر کی تہہ پر
جوتھوہ سادہ سوئی اور
خرمہ و تھیلہ خضہ سہ
اولیختی مٹ سوئی ختم
روم و جام پرورد خیر خیر
سادہ مذکور ایم تازہ او
وندہ خرمہ و تھیلہ ختم

YAHUDİ LİSANIYLA OYNATILAN TİYATRO OYUNU ÜZERİNE MÜNAKAŞA

İstanbul'un Balat semtinde Yahudi lisanıyla oynatılan tiyatro oyununda Rum kilisesi, haç ve Hristiyan adetleri hakkında münasebetsiz sözler sarfedilmesi üzerine Rumlar ile Yahudiler arasında arbeye çıkmasının son anda önlendiği, bu tür olaylara meydan verilmemesi için Balat'ta Yahudi lisanı üzerine oyun oynatılmasının yasaklanmasına dair

11 Temmuz 1888

İstanbul Polis Müdürlüğü

48

Zabtiye Nezâret-i Celilesi'ne

Atüfetli efendim hazretleri

Gedikpaşa Tiyatrosu'nda Ermeni lisanıyla tiyatro oynatılmasına mukaddemâ Bâb-ı Âli'ce müsaade buyurulmamış ve bu kere Balat'ta Yahudi lisanı üzere tiyatro oynatılmasına ruhsat itâsı istid'â kılınmış olduğundan ve bu bâbda evvelce cereyân eden muhaberât neticesine ta'alluk eden iş'âr ve istizânın irâde-i cevabiyesi şeref-zuhur etmediğinden bahisle fi 2 Mayıs sene [1]304 tarihli tezkire-i acizânem üzerine Dahiliye Nezâret-i Celilesi'yle muhâbereyi şâmil olan fi 28 Mayıs sene [1]304 tarih ve 61 numaralı tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhileri hâmişine muharrer cevapta ruhsat-ı matlûbenin itâsına mesâğ gösterilmek istenilmemesi diğerleri için dahi misal ittihâz olunabileceği mütâlaasından münba'is ise de diğer zuhur edecek müsted'ilere mahzur görüldüğü halde cevab-ı red itâsında hükûmet muhtâr bulunduğu bunlara müsaade olunmakta beis olmadığı emr u iş'âr buyurulmuş ve bir-iki defada oyun icra ettirilmiş idi. Haziran-ı Rumi'nin beşinci Pazar gecesi millet-i Müseviye'nin hastahâneleri menfaatine olarak Yahudi lisanıyla icra edilen oyun esnasında aktrislerden birisi İslâm hatunlarına mahsus çarşaf iksâ ettiği ve aktör ile aktrisin yekdiğerine âdâba muhalif etvârda bulundukları gibi Rum kiliselerinin kapısı ve oraya ta'lik olunan haça âdât-ı Hristiyanîye üzerine sözler sarf edip bir takım münasebetsiz hallerde bulundukları ve temâşâ için birçok da Rum milleti mevcut olduğundan bu hallerin orada bulunan Rumların nazar-ı dikkatlerini celb ederek Hüdâ-nekerde Rumlar ile Yahudiler miyânında arbeye zuhuru melhûz iken perde kapanıp diğer oyuna başlanmasıyla sükûnet hâsıl olduğuna Bâb-ı Zabtiye'den memuren gönderilen Polis Harun Efendi tarafından verilen jurnalde beyân olunmak ve bu halde Yahudice orada oyun icrasında mahzur-ı kavi olduğundan ba'demâ orada Yahudi lisanıyla tiyatro oyunu icra ettirilmemesi hakkında Fener Polis Komiserliği'ne tebligât icra ve manzûr-ı âli-i nezâret-penâhileri buyurulmak üzere mûmâileyh Harun Efendi tarafından verilen jurnal de leffen arz ve takdim kılınmakla ol bâbda emr u irâde hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 9 Şevval sene [1]305 ve fi 7 Haziran sene [1]304.

İstanbul Polis Müdürü
Agâh

Bâb-ı Âli
Daire-i Dahiliye
Mektubi Kalemî
Aded: 594

Huzur-ı âli-i hazret-i Sadâret-penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Balat'ta lisan-ı Müsevî üzere tiyatro oynatılmasına ruhsat i'tâsı istid'â olunduğunu ve istifsâr-ı muamele-i lazimeyi hâvî Zabtiye Nezâret-i Aliyyesi'nden meb'ûs tezkirenin arz ve takdimiyle taraf-ı sâmi-i Sadâret-penâhilerinden sebk eden istizân-ı aciziye cevaben ruhsat-ı matlûbenin i'tâsı emr u fermân buyurulmuş ve mücebince nezâret-i müşârunileyhâya tebliğ-i madde olunmuş idi. Millet-i Müseviyye hastahâneleri menfaatine geçende üçüncü defa olarak lisan-ı mezkûr üzere icra olunan lu'biyyâtta muhadderât-ı İslâmiye'yi takliden çarşaf iktisâ olunmasına ve Rumlar ile Yahudiler beyninde arbeye vuku'unu intâc edecek suretde âdât-ı Hıristiyanîye üzerine tefevvühâtta dahi bulunulmasına binâen devam-ı muamele mahzurdan sâlim görülemeyerek ba'demâ lisan-ı mezkûr ile tiyatro oynattırılması men' olunduğuna ve teferruât-ı maddeye dair nezâret-i müşârunileyhâdan bu kere vârid olan tezkire melfûfâtıyla beraber manzûr-ı fehâmet-nüşûr-ı vekâlet-penâhileri buyurulmak üzere arz ve takdim kılınmağın ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 2 Zilkade sene [1]305 ve fi 29 Haziran sene [1]304.

Nazır-ı Umûr-ı Dahiliye
Münir

Bir tiyatro sahnesi

۵

بلور زلفی
باش کتاب دار

بلور وایه ک

بلور زلفی
باش کتاب دار

انگیزه ارباب سنده مشهور شکیران آثار سنده مذکور او بوند خدایه مالی انگیزه قرالده
بوکه در عاده کلام (بلور) اضیای مناسبتیه حکمتی ایکی قرینه نصیب ایدوب به قرالده عنوانه و خفیه مانده کوش
بلور وایه ک
رضیفه اوزرینه
فصنه و بلسه
زانسه دانسنا

او نه برنجی لوی حکم ایلی زمانه بر چو ده صفه لم و صاوی ارتکاب
او نه برنجی لوی
اوله منی بوباج
ار دنیجه بولسه
منوع اراده انا
نکده او بوندن زلف
طریقه وارن بولم
طولایه زلف ایدوب
ایجاب ایدوبه نیفایه
ایده اولدنیفایه
اصول اتحادی
بدنسه اولفله او

۶

SHAKESPEARE'İN İKİ TİYATRO ESERİNİN YASAKLANMASI

Shakespeare'in "Lear Rua" ile "Onbirinci Lui" isimli piyeslerinin Beyoğlu'nda bir tiyatrodan oynatılması hakkında yapılan müracaat üzerine, bu oyunlar Amerika ve İngiltere'de bile oynatılması yasak olan muzır eserlerden olduğundan İstanbul'da oynatılmasına kesinlikle müsaade edilmemesine dair padişah iradesi

25 Mart 1889

Yıldız Saray-ı Hümayûn
Başkitâbet Dairesi

Lear Rua Piyesi

İngiliz üdebâsından meşhur Shakespeare'nin âsârından mezkûr oyunun hulâsa-i meâli: İngiltere krallarından "Lear" ihtiyarlığı münasebetiyle hükûmeti iki kızına taksim edip yine krallık unvan ve tahsisâtıyla köşe-i inzivaya çekilmiş ise de kızlar küfrân-ı nimetle babalarını diğer bir kızıyla beraber hapsetmişlerdir.

Onbirinci Lui nam Piyesi

Bunun hulâsa-i meâli: Onbirinci Lui hükümdarlığı zamanında birçok mezâlim ve mesâvi irtikâb edip nihayet vicdan rahatsızlığıyla irtihâl eylemiştir.

Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dairesi

Bu kere Dersââdet'e gelmiş olan bir İtalyan tiyatro hey'eti tarafından İngiliz üdebâsından meşhur Shakespeare'nin âsârından "Lear Rua" ile "Onbirinci Lui" nam piyeslerin Beyoğlu'nda bir tiyatrodan oynatılması hakkında vuku bulan müracaat üzerine bunların muzır oyunlardan olduğu cihetle Maârif Nezâret-i Celilesi'nden oynatılmasına ruhsat verilmemiş ve muahharan mezkûr piyeslerin oynatılmasına ruhsat verilir ise iyi olacağı Dersââdet Fransa ve Avusturya sefirleri cânibinden suret-i mahsusada beyân ile ruhsat-ı matlûbenin itâsı iltimâs olunması üzerine keyfiyet Maârif Nazırı Paşa hazretleri tarafından bi'l-vasıta hak-i pâ-yı hümayûn-ı mülûkânenen istizân edilmiş olmasına mebnî bu bâbda taraf-ı sâmi-i Sadâret-penâhilerinden vuku bulacak evâmire tevfiq-i hareket edilmesi nazır-ı müşârunileyhe cevaben emr ve tebliğ buyurulmuş olduğundan ve mezkûr piyeslerin en ziyade serbest olan Amerika ve İngiltere'de bile oynatılması memnû' olan âsâr-ı muzırradan olmasına binâen bunların Dersââdet'te oynatılması kat'an caiz olamayacağından mezkûr oyunların zinhâr oynatılmaması hakkında iktizâ edenlere tenbihât-ı ekîde ve kaviyye icrası ve gerek mezkûr hey'et tarafından ve gerek bu gibi sair tiyatro oyuncuları cânibinden oynatılmasına ruhsat talep edilecek oyunlardan dolayı terettüb edecek her türlü mesuliyet ruhsat verenlere ait olduğundan bu bâbda ona göre dikkat eylemek hakkında icab edenlere tebliğât ve vesâyâ-yı mukteziye ifası ve bir de ekseriya bu yolda teferruât ile atebe-i ulyâ tasdi' edilmekte olduğundan ba'd-ezin bu gibi tasdi'âta mahal kalmamak için muzır oyunların oynatılmaması hakkında bir usul ittihazı şeref-sudûr olan emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i hilâfet-penâhi iktizâ-yı âlisinden bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 22 Receb sene [1]306 ve fi 13 Mart sene [1]305.

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Süreyya

شَوَّاهُ أَكْفَلْتُ

لا حظ في ترجمة

525
741

[illegible][illegible][illegible]

BAKIRKÖY'DE BİR TİYATRO AÇILMASI

Kadıköy ve Bağlarbaşı'nda olduğu gibi, Bakırköy'de Rum Mektebi Caddesi'nde bir tiyatro inşa edilerek Cuma ve Pazar günleri erkek ve kadınlara diğer günler yalnız erkekler mahsus oyun oynatılmasına ruhsat verilmesine dair Agop isimli kişi tarafından yapılan müracaatın kabul edildiğine dair irade

18 Eylül 1889

Şûrâ-yı Devlet
Dahiliye Dairesi
Aded: 671

Dahiliye Nezâret-i Celilesi'nin Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulan 10 Zilkade sene [1]306 tarih ve beş yüz numaralı tezkiresi melfûfuyla Dahiliye Dairesi'nde kırâet olundu.

Meâlinde Makri Karyesi'nde vâki Rum Mektebi Caddesi'ndeki bin altı yüz zirâ' arsa üzerine tanzim olunan resmi mücibince Kadı Karyesi'yle Bağlarbaşı'nda olduğu misillü bir tiyatro inşasıyla Cuma ve Pazar günleri zükûr ve inâsa ve eyyâm-ı sairede yalnız erkekler münhasır bulunmak üzere icra-yı lu'biyyâta ruhsat itâsı karye-i mezkûre sâkinlerinden Agop imzasıyla verilen arzuhâlin istid'â olunduğu ve karye-i mezkûrede böyle bir tiyatronun inşası oranın tezâyüd-i şerefine bâdi olacağı Küçükçekmece Kaymakamlığı'ndan bildirildiği Şehremanet-i Aliyyesi'nden iş'âr olunmasıyla Zabtiye Nezâreti Aliyyesi'yle cereyân eden muhâberenin cevabında mezkûr tiyatronun inşası menâfi-i belediyeden ma'dûd olacağı mahallince mütâlâa olunmuş ise de mahall-i mezkûr sekenesi ekseriya Hristiyan ve kuvve-i inzibâtiyesi Dersaadet'e nisbetle pek küçük kalacağı bedihî ve nümâyân olduğundan ve tiyatronun Pazar ve Cuma günleri zükûr ve inâsa tahsis Kadıköyü'nde ve Bağlarbaşı'nda ve emsali mahallerdeki tiyatrolarda fûrce-yâb-ı sefâhat ve rezalet olamayan bir takım nisvân-ı müslimenin oraya tehâcümünü ve o da birçok uygunsuzluğu mücib olacağından buralara mahal kalmamak üzere ya tiyatronun inşasına ruhsat verilmemesi ve yahut İslâm kadınlarının mezkûr tiyatroya duhûllerinin memnû'iyet-i katiyye altına alınması gösterildiği beyân kılınmıştır.

İslâm kadınları için mahsus fazla mahal bulundurmamak ve tiyatro oynadığı halde İslâm kadınları girememek ve mevki-i temâşâyâ konulacak oyunlar usul ve emsal-i vechile muayene ve teftiş olunmak şartıyla mezkûr tiyatronun inşasına ruhsat itâsının Şehremaneti Aliyyesi'ne iş'âr ve Zabtiye Nezâret-i Aliyyesi'ne malumât itâ olunması hususilerinin Dahiliye Nezâret-i Celilesi'ne havalesi tezekkür kılındı. Emr u fermân men lehül-emrindir.

Fi 23 Zilhicce sene [1]306 ve fi 8 Ağustos sene [1]305

Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi Azâlarının Mühürleri

Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi'nin meclis-i bendegânemizde mütâlâa olunan işbu mazbatasında beyân olunduğu üzere Makri Karyesi'nde vâki Rum Mektebi Caddesi'ndeki arsaya istid'â olunduğu vechile emsali gibi bir tiyatro inşasında mahzur olmadığından ber-müceb-i mazbata muamele olunmak üzere ruhsat-ı matlûbenin itâsı tezekkür olundu ise de ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyül-emr efendimizindir.

Fi 22 Muharrem sene [1]307 ve fi 6 Eylül sene [1]305

**Sadrazam Kıbrıslı Mehmed Kâmil Paşa ve Meclis-i Vükelâ'nın
Mühürleri**

Bâb-ı Âli
Daire-i Sadâret
Amedî-i Divan-ı Hümayûn

Devletli efendim hazretleri

Makri Karyesi'nde vâki Rum Mektebi Caddesi'ndeki arsaya ber-müceb-i istid'â bir tiyatro inşasına ruhsat i'tâsı hususuna dair Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi'nin Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ'dan müzeyyel mazbatası arz ve takdim kılınmış olmakla ol bâbda irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî her ne vechile şeref-müte'allik buyurulur ise mantûk-ı münifi infaz olacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 22 Muharrem sene [1]307 fi 6 Eylül sene [1]305

Sadrazam
Kâmil

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

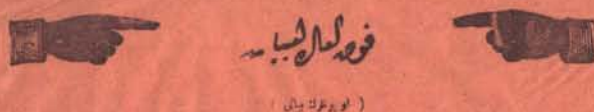
Reside-i dest-i ta'zîm olup melfûfuyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhi şeref-müte'allik buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 25 Muharrem sene [1]307 fi 9 Eylül sene [1]305

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Süreyya

Tiyatrocu Abdürrezzak Efendi ve oyuncular oyun sonunda seyirciyi selamlarken.
Metin And, Meşrutiyet Döneminde Türk Tiyatrosu 1908-1923, Türkiye İşbankası Yayınları, Ankara 1971, s.21

SPİRİT UNİON TİYATROSU'NUN PROGRAMINI İÇEREN AFİŞ

Halıcıoğlu'ndaki Spirit Union Tiyatrosu'nda 12 Aralık 1889 Perşembe gününden itibaren başlayacak pandomim, kanto ve bale türü gösterilerin programına dair tiyatro afişi

25 Aralık 1889

Hasköy'de Halıcıoğlu'nda Yenimahalle'de vâki' Spirit Union Tiyatrosu
(Pandomim Kumpanyası tarafından Foti Efendi ma'rifetiyle)
İşbu Teşrin-i Sâni 30. Perşembe günü akşamı Cuma gecesi saat 3'te bed' olunacaktır.
Fevkalâde Lu'biyyât
(Oyunların beyânı)

1- Gülünçlü pandomim: Bir perde Paskal Hacı Agop tarafından	6- Komedi: 3 perde umum kumpanyası tarafından
2- Kanto: Emeli Hanım tarafından	7- Beş lisandan kantolar: Dersaâdet'e henüz gelmiş olan Olga Hanım tarafından birinci defa olarak
3- Balet: Eleni ve Emeli ve Paskal tarafından	8- Onbir eşhâsdan mürekkebb tablo
4- Her türlü kantolar: Olenpiya Hanım tarafından	9- (Samson) büyük pandomim: 6 perde tek mil kumpanya tarafından
5- Kanto: Küçük Eleni Hanım tarafından	
Birinci mevki localar 30 kuruş, ikinci mevki localar 20 kuruş, üçüncü mevki localar 15 kuruş	Birinci mevki 7 kuruş, ikinci mevki 5 kuruş, üçüncü mevki 100 para Localarda altı kişiden ziyade alınmayacaktır.

Dersaâdet'e yeni gelmiş olan Matmazel Olga nev be-nev ma'rifetler icra edeceği gibi kumpanyamız tarafından dahi gün-â-gün oyunlar icra olunacaktır.

Eyüb, Defterdar, Ayvansaray ve Balat'tan ahaliye sühûlet olmak için oyun hitâmında Halıcıoğlu iskelesinde kayık bulunacaktır.

۵

یلد زسرای همایونی
خداوند کار و لایبند و ارد اولاده تفره (تلف اقامه)

صدید
بجای مایه ۳۰۰ اردا قدری کس بر عید مخصوصه والیس بولندنی ولایند ۵
نو کتاب افند مز حدیثینک علی پرند و دولت و ملت حقن تفوهات جرات اید
بر شخصک مجهول و مکتوم قاطی قابل رکله تانیاً بورام کی اهل اسلام ۵
عقیق و مشید اولدقند تیاروره مسلمان قادیلرینی او یون جیفاره جود رک
بونی تفوه اید جاک کیم بولنه مندرینک کدیکن اقم انما سن اوزرینه نیک
واحدیات و شجعه یک بر اوده و تیارو کیدسه و صحنه جیفاره قادیلر
لهب او یونجی اینی قادیلر عباره بولنسه ایدی و الحاصل تیاروره نه اسلام
قادیلر او نیاید طوع احمای و نه بوند طرف بد کانه مدد منع اولنسه مجبوریت
کورندیکینک اصلی اولدنی کس جهمان بکه اسناد اولنسه تفوهات دفعی کتبه
ابنیدیکین عید عتبه علیا قنوه ۱۰۰ مارت ۳۰۰

خداوند کار والیس
محمود

۸۰۸
۷۸۲

۱۲ ~ ۱۲.۷

BURSA'DAKİ TİYATRODA SAHNEYE MÜSLÜMAN KADIN ÇIKMADIĞI

Bursa'da bulunan tiyatroda padişah aleyhine uygunsuz sözler söylendiği ve sahneye Müslüman kadınların çıkarıldığı haberinin asılsız olduğuna, sahneye çıkan kadınların Ermeni olduğuna ve padişah aleyhine sözlere müsaade edilmeyeceğine dair Bursa Valisi'nin, Saray'a gönderdiği telgraf

4 Nisan 1890

Yıldız Saray-ı Hümayûnu

Hüdavendigâr Vilâyeti'nden vârid olan şifreli telgrafnâmenin hallidir

C. 23 Mart sene [1]306.

Evvelâ kulları gibi bir abd-i mahsusun, valisi bulunduğu vilayette şevket-meâb efendimiz hazretlerinin aleyhinde devlet ve millet hakkında tefevvühâta cür'et eder bir şahsın meçhul ve mektûm kalması kabil değildir. Sâniyen buradaki ehl-i İslâm afif ve mütedeyyin olduklarından tiyatroda Müslüman kadınlarını oyuna çıkaracak değil, bunu tefevvüh edecek kimse bulunamaz.

Prensın geldiği akşam iltimâs üzerine bendeleri ve Ahmed Paşa ve Şefik Bey beraber olarak tiyatroya gidilmiş ve sahneye çıkan kadınlar hep oyuncu Ermeni kadınlarından ibaret bulunmuş idi. Ve'l-hâsıl tiyatroda ne İslâm kadını oynattırılmak ihtimali ve ne bunun taraf-ı bende-gânemden men olunmasına mecburiyet görüldüğünün aslı olmadığı gibi Cemal Bey'e isnâd olunan tefevvühât dahi kimseden işitilmediği arz-ı atebe-i ulyâ kılınır.

Fî 23 Mart sene [1]306.

Hüdavendigâr Valisi
Mahmud

بکر زکریا

باش کتابت داری

بم اذغله کانه نیازد درده محو قنایه قنیلایه بیرون انجی دانه بدیه در دانه مذکوره مددی
 حاجد بک انق حقیقید معارف مقدر شده دیک اذغله مقدر شده بیه قد وجه مذکوره و کب
 بر هیئت مخصوصه معرفت سکون ایدین اند طرخته خضه در طایفه بیرون اوینا تیر طایفه
 صفه شرفیاد اولاد اراده سینه خضه یاد شده ۱۴۱۰ هجری قمری تاریخ شکره خضه کزده
 طرف سن صد ایزد هیئت تنیع و انوار قائمیدر نیازد درده اوینا تیر بیرون ادب و طایفه
 بدیه مدافعه و تنزیب اخلاق خادم ایدین لازم درده بر خضه خند کون غلطه دیک اذغله کون بختل
 دایکوار خندینک نیازد درده بر خضه اراده نه مثلاً بیرون محو قنایه قنیلایه
 هیئت زکوره معرفت ادب بر برداری تنظیم هر درده بر بیست محو قنایه و ضعیف کون
 اتصالی خضه ایدین لازم کله جند و مفرغانه دار بر خضه لایحه دخی قنایه بدیه
 محاسن و کلام دخی کون ملک اراده ادب خضه هر درده علمه غنه عینانی مفضای در درده
 صفه یاد شده بولنه اذغله صراط در درده صفه مع الاراده

۱۴۱۰ هجری قمری
 کاتب

TİYATRO OYUNLARI İÇİN SANSÜR HEYETİ KURULMASI VE NİZAMNAME HAZIRLANMASI

Beyoğlu'ndaki tiyatrolarda sahnelenen piyeslerin Beyoğlu Altıncı Daire-i Belediye Müdürü Macit Bey ile Maarif Nezareti ve Beyoğlu Mutasarrıflığı taraflarından tayin olanacak birer kişiden oluşacak bir heyet tarafından sansür edilmesi, bu heyet tarafından ruhsat verilmeyen eserlerin sahnelenmemesi, ayrıca bu heyet tarafından ne tür eserlerin sahnelenmesine ruhsat verileceği ve ruhsat almak için uyulması gereken prosedür hakkında bir nizamname hazırlanmasına dair irade

10 Kasım 1890

Yıldız Saray-ı Hümayûnu

Başkâtâbet Dairesi

Beyoğlu'nda kâin tiyatrolarda sahne-i temâşâyâ konulan piyeslerin Altıncı Daire-i Belediye de daire-i mezkûre müdürü Macid Bey Efendi hazretleriyle Maârif Nezâreti'nden ve Beyoğlu Mutasarrıflığı'ndan tayin kılınacak memurlardan mürekkeb bir hey'et-i mahsusa ma'rifetiyle sansür edilerek onlar tarafından ruhsat verilmeyen piyeslerin oynattırılmaması hakkında şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî fi 24 Ra. sene [1]308 tarihli tezkire-i hususiye-i kemteri ile taraf-ı sâmi-i Sadâret-penâhilerine tebliğ ve izbâr kılınmış idi. Tiyatrolarda oynanacak piyeslerin âdâb ve âdât-ı milliyeye muvâfık ve tehzib-i ahlâka hâdim şeyler olması lâzımeden bulunacağı cihetle gerek Galata ve Beyoğlu gerek İstanbul ve Üsküdar cihetlerindeki tiyatrolarda bu kabilden olarak ne misillü piyeslerin sahne-i temâşâyâ konulması caiz ise hey'et-i mezkûre ma'rifetiyle evvelce bir programı tanzim olunarak ve bir piyesin sahne-i temâşâyâ vaz'ı için ne yolda istihsâl-i ruhsat edilmesi lâzım geleceğine ve müteferri'âtına dair bir nizamname lâyihası dahi kaleme alınarak ba'de Meclis-i Vükelâ'ca dahi görülmek üzere evvelce hususi olarak arz-ı atebe-i ulyâ kılınması muktezâyı emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i Padişahîden bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 27 Ra. sene [1]308 ve fi 29 Teşrin-i Evvel sene [1]306

**Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Süreyya**

بدرزخانه

باش کتابخانه

«روزه فيه وانه وبارسور» یعنی «هفته در هفته نه صائمه روزه فيه» نامیده به سزبون
کسانه بدنه میلادیه سنده یاریده شرابه یلا فرانسه برتیا و رسالسی مندرجات میانده
دیه میده اسلام طوقور بر جمع من بقاء سوزلر بولنه اولدیفنه بوسنه بک اوغله وکی یکی فرانسه
تیا تر سنده اوینار بده میده اوینون بر دغا امه میانده مذکور سالنه اسمی دهن کوسرطه ایدکنه
بو اوینون تیا تر دده اوینارلس قطعاً منع اولمقد برابر مذکور سالنه محاکک شاهانه رضولک تحت
ممنوعیه الحس و بوند نه سکه بی قدر ارضاه اولمقه شکرلر بولنه یفن حال انتسابه میده ویرطیرن
طویلارلس ضرفه اقتضا ایدنه اجلای تبلیغات ایدلس امر و اراده سینه جناب یارلسه اقتضا عالیه
بولمقه اولمقد اولباب امر و فرما حضرت ولی الامر کرامت چارده لایق شایع کاجو و لایق
سرای
برکات

İSLAMİYETLE ALAY EDEN FRANSIZ TİYATRO ESERİ

1887 yılında Paris'te sahnelenen "Hemşireleri Tarafından Satılan Josephine" isimli bir tiyatro oyununda İslamiyete dokunur bir hayli alaycı sözler bulunduğundan bu oyunun Beyoğlu'ndaki yeni Fransız tiyatrosunda oynatılmasına ve ülkeye girişinin yasaklanmasına, ülke içinde bulunan nüshaların toplatılmasına dair irade

14 Aralık 1890

Yıldız Saray-ı Hümayûnu

Başkitâbet Dairesi

"Josephine vendü par ses soeurs" yani "Hemşireleri tarafından satılan Josephine" namıyla bin sekiz yüz seksen yedi sene-i Miladiyesinde Paris'te neşredilen Fransızca bir tiyatro risâle mündericâtı miyânında dîn-i mübîn-i İslâma dokunur bir hayli müzeyyifâne sözler bulunmuş olduğundan bu sene Beyoğlu'ndaki yeni Fransız tiyatrosunda oynatılacak oyunların programı miyânında mezkûr risâlenin ismi dahi gösterilmiş idüğünden bu oyunun tiyatroda oynatılması katiyyen men olunmakla beraber mezkûr risâlenin Memâlik-i Şahane'ye duhûlünün taht-ı memnû'iyete alınması ve bundan şimdiye kadar idhal olunmuş nüshalar bulunduğu halde intişârına meydan verilmeyerek toplatılması zımnında iktizâ edenlere icra-yı tebligât edilmesi emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahi iktizâ-yı âlisinden bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 2 Cumâdelûlâ sene [1]308 fi 2 Kânûn-ı Evvel sene [1]306

**Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Süreyya**

لا حظ الى

14. 2

[illegible]

دولتد احمد حضرت
 نه بائی باغی سده کاشه اولوب
 طغنه بوز برمی اوج غورک
 عرصه و تقسیم فتنه برنجیه اید
 اید اید جمع یایلد نه کرد

برای اطلاع
مردمانه حضرت و اولاد
الافیه خباب صدیق
وید علی و اولاد و اولاد

TEPEBAŞI BAHÇESİ'NDEKİ KİŞLİK TİYATRONUN TAMİRİ

Tepebaşı Bahçesi'ndeki kişlik tiyatronun harap olan bazı mahalleriyle çürüyen direklerinin bir sakathğa meydan vermemek üzere hemen tamirine başlandığı, tamir masrafı olan meblağın sarfına izin verildiğine dair irade

16 Aralık 1891

Şûrâ-yı Devlet
Dahiliye Dairesi
Aded: 1908

Şehremaneti'nden Dahiliye Nezâreti'ne irsâl olunup Şûrâ-yı Devlet'e itâ kılınan 18 R. sene [1]309 tarihli tezkire ile Meclis-i Emanet'in melfûf mazbatası Dahiliye Dairesi'nde kırâet olundu.

Meâllerinde Tepebaşı Bahçesi'ndeki kişlik tiyatronun harâb olan bazı mahalleriyle çürüyen direklerinin sakatlık vuku'una meydan kalmamak üzere hemen tamirine mübâderet olunmuş olduğundan bahisle ber-müceb-i keşf masârıf-ı tamiriyesi olan yirmi sekiz bin dokuz yüz yirmi üç kuruşun sarfına me'zûniyet itâsı talep olunmuş ve tamirât-ı mezkûreye mübâşeret edilmesi melhûz olan tehlikenin def'i maksadına müstenid bulunmuş olmakla meblağ-ı mezbûrun sarfı için irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahinin istihsâliyle emanet-i müşârunileyhâya icra-yı tebligât olunması hususunun Dahiliye Nezâreti'ne havalesi tezekkür ve keşif defteri leffen takdim kılındı. Emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fi 7 Cumâdelûlâ sene [1]309 ve fi 27 Teşrin-i Sâni sene [1]307

Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi Azâlarının Mühürleri

Bâb-ı Âli
Daire-i Sadâret
Amedi-i Divan-ı Hümayûn

Devletli efendim hazretleri

Tepebaşı Bahçesi'nde kâin olup sakatlık vuku'una meydan kalmamak üzere tamirine mübâderet olunmuş olan tiyatronun ber-müceb-i keşf masârıf-ı tamiriyesi olan yirmi sekiz bin dokuz yüz yirmi üç kuruşun sarfına me'zûniyet itâsı tezekkür edildiğine dair Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi'nden kaleme alınan mazbata melfûfuyla beraber arz u takdim kılınmakla mûcibince ifa-yı muktezâsı hakkında her ne vechile emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise infaz-ı mantûk-ı münifine ibtidâr edileceği beyânıyla tezkire-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 14 Cumâdelûlâ sene [1]309 fi 4 Kânûn-ı Evvel sene [1]307

Sadrâzam
Cevad

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Reside-i dest-i ta'zîm olup melfûflarıyla manzûr-ı âli buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müte'allik buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 17 Cumâdelûlâ sene [1]309 ve fi 7 Kânûn-ı Evvel sene [1]307.

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Süreyya

بدر کمالی

باش کلمات داری

۲۸۷۸

بک اوغلی خدیجه کاسه تیار و کرده موقع تماشا فونیه صوبه پیر مقدمه بک اوغلی روضه فتحی سوار ایدله
اولی خطیده برداشته برو انجی دره بلبه ده تشکی فی سوره مخصوص طرفه ایفا ایدلکه فونیه بوطیه
بهم تیار و کرده ادینار صوبه ادینون نقیشتی رضی جامع المله اوزره خطیه نظری بک انق خطیرین
حت نقی رنوه اولر صه اثره خطیه ایفا ایلی بر فاند ها خطی حجاب در خطیه بنا و بهم تیار و
دبانست و ادب اسلامیه منابر و افکار عجمیه بهیج ادینور ادینا دلمه فونیه العام دقت دقتا ایدلک
و ماوریه موجود کی خیده ایش الوبیایه اولر بولسینی مال برلرینه مناسبی انتخاب قیله و بوردیم خطیه
موجود کی خطیه نقی رنوه تخصیصه عده ایدلک اوزره ایشو تیار و کرده ادینار صوبه ادینون سیر
دقت نظری نظر ساریه تودیع ایلی و بربایده منابر رضای عالی بر کونه احوال دخی و دخی مسلوب شیده
اوله خطیه اکانوره ایفای صه خطیه اعنای ایشو شرفزار اوله ایشو سینه ضایه ایشو قضا
برنسه ایشو و بربایده نظر ساریه رضی ایفای تبلیغات قیله ادینا بده اردو نامه صفت و اولر

احمدی لایق
۱۷

TİYATRO PİYESLERİNİN ZAPTİYE DAİRESİNCE SANSÜRLENMESİ

Beyoğlu'nda sahnelenecek piyeslerin bir müddetten beri Altıncı Daire-i Belediye'de kurulan heyet tarafından sansürlendiği, bu görevin bütün tiyatrolarda oynanacak oyunların teftişini kapsayacak şekilde Zaptiye Dairesi'nce ifa edilmesi, bütün tiyatrolarda dine ve İslam adabına aykırı ve halkı galeyana getirecek oyunların oynanılmasına son derece dikkat edilmesi, bu görev için yetersiz kalan memurların yerine münasip kişilerin tayin edilmesi ve Zaptiye Nezareti bütçesine ek tahsisat konulmasına dair irade

19 Aralık 1891

Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dairesi
 2871

Beyoğlu cihetinde kâin tiyatrolarda mevki'-i temâşâyâ konulacak piyesler mukaddemâ Beyoğlu Mutasarrıflığı'nca sansür edilmekte olduğu halde bir vakitten beri Altıncı Daire-i Belediye'de müteşekkil komisyon-ı mahsus tarafından ifa edilmekte bulunan bu vazifenin bilumum tiyatrolarda oynatılacak oyunların teftişini dahi câmi' olmak üzere Zabtiye nazırı beyefendi hazretlerinin taht-ı nezâretinde olarak Daire-i Zabtiye'ce ifa edimesi bir kat daha mazbûtiyeti mücib olacağına binâen bilumum tiyatrolarda diyânet ve âdâb-ı İslâmiye'ye mugayir ve efkâr-ı umumiyeyi müheyyic oyunlar oynatılmamasına fevkalâde dikkat ve itina edilmek ve memur-in-i mevcudesi içinde işe elvermeyen adamlar bulunduğu halde yerlerine münasibleri intihâb kılınmak ve bütçece muhassasât-ı mevcudesi Zabtiye Nezâreti tahsisâtına ilâve edilmek üzere işbu tiyatrolarda oynatılacak oyunların sansürü vezâîfinin nazır-ı müşârunileyhe tevdi' edilmesi ve bu bâbda mugayir-i rızâ-yı âli bir güne ahvâl vuku'u dâ'i-i mes'uliyet-i şedide olacağından ona göre ifa-yı hüsn-i vazifeye itina olunması şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahi iktizâsı bulunmuş olmakla ve bu bâbda nazır-ı müşârunileyhe dahi ifa-yı tebligât kılınmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 17 Cumâdelûlâ sene [1]309 ve fi 7 Kânûn-ı Evvel sene [1]307

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Süreyya

ΣΥΛΛΟΓΗ

2000

SANSÜRLLENEN OYUNUNDAN DOLAYI FRANSIZ TİYATRO KUMpanyASI'NA TAZMİNAT ÖDENMESİ

"İli Babad" isimli oyunun sansür idaresi tarafından oynanmasına müsaade edildiği halde sahneleneyeceği gün engellenmesi dolayısı ile Fransız Tiyatrosu Kumpanyası'na iki yüz lira tazminat ödenmesine ve bilahare oynanacak oyunlarda sahne kıyafetlerinin İslamî ve millî âdaba uygun olmasına dikkat edilmesine ve aykırı kıyafetli oyunların sansür heyetince yasaklanmasına dair irade

21 Şubat 1892

Yıldız Saray-ı Hümayûnu

Başkitâbet Dairesi

Numara: 4785

"İli Babad" nam oyunun mevki'-i temâşâya vaz'ına sansür tarafından müsaade edilmiş olduğu halde icra olunacağı gün men edilmesinden dolayı Fransız Tiyatrosu Kumpanyası'nın taleb eylediği tazminatın tesviyesi Fransa Sefâreti'nden iltimâs olunması üzerine Altıncı Daire-i Belediye müdürü Macid Bey Efendi hazretleriyle cereyân eden muhâbere keyfiyetinin tafsiliyle ve kumpanyanın yüz elli-iki yüz lira derecesinde bir eser, âtîfet-i seniyyeye müstahık idüğü gösterilmiş olduğunun beyânıyla ol bâbda istizân-ı irâde-i seniyye-i mülûkâneyi hâvî ziver-i enâmîl-i tevkîr olan fi 19 Receb sene [1]309 tarihli tezkire-i hususiye-i Sadâret-penâhileri melfûfuyla beraber lede'l-arz manzûr-ı âlî buyurularak mezkûr kumpanyaya tazminat olarak iki yüz lira i'tâsı hususuna irâde-i seniyye-i şahane şeref-müte'allik buyurulmuş ve Memâlik-i Şahane'de bu gibi oyunların oynanması ve hususiyle aktör ve aktrislerin giyecekleri elbisenin âdâb-ı İslâmiye ve milliyeye mugayir tarzda bulunması muzır ve mahzurdan gayr-ı sâlim bulunmuş olduğu halde zikrolunan oyunun mevki'-i temâşâya konulmasına müsaade olunması müsâmahadan neş'et eylemiş olacağından ba'demâ memurîn-i aidesi taraflarından bu bâbda iltizâm-ı dikkat ile bu misillü oyunların oynatılmasına müsaade olunmaması dahi cümle-i emr u fermân-ı hümayûn-ı mülûkâneden bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 22 Receb sene [1]309 ve fi 9 Şubat sene [1]307.

**Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Süreyya**

بدر کمالی

باش کتات و زردی

۷۱۷۵

تیار و لرده بی بیلون موقع تیار و وضع حاضر بفرموده اچکوبه ضبط نفه تخیلین اینگونه سائو مأمورین
وظیفه س تیار و اویونین صبه ابراشه حاضر بولیم و اویونیه نصر اولی نقییرنه و تیارینده مضم
تیارین اعداد و عبارات قابول حالیکه تیار و اویونینده مدلولی و حق اویونینده انشاء بصلانته کی اوضاع
و انکای برهت مضم معرفت مکتوبه تیار و و بعد الحاق اویونین لازم مکتوبه تیار و تخیل و تخیل ایدلین
و اویونیه موی ابراش تخیلات واقع ابراشه احوال غیر مناسب و قریبه کی قاطعه اولی صفت و اویونیه تیار و اویونین نقییر
بولیم برلین صدمه بعد تیار و لرده احوال غیر مناسب و بالارضا معانی و حق صبه کنینده صبه انکای و خط
انکای اولی صبه عدم کفایت حالیکه اصل و بالارضا معانی ابراش ۱۰۲ حاد اولی صبه و ۱۷۱ صبه
اقدای قابل اید و کنه احوال و نقییرنه تیار و اویونینده ایدلینده اولی صبه تیار و اویونینده معانی
تیارینده صبه و انشاء قلمیه اویونیه تیار و اویونینده ایدلینده اولی صبه تیار و اویونینده معانی
نصیه اولی صبه تیار و اویونینده ایدلینده اولی صبه تیار و اویونینده معانی
نزد من تیار و اویونینده ایدلینده اولی صبه تیار و اویونینده معانی
تیارین تیار و اویونینده ایدلینده اولی صبه تیار و اویونینده معانی
ایکجه و ایدلینده معانی تیار و اویونینده ایدلینده اولی صبه تیار و اویونینده معانی
برای بود ایدلینده ایدلینده اولی صبه تیار و اویونینده معانی
اولی صبه تیار و اویونینده ایدلینده اولی صبه تیار و اویونینده معانی

TİYATRO SALONLARINDA GÖREV YAPAN SANSÜR MEMURLARI

Tiyatro salonlarında bulunan sansür memurlarının görevi, oyun esnasında hazır bulunarak oyunun muzır olması halinde tekrarının engellenmesi olduğu ve tiyatrolar için tayin olunan ve beş-altı aydan beri görev yapan beş sansür memurunun birikmiş maaşlarının ödenmesine dair irade

18 Haziran 1892

Yıldız Saray-ı Hümayûnu

Başkitâbet Dairesi

7175

Tiyatrolarda piyeslerin mevki'-i temâşâyâ vaz'ında hâzır bulunmak için Zabtiye Nezâreti'nce istenilen sansür memurlarının vazifesi tiyatro oyunlarının hîn-i icrasında hâzır bulunarak oyunun muzır olması takdirinde tekririnin men'i tedbirini i'dâddan ibaret kalıp halbuki tiyatro oyunlarının medlûlâtı dahi oyuncuların esna-yı lu'biyyâtındaki evzâh ve eşkâli bir hey'et-i mahsusa ma'rifetiyle tedkik ve inde'l-hâce oyunların lâzım gelen cihetleri tebdil ve tashih edildiği ve oyunun suret-i icrasını tedkikât-ı vâkı'a ile tatbik için tiyatrolar civarındaki polis mevâki'inden lisan âşinâ memurlar bulundurulduğu halde ba'demâ tiyatrolarda ahvâl-i gayr-i münasibe vuku'una mahal kalmamış olacağından ve el-yevm tiyatro oyunlarını teftiş etmekte olan hey'etin adem-i kifayeti hâlinde ıslâhı ve bi'l-iktizâ maaşlarının dahi zammıyla kendilerinin hüsn-i ifa-yı vazifeye iktidarı kâbil idüğünden ona göre nezâret-i müşârunileyhâya tebligât icrası fi 10 Cumâdelâhire sene [1]309 ve fi 17 Receb sene [1]309 tarihlerinde arz ve istizân kılınmış olup cânib-i nezâretten bu kere irsâl kılınan tezkirede tiyatrolar için tayin olunan beş nefer sansür memurunun beş-altı mâhdan beri istihdam edilmekte olduğundan bahisle tesviye-i maaşâtı lüzumu tekrar olunmasına ve mütâlaât-ı ma'rûzaya nazaran istizânı hâvi reside-i dest-i tebcil olan fi 28 Şevval sene [1]309 tarihli tezkire-i hususiye-i Sadâret-penâhileri lede'l-arz manzûr-ı âli olarak mezkûr beş nefer sansür memurunun istihdamıyla işlemiş ve işleyecek maaşlarının tesviye olunması ve tiyatroların teftiş vazifesine Zabtiye Nezâreti'nce kemâ-kân dikkat ve itina olunmakla beraber bu işe Altıncı Daire-i Belediye ve Matbûât-ı Ecnebiye Müdürü Macid Beyefendi hazretleri tarafından dahi başkaca bakılması şeref-sudûr olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhi mantu[k]-ı münifinden bulunmuş olmağın ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 22 Zilkade sene [1]309 ve fi 19 Mayıs sene [1]308

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Süreyya

حضرت سید ابوفور۔ حضرت صاحبزادہ

[illegible]

خلاصہ

2221
12/1
7
2-4

مؤید بنی
مؤید بنی
سور صوم
و در فوج
یہ سرت
و بر مکر
محمد و
اولیا
صوم
تقی و
تقی

نور
۸۰۸۷
اصابع آری نور
لکھنؤ، ضابطہ

[illegible]

YABANCI PİYESLERİN SANSÜRDEN GEÇMESİ VE İHTİLAL KONULU OYUNLARIN YASAKLANMASI

*İstanbul'daki tiyatrolarda oyun sahneleyecek olan yabana tiyatro kumpanyalarının
oyunlarının sansürden geçirilip tasdik edildikten sonra oynatabileceği ve Osmanlı ülkesinde
büyük ihtilalleri konu alan ve cumhuriyet rejimiyle idare olunan memleketlerde sahnelenen
piyeslerin oynatılmaması için Fransız tiyatro kumpanyaları yöneticilerine uyanda
bulunulmasına dair irade*

21 Haziran 1892

Bâb-ı Âli
Daire-i Hariciye
Mektubi Kalemî
Aded: 449

Huzur-ı meâli-mevfûr-ı hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemînelerdir

Dersâdet'te icra-yı lu'biyyât eden Fransız tiyatro ve kumpanyalarını sansür ve zâbitadan me'zûniyet istihsâl ettikten sonra mevki'-i temâşâyâ vaz'ına teşebbüs eyledikleri piyeslerin bir-iki defadır son dakikada men edilmiş olması mezkûr kumpanyaların şikâyetiyle Bâb-ı Âli ve sefâretin iştigâl etmesini intâc eylemekte olup bunun sebebi ise mezkûr piyeslerin muayenesi için bir merci'-i münferid ve muayyen olmaması hususu idüğünü ve hatta mezkûr kumpanyalardan birinin bu günlerde oynadığı dokuz piyesten birinin sansür memurlarıyla Altıncı Daire-i Belediye müdürünün imzası ve Zabtiye Nezâret-i Aliyyesi'nin mührü ve dördünün sansür memurunun imzasıyla yine nezâret-i müşârunileyhânın mührü ve diğer dördünün ise yalnız sansür baş memurunun veya memurunun imzasıyla tasdik olunduğunu nezd-i aciziye gelmiş olan Fransa sefiri beyân ve şu karışıklığa bir nihayet verilmek üzere mezkûr piyeslerin muayenesi için bir memur veya hey'et tayin olunarak bu memur veya hey'etin emr-i muayeneyi ne kadar müddet zarfında icra edeceği suret-i kat'iyede kararlaştırıldığı halde icra-yı lu'biyyât edecek kumpanyalara ba'demâ bu merci'in emr-i talimâtına göre hareket etmeleri için konsoloshâne ma'rifetiyle tebligât icra ettirilerek bu suretle mûcib-i sudâ'-ı ahvâlin tekerrürü men edilmiş olacağını suret-i dostanede ityân eylemiş ve icra-yı iktisâsı re'y-i âli-i hazret-i Sadâret-penâhîlerine vâbeste bulunmuş olmakla emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 19 Zilkade sene 1309 ve fi 2 Haziran sene [1]308

Hariciye Nazırı
[Said Halim]

*

Bâb-ı Âli
Daire-i Sadâret
Amedi-i Divan-ı Hümayûn

Dersâdet'te icra-yı lu'biyyât eden Fransız tiyatro ve kumpanyalarının sansür ve zâbitadan me'zûniyet istihsâl ettikten sonra mevki'-i temâşâyâ vaz'ına teşebbüs eyledikleri piyeslerin birkaç defadır hîn-i icrasında men edilmiş olması mezkûr kumpanyaların şikâyatına bâdî olduğundan

ve bu hâl piyeslerin muayenesi için bir merci'-i muayyen olmamasından ileri geldiğinden bahisle men'-i tekerrürü Fransa sefiri tarafından ve iltimâs olunduğuna dair Hariciye Nezâret-i Celilesi'nin tezkiresi leffen takdim olunmuş ve tahkikât-ı vâkı'aya nazaran mezkûr piyeslerden bazıları sansür memurlarıyla nezâret-i müşârunileyhâdan ve bir kısmı dahi yalnız sansür memuru tarafından muayene olduğu anlaşılmış olup muayene hususunun şu suretle ittirâdsızlığı hem teşettüt-i muamelâta ve hem de bir takım yanlış[lı]klara sebep olarak kumpanyaların sudâ' ve şikayâtını ve devletçe dahi a[r]a sıra tazminat itâsını istilzâm eylemekte olduğundan ba'demâ buralara mahal kalmamak üzere sahne-i temâşâya konulacak piyeslerin evvelâ sansür memuru tarafından bi't-tedkik muzır olmadığı tebeyyün eylediği halde tasdik olunduktan sonra Zabtiye Nezâret-i behiyyesi ve ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hümayûn hazret-i Padişahî Matbûât-ı Hariciye Müdürü Macid Beyefendi hazretleri tarafından dahi muayenesiyle mahzur ve muzırratı olmayanların tasdik edilmesi ve sansür memurları ile nezâret ve müdürîyet-i müşârunileyhânın tasdik-i müstereklerini mutazammın olmayan piyeslerin mevki'-i temâşâya konmaması hususunun usul ittihâzı ve oynanmasına me'zûniyet verilecek nev' ve esâmisiyle suret-i tasdiklerini ve hangi tiyatrodâ oynattırılacağını mübeyyin musaddak birer defterin dahi gönderilmesi lüzumunun nezâret ve müdürîyet-i müşârunileyhâya tebliği ve Dahiliye Nezâret-i Celilesi'ne iş'âr kılınmış olmakla hak-i pâ-yı hümayûn-ı şahaneye arz-ı mütemennâdır efendim.

Fi 24 Zilkade sene [1]309 fi 7 Haziran sene [1]308.

**Sadrazam ve Yâver-i Ekrem
Cevad**

*

**Numara
8082**

Esâbi'-ârâ-yı tevkîr olan işbu tezkire-i hususiye-i Sadâret-penâhileri melfûfuyla beraber lede't-takdim manzûr-ı âli ve kararı ma'rûz-ı rehîn-i tensib-i hümayûn-ı cenâb-ı Padişahî olduğunun ve mezkûr kumpanya tarafından geçenlerde sahne-i temâşâya vaz'ı tasavvur edilmiş olan oyun adeta büyük bir ihtilali musavver olmasıyla men edilmiş olduğundan ba'demâ sansür memuru tarafından bu bâbda fevkalâde iltizâm-ı dikkat olunarak bu misillü münasebetsiz ve efkâr-ı umumiyeyi müheyyic oyunların oynatılmasına ruhsat verilmemesi ve Memâlik-i Şahane'de büyük ihtilale dair olan ve cumhuriyet suretiyle idare olunan memleketlerde sahne-i temâşâya konulan piyeslerin oynanmaması iktizâ edeceğinden buradaki Fransız tiyatro kumpanyaları direktörlerine o yolda ihtârâtta bulunması zımnında Hariciye nazırı paşa hazretleri tarafından Fransa sefirine suret-i münasebede ifa-yı tebligât edilmesi hususunun savb-ı sâmi-i fahimânelerine tebliği şeref-sâdır olan emr u fermân-ı hümayûn-ı cenâb-ı Padişahî iktizâ-yı âlisinden bulunmuş ve mezkûr tezkire leffen iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 25 Zilkade sene [1]309 fi 8 Haziran sene [1]308.

**Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Süreyya**

Tiyatro sanatçıları; Ahmet Fehim Bey, Minakyan Efendi, Kınar Hanım
Refik Ahmet Sevensil, Tanzimat Tiyatrosu, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1968, s. 316

ظاہر الیوم
ضبطیہ
مکتوبہ قتلہ
علا

دویدیم بک اعظمه وردی تیاروسنہ جھننی پیردہ { قارمہ } و { سولہ ری روستہ } و قونقور دیا تیاروسنہ
 زعفرانہ قوسانہ کی طرف سے پانہ ویمیا و شہزادہ شہنہ عبدلرزاق تیاروسنہ { بوجی قری } و اسم بک تیاروسنہ { سوجی
 برکی } و حسنک تیاروسنہ { فدالہ جیون } و سابقا تیاروسنہ { یخوہا مہری } نام دینے موقع نمازیہ وضع و شہ
 ووردی تیاروسنہ مسافہ و عبادتہ بولناہ امانیا ریشیہ معنی و امانی و سراقی ساری عورتا ہا ادا ای میرا
 و بادشاہ جنابہ جہانیاہ ہوبہ و عزت و طب میرلورنہ فریادہ ماسار و فریادہ جنابہ جہانیاہ راف بک افری
 حضرت بک برادر لی راف بک و ریشیا حضرت بک و بادشاہ حضرت بادشاہ جہانیاہ و ریشیا تیاروسنہ و فریادہ
 رضامانہ حضرت بک و ساری دولت مانویندہ ناظم بک و عبد بک تیاروسنہ محسن تبارہ اعضا سندہ زہدی و ارہم
 بک افریادہ مجریہ تبارہ حضرت بک محمد و ساری بادشاہ حضرت سہاریدین ملازم ریش و طاہر بک زادہ محمد ہرالدیہ
 و حسنک تیاروسنہ حبیب الہیہ و سولہ فرج ہر زہ سعید و داغیہ مکتوبہ قتلہ قری و فریادہ و حبیب رستمہ اعضا سندہ جادہ
 و حکمہ استیاق اعضا سندہ و سابقا تیاروسنہ بادشاہ حضرت بادشاہ ساری معنی حافظ و قول اعلیٰ عوید
 و حضرت بادشاہ افسانہ ریشیہ فریادہ ساری حضرت و تہ جانانہ بادشاہ جنابہ جہانیاہ میرلوراعی یا و سبکی
 کسانہ و ساری و شوت و ریشیا و ساری اعضا سندہ شوت بک افریادہ موجود بولناہ و فریادہ بک افریادہ
 اولیادہ امروہ حضرت سہاریدین { مارشہ }
 حضرت بک
 ہم

İSTANBUL TİYATROLARINDA BİR GECEDE SERGİLENEN OYUNLAR

10 Nisan 1893 gecesi Beyoğlu'nda Verdi Tiyatrosu'nda ruhsath piyeslerden "Karmen" ve "Şövaleri Rustik", Concordia Tiyatrosu'nda Zikzak Kumpanyası tarafından "Pantomima", Şehzadebaşı'nda Abdürrezzak'ın tiyatrosunda "Boyacı Kızı", İsmail tiyatrosunda "Musikî Budalası", Hasan'ın tiyatrosunda "Fedakâr Çoban" ve Minakyan'ın tiyatrosunda "Demirhane Müdürü:piyes" adlı oyunların sahnelendiği ve bu oyunları izleyen üst düzey devlet erkâmın isimlerinin padişaha arz edildiği

11 Nisan 1893

Zabtiye Nezâreti Mektubî Kalemi

Dün gece Beyoğlu'nda Verdi Tiyatrosu'nda ruhsatlı piyeslerden "Karmen" ve "Şövaleri Rustik" ve Concordia Tiyatrosu'nda Zikzak Kumpanyası tarafından "Pantomima" ve Şehzadebaşı'nda Abdürrezzak'ın tiyatrosunda "Boyacı Kızı" ve İsmail tiyatrosunda "Musikî Budalası" ve Hasan'ın tiyatrosunda "Fedakâr Çoban" ve Minakyan'ın tiyatrosunda "Demirhâne Müdürü" nam oyunlar mevki'-i temâşâyâ vaz olunmuş ve Verdi Tiyatrosu'nda misafireten Dersââdet'te bulunan Almanya prensi ile maiyyeti ve mihmandarı ve Mızraklı Süvari Asâkir-i Şahane Alayı miralay ve yaverân-ı cenâb-ı cihanbâniden Hobe ve İzzet ve tabib mirlivâlarından Ferdinand Paşalar ve kurenâ-yı cenâb-ı cihanbâniden Ragıb Beyefendi hazretlerinin biraderleri Raif Bey ve Reşid Paşa hazretleri ve yaverân-ı hazret-i Padişahî'den Hasan Cemil ve Vitalis Paşalar ile Defter-i Hakanî Nazırı Rıza Paşa hazretlerinin damadı Şûrâ-yı Devlet memurîninden Nazım Bey ve Abdi'nin tiyatrosunda Meclis-i Maliye azâsından Zühdü ve Edhem Beyefendilerle Bahriye Nazırı paşa hazretlerinin mahdûmu yaverân-ı hazret-i şehriyârîden Mülâzım Reşid ve Tahir Beyzâde Mehmed Burhaneddin Beyler ve Hasan'ın tiyatrosunda ceyb-i hümayûn-ı mülûkâne mütercimlerinden Said ve Dahiliye Mektubî Kalemi Mühimme Kâtibi Fuad ve Cemiyet-i Rûsûmiye azâsından Cavid ve Mahkeme-i İstinâf azâsından Neşe[t] ve Minakyan'ın tiyatrosunda yaverân-ı hazret-i Padişahî'den süvari muallimi Hâfız ve Kolağası Timur Beyler ve Hakkı Beyzâde İnşaat Reisi Ferik Abid paşa hazretleri ve At Canbâzhânesi'nde yaverân-ı cenâb-ı Padişahî'den Mirlivâ Ali Paşa ve Binbaşı Kenan ve Sadık ve Şevket ve Jandarma Dairesi azâsından Şevket Beyefendiler mevcut bulunmuş oldukları berây-ı malumât ma'rûzdur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 30 Mart sene [1]309.

**Zabtiye Nazırı
Nazım**

[illegible]

TİYATROLARDA OYUNLARIN KONTROL EDİLMEDEN SAHNELENMEMESİ HAKKINDA GENELGE

Vilayetlerde bulunan tiyatrolarda muzır ve adaba uygun olmayan oyunlar oynanılmakta olduğundan, bundan böyle sahnelenecek oyunların her mahallin yetkili memurları tarafından kontrol edilerek genel adaba uygun olmayan veya muzır görülen oyunların sahnelenmesine engel olunmasına dair genelge

14 Ekim 1893

Bâb-ı Âli

Daire-i Umûr-ı Dahiliye

Mektubi Kalemî

Bazı vilâyât ve mülhakâtında icra olunan tiyatrolarda bir takım muzır ve memnû' piyesler mevki'-i temâşâyâ vaz' olunduğu gibi âdâb-ı milliyeye mugayir birçok ahvâl ve evzâ' dahi vuku'a getirilmekte bulunduğu cihetle ba'demâ her mahalde oynanacak piyeslerin mahalleri hükümetlerince tedkik ve muayenesiyle ibhâmlı ve muzır ve memnû' oyunların katiyen oynatılmaması ve lu'biyyâtın hîn-i icrasında nezâret ve tekîdât-ı lâzime icra olunarak âdâb ve iffete mugayir ahvâl vuku'una asla meydan verilmemesi bu kere Zabtiye Nezâret-i Aliyyesi'nden 2 Teşrîn-i Evvel sene [1]309 tarih ve iki yüz doksan bir numaralı tezkire üzerine ta'mimen tebliğ ve izbâr kılınmış olmakla oraca da ber-vech-i muharrer iktizâ-yı hâlin ifasına himem.

مَكُونِي فِي كَلْبِي
نُومِي

لَا تَحْزَنْ فَيُفْشِلُ مَعَايِنَهُ
عَمَّا كَانَ
٩٤٤

[illegible]

TİYATRO OYUNLARI SANSÜR TALİMATNAMESİ

Sahnelenmesi yasak olan piyeslerin İzmir'deki tiyatrolarda oynatılmakta olduğu görüldüğünden, hangi oyunların sansürlenmesi gerektiğine dair kuralları içeren sansür talimatnamesi suretinin vilayete gönderildiği

23 Ağustos 1894

Nezâret-i Maârif-i Umumiye
Encümen-i Teftiş ve Muayene
Aded: 944

Dahiliye Nezâret-i Celilesi'nin 4 Ağustos sene [1]310 tarihli ve oniki numaralı melfûf tezkiresinde İzmir Maârif Müdürü tarafından icra olunacak piyeslerden buraca musaddak bulunanların icrasına müsaade etmemekle beraber memnû olan Arnani piyesinin mûmâileyh tarafından bi't-tasdik icra edildiği veya irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahi memnû olan "Leblebici Horhor Operası" dahi müdür-i mûmâileyhin müsâma ve müsaadesiyle vilâyet-i müşârunileyhâdan mevki'-i temâşâyâ vaz' olunduğu haber alındığına dair Sansür Komisyonu'ndan verilip Zabtiye Nezâreti'nden meb'ûs müzekkire suretinin irsâl kılındığından bahisle iktizâsının müsâra'aten ifa ve inbâsı iş'âr olunur. Buraca memnû olan piyeslerin esâmisi li-ecli't-ta'mim nezâret-i müşârunileyhâdan taleb olunması üzerine ol bâbda Sansür Komisyonu'ndan i'tâ olunan yalnız talimâtname suretinin gönderildiği ve suret-i mezkûrenin dahi Mektubi Kalemî'nce derdest-i ta'mim bulunduğu cihetle şimdiye kadar buraca men edilen piyeslerin hemen ve ileride men edileceklerin dahi peyderpey li-ecli't-ta'mim nezâret-i celilerine irsâli hususunun cevaben iş'âr buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 20 Safer sene [1]312 ve fi 11 Ağustos sene [1]310.

Mühür

*

Nezâret-i Maârif-i Umumiye
Mektubî Kalemi
Numara

Birinci madde: Menâfi'-i hükûmete ve bi'l-cümle edyân ve mezâhibe veyahud hükümdârândan ve zîr-i idarelerinde bulunan hükûmetlerden birine rumuzlu veya ibhâmlı olsun ve Hükûmet-i Seniyye'nin menâfi'-i esasiyesine mugayir ve halkın galeyân-ı efkârını mûcib olacak ve inzibâta dokunacak sözleri hâvî olan piyeslerin icrası memnû'dur.

İkinci madde: Ruhsat-ı resmiyeyi haiz bulunan lu'biyyâtta kisve-i İslâmiye ve muhadderât-ı müslimeye mahsus yaşmak ve ferace ve çarşaf ve başörtüsü ve alaturka yeni ve eski anteri ve kavuk ve cübbe ve sârik ve rahib ve haham ve emsali sıfat-ı ruhâniyeye müşâbih libâs ve kıyafetler katiyyen memnû'dur.

Üçüncü madde: Ale'l-umum oyunlarda hükümdârânın teşhir-i zem vâsfını ve hükûmât ve mil-i mevcudeden birinin şân-ı galibiyetini ilân ile diğerinin mağlubiyetini mutazammın sözler söylenilmesi veyahud bir hükûmetin bayrağını büyük gösterip ona mukabil diğer bir hükûmet bayrağının makam-ı istihfâfda ve oyuncak şeklinde teşhir olunması ve isyan ve muharebât tasviri katiyyen memnû'dur.

Dördüncü madde: İctimâât-ı muzırraya dair siyasî veyahud mezâhib ve millet aleyhinde istihzâ yollu te'lif ve tercüme edilip li-ecli't-tasdik irâe olunan tiyatro piyesleri sansür memurları tarafından zabt ve müsâdere olunur.

Beşinci madde: Milli oyun icra eden kumpanyaların esna-yı lu'biyyâtta âdât ve âdâb-ı milliyeye mugayir olarak mesela cebren kız kaçırılması ve haydut taklidleri icrası gibi çirkin ve şiâr-ı İslâmiyet'e mübâyin lu'biyyâtdan memnû'durlar.

Altıncı madde: "Binbirgece Hikâyeleri"nin hiç birinin tiyatro suretinde icrası caiz olamaz.

Meşhur tiyatrocı Burhaneddin Bey (1910)

Servet-i Fünûn, No: 905

1. Ding, Valcom 70
 Total centaine P. No. 1495 116

البر	٢٨
البر	٢٠
البر	٢٠
البر	٢٤
البر	١٥
	<hr/> ١١٦

YILDIZ SARAY TİYATROSU'NDA ÇALIŞTIRILACAK İTALYAN TİYATROÇULAR

Yıldız'daki saray tiyatrosunda çalıştırılmak üzere İtalyan tiyatro oyuncularıyla dört maddelik sözleşme yapıldığı, bu sözleşmenin süresi iki yıl olup kontratı imzalayan beş oyuncunun her ay alacağı maaş miktarı ve sözleşmenin feshini gerektirecek durumları içeren hükümler

29 Ocak 1896

Esvâbi-i cenâb-ı şehriyâriyelerinden İlyas Bey kulları tarafından şifâhen tebliğ olunan irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehinşâhîleri hükm-i münîfine tevîkan Hazine-i Hassa-i Şahaneleri ile İtalyan oyuncularını beyninde bin sekiz yüz doksan altı senesi Kânûn-ı Sâni'si ibtidâsından itibaren iki sene hükmü câri olmak üzere akd olunan üç nüsha kontratodan biri kendilerine i'tâ ve biri de hazinece hıfz olduğu gibi diğer nüshanın dahi leffen arz ve takdimine ibtidâr kılındığı ma'rûzdur.

Fî 14 Şaban sene [1]313 ve fî 17 Kânûn-ı Sâni [1]311.

Kulları
Mikail [Paşa]

Hazine-i Hassa-i Şahane nam ve hesabına olarak Hazine-i müşârunileyhâ Nazırı devletli Mikail Paşa hazretleriyle Mösyö Salvatore Stravolo, Arturo Stravolo, Alfredo Stravolo, Raffaele Borghini ve Luigi Falconi beyninde mevâdd-ı âtiye kararlaştırılmıştır:

Birinci Madde: Mûmâileyhim hizmet-i müstelzimü'l-mefharet-i hazret-i Padişahîye dahil olup hizmetlerini dil-hâh-ı âliye ve verilecek evâmire tevîk-i hareketle ifaya itina ve hâl ve tavırlarının be-gayet muntazam olmasına dikkat eyleyeceklerdir.

İkinci Madde: Hazine-i Hassa-i Şahane zirde miktar ve esâmisi muharrer maaşâtın mâh be-mâh te'diyesini taahhüd eyler.

Lira-yı Osmanî

	Aded
Mösyö Salvatore Stravolo	28
" " Arturo " "	30
" " Alfredo " "	20
" " Raffaele Borghini	23
" " Luigi Falconi	15
[Yekûn]	116

Üçüncü Madde: Mûmâileyhimden birinin hizmetinde tahakkuk eden tekâsül ve sair güne uygunsuzluğu görüldüğü takdirde bir güne talep ve iddiaya hak ve salâhiyeti olmamak üzere işbu kontratonun müddeti hitâm bulmazdan evvel kendisine ruhsat verilecek ve maaş-ı muhassası hizmetinden ihraç olduğu günden itibaren kat' olunacaktır.

Dördüncü Madde: İşbu kontratonun hükmü iki sene müddet mu'teber olup 1896 senesi Kânûn-ı

Sânîsinin birinci gününden itibaren cârî olacaktır.
 Üç nüsha olarak tanzim ve teâtî edilmiştir.
 Fi 6/18 Kânûn-ı Sâni sene 1896.

Salvatore Stravolo
 Arturo Stravolo
 Alfredo Stravolo
 Raffaele Borghini
 Luigi Falconi

Hazine-i Hassa-i Şahane Nezareti

Dolmabahçe Saray Tiyatrosu
 Eski İstanbul Fotoğrafları Arşivi

Şair ve tiyatro oyunu yazarı Abdülhak Hamid (1910)

Servet-i Fünûn, No: 1037

شماره اول

علائق

۲۰۰۹

تیار اولرده اجسام لعیان ایدله شمع ابرو ایدله اضاف تذکره سی اعضا سید بوندره برده قیاضی شادی سید طاعتنه
 و قریب اولده ایدله شمع ابرو ایدله اضاف تذکره سی اعضا سید بوندره برده قیاضی شادی سید طاعتنه
 نورولی تذکره موقوفه ملکه رازمه سده قرینه اولری

در سعادته و بددته ده کی تیار اولرده اجسام لعیان ایدله شمع ابرو ایدله اضاف تذکره سی اعضا سید بوندره برده قیاضی شادی سید طاعتنه
 بر صفت و تجارته موقوفه بر رازما تیار اولده اولده موقوفه دوز بید و ده رخصیه تذکره سی و دیگر اولری ده صورت
 ایدله ده ایدله و تیار اولده شمع ابرو ایدله اضاف تذکره سی اعضا سید بوندره برده قیاضی شادی سید طاعتنه
 تیار اولده اولده موقوفه بر رازما تیار اولده اولده موقوفه دوز بید و ده رخصیه تذکره سی و دیگر اولری ده صورت
 ایدله ده ایدله و تیار اولده شمع ابرو ایدله اضاف تذکره سی اعضا سید بوندره برده قیاضی شادی سید طاعتنه

TİYATROULARIN ESNAF TEŞKİLATI OLARAK KABUL EDİLEMeyeCEĞİ

Tiyatrolarda sanat icra eden tiyatro oyuncularının ayrı bir esnaf teşkilatı gibi görülüp bir esnaf tezkiresi verilmesi ve bu teşkilata bir de kethüdâ tayin edilmesine yönelik talebin, bu kişilerin diğer bir sanat veya meslekle uğraşmaları ve belediyelerden de oyun mekânları için ruhsat tezkiresi verilmesinden dolayı tiyatrocü esnafı olarak ayrıca tezkire verilmesine gerek görülmediği

2 Mart 1899

Şûrâ-yı Devlet
Mülkiye Dairesi
Aded: 3006

Tiyatrolarda icra-yı lu'biyyât eden eşhâsa ayrıca esnaf tezkiresi i'tâsıyla bunlara bir de kethüdâ nasbı istid'âsını hâvî Şehremaneti'nden vuku bulan iş'âra atfen Dahiliye Nezâreti'nden bi't-takdim Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulan 24 Cemâziyelevvel sene 1316 tarih ve iki bin dokuz yüz yetmiş yedi numaralı tezkire melfûfuyla Mülkiye Dairesi'nden kırâet olundu.

Dersaâdet ve Bilâd-ı Selâse'deki tiyatrolarda icra-yı lu'biyyât eden eşhâsı başlıca bir sınıf-ı erbâb-ı san'attan add ve itibar olunmayıp ekserî diğer bir san'at ve ticaretle meşgul bulunmakla beraber zâten tiyatro ittihâz olunan mahaller için devâir-i belediyeden ruhsatiye tezkiresi verilmekte olduğu da suret-i iş'ardan anlaşılmasına ve binâenaleyh eşhâs-ı merkûmeye ayrıca kethüdâ tayiniyle esnaf tezkiresi i'tâsı münasib görülmediğine mebnî kemâ fi's-sâbık tiyatro ittihâz olunan mahaller için ruhsatiye tezkiresi verilmekle iktifa olunmasının Şehremaneti'ne tebliğinin Dahiliye Nezâreti'ne havalesi tezekkür kılındı. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 19 Şevval sene [1]316 ve fi 18 Şubat sene [1]314.

Şûrâ-yı Devlet Üyeleri Mühürleri

Şûrâ-yı Devlet Reisi
Mehmed Said

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

4110

و لعل بانه دوام الهی بجای اوله
نفاذی اهلک این برلکه ده همد
اولیچ امر و ناله خفته همد اوله

A circular gold coin, likely a Dirham, featuring intricate Arabic calligraphy. The text is arranged in a circular pattern around the perimeter and in the center. The coin has a slightly worn, aged appearance.

L. gl.

7270

TİYATRO OYUNU SAHNELENECEK BİNALARIN SAHİP OLMASI GEREKEN FİZİKİ ÖZELLİKLER

Tiyatro oynatılan yerlerde binaların genel sağık şartlarına ve güvenlik tedbirlerine uygun şekilde inşa edilmeleri, binalarda yangına karşı dayamlı malzeme kullanılması, giriş çıkış merdivenlerinin ve kapıların yeterli olması gibi özelliklere sahip tiyatro binalarına ruhsat verilmesi hakkında Şura-yı Devlet kararı

14 Aralık 1899

Şûrâ-yı Devlet
Mülkiye Dairesi
Aded: 2115

Şehzadebaşı'nda Vezneciler ve Direklerarası'nda inşa edilmiş olan salaş tiyatroların bir güne kaza vuku'una meydan bırakılmamak için erbâb-ı vukûf ve fen tarafından muayenelerinin icrasıyla metânî ve mahzurdan selâmeti tebeyyün edenler derûnlarında da tahammülünden ziyade seyirci kabul edilmemek şartıyla muvakkaten icra-yı lu'biyyâta ruhsat itâsı münasib olacağına dair mukaddemâ Şehremaneti'nden vuku' bulan iş'âr ve istizân üzerine tanzim ve takdim kılınan 15 Receb sene [1]315 tarihli mazbata mücibince sebk eden tebliğe cevaben Emanet-i müşârunileyhâdan mürsel tezkirenin takdimini ve istifsâr-ı re'yî mutazammın Dahiliye Nezâreti'nin Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulan 28 Zilhicce sene 1316 tarih ve yedi yüz doksan numaralı tezkiresi melfûfuyla Mülkiye Dairesi'nde kırâet olundu.

Meâllerinde Vezneciler'de kâin Osmanlı Tiyatrosu sahibi saadetli Talat Paşa Hazretleri ile Direklerarası'nda vâkı tiyatronun sahibesi Emine İffet Hanım taraflarından mezkûr tiyatrolar binalarının hıfzıssıhha kavâ'id-i icabınca ta'dilen tamir ve tecdidine ve ba'demâ oralarda icra-yı lu'biyyâta ruhsat itâsı istid'â olunduğu ve mevcudu teksir edilmemek üzere salaş hâlinde isti'mâl olunmakta olan işbu tiyatroların kavâ'id-i sıhhiyyeye muvâfık olarak etrafı kârgir olmak şartıyla tecdidine ruhsat itâsında be'is olmadığı izbâr kılınmış ve halbuki mezkûr salaş tiyatroların etrafına bir kârgir duvar çekilmekle mi iktifa yoksa tiyatrolar müceddeden kârgir duvarlar üzerine mi inşa kılınacağı ve içerileri yine salaş hâlinde mi kalacağı ve her iki suretin sıhhat ve harik ve sair güne bir kaza vuku'unda selâmet-i umumiyyeyi bi-hakkın te'min edip etmeyeceği anlaşılamamış olduğundan bu cihetleri Şehremaneti'nden istinsâh olunmuş idi.

Cevaben alınan 13 Cemâziyelevvel sene 1317 tarihli tezkirede bu bâbda bi'l-etraf icra kılınan muayene ve tedkik neticesinde mahall-i mezkûrda mevcut tiyatroların hiç birisi intizam-ı tâmmı haiz ve mehâzîr-i sıhhiyye ve ihtirâkiyeden bi-hakkın sâlim olmadığı tahakkuk etmesiyle ve bilumum tiyatro ve ebniyesi derûn ve birûnunun kârgir ve demir ve kavâ'id-i hıfzıssıhha muvâfık ve metin ve muntazam olarak yaptırılması lüzumu dahi bedihî bulunmasıyla bu defa mûmâileyhâ Emine İffet Hanım'ın sâlifü'l-beyân tiyatro mahalli üzerine altı yedi yüz seyirciyi isti'âb edebilmesi itibarıyla ve model ittihaz edilmek suretiyle o yolda bir resim tanzim ve irsâl olunmuş ve tahmin ve ifade-i vâkı'aya göre mezkûr model mücebine yapılacak bir tiyatro binası dört-beş bin altın masrafla vücuda gelebileceği müstebân olmuş olduğu ve te'sis ve inşa olunacak tiyatroların işbu modele tatbikan inşası tensib ve tasdik edildiği halde resm-i mezkûrda gösterildiği üzere bu tiyatroların etrafı kârgir ve altındaki tavan ahşap olmak ve sıvanmak üzere sakfı demir olacağı gibi locaları dahi demirden olup fakat onların da tavanı ile alt katta zemin üzerine tefriş olunacak pudrellerin üstüne konulacak ve seyirciler ictimâ edecek olan döşemeleri ahşap olması ve tiyatro içinde harik vuku'unda nüfus-ı mevcude tahlis-i nefis edinceye kadar mezkûr demirler sühûletle kızmamak için

alçı ile muntazaman sıvanmış ve maamâfih lüzumu hâlinde bilâ-ifâte-i vakt hemen müracaat ve isti'mâl edebilmek üzere her tiyatroda ma'a-edevât muntazam bir tulumba ve mertebe-i kifâyede şirket suyu muslukları dahi bulundurulması münasib görülmekte olduğu beyânıyla ona göre icra-yı icabı dermiyân olunmuştur.

Vâkı'a derûnuna yüzlerce halkın ictimâ edeceği o makûle mahallerin te'min-i metânet ve rasâneti lâzımeden bulunduğu gibi sıhhat ve selâmet-i umumiye ta'alluk eden bu misillü hususâtta tedâbir-i mukteziyenin ittihâz ve icrası da Şehremaneti'ne ait ve suret-i iş'ârda bu esasa mesned olmasına ve pâ-yı taht-ı Saltanat-ı Seniyye'de mahzurdan sâlim olmayan işbu salaş tiyatroların yerine oldukça muntazam kârgir tiyatrolar vücuda getirilmesi de münasib bulunmasına mebnî metânet ve rasâneti leffen takdim kılınan resim mücebince ve bâlâda arz ve beyân olduğu vechile te'min edilmek ve fakat mevkiine göre şekil ve tarz ve cesâmetini intihâbda ashâbı muhtâr bırakılmak ve şu kadar ki kapılar ve localara çıkılacak nerd-bânlar müteaddid olmak ve umum tiyatrolar hakkında bilâ-istisnâ seyyânen muamele ifasıyla şu usule tatbik-i inşaat ettirilmek ve sıhhat ve selâmet-i umumiye te'min edecek rasânet ve metâneti haiz olmadıkça hâlen ve âtiyen müsaade edilmemek üzere ber-müceb-i istizân ifa-yı muktezâsının Şehremaneti'ne tebliğinin Dahiliye Nezâreti'ne havalesi tezekkür kılındı. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 21 Receb sene [1]317 ve fi 13 Teşrin-i Sâni sene [1]315.

Şûrâ-yı Devlet Üyeleri Mühürleri

Şûrâ-yı Devlet Reisi
Mehmed Said

*

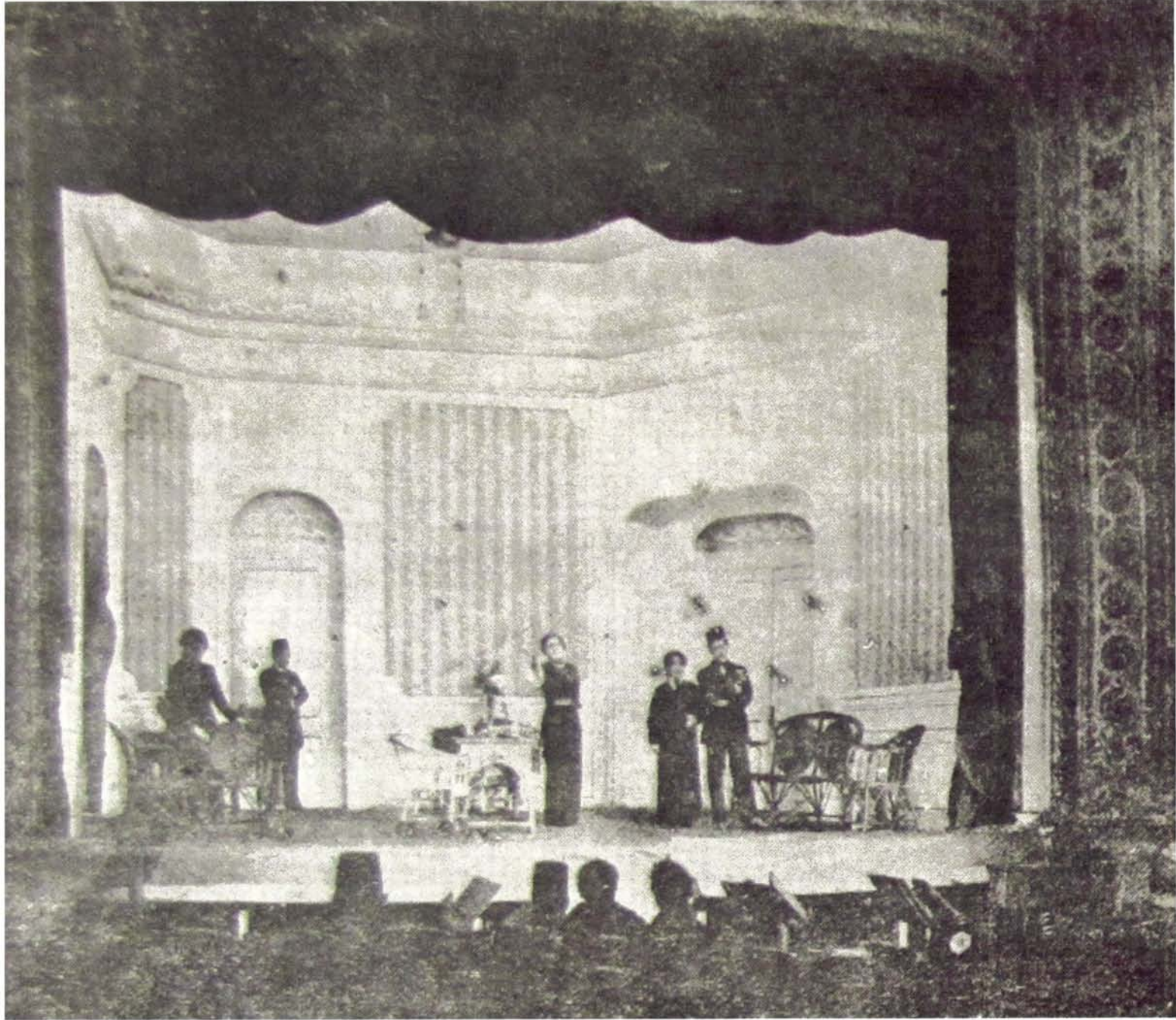
Umum tiyatroların suret-i inşasına dair olan işbu mazbata el-yevm mevcut olup bu kerre kararlaştırılan şerâiti haiz olmayan tiyatroların hey'et-i hazıralarında ifasına ve bunların icra-yı lu'biyyâtta devam olunmasına müsaade edilmek lâzım gelip gelmeyeceği musarrah olmadığı beyân-ı âlisiyle bir yanlışlığa mahal kalmamak üzere bu cihetin dahi arz ve takdimi emrini şâmil 3 Şaban sene [1]317 tarihli tezkire-i sâmiye ile Şûrâ-yı Devlet'e tevdi' buyurulmakla Mülkiye Dairesi'nde kırıâet olundu.

Metn-i mazbatada arz ve beyân olunan karar Şehzadebaşı'nda el-yevm mevcut olan tiyatroların umumuna şâmil olmasıyla kararlaştırılan şerâiti haiz olmayan tiyatroların hey'et-i hazıralarında ibkâsı ve lu'biyyâta devam olunması caiz olamayıp ancak karar-ı mezkûrun ba'de'l-id mevki'-i icraya konulması ve ol vakte kadar mahall-i mezkûrda mevcut olan bu kabil tiyatroların sıhhat ve selâmet-i umumiyece da'i-i mahzur görünen nakâyısı ikmâl ettirildikten sonra muvakkaten küşâd edilmelerine ruhsat verilmesi hususlarının ilâveten emanet-i müşârunileyhâya tebliğinin Dahiliye Nezâreti'ne ilâvesi ekseriyetle tezekkür ve ol bâbdaki resim iade ve takdim kılındı. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 11 Şaban sene [1]317 ve fi 2 Kânûn-ı Evvel sene [1]315.

Şûrâ-yı Devlet Üyeleri Mühürleri

Şûrâ-yı Devlet Reisi
Mehmed Said

Darülbeyazıt'ta ilk temsil: "Çürük Temel" isimli oyundan bir sahne (1916)
Refik Ahmet Sevensil, *Yakın Çağlarda Türk Tiyatrosu*, C. I, İstanbul 1934, s. 100

*Ambassade Impériale
de Turquie.* ۵

معرضه چاکرانه در

اسرار هم نامیده نوزده و چهارم تبار و در نه بختی در موقع تماشا به
وضع ایرلیک اولاده مضحکه کتباخانه نک سخات نیه چه و قیوولا
تشیات اوزینه جانب حکمیده منع ایرلیک اقدجه عرصه و تبارچه ایرم
منزهیت واقع انظره تبار و جیلری می فکده به خود قیل وقای
ستفهم اولمه و تبار و در حواله منزه اوله ایر نام لفظه لفظه
ایکی نسخه اخیر سی مضحکه مذکوره نک اجرائی منع اقیسه او سر قرا
دور و شایع حلقه بر طبق تفرصات و تجاوزات سانیه ایله مالی
بولشدر و بهایع بار منوبه رفی بطنه استیفا حات و قیوولا
ایک تشیات بولشدری استخبار اولشدر مضحکه نک حامی اوله
متر پستونه بوضوح قران حقیریه ویرایی عرقالده و زو کوفه
ایندی نشترده بر عرقه اقطاف ابره یرک بکره سخات نیه کلیه

و او بون آهقه آهقه ذات اقرسی همایونی مقبره ایر بر بخشی موجود
اولدنی ارعا اقطار بر شایع بختی مفرد او نور برشی و از سخات
نیه چه طی و تفرص ایرلیک اوزره او بونک موده سی غیر بات حقیریه
تقدیم ایملی و کندیلرید ملاقات ایملی استیسه ایرج غیر بات حقیریه
کندی قول انجوب باسه کاتب به موقبله اگر بر دیملی و ارایسه
خارجیه نظارت مراجهت اتمی لازمه حکمی بیلدر مندر مرقوم متر پستون
سخات نیه اولاده بوزیاری ایله باسه کاتب بطله اوله مطالعیه
بولکلی ایله غرضه بیلدر بر صورت استهراکارانه ده نقل و حکایه اقیسه
اولوب نتیجه بیانانده او بونک حواله شاهانه برشی اولدنی و غصای
خاتره کیملک بو او بونک کوروب منور اولدنی اگلاسه اولی ده
تعبیه اقیسه اولدنی حواله سخات نیه چه هر نظر بر و استیاده بولوب
حکومت و رجال منعه قیام اتمی حواله اختصاصه ایملی و تفرصات
طبع بولشدری اگلا بیلدر ایرج حکومچه بولشدری کرایه حق
ایستاد بیلدر او بونک در سعادت یرینه بر دیگر با تخته اسلامیه جاری

غرضه سی ایملی و ارنادولوه سر لوله بیلدر
بولشدر آرنادولوه قیام نک آرنادولوه ایملی بولشدر
اولدنی و بونک قریبه ایملی کلایا علین اولوب کندیلرید غرضه اتمی
ارنادولوه حصول استقلالیه خصوصیه عبادت اولدنی مندر ج بولشدر

اولوب و هر حاله امو و فایده هفت مده لایه کور

نوزده دن ۱۱ مور ۱۹۰۱

۱۸ مور ۱۲۷۷

LONDRA'DA "ESRAR-I HAREM" İSİMLİ OYUNUN YASAKLANMASI

Londra ve civarı tiyatrolarda oynanan Osmanlı Devleti'ni tahkir edici mahiyette "Esrar-ı Harem" isimli küstah komedi oyununun Londra'daki Osmanlı sefirinin teşebbüsü sonucunda yasaklanmasının İngiltere'de tiyatrocular ve İngiliz basını tarafından söylentilere ve eleştirilere sebep olduğuna dair Londra Sefâreti'nden gelen yazı

6 Temmuz 1901

Ambassade Imperiale de Turquie

Ma'rûz-ı çâkerânemdir

"Esrar-ı Harem" namıyla Londra ve civarı tiyatrolarının bazılarında mevki'-i temâşâyâ vaz' edilmekte olan mudhika-i küstahanenin sefâret-i seniyyece vuku bulan teşebbüsât üzerine cânib-i hükûmetten men' edildiğini akdemce arz ve iş'âr etmiş idim.

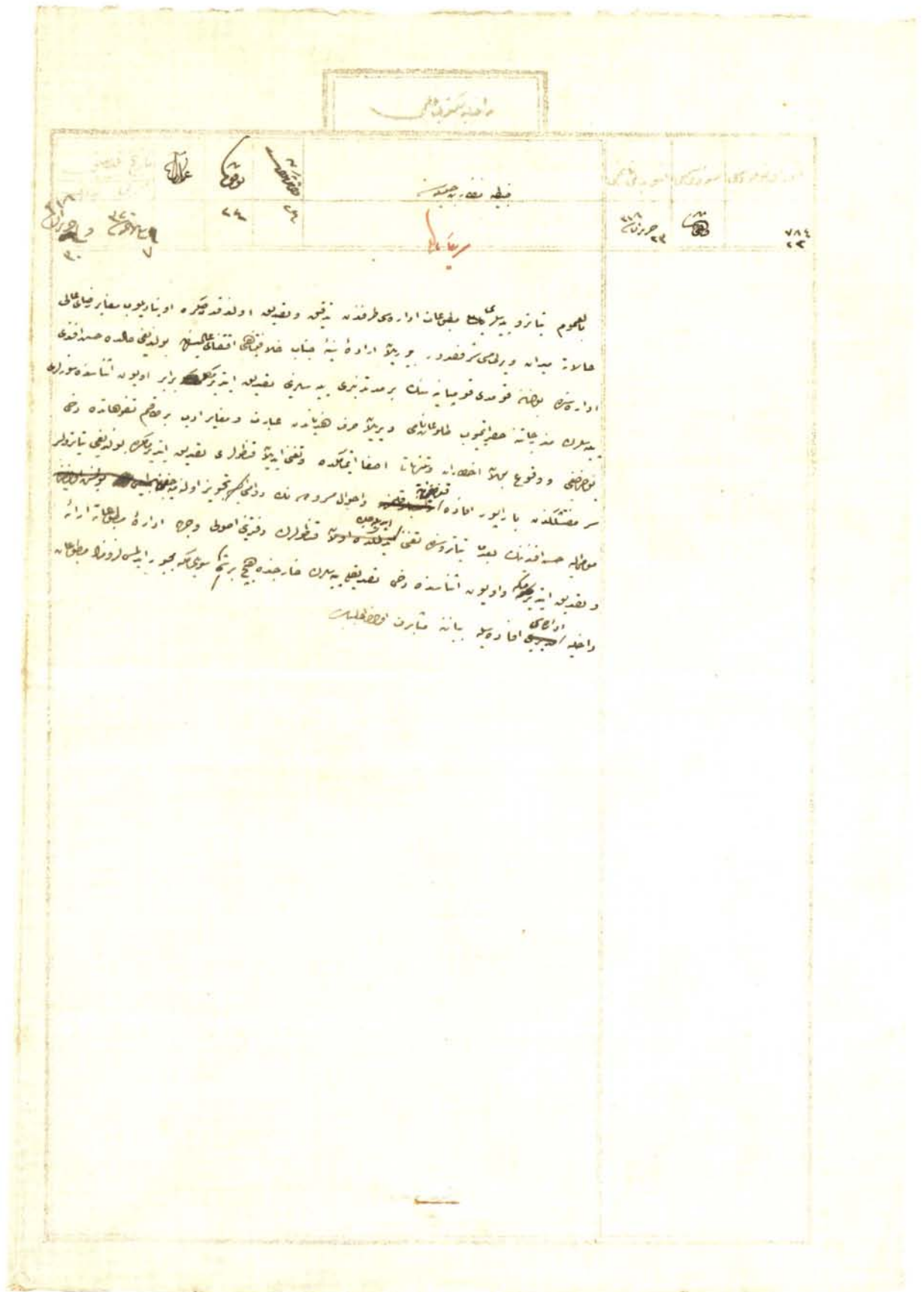
Memnû'iyet-i vâkı'a İngiltere tiyatrocuları mehâfilinde pek çok kil u kâli müstelzim olmuş ve tiyatrolar havadisine mahsus olan İra nam haftalık gazetenin iki nüsha-i ahiresini mudhika-i mezkûrenin icrasını men etmiş olan Serkurenâ Lord Şambellan hakkında bir takım taarruzât ve tecavüzât-ı lisanîye ile mâli bulunmuştur ve bu bâbda parlementoca dahi bazı istizâhât vuku'una delâlet etmek teşebbüsâtında bulundukları istihbâr olunmuştur. Mudhikanın sahibi olan Mister Preston bu hususta Kral hazretlerine verdiği arzuhâlden ve nezd-i hükûmette ettiği teşebbüslerden bir semere iktitâf edemeyerek bu kere sefâret-i seniyyeye gelmiş ve oyunda açıktan açığa zât-ı akdes-i hümayûnu tasvir eder bir şahıs mevcut olmadığını iddia etmekle beraber şâyed içinde muzır addolunur bir şey varsa sefâret-i seniyyece tayy ve tashih edilmek üzere oyunun müsveddesini sefir paşa hazretlerine takdim etmeği ve kendileriyle mülâkât eylemeği istemiş ise de sefir paşa hazretleri kendisini kabul etmeyip başkâtib bey ma'rifetiyle eğer bir diyeceği var ise Hariciye Nezâreti'ne müracaat etmesi lâzım geleceğini bildirmiştir. Merkûm Mister Preston'un sefâret-i seniyyeye olan bu ziyareti ile başkâtib beyle olan mükâlemesini bugünkü İra Gazetesi'yle bir suret-i istihzâkârânede nakl ve hikâye etmiş olup netice-i beyânâtından oyunda hakk-ı şahanede bir şey olmadığı ve azâ-yı sefâretten kimsenin bu oyunu görüp muzır olduğunu anlamış olması da ta'ayyün etmemiş olduğu halde sefâret-i seniyyece her nasılsa protesto edilip hükûmetinde derhal men'ine kıyâm etmesi cihetine itiraz ettiği ve tazminat talebinde bulunduğu anlaşılır ise de hükûmetçe bu memnû'iyetin geri alınacağını ümid etmediğinden oyunu Dersââdet yerine bir diğer pâyitaht-ı İslâmiye'de câri bir vak'a hâline koymak suretiyle telâfî-i mâfâta çalışacağı istidlâl olunuyor.

Bugünkü Standard Gazetesi'nde Dersââdet muhbiri İran sefirinin infisâlinden bahisle buna sebep olarak Darü'l-hilafe'de iken şah-ı İran hazretlerinin dest-i peyvest-i hazret-i hilâfet-penâhiyi takbil etmiş olması keyfiyetinin İran'da fena te'sir hâsıl ederek cânib-i ulemadan sefir-i müşârunileyhin aleyhinde tefevvühât vuku bulmuş olduğu maddesini zikr ve irâe etmek gibi lüzumsuz ve manasız bir takım işârâtta bulunmuştur.

Bugünkü Morning Post Gazetesi'nin "İtalya ve Arnavutluk" ser-levhasıyla neşrettiği bir telgrafta Brüksel'de bulunan Arnavut Komitesi'nin Arnavutluk'un İtalya'ya geçmesi fikir ve maksadında olmadığı ve bunun komite erkânı külliyyen aleyhinde olup kendilerinin nuhbe-i âmâlî Arnavutluk'un husûl-i istiklali hususundan ibaret olduğu münderic bulunmuştur. Ol bâbda ve her halde emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Londra'dan fi 6 Temmuz sene 1901

Bendeleri
Abdülhak Hamid

TİYATRO OYUNCULARININ PİYES METNİ DIŞINDA DOĞAÇLAMA YAPMAMALARI

Tiyatrolarda oynanacak bütün oyunların önceden görülüp onaylandıktan sonra sahnelenmesi karara bağlanmış olmasına rağmen, Komik Hasan Efendi'nin komedi kumpanyası tarafından sahnelenen oyunlarda, tasdikli piyeste olmayan edebe aykırı bazı sözler söylendiği görüldüğünden, tiyatrolarda oyuncuların onaylanmış metnin haricinde doğaçlama olarak sözler söylemesinin engellenmesine dair

13 Temmuz 1902

Dahiliye Mektubî Kalemî

Evrak Numarası: 784/23

Tarih-i tebyizi: 7 Rebiülâhîr sene [1]320 /

30 Haziran sene [1]318

Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'ne

Bilumum tiyatro piyesleri Matbûât İdaresi tarafından tedkik ve tasdik olunduktan sonra oynatılıp mugayir-i rızâ-yı âli hâlâta meydan verilmemesi şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlisinden bulunduğu halde Hasan Efendi idaresinde bulunan komedi kumpanyasının bir müddetten beri piyeslerini tasdik ettirmekle beraber oyun esnasında sözleri piyeslerin mündericâtına hasretmeyip tulû'ât namı verilen sırf hezeyândan ibaret ve mugayir-i edeb bir takım tefevvühâtta dahi bulunduğu ve vuku' bulan ihtârât ve tenbihâtı ısgâ etmemekte ve tegannî edilen kantoları tasdik ettirmemekte bulunduğu Tiyatrolar Sermüfettişliği'nden bâ-rapor ifade kılındığından ahvâl-i mesrûdenin devamı tecvîz olunamayacağı mûmâileyh Hasan Efendi'nin ba'demâ tiyatrosunda tegannî edilecek kantoların defterini usulü vechile İdare-i Matbûât'a irâe ve tasdik ettirmeye ve oyun esnasında dahi tasdikli piyeslerin haricinde hiçbir şey söylememeğe mecbur edilmesi lüzumunun Matbûât-ı Dahiliye İdaresi ifadesiyle beyânına mübâşeret olundu ol bâbda.

کتابخانه
مکتب قاجاری
خسرو خان

مکتب قاجاری
خسرو خان

کتابخانه
مکتب قاجاری
خسرو خان

مکتب قاجاری
خسرو خان

در باب کرده حکومت در مصالح بلدی مازونین و مساعدت او در به او بنا مقده اولاده نیاز و مقده غایت فارین
بر و در جامع کیرقوسه یا سید پلوسه و فاعلی تحری اول مقده بونمده بدو در دخیار و دی که بود مشربینا جلیلند
استاد اونی او در به کیفیت ۹ محارری لایق شیخ نایبلی تذکره خصوصه بفری الی عرصه خاکبای علی قاضی
مذکور بافته نیک محتویان نه در عبارت اولی عقیقه در باب کیرقوسه قومانده اخفقه انانه تغزاتیه یا نقل
سببت فساد الیاده بکره رضی دایر اولاده تغزاتیه نیک صورتی تحریکی مشمول نگاه علیا بولیده او در نه نقل
عرصه و تقدیم قلنسوه و بر تحکی رضی با علیا به در دست ایال بونمده اولی عقیقه او لیک امر و اداره اوقاف و قریه نیک
۱۶۰ ساله لایق شیخ ۱۶۰ ساله عقیقه
عبد

۲. پویش مذکور در
قصه با منافق در
ایستاد و دهانه طر
و محرکه و ده عبارت او
قرآنی محرر اولی عقیقه
بر علی طرفه ترتیب
کسانه و بلکه از صیلا
والی یا تا اید بوباید
ایجابی رضی سیدیم
بوکونه قدر برسی تا
مختله ویرک سفا
اولی عقیقه معلوم
عرصه کیفیت سارعت

TİYATRO ALEYHİNE DİYARBAKIR'DA CAMİ DUVARINA ASILAN YAZI

Diyarbakır'da gerekli makamlardan izin alınarak tiyatro oyunu sahnelenirken Ulu Cami'nin duvarına, tiyatronun İslâm dinine aykırı ve münafıkların işi olduğunu içeren kâğıtlar yapıştırılması üzerine valilikçe soruşturma yapılmış ise de faillerinin bulunamadığının Diyarbakır Fırka Komutanlığı'ndan bildirildiğine dair

20 Ağustos 1902

**Makam-ı Seraskeri
Mektubî Kalemi**

Diyarbakır'da hükûmetten istihşâl eylediği me'zûniyet ve müsaade üzerine oynamakta olan tiyatro hakkında gayet fesat-âmîz bir varaka cami-i kebir kapısına yapıştırılmış ve fâili taharri olunmakta bulunmuş idüğü Dördüncü Ordu-yı Hümayûn Müşiriyet-i Celilesi'nden iş'âr olunması üzerine keyfiyet 9 Cemâziyelevvel sene [1]320 tarihli tezkire-i hususiye-i acizi ile arz-ı hâk-i pâ-yı âli kılınmıştı.

Mezkûr yaftanın muhteviyatı neden ibaret olduğu hakkında Diyarbakır Fırkası Kumandanlığı'ndan alınan telgrafnâme-yi naklen müşiriyet-i müşârunileyhâdan bu kere dahi vârid olan telgrafnâmenin suret-i mahrecesi meşmûl-i nigâh-ı âli buyurulmak üzere leffen arz ve takdim kılınmış ve bir nüshası dahi Bâb-ı Âli'ye derdest-i irsâl bulunmuş olmakla ol bâbda emr u irâde efendim hazretlerindir.

Fi 16 Cemâziyelevvel sene [1]320 ve fi 7 Ağustos sene [1]318.

**Serasker
Rıza**

**Makam-ı Seraskeri
Mektubî Kalemi**

Dördüncü Ordu-yı Hümayûn Müşiriyet-i Celilesi'nden mevrûd 5 Ağustos sene [1]318 tarihli şifreli telgrafnâmenin suretidir

Erkân-ı Harbiye 30 Temmuz sene [1]318 tarihli ve şifreli telgrafnâme-i aciziye zeyldir.

Diyarbakır'daki tiyatro hakkında cami-i kebir duvarına ta'lik olunan yaftanın muhteviyatı neden ibaret olduğu hakkında Diyarbakır Fırkası Kumandanlığı'ndan alınan telgrafnâme aynen zîrde arz olunduğu ma'rûzdur.

Suret

C. 30 Temmuz sene [1]318.

Mezkûr varakanın hulâsa-i mündericâtı, "Tiyatro dine mugayir ve münafıkların işidir" diyerek İslâmlara hitaben; "Münafıkların din aleyhinde bu teşebbüslerine ne vakte kadar tahammül edeceksiniz? Bunlar dininizi mahv etmek istiyorlar, daha ne duruyorsunuz?" gibi fesat ve tahrikât ve tehyicden mürekkebe Türkçe bir takım kelimât-ı müheyyice ve muharrikeden ibaret olmakla

beraber mezkûr varakanın bâlâsında dahi münafıklar hakkında bir takım âyât-ı Kur'âniye muharrer olduğu halde cami-i kebîr kapısında ve dahilinde yapıştırılmış idi. Şu halde mezkûr varaka bir ulema tarafından tertib edilmiş olduğunu zannettirecek tarzda ise de memleketin bu gibi fesatlar ile me'lûf kesân ve belki Ermenilerin erbâb-ı fesadı tarafından tertib ve tasnî' ettirilmiş olması ağıleb-i ihtimaldir. Vali Paşa ile bu bâbda görüştüm ve şâyân-ı ehemmiyet olduğundan mürettiblerini behemehâl buldurmak icabını dahi söyledim. Fakat çe-faide ki bulamadıkları gibi ehemmiyeti derecesinde tutulmadı. Fi'l-vâki bugüne kadar bir şey tekrar etmediyse de geçen sene hiçbir şey olmadığı halde Fransız konsolosu "Asayiş muhteldir" diyerek sefâretine yazdığı ve binâenaleyh şimdi bu varaka üzerine bir şey yazması ba'idü'l-ihtimal olmadığı malum-ı âli-i hidivâneleri olduğundan esasına malumât hâsıl buyurulmak üzere berây-ı malumât arz-ı keyfiyete müsâra'at etmişdim. Ol bâbda.

Komik Kel Hasan'ın "Hayalhane-i Osmani" tiyatro kumpanyasının el ilânı anteti
Resimli Tarih Mecmuası, C. 7, sy. 109

İlk Türk aktörü Ahmed Necip Efendi
Perde ve Sahne Dergisi, Sayı: 7

1A14

عبد الله بن عبد الرحمن

[illegible]

نظار امور دخیله
مدیر

سہ لاکھ کوئی نو سو

۱۱
 در روزی در راه سید الشهدا علیه السلام
 در راه سید الشهدا علیه السلام
 در راه سید الشهدا علیه السلام

بسم الله الرحمن الرحيم

RUHSAT VERİLECEK TİYATRO BİNALARI

Osmanlı Tiyatrosu Müdürü Minakyan Efendi'nin belediyenin belirlediği şartlara uygun olan Şehzadebaşı'ndaki binada ve Hayalhane Kumpanyası Müdürü Hasan Efendi'nin de dört tarafı kargir ve birkaç kapısı, yangın tulumbası ve Terkos suyu bulunan tiyatrosunda yalnız Ramazan ayında oyun icra etmek için ruhsat talep ettikleri, bu işten geçinen birçok kişinin mağdur olmaması ve Darülaceze'nin tiyatrolardan aidatı olduğundan bahsedilen tiyatro binaları belediyenin istediği koşullarda ise bunlara ruhsat verilmesine dair

30 Kasım 1902

Bâb-ı Âli
Daire-i Umûr-ı Dahiliye
Mektubi Kalemî
Aded: 4914

Huzur-ı âli-i hazret-i Sadâret-penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Şehzadebaşı'nda Emine İsmet Hanım'ın mutasarrıfe olduğu tiyatro binası fen ve matlûba muvâfık bulunduğu beyânıyla derûnunda icra-yı lu'biyyâta ruhsat i'tâsı Osmanlı Tiyatrosu Müdürü Minakyan Efendi tarafından istid'â olunduğuna dair Şehremanet-i Celilesi'nden vuku' bulan iş'âr üzerine sebke eden istizâna cevaben şeref-tevârüd eden 12 Teşrin-i Sâni sene [1]318 tarih ve üçbinbir numaralı tezkire-i sâmiye-i cenâb-ı Sadâret-penâhilerinden bu bâbdaki mütâlaa-yı acizinin dahi arz ve inbâsı emr u izbâr buyurulmuş ve Hayalhane Kumpanyası Müdürü Hasan Efendi tarafından verilen arzuhâlde de icra-yı lu'biyyât edecekleri tiyatronun taraf-ı erba'ası kargir ve müteaddid kapıları ve harik tulumbası ile Terkos suyu mevcut olduğundan bahisle kendilerinin de emsali vechile yalnız Ramazan-ı şerife mahsus olarak icra-yı lu'biyyât etmelerine müsaade i'tâsı istihâm olunmuştur. İleride numunesine tevfikân muntazam tiyatrolar yapılmak üzere geçen ve evvelki seneler dahi tiyatrolara mevcut tiyatrolarda Ramazan'da icra-yı lu'biyyât için müsaade i'tâ kılınmış olmasına ve müsaade olunmadığı halde şu yüzden taayyüş eden birçok kimselerin mağduriyetini mücib olacağından başka Darülaceze'nin dahi tiyatrolardan aidatı olması hasebiyle menfaati haleldâr olacağına binâen bu sene dahi yalnız Ramazan-ı şerife mahsus olmak üzere mahall-i mezkûrdaki tiyatrolarda sinin-i sâbika gibi icra-yı lu'biyyâta ruhsat i'tâsı müsaade-i aliyye-i cenâb-ı vekâlet-penâhilerine menûttur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 28 Şaban sene [1]320 ve fi 16 Teşrin-i Sâni sene [1]318.

Nazır-ı Umûr-ı Dahiliye
Memduh

Sadâret-i Uzmâ Mektubi Kalemî
Tarih-i tebyizi: 29 Şaban sene [1]320 /
17 Teşrin-i Sâni sene [1]318

Dahiliye Nezâret-i Celilesi'ne

28 Şaban sene [1]320 tarihli ve 4914 numaralı tezkire-i devletleri mütâlaa olundu.

Tiyatrolara nezâret etmek nizâmen Şehremanet-i Celilesi'ne ait ve bunlar için istenilen ruhsat şerâit-i nizâmiyeye muvâfık ise verilmek ve aksi halde i'tâ eylememek maddeleri nezâret-i celileleriyle emanet-i müşârunileyhâ beyninde bi'l-muhâbere kararlaştırılacak mevâddan olduğu beyandan müstağni olmakla ona göre muktezâsının ifasına himem.

طبعخانه دارالخلافه
 دارالخلافه
 ۷۴۰

تبار و جی صفتیك شذاده باشد دیگر آره نه کی تبار و نه تیره اولك بکری اویچ و دردی کجای صحت تمامای وضع اویچ مجتهد ثبات و پنجبار
 عتقد نام او بزرده پیر خا جده و آداب عریه مغایر نفو هاده بولدی اراده عجزی مفسدی طرفه و بیدلایه اوردده بیدلایه و مرقومک شصون
 به سزاجری لعبیات اعمی و اخلاصه عمومی مفسد صفتیات ساینده بولمن و جیایله اوجوه غیر جاز بولمنه اولدیغنه نه تکرارینه میانه ویرلما ملک اوردده مایوریه
 نجات اکیده اویچو نه ضبطه نفیضیه ارونقار کیفیت برلین باشه ارونق حقیقه نه لایق
 ۱۸۱۶ و ۱۸۱۷ سرده اولدی

طبعخانه دارالخلافه
 ۷۴۰

TİYATROCU HASAN EFENDİ'NİN SAHNELEDİĞİ OYUNLARIN DENETLENMESİ

Tiyatrocu Hasan Efendi'nin Şehzadebaşı'nda Direklerarası'ndaki tiyatrosunda sahnelediği "Muhabbette Sebat" ve "Bahtiyar Âşıklar" isimli oyunlarda piyes haricinde genel ahlaka aykırı sözler söylediği, bunun tekrarna müsaade edilmemesi için ilgili memurlara şiddetli tenbihat yapılmasına dair Matbuat-ı Dahiliye Müdüriyeti'nin yazısı

8 Kasım 1903

Bâb-ı Âli
Nezâret-i Dahiliye
İdare-i Matbûât
Aded: 730

Tiyatrocu Hasan Efendi'nin Şehzadebaşı'nda Direklerarası'ndaki tiyatrosunda Teşrin-i Evvelin yirmiüçüncü ve dördüncü geceleri sahne-i temâşâya vaz'eylediği "Muhabbette Sebat" ve "Bahtiyar Âşıklar" nam oyunlarda piyes haricinde ve âdâb-ı umumiyye mugayir tefevvühâtta bulunduğu idare-i acizî müfettişleri tarafından verilen raporda bildirilmiş ve merkûmun şu suretle piyessiz icra-yı lu'biyyât eylemesi ve ahlâk-ı umumiyyeyi müfsid sarfiyât-ı lisaniyede bulunması vechen min-e'l-vücûh gayr-ı caiz bulunmuş olduğundan tekrarına meydan verilmemek üzere memurîn-i aidesine tenbihât-ı ekîde icrası için Zabtiye Nezâret-i Celilesi'ne emr ve iş'ârı-ı keyfiyet buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 18 Şaban sene [1]321 ve fi 26 Teşrin-i Evvel sene [1]319.

Matbûât-ı Dahiliye Müdürü
Hıfzı

[illegible]

60

TİYATROLARDA "İSLAHAT TALEBİ" GİBİ SÖZLERİN SANSÜRLENMESİ

Tepebaşı Tiyatrosu'nda sahnelenen piyeste sansür tarafından çıkarılan sözler tekrar edildikten başka ruhsat alınmamış bir monologta halkın ıslahat talep ettiği yolunda sözler söylendiği, oyunlarda halkın zihnini bulandıran bu tür sözlerin söylenmesine kesinlikle izin verilmemesine dair

9 Aralık 1903

Bâb-ı Âli
Nezâret-i Dahiliye
İdare-i Matbûât
Aded: 825

Evvelki akşam Tepebaşı Tiyatrosu'nda teşhis olunan piyeste sansür tarafından çıkarılan sözler tekrar edildikten mâadâ ruhsat alınmamış bir monolog irâd edilerek; "Memleket ıslahat talebindedir. Bunu eğer hükûmet yapmaz ise ahali her halde yapacaktır. Zira işbu yaşadığımız zamanda herşey teceddüd etmelidir" yolunda sözler söylenildiği idare-i acizî müfettişleri tarafından verilen raporda ifade kılınmış ve bu misillü muzır sözlerin tefevvühâtı vechen min-e'l-vücûh gayr-ı caiz bulunmuş olduğundan bu yoldaki sözlerin irâdına katiyen meydan verilmemesi için memurîn-i aidesine tenbihât-ı şedide ve müekkide ifası lüzumunun Zabtiye Nezâret-i Celilesi'ne emr ve iş'âr buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 18 Ramazan sene [1]321 ve fi 25 Teşrîn-i Sâni sene [1]319.

Matbûât-ı Dahiliye Müdürü
Hıfzı

Dahiliye Mektubî Kalemi
Tarih: 19 Ramazan sene [1]321 /
26 Teşrîn-i Sâni sene [1]319

Huzur-ı âli-i hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Yazıla

Beyoğlu'nda Tepebaşı Bahçesi'nde Fransız komiği kuklanın sahne üzerinde sureti tisyâr buyurulan varak mündericâtı vechile idare-i lisan eylediği arz ve ihbar kılınmış ve böyle münasebetsiz cümlelerle efkâr ve ezhân-ı âmmenin tesmimine ictisârı gayr-ı caiz bulunmuş olduğundan bu bâbda tahkikât-ı lâzıme ifasıyla böyle münasebetsiz sözler irâdına mahal ve meydan verilmemesi şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlisinden bulunduğu ziver-i dest-i tekrîm olan 25 Teşrîn-i Sâni sene [1]319 tarihli tezkire-i sâmiye-i cenâb-ı Sadâret-penâhileriyle tebliğ buyurulmuştur.

Merkûm komik kuklanın oynayacağı oyunun piyesi nezâret-i acizî sansür memurlarınca muayene ve tedkik olundukta nâ-münasib ve gayr-ı muvâfık görülen sözler çıkarılmış ise de merkûm oyun esnasında hem bu çıkarılan sözler hem de ruhsat alınmamış bir monolog irâd ederek bu miyânda mebhûsün-anh cümleyi telaffuza cür'et eylediği Matbûât-ı Dahiliye İdaresi müfettişleri tarafından ifade olunmuştur. Böyle münasebetsiz şeylere meydan verilmemesi ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i Padişahî Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'ne iş'âr olunmuş ve oyunlara nezâret-i acizîden müfettişler i'zâm edilmekte bulunmuş ise de bu gibi ecnebi oyuncuların böyle hilâf-ı usul hareketleri ve muzır telaffuzât ve tarîfata mübâderetleri hâlinde haklarında bir muamele yapılamamakta olmasından nâşi emr u fermân-ı hümayûn-ı cenâb-ı mülûkâne icab-ı âlisince ba'demâ böyle şeylerin tekerrürüne mahal kalmamak üzere o yolda cür'ette bulunanlar hakkında bir muamele icrası esbâbının istikmâli muktezî bulunduğundan icabının ifası menût-ı müsaade-i aliyye-i cenâb-ı fehâmet-penâhileridir. Ol bâbda.

Gedikpaşa'da bulunan Osmanlı Tiyatrosu'nun ilânı.

İlân üzerinde tiyatro binasının resmî bulunmaktadır.

Refik Ahmet Sevgil, *Yakın Çağlarda Türk Tiyatrosu*, C. I, İstanbul 1934, s. 22

Meşrutiyet'in ilk yılında (1908) sahnelenen Vatan Yahut Silistre oyununda seyirciler
Metin And, Meşrutiyet Döneminde Türk Tiyatrosu 1908-1923, Türkiye İşbankası Yayınları, Ankara 1971, s. 16

ÇAMLICA VE LİBADE MESİRE TİYATROLARI VE KANTOCU KADINLAR

Üsküdar'da Çamlıca ve Libade mesirelerinde oyun icra eden tiyatrolarda resmi tasdikten geçmiş piyes oynatan tiyatrolar haricinde, kanto ve şantöz gibi isimler altında genel ahlaka aykırı hareketler sergileyen kadın şarkıcılara müsaade edilmemesine dair Zaptiye Nezaret-i'nin yazısı

15 Eylül 1904

Bâb-ı Âli

Nezâret-i Dahiliye

İdare-i Matbûât

Aded: 612

Üsküdar'da Libade mesire müste'ciri Edhem bin Rıza mührüyle takdim kılınıp idare-i aciziye havale buyurulan melfûf arzuhâlde Libade mevkiinde Zaptiye Nezâret-i Celilesi'yle idare-i acizinin tasdikini haiz piyeslerle Komik Hakkı Efendi'nin idaresinde bulunan kumpanya tarafından öteden beri Cuma ve Pazar günleri icra-yı lu'biyyât edilmekte olduğu halde Küçük Çamlıca Mesiresi'nde yalnızca tegannî etmekte olan bir şantözün âdâba mugayir ahvâlinde dolayı Küçük Çamlıca ve Libade tiyatrolarında Hasan ve Minakyan Efendilerin kumpanyalarından gayrisinin oyunları nezâret-i celile-i âsafânelerinden verilen emir üzerine zâbitaca men edildiğinden ve ifadât-ı saireden bahisle Hakkı Efendi Kumpanyası'nın dahi isticâr etmiş olduğu Libade tiyatrosunda kemâ-kân icra-yı lu'biyyât etmesine müsaade i'tâsı istid'â kılınmıştır. Bu kumpanyanın icra-yı sanattan men'i hakkında şimdiye kadar Zaptiye Nezâret-i Celilesi'ne bir güne iş'âr-ı âli-i nezâret-penâhileri sebk etmeyip ancak Çamlıca ve Libade mevkilerinde icra-yı lu'biyyât eden tiyatrolarda tegannî edilen kantoların ekserisi tasdiksiz ve münasebetsiz şeyler olduğundan bunların dahi piyesler misillü idare-i aciziye irâe ve tasdik ettirilmeksizin tegannisine ve muganniyelerin mugayir-i âdâb evzâ' ve harekâtına meydan verilmemesi bildirilmiş olmasına ve bu hâl iş'ârât-ı vâkı'anın sû-i tefehhümünden münba'is olduğu melhûz bulunmasına nazaran mezkûr Hakkı Efendi Kumpanyası fi'l-hakika tasdikli piyeslerle icra-yı lu'biyyât eylediği takdirde diğer kumpanyalar gibi bunun dahi icra-yı sanattan men edilmemesi iktizâ edeceğinin nezâret-i müşârunileyhâya emr u iş'âr buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 3 Receb sene [1]322 ve fi 31 Ağustos sene [1]320.

Matbûât-ı Dahiliye Müdürü
Hıfzı

Dahiliye Mektubî Kalemî**Evrak Numarası: 612/2****Tarih: 5 Receb sene [1]322 /****2 Eylül sene [1]320***Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'ne*

Libade mevkiinde Komik Hakkı Efendi'nin idaresindeki kumpanya tarafından nezâret-i celileleriyle Matbûât-ı Dahiliye İdaresi'nin tasdikini hâvî piyeslerle öteden beri Cuma ve Pazar günleri icra-yı lu'biyyât edilmekte olduğu halde Küçük Çamlıca Mesiresi'nde münferiden tegannî etmekte bulunan bir şantözün âdâba mugayir bazı harekâtından dolayı Küçük Çamlıca ve Libade tiyatrolarında Hasan ve Minakyan Efendilerin kumpanyalarından başka kumpanyalar nezâret-i aciziden vuku' bulan iş'âr üzerine zâbıtaca men' edildiğinden bahisle mûmâileyh Hakkı Efendi idaresinde bulunan kumpanyanın dahi isticâr etmiş olduğu Libade Tiyatrosu'nda icra-yı lu'biyyât edilmesine müsaade itâsı Libade Mesiresi müste'ciri Edhem bin Rıza imzasıyla verilen arzuhâlde istid'â olunmuştur. Mezkûr kumpanyanın icra-yı sanattan men'i nezâret-i celilelerine iş'âr olunup ancak Çamlıca ve Libade mevkilerinde icra-yı lu'biyyât eden tiyatrolarda tegannî edilen kantoların ekseri tasdiksiz ve münasebetsiz şeyler olduğundan bunların dahi piyesler gibi Matbûât İdaresi'ne irâe ve tasdik ettirilmeksizin tegannî ettirilmemesi ve muganniyelerin mugayir-i âdâb-ı etvâr ve evzâ'ına meydan verilmemesi bildirilmiş olmasına ve memnû'iyet-i vâkı'a iş'âr-ı sâbıkın anlaşılamamasından münba'is olduğu melhûz bulunmasına binen zikrolunan Hakkı Efendi kumpanyası da fi'l-hakika tasdikli kanto ve piyeslerle icra-yı lu'biyyât eylediği takdirde diğer kumpanyalar gibi bunun dahi icra-yı lu'biyyât eylemekten men' edilmemesi lâzım geleceğinin idare-i mezkûre ifadesiyle beyânına ibtidâr kılındı. Ol bâbda.

Osmanlı Tiyatrosu'nda Selim-i Sâlis piyesi:
Alemdar'ın Sultan Mahmud'a kılınç teslimi
Servet-i Fünûn, 17 Kasım 1910, Sayı: 1015

بلور کمالی

باش کتایت و ارضی

۶۱۹۰

کتابخانه
۱۸۸۹

شماره باشد و برسد اینه عروسی می شود کمال افق در دست عهد شده برسانه تیا توره و
شیرین آینه اویزه اویانه رفعت اعطای افسار کمال صد تیا هیدی اوزرین راضی نشسته
جیدنه شرماتنه یازدین عهد خایه علی فانه اویزه اوقه نیام شده باریک صیاده نیازو
کی وسایط شافت منظره در اینه نظر حقیقت اویزده باشا واقع اویزه اوطه نیام عهد
عبد عبا قلم شرفه در جویز ارضیه ضباب ضوئیه ایجا عیینه اوطه اویزده اوطه عیینه

سنگ
سنگ
سنگ

و برسد اینه عروسی و اینه عروسی

شماره باشد و برسد اینه عروسی
اویانه رفعت اعطای
زبانه شهر باریک صیاد
عوض رفعت شرفه در جویز
بخت نصف الذهب صیاد
و برسد عیینه اینه
ایلیس اوزرین زر در دست
ظهور اینه عیینه
عباده برسد اینه عروسی

RAMAZAN AYINDA DİREKLERARASI'NDA OYUN SAHNELEYECEK TİYATROYA İZİN VERİLMEDİĞİ

Ramazan ayında Şehzadebaşı Direklerarası'nda Alanyalı Kâmil Efendi veresesini idaresinde olan tiyatroda oyun sahnelemek için ruhsat talebinde bulunulması üzerine, Padişahın mübarek Ramazan ayında bu tür sefahatin engellenmesi görüşünde olması sebebiyle tiyatronun ahşap bir binada bulunması gerekçe gösterilerek ruhsat verilmediği

6 Kasım 1904

Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dairesi
6190

Şehzadebaşı'nda Direklerarası'nda Alaiyeli müteveffâ Kâmil Efendi veresesinin uhdesinde bulunan tiyatroda Ramazan-ı şerif esnasında oyun oynanmasına ruhsat itâsı iş'âr-ı sâmi-i Sadâret-penâhileri üzerine Dahiliye Nezâret-i Celilesi'nden Şehremaneti'ne yazıldığı arz-ı hâk-i pâ-yı âli kılınmış olup her vakitten ziyade şehir-i mübarek-i sıyâmda tiyatro gibi vesâit-i sefâhatin men'i lâzımeden olmasına nazaran hakikaten o yolda bir iş'âr-ı vâki olup olmadığından arz-ı atebe-i ulyâ kılınması şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhi icab-ı âlisinden olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 28 Şaban sene [1]322 ve fi 24 Teşrin-i Evvel sene [1]320.

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Tahsin

Bâb-ı Âli
Daire-i Sadâret
Amedi-i Divan-ı Hümayûn
1889

Şehzadebaşı'nda Direklerarası'nda Alaiyeli müteveffâ Kâmil Efendi veresesinin uhdesinde bulunan tiyatroda Ramazan-ı şerifde oyun oynanmasına ruhsat itâsı iş'âr-ı senâverîye binâen Dahiliye Nezâret-i Celilesi'nden Şehremanet-i Celilesi'ne yazıldığı arz-ı hâk-i pâ-yı âli kılınmış ve her vakitten ziyade şehir-i mübarek-i sıyâmda tiyatro gibi vesâit-i sefâhatin men'i lâzımeden bulunmuş olduğundan böyle bir iş'âr-ı vâki olup olmadığının arzı hakkında şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhiyi mübellîğ tezkire-i hususiye-i devletleri alındı.

Direklerarası'nda Alaiyeli Arif Bey'in mutasarrıfı olup cevânib-i erba'ası ve sahnesi kârgir bulunan tiyatroda icra-yı lu'biyyâta müsaade itâsı geçende istid'â olunması üzerine ol bâbda verilen arzuhâlin leffiyle Dahiliye Nezâret-i Celilesi'ne tezkire yazılarak nezâret-i müşârunileyhâca da ale'l-usul emanet-i müşârunileyhâya icra-yı tebligât edilmesi üzerine zikrolunan tiyatronun ahşap ve derûnunda icra-yı lu'biyyâtın mehâlik ve mehâzîrden gayr-ı sâlim olduğu beyânıyla ruhsat-ı matlûbenin münasib olamayacağı emanet-i müşârunileyhâdan cevaben Dahiliye Nezâret-i Celilesi'ne yazıldığı anlaşılmış ve suret-i cereyân-ı hâl bundan ibaret bulunmuş olmakla atebe-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhiye arz-ı mütemennâdır efendim.

Fi 29 Şaban sene [1]322 fi 25 Teşrin-i Evvel sene [1]320.

Sadrazam
Ferid

4744

معدوم حاکم لایه
بقیه دیوانه کله جبه اوله فرانسه افریده مشهور "ساره باریک" صحه ثنائیه وضع ایده جلی سبه الی اولونده دروغویه
"سویپر" و "دور" و "نوشا" نامه کیدک اجناسه ساعده الیه جلی سابه اولونه دجلیکله ایشو سیدده دور
و "نوشا" نامقا استازده موقع ثنائیه وضع ایسه اولیفته دیونکله دخی اجناسه ساعده ایدیکلی حاکمه کیه
و "نوشا" نامقا استازده موقع ثنائیه وضع ایسه اولیفته دیونکله دخی اجناسه ساعده ایدیکلی حاکمه کیه
صحه ثنائیه وضع ایسه جبه باریک اولیفته قله جفه و دروغویه و سوره نام اولیفته ایدیکلی اجناسه جفن مقبیه نخه مهرور
دیک ایستیک انقباضه معده اعصابه فرانسه حاکمه بالورنسی نوزخایم اولیفته ایدیکلی اجناسه جفن مقبیه نخه مهرور
ایه نقشه ایله مهرور لایه نخه افه جلاسه تابع اولیفته شده مقبیه و حاکمه الرن راضه قطره ایضا مقبیه جبه
ایده علیه داد انجیدیه اردو آصفه و لایه کده ۱۸۱۸ هجریه کده دایره یونکلی

الرحمن الرحيم

تاغ قیصر
۴۹
۴۶

[illegible]

İSTANBUL'A GELECEK OLAN MEŞHUR FRANSIZ AKTRİST SARA BERNHARDT

İstanbul'a gelecek olan meşhur Fransız aktrist Sara Bernhardt'ın tiyatrodaki sahneleyeceği oyunlardan bazıları, içeriği dolayısıyla oynatılması yasak olan oyunlardan olduğundan, bunların yerine eskiden beri Fransız tiyatrocularının sahneledikleri ruhsath oyunlardan bazıların sahnelenmesinin uygun olacağına dair

7 Aralık 1904

Bâb-ı Âli
Daire-i Hariciye
Mektubi Kalemi
Aded: 2633

Huzur-ı sâmi-i hazret-i Sadâret-penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir

Yakında Dersâdet'e gelecek olan Fransız aktrislerinden meşhur Sara Bernhardt'ın sahne-i temâşâyâ vaz' edeceği beş-altı oyundan "Le Glon" ve "Sursiyer" ve "Feder" ve "Toska" namındakilerin icrasına müsaade edilmeyeceği beyân olunmuş ve halbuki işbu piyeslerden "Feder" ve "Toska"nın mukaddemâ İstanbul'da mevki'-i temâşâyâ vaz' edilmiş olduğundan ve bunların dahi icrasına müsaade edilmediği halde geride sahne-i temâşâyâ vaz' olunacak bir-iki oyun kalacağından ve "Le Glon" ve "Sursiyer" nam oyunların icrasından feragat edildiğinden bahisle diğer ikisinin oynatılmasına müsaade itâsı Fransız Sefâreti'nden bi'l-iltimâs "Toska" nam oyunun akdemce icrasına ruhsatı mutazammın nüsha-i memhûrede irâe kılınmış olmakla mûmâileyhanın bütün aktar-ı cihanda şâyî olan şöhret-i müktesebesine ve sefâretin iltimâs-ı vâkı'asına nazaran ifa-yı muktezâsı merhûn-ı irâde-i aliyye-i dâver-i efhamileridir. Emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 18 Ramazan sene 1322 ve fi 13 Teşrin-i Sâni sene [1]320.

Hariciye Nazırı
Tevfik

Sadâret-i Uzmâ Mektubi Kalemi
Tarih-i tebyizi: Fi 29 Ramazan sene [1]322 /
fi 24 Teşrin-i Sâni sene [1]320

Hariciye Nezâret-i Celilesi'ne

18 Ramazan sene [1]322 tarihli ve 2633 numaralı tezkire-i devletlerine cevaptır.

Yakında İstanbul'a gelecek olan Fransız aktrislerinden Sara Bernhardt'ın sahne-i temâşâyâ vaz' edeceği piyeslerden "Le Glon" ve "Sursiyer" ve "Feder" ve "Toska" namındakilerin oynatılmasına müsaade edilmeyeceği Zabtiye Nezâret-i Celilesi'nce ifade kılındığı anlaşıp "Feder" ve "Toska" piyeslerinin malum olan mündericâtına nazaran temsiline müsaade edilmemesi tabii bulunduğu ve Fransız kumpanyaları yedinde Ladamar Familya ve Demirhâne Müdürü ve Krokır ve Sako gibi musaddak ve mündericâtı mazarrattan sâlim birçok piyesler mevcut olduğundan bahisle mezkûr piyeslere bedel işbu musaddak oyunların mevki'-i temâşâyâ vaz'ı kabil olabileceğine dair Dahiliye Nezâret-i Celilesi'nden cevaben gelen 26 Şaban sene [1]322 tarihli ve 4171 numaralı tezkire leffen savb-ı devletlerine irsâl kılınmış olmakla icabının icrasına himmet.

بدن زردی و جگر

بائیں کتابت داررہی

५७०५

۲۸۵۲
و بعد از ده ایام بعباده آمده و بر بنای و قوسهای را از وی فرود و رسالت
ایده فکر فرزند بکشته است و از قوسهای و در دیار کعبه ای بنای و قوسهای را ایضا
صفت ایضا و در آن بکری عماره و از و صفت از آن بکری عماره و در بنای و قوسهای را
مردی بود و در بنای بکری عماره و از و صفت از آن بکری عماره و در بنای و قوسهای را
قوسهای و در عماره و از و صفت از آن بکری عماره و در بنای و قوسهای را
صورتی عماره و از و صفت از آن بکری عماره و در بنای و قوسهای را
اولین شد و از و صفت از آن بکری عماره و در بنای و قوسهای را
ایضا و در عماره و از و صفت از آن بکری عماره و در بنای و قوسهای را
صورتی عماره و از و صفت از آن بکری عماره و در بنای و قوسهای را
عمر و از و صفت از آن بکری عماره و در بنای و قوسهای را
نصف و از و صفت از آن بکری عماره و در بنای و قوسهای را
از و از و صفت از آن بکری عماره و در بنای و قوسهای را

YERLİ TİYATRO KUMPANYALARINA TEKRAR RUHSAT VERİLMESİ

İstanbul, Beyoğlu ve Üsküdar'da faaliyet yürüten yerli tiyatro kumpanyaları sefalet içinde yaşarlarken, Avrupa'dan gelen tiyatrocuların servet sahibi oldukları, bu durum yerli tiyatrocuların başka yerlere gitmelerine sebep olduğundan, mevcut kanunlara ve adaba aykırı oyunların sahnelenmemesi ve bu oyunların sansür heyeti kontrolünde ciddi bir şekilde denetlenmesi şartıyla önceden olduğu gibi yerli kumpanyalara ruhsat verilmesine dair irade

20 Temmuz 1906

Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dairesi
3853

Dersâadet ve Bilâd-ı Selâse'de icra-yı lu'biyyât etmekte olan yerli tiyatro ve kumpanyalar efrâdı, zaruret ve sefalet içinde kaldıklarından bahisle isti'tâf etmekte olduklarından ve Avrupa'dan gelen ecnebi tiyatro ve kumpanyaları ifa-yı sanatla istihsâl-i servet ettikleri halde efrâd ve sanatkarân-ı tebaa-i sâdika-i şahaneden bulunan yerli kumpanyalarının mahrumiyeti bu yüzden te'min-i maişet etmekte olmaları hasebiyle kendilerinin hicretini intâc eylemekte olduğundan ve kavânin ve nizâmât-ı mevcude ile mugayir-i âdâb lu'biyyâtın mevki'-i temâşâyâ vaz'ı memnû' ve bunun için suret-i mahsusada müteşekkil bir sansür hey'eti ile memurîn-i zâbita mevcut olarak âdâb-ı umumiyyeye muhalif olanların şediden men'i ile beraber teftişat-ı mütemadiye ve ciddiye ifası dahi mümkün olduğundan bahisle bunların da kemâ fi's-sâbık icra-yı san'at etmelerine müsaade itâsı istizânına dair reside-i dest-i ta'zîm olan 26 Cumâdelevvel sene [1]324 tarihli tezkire-i hususiye-i Sadâret-penâhileri manzûr-ı âli buyurularak politikaya ve âdâb-ı İslâmiye'ye ve sadâkate mugayir oyunlara asla müsaade olunmamak ve icra-yı lu'biyyât edilecek mahal mahdûd bulunmak ve tiyatrolar her vakit sansür ve zâbita hey'etlerinin nezâret ve teftişleri altında tutulmak şartıyla arz ve istizân-ı sâmi-i Sadâret-penâhileri vechile muamele ifası hususuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî şeref-müte'allik buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 28 Cumâdelevvel sene [1]324 ve fi 7 Temmuz sene [1]322.

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Tahsin

YILDIZ SARAYI TİYATROSU İÇİN SATIN ALINACAK EŞYA

Yıldız Sarayı içinde bulunan tiyatro salonu için ihtiyaç duyulan sandalye, yol halısı, perde gibi eşyaların tedariki, padişahın özel görevlilerinden olan Ser-esvabi tarafından bildirilmiş olduğundan, satın alınacak eşyalar için gerekli paramın Hazine-i Hassa'dan karşılanacağına dair tezkire

5 Ekim 1907

Hazine-i Hassa-i Şahane

Tahrirât Kalemî

Aded: 851

Devletli efendim hazretleri

Saray-ı Hümayûn-ı cenâb-ı mülûkânedeki tiyatro mahalli için sandalye ve keçe ve yol halısı ve perde gibi lüzumu olan bazı eşyanın tedarik ve imali ser-esvâbî-i hazret-i şehriyârî cânibinden beyân olunması üzerine Mefrûsât-ı Hümayûn İdaresi ma'rifetiyle keşfettirildikte taleb olunan eşyanın üçbinyediyüzonaltı kuruş sarfıyla tedarik olunacağı anlaşılmış ve müstaciliyetine mebnî bir taraftan da tedarik ve i'tâsına mübâşeret ettirilerek ol bâbdaki keşif defteri leffen arz ve takdim kılınmış olmakla meblağ-ı mezbûrun ale'l-usul muamele-i kalemiyesinin ifası hakkında emr u fermân-ı hümayûn-ı cenâb-ı tâcdârî şeref-müte'allik buyurulur ise mantûk-ı münifine tevfik-i hareket olunacağı muhât-ı ilm-i âli buyurulduktaki emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 27 Şaban sene [1]325 ve fi 22 Eylül sene [1]323

Nazır-ı Hazine-i Hassa

Ohannes

Yıldız Saray-ı Hümayûnu tiyatrosunun tamiri münasebetiyle lüzum görülen eşyanın keşif defteridir.

Cinsi	Fiyatı		Eşya miktarı			Yekûn		İcmal	
	Kuruş	Para	Miktarı			Kuruş	Para	Kuruş	Para
Yün kadife kır-mızı	24		9	Metre		216			
Sargılı bez	3		45	Endaze		135			
Hazeran san-dalye	324		5	Düzine		1620			
Yün halısı			22	Metre					
Istampalı halı	15		103,50	Metre	50	1552	50		
Cerh takımı	3	50	15	Takım		52	50		
Müteferrikası						40			
Yorgancı yev-miyesi	20		5	Eyyâm		100			
Nakden sarfı lâzım gelen								3716	

Teşrifât-ı mebhûse bâlâda müfredâtı irâe olunduğu üzere üçbinyediyüzonaltı kuruş sarfıyla vücuda gelebileceği bi't-tahmin anlaşılmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 29 Ağustos sene [1]323

Keşif Memuru

Başkâtib namına
Mehmed Said

Mefruşât ve Hereke Fabrika-i Hümayûnu Müdürü
Mustafa bin Mehmed Akif

Fransız Tiyatro Aktristi Sara Bernhardt, Kleopatra rolünde, 1891

Fransız aktrist Sara Bernhardt

SALT Araştırma (Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi) FFT, 722030

بلد سرائی
باش کتابت داره

۱۱۱۹

مردودہ چارڈیو کی
دار بہتہ بآردی ویرکوری مویہ ان لمانہ جہ سیماطووف مویہ ان پیرہ صلیو مدلیسی احسان جی یلیفج معاصمہ لدرہ ناک ایفای سرودور
جریون ارادہ نیہ صلیو مہدی لکی اقصای سندن اقصہ اولیو لروکڑد مہدی لکڑدہ اسطیقا و اسطیقا
سرمانہ مہدی لکڑد
کسید

TİYATROCU JEAN TAN VE SİNEMACI JEAN ZOİLER'İN MADALYA İLE TALTİFİ

*Varyete Tiyatrosu direktörü Jean Tan ile sinematograf Jean Zoiler'e Padişah tarafından
Sanayi Madalyası ihsan buyurulduğuna dair irade*

14 Kasım 1907

Yıldız Saray-ı Hümayûnu

Başkitâbet Dairesi

6369

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Varyete tiyatrosu direktörü Mösyö Jean Tan ile sinematograf Mösyö Jean Zoiler'e Sanâyi Madalyası ihsân buyurulduğundan muamele-i lâzîmenin ifası şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhi iktizâ-yı âlisinden olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 8 Şevval sene [1]325 ve fi 1 Teşrin-i Sâni sene [1]323.

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri

Tahsin

بکفوز قاضی

ظلال

مکتوب

عده

۹۱۷

بکفوزده سلطانیه چایخانه است ایضاً تیاروده ارککلر ایله قانیندر برکچ بوندقوی
 حاکمه ابدی بیات اولدنی خبر ویرلدکنده قانیندر ارککلر براراده اولدقوی
 حاکمه ابدی بیات اولدنی قطعیاً منعی بیایدنور
 | بیات

واسلام قانیندرک باقی کیم مورده
 ایمن صاجیه جلوه کرمک سلاله

TİYATRODA ERKEKLERLE KADINLARIN BİR ARADA BULUNMAMASI

Beykoz'da Sultaniye Çayırı'nda inşa edilen tiyatroda erkekler ile kadınların birlikte bulunması yakışık almayacağından bunun kesinlikle yasaklanmasına dair Zaptiye Nezareti'nin yazısı

2 Eylül 1908

Zabtiye Nezâreti

Mektubi Kalemi

Aded: 987

Beykoz Kaymakamlığı'na

Beykoz'da Sultaniye Çayırı'nda inşa edilen tiyatroda erkekler ile kadınlar birlikte bulundukları halde icra-yı lu'biyyât olunduğu ve İslâm kadınların yakışmayacak surette açık saçık bir halde bulunduğu haber verildiğinden kadınlarla erkeklerin bir arada oldukları halde icra-yı lu'biyyât olunmasının katiyyen men'i beyân olunur.

Fi 20 Ağustos sene [1]324

Zabtiye Nazırı

Ferik

خطی

عبد
۸۵

داخله نظارت جلیله

۱
۸۸۶

عظمیو افتم جفری
شیراز مانده واقع تیارو دیو کونه رعت بدیده قادیله و کیم ارکله مضی اولعه اوزره قومیله صد افق لطفه ، ایکی لایب جاور
نیم لایب موفع تاشای قونیله مضی و حاصل اولدک مضی هر هر عزیز دانه و نصف دیری ، بر حریفه عاقله اراجهنی بار ایدو اخیار اولد نقشه
و محل کور قادیله لایب ابرین امانت جوی بولمقده استیله کیفیه ساعت ملذی ارایده امراراه حریفه صد الا مرکز
مجموعه
و محندری
در کما - بولمقده

من ایلده ارضه کله

"İKİ AHBAB ÇAVUŞLAR" OYUNUNUN KADINLARA GÖSTERİMİNİN YASAKLANMASI

Komik Hasan Efendi tarafından Şehzadebaşı'ndaki tiyatroda sahnelenecek olan "İki Ahabab Çavuşlar" isimli oyunun kadınlara gösteriminin yasaklanmasına dair Zaptiye Nezareti'nin yazısı

22 Eylül 1908

Zabtiye Nezâreti
Mektubi Kalemi
Aded: 585

Dahiliye Nezâret-i Cehlesi'ne

Atûfetli efendim hazretleri

Şehzadebaşı'nda vâki tiyatroda bugün saat yedide kadınlara ve gece de erkeklere mahsus olmak üzere Komik Hasan Efendi tarafından "İki Ahabab Çavuşlar" nam lu'b mevki'-i temâşâyâ konulacağı bâ-rapor ihbar olunduğundan ve mahall-i mezkûrda kadınlara lu'biyyât icrasının emsali gayr-i mesbûk ve mahzuru derkâr bulunduğundan men edilmiş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 26 Şaban sene [1]326 ve fi 9 Eylül sene [1]324

Zabtiye Nazırı
Ferik

AHŞAP TİYATRODA ÇIKAN YANGIN

Şehzadebaşı'nda Hasan Efendi'nin oyun oynattığı ahşap tiyatroda hava gazından dolayı yangın çıktığına dair Saadet Gazetesi'nin ilgili haberi üzerine halkın güvenliğinin sağlanması için tiyatroların kargir olarak inşası ve ahşap tiyatrolarda oyun oynatılmamasına dair Şehremaneti'ne yazılan yazı

3 Kasım 1908

Dahiliye Mektubi Kalemi

Tarih: 8 Şevval sene [1]326 /

21 Teşrin-i Evvel sene [1]324

Şehremanet-i Aliyyesi'ne

Saadet Gazetesi'nin 19 Teşrin-i Evvel sene [1]324 tarihli nüshasında Şehzadebaşı'nda Hasan Efendi'nin icra-yı lu'biyyât ettiği ahşap tiyatroda geçen gece havagazı işti'âl ederek epeyce bir mahal muhterik olduğu münderic olduğundan selâmet-i umumiyenin te'mini için tiyatroların kârgir olarak inşasıyla ahşap mahallerde oyun oynattırılmaması hakkındaki mukarrerâta nazaran icab-ı hâlin icrası hususuna himmet.

Saadet Gazetesi

19 Teşrin-i Evvel sene [1]324

Hasan'ın Tiyatrosu

Hava gazının işti'âli

Komik Hasan'ın Şehzadebaşı'nda icra-yı lu'biyyât ettiği ahşap tiyatronun üst kat localarına çıkacak nerd-bânın üst başındaki hava gazının geçen gece işti'âl eylediği ve tahtalara sirayetle epeyce bir mahallin muhterik olduğu işitilmiştir.

Saadet

Şehremaneti'nin iş'ârı ve Şûrâ-yı Devlet'in müteaddid kararı vechile tiyatroların kârgir olarak inşası ve ahşap, salaş yerlerde tiyatro oynattırılmaması lâzımeden bulunduğu halde ne oldukları belirsiz bir takım tiyatrocuların maa't-teessüf mukarrerât-ı vâkı'aya riâyet etmeyerek şurada, burada barakalar kabîlinden bir takım mebânî içinde oyun oynadıkları görülüyor. Tiyatrolar mekteb-i edeb olmak üzere kabul edildiği takdirde piyeslerinin dahi edeb ve terbiye dairesinde tertibi ve ahlâk-ı milliyemize muvâfık surette tahriri iktizâ etmekle beraber oynanılacak yerlerin dahi hıfzıssıhha kavâ'idine tevfiқан inşası ve Hüdâ-nekerde bir harik vuku'unda vesâit-i itfaiyenin, tedâbir-i lâzımenin ittihâzı ve tiyatro kapılarının dahi her türlü ahvâle karşı müteaddid bulunması iktizâ ederken Şehzadebaşı'ndaki tiyatroların bu evsâfı haiz olmadıkları görülmekte bulunduğundan bu bâbda Şûrâ-yı Devlet'çe ittihâz olunan karar-ı musib dairesinde icab eden muamelenin selâmet-i umumiyeye namına Şehremaneti'nce ifasına şiddetle intizâr ederiz.

Şurasını hâtıra olarakta zikredelim: Ahşap tiyatrolarda oynanılan oyundan dolayı bir harik vuku'uyla nüfusça bir zarar vuku'u hâlinde tedâbir-i mukteziyeyi dikkatle ifa etmeyen Şehremaneti mes'uliyet-i kanûniyyeden kurtulamaz.

İşte bir numunesi

Bayramın birinci Pazartesi günü akşamı saat iki râddelerinde Selanik Beyaz Kule Terakki Bahçesi Kışlık Tiyatrosu'nda sinematograf gösterilmekte iken sahne karşısında bir locaya yerleştirilmiş olan sinematograf makinesi elektrik cereyânından muhterik olmuş, ateş localara sirayet etmiştir. Tiyatro hıncahınç dolu idi. Kadınlar, çocuklar ve erkekler büyük bir telaş ile camlı kapılara hücum ettiklerinden kırılan camlardan devrilen masalardan bazı ehemmiyetsiz cerihalarda vuku bulmuşsa da telefât olmadı. Harik derhal söndürüldü.

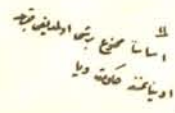

1908 yılından sonra tiyatrocular toplu hâlde
 Yerde oturanlar sağdan: Heraçya Hanım, Burhaneddin Bey, Rap Salâhaddin,
 İskemlede oturanlar sağdan: Eliza Binemeciyan, Muvahhid Bey, Madam Binemeciyan, Kemal Dâverî Bey,
 Fehim Efendi'nin oğlu Münîf Bey, Muharrir Şehabeddib Süleyman Bey
 Ayaktakiler sağdan: Şair Tahsîn Nahit Bey, İ. Gâlib Bey, Şadi Bey,
 Şehper Hanım, Fehim Efendi, Arşaluis, Adriyen Hanım,
 Refik Ahmet Sevensil, *Yakın Çağlarda Türk Tiyatrosu, C. I, İstanbul 1934, s. 81*

[illegible]

[کوفتہ اور ہون و روم ۳ جلد]

۱. (مباحث مقدمه)
 ۲. (الفبای و کلمات و لغات و اصطلاحات و آراء و افکار و
 ۳. (تاریخ و جغرافیه و احوال و تمدن و فرهنگ و ادب و
 ۴. (فلسفه و علم و هنر و ورزش و تفریح و معارف و
 ۵. (تاریخ و جغرافیه و احوال و تمدن و فرهنگ و ادب و
 ۶. (فلسفه و علم و هنر و ورزش و تفریح و معارف و
 ۷. (تاریخ و جغرافیه و احوال و تمدن و فرهنگ و ادب و
 ۸. (فلسفه و علم و هنر و ورزش و تفریح و معارف و
 ۹. (تاریخ و جغرافیه و احوال و تمدن و فرهنگ و ادب و
 ۱۰. (فلسفه و علم و هنر و ورزش و تفریح و معارف و

9.

[illegible]

BAYBURT'TAN KOVULAN TİYATRO KUMPANYASI

Tiyatro sahnelemek üzere gittikleri Bayburt'ta bir vaiz ve yanında talebeleri tarafından engellendiklerine, bir Ramazan gecesi aynı vaizin ahaliyi kışkırtarak kendilerini Bayburt'tan sürdüklerine dair Osmanlı Tiyatrosu Müdürü Ali Rıza Bey'in şikâyeti / Edep ve kanun dairesinde oynanan tiyatrolara engel olmaya çalışanlar hakkında kanuni işlem yapılması gerektiğine dair Dahiliye Nezâret-i'nin Erzurum Vilayeti'ne yazısı

16 Ocak 1909

Dahiliye Nezâret-i Celilesi Cânib-i Âlisi'ne

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Fi 13 Teşrin-i Sâni sene [1]324 ve fi 2 Zilkade sene [1]326 tarihli ve 5210 numara[lı] İkdâm Gazetesi'nin üçüncü sahifesinin son sütunlarında Bayburt'ta talebe-i ulûmdan Eşenesli lâkabıyla mütearef birinin heyecan-amiz vaazlarla ahaliyi Kânûn-ı Esasî aleyhine tahrik eylediği halde hükümet-i mahalliyece hiçbir tedbir ittihâz olunmadığı Ermenice Aravlık Gazetesi'yle münteşir mektupta muharrer olduğu ve Bayburt Kazası'ndan Dahiliye Nezâret-i Celilesi'ne Bayburt'tan Dahiliye Nezâret-i Celilesi'ne keşide kılınan telgraf mütâlaa-i acizî oldu. Güya tiyatroya gidenleri hoş görmeyenler içinde bu vaizin de bulunduğu nazarın tiyatro müdürünün menfaatine tevâfuk etmeyen şu halde Kânûn-ı Esasî'nin aleyhinde bir mahiyet verilerek gazeteye oyun müracaat edilmiş olması muhtemeldir cevabı itâ olunmuş halbuki tiyatro müdürü böyle bir mektub yazılmadığı gibi yazmaya da teşebbüs etmemiş olduğu cihetle şimdi vuku'-ı hâli yazmaya mecbur oldum. Ramazan-ı şerifden iki gün mukaddem otuz lirayı mütecâviz deynle oniki kişiden mürekkep kumpanyayı aciziyle Bayburt Kazası'na gelerek şerefiyle müşerref olduğumuz Kânûn-ı Esasî'nin onüçüncü maddesine tevfikân Sanâyi'-i Nefise'den ma'dûd olan tiyatroculuk icrasının müsaadesine müteaddid istid'âlarımın Bayburt'ca mütehakkim ma'rûf ve hatırşinas talebe-i ulûmdan Eşenesli Vâiz Mustafa Efendi yine kendisine mümâsil talebe-i ulûmdan İbrahim Efendi ve Said Efendi ve sairlerini celble Meclis-i İdare-i Kaza'da itiraz ederek icra-yı sanatımıza müsaade ettirmediği gibi ve buna da kanaat etmeyerek Ramazan-ı Şerifin onsekizinci gecesi teravihten sonra Vâiz Mustafa Efendi tarafından ahaliyi tahrik ile "Tiyatrocuları kolundan tutup atacağım. Cümleden benimle beraber geleceksiniz" diyerek ahaliyi teşvik ile elli-altmış kişiyi mütecâviz ahalinin ellerine bir bir asa vererek adeta barbarcasına sâkin olduğumuz otele hücum edecekleri sırada kaza Kaymakam Vekili Hamdi Beyefendi tarafından fakirleri devriye vasıtasıyla sual olundukta "Tiyatrocuları süreceğiz" demeleri üzerine devriye tarafından "Merak etmeyiniz. Şimdi celb eder buradan göndeririz" diyerek en sonra masârıf-ı rahiyemin belediye idare-i behiyyesinden itâsına dair taleb eylediğim istid'âmın zahrına tiyatrocuların celbiyle şimdi buradan teb'id olunmaklığımız hususu polis komiserlik vekâletine emr u havale olunarak kulları hükûmete celb ile "Şimdi buradan muhafazaten çıkacaksınız" biz de "Sürgün müyüz ki gece saat dörtte yola çıkalım" demiş isem de "Evet, hocalar öyle istiyorlar" cevabı verildi. "Biz bir tarafa gece gidemeyiz. Zira medyûnuz. Kânûn-ı Esasî ilân olundu, hürriyet her şahsa bahş olundu Kânûn-ı Esasî'nin dokuzuncu maddesi ahkâmınca kimsenin hürriyet-i şahsiyesine müdahale olunmayıp iffet dairesinde istediğim şehirde oturmağa hür ve serbestim" dedim ise de "Bu gece bu şehirden sürgün gideceksin" diyerek ahali ve devriye olduğu halde sâkin olduğum otele gelerek bir taraftan eşyalarımız medyûn bulunduğu otelci tarafından zabtolunmak gibi arabalarla uğraşmakta iken rûfekâlarımın birkaç tanesi o gece havfından firar ederek üç zükûr ve üç inâs ve iki tane bir bir yaşında sıbyân olduğu halde kaldım. Bir kısmı öküz arabasına ve bir kısmı mâşiyen ve bir taraftan şita hükmünü icra etmekte olduğu halde saat gece sekizde şehir

derûnundan tard ve ihraç olunduk. Bu ise adalet-i kanuniye mugayir bulunduğundan hukuk-ı kumpanyamın muhafazası zımnında hakikat-i hâli yazmağa mecbur oldum bunların hakikat-i hâl olduğu Bayburt Kazası'nda bulunan kâffe-i kahraman zâbitândan isti'lâm olundukta hakikat-i hâl meydana tezâhür edeceğinden kanunen lâzım gelen muamelenin icrasını taleb veistirhâm eylerim. Kulları Bayburt'tan teb'id olunduğumdan doğru Erzurum Vilâyeti'ne gelerek kemâl-i âdâb ve iffet dairesinde bir mâhı mütecâviz vatana ve millete müfid Kemal Bey'in âsâr ve tercümelerinden; "Akif Bey", "Zavallı Çocuk", "Vatan", "Sezar Borciya", "İstibdad ve Jöntürk" ve bunlara mümâsil piyeslerle icra-yı san'at ederek bugün kâmilen Erzurum Vilâyeti'nde zâbitân ve ahalinin mazhar-ı teveccühü olarak ancak idare-i maişetimizi te'min eylemekteyim. Buradan hitâm-ı lu'biyyâtta hasbe'l-mecburiye yolum tekrar Bayburt Kazası olacağından Bayburt'ça hâla medyûn bulunduğum için mağduriyetimden himaye ve vikâye buyurulmaklığımı istirhâmla mürûrümde yine bir hakarete meydan verilmemesi hususu zımnında işbu istid'â-yı acizîyi tahrîre ictisâr eyledim. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül'-emrindir.

Fi 30 Teşrin-i Sâni sene [1]324.

Erzurum Vilâyeti'nde
Millet Bahçesi'nde
Osmanlı Tiyatrosu Direktörü
Ali Rıza

Dahiliye Mektubi Kalemî
Evrak Numarası: 149/1771
Tarih: 23 Zilhicce sene [1]326 /
3 Kânûn-ı Sâni sene [1]324

Erzurum Vilâyet-i Celilesi'ne

4 Kânûn-ı Evvel sene [1]324 tarihli ve yüz kırk dokuz numaralı tahrîrât-ı aliyye-i dâverileri cevabıdır.

Tiyatro esasen memnû' bir şey olmadığı cihetle oynanmasına hükûmet veya ahali tarafından mümâna'at edilmesine mahal olmayıp şâyed ihtisasât-ı diniye [ve]ya milliyeye dokunacak oyun verilmek istenilirse onun hükûmet-i mahalliyece men'i tabii ve ahali cânibinden tecavüzât vuku bulursa mütecâsirleri hakkında muamele-i kanuniye icrası muktezî bulunmakla ber-minvâl-i muharrer ifa-yı muamele buyurulması bâbında ol bâbda.

Tiyatrocu Komik Ali Rıza Efendi
Refik Ahmet Sevengil, *Yakın Çağlarda Türk Tiyatrosu*, C. I, İstanbul 1934, s. 63

عائنه
او کمره
پوشاده
اصول

KADINLARA MAHSUS TİYATRO VE KONSERE İZİN VERİLMEDİĞİ

Kadıköy'de bir tiyatrodaki kadınlara mahsus olmak üzere oyun sahnelenmesi uygun görülmediğinden oyunun ertelendiğinin gazetelerle ilan edilmesi ve Kurbağahdere'de Derebağı Bahçesi'nde kadınlar için konser verilmesinin uygun olmadığına dair Dahiliye Nezareti'nin yazısı

5 Mayıs 1909

Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'ne

Saadetli efendim hazretleri

Önümüzdeki Cuma günü Kadıköy'nde kadınlara mahsus olmak üzere bir tiyatrodaki oyun verileceği mesmû' olup halbuki bu esnada kadınlara oyun verilmesi gayr-ı caiz görülmüş olmakla men'i ve oyunun te'ehhür ettiğinin cerâid-i yevmiye ile de ilânı bâbında emr u irâde efendim hazretlerindir.

Fi 20 Nisan sene [1]325.

Üçüncü Ordu ve Hareket Ordusu Kumandanı
Birinci Ferik
Mahmud Şevket

*

Mektubî Kalemî'ne Mahsus

Sıra Numarası: 210

Tarih-i tebyizi: 20 Nisan sene [1]325

Üsküdar Mutasarrıfı'na

Önümüzdeki Cuma gününde Kadıköy'nde kadınlara mahsus olmak üzere bir tiyatrodaki oyun verileceği mesmû' olduğundan ve bu esnada kadınlara oyun verilmesi gayr-ı caiz görüldüğünden men'i Üçüncü ve Hareket Ordusu Kumandanlığı'ndan izbâr buyurulmakla icabının serî'an ifa ve keyfiyetin inbâsı

Telgrafnâme

Mahreci: Paşakapısı

Tarih: 22 Nisan sene [1]325

Müsta'celdir

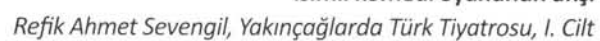
Zabtiye Nezâret-i Aliyyesi'ne

Kurbağalı'da Derebağı Bahçesi'nde bir tarafında inâs için etrafı fazla muhât olmak şartıyla içinde saz takımı ile icra-yı ahenk edilmesine ruhsat i'tâsı caiz olup olmayacağının şimdi iş'âr buyurulması ma'rûzdur efendim.

Fi 22 Nisan sene [1]325.

Üsküdar Mutasarrıfı
Kâzım

İnâsa mahsus olmak üzere şimdilik böyle umumî mahallerde saz çalınmak, tiyatro oynatılmak muvâfık değildir.

سعادتمند افتم حضرت
 اقور برهادرید بهکده « عبدالله » نه نه نرتب و خیر اونه برادری موقع تماشایه وضع اید هکی استخبارت دینیده مندر
 او بوند شوموه ده فتم مناسب اور فتم بیاید او نور اید باید امر وارده افتم حضرت نیکر
 حکیم دوزخ و ماه
 رعی و لعه
 ۱۸۸۵

تعمیم ۹۱
۲۲۱
۹۱/۹۱
۲۲۱

	اوراقی	دو سیدہ
	نوروزی	نوروزی
۱۰۸	۱۱۵	۱۲۷
۱۰۹	۱۱۶	۱۲۸

"ABDÜLHAMİD" İSİMLİ OYUNUN YASAKLANMASI

*Aktör Burhaneddin Bey'in "Abdülhamid" isimli oyunu sahnelemesinin uygun olmayacağına
dair Hareket Ordusu Kumandanı Mahmud Şevket Paşa'nın yazısı*

22 Mayıs 1909

Zabtiye Nezâret-i Aliyyesi'ne

Saadetli efendim hazretleri

Aktör Burhaneddin Bey'in "Abdülhamid" namında tertib ve tahrir olunan bir oyunu mevki'-i temâşâyâ vaz' edeceği istihbâr olunduğundan mezkûr oyunun şu sırada men'i münasib olacağı beyân olunur. Ol bâbda emr u irâde efendim hazretlerininindir.

Fi 8 Mayıs sene [1]325.

**Hareket Ordusu Kumandanı
Birinci Ferik
Mahmud Şevket**

*

Mektubi Kalemî'ne Mahsus

Sıra Numarası: 1043

Tarih-i tebyizi: 9 Mayıs sene [1]325

Ta'mim

Aktör Burhaneddin Bey'in "Abdülhamid" namında tertib ve tahrir olunan bir oyunu mevki'-i temâşâyâ vaz' edeceği istihbâr olunduğu beyânıyla mezkûr oyunun şu sırada men'i münasib olacağı Hareket Ordusu Kumandanlığı'ndan bâ-tezkire izbâr ve keyfiyet icab edenlere tebliğ ve iş'âr edilmiş olmakla idare-i aliyye/behiyyelerince de icra-yı icabı bâbında.

225

ZB, 603/35

TİYATRO OYUNLARINDAN DARÜLACEZE'YE VERİLEN AİDAT

Tiyatrolarda sahnelenen oyunlardan Darülaceze'ye verilmesi lazım gelen aidatı vermek istemeyen yabancı kumpanyaların mensup oldukları elçiliklere tebligat yapılması, Beyoğlu ve Tepebaşı'nda oyun icra eden kumpanyalar daimî olmayıp yaptıkları mukaveleye göre üç-beş oyun oynayıp gittikleri, yerli kumpanyaların ise haftada ya da ayda bir iki oyun verdikleri, mevcut bulunan kumpanyalar müdürleri ile tiyatro kiraclarına yetkili memurlar gönderilerek aidatların alınmasına dair Beyoğlu Mutasarrıfı ve Zabtiye Nezareti'nin yazıları

8 Haziran 1909

Beyoğlu Mutasarrıflığı

Aded: 234

Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'ne

Atûfetli efendim hazretleri

İcra olunan lu'biyyât hâsılâtından istifası lâzım gelen Darülaceze aidatını vermekten istinkâf eden ecnebi tiyatro ve kumpanyalarına mensub oldukları sefâretlerce tebligât icrasıyla aidat-ı mezbûrenin te'diye ettirilmesi Hariciye Nezâret-i Celîlesi'ne yazılmış olduğundan Darülaceze aidatının gerek ecnebi ve gerek Osmanlı kumpanyalarından ber-muceb-i nizâm tahsili esbâbının Şehremaneti'yle bi'l-muhâbere müceddeden istikmâli Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden cevaben iş'âr ve keyfiyet emanet-i müşârunileyhâya izbâr kılınmış olduğuna dair şeref-vârid olan 25 Mart sene [1]325 tarih ve kırk dört numaralı tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhileri üzerine lede'l-havale Beyoğlu'nda ve Tepebaşı'nda lu'biyyât icra eden tiyatro kumpanyaları daimi olmayıp tiyatro müste'cirleriyle mukâveleye göre bazı kumpanya üç ve beş oyun veya daha ziyade verdikten sonra gitmekte ve yerli kumpanyalarda haftada veyahud ayda bir-iki oyun bu tarafta ve birkaç oyunda İstanbul cihetinde vermekte olduğundan el-yevm mevcut olan kumpanyalar direktörleriyle tiyatrolar müste'cirlerine Darülaceze aidatının muntazaman itâsı işbu emre müsteniden tebliğ olunmuş ve aranılan aidat miktarı kimlerin borcu olduğu buraca bilinmemekte bulunmuş olduğundan memur-ı mahsus tarafından müracaat vuku'unda aidatın istifası hususunda muâvenet-i mukteziye ifası tabîi bulunduğu Merkez Polis Komiserliği'nden ifade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 18 Cumâdelevvel sene [1]327 ve fi 24 Mayıs sene [1]325

Beyoğlu Mutasarrıfı namına
Mazhar

*

Mektubi Kalemî'ne Mahsus**Sıra Numarası: 1439****Tarih-i tebyizi: 26 Mayıs sene [1]325***Dahiliye Nezâret-i Celilesi'ne*

Makam-ı sâmi-i fahîmânelerinden mevrûd 22 Mart sene [1]325 tarihli ve 91 numaralı tezkire cevabıdır.

İcra olunan lu'biyyât hâsılâtından istifası lâzım gelen Darülaceze aidatını i'tâdan istinkâf eden ecnebi tiyatro kumpanyalarına mensub oldukları sefâretlerce tebligât ifasıyla aidat-ı mezbûrenin te'diye ettirilmesi Hariciye Nezâret-i Celilesi'ne yazıldığından bahisle Darülaceze aidatının gerek ecnebi ve gerek Osmanlı kumpanyalarından ber-mûceb-i nizâm tahsili esbâbının istikmâli izbâr buyurulması üzerine keyfiyet iktizâ edenlere tebliğ olunmuştu. Bu kere Beyoğlu Mutasarrıflığı'ndan alınan tezkire-i cevabiyede Beyoğlu'nda ve Tepebaşı'nda lu'biyyât icra eden tiyatro ve kumpanyaları daimi olmayıp tiyatro müste'cirleriyle olunan mukâveleye göre bazı kumpanya üç-beş ve daha ziyade lu'biyyât icra ettikten sonra gitmekte ve yerli kumpanyalarda Beyoğlu cihetinde haftada veya ayda bir-iki ve İstanbul cihetinde birkaç lu'biyyât icra etmekte olduklarından el-yevm mevcut bulunan kumpanyalar direktörleriyle tiyatro müste'cirlerine Darülaceze aidatının muntazaman i'tâsı lüzumu tebliğ edilmiş ise de aranılan aidat miktarı kimlerin zimmetinde bulunduğu bilenemediğinden bahisle memur-ı mahsus tarafından müracaat vuku'unda aidat istifası hususuna muâvenet ifası tabii idüğü izbâr kılınmış olmakla ol bâbda.

Musahipzade Celal Bey (1868-1959)
İstanbul Şehir Tiyatroları Üsküdar Sahnesi'ne adı verilmiş olan
Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi tiyatro oyunu yazarı
SALT Araştırma (Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi) FFT, 753014

74

TİYATRO SALONLARINDA HAREMLİK-SELAMLİK UYGULAMASI

Abdurrezzak Efendi'nin Kadıköy'de Yoğurtçu Çeşmesi'ndeki tiyatrosunda ve arzu eden diğer tiyatrolarda salonun paravanla ikiye ayrılarak kadın ve erkeklerin ayrı bölümlerde oyun izlemesine müsaade edilmesine dair Zabtiye Nezareti'nin yazısı

11 Temmuz 1909

Mektubi Kalemi'ne Mahsus

Sıra Numarası: 279

Tarih-i tebyizi: 28 Haziran sene [1]325

Üsküdar Mutasarrıfın-i Behiyyesi'ne

Taht-ı isticârında bulunan Kadıkaryesi'nde Yoğurtçu Çeşmesi'nde vâki tiyatronun her iki taraf görünmeyecek surette kaplama ile bulunarak erkek ve kadınlara birlikte icra-yı lu'biyyât etmesine müsaade olunmasına dair Abdürrezzak Efendi tarafından verilen arzuhâl leffen irsâl kılındı. Kadın ve erkeklere ayrı ayrı oyun oynandığı cihetle hemen her gün Kadıkaryesi'nde ve sair tiyatro olan mesirelerden oyun eksik olmamasına ve bu sebeble memurîn-i zâbitanın bir kısmı da bunlarla meşgul bulunmasına mebnî tiyatroların böyle kaplama ile ortadan ikiye bölündüğü halde kadınlar ayrı bulunacaklarından mahzur olmayacağı gibi oyunlar Cuma ve Pazara inhisâr eyleyeceğine binâen mazbûtiyet daha ziyade te'min edileceği melhûz olunmakla mûmâileyh Abdurrezzak Efendi'ye ve bu suretle erkeklerle kadınların tiyatro dahilinde oturacakları mahalleri muntazam surette bölme ile tefrik ederek icra-yı lu'biyyâtı arzu eden diğer tiyatrolara müsaade i'tâsında mahzur olmayacağı bâbında.

۴۷۹

باریک اندک خطری
 آید بمانده جزای لسانیه ساعده و درین مجموعه سعاد و در سعاد
 انصاف مقامی است حدیثی و در سعاد و در سعاد و در سعاد و در سعاد
 تقدیر و تقدیر و تقدیر و تقدیر و تقدیر و تقدیر و تقدیر و تقدیر
 مرگ و مرگ و مرگ و مرگ و مرگ و مرگ و مرگ و مرگ و مرگ و مرگ
 تقدیر و تقدیر و تقدیر و تقدیر و تقدیر و تقدیر و تقدیر و تقدیر

ERZİNCAN'DA TİYATROYA TEPKİ

[Daha önce ulema ve halkın baskısı sonucu Bayburt'tan kovulan] Osmanlı Tiyatrosu Müdürü Ali Rıza'nın kumpanyasının bu defa Erzincan'da oyun icra etmesine izin verilmediği, eşyalarının zabt edilerek kendilerinin sokağa atıldığı ve perişan bir halde olduklarına dair Ali Rıza Bey'in şikâyet dilekçesi / Erzincan'da ulema ve şeyhlerin çalgı ve oyun türü eğlencelerin yasaklanması yönündeki ortak talepleri ve halkın irfan seviyesi göz önüne alınarak bahsedilen tiyatro kumpanyasının Ramazan'da oyun icra etmesine müsaade olunmadığına dair Erzurum Vilâyeti'nin yazısı

26 Ekim 1909

Telgrafnâme

Mahreci: Erzincan

Tarih: 25 Eylül sene [1]325

Deraliyye'de Atebe-i Ulyâ'ya

Burada istibdâd var. Kânûn-ı Esasî yok. San'at tezkiremiz red, eşyamız zabt, müracaatımızın cevabı minder altı, hamamda cami dibinde menhiyyat, kahvelerde çalgı, kumar, oyun, gayr-ı meşrû'. Emirlerine muvâfakat etmediğimizden sokağa atıldık. Irzımız pâ-y-mâl olacak, otuz lira medyûnum. Avuç açarak dileniyoruz. Vatanımızda ekmek yemeyelim mi? Terahhumen mağduriyetten vikâye olunmaklığımıza emr u irâde buyurulması müsterhamdır. Fermân.

24 Eylül sene [1]325.

Osmanlı Tiyatrosu
Direktörü Ali Rıza

Erzurum Vilâyeti
Mektubî Kalemî
Aded: 472

Hulâsa-i mündericât: Tiyatrocu Ali Rıza hakkında

Dahiliye Nezâret-i Aliyyesi'ne

Nazır Beyefendi Hazretleri

Erzincan'da icra-yı lu'biyyât etmesine müsaade olunmadığı için mutazarrır ve perişan olduğundan bahisle icra-yı icabı niyazını hâvî Osmanlı Tiyatrosu Direktörü Ali Rıza imzasıyla makam-ı sâmi-i Sadâret-penâhiye ve nezâret-i aliyyelerine takdim olunup mazrûfen tevdi' buyurulan iki kıt'a telgrafnâme manzûr-ı dâ'iyânem olarak leffen ve iadeten takdim kılındı. Bu taraflarda çalgı ve lu'biyyâtın men'i ulema ve meşâyih-i mahalliyenin müstereken vuku bulan taleb ve arzuları üzerine seviye-i irfan-ı mahalliyenin nazar-ı dikkate alınmasından dolayı merkûmun Ramazan-ı şerifde icra-yı lu'biyyât etmesine müsaade edilmediği kayden anlaşılmış ve keyfiyet makam-ı vilâyetten 10 ve 28 Eylül sene [1]325 tarihli telgrafnâme ve tahrirât ile tafsilen taraf-ı âli-i nezâret-penâhîlerine arz ve izbâr kılınmış olduğu ma'rûzdur efendim.

Fi 12 Şevval sene 1327 ve fi 13 Teşrin-i Evvel sene 1325.

Erzurum Valisi namına naib
Mühür

١٢٥١

[illegible]

مَدِينَةُ الْقُدْسِ

بہار علی منہ خفہ یا رجا . ۱۰۰

TİYATROLARDA KANTOCULUĞUN YASAKLANMASI TEKLİFİ

Beyoğlu'nda "göbek atan - gerdan kıran" kantocuların gösteri icra ettikleri tiyatrolara zararlı ve sefil insanların aşırı rağbet gösterdikleri ve bu tiyatroların adeta içkili-çalgılı kahvehane (Kafeşantan) şeklini aldıkları, Osmanlılığı Beyoğlu'nda ve Galata'da pek çirkin gösteren bu çeşit tiyatroların rezilliğini önlemek için Osmanlı tiyatrolarında kantoculuğun kesinlikle yasaklanması gerektiğine dair Beyoğlu Mutasarrıfı'nın yazısı

29 Aralık 1909

Beyoğlu Mutasarrıflığı
Aded: 1251

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Vekâlet-i Aliyyesi'ne

Saadetli efendim hazretleri

Beyoğlu cihetinde Hasanlar, Şevkiler oyun verdikleri zaman birçok da esâfilden toplanıyor ve bu tiyatrolar adeta biraz müstesnasıyla mecma-ı haşerât oluyor. Dikkat ettim, bunların çoğu göbek atan, gerdan kıran kantocular için geliyor. Zâten bu kantocularla bu tiyatrolar birer kafe şantan şeklini alıyor. Bu haşeratı kısmen dağıtmak ve Osmanlılığı Beyoğlu'nda ve Galata'da pek çirkin surette gösteren, bu nev' tiyatroların rezâ'ilini tahdid etmek için Osmanlı tiyatrolarında kantoculuğu katiyyen men eylemek lâzım gelir. Tedbir-i umumî olmak üzere ehemmiyetle arz-ı keyfiyet edilir. Ol bâbda emr u irâde efendim hazretlerindir.

Fî 16 Zilhicce sene [1]327 ve fî 16 Kânûn-ı Evvel sene [1]325

Beyoğlu Mutasarrıfı
Muhiddin

باغیالی

دائرة خیار جمیع

تتم فیروس

۸۵

عفو - سحر حقیقت حدیث تباری

کتابخانه
دائرة خیار جمیع
تتم فیروس
۸۵

مردود و شکسته لرید -
ارباب عثمانی بی یارسی کی برده غارت خاندیرم اوزره اوزره کوه تباردی مدیری مسیح انطونیه اید معادن مسیح نور
عقاب خفگی کی اخلاص و نور اتری اولره ارباب عثمانیه دغانم اندینک محمول هادی اولر برارک فریاد کور تباردی
صوت تاشیه وضع اید هر یکی دتاریخ ارباب عثمانیه ده بر دور نویسه کت اید جیت اولر بویضت فرانسه ده هسده تار
هسل اید هر یکی بیلم مولی الی اماره مسیح انطونیه اوجی رتبه دیو مجیدی و مسیح نور در دنج رتبه دیو عثمانیه شتره اید خطی قدیر
نساج اولر اوجی یار خاندیرم سینه استغیثه صوت اشعار نرسه فخرانه رتبه دیو اید تقوییه بوللیانی تقدیر
اثرک بولضم طوق مودج تاشیه وضع دکیه مولی اربابک اولر جود نای عاصف سیه اولر دیو خضره رتبه تاشیه حیات
حدیث تباردی ارباب مسیح تباردی [۸۵] محقق می د [۸۵] تباردی

خارجی طایفه
صحه

عفو - سحر حقیقت حدیث تباری
یار سده کانه اوزره کوه تباردی
دتاریخ اوزره ارباب عثمانیه
یار سده هسده تاشیه وضع
حدیث تباردی ارباب مسیح تباردی

کتابخانه
دائرة خیار جمیع
تتم فیروس
۸۵

OSMANLI TİYATRO ESERİNİN PARİS'TE SAHNELENMESİ

Osmanlı edebiyatını Paris'te tanıtmak üzere Odeon Tiyatrosu Müdürü Mösyö Antuan ile muavini Mösyö Fever'in, Ganem Efendi'nin bir eserini sahneleyecekleri, Osmanlı edebiyat tarihinde bir devir açacak bu girişimin Fransa'da iyi bir etki bırakacağından Mösyö Antuan'ın Üçüncü Rütbeden Mecidi ve Mösyö Fever'in Dördüncü Rütbeden Osmanî nişanları ile taltiflerine dair irade

1 Şubat 1910

Bâb-ı Âli
Daire-i Hariciye
Kalem-i Mahsus
85

Huzur-ı sâmi-i hazret-i Sadâret-penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i keminelidir

Edebiyat-ı Osmaniyyeyi Paris gibi bir belde-i irfanda tanıttırmak üzere Odeon Tiyatrosu Müdürü Mösyö Antuan ile muavini Mösyö Fever'in Osmanlılar hakkındaki ihlası ve meveddetleri eseri olarak üdebâ-yı Osmaniyye'den Ganem Efendi'nin mahsul-i hâmesi olan bir eserin kariben mezkûr tiyatroda sahne-i temâşâya vaz' edileceği ve tarih-i edebiyat-ı Osmaniyyede bir devr-i nüviş küşâd eyleyecek olan bu keyfiyetin Fransa'da hüsn-i te'sir hâsıl edeceği beyânıyla mûmâileyhimâdan Mösyö Antuan'ın üçüncü rütbeden mecidi ve Mösyö Fever'in dördüncü rütbeden Osmanî nişanları ile taltifleri münasib olacağı Paris Sefâret-i Seniyyesi'nden iş'âr kılınmıştır. Suret-i iş'âr nezd-i sâmi-i fahimânelerinde dahi rehîn-i tasvîb buyurulacağı takdirde eserin bir hafta zarfında mevki'-i temâşâya vaz'ına değin mûmâileyhimânın ol vechile nail-i âtîfet-i seniyye olmaları hususuna delâlet-i celile-i cenâb-ı Sadâret-penâhileri râyegân buyurulmak bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 18 Muharrem sene [1]327 ve fi 17 Kânûn-ı Sâni sene [1]325.

Hariciye Nazırı
Rifat

Bâb-ı Âli
Daire-i Sadâret
Meclis-i Vükelâ ve Maruzat Kalemî
3153

Atüfetli efendim hazretleri

Paris'te kâin Odeon Tiyatrosu Müdürü Mösyö Antuan ile muavini Mösyö Fever'in Osmanlılar hakkındaki hissiyât-ı ihlâs-şiarına ve meveddet-kârâneleri cümlesinden olarak oraca edebiyat-ı Osmaniyyeyi tanıttırmak üzere üdebâ-yı Osmaniyye'den Ganem Efendi'nin bir eserinin kariben mezkûr tiyatroda sahne-i temâşâya vaz'olunacağından ve bu keyfiyetin Fransa'da hüsn-i te'sir husûle getireceğinden bahisle Paris Sefâret-i Seniyyesi'nden vuku bulan iş'âr mûcibince mûmâileyhimâdan Mösyö Antuan'ın üçüncü rütbeden mecidi ve muavini Mösyö Fever'in dördüncü rütbeden Osmanî

nişan-ı zî-şânları ihsânlarıyla taltifleri hakkında Hariciye Nezâret-i Celilesi'nin tezkiresi leffen arz ve takdim olunmakla irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî ne vechile şeref-müte'allik buyurulur ise mantûk-ı münîfi infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 19 Muharrem sene [1]328 fi 18 Kânûn-ı Sâni sene [1]325.

**Sadrazam
Hakkı**

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûfuyla beraber manzûr-ı âli buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileri üzerine mucebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahi şeref-sudûr buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 20 Muharrem sene [1]328 fi 19 Kânûn-ı Sâni sene [1]325.

**Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Halid Ziya**

Tiyatro Çevirmen ve Yazarlarından Rezaizade Ekrem
Şehbal, 14 Şubat 1913 No:90

افسانہ نامہ اور افسانہ نامہ
افسانہ نامہ

AHŞAP VE TEK KAPILI MEKÂNDAN TİYATRO OYNATILDIĞINA DAİR ŞİKÂYET

Vezneciler Caddesi'ndeki tiyatronun ahşap bilet gişesinin zorla yıktırılıp kargir yaptırıldığı ve bu yüzden çok masraf edildiği halde, tavan ve locaları ahşap olan ve sadece bir tane kapısı bulunan ve caddeye bakan pencereleri zeminden bir metre yüksek olması gibi mahzurları bulunan Fevziye Kiraathânesi'nde tiyatro oynatılmasına Şehremaneti'nce göz yumulduğuna dair Nazif isimli kişinin şikâyeti

5 Şubat 1910

Dahiliye Nezâreti

Muhaberat-ı Umumiye Dairesi

Evrak Numarası: 8566

Tarih: 23 Kânûn-ı Sâni sene [1]325

Hulâsa: Ahşap tiyatroda icra-yn lu'biyyât edilmekte olduğuna dair

Şehremaneti Vekâlet-i Behiyyesi'ne

El-yevm taht-ı isticârında bulunan Vezneciler Caddesi'nde vâki tiyatrodaki ahşap bilet mahalli cebren hedmettirilerek kârgir yaptırıldığı ve bu yüzden birçok masârıfı ihtiyar eylediği halde tavan ve locaları ahşap ve yalnız bir kapı olması ve caddeye müteveccih pencerelerin zeminden bir metre yüksekte bulunması itibarıyla min külli'l-vücuha mehâzîr-i adîdesi derkâr olan Fevziye Kiraathânesi'nde icra olunmakta olan lu'biyyâta emanetçe iğmâz edildiğinden bahis ile iktizâ-yı ma'delet ve müsâvâtın biran evvel icrasına dair Şehzadebaşı'nda mukim Nazif imzasıyla verilen arzuhâl leffen irsâl kılındı mündericâtına ve emanetçe ittihâz olunan karar-ı ahire nazaran icabının icra buyurulması bâbında.

79

TİYATROLARDA KUR'AN VE HADİS OKUNARAK İSLAMİYETLE ALAY EDİLMESİNİN MEN'İ

31 Mart Vakası'nı temsil etmek üzere Selanik'te Heveskârân-ı Tiyatro Kulübü tarafından sahnelenen oyunlarda "Şeriat isteriz" diyenlerin temsil edildiği bölümlerde Kur'ân-ı Kerim'den âyetler okunduğu ve bu şekilde İslamiyetle ağıktan alay edildiği, bundan böyle gerek Selanik'te ve gerek diğer Osmanlı vilayetlerinde tiyatrolarda Kur'ân ve Hadis okunması ve "şerî'at" lafzının kullanılmasına meydan verilmemesi, bu konuda gerekli yerlere umumî tebligat yapılmasına dair genelge

19 Mayıs 1910

Dahiliye Nezâreti
Muhaberat-ı Umumiye Dairesi
Evrak Numarası: 561
Tarih: 6 Mayıs sene [1]326

Hulâsa: Tiyatro mahallerinde Kur'ân-ı Azîm ve ehâdis-i şerife kırâeti gibi ahvâlin men'-i vuku'u hakkında.

Sisam, Cebel-i Lübnan'dan mâadâ vilâyât ve elviye-i müstakileye tahrîrât-ı umumiye ve Şehremaneti Vekâlet-i Behiyyesi'yle Emniyet-i Umumiye Müdüriyet-i Behiyyesi'ne tezkire

Beyânü'l-hak Risâlesi'nin elli sekizinci numaralı nüshasının bin yüz seksen altıncı sahifesinde Selanik Cemiyet-i İslâmiyesi'nden "Açık Mektub" ser-levhasıyla yazılmış olan makalede Otuzbir Mart Vak'ası'nı musavver olmak üzere Selanik'te Heveskârân-ı Tiyatro Kulübü tarafından Eden Tiyatrosu'nda mevki-i temâşâyâ vaz'edilen oyunların esna-yı tasvirinde "Şeriat isteriz" yolunda halka karşı birçok kelâm teâtî ve bir şahsın da kürsü-i hitabete çıkarak âyât-ı celile okumak gibi şer'-i şerif ve Kur'ân-ı Kerim'in lu'biyyât makamında kırâet ve dîn-i mübîn-i İslâm'ın alenen istihfâf ve ihanetine cür'et edildiğinden bahis ile ba'd-ezîn tiyatro mahallerinde gerek Selanik olsun gerek memâlik-i saire-i İslâmiye'de bulunsun Kur'ân-ı âzîm ve ehâdis-i nebeviyenin kırâeti ve şeriat lafzının irâd ve tezkîri gibi ahvâl-i esef-iştîmâle meydan verilmemesi zımnında tebligât-ı umumiye icrası taleb edildiği görülmüş ve keyfiyetin cidden şâyân-ı teessüf ve câlib-i nazar-ı dikkat olacağı taraf-ı âli-i Meşihat-penâhilerinden bildirilmiş olmasına nazaran icab edenlere vesâyâ-yı lâzime ifası* bâ-emr-i sâmi ta'mimen tebliğ olunur efendim.

*Emanet ve Emniyete: Şeref-vârid olan tezkire-i sâmiye üzerine ta'mimen tebliğ kılınmakla Emanetçe de ifa-yı muktezâsı bâbında mütemennâdır efendim.

[illegible]

NASREDDİN HOCA PİYESİNİN YASAKLANMASI

Mebusları, devlet yetkililerini ve hükümet üyelerini mizahî yolla hicvettiği ve hükümeti kamuoyu önünde küçük düşürmeye çalıştığı belirtilen, Aktör Burhaneddin Efendi idaresindeki oyuncular tarafından sahnelenen "Hoca Nasreddin" isimli piyesin, genel ahlaki ifsat ettiği ve hükümetin tiyatro sahnesinde eleştirilmesinin uygun olmadığı gerekçesiyle Divan-ı Harb-i Örfî kararıyla yasaklandığına dair

14 Şubat 1911

Emniyet-i Umumiye
Birinci Şube Müdüriyeti
Kayıd Numarası: 38

*Hulâsa: Hoca Nasreddin piyesinin mevki'-i temâşâyâ vaz'ına müsaade olunmaması
 Divan-ı Harb-i Örfî kararına iktizâsından olduğuna dair.*

İstanbul Beyoğlu, Üsküdar Polis Müdüriyetleri'ne, Jandarma Alay Kumandanlığı'na

Aktör Burhaneddin Efendi'nin idaresi altında oyuncular ma'rifetiyle mevki'-i temâşâyâ vaz' edilmekte olup ahîren bazı ilâvâtla oynanmak istenilmiş olan "Hoca Nasreddin" nam piyesin erkân-ı mebûsân ve hey'et-i nuzzâr ve ricâl-i hükümetin şahıs ve mesleklerini mizah tarzında tasvir ederek bi'n-netice kâffe-i mesâil-i hazıra pek ibhâm ile siyaset-i hükümeti tezyif ve efkâr-ı umumiyeyi ifsâd ve tağlit yolunda Nasreddin Hoca ve müverrih gibi temsil edilen bazı eşhâs lisanından müretteb muhâverât ve manzûmât-ı garibeden ibaret olduğu anlaşılarak mezkûr piyesin oynanması muvâfık olup olmayacağı Divan-ı Harb-i Örfî'nin takdirine arz edilmişti. Divan-ı Harb-i mezkûrdan zeylen yazılan kararda mezkûr piyesin bazı aksâm-ı terbiye-i insaniyeye hizmet yerine mazarrat tevliid edeceği ve bazı aksamıda ahlâk-ı milliyeye mugayir bulunduğu hasebiyle böyle siyaset-i hükümetin tiyatro sahnelerinde oynanması muvâfık görülemediğinden mevki'-i temâşâyâ vaz'ına müsaade olunmaması tebliğ edilmiş olmakla mucibince ifa-yı muamele olunması lâzım geleceği beyân olunur.

امینت عمومی ریحی شعبه مدیری

مرد	سردار اعظمی	<p>حالا حین</p> <p>از کتب مناسبتی که در این کتابخانه موجود است</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>	قید نمودن
مرد	سردار اعظمی		نوع کمر است
مرد	سردار اعظمی		اساسی نمودن
مرد	سردار اعظمی		اساسی نمودن
مرد	سردار اعظمی		ملاحظات
مرد	سردار اعظمی	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>	همیشه
مرد	سردار اعظمی	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>
مرد	سردار اعظمی	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>
مرد	سردار اعظمی	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>
مرد	سردار اعظمی	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>
مرد	سردار اعظمی	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>
مرد	سردار اعظمی	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>
مرد	سردار اعظمی	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>	<p>ملاحظات</p> <p>در این کتابخانه در این روزها</p>

SULTAN ABDÜLAZİZ'İN KATLİ VE ABDÜLHAMİD DÖNEMİNİ ANLATAN RUMCA PİYESİN YASAKLANMASI

Sultan Abdülaziz'in katli, Sultan Murad'ın tahttan indirilmesi, Sultan II. Abdülhamid'in cülusu, meşrutiyetin ilanı ve yine Sultan Abdülhamid'in tahttan indirilmesini konu alan Rumca bir piyesin sahneleneceğinin haber alındığı, böyle bir piyesin halk arasında heyecana sebep olacağı ve Osmanlı padişahlarının tiyatrolarda canlandırılmasının kamuoyunda olumsuz bir etki yapacağından, bahsedilen piyesin Divan-ı Harb-i Örfi kararıyla yasaklandığına dair

27 Şubat 1911

Emniyet-i Umumiye
Birinci Şube Müdüriyeti
Kayıd Numarası: 465

Hulâsa: Rumca tertib olunup muhill-i asayiş olduğu anlaşılan tiyatro piyesinin Divan-ı Harb-i Örfi kararıyla men olduğuna dair.

Beyoğlu, İstanbul, Üsküdar Polis Müdürlükleriyle, Jandarma Alay Kumandanlığı'na ve Deniz Merkez Memurluğu'na

Hakan-ı mağfûr Sultan Aziz'in katli ve Sultan Murad'ın hâl'iyle Hakan-ı sâbık Sultan Hamid'in cülûs ve Meşrutiyet'in ilânıyla Hakan-ı mahlû'un hâl'i meâli mevzû'-ı ittihâz olunarak Rumca tertib olunan ve bir-iki güne kadar vaz'-ı sahne-i temâşâ edileceği istihbâr kılınan tiyatro piyesinin heyecan-âmiz bir mahiyeti kâin olmasına ve hükümdârân-ı zi-şânın böyle tiyatro sahnelerinde tecessüm ettirilmesi şu sırada efkâr-ı umumiyyede iyi bir cereyân hâsıl edemeyeceğine binâen mezkûr piyesin mevki'-i temâşâyâ vaz' olunmaktan men'i hususuna lede'l-icab Divan-ı Harbi Örfi'ye karar i'tâsı ve tebliğ edilmekle mücibince memnû'iyet-i mezkûrenin te'min-i muhafazası lüzumu beyân olunur / esbâbının istikmâli mütemennâdır.

Fî 14 Şubat sene [1]326

OSMANLI MİLLÎ TİYATROSU ANONİM ŞİRKETİ'NE DEVLET DESTEĞİ

Uygun bir tiyatro binası inşası ve millî - edebî eserlerin sahneye konması için yüz bin lira sermaye ile kurulacak olan Osmanlı Millî Tiyatrosu Anonim Şirketi'nin hükümet tarafından desteklenmesi şirket kurucuları tarafından talep olunduğu, halkın aydınlanmasına ve ahlakının yükselmesine hizmet eden gösteri sanatlarının medenî devletlerde olduğu gibi hükümet tarafından himaye edilmesi gerektiği ve bu amaçla 1912 senesi Maarif Nezareti bütçesine bahsedilen şirkete verilmek üzere yıllık 2500 lira tahsis olunmasına dair Maarif Nezareti'nin talebi

1 Mart 1911

Maârif-i Umumiye Nezâret-i Celilesi
Tahrîrât Kalemi Müsveddâtına Mahsus Varakadır.
Tarih: Fî29 Safer sene [1]329 /
ve fî 16 Şubat sene [1]326

Bâb-ı Âlî'ye

Memleketimizde ihtiyacât-ı hazıra-i medenîye ile mütenâsib bir tiyatro binası inşası ve âsâr-ı edebîye-i millîyeyi mevki'-i temâşâyâ vaz' edebilecek bir kumpanya te'sis maksadıyla ve yüz bin lira sermaye ile teşekkül edecek olan Osmanlı Millî Tiyatrosu Anonim Şirketi'nin teşekkül ve devam-ı muvaffakiyeti zımında Hükûmet-i Seniyyece senevî iki bin beş yüz lira tahsisât itâsı suretiyle san'at-ı mezkûrenin himaye-i hükûmete mazharını mezkûr kumpanyanın müessisleri İzzet Melih Bey ile Mösyö Adıklıçen tarafından verilip leffen takdim kılınan arzuhâlde istid'â olunmuş ve tenvîr-i efkâr ve tehzib-i hissiyâta vasıta olan san'at-ı temâşânın memâlik-i mütemeddinede mazhar olduğu gibi muâvenet ve himayet nezd-i sâmi-i Sadâret-penâhilerinde müstağni-i beyân bulunmuş olmakla üç yüz yirmi sekiz sene-i Maliyesinden itibaren Maârif-i Umumiye bütçesinden bu husus için senevî ikibin beşyüz lira tahsisâtın vaz'ı zımında keyfiyetin Meclis-i Vükelâca taht-ı tezekkür ve karara alınması hususuna müsaade-i celile-i Sadâret-penâhileri şâyân buyurulması bâbında.

فصل في معرفة الخصال
٥٥
١٩٢٥

i.TAL, 478/42

ELLİ SENELİK TİYATROCU MİNAKYAN EFENDİ'NİN TALTİFİ

Minakyan Efendi'ye elli yıldan beri sahne sanatlarında gösterdiği maharet ve hizmetinden dolayı Altın Sanayi Madalyası verilmesine dair irade

8 Mayıs 1912

Maârif-i Umumiye Nezâreti

Kalem-i Mahsus

Hususi: 88

Umumi: 144455

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir

Osmanlı hünerverlerinden Minakyan Efendi'nin san'at-ı temsil-i sahne-geride ibrâz etmekte olduğu hizmet ve maharete ve elli seneden beri bu sanatta sebk eden sa'y ü gayretine bir nişâne-i mükâfât olmak üzere kendisine bir kıt'a Altın Sanâyi Madalyası i'tâsı nezâret-i acizice tensîb olunmuş ve bu hususta tanzim olunan kararnâme melfûfen takdim kılınmıştır. İfa-yı muktezâsına müsaade-i celile-i Sadâret-penâhileri şâyân buyurulmak bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 19 Cumâdelevvel sene 1330 ve fi 23 Nisan sene 1328.

Maârif-i Umumiye Nazırı

Emrullah

*

Maârif-i Umumiye Nezâreti

Kalem-i Mahsus

Umumi: 542

İrâde-i Seniyye

Osmanlı hünerverlerinden Minakyan Efendi'ye bir kıt'a Altın Sanâyi Madalyası i'tâ olunmuştur. İşbu irâde-i seniyyenin icrasına Maârif Nezâreti memurdur.

Fi 21 Cumâdelevvel sene [1]330 fi 25 Nisan sene [1]328.

[Padişah]

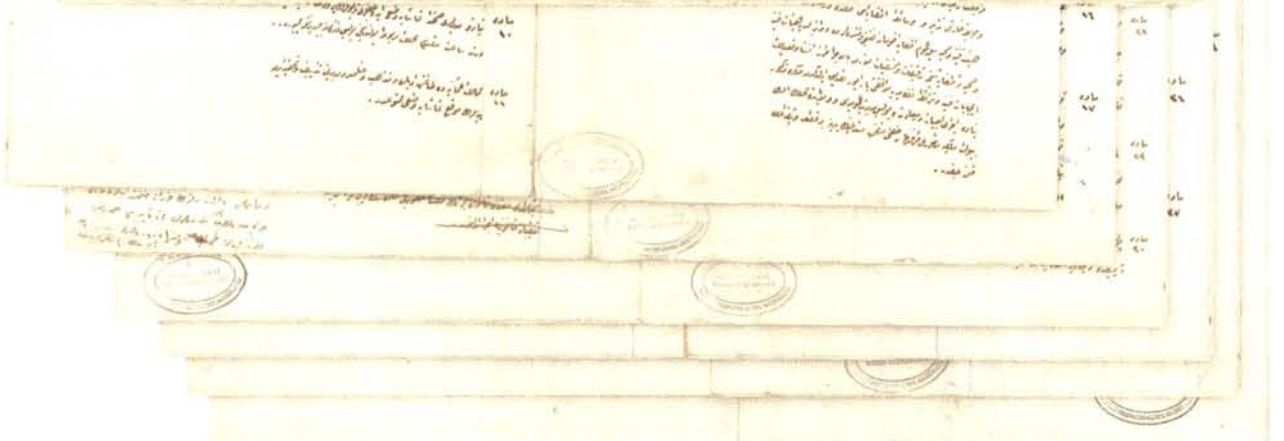
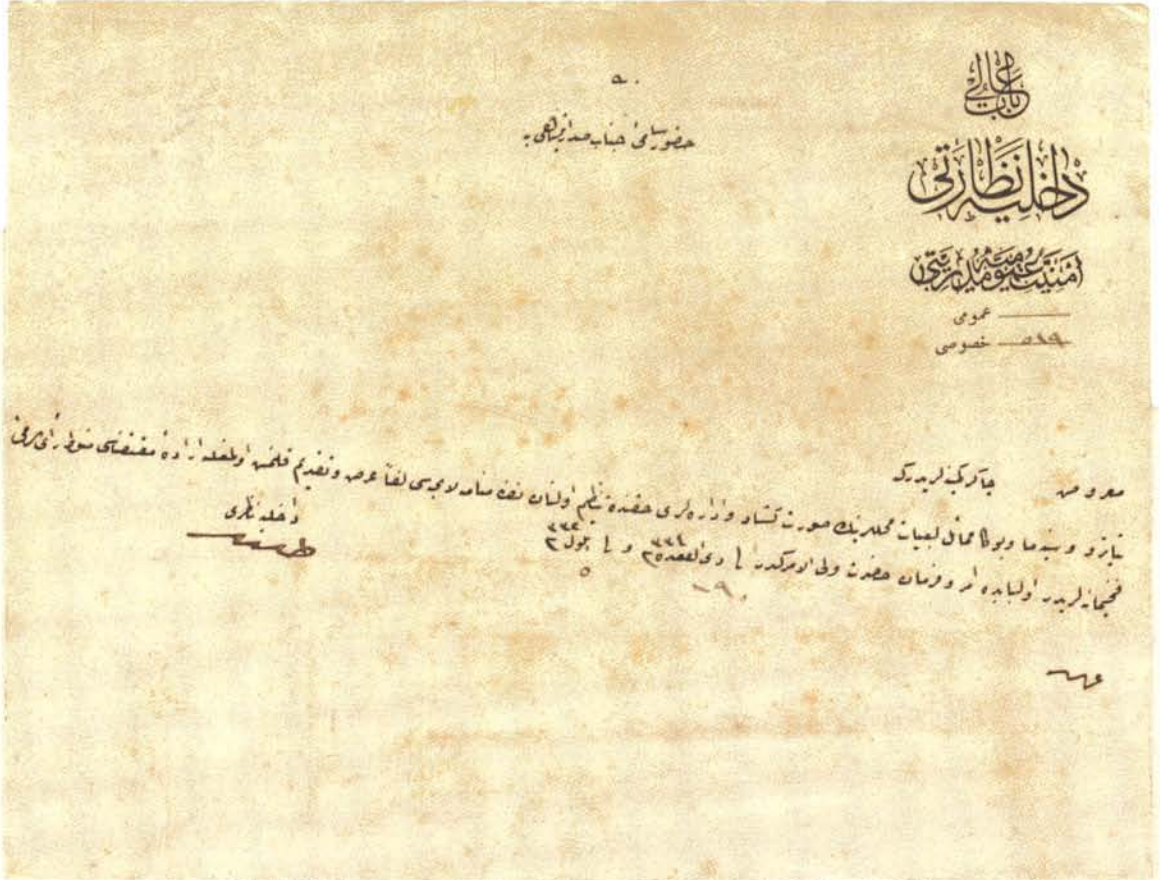
Mehmed Reşad

Maârif Nazırı

Emrullah

Sadrazam

Said

TİYATRO, SİNEMA VE OYUN MAHALLERİNE DAİR NİZAMNAME

*Tiyatro ve sinema ve buna benzer oyun mahallerinin kuruluş ve idareleri hakkında
düzenlenen nizamname lâyihası*

18 Eylül 1916

Bâb-ı Âli
Dahiliye Nezâreti
Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti
Hususi: 519

Huzur-ı sâmi-i cenâb-ı Sadâret-penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Tiyatro ve sinema ve buna mümâsil lu'biyyât mahallerinin suret-i küşâd ve idareleri hakkında tanzim olunan nizamname lâyihası leffen arz ve takdim kılınmış olmakla irâde-i muktezâsı menût-ı re'y-i sâmi-i fahîmâneleridir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 19 Zilkade sene [1]334 ve fî 5 Eylül sene [1]332.

Dahiliye Nazırı
Talat

*

Bâb-ı Âli
Dahiliye Nezâreti
Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti

Tiyatro ve sair lu'biyyât mahalleri hakkındadır

Birinci Fasl

Tiyatrolar

Madde 1: Müceddeden tiyatro binası inşa veya bir binanın tiyatro binası hâline ifrağı için Dersaadet'te Şehremaneti'ne, taşralarda en büyük mülkiye memuruna bâ-istid'ânâme müracaat olunur.

Madde 2: İşbu istid'ânâme mahalli polis dairesine ve polis teşkilatı olmayan yerlerde jandarma kumandanlığına havale olunarak beyân olunan mahalde tiyatro binası inşasında veyahud mevcut binanın tiyatro binası hâline ifrâğında mahzur-ı idarî ve inzibâtî olmadığı tahakkuk ettikten ve Dersaadet'te Şehremaneti ve taşralarda devâir-i belediye hey'et-i fenniyesi taraflarından bi't-tedkik şerâit-i nizâmiyeyi haiz olduğu tasdik edildikten sonra Dersaadet'te polis müdür-i umumisi ve taşralarda en büyük mülkiye memuru tarafından ruhsatı mutazammın müsted'inin yedine bir kıt'a vesika itâ olunacaktır. Ancak tiyatro hâline ifrâğ edilecek binanın her halde kârgir olması şarttır.

Madde 3: İnşaatın veyahud mevcut binada ta'dilâtın ikmâlinden sonra müsted'inin müracaat-ı resmiyesi üzerine binanın metânet ve sıyanetiyle hadd-i isti'âbisi ve cihet-i sıhhiyye ve harika karşı tedâbir ve vesâit-i itfaiyesi hakkında Dersaadet'te Şehremaneti hey'et-i fenniye ve sıhhiyyesiyle umum itfaiye kumandanlığınca ve taşralarda devâir-i belediye hey'et-i fenniye ve sıhhiyye ve itfaiyesince tedkikât ve keşfiyât-ı lâzıme bi'l-icra tarz-ı inşa ve ta'dilin icabât-ı fenniye ve şerâit-i nizâmiyeye muvâfakatı bâ-rapor tasdik edildikten sonra mezkûr binada icra-yı lu'biyyâta Dersaadet'te

Polis Müdüriyeti Umumiyesi ve vilâyâtta mahallin en büyük mülkiye memuru tarafından ruhsatı mutazammın müsted'inin yedine bir kıt'a vesika i'tâ kılınacaktır.

Madde 4: Tiyatro binasının kârgir olarak inşası ve umumî elektrik tesisatı bulunan şühûr ve kasabâtta elektrikle tenviri ve mevcut olan yerlerde umumî ve bulunmayan mahallerde hususi telefonla en yakın polis ve itfaiye merâkizine rabtı mecburi olduğu gibi binanın kapıları geniş ve mahârici müteaddid ve birinci ve ikinci mevkilere mahsus salona mevzû' koltuk kanepeler ve sandalyeler numaralı ve sâbit olacak ve bina dahilinde olmak üzere münasib mahallerde âlât ve vesâit-i itfaiye bulundurulacaktır.

Madde 5: Onbeş yaşında ve bu yaştan küçük erkek ve kız çocukları tiyatro eşhâsı miyânında oyuna iştirakı dairesi dahilinde bulunduğu polis merkezinden ruhsat-ı mahsusa istihsâliyle mukayyedir.

Madde 6: Dersâadet'te piyeslerin mevki'-i temâşâyâ vaz'ından bir hafta evvel Dahiliye Nezâreti'ne ve taşralarda kırk sekiz saat mukaddem en büyük mülkiye memuruna irâe olunacaktır.

Madde 7: Bir vilâyet veya müstakil livâda en büyük mülkiye memuru tarafından bi't-tedkik kabul ve tasdik edilen piyeslerin mezkûr vilâyet veya livânın her kısmında sahne-i temâşâyâ vaz' olunabilir.

Madde 8: Dersâadet'te Dahiliye Nezâreti'nce mevki'-i temâşâyâ vaz'ı tensib edilmeyerek men olunan piyeslerin taşralarda dahi oynanması memnû'dur.

Madde 9: Mevki'-i temâşâyâ vaz' edilmek üzere bir nüshası memurîn-i aidesine verilen piyeslerde tashihât, ta'dilât ve ilâvât icrası caiz olmayıp ta'dilât, tashihât ve ilâvât icra olunduğu takdirde altıncı madde mucibince devâir-i aidesine irâe edilecektir.

Madde 10: Tiyatro müdürleri sahne-i temâşâyâ vaz' edecekleri oyunların programını nihayet yirmi dört saat mukaddem mahallin merbût bulunduğu polis dairesine bildirmeğe mecburdur.

Madde 11: Memâlik-i Osmaniye'de tanınmış edyân ve mezâhib ve anasırdan birini tezyif ve tahkir eden piyeslerin mevki'-i temâşâyâ vaz'ı memnû'dur.

Madde 12: Ruhsatı istihsâl edilmiş olan piyeslerin mevki'-i temâşâyâ esna-yı vaz'ında emr-i teftiş ve murâkabe polise aittir. Polis teşkilatı olmayan yerlerde işbu teftişat mahalli jandarma kumandanları tarafından ifa olunur. Teftişin tarz-ı icrası talimât-nâme-i mahsusa ile muayyendir.

Madde 13: Tiyatro müdürleri madde-i sâbıkada zikredilen memurîne birinci sınıftan yalnız bir loca tahsisine mecburdurlar. Loca kapısının dış tarafına "polis" kelimesi yazılacak ve bu loca tebdil edilmeyecektir.

Madde 14: Oyunlara nısfü'l-leylde hitâm verilir ancak inde'l-icab miadın tahdidi Dersâadet'te polis müdür-i umumisine ve taşralarda en büyük mülkiye memuruna aittir.

Madde 15: Oyuncular kaza vuku'una mahal vermemek üzere yalnız kurusıkı olmak şartıyla oyunların icabına göre alet-i nâriye, kılınç, meç ve sair esliha isti'mâline me'zûndurlar.

Madde 16: Alâ'im-i kâbil-i setr ve ihfâ olmayacak ve halkın huzur ve rahatını selb ü nefret ve istikrahını celbedecek derecede serhoş olanlar tiyatrolara kabul edilmeyecek ve böyle eşhâs görüldüğü suretde derhal polise ihbar-ı keyfiyet olunacaktır.

Madde 17: Gerek lu'biyyâtın esna-yı icrasında ve gerek perde aralarında sigara isti'mâli her türlü meşrubât ve me'kulâtın şürb ve ekli memnû' olup arzu edenler bunun için tahsis edilen mahallerle büfelerden istifade edebilirler. Hilâf-ı memnû'iyet hareketi görülenlere tiyatro müdürü ve müstahdemini tarafından ihtârât-ı lâzime icra ve temerrüd edenlere polisçe tenbihât-ı mukteziye ifa edilecek ve tenbihât-ı vâkı'ayı da hüsn-i kabul ve telakki etmeyenler tiyatro haricine çıkarılacaklardır.

Madde 18: Tiyatro biletleri 4. maddede beyân olunan tertib vechile numaralı olacak ve her biletin hâmile aynı numaralı mevkii işgal edebilecektir. Binanın isti'âbından fazla bilet kat' ve fûrûhtu memnû' olduğu gibi tiyatro dahilinde mürûr ve ubûra mahsus olan mahallere katiyyen sandalye vaz' olunmayacaktır. İsti'âbından fazla müşteri kabul edildiği suretde fazlası dışarıya çıkarılacak ve bunların paraları derhal kendilerine iade kılınacaktır.

Madde 19: Tiyatro müdürleri ilân ettikleri saatte oyuna ibtidâra mecbur ve piyesleri hod-be-hod tebdilden ve mevki-i temâşâyâ vaz' ettikleri oyunları bilâ-sebebe ta'tilden memnû'durlar. Te'hir veyahud tebdil ve ta'til ettikleri suretde fûrûht etmiş oldukları biletler esmânının taleb vuku'unda tamamıyla ve derhal tesviye ve iadesi mecburidir.

Madde 20: Tiyatro müdürleri ilân etmiş oldukları oyunu hasbe'l-icab tebdil etmek mecburiyetinde oldukları takdirde oyuna başlamazdan mukaddem vesâit-i münasibe ile ilân-ı keyfiyet edeceklerdir.

Madde 21: Mevki'-i temâşâyâ vaz' olunan bir piyesin esbâb-ı nizâmiyeye müsteniden hükûmetçe veyahud bir sebeble tiyatro müdürü tarafından ta'tili hâlinde bilet esmânının tamamıyla ve derhal tesviye ve iadesi mecburidir.

Madde 22: Tiyatroların inzimâm ve inzibât-ı dahilisi 12. maddede zikredilen memurunin taht-ı nezâretinde olup kuvve-i zâbitanın müdahalesi icab eyleyen ahvâlde salon haricinde bulunan polis memurları veya jandarma efrâdı memur-ı mûmâileyhin emri üzerine tiyatro derûnuna bi'd-duhûl ifa-yı vazife edeceklerdir.

Madde 23: Tiyatroların kafe şantan hâline ifrâğı ve tiyatro salonlarında balo tertibi mahalli polis dairesine i'tâ-yı malumât ve istihsâl-i ruhsata mütevakkıftır.

Madde 24: 2, 3, 4'üncü maddeler mucibince ruhsat ve müsaade istihsâl etmeksizin tiyatro küşâd ve lu'biyyât icra edildiği suretde ruhsat istihsâline değin tiyatro derhal polisçe seddolunur.

Madde 25: Beşinci maddede beyân olunan memnû'iyet hilâfında hareket eden tiyatro müdürleri hakkında kânûn-ı cezanın doksandokuzuncu maddesinin üçüncü zeyli mucibince takibât icra olunur.

Madde 26: 6, 7, 8, 9, 10, 11'inci maddeler ahkâmına muhalif hareketi görülen tiyatro müdürleri haklarında kânûn-ı cezanın doksandokuzuncu maddesinin üçüncü zeyli mucibince takibât icra olunur.

Madde 27: Dokuzuncu madde ahkâmına muhalif hareketleri görülen tiyatro müdürleri haklarında kânûn-ı cezanın doksandokuzuncu maddesinin üçüncü zeyli mucibince takibât icra ve vuku bulan ta'dilât ve ilâvât sükûn ve asayiş-i memleketin ihlâli mahiyetinde ahvâl-i fevkalâde tahaddüsünü mücib olduğu suretde mütecâsirleri haklarında kânûn-ı cezanın mevâd-ı mahsusası ahkâmına tevfikân ayrıca takibât icra olunur.

Madde 28: Onbeşinci madde ahkâmına muhalif hareketi görülen tiyatro müdürleri haklarında kânûn-ı cezanın 255'inci maddesinin fıkra-i ahiresine tevfikân takibât-ı kanuniye icra kılınır. Bundan başka bir cürm hâdis olmuş ise mevâd-ı mahsusa-i kanûniyyeye tevfik-i muamele olunur.

Madde 29: 14, 16, 17, 18, 19, 20'nci maddeler ahkâmına muhalif hareketi görülen tiyatro müdürânı haklarında kânûn-ı cezanın 254'üncü maddesi mucibince icra-yı takibât olunur.

Madde 30: Polis dairesinden ruhsat istihsâl etmek ve vesâit-i itfaiyeyi ihzâr eylemek şartlarıyla açıkta ve çadır altında tiyatro oynanmasına müsaade olunur.

İkinci Fasıl

Sinemalar hakkındadır

Madde 31: Sinema binası inşa ve küşâdı tiyatrolar hakkındaki ahkâma tâbi ve tiyatrolara dair olan birinci faslın 1, 2, 3, 4, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26'nci maddeleri ahkâmı ile bunlara müte'allik ahkâm-ı cezaiye sinemalara dahi şâmilidir. Ancak bina dahilinde olmayarak bahçe ve arsa gibi açık mahallerde küşâd edilen sinemalar 3, 4, 7, 18, 20'nci maddelerle 32'nci madde ahkâmından müstesnadırlar.

Madde 32: Sinema tiyatrosu müdürleri ahkâm-ı ânifeden başka ahkâm-ı âtiyeye dahi riâyete mecburdur.

Evvelen: Ziyâ-yı aks husûlî için () hâvî karbonlu lambalar isti'mâl edilmemek.

Sâniyen: Cihaz-ı âkiseyi kâbiliyet-i ihtirâkiyesi olmayan mevâd ile inşa olunmuş bir küçük oda derûnuna ve umumun hurûcuna mahsus mahallin cihet-i muhalifine vaz' etmek.

Sâlisen: Cihazın mevzû' bulunduğu küçük odayı, sakfı kısmında açılmış ve içine delikli madeni bir setre ile oturtulmuş bir menfez vasıtasıyla hava alındırmak.

Râbian: Mükessif-i elektiriki ile filim arasına şaplı suyu hâvî bir fıçı vaz'etmek.

Hâmisen: Tedrici tedrici açılan filmi, yalnız bir deliği mevcut madeni bir sandık içine toplamak.

Sâdisen: Cihazın mevzû' bulunduğu odada iki işçi bulundurmak.

Sâbi'an: İşçilerin ellerinin erişebileceği bir mahalle su ile memlû iki kova vaz' etmek.

Sâminen: Cihazın mevzû' bulunduğu odada sigara içilmemek.

Tâsi'an: Küçük oda derûnunda muhterik ve kızgın lambalar isti'mâl etmemek ve nâkil-i elektirikileri mahfûz bir halde madenî, ince borular içinden geçirmek.

Madde 33: Sinema müdürleri mevki'-i temâşâya vaz' edecekleri kurdelerinin iki kıt'a programını lâ-ekal yirmi dört saat mukaddem Dersâadet'te Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'ne ve taşralarda en büyük mülkiye memuruna tevdi'e ve programda bazı esbâb ilcâsıyla ta'dilât icra edilmiş ise işbu ta'dilâtı dahi esbâbıyla beyâna mecburdurlar.

Madde 34: Birinci defa olarak mevki'-i temâşâya vaz' edilecek sinema filmlerinin İstanbul'da Polis Müdüriyeti'nden taşralarda en büyük mülkiye memuru tarafından gönderilecek memurun huzurunda provasının icrasıyla tasdiki muktezidir. Bu suretle memur-ı mahsusa irâe ve istihsâl-i müsaade edilmiş filmlerin mevki-i temâşâya vaz'ı memnû'dur.

Madde 35: Filmleri izahen perdeye akssettirilecek yazıların her halde Türkçe olması mecburidir. Ancak Türkçe'den sonra elsine-i saire ile dahi izahât itâ olunabilir.

Madde 36: Hürmet-i mezhebiyeyi muhil elvâhın Memâlik-i Osmaniyye'de tanınmış anasından birini tezyif veya tahkir eden filmlerin irâesi memnû'dur.

Madde 37: Hayat-ı milliyeyi cerihadâr edecek ve asayişin ihlâline bâdi olabilecek filmler ile mugayir-i edeb ve iffet açık menâzırın irâesi memnû'dur.

Madde 38: 32'nci madde ahkâmına muhalif hareketi görülen sinema müdürleri haklarında kânûn-ı cezanın 99'uncu maddesinin üçüncü zeyli mücibince takibât icra kılınmakla beraber bu gibi mahaller nevâkısın ikmâline değin polisçe derhal seddolunur.

Madde 39: 33, 34, 35, 36, 37'nci maddeler ahkâmına muhalif hareketi görülen sinema müdürleri haklarında kânûn-ı cezanın doksandokuzuncu maddesinin üçüncü zeyli mücibince takibât icra olunur.

Üçüncü Fasıl

At ve ip canbazları ve hayvanât-ı ehliye ve vahşiye mürebbileriyle sair lu'biyyât mahallerine dairdir

Madde 40: At ve ip canbazları ve hayvanât-ı ehliye ve vahşiye mürebbileri ve hokkabaz ve kukla ve sair bu gibi oyuncular ve her türlü menâzır irâe edenler icra-yı san'at için evvel emirde Dersâadet'te Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'nden ve taşralarda en büyük mülkiye memurundan ruhsat istihsâline mecbur ve iştigâl edecekleri ebniyenin inşa ve te'sisi emrinde tiyatrolar hakkındaki ahkâma tâbidirler. Ancak şehir ve kasabaların münasib mahallerinde ber-mu'tâd çadır rekzi suretiyle te'sis edilen at ve ip canbazhaneri ile hayvanât-ı vahşiye meşherleri işbu nizamnamenin 3, 4, 17, 18'inci maddeleri ahkâmından istisnâ edilmiştir.

Madde 41: Hayvanât-ı ehliye ve vahşiye mürebbileri veyahud bu kabil hayvanât meşherlerinin sahib veya müdürleri hayvanâtın bulunduğu kafes ve ahırların metin olmasına ve emin bir tarzda

kapalı durmasına ve hayvanât-ı vahşiye ve müfterisenin harice bırakılmamasına ve gerek bir mahalden diğer mahalle esna-yı naklinde ve gerek oyun mahallinde mârrîn ve âbirin ile erbâb-ı temâşâyâ zarar ikâ' etmemelerine dikkat edecekleri gibi oyun mahalli ile erbâb-ı temâşânın oturdukları mahallin arasında ikame edilen demir sütunların muhit-i dahili ve kısm-ı fevkânisini metin bir ağ ile setre mecbur olacaklardır.

Madde 42: Mevâd-ı sâbıkada beyân olunan ahkâma riâyet edilip edilmediğini tahkik zımnında mahalli zâbitasınca teftişat-ı mütemadiye icra olunacaktır.

Madde 43: Tenezzüh mahalleriyle mesirelerde icra-yı san'at eden hokkabazlar ile seyyar olarak küçük mikyâsta panorama irâe eyleyen eşhâs-ı zâbitadan yalnız ruhsat istihsâl etmekle mükelleftirler.

İkinci Bâb

Kafe şantanlar ile ale'l-ıtlâk çalgılı kahvelere yani kafe konserlere dairdir

Madde 44: Kafe şantan, kafe konser inşa ve te'sisi, tiyatro inşa ve te'sisi hakkındaki ahkâma tâbidir.

Madde 45: Kafe şantan, kafe konser suret-i mahsusada çalgı çalınan ve çalgı ile beraber mugannî ve muganniyeler tarafından icra-yı teganniyât edilen mahallerdir. Kafe şantanda gerek çalgıcı ve mugannîye kadınların ve gerek hariçten getirilen nisvânın müşteriler ile beraber umumî salonda veyahud hususi kabinelerde oturmaları ve dans etmeleri en büyük mülkiye memuru tarafından men edilebilir.

Madde 46: Evvelâ yirmi beş yaşından aşağı sinde olan mahcur veya taht-ı vesayette bulunan, sâniyen cinayet, sirkat, dolandırıcılık, yankesicilik, kumarbazlık, emniyeti suistimâl, sahtekarlık, hetk-i ırz ve erbâb-ı cerâimi ihfâ ef'âlinden biriyle mahkum kesâna bizzat veya bi'l-vasıta kafe şantan ve kafe konser küşâd ve idaresi için ruhsat i'tâ edilmez.

Madde 47: Kafe şantan, kafe konser küşâd etmiş olan kimse madde-i sâbıkada muharrer cerâimden biriyle katiyyen mahkum olduğu veya hacr edildiği veya taht-ı vesayete alındığı suretde mahall-i mezkûr polisçe seddolunur. Ancak şerâit-i nizâmiyeyi haiz ve fakat sahib veya müdür-i sâbıkıyla hiçbir suretle ticareten iştiraki olmadığı bi't-tahkik sâbit olan bir şahsa devrolunduğu takdirde seddedilen mahallin küşâdı cazi olur.

Madde 48: Kafe şantan ve kafe konserlerin âhara devren intikali hâlinde sahib veya müdür-i cedidin 46'ncı maddede muharrer olan evsafı haiz olması şarttır.

Madde 49: Onsekiz yaşından dün sinde bulunduğu zâhir-i hâlinde ayân olan gençlerden resmi elbiseyi lâbis bilumum mekâtib talebesinin kafe şantana kabulü memnû'dur.

Madde 50: Halkın huzur ve rahatını selb ve nefret ve istikrahını celb edecek derecede sarhoş olanlar kafe şantan ve kafe konserlere kabul edilmeyip polise teslim edilecektir.

Madde 51: Kafe şantan ve kafe konser sahib veya müdürü kahve derûnunda münâza'a ve teşebbüsât-ı cürmiye vuku'a gelmemesine dikkat edecek ve ve böyle bir hâlin vuku'unu hisseylediği suretde derhal polise ihbar-ı keyfiyet eyleyecektir.

Madde 52: Kafe şantan ve kafe konserlerde kumar ve her nev' kâğıd ve tavla ve sair bunlara mümâsil oyunlar oynamak memnû'dur.

Madde 53: Kafe şantan ve kafe konserler zevâlî saat itibarıyla nihayet gece yarısına kadar açık bulundurulabilir. Polis müdürü veya re'sen merkez memuru bulunan yerlerde merkez memuru, müdür ve merkez memuru bulunmayan yerlerde mahallin en büyük mülkiye memuru lede'l-icab bu müddeti tenzîl ve temdid edebilir.

Madde 54: Kafe şantan ve kafe konser müdürleri taht-ı idarelerinde bulunan mahallin isim ve numarasını hâvî levhayı kapılarına ve meşrubât ve müskirât fiyatını muhtevî büyük ve Türkçe yazılı listeyi salonlarına ta'lîka mecburdurlar.

Madde 55: Kafe şantan ve kafe konserlerde tiyatro, pandomima ve sair lu'biyyât icrası tiyatrolar hakkındaki ahkâma tâbi ve ayrıca ruhsat istihsâline mütevakıftır.

Madde 56: 44'üncü maddeye muhalif olarak bilâ-ruhsat kafe şantan veya kafe konser küşâd etmiş olanlar hakkında kânûn-ı cezanın 99'uncu maddesinin üçüncü zeyli mucibince takibât icra olunmakla beraber bu gibi mahaller ruhsat istihsâline değin polisçe seddolunur.

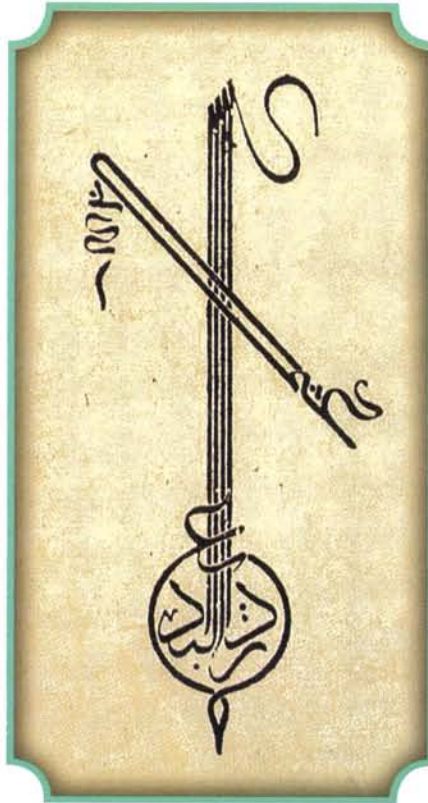
Madde 57: 53, 55, 56'ncı maddelerle 44'üncü maddenin son fıkrası ahkâmına muhalif hareketi görülen kafe şantan ve kafe konser müdürleri haklarında kânûn-ı cezanın doksandokuzuncu maddesinin üçüncü zeyli mucibince takibât icra olunur.

Madde 58: 51, 52'nci maddeler ahkâmına muhalif hareketi görülen kafe şantan ve kafe konser müdürleri haklarında kânûn-ı cezanın 254'üncü maddesi mucibince takibât icra olunur. Mevâdd-ı mezkûrede muharrer harekât üç defa tekerrür ederse kafe şantan veya kafe konser netice-i muhakemeye değin polisçe seddolunur.

Madde 59: 52'nci maddede muharrer olduğu üzere her türlü kâğıd ve tavla ve buna mümâsil oyunların oynanmasına müsaade eden kafe şantan ve kafe konser sahib ve müdürleri haklarında kânûn-ı cezanın 254'üncü maddesi mucibince takibât-ı kanuniye icra olunur ve üç defa tekerrürü hâlinde kafe şantan veya kafe konser polisçe seddedilir. Kumar oynandığı suretde kumarhâneler hakkındaki ahkâm câridir.

Madde-i Muvakkate

İşbu nizamnamenin tarih-i neşrini müteâkib üç mah hitâmından itibaren mevcut ahşap tiyatroların ta'dil ve tamirine müsaade edilmeyecektir.

Darülbeyti Tiyatrosunun logosu
"Darülbeyti-i Osmanî"

Resimli Hayat Mecmuası,
Sayı: 39, Nisan 1955

Sinemanın 1896 yılına ait ilk afişlerinden biri
Resimli Tarih Mecmuası, C. 1, sy. 232

ŞARK İTTİHAD SİNEMA VE TİYATRO OSMANLI ANONİM ŞİRKETİ'NİN KURULUŞU

Merkezi İstanbul'da olmak üzere onbir bin Osmanlı lirası sermaye ve yirmi beş sene müddetle Şark İttihad Sinema ve Tiyatro Osmanlı Anonim Şirketi'nin kuruluşuna ruhsat verildiğine dair irade / Şark İttihad Sinema ve Tiyatro Osmanlı Anonim Şirketi Dahili Nizamnamesi'nin bazı maddelerinin tashihi ve nizamnameye bir madde eklendiğine dair irade ve nizamname lâyihası

30 Mayıs 1918

Bâb-ı Âli

Daire-i Sadâret-i Uzmâ

Amedi-i Divan-ı Hümayûn

10

İrade-i Seniyye

Merkezi Dersaadet'te olarak nizamname-i dahilisinin birinci maddesinde muharrer malumât ile iştigâl etmek üzere onbir bin Osmanlı lirası sermaye ve yirmi beş sene müddetle "Şark İttihad Sinema ve Tiyatro Osmanlı Anonim Şirketi" unvanı altında bir şirket teşkili için dava vekili Daver Ruso Efendi ile rüfekâsına Şûrâ-yı Devlet ve Meclis-i Vükelâ kararları ile ruhsat verilmiştir.

Bu irade-i seniyyenin icrasına Ticaret ve Ziraat nazırı memurdur.

Fi 6 Cumâdelâhire sene [1]335 29 Mart sene 1333.

[Padişah]

Mehmed Reşad

Sadrazam ve Dahiliye

Nazırı ve Harbiye
ve Bahriye Nazırları

Vekili

Mehmed Talat

Adliye Nazırı ve Şûrâ-
yı Devlet Reisi
Halil

Hariciye Nazırı
Ahmed Nesimi

Şeyhülislâm ve Evkâf-ı
Hümayûn Nazır Vekili
Musa Kâzım

Ticaret ve Ziraat
Nazırı

Nafia Nazırı
Ali Münif

Maârif Nazırı ve Posta ve
Telgraf ve Telefon Nazır
Vekili
Ahmed Şükrü

Maliye Nazırı

Şûrâ-yı Devlet
Maliye ve Nafia
Aded

*Şark İttihad Sinema ve Tiyatro Osmanlı Anonim Şirketi Nizamname-i dahilisinin bazı mevâdının tashihini
ve mezkûr nizamnameye bir madde tezyîlini mutazammın mizamname*

Lâyiha

Birinci Madde

Evvelâ: Şark İttihad Sinema ve Tiyatro Osmanlı Anonim Şirketi Nizamname-i dahilisinin beşinci maddesi ber-vech-i âti tashih edilmiştir:

"Şirketin sermayesi onbir bin Osmanlı lirasından ibaret olup beheri iki Osmanlı lirası kıymetinde beşbin beşyüz hisseye münkasımdır. Hey'et-i umumiyenin işbu sermayeyi bir misli tezyid etmeğe salâhiyeti olacaktır. Ancak sermaye-i şirket tamamen te'diye olunmadıkça tezyid edilemez. Tezyid-i sermayeye karar verildiği zaman hükûmete malumât verilecektir. Sermayenin bir mislinden fazla tezyidi evvel emirde hükûmetin muvâfakatının istihsâline mütevakıftır. meclis-i idare hey'et-i umumiye kararıyla şirket namına akd-i istikrâza salâhiyetdardır. Şirket sermayesinin tamamen istifasından sonra lüzumu takdirinde bedeli tesviye edilmiş sermaye miktarını tecavüz etmemek üzere tahvilât dahi ihraç edebilir. Sermayenin tezyidi hâlinde ihraç edilecek yeni hisse senedâtı ilk sermayeyi kayd ve te'diye edenlere tercihen teklif ve i'tâ edilecektir. Şirketin ihraç eyleyeceği hisse senedâtının numuneleri kable'l-ihrac li-ecli't-tasdik Ticaret Nezâreti'ne tevdi' edilecektir."

Sâniyen: Mezkûr şirket nizamname-i dahilisinin onikinci maddesi ber-vech-i âti tashih :

"Beş sene müddet için tayin olunan azânın müddet-i memuriyetleri hitâm bulduktan sonra meclis-i idareye intihâb olunacak azânın ilk tecdidinde kurâ ile ve ondan sonra kıdem itibarıyla her sene bir azâsı çıkarılarak yerlerine âharı intihâb ve tayin kılınacaktır. Şu kadar ki çıkan azânın tekrar intihâbı caiz olacaktır."

Sâlisen: Mezkûr şirket nizamname-i dahilisine madde-i âtiye zeyl:

"Şirket sermayesi onbir bin Osmanlı lirasından kırkdört bin Osmanlı lirasına iblâğ edilmiş olup beheri iki Osmanlı lirası kıymetinde yirmiiki bin hisseye münkasımdır. Tezyid olunan işbu kısım-ı sermayenin dahi ibtidâi sermayede olduğu misillü tamamı imza ve yüzde onunun istifa edilmesi meşrûtdur. Sermayenin tekrar tezyidi evvel emirde hükûmetin muvâfakatının istihsâline mütevakıftır. Meclis-i idare hey'et-i umumiye kararıyla şirket namına akd-i istikrâza salâhiyetdardır. Şirket sermayesinin tamamen istifasından sonra lüzumu takdirinde bedeli tesviye edilmiş sermaye miktarını tecavüz etmemek üzere tahvilât dahi ihraç edebilir. Sermayenin tezyidi suretiyle ihraç edilecek yeni hisse senedâtı tercihen ilk sermayeyi kayd ve te'diye eden hissedârlara teklif ve i'tâ edilecektir. Şirketin ihrac eyleyeceği senedâtının nümuneleri kable'l-ihrac li-ecli't-tasdik Ticaret Nezâreti'ne tevdi' edilecektir".

Bâb-ı Âli
Daire-i Sadâret-i Uzmâ
Amedi-i Divan-ı Hümâyûn
103

Îrâde-i Seniyye

Merbût lâyiha vechile "Şark İttihad Sinema ve Tiyatro Osmanlı Anonim Şirketi" nizamname-i dahilisinin beşinci ve onikinci maddelerinin tashihi ve mezkûr nizamnameye bir madde tezyili Şûrâ-yı Devlet ve Meclis-i Vükelâ kararlarıyla tensib olunmuştur.

Bu irâde-i seniyyenin icrasına Ticaret ve Ziraat nazırı memurdur.

Fi 19 Şaban sene 1336 fi 30 Mayıs sene 1334.

[Padişah]
Mehmed Reşad

Hariciye Nazırı Ahmed Nesimi	Bahriye Nazırı	Harbiye Nazırı Enver	Şeyhülislâm ve Evkâf-ı Hümâyûn Nazır Vekili Musa Kâzım	Sadrazam ve Dahiliye Nazırı Mehmed Talat
Posta ve Telgraf ve Telefon Nazırı İmza	Nafia Nazırı ve Maârif Nazırı Vekili Ali Münif	Ticaret ve Ziraat Nazırı ve Adliye Nazırı ve Şûrâ-yı Devlet Reisi Vekili Mustafa Şeref		Maliye Nazırı

۱- ادویه

آمدی دیوان ہمایون
۵۶

مرکزی در سعادتی اوله روح استانول و مسالک عثمانیه داندی کون طرفیده طوغریه کون اخامس دیار کات ساره ایلیم شکرنا موسیق
و خدمت علی العظم تبار و حبیبه مقوله افاده بیدر تأسیع ایتمک وایشلمک ویا تر ولرله سنه مالراشا ایتمک وایشلمک وهر نوع
اعمال خلیفه اسمیه وخصوصاً مذکورده دار تشکلات ساره برلنه و بیوقصله مناسقات مایه عقد ایندوز ایتمک و همینجه مقام
مذکورده معاینه الحمله معادن تجاریه و مایه صنایع اجرایلیک اندزه او تورنمه منف ویکرمه ایچیلک یا سرمایه استانول بمعونی فتحه
واهیانه ماورینی بکلایه تبع دولته و نه زوری مارنه افقه طغند «بازرو و مصطفی صنایع نفیس شرکت» نامهنکه برکت
تسلطه شورای دولت وحببه وکلا قرار یلم رخصت ویرلد .

۱۷

تقسیم برای دولت و دولتی
برای این که اجاره تجارت در اعتدال باشد - ۱۶

عبدالله نادره و نوری هفت یسه
حمید نادره
فاطمه نادره
زینب نادره
صدرا عظیم دیکه و حبیله نادره
شیخ اسد مسد و اوقاف هفت نادره و دیکه

معاشی نامہ
 بیعت و عقیقہ و مہر نامہ
 تجارت و زرعی نامہ
 معاشی نامہ
 نافع نامہ
 مایہ نامہ

TİYATRO VE MUSİKÎ SANAYİ-İ NEFİSE ŞİRKETİ'NİN KURULUŞU

Merkezi İstanbul'da olmak üzere Osmanlı ülkesi dâhilinde musiki, hitabet ve tiyatroculuğa dair akademiler açmak ve işletmek, tiyatro ve sinemalar inşa etmek ve işletmek, bu hususlarda mâli müesseselerle anlaşmalar yaparak mali, ticarî ve sanâî faaliyetlerde bulunmak üzere otuz sene müddet ve yirmi iki bin lira sermaye ile kurulan Tiyatro ve Musikî Sanayi-i Nefise Şirketi'ne ruhsat verildiğine dair irade

23 Eylül 1918

Bâb-ı Âli

Daire-i Sadâret-i Uzmâ

Amedi-i Divan-ı Hümayûn

54

İrâde-i Seniyye

Merkez ve Dersâadet'te olarak İstanbul ve Memâlik-i Osmaniyye dahilinde gerek doğrudan doğruya gerek eşhâs veya şirket-i saire ile müştereken musiki ve hitabet ve ale'l-umum tiyatroculuğa müte'allik akademiler te'sis etmek ve işletmek ve tiyatrolarla sinemalar inşa etmek ve işletmek ve her nev' ilancılığı yapmak ve hususât-ı mezkûreye dair teşebbüsât-ı sairede bulunmak ve bu maksatlarla müessesât-ı maliye ile akd-i itilaf etmek ve umumiyetle makâsıd-ı mezkûreye müte'allik bi'l-cümle muamelât-ı ticariye ve maliye ve sinaiye icra eylemek üzere otuz sene müddet ve yirmi ikibin lira sermaye ile İstanbul Mebusu Fethi ve a'yândan Mavroyani Beyler ile tebaa-i Devlet-i Aliyye'den Josef Martin Efendi tarafından "Tiyatro ve Musikî Sanâyi'-i Nefise Şirketi" namı altında bir şirket teşkiline Şûrâ-yı Devlet ve Meclis-i Vükelâ kararlarıyla ruhsat verilmiştir.

Bu irâde-i seniyyenin icrasına Ticaret ve Ziraat nazırı memurdur.

Fi 16 Zilhicce sene 1336 fi 23 Eylül sene 1334.

[Padişah]

Mehmed Vahideddin

Adliye Nazırı ve Şûrâ-yı
Devlet Reisi
Halil

Bahriye Nazırı
Ahmed Cemal

Hariciye Nazırı
Ahmed Nesimi

Sadrazam Vekili ve
Harbiye Nazırı
Enver

Şeyhülislâm ve Evkâf-ı
Hümayûn Nazır Vekili
Musa Kâzım

İaşe Nazırı
Kemal

Posta ve Telgraf ve
Telefon Nazırı
Hüseyin Haşım

Dahiliye Nazırı
İsmail

Ticaret ve Ziraat Nazırı
Mustafa Şeref

Maârif Nazırı
Nazım

Nafia Nazırı
Ali Münif

Maliye Nazırı
Cavid

BÜYÜK TİYATRO HEYETİ'NİN KURULUŞU

Osmanlı yazarlarının vücuda getirecekleri millî ve edebî eserlerin sahnelenmesi amacıyla meşhur Osmanlı yazarlarından oluşan "Büyük Tiyatro: Kadıköy, Moda" isimli heyetin Kadıköy Moda'da faaliyette bulunmak için ruhsat talebi üzerine, heyetin kurucu ve üyelerinin kanunî şartlara sahip olduklarına dair Polis Müdüriyeti'nin yazısı

18 Nisan 1920

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

[Osmanlı] muharrirlerinin vücuda getirecekleri millî ve edebî âsarı temsil maksadıyla zirde esâmisi muharrer meşâhîr-i muharririn-i Osmaniye'nin taht-ı nezâret-i edebîyesinde olmak üzere "Büyük Tiyatro:Kadıköy, Moda" namı altında hey'et-i temsiliye teşkil ederek Kadıköy'ünde Moda Caddesi'nde onsekiz numaralı hânenin bir odasını isticâr ile müdüriyet ittihâz ve provalara ibtidâr etmek arzusunda bulunduklarından ale'l-usul lâzım gelen müsadenin i'tâsı hususunun icab edenlere emr ve havale buyurulması bâbında emr u fermân devletli efendim hazretlerininindir.

İstanbul Vilâyeti Emlâk-i Emîriye Müdürü	Muharririn-i Osmaniyye'den	Haşim Nahid Bey
Kadıköy Sultanisi muallimlerinden	" "	Halid Fahri Bey
Daver Paşa Sultanisi muallimlerinden	" "	Kemal Emin Bey
Meclis-i Mebûsân-ı Osmani kâtiblerinden	" "	Orhan Seyfi Bey
Beylerbey'inde İstavroz'da	" "	Yusuf Ziya Bey
Kadıköy Kuşdili Karakolu karşısında	" "	Faruk Nafiz Bey
Kadıköy Moda Caddesi'nde	" "	Yesarizade Mahmud Esad Bey

Fi 25 Mart sene [1]336.

Reşid Paşazâde Akif

İstanbul
Polis Müdüriyet-i Umumiyesi
Üçüncü Şube

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti ifadesiyle şeref-vârid 1 Nisan [1]336 tarih ve 269 numaralı tezkire-i celile-i nezâret-penâhileri arıza-i cevabiyesidir.

Muharririn-i Osmaniyye'nin millî ve edebî âsârını temsil maksadıyla merkez idaresi Kadıköy'ünde Moda Caddesi'nde onsekiz numaralı hânede olmak üzere "Büyük Tiyatro:Kadıköy, Moda" namı altında teşekkül eden hey'et-i temsiliye müessisi ve müteşebbislerinin kâffesi şerâit-i lâzime-i kanuniyeyi haiz bulundukları bi't-tahkik anlaşılmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 18 Nisan sene [1]336.

Polis Müdürü Umumîsi namına
İmza

داخلیه نظارتی قلم مخصوص مدیریتی

اوراق عمومی نومروسی	مردی	تاریخ تسوید	س
قلم نومروسی	مبغی	تاریخ تبصیر	برای مدیریتی شهرمانت عدیه
<p>شهرمانت</p> <p>برای مدیریتی</p> <p>امانة</p> <p>مأموریتك</p> <p>بسم الله الرحمن الرحيم</p> <p>الحمد لله رب العالمين</p> <p>والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله</p> <p>والله اعلم بالصواب</p> <p>سنة ١٢٨٥</p>			

ملاک مطبعه سی- ٨٠٥

MÜSLÜMAN KADINLARIN TİYATRO SAHNESİNE ÇIKARILMAMASI

Bazı yerlerde Müslüman kadınların tiyatro sahnelerine çıkarılması için teşebbüste bulunulduğu, bunun İslamiyet hükümlerine aykırı olduğu, kadınların sahneye çıkarılması yönünde bir teşebbüs olur ise derhal müdahale edilmesine dair Dahiliye Nezareti'nden Polis Müdüriyeti ve Şehremaneti'ne yazılan yazı

3 Ekim 1920

Dahiliye Nezâreti Kalem-i Mahsus Müdüriyeti
Tarih-i tebyizi: Fi 3 Teşrin-i Evvel sene [1]336

Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'ne

Şehremanet-i Aliyyesi'ne

Bazı yerlerde İslâm hanımlarının tiyatro sahnelerine çıkarılması için teşebbüste bulunulduğu haber veriliyor. Ahkâm-ı dîniye ve şeâir-i İslâmiye ile gayr-ı kâbil-i te'lif olan bu misillü ahvâlin vuku'una hükûmetçe hiçbir zaman nazar-ı bî-kaydî ile bakılamayacağından Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'ne de tebliğ olunduğu üzere şâyed büyük bir teşebbüs olacak olur ise derhal men'i lüzumu tavsiye ve bu hususta ihmal ve lâkaydisi görülecek* memurîn-i zâbitânın mes'ul edileceği beyân olunur. Ol bâbda.

*Emanet'e: Memurinin mes'ul edileceği beyân olunur. Ol bâbda.

راحمه تقی رفی و محمد حمید

پولیسین و مینا

۲

۹۴۰

روایتی اقامت حضرت

ریاسته ممتاز برهنه ادبیه بولونامه دارالبدیع تخریبیه بیه سداوته در بری ضابطه سانوریه
تابع بولندیرل مقیم ایسه ده ایضا و ضابطه ادبیه بیه سداوته بعد از ازاب محمد [بها خسته غنی]
نامده کی بیه سداوته ایستادیم بی رنجیده ایده جدر بر شقده تحریر و تخریب ادبیه اوله و بالخاصه
حضرت قیامت علیه ده او یه حضرت قهرنده اجازت اهنه و عیبه و نوسه ایدر بروضعت حقیقه
تجاسات و زرنده و فواید الهامی معتمد زرنده فول درم باری انفعاله اولد یقینه تخریب ادبیه جدر
بیه سداوته قیامت ادبیه برین فیل کیرطامه و دارم کورک تائیسید استیلاف ادبیه غایم اجماعی
واری ناز روع و حکمت منافی اوله و زره یا کد موفوعات تقیه می و حفظ و آداب عمومی
مهر بقیت خصوصیه تأمیناً مخد اولده تبار ایضاً بیه رعایه و بولنقطه نظرده بیه سداوته برکرده
ضابطه سانوریه بقیقه معده عزیزه دارم کور مدیرتم او و اشعار بیه تعصب عمومی یا خرید
ایده جدر بوقین وقوعات آسایه و انضاط حینک اخلاصه میدان و بریطه خوض معده حلیه
نقش بنهادیدند شایه بویور و طبع معوضه را و لایحه او و فرجام حضرت علیه لا و کدر

بولیسین و محمد

۹۴۰

مع این ذوات

تلاش مال

۸

هم تا زده و بیه سداوته

عده سداوته اولد یقینه

ایده جدر بیه سداوته

اولد یقینه بیه سداوته

بیه سداوته بیه سداوته

طبع

جلال مطبعه

DARÜLBEDAYİ'DE SAHNELENECEK OYUNLARIN MATBUAT İDARESİ'NCE DENETLENMESİ

"Bahar Hastalığı" isimli piyesin hissiyât-ı İslâmiye'yi rencide edecek bir şekilde yazılmış ve oynanmış olması, bilhassa ilmi kıyafette sahneye çıkan üç kişinin fuhuş mahallerinde eğlenmesi seyirci üzerinde ve Müslüman ahalinin ileri gelenleri arasında büyük infiale sebep olduğu, bu tür olaylara meydan verilmemesi için önceden olduğu gibi Darülbedayice sahnelenecek oyunların da Matbuat İdaresi tarafından kontrol edildikten sonra sahnelenmesine dair

23 Ocak 1921

İstanbul Polis Müdüriyet-i Umumiyesi

3. Şube

Aded: 935

Dahiliye Nezâreti Vekâlet-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Riyâsetinde mümtaz bir hey'et-i edebiye bulunan Darülbedayice temsil edilen piyesler ötedenberi zâbıta sansürüne tâbi bulundurulmamakta ise de ahîren vaz'-ı sahne edilen piyeslerden bazılarının ez-an-cümle "Bahar Hastalığı" namındaki piyesin hissiyât-ı İslâmiye'yi rencide edecek bir şekilde tahrir ve temsil edilmiş olması ve bilhassa sahneye kıyafet-i ilmiyede üç şahsın fuhuş mahallerinde icra-yı ahenk ve ayş ü nûş eder bir vaziyette çıkarılması temâşâ-girân üzerinde ve havas-ı ahali-i müslime nezdinde son derece bâdî-i infîâl olduğundan temsil edilecek piyeslerin kıymet-i edebiyelerine halel getirilmemek ve dâr-ı mezkûrun te'sisiyle istihdaf edilen gâye-i ictimâ'î ve edebinin ruh ve hikmetine münâfi olmamak üzere yalnız mevzûat-ı nizâmiyeyi muhafaza ve âdâb-ı umumiyyeye mutabakat hususlarını te'minen müttehız olan tedâbir-i inzibâtiyeye riâyet ve bu nokta-i nazardan piyeslerin bir kere de zâbıta sansürünce tedkikine müsaade etmelerinin dâr-ı mezkûr müdüriyetine emr u iş'arıyla taassub-ı umumîyi tahrik edecek bu kabil vukuât ile asayiş ve inzibât-ı mahallinin ihlâline meydan verilmemesi hususuna müsaade-i celile-i nezâret-penâhilerinin şâyân buyurulması ma'rûzdur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fi 3 Kânûn-ı Sâni sene [1]337.

Polis Müdür-i Umumisi
Hasan Tahsin

*

İdare-i Umumiye-i Dahiliye Müdüriyeti

Tarih: 23 Kânûn-ı Sâni sene [1]337

Nazır Vekili Mustafa Arif Beyefendi'den

Polis Müdür-i Umumisi Hasan Tahsin Bey'e

3 Kânûn-ı Sâni sene [1]337 tarihli ve 935 numaralı tezkire-i aliyyeleri cevabıdır.

8 Kânûn-ı Sâni sene [1]337 tarihli ve 24041 numaralı tezkire ile de bildirildiği vechile ba'd-ezîn bilumum tiyatrolarda piyeslerin evvelce olduğu vechile evvel emirde behemehâl Matbûat İdaresi'nden istihsâl-i müsaade olunduktan sonra vaz'-ı sahne edilmeleri lâzım geleceğine nazaran Darülbedayi tarafından vaz'-ı sahne edilecek piyeslerin de idare-i mezkûrece tedkiki mukarrer bulunmuş olduğundan beyânına ibtidâr kılındı. Ol bâbda.

مکتوبی
علاء
۴

[illegible]

五

AFİFE [JALE]'NİN DARÜLBEDAYİ KADROSUNDAN ÇIKARILMASI

Darülbedayi-i Osmanî Tiyatro Kumpanyası'nın Kadıköy'deki oyunlarında Makbûle, Afife ve sair Müslüman kadınları sahneye çıkardıkları, bunun yasaklanması için Rasim Paşa ve Osman Ağa mahalleleri ihtiyar heyetleri ile Üsküdar Kadılığı tarafından dilekçeler verildiği, teessüf veren bu durumun yasaklanması / Bahsedilen kadınların tiyatro heyetinden ihraç edilmesi, aksi takdirde Darülbedayi heyetinin tiyatro oynamasına polis tarafından müsaade edilmeyeceği ve Şehremaneti tarafından ödenmekte olan tahsisatın kesileceği / Yapılan araştırma sonucunda tiyatro ekibinde sadece Afife isimli kadının bulunduğu ve bunun da Dahiliye Nezareti'nin emriyle kadrodan çıkarıldığı hususlarına dair Şeyhülislam'ın, Dahiliye Nezareti ve Şehremaneti'nin yazışmaları

29 Eylül 1921

Bâb-ı Fetva

Daire-i Meşihat-ı İslâmiyye

Mektubi Kalemi

Aded: 4

Dahiliye Nezâreti Vekâlet-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Darülbedayi-i Osmanî Tiyatro Kumpanyası'nın Kadıköy'ündeki temsillerinde İslâm kadınlarının sahnede görüldüğünden ve bunun men'i hakkında mahalli zâbitasınca vuku bulan teşebbüsün semeresiz kaldığından bahisle bazı ifade ve istid'âyı hâvî Rasim Paşa ve Osman Ağa mahalleleri hey'et-i ihtiyariyesi tarafından verilen varakanın leffiyle sebk eden iş'âra cevaben Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Asayiş Şubesi ifadesiyle mürsel 25 Muharrem sene 1339 tarihli ve otuzbeş hususî numaralı tezkirede bu gibi ahvâl vuku'una mahal bırakılmaması ve mütecâsirleri hakkında şediden takibât-ı kanuniye icrası için Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'ne evâmir-i katî'ye itâ olunduğu izbâr buyurulmuştu. Mezkûr tiyatro ve kumpanyası tarafından Makbûle ve sair namlarındaki İslâm kadınlarının sahneye çıkarıldığı beyânıyla men'i esbâbının istikmâline dair Üsküdar Kadılığı'ndan vârid olan tezkire leffen savb-ı âlilerine tesyâr kılınmış olmakla Darü'l-hikmeti'l-İslâmiye derkenarında kemâl-i ehemmiyetle beyân olunduğu üzere şâyân-ı teessüf bulunan ve el-ân temâdi etmekte olan şu hâlin suret-i kat'iyede men'i zımnında icab edenlere evâmir-i kat'iyeye ifa ve neticesinin inbâ buyurulması himem-i aliyye-i diyânet-perverilerinden muntazırdır efendim.

Fi 29 Cumâdelülâ sene 1339 ve fi 8 Şubat sene 1337.

Şeyhülislâm

Nuri

Şehremaneti
Hey'et-i Tahririye Müdüriyeti
Tahrir Şubesi
Aded: 71

Dahiliye Nezâreti Vekâlet-i Celilesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti ifadesiyle reside-i dest-i ta'zîm olan 20 Şubat sene [13]36 ve 5 Mart sene [13]37 tarihli ve 65/84 numaralı tezkire-i celile-i nezâret-penâhileri arıza-i cevabiyesidir.

Darülbedayi hey'etinin Kadıköyü'ndeki temsillerinde sahneye çıkarılan Makbûle, Afife, ve sair namlarındaki İslâm kadınlarının hey'et miyânından hemen ihracı ve tebligât-ı vâkı'a isgâ edilmediği takdirde polisçe icra-yı lu'biyyâta müsaade olunmamakla beraber emanet-i acizice verilmekte olan tahsisâtın dahi kat'ı mukarrer bulunduğu bu kere de te'kidten dâr-ı mezkûr riyâsetine tebliğ edilmiş ve cevap vürûdunda derhal arz-ı malumât edileceği tabii bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fi 29 Cumâdelâhire sene 1339 ve fi 7 Mart sene [1]337.

Şehremini Vekili
Mehmed Ali

*

Şehremaneti
Hey'et-i Tahririye Müdüriyeti
Tahrir Şubesi
Aded: 79

Dahiliye Nezâreti Vekâlet-i Celilesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti ifadesiyle reside-i dest-i ta'zîm olan 5 Mart sene [13]37 tarihli ve 84 numaralı tezkire-i celile-i nezâret-penâhileri arıza-i cevabiyesidir.

Darülbedayi hey'etinin temsiliyesi miyânında yalnız Afife Hanım namında bir İslâm kadını mevcut olup bunun da tebliğ olunan emr-i sâmi-i nezâret-penâhileri mücibince kadrodan ihrac edilmiş olduğu dâr-ı mezkûr kâtib-i umumîliğinden bâ-tezkire bildirilmiş olmakla arz-ı keyfiyete ictisâr olunur ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fi 7 Receb sene [1]339 ve fi 15 Mart sene [1]337.

Şehremini Vekili
Mehmed Ali

Darülbedayi aktristlerinden Sara Mannik

326

BEYOĞLU, GALATA, BAKIRKÖY, KADIKÖY VE İSTANBUL'DAKİ TİYATRO VE SİNEMA SALONLARININ LİSTESİ

Beyoğlu, Galata, Bakırköy, Kadıköy ve İstanbul'da (Suriçi) 1918-1921 yılları arasında faaliyet gösteren daimî ve mevsimlik (Ramazan ayında işleyen) sinema ve tiyotrolar ve kiracılarının isimlerini gösteren liste

[31 Aralık 1922]

İşârât-ı Mahsusa

Zâid iş'ârâtı [+] hızasındaki tiyatro ve sinemanın o sene mevcut olduğuna
 Nakıs iş'ârâtı [-] hızasındaki tiyatro ve sinemanın o sene mevcut olmadığına
 Mavi mürekkebe ile iş'ârât edilen [+ / -] daimî işleyen tiyatro ve sinema
 Kırmızı mürekkebe ile iş'ârât edilen [+ / -] mevsimlik işleyen tiyatro ve sinema
 Sene hânesi boş bulunanlar mevcut olup olmadığı mechûl olanlar

Beyoğlu Mıntıkası

Sene 1334	Sene 1335	Sene 1336	Sene 1337	Sinema ve Tiyatronun İsmi	
+	+	+	+	İşketinîh Tiyatrosu	Binası bir şirketin, tâbiyeti ecnebi muhtelif kumpanyalara icâr edilmektedir.
+	+	+	+	Lüksenburg Sineması	Müste'ciri Osmanlı Şirketi
+	+	+	+	Odeon Sineması	Müste'ciri Vasilaki Efendi, Osmanlı tâbiyeti
+	+	+	+	Palas Sineması	Mutasarrıfı Mösyö Weinberg işletiyor, tâbiyeti ecnebi
+	+	+	+	Oryanto (Şark) Sineması	Müste'ciri Mösyö Kyriakoupoulos, tâbiyeti ecnebi
+	+	+	+	Kozmoğraf Sineması	Müste'ciri esas bir şirkete aid olup el-yevm Kyriakoupoulos
-	-	+	+	Yıldız (Etoile) Sineması	Mutasarrıfı şirket işletiyor, tâbiyeti meşkûk
+	+	+	+	Beyoğlu Amerikan Sineması	Müste'ciri Rus
-	-	-	+	Majik Sineması	İtalyan Şirketi müste'ciri

-	-	-	+	Beyoğlu Elektra Sineması	Müste'ciri Selanik Bonmarşesi sahibi, müslim
-	-	-	+	Taksim Bahçesi'nde Varyete Tiyatrosu	Müste'ciri Mösyö Leyman, tâbiyeti Fransız
-	-	-	+	Şanta Kler Tiyatrosu	(Batina) müste'cir, tâbiyeti ecnebi
+	+	+	+	Pangaltı Sinema ve Tiyatrosu	Müste'ciri Asadoryan Efendi, tâbiyeti İtalyan
-	-	-	+	Osmanbey Gazinosu (Lunapark)	Müste'ciri bir Rum
-	+	+	+	Şişli Villa Sterella	Müste'ciri Amerikan tebaasından, mesdûd
-	-	+	+	Şişli Alkazar Bahçesi	Mutasarrıfı Mösyö Keryan, mesdûd
-	-	-	+	Karaköy Lüks Sineması	Müslim
+	+	+	+	Tepebaşı Anfi Sineması	Müste'ciri Mösyö Leyman, el-yevm Kyriakoupoulos
+	+	+	+	Santral Sineması	Müste'ciri Kyriakoupoulos
+	+	+	+	Majestik Sineması	Müste'ciri Mösyö Atanof, Rus tâbiyeti
+	+	+	+	Şişhane Apollon Sinema ve Tiyatrosu	Müste'ciri Terziyan Efendi
+	+	+	+	Tepebaşı Tiyatrosu	Müste'ciri Mösyö Leyman, Fransız tebaası
+	+	+	+	Tepebaşı Gardenyar	Müste'ciri Mösyö Leyman, Fransız tebaası
-	-	-	+	Elhamra (Yeni İspilandid)	Muhterik
-	-	-	+	Britanya	Müste'ciri ecnebi
-	+	+	+	Olimpia	Müste'ciri Fransız
+	+	+	+	Varyete Tiyatrosu (Royal Sineması)	Müste'ciri Mösyö Leyman, muhtelif kumpanyalara icara verilmektedir.
-	-	-	+	Taksim Jimayaski	Müste'ciri Rus, yıkılmıştır?
-	-	-	+	Taksim Terariyorm (Yılanhane)	Müste'ciri Rus, yıkılmıştır?

			+	Taksim Rus Sineması	Müste'ciri Rus,
-	-	-	+	Taksim Moskov Tiyatrosu	Müste'ciri Rus, yıkılmıştır?
-	-	-	+	Müze Amerikan	Seyyar Möşyö Feldman, Rus
-	-	-	+	Taksim Küçük Varyete Tiyatrosu	Müste'ciri Rafail, yıkılmıştır? Osmanlı tebaası
-	-	+	+	Kasımpaşa Receb Efendi Tiyatrosu	
-	-	-	+	Kasımpaşa Anadolu Sahnesi	
-	-	+	-	Kasımpaşa Esad Efendi Tiyatrosu	
-	-	-	+	Çeşme Meydanı'nda Hayal	
-	-	-	+	Çeşme Meydanı'nda Pehlivan	

Galata Mıntıkası

Sene 1334	Sene 1335	Sene 1336	Sene 1337	Sinema ve Tiyatronun İsmi	
+	+	+	+	Galata Osmanlı Tiyatrosu	Müste'ciri Nişan Efendi, Osmanlı tebaası
+	+	+	+	Galata Amerika Tiyatrosu	Müste'ciri Niko, tebaa-yı Yunan
-	-	+	+	Galata Avrupa Tiyatrosu	Müste'ciri Ergiri, tebaa-yı Yunan
+	+	+	+	Galata Amerika Sineması	Müste'ciri Asadoryan Efendi, tebaa-yı İtalyan
-	-	-	+	Galata Piknik Tiyatrosu	
-	-	+	+	Beşiktaş Şefik Tiyatrosu (Leşki Tiyatro ve Sineması)	Kilise akaretlerinden muhtelif kumpanyalar
-	-	-	+	Beşiktaş Merkez Sineması	Mesdüd, müste'ciri müslim
-	-	-	+	Beşiktaş Sahne-i Temsil Tiyatrosu	Mesdüd, müste'ciri müslim
-	-	-	+	Beşiktaş Elaktra Sineması	Müste'ciri Karamanlı

-	-	+	+	Ortaköy Sinema ve Tiyatrosu (Venüs)	Müste'ciri Leon Efendi, tebaa-yı Osmanlı
-	-	-	+	Arnavutköy Akıntıburnu Tiyatrosu	Mesdûd
-	-	-	+	Bebek Kino Palas	Arnavutköy'e nakl olunmuş Minyon Palas, mesdûd

Makriköy Mıntıkası

Sene 1334	Sene 1335	Sene 1336	Sene 1337	Sinema ve Tiyatronun İsmi	
-	-	+	+	Makriköy Akler Sineması	Müste'ciri Müsevi Yunanlı
-	-	-	+	Makriköy Miltiyadi Efendi Gazinosu ve Sineması	
-	-	+	+	Makriköy Leşki Tiyatrosu	Kilise akaretlerinden muhtelif kumpanyalar icra-yı lu'b etmektedir.
-	-	-	+	Ayestefanos Sineması	

Kadıköy Mıntıkası

Sene 1334	Sene 1335	Sene 1336	Sene 1337	Sinema ve Tiyatronun İsmi	
-	-	+	+	Kadıköy Mühürdar Sineması	
-	-	+	+	Kadıköy Moda Park Sineması	
-	-	-	+	Kadıköy Moda Pikadilo	Müste'ciri Rus
-	-	-	+	Kadıköy Çifteçinar Mesiresi	Müste'ciri Osmanlı
+	+	+	+	Kadıköy Kuşdili Sineması	Müste'ciri Leon, Siroçkin, Rus
+	+	+	+	Kadıköy Moda Apollon Sinema ve Tiyatrosu şimdi İris	Kiliseye aittir. En son müste'ciri Kyriaakoupolos

-	-	-	+	Erenköy Sineması	Müste'ciri Osmanlı
-	-	+	+	Üsküdar İhsaniye Sineması	Müste'ciri Arnavud tâbiyeti İtalyan
-	-	+	+	Üsküdar İcadiye Sineması	Müste'ciri Ermeniler
-	-	-	+	Üsküdar Mirahur İntibâh Tiyatrosu	Münhedimdir.
-	-	-	+	Üsküdar Şemsi Tiyatrosu [Mirahur İntibâh Tiyatrosu] evvelki ismi	
-	+	+	+	Üsküdar Park Sineması	Mesdûd, müste'ciri müslim
-	+(Malûl Gaziler)	+(Malûl Gaziler)	+	Kuzguncuk Sineması	
				Kadıköy Mısırlı Otel, Bahçesi Sineması	Müste'ciri İslâm bir doktor
-	+	+	+	Anadolu Hisarı Sineması	Müste'ciri müslim
-	-	-	+	Anadolu Hisarı Pehlivan	Müste'ciri müslim açıkta
-	-	-	+	Büyükdere'de Eski Daire Grand Sinema	Müste'ciri Mösyö Piyer, tâbiyeti İtalyan

İstanbul Mıntıkası

Sene 1334	Sene 1335	Sene 1336	Sene 1337	Sinema ve Tiyatronun İsmi	
+	+	+	+	Ferah Tiyatrosu	Müste'ciri müslim, Osmanlı
+	+	+	+	Millet Tiyatrosu	Müste'ciri Süleyman Bey, Osmanlı
+	+	+	+	Şark Tiyatrosu	Müste'ciri Şükrü Bey, Osmanlı
+(Milli Sinema)	+(Güneş)	+	+	Felek Sineması	Müste'ciri İtalyan
+(Hilâl)	+(Hilâl)	+(Hilâl)	+(Ramazan'da Ertuğrul)	Sâhir Opereti	Müste'ciri Osmanlı Kumpanyası
+	+	+	+	Ali Efendi Sineması	Müste'ciri Ali Efendi, Osmanlı
+	+	+	+	Alemdar Sineması	Mutasarrıfı Sadık Bey
+	+	+	+	Kemal Bey Sineması	Müste'ciri Kemal Bey, Osmanlı
-	-	+	+	Kumkapı Sineması	Müste'ciri Suad Bey, tâbiyeti İtalyan

-	-	-	+	Unkapanı Tiyatrosu	Münhedimdir.
		+	+	Fener Filburnu Sineması	Müste'ciri Rum
		+	+	Fener Midilli Sineması	Müste'ciri Rum
		+	+	Samatya Sulu Manastır Sineması	Kiliseye ait.
-	-	-	+	Yedikule Modern Sineması	Müste'ciri Rum
-	-	+	+	Yenikapı (Karakin) Sineması	
+	+	+	+	Yedikule'de Ermeni İspatıyası	

Ramazan-ı Şerif'de

Sene 1334	Sene 1335	Sene 1336	Sene 1337	Sinema ve Tiyatronun İsmi	
		+	+	Hilâl Bahçesi Yazlık Sineması (Eski Fevziye Caddesi'nde)	Müste'ciri, Osmanlı Şirketi
		+	+	Zeyrek'te Pehlivanlar	Açıktta
		+	-	Çadır Tiyatrosu (Şehzade Karakolu yanında)	
		+	+	Saraçhane'de Yazlık Tiyatro	Açıktta Ruslar
		-	+	Ayakapı'da Tiyatro	Açıktta kahvede
		-	+	Küçük Pazar'da Ali Efendi Tiyatrosu	Kahve içinde
		-	+	Unkapanı Hacıkadın'da Karagöz	Kahvede
		-	+	Fethiye'de Tiyatro	Kahvede
		-	+	Edirnekapı'sında Sinema	
		-	+	Zeyrek'te Niyazi Bey Mektebi'nde Sinema	Mektep bahçesinde
		-	+	Topkapı haricince Sinema	
		-	+	Letafet Apartmanı'ında Ruslar	
		-	+	Şehzadebaşında Asri Tiyatro (Kırmızı Şeytan)	Mektep yanında

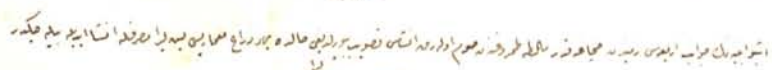

		-	+	Kocamustafapaşa Mektebi'nde sinema	
		-	+	Aksaray'da Karagöz	Kahvede
		-	+	Şehzadebaşı'nda İstikbal Kırâathânesi'nde Ruslar	Kahvede
		-	+	Uzunçarşı'da Pehlivanlar	Açıkta
		-	+	Şehzade'de Hind Tiyatrosu (Ruslar tarafından)	Kahvede
		-	+	Aksaray'da kırâathâne'de Ruslar	Kahvede
		-	+	Balat'ta Hançerli Bostan	
		-	+	Balat'ta Ermeni Mektebi	
		-	+	Edirnekapi haricinde Beyler Çeşmesi Gazinosu'nda çalgı	
		+	+	Kadırga'da kukla	
		-	+	Şehremini'nde kukla	
		+	-	Vezneciler'de pehlivan	Bahçede
		+	-	Çarşamba'da sinema	Bahçesinde
		+	-	Kocamustafapaşa'da sinema	Arsada
		+	-	Etyemez'de sinema	Kahve bahçesinde

PLK, 1107

(Gedikpaşa'da inşa olunacak tiyatronun planı)

$\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$
 $\frac{1}{4} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{16}$
 $\frac{1}{16} \times \frac{1}{16} = \frac{1}{256}$

[illegible]

GEDİKPAŞA'DA İNŞA OLUNACAK TİYATRONUN PLANI

İstanbul'un Gedikpaşa semtinde Yahya Paşa Saray civarında belirlenen bir arsa üzerinde inşa olunması düşünülen tiyatronun yerini gösterir kroki ile tiyatro binasının inşasında kullanılacak malzemeleri ve inşaat özelliklerini içeren plan

25 Kasım 1884

[Tiyatro planındaki numaraların karşılığı]

- 1- Tatlıkuyu Caddesi
- 2- Tiyatro Mahalli
- 3- Cami arsası
- 4- Sahhaf Hacı Mehmed Efendi hânesi
- 5- Bu dahi bahçesi
- 6- Kavaf Hüsnü Efendi mağazası, bilâ-hava
- 7- Cami mağazası, bilâ-hava
- 8- Cami mağazası, bilâ-hava
- 9- Balıkçı Ohannes Ağa mağazası, bilâ-hava
- 10- Hoca Mehmed Efendi mağazası, bilâ-hava
- 11- Meçhul
- 12- Tatlıkuyu Çeşmesi
- 13- Fırın Sokağı
- 14- Esir Kemal Cami-i Şerifi
- 15- Kumkapı Caddesi
- 16- Mehmed Bey hânesi
- 17- Hamam Sokağı
- 18- Mustantık Cemal Efendi haremi hânesi
- 19- Müderris Halil Efendi haremi hânesi
- 20- Muhtâr Hâfız Halil Efendi hânesi
- 21- Emir İshak Cami-i Şerifi
- 22- Tatlıkuyu Sokağı
- 23- Kürkçü Sokağı
- 24- Esir Kemal Mahallesi
- 25- Tiyatro arsası
- 26- Çıkma Sokak
- 27- Karakol
- 28- Emin Bey Cami-i Şerifi
- 29- Cami Sokağı
- 30- Kumkapı Caddesi
- 31- Yahya Paşa Sokağı
- 32- Asmalı Mescid Sokağı
- 33- Kalıçeci Hasan Cami-i Şerifi
- 34- Mescid arsası
- 35- Girit Veli Paşa arsası
- 36- Gümrük ketebesinden Halil Efendi evlatlarının 3 bâb harâb hâne
- 37- İhsaniye Sokağı

38- Divan-ı Âli Cami-i Şerifi

39- Gedik Paşa Caddesi

40- Tatlıkuyu Caddesi

41- Çadırcı Ahmed Çelebi Cami-i Şerifi

42- İki kat ondört arşından onbeş arşına kadar ebniyenin irtifa'ı olacak temel duvarının kalınlığı birbuçuk arşın ve zeminden yukarı onaltı parmak ve meşe ağaçlarından ızgara olacak ve derûnun-daki bölmeler iki kat lâmalar ile birbirine merbut olup bir tuğla kalınlığında olacak; vaz' olunacak demir putrellerinin oniki santimetreden onsekiz santimetreye kadar geniş olacak ve bunların üze-rine Marsilya delikli tuğlasından çimento ile ve harç ile tonoz olacaktır.

Birinci kat zemin döşemesi mermer veya çimentodan olacaktır. İkinci kat demir putrel üzerine delikli tuğladan tonoz olacak ve üzerine lâtadan giriş ve üzerine biçme kalas lambalı olarak tahta döşeme olacaktır.

Çatı mahalli demir putrel üzerine delikli tuğla ile ve çimento harcıyla tonoz olup ve üzeri kuvvetli asvalto olacak ve pencere çerçeveleri cıralı tahtadan sandıklı ve cilalı ve sürmeli ve camları dubye camı olacak ve kapıları yekpare tam kalastan ve yağlı maun boyadan ve kapı topları porselenden ve kilitleri gömme İngiliz kilidi olacak ve derûnu Frenk sıvasıyla renkli badana olacak ve derûnunda olan merdivenler demir dökmeden ve etraf parmaklıkları demirden olacaktır. Ve dahilen salonlar ve merdivenler ve bahçe ve kapı lüzum görünen her bir tarafa demir borularla gaz borusu tefriş olup paraçol ve fenerler vaz' olunacaktır.

Haricen ebniyenin yüzü zeminden yarım arşın yüksek duvar üzerine Triyeste söveliğinden cevâ-nib-i erba'asına taban olacaktır. Lâzım gelen köşe ve yüz ayakları ve pencerelerin etraf söveleri ve tabanları ve kuşak silmeleri ve saçak ve zar ve korkuluk kâffesi Malta tomruğuyla imal olup ve üzerine üç kat yağlı boya sürülecektir. Ve su yolları için dere ve oluklar galvanizli borudan olacaktır. Ve pencere içlerine yekpâre mermer konacaktır. Ve birinci kat pencereleri kâffesi demir parmak-lık ile muhkem yapılacak ve boyanacaktır. Ve ebniyenin kebir kapısının etrafı Triyeste söveliğiyle ayaklı ve saçığı Malta ile imal olunacak ve kapı demirden ve kordon silmeleri dökmeden ve İngiliz çarpma kilidi olacaktır. Ve işbu ebniyenin beher zirâ'-ı mimarisi dört liraya inşa edilebilecektir.

Zirâ'	Beher zirâ'ı
4000	4 lira
Bedel-i yekûn	
16.000 lira	

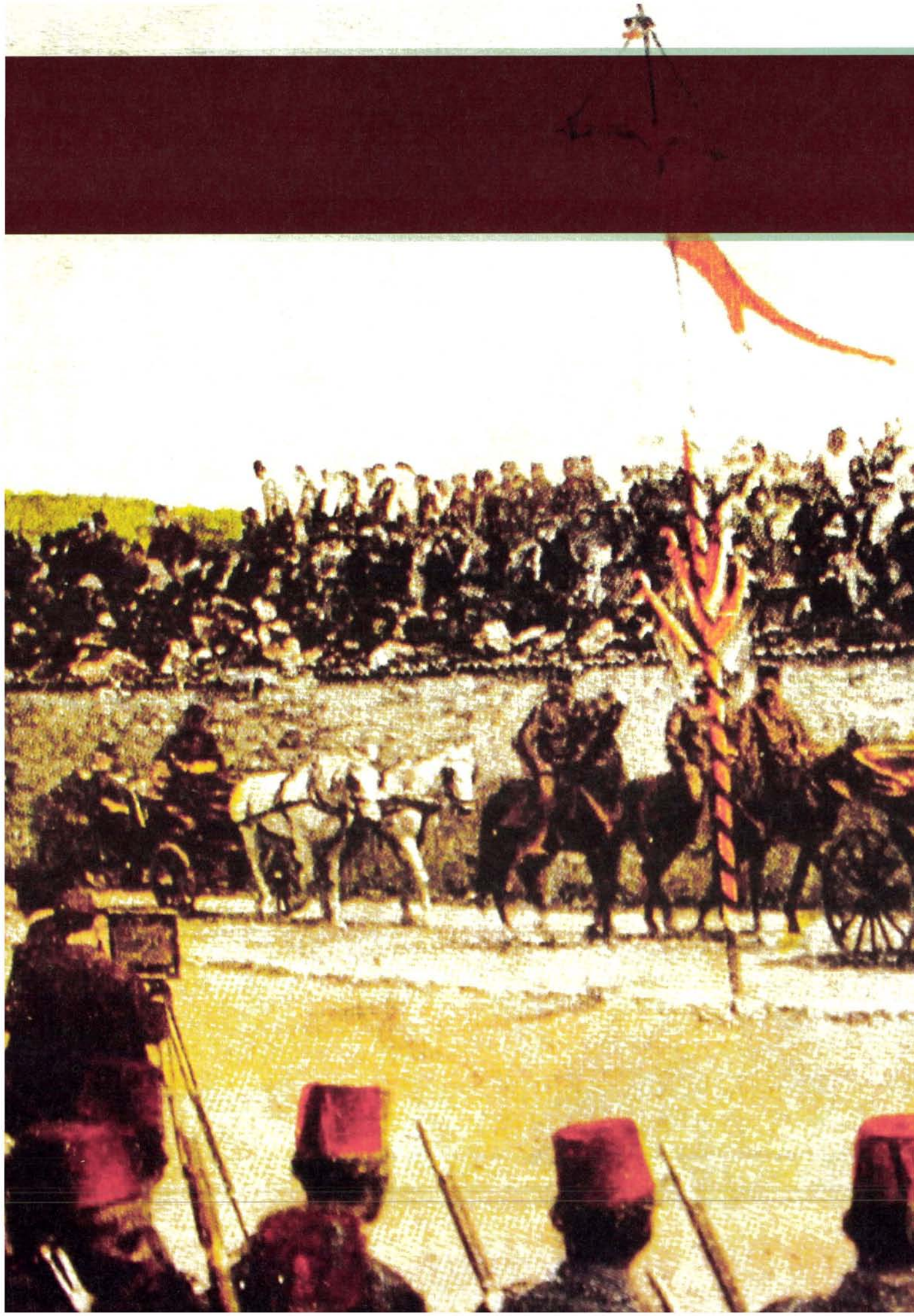
İşbu ebniyenin cevânib-i erba'ası zeminden saçağa kadar Malta tomruğundan som olarak inşası tasvib buyurulduğu hâlde beher zirâ'-ı mimarisi beş lira masrafla inşa edilebilecektir.

Zirâ'	Beher zirâ'ı
4000	5 lira
Bedel-i yekûn	
20.000 lira	

Malta taşları üç cinstir. Birisi sahilde ve tuz madeninden olup mezkûr taşlarla inşa edilen ebni-ye yağmurdan kum gibi dökülür. İkincisi yine sahilde ve çakmak madeninden olup tabiiyeti gayet sert olmak hasebiyle ateş ve güneşten çatlar. Dersaadet'e şu iki cinsten gelmektedir. Üçüncüsü işbu sahilden altı saat bu'd mesafede ve dağın zirvesinde olup madeni gayetle isti'male elverişli ve inşa edilen ebniye eskidikçe metin olur.

Fi 6 Safer sene [1]302 ve fi 13 Teşrîn-i Sâni sene [1]300

Kulları
[Mühür]

SİNEMA

کتابخانه جامعہ اسلامیہ

مَكْنُونِي وَفَلَقِي
عَدَا

工

عطر فتو
فرانس رویت
هادی فرانس
نزه ری مختصر

وہی ہے جو
میں نے
میں نے

SİNEMATOGRAF İÇİN GEREKLİ ALETİN GÜMRÜKTEN GEÇİRİLMESİ

Fransa vatandaşı Mösyö Jamin'e, yeni icad olunan sinematograf isimli alette kullanmak üzere gerekli olan elektrik lambasının gümrükten geçirilmesi için ruhsat verildiğine dair irâde

20 Eylül 1896

Bâb-ı Âli
Daire-i Hariciye
Mektubi Kalemi
Aded

5 Muharrem sene [1]314 ve 17 Haziran sene 1896 tarihiyle Fransa Sefâreti'nden vârid olan takrîrin suretidir

Fransa Devleti tebaasından Mösyö Jamin hareket-i insaniye ve hayvaniyeyi gösteren "sinematograf" tabir olunur nev-icad bir alete lâzım gelen ziyâ-yı keh-rübâi ile tenvîr eder tek bir irtisam lambası için ruhsat taleb ettiğinde Şehremaneti'ne ve ondan sonra Tophane-i Âmire'ye lede'l-müracaa devâir-i resmîyeden hiçbirisi müsaade-i lazimeyi i'ta etmek iktidarında bulunmadığı anlaşıldığından tevsî'-i fûnûna pek çok hizmet eder mezkûr aletin lambası için iktizâ eden müsaade hakkında irâde-i seniyye-i hazret-i şehriyârinin ısdârı hususuna himmet buyurulması iltimâs olunur.

Bâb-ı Âli
Daire-i Sadâret
Amedi-i Divan-ı Hümayûn
1171

Atûfetli efendim hazretleri

Fransa Devleti tebaasından Mösyö Jamin'in hareket-i insaniye ve hayvaniyeyi gösterir sinematograf nam alete lüzumu olan elektrik lambasının imrârı için müsaade-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhînin istihsâli istid'asını hâvî Fransa Sefâreti'nden verilen takrîr suretinin gönderildiğini mutazammın Hariciye Nezâret-i Celilesi'nin ve mebhûs elektrik lambasının bir güne mahzuru olmadığına dair Telgraf ve Posta Nezâret-i Behiyyesi'nin tezkireleri melfûflarıyla arz ve takdim kılınmış olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı münifi infaz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fi 2 Rebiülâhir sene [1]314 fi 29 Ağustos sene [1]312

Sadrâzam
Rifat

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Reside-i dest-i ta'zim olup melfûflarıyla manzûr-ı âli buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 12 Rebiülâhir sene [1]314 fi 8 Eylül sene [1]312

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Tahsin

Constantinople le 29 Decembre 1895

A Sa Majesté le Sultan
Abd-El Hamid

Victor Continouza remercie
Sa Majesté du cadeau de
deux cents livres que Sa
Majesté a bien voulu lui
faire remettre pour avoir présenté
A Sa Majesté un cinematographe
de son invention. Et de la
medaille des beaux arts

De votre Majesté le tres
humble serviteur

Ed. Lalla

Continouza

SİNEMATOGRAF VİCTOR CONTINSOUZA'NIN TALTİFİ

Kendi icadı sinematograf makinesini Padişah II. Abdülhamid'e takdim eden Victor Continsouza'nın taltifi

İstanbul / 29 Aralık 1898

Victor Continsouza, kendi icadı sinematografı Majestelerine takdim etmesi ve bu sebeple kendisine majesteleri tarafından 200 şilin ve sanayi-i nefise madalyası ihsan edilmesi vesilesiyle şükranlarını sunar.

Ed. Salla

Majestelerinin Hürmetkâr kulu Continsouza

فخو غراف آتوت وادوات تاجری زینبونه وایزغ مهرید مهور اولردن قبه کردود مرتبه حفته
تاجدایرینه رفو واعداد بیلک اوزره کوندریلده برقطعه عربضایه برقطعه سینه ماتوغراف قالدوغی
رفو بای سر بر اجدول لکھونرد قلدی .

عربضه منقذم مؤداسه نظراً مذکور قالدوغده سرخ ایله اشارات ایدیتو و هوز طفر موعود مویکاز ایله
رسم کجید حرکاتری آنزده انظار عمومی به وضع اولنان بیکوندر غیر منظم و عکس القاء لرینک
طویله قهرمان سید غیضابادله قندری اجدله لکھم ایدوی لکھونده مویکاز لرینک اعتدول قند
درتیه خدمت ایتمک و لکھم ایدوی عمومی ده کزنه بر طاقم پاکطبه و قنایست سینه ماتوغراف
رسم لرینک انتسابیه ممانعت ایلمک اوزره ایدوی لکھونده مویکاز لرینک درجه مکملتی اراء ایدوی
صوف مختلفه عسکرینک سینه ماتوغراف رسم لرینک بدواجرت اخذنه مساعدہ بولیسن عرصه و
استقام ایلمکده عبارت بولسنه اولضنه لکھوالده و قاجابه احواله امر و فریانه حفته و طاقم اوزر لر .

مقتضای امر ایلمکده مری

عبد المکرم

محمد

ل "رسم لکھوالده

SIGMUND WEINBERG'İN OSMANLI ORDUSUNUN SİNEMA FİLMLERİNİ ÇEKMEK İÇİN İZİN TALEBİ

Padişaha bir adet sinematograf kataloğu gönderen sinemacı Sigmund Weinberg'in Osmanlı ordusunun modernliğini gösterir bir şekilde ordunun çeşitli sınıflarının sinema görüntülerini ücretsiz çekmek için izin talebine dair

23 Ekim 1899

Fotoğraf âlât ve edevât tâciri Sigmund Weinberg mührüyle memhûr olarak atebe-i gerdûn-mertebe-i hazret-i tâcdârilerine ref' ü i'lâ edilmek üzere gönderilen bir kıt'a arıza ile bir kıt'a sinematograf kataloğu ref-i pâ-yı serîr-i iclâl-i hümayûnları kılındı.

Arıza-i mütekaddime müeddâsına nazaran mezkûr katalogda sûrh ile işaret edilen ve zafer-mev'ûd-ı mülûkânelerinin resm-i geçid harekâtı alınarak enzâr-ı umumiyeye vaz'olunan peliküller gayr-ı muntazam ve asker-i şahanelerinin satvet-i kahramananesiyle gayrı mütenâsib oldukları ecilden hem Ordu-yı Hümayûn-ı mülûkânelerinin i'tilâl-i kadr u şerefine hizmet etmek ve hem eyâdi-i umumiyede gezen bir takım yanlış ve münasebetsiz sinematograf resimlerinin intişârına mümâna'at eylemek üzere Ordu-yı Hümayûn-ı mülûkânelerinin derece-i mükemmeliyetini irâe eder suretde sunûf-ı muhtelif-i askeriyenin sinematograf resimlerinin bilâ-ücret ahzına müsaade buyurulmasını arz ve istirhâm eylemekten ibaret bulunmuş olmanın her halde ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fi 11 Teşrin-i Evvel sene [1]315

İmza

Maiyyet-i seniyye-i mülûkâneleri abd-i memlûkleri
Ahmed Şakir

بسم الله الرحمن الرحيم

ما بهیچ بود خاتمه بکتابت حقیقه

بسم الله الرحمن الرحيم

عطفه افشیم خدای
سپاس تو غاف آتی واسطه سحر تمامه وضع ایکنده اولو سحرک بکبر زده و از همه حیه احوال و محالاتی
ناظر مختلفه صور و طویر فیه زده بیدری بالبابه تقدیم الوسی اراده سینه خباب خاتمه نقضای عمیقده
اولین بلوغ خبرات عیله کرماء لری زبور فیه نکریم اوله رف حیه احوال و محالاته دار و طویر فیه زده
آراند طبعه ابرده بولدی بیه مهر اولدیقلک و یوصلدی لقا تقدیم قلمنه اولدی زده آحاب جور لیدی تقدیم
همایه عامه سیاه اولدی زده لقی هفقه طرفه اعم ایبدن تقدیم و اسی قلمه جفقلک غصه مجهر قلمنه اولدی ابرده
امرواره حضرت مه الزکر (ع) طبعه

باور حوب حقه شری

برینقری

ضمیمه آلمان
اوینا ایملور
آلمانا ایملور
هولندای فرایم
ساقونیا قلی
سویسک بوزنه
سویسک بوزنه
ضمیمه آلمان
زات حقه ای
حیه اعظم قلمنه
حیه نویدیه
فریدی قلمنه
مولک
قونیا غده

SULTAN II. ABDÜLHAMİD'İN BERLİN'DEN TALEP ETTİĞİ SİNEMA FİMLERİ

Padişah tarafından talep edilen, Almanya ve Avusturya İmparatorlarının görüntüleri ile Almanya ordu ve donanmasına ait sinema filmlerinin gönderileceği, ancak savaş esnasında çekilen fotoğrafların arattırılmasına rağmen bulunamadığına dair Berlin Sefâreti'nden gelen yazı

12 Nisan 1902

Berlin Sefâret-i Seniyyesi

Mâbeyn-i Hümayûn-ı Cenâb-ı Mülûkâne Başkitâbet-i Celilesi'ne

Atûfetli efendim hazretleri

Sinematograf aleti vasıtasıyla sâha-i temâşâyâ vaz' edilmekte olan resimlerin yenilerinden ve ez-cümle hîn-i ahvâl ve muharebâtı menâzır-ı muhtelifesini musavver fotoğraflardan peyderpey bi'l-mübâyâ'a takdim olunması irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhi muktezâ-yı âlisinden olduğunu mübelliğ tahrîrât-ı aliyye-i kerîmâneleri zîver-i farık-ı tekrîm olarak hîn-i ahvâl ve muharebâtına dair fotoğraflar pek çok arattırılmış ise de buldurulamamış olduğunun ve pusulası leffen takdim kılınmış olanlardan intihâb buyurulduğu takdirde hemen âmiline sipariş olunarak altı hafta zarfında itmâm edilerek takdim ve irsâl kılınacağına arzına mücâseret kılınmakla ol bâbda emr u irâde hazret-i men lehül-emrindir.

Fi 30 Mart sene [1]318

Yâver-i harb-i hazret-i şehriyârî

Berlin Sefiri

Ahmed Tevfik bin Salih

Berlin Sefâret-i Seniyyesi

Haşmetli Almanya İmparatoru hazretlerinin Beytüllahm'dan avdetleri
Avusturya İmparatoru haşmetli Fransuva Josef hazretlerinin Berlin'e muvâsalatları
Almanya İmparatoru hazretlerinin "Wilhelm Der Grosse" sefine-i harbiyesinin resm-i tenzîlinde Stettin şehrinde bulunuşları
Hollanda kraliçesi hazretlerinin Schwerin'e muvâsalatları
Saksonya kralı hazretlerinin koşu yerine vürûdları
Süvarinin yüzme talimi
Stockholm'de buz üstünde gemicilik
Haşmetli Almanya İmparatoru hazretlerinin "Meteor" yatı
Zât-ı hazret-i imparatori hassa bölüğünün yeni tevdi' olunan sancaklarıyla resm-i geçid icrası
Çin'e i'zâm kılınan asâkirin iğtinam ettikleri topraklarla beraber Berlin'e duhûlleri
Çin'e gönderilen Aksâ-yı Şark Süvari Alayı'nın Postdam'da demiryolu mevkiğine doğru hareketi
"Frederik Karl" sefine-i harbiyesinin güvertesinde talim
"Moltke" nam talim sefine-i harbiyesinden bir cankurtaran sandalının tenzili
Kopenhag'da süvari husar alayının atlama talimi

کتابخانه
مخطوطات
عدد
۱۴۹

راغب نضر بن جلیل بن حاج علی

روایت افندی
در بیان آمدن بعد از بنای دین دینی نام شخص مانوریک غازی بنده سیر و طو غراف ماکه سید بر هم رسد کوسه دینی اشاره بعض
اور و یا حکم ارفی نهاد برین و بر مبانده جنتکان عبدالعزیز خان حضرت ملک دخی آت اوزر زنده تصویر برین ارا ایدکی می نویسد ارا
در بیان در زنده اشاره افندی حکم ارفی زبان حضرت عاقله نهاد و بر سائر ملک بویله تاتر و صخر زنده ارا ایسی معابر آرا ایدکی و در قوم
جمله حاجت اوله بقنده هر قوم تخیلات ایضا سید بعد ما بوقلمو احواله بیان و بر ایسی ایمنه نویسد قوس بر کله خیزانه دانه ایدکی و در قوم
دینی کیه کینه سیر و طو غراف عاقله بعض استبان ملک و او بر سر کینه حکم و عورت انیمت اوزره از میره غنیمت ایدکی و سیر و طو غراف
با تخیلات اشعار اوله اوله بعد ما بوقلمو احواله بیان و بر ایسی ایمنه نویسد قوس بر کله خیزانه دانه ایدکی و در قوم

تاریخ	۴
مهر	۴
رج	۴

اطهر الی

در هر بعد از بنای دین
دینی کیه کینه
با تخیلات اشعار

SİNEMA VE SAHNELERDE HÜKÜMDARLARIN RESİMLERİNİN GÖSTERİLMEMESİ

Hükümdarlara ait görüntülerin sinemalarda gösterilmesi caiz olmadığından Mersin'de Manoli'nin gazinosunda sinematograf makinesiyle Sultan Abdülaziz'in resmini gösteren Yunan

Vatandaşı Dimitri'ye bu hususta tenbihatta bulunulması

9 Temmuz 1902

Adana Vilâyeti
Mektubi Kalemi
Aded: 134

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlisi'ne

Devletli efendim hazretleri

Mersin'e gelmiş olan tebaa-i Yunaniyeden Dimitri nam şahıs Manolinin Gazinosu'nda sinematograf makinesiyle bir takım resimler gösterdiği esnada bazı Avrupa hükümdârânı tesâvirini ve bu miyânda cennet-mekân Abdülaziz Han hazretlerinin dahi at üzerinde tasvirlerini irâe eylediği mahalli polis idaresinden verilen jurnalde ifade olunmasına mebnî hükümdârân-ı zi-şân hazerâtına aid tesâvir ve sairenin böyle tiyatro ve sahnelerde irâesi mugayir-i âdâb-ı ihtirâmiye olacağı cihetle caiz olmadığından merkûma tenbihât ifasıyla ba'demâ bu misillü ahvâle meydan verilmemesi için polis komiserliğine tenbihât-ı lâzime icra edildiği ve merkûm Dimitri geçen gün sinematografa aid bazı eşya getirmek ve on beş gün sonra avdet etmek üzere İzmir'e azimet eylediği Mersin Mutasarrıflığı'ndan bâ-tahrirât iş'âr olunmuş olmakla bu bâbda olunacak muamele arz ve istizân olunur. Ol bâbda ve her halde emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fi 9 Rebiülevvel sene 1320 ve fi 2 Haziran sene 1318

Adana Valisi
Mühür

Dahiliye
Mektubi Kalemi
Evrak Numarası: 134/13
Tarih-i tebyizi: 3 Rebiülâhîr sene [1]320 /
26 Haziran sene [1]318

Adana Vilâyet-i Behiyyesi'ne

2 Haziran sene [1]318 tarih ve yüz otuz dört numaralı tahrirât-ı behiyyeleri cevabıdır.

Sinematograf ile selâtîn-i i'zâm-ı Osmanîye hazerâtı tesâvirinin irâesi caiz olamayacağından buna meydan verilmemesi lâzım geleceğinin ve beyân buyurulan diğer tesâvirin irâesinde bir beis olmadığıнын beyânına ibtidâr kılındı ol bâbda.

[illegible]

OSMANLI ÜLKESİNDE SİNEMA GÖSTERİM ŞARTLARI

Sinemacılıkla ilgilenen İbrahim ve Ahmet Efendilerin hazırlayıp sunmuş oldukları, Osmanlı ülkesinde umumî mahallerde sinematograf ve lantermajik ile gösterim yapma imtiyazı alacak kişilerle yapılacak şartname taslağı

[29 Mart 1903]

Memâlik-i Şahane'de sinematograf temâşâ ettirilmesinin şerâit-i imtiyâziyesi

Birinci madde: Memâlik-i hazret-i Padişahi'de umumî mahallerde menâzır-ı muhtelifeyi sinematograf ve lantermajik ve emsali usul ile irâe etmek imtiyâzı otuz beş sene müddetle ()'e ihsân buyurulmuştur.

İkinci madde: İmtiyâz sahibleri ahd-i celil-i cenâb-ı Padişahi'de vücuda getirilen mebânî-i cesîme ve âsâr-ı celile ve terakkiyât-ı maddiye ve kıta'ât-ı askeriye-yi musavver resimleri Memâlik-i Şahane'nin köylerine varıncaya kadar kâffe-i nikatında ahaliye bir ücret mukabilinde temâşâ ettirterek ahali-i merkûmenin veliyyü'n-nimet efendimiz hazretlerinin kâffe-i tebaası hakkındaki inâyetlerini ve şevket ve satvet-i Padişahilerini idrak ile tenvîr-i efkâr-ı ubudiyetkârâne eylemelerine sa'y edeceklerdir.

Üçüncü madde: İmtiyâz sahibleri imtiyâz fermân-ı hümayûnunun Bâb-ı Âli'den kendilerine tevdi' kılındığı gün alınmak üzere zât-ı hazret-i Padişahinin arzu buyuracakları müessesese namına bir defalık on bin aded lira-yı Osmanî vermeyi taahhüd ederler.

Dördüncü madde: Meblağ-ı mezkûrdan mâadâ imtiyâz sahibleri hâsılât-ı gayr-ı sâfiye-i seneviyelerinden temâşâhânelerin icâr ve vergileri ve memurîn maaşâtı ve resimlerin ahz u irâesi masârıfı gibi masârıf-ı umumîye ve sermayenin faiz ve tesviye-i deyni çıktıktan sonra geriye kalacak hâsılât-ı sâfiyenin yüzde onunu Hükûmet-i Seniyye'nin senevî hisse-i aidatı olarak Hazine-i Celile'ye yahud zât-ı hazret-i Padişahinin fermân buyuracakları bir müesseseseye takdim ve tevdi' eyleyeceklerdir.

Beşinci madde: Bir eşkıya müsademesinin, bir askeri manevrasının ve bir muharebenin kâffe-i safahâtı manzûr-ı âli-i cenâb-ı Padişahi olmak arzû-yı hümayûnu şeref-vâki olduğu takdirde imtiyâz sahibleri hâdisât-ı mezkûrenin vuku'undan evvel fotoğrafçıları gönderip namuskârâne ve bi- tarafâne fotoğraflarını aldıracaklar ve bunları Saray-ı Hümayûn-ı Padişahi'de arz ve irâe edecekler ve umuma veya hey'et-i askeriye-yi irâesi hususuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahi şeref-müte'allik buyurulmadıkça mezkûr menâzır-ı hiçbir yerde temâşâ ettirmeyeceklerdir.

Altıncı madde: İmtiyâz sahibleri efrâd-ı asâkir-i şahanenin her türlü harekât-ı askeriye hakkındaki görgülerini tezyid etmek maksadıyla efrâd-ı şahaneden birinin edvâr-ı muhtelif-i talimiyesini, sunûf-ı muhtelifeye mensub muhtelif kıta'ât-ı askeriye-i şahanenin talim ve manevralarını resm-i geçidlerini ve bâ-husus avcılık, keşşafılık ve emniyet hidemâtı gibi ta'biye ve seferiye-yi ta'alluk eden hidemâtını tab'an kelâl vermeyecek surette en şâyân-ı imtisâl kıta'âtdan alınan fotoğraflarını canlı fotoğrafla tensib kılınacak mahallerde haftada bir defa bâd-ı heva olarak asâkir-i şahaneye temâşâ ettirecekler ve aynı usulü bi-hasebi'l-meslek münasibi vechile bahriye ve itfaiye asâkir-i şahanesi haklarında dahi arz ve tatbik eyleyeceklerdir.

Yedinci madde: Sair zaman ve mahallerde asâkir-i şahane, efrâd-ı ahalinin verdikleri ücretin nısıfıyla sinematograf temâşâ edebileceklerdir.

Sekizinci madde: İmtiyâz sahibleri ziraatin terakkiyât-ı ahiresini, âlât ve edevât-ı ziraiyenin vech-i isti'mâl ve hareketini hayvanât ve tuyûra müte'allik sanâyi'-i ziraiyeyi, müşterek zahire anbarları usulünü musavver resimleri köylülere irâe ile onların tevsî'-i ittilâ'larına hizmet edeceklerdir.

Dokuzuncu madde: İmtiyâz sahibleri hıfzıssıhha ve terbiye-i etfâle ve hayat-ı aileye müte'allik en nezih ve en mergûb resimleri irâe ile ahlâk-ı umumiyenin istifasına gayret edeceklerdir.

Onuncu madde: Medâris ve mekâtib ve darülfünunlarda şâkirdânın bazı ulûm ve fûnûnu kolaylıkla anlayabilmeleri ve böylece talim ve tedris-i ayânının usul ittihâzı için imtiyâz sahibleri ulûm ve fûnûn-ı mezkûrenin harekât ve tatbikatını musavver resimler tersim ve tedarik edip onları sinematograf vasıtasıyla şâkirdâna istenildiği zaman hafif bir ücret mukabilinde irâe eyleyeceklerdir.

Onbirinci madde: Umum ahaliye hayat-ı sâiyene-i beşeriyeyi irâe etmek üzere gerek Memâlik-i Şahane'de vücuda getirilen âsârın vech-i inşası ve gerek muhtelif makinelerin çalışmasını sinematografıla sâha-i temâşâya vaz olunacaktır.

Onikinci madde: İmtiyâz sahibleri sinematograf nam-ı diğer bayiskob ve lantermajik temâşâ ettiremedikleri mahallerde ve zamanlarda panoroma ve kinetoskob usullerine müracaat edecekler ve otomatik makineler dahi kullanacaklardır.

Onüçüncü madde: Bilâd-ı cesîmede sinematograf temâşâ ettirmek üzere hususi mebânî vücuda getirilecek ve kasabât ve kurada ve panayirlarda ise imtiyâz sahiblerinin çadırları kullanılacaktır.

Ödördüncü madde: Bilâd-ı cesîmede sinematograf ve saire temâşâsı için vücuda getirilecek mebânide zarâfet-i mimariyeye ve harîka karşı her türlü esbâb-ı tahaffuziyeye riâyet olunacaktır.

Onbeşinci madde: Temâşâ ettirilecek her bir manzara evvel emirde memurîn-i saltanat-ı seniyyenin nazar-ı tasdik ve tasvibine arz edilecek ve iktizâ eden müsaadesi istihsâl kılınacaktır.

Onaltıncı madde: Memâlik-i ecnebiyeye aid menâzır ve vekayiden âdâb ve ahlâka münâfi' olmayanlar miktar-ı yevmî programdaki resimlerin nısıfını tecavüz etmemek üzere- bilâd-ı cesîmedeki mahall-i mahsusasında umuma temâşâ ettirilebilecektir. Fakat esası hurâfâta mübtenî ve faidesiz ve münasebetsiz menâzırın irâesinden ictinâb olunacaktır.

Onyedinci madde: İmtiyâz sahibleri imtiyâzları dahilinde bulunan mevâddı vücuda getirmek için icab eden mühendisler ve makinistlerden mâadâ kâffe-i müstahdemînini tebaa-i Osmaniyye'den intihâb edeceklerdir; maamâfih yerli mühendis ve makinistler malumât ve şerâit-i mukteziyeyi ibrâz eyledikleri takdirde açılan hizmetlerde onlardan da istihdam eylemekte muhtâr bulunacaklardır.

Onsekizinci madde: Kâffe-i müstahdemîn fes giyecekler ve ahali ile temasda bulunanlar Türkçe konuşacaklardır.

Ödokuzuncu madde: İmtiyâz sahiblerinin teşkil edecekleri anonim şirketin ismi "Osmanlı Sinematograf ve Lantermajik ve Menâzır-ı Muhtelif İrâesi Şirketi" olacak ve merkezi İstanbul şehrinde bulunacaktır.

Yirminci madde: Mezkûr şirketin devâir-i devletle muhâberesinde lisân-i resmî-i devlet olan Türkçe kullanılacak ve şirkete ta'alluk eden her bir deâvî mehâkim-i Osmaniye'de rû'yet olunacaktır.

Yirmibirinci madde: Şirketin icra-yı san'at eylemesi için muktezi olup memâlik-i ecnebiyyeden celb edilecek mevâd gümrük resminden müstesna bulunacaktır.

Yirmiikinci madde: Şirketin icra-yı hüner için tesis edeceği mebânî, emlâk ve akâr nizamnamesi vechile vergiye tâbi bulunacaktır ve çadır kuracağı vakıf ve mirî arâzi için münasib bir icâre alınacaktır.

Yirmiüçüncü madde: Müddet-i imtiyâzın inkızasında bütün âlât ve edevât ve emlâk meccânen Hükûmet-i Seniyye'ye terk olunacaktır.

Yirmidördüncü madde: Memâlik-i Şahane'nin mebânî-i resmiye ve cesime ve âsâr-ı atika-i mekşûfesinin resimlerini çıkartıp gerek dahilde ve gerek memâlik-i ecnebiyede satmak hakkı da sinematograf imtiyâzı sahiblerine ihsân buyurulmuştur.

Yirmibeşinci madde: İşbu imtiyâzın ihsânı târihinden evvel bilâd-ı şahanenin çıkartılmış resimlerinin fûrûhtu men olunmayacak ise de imtiyâz târihinden sonra erbâb-ı ticaret tarafından bu yolla resim çıkarılması men edilecektir. Mamafih Asâr-ı Atika Nizamnamesi'nde muharrer olduğu vechile keşfedilen âsârın resmini çıkarmak hususunda kâşif ve hâfirlerin hukukuna riâyet kılınacaktır.

Yirmialtıncı madde: Müddet-i imtiyâzın hitâmında Hükûmet-i Seniyye usûl-i mezkûreyi yine bir imtiyâza rabt eylemek dilediği takdirde imtiyâz sahibleri işbu şerâitle imtiyâza mazhar buyurulacaklardır.

Makriköy'ünde Demiryol mevkîsî civarında kâin

(0) numaralı hânede sâkin

Kulları
İbrahim bin Yunus

Kulları
Ahmed

SİNEMALARDA SAKINCALI RESİMLER GÖSTERİLMEMESİ İÇİN ALINAN TEDBİRLER

Beyoğlu'nda Halep Çarşısı'nda sinematograf ile gösterilen filmler arasında Napolyon'un Mısır'daki savaşlarına dair resimlerle diğer gösterimi yasak olan resimlerin gösterildiği, bundan böyle sinematograf ile gösterilecek resimlerin gösterimden önce Matbuat-ı Dahiliye İdaresi'ne tasdik ettirilmesi ve zararlı resimlerin gösterimine meydan verilmemesine dair Dahiliye Nezâretî'nin yazısı

18 Şubat 1904

Dahiliye Mektubi Kalemi

4 Zilhicce sene [1]321

8 Şubat sene [1]319

Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'ne

Beyoğlu'nda Halep Çarşısı'nda sinematograf ile gösterilen manzaralar miyânında Napolyon'un Mısır'daki muharebâtını ve saireyi musavver bazı teşhiri gayr-ı caiz resimler dahi irâe edilmekte bulunduğu müfettişler tarafından haber verildiği beyânıyla ba'demâ gösterilecek menâzırın fotoğraflarının evvelce idareye irâe ve tasdik ettirilmesinin sahiblerine ihtarı ve bu gibi muzır resimlerin irâesine meydan verilmemesi hususlarının savb-ı âli-i âsafânelerine iş'arı Matbûât-ı Dahiliye İdaresi'nden bâ-müzekkire ifade kılınmıştır. Ona göre iktizâsının ifasına himem-i aliyye-i düsturileri derkâr buyurulmak bâbında.

[illegible][illegible]

İTALYAN SİNEMA ŞİRKETİNİN KULLANACAĞI MAKİNEİNİN GÜMRÜKTEN GEÇİRİLMESİ

Napoli'den İzmir'e gelen İtalya Sinematograf Kumpanyası'nın İzmir'de kalacakları müddet zarfında kullandıkları dönüştürülen İtalya'ya götürecekleri "koran kontino" cinsi bir adet dinamo makinesinin gümrükten geçirilmesine ruhsat verildiğine dair irâde.

26 Mayıs 1907

Bâb-ı Âli

Daire-i Sadâret

Amedi-i Divan-ı Hümayûn

1130

Devletli efendim hazretleri

Napoli'den İzmir'e gelen İtalya Sinematograf Kumpanyası'nın beraberinde bulunan bir adet müsta'mel koran kontino nev'inden dinamo makinesinin İzmir'de kalacakları müddetçe isti'mâliyle avdetlerinde beraberlerinde olarak İtalya'ya götüreceklerinden bahisle idhaline ruhsat it'âsı istid'â olunduğu İzmir Rûsûmat Nezâreti'nden bâ-telgraf bildirilmiş ve koran kontino nevinden bulunan elektrik makinelerinin az tazyikli olup imrârında be's olmadığı hey'et-i fenniyyeden ifade olunmasına mebnî gümrükçe te'minâta rabt ile imrârı hakkında Rûsûmat-ı Emanet-i celîlesinin tezkiresi arz ve takdim kılınmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-müte'allik buyurulur ise mantûk-ı münifi infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 3 Rebiülâhir sene [1]325 fi 3 Mayıs sene [1]323

Sadrazam

Ferid

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Reside-i dest-i ta'zîm olup melfûfuyla manzûr-ı âli buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 13 Rebiülâhir sene [1]325 fi 13 Mayıs sene [1]323

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî

Tahsin

کتابخانه
موزه و مرکز اسناد
جمهوری اسلامی ایران

۵۵۶

باب چهارم در بیان طرز تعلیم و تربیت

سویزه اوپلی و لوز نامید معروف قوه خانه به اجزا از بدیه بر سینه ماطون اید
اندر بستند معده حارنات جانی یک ضلع قریب و الا اید لکی حاله بولس ادره بخ
بروز قیامت معده ده بولس لکی افاده ^{اولین اوزر} بولس و بولس ~~بولس و بولس~~ بولس
تحقیق سولیک رزق قیامت با دره جیب در کعبه قانع غوث ناظم به حال قیامت
اجار واقع صحت به رأی العیه دفع بولس مشهوره باز موالد ملازمه نقدیه
اید و بولس قریب معده قاسم مکرر به ضابطه دلا بولس لکی قیامت
و بولس قریب معده لولایه بولس بولس اقام نقد داغیه بولس لکی اباب
آئین و بولس معده لولایه ^{بولس} کرده اسلیم به ساعده اولی بولس بولس
حقیق سولیک و لایحه اسلیم ^{اولی} بولس لکی افاده ^{بولس} تحقیق قیامت
در قیامت و لایحه ^{بولس} بولس لکی افاده ^{بولس} تحقیق قیامت

ANARŞİSTLİĞE DAİR FİLMLERİN GÖSTERİMİNİN YASAKLANMASI

Selanik'te Olimpia Salonu isimli kahvehaneye getirilen bir sinematograf ile anarşistliğe dair cinayet sahnelerinin halka izlettirildiği, buna kayıtsız kalan vilayet zabıtasının şiddetle azarlanması, bu tür muzır görüntülerin gümrükten geçişine izin verilmemesi için Rüşumat Nezâreti'ne tebligatta bulunulmasına dair

19 Ekim 1907

12 Ramazan sene [1]325

6 Teşrin-i Evvel sene [1]323

Mâbeyn-i Hümayûn-ı Mülûkâne Başkitâbet-i Celilesi'ne

Selanik'te Olimpia Salonu namıyla ma'rûf kahvehâneye ahiren getirilen bir sinematograf ile anarşistliğe müte'allik hâdisât-ı cinâiyenin halka teşhir ve irâe edildiği halde polis idaresince bir güne teşebbüsât-ı men'iyede bulunulmadığı ifade olunması üzerine keyfiyetin tahkiki Selanik Merkez Kumandanlığı yaverân-ı cânib-i Padişahi'den Kaymakam izzetli Nazım Bey'e havale kılınmış idi. İhbar-ı vâkı'ın sıhhati re'yü'l-ayn vuku bulan meşhûdâtına binâen mûmâileyh tarafından takdim edilmiş ve bu misillü teşhirât-ı muzırraya karşı memurin-i zâbıta-i vilâyetin gösterdiği kayıtsızlıktan dolayı tevbihleriyle iltizâm-ı takayyüd ve itinaya mecburiyetleri esbâbının istikmâli ve böyle muzır temâşâların gümrükten imrârına da müsaade olunmamasının Rüşumat Nezâreti'ne tebliği Selanik Vilâyeti Celilesi'ne iş'âr olunmuş ve ol bâbdaki ihbar ile netice-i tahkikâtı hâvî varaka aynen ve leffen huzur-ı sâmi-i fahimânelerine arz ve takdim kılınmış olmakla ol bâbda

a

[illegible]

SİNEMA GÖSTERİMİ İÇİN GEREKLİ ELEKTRİK MAKİNESİNİN GÜMRÜKTEN GEÇİRİLMESİ

İzmir ve Selanik tiyatrolarında sinema filmi gösterimi için İtalya vatandaşı Filpola Orneçi'nin İzmir'e getireceği elektrik makinesinin, İzmir ve Selanik gümrüklerinde fen memurlarına muayene ettirilerek sanayi ve aydınlatmada kullanılan motorlardan olduğu anlaşıldığından gümrükten geçişine izin verildiğine dair irâde

8 Ocak 1908

Bâb-ı Âli
Daire-i Sadâret
Amedi-i Divan-ı Hümayûn
3536

Devletli efendim hazretleri

İzmir ve Selanik tiyatrolarında icra-yı lu'biyyât etmek üzere İtalya tebaasından Mösyö Filpola Orneçi'nin bir kaç güne kadar İzmir'e getireceği elektrik makinesinin imrârına ruhsat i'tâsı câlib-i sefâretten iltimâs olunduğu beyânıyla mezkûr makinenin İzmir veya Selanik'e vürûdunda mahalli gümrüğünce bir fen memuruna muayene ettirilerek sanâyi ve tenvirâtta müsta'mel olan motorlardan olduğu tebeyyün ettiği takdirde icra-yı lu'biyyâtta sonra iadesi hususu gümrükçe bi't-te'min bazı emsali gibi imrârı hakkında Rûsûmat Emanet-i celilesinin tezkiresi arz ve takdim olunmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı münifi infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fi 9 Zilkade sene [1]325 fi 1 Kânûn-ı Evvel sene [1]323

Sadrazam
Ferid

*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

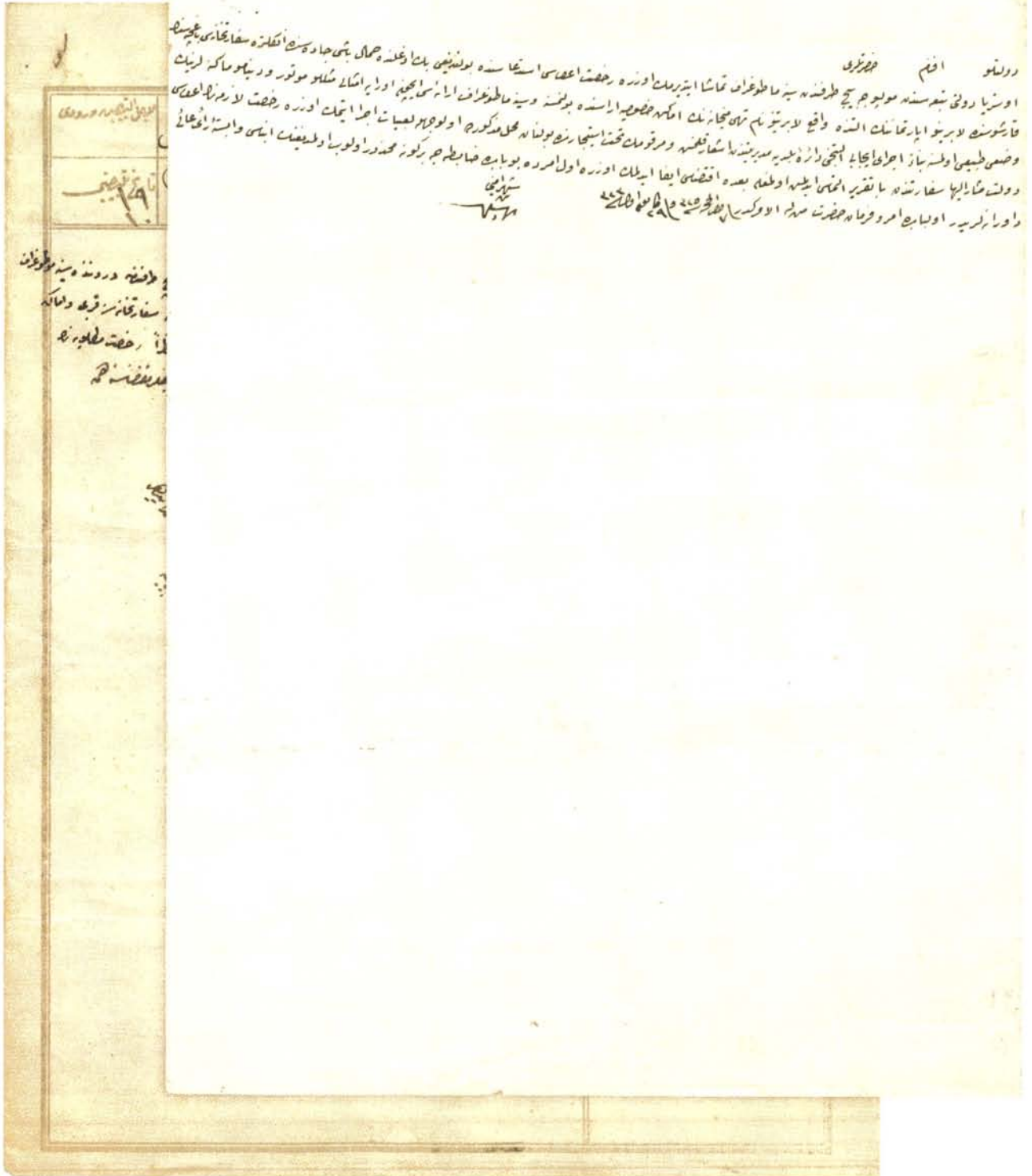
Reside-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri melfûfuyla manzûr-ı âli olarak bazı emsali delâletiyle işbu elektrik makinesinin sinematografa isti'mâl olunacağına göre bunların devlet ve memleketçe muzır olmamasına mahallince itina olunmak ve memurîn-i mahsusa ma'rifetiyle sansür edilmek üzere imrârı hususuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 4 Zilkade sene [1]325 fi 26 Kânûn-ı Evvel sene [1]323

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Tahsin

شاهزاده عثمان
مکتوبه
۱۵۹۶
۲۰۹

صیدیه زنجیر

BEYOĞLU'NDA LABRİNO İSİMLİ MEYHANEDE SİNEMA GÖSTERİMİ

Avusturya vatandaşı Leo Çepiç'in Beyoğlu'nda İngiltere Sefârethanesi bahçesinin karşısında bulunan boş bir meyhanede sinematograf izlettirmek için ruhsat talep ettiği, ancak meyhanenin İngiltere Sefârethanesine yakınlığı ve Ermeni Kilisesi sokağına çıkan iki kapısı bulunduğundan burada sinema gösteriminin uygun olmayacağına dair

11 Ocak 1908

Şehremaneti
Mektubi Kalemî
Aded
254

Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Avusturya Devleti tebaasından Mösyö Leo Çepiç tarafından sinematograf temâşâ ettirmek üzere ruhsat i'tâsı istid'âsında bulunduğu Beyoğlu'nda Hamalbaşı Caddesi'nde İngiltere Sefârethanesi bahçesinin karşısında Labrino Apartmanı'nın altında vâki Labrino nam tehî meyhanenin emâkin-i hususiye arasında bulunmasına ve sinematograf irâesi için oraya emsali misillü motor ve dinamo makinelerinin vaz'ı tabii olmasına binâen icra-yı icabı Altıncı Daire-i Belediye Müdüriyeti'nden iş'âr kılınmış ve merkûmun taht-ı isticârında bulunan mahall-i mezkûrda ol vechile lu'biyât icra etmek üzere ruhsat-ı lâzîminin i'tâsı devlet-i müşârunileyhâ sefâretinden bâ-takrîr iltimas edilmiş olmakla ba'dehû iktizası ifa edilmek üzere evvel emirde bu bâbda zabıtaca bir güne mahzur olup olmadığının inbâsı vâbeste-i re'y-i âli-i daveraneleridir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 7 Zilhicce sene [1]325 ve fi 29 Kânûn-ı evvel sene [1]323

Şehremini
Reşid

Sadâret-i Uzmâ
Mektubi Kalemî
Tarih-i Tebyîz: 16 Z. sene [1]325
7 Kânûn-ı Sâni sene [1]323

Şehremanet-i Celîlesi'ne

16 Zilhicce sene [1]325 tarihli tezkire-i devletlerine cevaptır.

Avusturya Devleti tebaasından Molyo Çepiç tarafından derûnunda sinematograf temâşâ ettirilmek üzere ruhsat i'tâsı Avusturya Sefâreti'nce iltimâs olunan mahallin İngiltere Sefârethânesi bahçesi karşısında kâin Labrino Apartmanı'nın altındaki tehî meyhâne olup orasının emâkin-i hususiye arasında hususan mezkûr sefârethâneye kurbu ve Ermeni Kilisesi sokağına çıkar iki kapısı bulunduğu ve sinematograf irâesi için motor ve dinamo makineleri konulması lâzım geleceği beyân olunmuş ve emsaline nazaran suret-i iltimâs hakkında vâki olacak mütâlaa-i devletlerinin inbâsına himmet.

شماره ۱۸

۱۸

فرمانی ضابطه ایست

مهر و مکارکین لر

رسیده دست تقدیم اولان و در ماز... تاریخ و ارج و کرمی نورانی قطعه تذکره سایر...
 اعمال بای حاده سنده کی جمله برسانه سیاه طوطی قوسیا پیرینان کرمی...
 انجی دانه بدیه مدبرینده بدیه...
 انجی دانه بدیه مدبرینده بدیه...
 انجی دانه بدیه مدبرینده بدیه...

لاجل التوجه و ردی

تاریخ تقدیم

توسیه فریدان مدبرین

توسیه فریدان مدبرین

توسیه فریدان مدبرین

İSTANBUL'DAKİ SİNEMA GİRİŞ BİLETLERİNE BİR KURUŞLUK PUL YAPIŞTIRILMASI

Beyoğlu'nda Halep Çarşısı'nda bulunan Varyete, Odeon ve Tepebaşı Bahçesi tiyatrolarıyla Hamalbaşı Caddesi'nde bulunan sinematograf kumpanyalarının yirmi kuruştan yukarı olan giriş biletlerine birer kuruşluk pul yapıştırdıklarına dair Sadrazamlık makamından Aydın Vilayeti'ne yazılan yazı

22 Nisan 1908

Şehremaneti
Mektubi Kalemi
Aded
18

Taraf-ı sâmi-i cenâb-ı Sadâret-penâhi'ye

Ma'rûz-ı câker-i kemîneleridir

Reside-i dest-i ta'zim olan 2 ve 17 Mart sene [1]324 tarih ve üç ve yirmi numaralı iki kıt'a tezkire-i sâmiye-i fahîmâneleri cevabıdır. Beyoğlu'nda Halep Çarşısı'nda kâin Varyete ve Odeon ve Tepebaşı Bahçesi tiyatrolarıyla Hamalbaşı Caddesi'ndeki mahalde bulunan sinematograf kumpanyalarının yirmi kuruştan yukarı olan duhûliye biletlerine birer kuruşluk maktû' pul ilsâk edilmekte olduğu sebk eden tebligâta cevaben Altıncı Daire-i Belediye Müdüriyeti'nden bildirilmiş ve tevdi' buyurulan iki kıt'a tahrîrât leffen ve iadeten takdim kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 17 Rebiülevvel sene [1]326 ve fi 5 Nisan sene [1]324

Şehremini
Reşid

Sadâret-i Uzmâ
Mektubi Kalemi
Fi 21 Rebiülevvel sene [1]326
9 Nisan sene [1]324

Aydın Vilâyet-i Behiyyesi'ne

4 ve 22 Safer sene [1]326 tarihli iki kıt'a tahrîrât-ı atûfilerine cevaptır. Dersaadet'te bulunan sinematograf kumpanyalarının yirmi kuruştan yukarı olan duhûliye biletlerine birer kuruşluk maktû' pul ilsâk edilmekte olduğu bi'l-muhâbere Şehremanet-i Celilesi'nden cevaben izbâr kılınmış olmakla vilâyet-i behiyyelerince de ona göre iktizâsının ifasına himmet.

بدر کورانی

باش کتابت داره

۲۱۵۹

ایک فرزند شکره ضربه ند منول وایور لرند او به سدر نولد وایورین بوغانه ایچی
سواهی اسکله لیمه اظه لر و مقوی کوی و کور فر سو اخلده رومو کور لر جه ایدرک و درونه
ینه ماطوغرافی ماکه سی قویه رفه کوب اهلایه ینه ماطوغرافی رسدی نجات ایندی
ایکویه ایچی رتبه بولون قدر علمه و اجاق قند یقنده محازی ینه من بوکا ماعده ایدرک
اروز نامه هیویه ضابطه ضابطه ایجاب علی بنده - اوبه اروز نامه ضابطه ولی لاکه
ایچمدرن لوتی عی و اچمدرن لوتی عی

VAPURDA SİNEMA GÖSTERİMİNE İZİN VERİLMEMESİ

Şirket-i Hayriye'nin kullanmı dışı vapurlarından onsekiz numaralı vapuru kiralayıp içine sinematograf makinesi koyarak Boğaziçi sahili iskeleleriyle Adalar, Bakırköy ve Körfez sahillerinde halka sinema gösterimi yapmak isteyen iki Fransız'a izin verilmemesine dair irâde

19 Haziran 1908

Yıldız Saray-ı Hümayûnu

Başkitâbet Dairesi

3159

İki Fransızın Şirket-i Hayriye'nin metrûk vapurlarından on sekiz numaralı vapurunu Boğaziçi sevâhili iskeleleriyle Adalar ve Makriköy ve Körfez sevâhilinde römorkörler cer ederek ve derûnuna sinematograf makinesi koyarak güya ahaliye sinematograf resimleri temâşâ ettirmek için isticâr teşebbüsünde bulundukları arz ve ihbar kılındığından mehâzîrine mebnî buna müsaade edilmemesi emr u fermân-ı hümayûn-ı cenâb-ı hilâfet-penâhi icab-ı âlisindendir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 20 Cumâdelûlâ sene [1]326 ve fi 6 Haziran sene [1]324

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Tahsin

تذکره
صنایع

از توشیح

۹۴۲

شده مانند حله بریده در یک تنه ای طرز استخوانی و بی مدرین بهر طرف مور در کلاه و مرقه
طالع اولی و سلطان بایند به بدنه کلاه صدره سر استیجایی بایند بختی ندر و دهانه بختی
رضانه شریف کیم بر بدنه سینه ماطوراف لعیان اجرا اندر جلد به مجله سوره اعطای
حقه اینها دوتی بنمونه لافند طرزه و بریده و صوفی لقا ایست فند فند به بدنه ضابطه
مخدره اولی و اولی بایند و اساس اشعار اولی و صوفی لقا ایست فند فند به بدنه ضابطه
امثال مسوره دکن ایست به بدنه ضابطه بر مخدره اولی به صوفی لقا ایست فند فند به بدنه ضابطه
بایند به بدنه ده کورتنه بایند کفیه حبابه امانت مشابه، استیجایی تشریف ایست به بدنه
از و زمانه حقیقه به لاکر کلاه

مجلس
۱۵۷
روزه ایست
۱۵۷

خانه ملک ارقم

بولسا به بایزید

لوقطه بختی سنده

اجرا اولی حبس

بر احسن لغزه

عائد بر محذ و محذ

لکین مرکز به اعطای

مذکور محله

ضیقه اوسته و توفیق روز

۱۵۷

RAMAZAN GECELERİNDE VE BAYRAMDA SİNEMA GÖSTERİM İZNİ

Beyazıt Meydanı'nda kiraladığı bir lokantanın bahçesinde, Ramazan ayı gecelerinde ve bayramda sinematograf gösterimi için izin isteyen İtalya vatandaşı Lafesendle'nin sinema gösteriminden rahatsız olmayacaklarına dair civarda ikamet eden ahalinin Şehzadebaşı Polis Merkezi'ne verdikleri imzalı kâğıt ve bu hususta bir sakınca olmadığına dair Zaptiye Nezâreti İdare Komisyonu'nun yazısı

12 Eylül 1908

Hânemizin arka cihetinde bahçelerimize nazır ve evlerimize mülâsık bulunan Bayezid Caddesi'nde lokantacı Mustafa Efendi'nin lokanta bahçesinde, şeref-hulûl edecek olan Ramazan-ı şerifde icra olunacak "sinematograf" lu'biyyâtı şâyân-ı şikayât bir rahatsızlığımıza sebep olmayacağı gibi bundan dolayı hânelerimize aid bir mahzur görülemediğini mübeyyin işbu varaka Şehzadebaşı Polis Merkezi'ne i'tâ olundu.

Fi 21 Ağustos sene 1324

Mezkûr mahallede
Hatice Usta Sokağı'nda
13 numaralı hânede
sâkin Mehmed

Sultan Bayezid-i Veli
Mahallesi'nde Yahnıkapan
Sokağı'nda 7 numaralı hânenin
mutasarrıfı ve sâkini Nazmi

Sultan Bayezid-i Veli
Mahallesi'nde Yahnıkapan
Sokağı'nda beş numaralı
hânenin mutasarrıfı ve sâkini
Hasan Hüseyin bin Süleyman

Zabtiye Nezâreti
İdare Komisyonu
Aded
933

Şehremaneti'nin havale buyurulan merbût tezkiresi zahrında İstanbul Polis Müdüriyet-i Behiyyesi'nden muharrer derkenar ve melfûfu mütâlaa olundu. Sultan Bayezid Meydanı'nda Kâğıtçılar sırasında isticâr eylediği yetmiş numaralı dükkân bahçesinde Ramazan-ı Şerif geceleriyle id-i sâ'idde sinematograf lu'biyyâtı icra ettireceğinden bahisle müsaade i'tâsı hakkında İtalya Devleti tebaasından Lafesendle tarafından verilen arzuhâl leffen irsâl kılındığından bunun zâbitaca mahzuru olup olmadığının beyân ve inbâsı iş'âr olunmasına ve mahall-i mezkûrda sinematograf lu'biyyâtı icra ettirilmesinin emsali mesbûk değil ise de bu bâbda zâbitaca bir mahzur olamayacağı zahr-ı tezkireye Şehzade Merkezi Serkomiserliği'nden yazılan derkenarda gösterilmesine binâen keyfiyetin cevaben emanet-i müşârunileyhâya izbârı tezekkür kılındı ise de ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 30 Ağustos sene [1]324

Azâ
Emanet Müdürü
Mehmed Emin

Azâ
Muhasebeci
Aziz Mahmud

Reis
Sertabib
Süleyman bin Ahmed

مَا كُنْتُ بِقَلْبِهِ مَخْصُوصًا ۱

SİNEMALARDA GENEL AHLAKA AYKIRI GÖSTERİMLERİN YASAKLANMASI

*Beyoğlu'nda Odeon Tiyatrosu'nda Sinematograf Kumpanyası'nın ahlaka aykır filmler
göstermesinin yasaklandığına dair Zabtiye Nezâreti'nin yazısı*

14 Kasım 1908

[Zabtiye Nezâreti]

Mektubi Kalemi'ne Mahsus

Sıra Numarası: 8642

Evrak Sıra Numarası: 821

Dosya Numarası: 4855

Tarih-i tebyizi: 1 Teşrin-i Sâni sene [1]324

Dahiliye Nezâret-i Celilesi'ne

29 Teşrin-i Evvel sene [1]324 ve 1165 numaralı tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhileri cevabıdır.

Beyoğlu'nda Odeon Tiyatrosu'nda Sinematograf Kumpanyası tarafından âdâb-ı umumiyyeye mugayir menâzır irâe edilmekte olduğu evvelce haber alınarak men edilmiş olduğu bi'l-havale Beyoğlu Mutasarrıflığı'ndan ifade kılınmış olmakla ol bâbda.

a.

طاهر بن محمد

اعضاده

اعضادہ

اعضائے

SİNEMA VE TİYATROLARDAN KANUNA AYKIRI VERGİ ALINMAMASI

İzmir'in imar masrafına karşılık olmak üzere belediye dairesi adına seyyar sinematograflardan maktuan beş lira, sabit sinematograflardan bulundukları yerin ücret ve kıymetine göre binde beş kuruş vergi alındığı, bu miktarın tiyatro kumpanyalarından alınan aylık beş mecdiye vergi ile orantısız olduğu bu durumun düzeltilmesi için yıllık vergi alınması hakkında Aydın Vilayeti'nden yapılan talebin Kânûn-ı Esasî'ye aykırı olduğuna dair Şûrâ-yı Devlet kararı

13 Kasım 1909

Şûrâ-yı Devlet
Maliye Dairesi
Aded: 3625

Ber-müceb-i mazbata Dahiliye Nezâret-i Aliyyesi'nden icra-yı icabına himmet olunmak buyuruldu.

Fî 29 Şevval sene [1]327 fî 31 Teşrin-i Evvel sene [1]325

Veziriazam Hüseyin Hilmi

Dahiliye Nezâreti'nin Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulan 12 Şevval sene [1]327 tarihli ve iki bin sekiz yüz kırk beş numaralı tezkiresi melfûfuyla Maliye ve Nâfia ve Maârif Dairesi'nde kîrâet olundu. Mezkûr tezkirede İzmir şehrinin masraf-ı imarına karşılık olmak üzere mahalli daire belediyesi namına seyyar sinematograflardan maktû'an beş lira ve sâbit sinematograflardan da bulundukları mahallin ücret ve kıymetine göre binde beş kuruş resim ahzı ve tiyatro kumpanyalarından alınmakta olan şehri beş mecdiye resmin nispetisizliğine mebnî başka bir suret-i istifa taht-ı karara alınıncaya kadar bin iki yüz altmış tarihinde vuku bulan iş'âr vechile senelik resmin tahsili tensib kılındığından bahisle ifa-yı muktezâsına müsaade i'tâsı Aydın Vilâyeti'nin iş'ârına atfen istizân kılınmıştır.

İktizası lede'l-müzâkere Kânûn-ı Esasî'nin yirmi beşinci maddesinde bir kanun ve nizâma müstenid olmadıkça bir güne resm alınamayacağı muharrer olmasına ve umum belediyeler hakkındaki kanun dahi hâl-i hâzır ihtiyacına göre derdest-i ta'dil bulunmasına mebnî mezkûr kanunun mevki'-i icraya vaz'ına kadar bunlardan nizâm haricinde bir şey talep olunmaması lâzım geleceğinin vilâyet-i müşârunileyhâya li-ecli't-tebliğ Dahiliye Nezâreti'ne havalesi tezekkür kılındı. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 26 Şevval sene [1]327 fî 28 Teşrin-i Evvel sene [1]325

Şûrâ-yı Devlet Azâları Mühürleri

۱۱۹ خصوصی

غيره

انسانا ایللی یا سقواله رعزی حقیق

دولت اقامت عصری
 ۷۶-۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۸۰ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۸۱ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۸۲ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۸۳ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۸۴ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۸۵ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۸۶ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۸۷ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۸۸ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۸۹ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۹۰ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۹۱ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۹۲ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۹۳ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۹۴ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۹۵ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۹۶ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۹۷ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۹۸ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۹۹ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸
 ۱۰۰ مار ۷۷ تاریخ و ۷۷-۷۸

خداوندگار و دای
والسی

SİNEMA GÖSTERİMİ YAPILAN YERLERİN TEHLİKE ANINDA ÇIKIŞININ KOLAY OLMASI

İtalyalı Paskavale Dimitri'nin Uşak'ta sinematograf gösterimi yapmak için kiralamak istediği kahvehânenin yüksek ve dolambaçlı merdivenle çıkılan bir yer olup, bir tehlike durumunda içerde bulunan izleyicilerin kolaylıkla çıkabilmesi mümkün olmadığından tehlikesiz bir yerde gösterim yapılmasının uygun görüldüğüne dair Hüdavendigâr Vilayeti'nin yazısı

18 Nisan 1911

Hüdavendigâr Vilâyeti
Tahrîrât Kalemi
Numara: 1506/119

Hulâsa: İtalyalı Paskavale Dimitri hakkında.

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

28 Mart sene [1]327 tarih ve 37074/9 numaralı telgrafnâme-i nezâret-penâhileri cevabıdır.

Sinematograf oyuncusu İtalyalı Paskavale Dimitri imzasıyla makam-ı âlilerine Uşak'tan çekilen telgrafnâme mündericâtı Kütahya Mutasarrıflığı'ndan istizâh edilmiş ahîren gelen cevabnamede merkûm tarafından lu'biyyâta tahsis kılındığı beyân ve ruhsat taleb olunan kahvehânenin yüksek ve dolambaçlı bir nerd-bânla çıkılan ve Hüdâ-nekerde bir tehlike zuhuru hâlinde ictimâ edecek ahalinin sühûletle çıkabilmesi kabil olmayan bir mahal olması hasebiyle mahall-i mezkûrda icra-yı san'at eylemesi musib olamayacağından tensib eyleyeceği tahtânî binalardan birinde icra-yı lu'biyyât eylemesi belediyeden ve meclis-i idare-i kazaca kendisine tefhîm ve muahharan böyle müsaide ve tehlikesiz bir yerde irâe-i menâzır etmeğe terhis edilmiş olduğu ve fakat tezvîrâtan bir menfaat ümid eden eski mütegalibeden bazılarının mezkûr mahzurlu mahal sahibini tesâhub kasdıyla merkûma telgraf yazdırılmış bulunduğu iş'âr-ı mahalliye atfen bildirilmekle ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fi 18 Rebiülâhîr sene [1]329 ve fi 5 Nisan sene [1]327.

Hüdavendigâr Vilâyeti
Valisi
Mehmed Hüsnü

42

34.

مجلسن ابریز اولیایه در زمان حضرت امام الرضا علیه السلام ۲۰۱ ساله تأسیس شد

BALKAN SAVAŞI'NDA TÜRK MİLLETİNİN MARUZ KALDIĞI MEZALİMİN SİNEMA FİLMİYLE ANLATILMASI

Balkan Harbi'nde Türk milletinin maruz kaldığı zulüm ve işkenceleri hatırlatmak ve unutturmamak için etkili bir yol olan sinemamn kullanılması kararlaştırılmış olup, sinemacı Weinberg ile birlikte Balkan mezalimini bütün dehşet ve fecaatıyla gösteren sinema filmlerinin hazırlaması için çalışmalara başlandığı, bu konuda hükümetin de gereken yardım yapmasının beklendiğine dair Rumeli Muhacirîn-i İslamiye Cemiyeti'nin yazısı

13 Aralık 1913

Rumeli Muhacirîn-i İslâmiye Cemiyeti
Merkez-i Umumîsi
Numara: 74

Dahiliye Nazır-ı Muhteremi Talat Beyefendi Hazretleri'ne

Beyefendi Hazretleri

Balkanlar harb-i meş'ûmunda millet-i necibemizin, zavallı Türk unsurunun ma'rûz kaldığı mezâlîm ve i'tisâfatı, eziyet ve işkenceleri önünde bulundurarak efrâd-ı milleti ve bilhassa yeni nesli silah-ı intikamla mücehhez kılmak, milletin selâmeti ve te'min-i bekası için taht-ı vücûb ve elzemiyette ve müsellemtâdan bulunduğundan cemiyet-i hayriyemiz alâ-kaderi'l-istitâ'a ahali-i muhteremeyi tenvîr ve irşada sarf-ı gayretten bir an hâli kalmamaktadır. Ancak ekseriyet ef'âlini nur-ı maâriften mahrumiyeti ve seviye-i irfan-ı millimizin te'sir-i istibdâd ile maa't-teessûf pek dûn bir derecede kalmış olması yüzünden bu vadide yazılan cildlerle kütüb-i nefiseden ziyade, belîğ ve her ferdin tefehhüm ve idrak edebileceği umumî ve müessir bir lisana mâlik bulunan resmin memleketimiz için bu hususta ifa edeceği hizmet pek müfid ve semeredâr olacağı vâreste-i arz ve beyandır. Terakkiyât-ı asriye ve medeniyenin nâfi' icâdâtından olan sinematografın her memlekette, her ferd üzerinde bıraktığı te'sirât-ı hissiyeye, vekayii tasvir ve temsildeki mükemmeliyet ve şehirlerde, kasabalarda hatta ufak köylerde bile mevki'-i temâşâyâ vaz'edilmesi sühûletine binâen Balkan mezâlîmini musavver sinematograf şeridleri imali hâlinde o vahşet ve fecâyî'i bütün şiddet ve dehşetiyle câ-becâ sinema ile göstererek intibâh-ı umumî namına emin ve metin bir hatve atılmış olacağını düşünen cemiyet-i hayriyemiz Mösyö Weinberg ile sinematograf şerid imali esbâb ve ıskâtı ihzâr eylemiştir. Bu kabil şeridlerin imali için mahallinde tedkikât ve tettebbuâtta bulunmak zaruri olduğundan müsaade ve muâvenet-i vatanperverâneleri bi-dirîğ buyurularak istilaya uğrayan mahallerde serbestçe geşt ü güzâr ve icab eden mevâki'de fotoğraf ahzına ve'l-hâsıl şerid ihzârı için iktizâ eden tertibatı ikmâlde ve işin derkâr olan ehemmiyet ve muazzamiyetine binâen mahallî hükûmetlerin her vechile muâvenet-i lâzîmede bulunmaları esbâbının istikmâlini eltâf-ı bi-nihâye-i vatanperveranelerinden temenni ve istirhâm eyleriz. Takip edilen maksadın kudsiyet ve ulviyetine ve istihlâs-ı vatan emrindeki zaruret ve mübremiyetine binâen bu ihtiyac-ı millimizin de tatmin ve is'âfına himmet ve inâyet buyurulmasını hak-i pâ-yı devletlerinden tazarru' ve niyaza mücâseret eyleriz. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fi 30 Teşrin-i Sâni sene [1]329.

Rumeli Muhacirîn-i İslâmiye Cemiyeti
Merkez-i Umumîsi
Reisi Namına Kâtib-i Umumî
M. Hüsameddin

خلد نظارتی

شیفرہ قلمی

1245

آبیمه ولایتده وار دارالاحیه سیف و

ع. ۱. صفحه ۱۰۰. بر وجه افند. اول بعضه قصه‌های دوم اتا سه یولیس قسم علی سینه افتاد و نویسه
بوزند طبع و سار و مختلف اقل سینه مالک عربیه لیدرک. اولیله اتا سه کوسریده بالعم بایدرک
خیزمانده ترکی اولیله و حق کوسریله طبع و انده صده کی کوندر بوجیلدین تدر. ایله برابر ایدان تارینا ایله
چالده کونری اتیک صوریله اولیله خلقی خاسن اشغال شوی تیده. دوام ایله طبعه سینه ناجیلرک راجعیه
طبله یار مختلف برقیسمیه تشکیل اتید و نه کی خصوصیات اند و ایله لیکن وقابل اید اولیله و لیکن بعد الحاکم تیده
تقد صرفت اعتباری لازم کده هیلن لره اولیله ایله می بره به قدره و بریدرک نتیجی بره به اشغال سینه ملک اولیله
تراشید و بریدرک بود و هم خیزمانده کیده یان برش بایلیک کورنه طبع و سار و اتیه تکرار میا شوره اتیه کورنه
سینه ناجیلرک اتیم حکمنده اولیله طبله ملک طبله ملک شوهر قانک سینه ایله شکر و هم تکرارده طبله ملک ترکی
بازی کورنک ایستار طبله ملک کی مطابقه مقابل ترکی بازی ایله میگذریم فقط کونری اتیه تکرارمانده برجام
تکرار تکرار طبله ملک خا-انده یولنه اولیله و حال نویسه اتیه بریم فقط بایله حکم بوند غبارنه و سیم کورنک و
یولنه و لیکن مقابل اید اولیله و حجت اتیه بر دال غایت اتا بولده بایلیک بولده و قابل اید اولیله هیلن و اولیله
تکرار بایلیک طبله ملک ایضا و احکام ایله بایلیک سولیم سینه بولده نه بایلیک کندی طبله ملک و سولیم
قبول بایلیک و برقیسمه تکرار اتیه طبله ملک ایضا و احکام ایله بایلیک سولیم سینه بولده نه بایلیک کندی طبله ملک و سولیم
برقیسمه سینه قابل بایلیک طبله ملک و طبله ملک اشغال ایله هیلن بایلیک لیکن بولدری قبول ایلی سن
و طبله ملک طبله ملک اولیله خیا لیه فراتر فراتر و سینه نایه کینه اولیله و سینه بایلیک لیکن بولدری قبول ایلی سن
هیاتی می فقط ایستار بعد لایحه و یولیس ایچره اولیله سینه نایه کینه اولیله و سینه بایلیک لیکن بولدری قبول ایلی سن
و سینه نایه یولنه بایلیک بایلیک و سینه بایلیک لیکن بولدری قبول ایلی سن

۱۱۱

حفظ

شیفرہ قلمی

طقت به و طاعت

مقدمه و عودا به لایحه

کتابہ اسلامیہ مولانا

فونیسور ابو اھبیر

مفتی: محمد علی

قطعه سومی

بیت المقدس

11.

اوله

三

SİNEMA FİLMLERİNDE GÖSTERİLEN YAZILARIN TÜRKÇE OLARAK DA GÖSTERİLMESİ İÇİN ÖĞRENCİLERİN YAPTIĞI EYLEM

İzmir'de bir kısım öğrenci ve halkın sinemalarda gösterilen yabancı dildeki yazıların aynı zamanda Türkçe olarak da gösterilmesi için gittikleri sinema salonlarında ıslık çalmak, gürültü etmek suretiyle tepkilerini dile getirdikleri, ancak sinemalarda Türkçe yazı gösterimi ile ilgili girişimlerin neticesiz kaldığı ve sinemacıların öğrencilerin tepkisinden şikâyetçi olduklarına dair Aydın Valiliği'nin yazısı

15 Şubat 1914

Bâb-ı Âli
Dahiliye Nezâreti
Şifre Kalemi
1487

Aydın Vilâyeti'nden vârid olan şifredir

C. 1 Şubat sene [1]329.

Birbuçuk ay kadar evvel bazı kazaları devrim esnasında polis kısm-ı adli reisinin ihtirâ' ve teşvikiyle yüz kadar talebe ve saire muhtelif akşamlar sinemaların herbirine giderek oyun esnasında gösterilen bilumum yazıların aynı zamanda Türkçe olarak dahi gösterilmesini talep ve ondan sonraki günler bu talebelerini tekrar ile beraber icrasını te'minen ıslık çalmak, gürültü etmek suretiyle oyunların halkça temâşâsını işkâlen men etmekte devam eylediklerinden sinemacıların müracaatıyla talebelerle beraber muhtelit bir komisyon teşkil etmişler ve ne gibi hususâtın arzu edildiğini ve kâbil-i icra olup olmadığını ba'de'l-müzâkere ne kadar fazla masrafın ihtiyârı lâzım geleceğini de Avrupa ile muhâbereye karar verilerek netice-i muhâbereye intizâren meselenin o şekline nihayet vermişler bu defa hayli zaman geçtiği halde bir şey yapılmadığını gören talebe ve saire işe tekrar mübâseret ettiklerinden sinemacılar ikinci akşam hükûmette odama gelerek talebenin şu harekâtının men'ini istemişler ve tarafımdan da talebenin, "Türkçe yazı görmek isteriz" tarzındaki metâlibine mukabil "Türkçe yazı istemeyiniz" diyemem "Fakat gürültü edenler miyânında bir cam kıran, başka şekilde hasarâtta bulunan olursa derhal tevkif ettiririm. Fakat yapabileceğim bundan ibarettir" dedim. Kendileri de bu arzuların gayr-ı kâbil-i icra olduğundan bahsettiler ve en nihayet İstanbul'da yapılanın burada da kâbil-i icra olabileceğini ve o derece bir şey yaptıkları halde talebenin irza ve ıskât edebileceğini söyledim. İstanbul'dan ne yapıldığı kendi taraflarından sorulması kabul edildi ve bir hafta intizâr olunması teklif olundu. Talebeye de bu suretle tebligât icrası polis müdüriyetine havale edildi. Sinemacılar da bir hafta serbest kalabilecekleri ve talebenin intizâr edeceği bildirildi. Bir akşam polisin keyfi bu kararı kabul eylemesi ve talebenin toplanmış olduğunu haber alana Fransız konsolosu da sinemaya gitmiş, orada bulunan polise içeri girip kendi hayatını muhafaza etmesini ba'de'l-ihtar ve polisi içeriye alarak "Şimdi bunları dağıttınız ve yahud gemiden asker çıkartacağım" dediğini yanında bulunan birisi bi't-tercûme söylemiş o sırada esasen perde arası gelmekle halk dışarı çıkmış ve talebe de dışarıda dağılmış.

Vak'adan bir gün evvel konsolos tarafından gemi kumandanı ile beraber üç gün sonra için öğle yemeğine davet edildiğimden onlardan evvel vak'anın ertesi gün akşamı yemeğine de kendilerini davet etmiştim. Ziyafetimize gelecekleri gün meseleyi mevzû'-ı bahis etmek istemedim. Esna-yı ziyafette de bu meselesen hiç söz açılmadı. Ertesi gün ikinci konsolos umûr-ı ecnebiye müdürüne bir iş zımnında geldiğinde ümid edilmeyen bu rivayetin hakikaten birinci konsolosun ağzından çıkıp çıkmadığının sorulması üzerine birinci konsolosun meseleyi tamamen kendisine hikâye etmiş

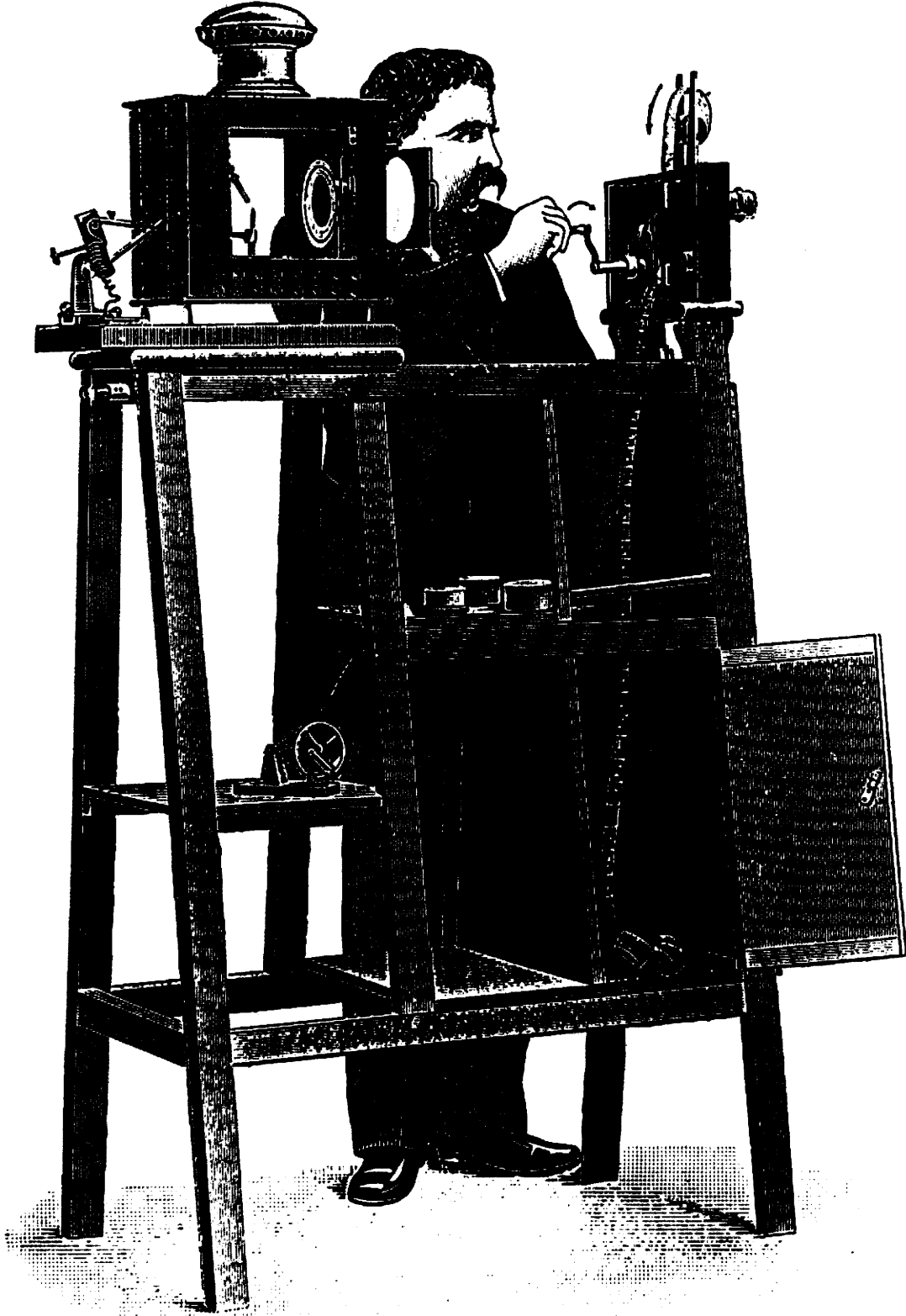
olduğu ve fakat böyle bir şey katiyyen söylememiş bulunduğunu maamâfih bunu sorup malumât vereceğini cevaben bildirmiştir. Avusturya konsolosu da aynı meseleden bir takrîrle şikâyet ederek bir hafta müddet intizâren talebenin gürültü yapmasının önü alındığı bildirildiği halde Avusturya tebaasından bir sinemacının aynı şekilde ızrâr edildiğini bildirmiştir. Meselenin şekli budur. Bugün evvelce mukarrer olduğu üzere Fransız Konsoloshânesi'nde öğle yemeğine davetli bulunuyoruz. Kısım-ı adli reisinin buraya göre intihâb buyurulacak birisiyle becayişlerinin bir an evvel icrasını şu münasebetle rica ederim.

Fi 2 Şubat sene [1]329.

Vali
Rahmi

İlk Osmanlı sinemacısı Sigmund Weinberg
Fikret Hakan, *Türk Sinema Tarihi*

İlk sinema gösterimini yapan Lumiere
sinematograf makinesinin başında film oynatırken, 1896

20

CEPHE GERİSİNDEKİ ASKERLERE SEYRETTİRİLMEK ÜZERE SİNEMA FİLMİ GÖNDERİLMESİ

Erzurum'da Üçüncü Ordu Komutanı Hafız Hakkı Paşa'nın, askerlerin kışın can sıkıcı günlerini çabuk geçirmek ve bilhassa hastaları eğlendirmek için iki sinematograf kumpanyası gönderilmesini talep ettiğine dair Erzurum Valisi'nin şifre telgrafı

22 Ocak 1915

Bâb-ı Âli
Dahiliye Nezâreti
Şifre Kalemi

Erzurum'dan gelen şifre

Evvelce ordunun müsaade ve nezâreti tahtında olmak üzere bir sinematograf gönderilip gönderilmeyeceği sorulmuş ve ordudan adem-i muvâfakat cevabı verilmiş idi. Şimdi Hâfız Hakkı Paşa hazretlerinden alınan telgrafta askerin kışın can sıkıcı günlerini çabuk geçirmek ve bilhassa hastaları eğlendirmek için gidip-gelme masârıfı orduya ait olmak üzere iki sinematograf kumpanyasının gönderilmesini zât-ı sâmîlerine yazmaklığımı iş'âr ediyorlar efendim.

Fi 8/9 Kânûn-ı Sâni sene [1]330.

Erzurum Valisi
Tahsin

بجای زارعی طاری

تجارت عدیه و سیسی

نومرد خدیو

۶۹

مضر سامی جناب خدیو

خدیو:
استدینای عثمانی انونیم شرکتی قلم نامه درج شده
تقدیر داشته

مردود و جاگزیده کردید -
این انونیم در مابین اسلار منظم شد و این سیغور که شرکتی مقصد نش و طبیعتا دولتان قانونه او بدینجهت از سی میجهت اساسی
ممالک عثمانیه بنوعی برلاند نظمته تا بقیض مالت دی فرانکو استند نه مایهت " نام شرکتی مرکزی در سعادت اوله رده استاجول
و مضافه ممالک عثمانیه قلم بلور سازه شده به مال نامیه اینک و اینست از زره او به بریل عثمانیه ایسی سرمای و بدین سوزید
استند نه مابین عثمانی انونیم شرکتی - عده تحفه به عثمانی انونیم شرکتی تحویلی میجده به او به و در نقاشی مضاریمه منظم و اعطای قلم
قلم نامه را به این بدینجهت تجارت مدینه عمود بنوعی با کد قیغه ایجاب برده محله قیدی و تصحیح اوله قلم نه صده لفظ تقدیم فایده
اوله ایضای مقتضای و لغوه ماعده مجله جناب خدیو تقدیر به او به و در نامه حضرت دلا اورد کرد
صدی کورد خدیو سانه
تجارت در اعتنا

ع

ESTERN SİNEMASI OSMANLI ANONİM ŞİRKETİ'NİN KURULUŞU

İngiliz "The Franco Estern Sinema Limited" isimli şirketin İstanbul ve sair Osmanlı beldelerinde sinemalar tesis etmek ve işletmek üzere yirmi sene müddetle "Estern Sineması Osmanlı Anonim Şirketi" adıyla bir Osmanlı şirketine çevrilmesi için hazırlanan nizamname lâyihasının Şûrâ-yı Devlet'ten gönderildiğine dair

18 Nisan 1915

Ticaret ve Ziraat Nezâreti
Ticaret Müdüriyet-i Umumiyesi
Numar: 39

*Hulâsa: Estern Sineması Osmanlı Anonim Şirketi
nizamname lâyihasının takdimine dair*

Huzur-ı sâmi-i cenâb-ı Sadâret-penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir

Ecnebi anonim ve sermayesi eshâmı münkasım şirketlerden ecnebi sigorta şirketleri hakkında neşr ve tatbik olunan kanunun onbeşinci maddesi mücebince esas muamelesi Memâlik-i Osmaniyye'ye münhasır bulunan İngiltere tâbiyetini haiz "The Franco Estern Sinema Limited" nam şirketin merkezi Dersaadet'te olarak İstanbul ve mülhakâtıyla Memâlik-i Osmaniyye'nin bilâd-ı sairesinde sinemalar te'sis etmek ve işletmek üzere onbir bin Osmanlı lirası sermaye ve yirmi sene müddetle "Estern Sineması Osmanlı Anonim Şirketi" unvanı tahtında bir Osmanlı Anonim Şirketine tahvili için Praveziye? ve rüfekâsı imzalarıyla tanzim ve i'tâ kılınan nizamname-i dahili lâyihası Ticaret Müdüriyet-i Umumiyesince bi't-tedkik icab eden mahalleri ta'dil ve tashih olunduktan sonra leffen takdim kılınmış olmakla ifa-yı muktezâsı merhûn-ı müsaade-i celile-i cenâb-ı hidiv-i efhamileridir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 3 Cumâdelâhire sene [1]333 ve fi 5 Nisan sene [1]331.

Ticaret ve Ziraat Nazırı
Ahmed Nesimi

معارف عمومی نظاری **فصل اول** دائرہ مذہب مخصوص مسودہ

مذکرہ وقرارداد نامہ نومبر میں

فہم

عمومی جوابہ نومبر ۱۹۵۷ء

دوسیه اولیائی ۲۷۹

خصوصی دوسرے نومبر ۱۹۷۷ء

[illegible]

ÇANAKKALE SAVAŞI'NIN SİNEMA YOLUYLA ÖĞRENCİLERE ANLATILMASI

Osmanlı ordusunun Çanakkale'deki harekât ve başarılarını okuldaki öğrencilere sinema yoluyla göstermek gibi milli bir emel ile Çanakkale'ye gönderilecek olan Fotoğrafçı Necati Bey'in harcırah ve zarurî masrafları ile kullanacağı sinema filmlerinin bedellerinin Müdafaa-i Milliye Cemiyeti tarafından karşılanacağına dair

26 Temmuz 1915

Maârif-i Umumiye Nezâreti

Kalem-i Mahsus Dairesi'ne Mahsus Müsvedde

Hususî Dosya Numarası: 424

Tarih: Fi 13 Ramazan sene [1]333 /

13 Temmuz sene [1]331

Müdafaa-i Milliye Cemiyeti Merkez-i Umumîsi Riyâseti'ne

Necati Bey nezâretin memuru olup harekât ve muvaffakiyât-ı askeriyemize dair mektep şâkirdânına sinema göstermek gibi milli bir emel ile Çanakkale'ye i'zâmı Harbiye Nezâret-i Celîlesi'nden talep edilmiş ve Çanakkale yakın olmak hasebiyle masrafının deruhde edilmesi takarrür etmiş idi. Nezâret-i müşârunileyhâ Weinberg'le akdolunan mukâveleyi tezkâr ile Üçüncü Ordu'ya azîmetini tensib etmiş ve bu işe riyâset-i aliyyelerinin baktığını dermiyân eylemiş olduğundan bu kadar uzun yol için nezâretin ihtiyar-ı masraf edecek parası olmadığı cihetle keyfiyet bu yüzden muhâbereye düşmüş ise de sinema şeritleri Necati Bey'in hususi istifadesine hâdim olacağı zannı ile Müdafaa-i Milliyece masraf ihtiyar etmeksizin şerit tedariki tarîkine gidildiği görüldüğünden bu zannın tashihi ve Necati Bey'in harcırahı ile masârıf-ı zaruriyesi ve Müdafaa-i Milliye'ye terk edilecek şeritlerin bedeli verildiği takdirde mümâileyhin azîmeti kabil olacağı beyân olunur efendim ol bâbda.

استانبول — مطبعة عامرة

SİNEMACI NECATİ BEY'İN ÇANAKKALE SAVAŞI'NDA GERÇEK MUHAREBE SAHNELERİNİ FİLME ALDIĞI

Sinema filmi ve fotoğraf çekmek üzere Çanakkale'ye gönderilen Necati Bey'in, bu cephe de hakiki muharebe sahneleri çektiği ve hiçbir tehlikeye aldirmayarak avcı hatlarına kadar gidip film çektiği, bu hususta göstermiş olduğu gayret ve fedakârlık takdir edilerek tekrar film ve fotoğraf çekmek üzere Enver Paşa tarafından cepheye davet edildiğine dair

6 Ekim 1915

Maârif-i Umumiye Nezâreti
Kalem-i Mahsus Dairesi'ne Mahsus Müsvedde
Hususi Dosya Numarası: 420
Tarih: Fi 11 Ramazan sene [1]333 /
11 Temmuz sene [1]331

Müdafaa-i Milliye Cemiyeti Riyâset-i Aliyyesi'ne

Darulmuallimîn-i Âliye fotoğrafı muallimi Necati Bey'in sinema makinesiyle muharebe resimleri almak üzere Çanakkale'ye i'zâmı hakkında Başkumandanlık Vekâlet-i Celilesi'yle cereyân eden muhâbere neticesinde oraya daha evvelce Müdafaa-i Milliye Cemiyeti tarafından başka birinin gönderilmiş olmasından dolayı Necati Bey'in Üçüncü Ordu Cephesi'ne i'zâmı takarrür etmiş ve ancak mûmâileyhin ne gibi şerâitle gönderileceği ve ne suretle ifa-yı hizmet edeceği bilinmek üzere evvel emirde cemiyet-i aliyyeleriyle görüşmesi lüzumunun kendisine tebliği vekâlet-i müşârunileyhâdan iş'âr kılınmıştır. Binâenaleyh muktezâsı bi'l-müzâkere ifa buyurulmak üzere mûmâileyh Necati Bey taraf-ı âlilerine i'zâm edilmiş olmakla ol bâbda.

Osmanlı Ordu-yı Hümâyûnu
Baskumandanlığı Vekâleti
Şube: 2
Numara: 17286/ 5576

Maârif-i Umumiye Nezâret-i Celilesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Sinema ve fotoğraf çekmek üzere Gelibolu'ya gönderilen Necati Bey beraberinde getirdiği cam ve filmleri kâmilan cephe-i harbde hakiki muharebe resimleri çekerek bitirdiği ve mûmâileyhin hiçbir tehlikeye bakmayarak avcı hatlarına kadar gidip resim çekmek hususunda gösterdiği gayret ve fedakârlık Beşinci Orduca şâyân-ı takdir görülmekle mûmâileyhe tebliği ve buradaki iyi işlerin hitâmında tekrar sahne-i harbe i'zâm edilmek üzere karargâha gönderilmesi rica olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 20 Eylül sene [1]331.

Baskumandan Vekili
Enver

Maârif-i Umumiye Nezâreti
Kalem-i Mahsus Dairesi'ne Mahsus Müsvedde
Hususi Dosya Numarası: 656
Tarih: Fi 27 Zilkade sene [1]333 /
ve fi 23 Eylül sene [1]331

Osmanlı Ordu-yn Hümayûnu Başkumandanlığı Vekâlet-i Celîlesi'ne

İkinci Şube ifadesiyle vârid olan 20 Eylül sene [1]331 tarih ve 5576 numaralı tezkire-i devletleri cevabıdır.

Sinema ve fotoğraf çekmek üzere Gelibolu sahne-i harbine gidip ikmâl-i vazife ederek bu kere avdet etmiş olan Necati Bey'in aldığı filmler piyasada film bulunamaması hasebiyle henüz müsbit istifadeden ârî kalmış ve film tedarik etmeksizin mûmâileyhin tekrar sahne-i harbe i'zâmından bir faide hâsıl olamayacağı da derkâr bulunmuş olduğundan nezâret-i celîlelerinde boş film var ise evvel emirde buradaki menfi filmlerin müsbit hâle ifrâğıyla mevki'-i temâşâyâ vaz'ı zımında münasib miktarının i'tâsı hususuna müsaade-i devletlerinin şâyân buyurulmasını rica eylerim ol bâbda.

1917 yılında Türkiye'yi ziyaret eden Alman imparatoru II. Wilhelm'in
Çanakkale muharebe alanını ziyareti filme alınmıştı.
Filmin bir sahnesi: II. Wilhelm (1) ve Enver Paşa(2) Çanakkale savaş alanını gezerken.
Almanya, Bundesarchive, 1917

Almanya'dan Türkiye'ye gönderilen sinema kamerası
Enver Paşa tarafından Haydarpaşa'da incelenirken

Giovanni Scognamillo, Türk Sinema Tarihi, C. 1, 1896-1959, Metis Yayınları, 1987, s. 23

AVUSTURYALI SİNEMACI GOLDSMITH'İN SAVAŞA DAİR SİNEMA FİLMİ GÖSTERİMİ

Avusturyalı Sinemacı Goldsmith'in İzmir, Aydın, Manisa, Konya, Adana, Beyrut ve Şam gibi vilâyetleri dolaşarak Birinci Dünya Savaşı'nda Avusturya ordusunun savaştığı cephelerde çekilmiş sinema filmlerini gösterdiği ve şüphe çekecek bir hâlinin olmadığına dair vilayetlerden gelen şifreli telgraflar

20 Haziran 1916

Telgrafnâme

Tarih: 10 Şubat sene [1]331

Mahreci: İzmir

Dahiliye Nezâreti'ne

Numara beş C. tahrirât fi 30 Kânûn-ı Sâni sene [1]331.

Avusturyalı Goldsmith bir müddet İzmir, Aydın ve Manisa'da kalarak harbe ait sinema kurdelerini irâeden sonra üç gün evvel Konya'ya gitmiştir.

Fi 10 Şubat sene [1]331.

**Vali
Rahmi**

Telgrafnâme

Tarih: 15 Şubat sene [1]331

Mahreci: Konya

Şifre

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

C. 13 Şubat [1]331 numara beş.

Avusturyalı Goldsmith'in dört-beş gün mukaddem buraya gelerek Mekteb-i Sâni Sineması'nda üç gün Avusturya harbine ait kurdeleri gösterdiği ve bugün Ulukışla'ya hareketi mukarrer bulunduğu.

Fi 15 Şubat sene [1]331.

**Vali
Samih**

Telgrafnâme

Tarih: 15 Nisan [1]332

Mahreci: Beyrut

Şifre

Dahiliye Nezâreti'ne

Numara dört C. 13 Nisan sene [1]332.

Sinemacı Goldsmith'in oniki gün evvel Şam'a gittiği ma'rûzdur.

Fi 14 Nisan sene [1]332.

**Beyrut Valisi
Azmi**

Telgrafnâme**Tarih: 25 Nisan [13]32****Mahreci: Şam***Şifre**Dahiliye Nezâreti'ne*

C. 21 Nisan sene [1]332 şifre.

Sinemacı Goldsmith'in burada bulunduğu müddet zarfında dâ'i-i şüphe hali görülmediği ma'rûzdur.

Fi 25 M. [Nisan sene [1]332.]

**Suriye Vali Vekili
Ahmed**

Telgrafnâme**Tarih: 17 Mayıs [1]332****Mahreci: Adana***Şifre**Dahiliye Nezâreti'ne*

Zeyl şifre 10 Mart [1]332 numara 92 numara dört.

Sinema göstermek üzere Anadolu'da seyahatine müsaade olunan Avusturyalı Goldsmith bugün Adana'ya gönderilmiştir. Yedinde Şam Mıntıka Kumandanlığı'nın bir vesikası vardır. Burada üç gün kaldıktan sonra İzmir-Bandırma tarıkıyla İstanbul'a avdet edeceği bildirilmektedir. Hakkında bir muamele icrası mukarrer ise emr ve tebliğ buyurulması.

Fi 16 Mayıs sene [1]332.

**Vali namına
Esad**

Telgrafnâme**Tarih: 23 Mayıs [1]332****Mahreci: Adana***Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne*

Numara dört C. 19 Mayıs sene [1]332.

Sinemacı Goldsmith İzmir'e gitmek üzere hareket etmiştir. Burada resim almadığı.

Fi 23 Mayıs sene [1]332.

**Vali
Cevdet**

Bâb-ı Âli
Dahiliye Nezâreti
Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti
5. Şube
Hususi: 60

Şifre

Aydın Vilâyeti'ne

Avusturya sâha-i harbine ait sinema kurdeleri göstermek üzere Anadolu'da dolaşmakta olan Avusturyalı Goldsmith'in İzmir-Bandırma tarikiyla İstanbul'a gelmek üzere Adana'dan hareket eylediği bildiriliyor. Merkûmun fotoğraf ahz etmemek üzere İstanbul'a avdetine müsaade i'tâ ve inbâsı.

Fi 28 Mayıs sene [1]332.

Nazır
Talat

Telgrafnâme
Tarih: 7 Haziran [13]32
Mahreci: İzmir

Şifre

Dahiliye Nezâreti'ne

Numara dört C. şifre 28 Mayıs sene [1]332 numara altmış.

Avusturyalı Goldsmith'in 29 Mayıs sene [1]332'de Manisa Sineması'nda harp kurdeleri gösterdikten sonra Bandırma'ya hareket ettiği ve fotoğraf almasına meydan verilmediği Saruhan Mutasarrıflığı'ndan bildirilmiştir. Burada bulunduğu müddet zarfında dâ'i-i şüphe hali görülmediği ma'rûzdur.

Fi 7 Haziran sene [1]332.

Vali
Rahmi

استانبول — مطبعة عامرة

ALMANYA'DAN SİNEMA VE FOTOĞRAFÇILIĞA AİT MAKİNE VE KİTAP SİPARİŞİ

Almanya'da Dresden şehrinde bulunan H. Ernemann Fabrikası'ndan sipariş olunan sinema makinesi ile çeşitli malzemelerin, sinema ve fotoğrafçılığa dair eserlerden bir nüshanın gönderilmesine dair Maârif Nezâreti'nin yazısı

20 Mart 1916

Maârif-i Umumiye Nezâreti

Kalem-i Mahsus Dairesi'ne Mahsus Müsvedde

Hususî Dosya Numarası: 13

Tarih: Fi 15 Cemâziyelevvel sene [1]334 /

ve fi 7 Mart sene [1]332

Berlin, Hükûmet-i Seniyye Fahri Şehbenderi Lütfi Beyefendi'ye

Dresden şehrinde kâin H. Ernemann Fabrikası'nın leffen irsâl olunan katalogunda görülecek sinema pozitif makinesiyle tafsilatı katalog üzerine yazılmış olan âlât ve edevât-ı müteferri'asının ve eczalarının mezkûr fabrikaya sipariş edilmek suretiyle nezâret namına mübâya'a ve sür'at-i mümkün ile buraya isâli esbâbının istikmâli ve esmân-ı balıgası derhal gönderilmek üzere müfredâtı faturasının irsâli hususlarına himem-i vâlâları ma'rûf buyurulmak ricasıyla te'yid-i hürmet olunur. Sinema ve fotoğrafı hakkında malumât-ı mufassılayı cami eserlerden bir nüshasının mezkûr fabrika marifetiyle veya vesâit-i saire ile tedarik ve irsâli ayrıca mûcib-i şükran olunur efendim.

۱۵۰

27.05

VVI

خارجية نظرية

امور اداریہ و مدیریت عمومیہ سی

اداری

نومرو	اوراق نومروسی	میدیش و تاریخ	مسود و تاریخ	امور اداریه میزی	مدیر عمومی	نوع مسوده	ملفوظات
۷۵						خواجہ طاری خلیل بک نقد مندرجہ داخلہ نامی ملعت بک اخف صفہ تدریج نک	
<p>خلاصہ: آفتور بہاد الدیہ بک صفہ</p> <p>۱۶۱</p> <p>بشخصی</p> <p>۱۶۶۶ نوورولو تذکرہ علم نظامیہ ہادی جوبہ۔</p> <p>آفتور بہاد الدیہ بک تقریباً ۱۶ برسہ کی اولیتہ بکملہ رک جری صفت</p> <p>ایہہ جہکنی اخبار ایہہ کندیہ اخبارات لزمہ اہل ایشہ دیتہ دہ کی</p> <p>ایکینی صنف دارتہ دہ معدود اولادہ قیسہ باخجہ سی (تہ کی رد) تبار و صفہ</p> <p>ایہہ صفہ قدر و سار دہ صنی تقامی تحیل طرز زندہ کیوں نوو لوغ سولید کردہ صکر</p> <p>قوظور اتوسک نہانہ نامہ در سار دہ کی سید مار دہ نومرہ ۱۶۶۶ تاخلی تحریر دہ بلدیہ</p> <p>و اجضار صفہ و نامہ بکندہ جہکنی بالبیانہ عزیز المیہ و لدنی مسجد اولہ شہاد</p> <p>جوبہا دیتہ بامسہ شہدہ ۱۶ مارچ ۱۶۶۶ تاخلی تحریر دہ بلدیہ</p> <p>اولیہ اولیہ</p>							

مطبعة عثمانیه

AKTÖR BURHANEDDİN BEY'İN PEŞTE'DE BİR TİYATRODA SAHNEYE, ÇIKTIĞI

Aktör Burhaneddin Bey'in Peşte'de Telikerd Tiyatrosu'nda iki hafta kadar Ruslara karşı intikam hissini uyandıran küçük bir monolog icra ettikten sonra kontratı bitiminde İstanbul sinemalarında gösterilmek üzere film tedarik etmek için Viyana'ya hareket ettiğine dair Hariciye Nezaâreti'nin tezkiresi

30 Mart 1916

Bâb-ı Âli

Hariciye Nezâreti

Umûr-ı İdariye Müdüriyet-i Umumiyesi

Numara: 75

Tarih: 17 Mart sene 1332

Hulâsa: Aktör Burhaneddin Bey hakkında

Hariciye Nazın Halil Beyefendi hazretlerinden Dahiliye Nazın Talat Beyefendi hazretlerine tezkire

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Beşinci Şube ifadesiyle vârid olan 19 Kânûn-ı Sâni sene [1]331 tarihli ve 1646 numaralı tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhileri cevabıdır.

Aktör Burhaneddin Bey takriben, bir, birbuçuk ay evvel Peşte'ye gelerek icra-yı san'at edeceğini ihbar eylediğinden kendisine ihtârât-ı lâzıme icra edilmiş ve Peşte'deki ikinci sınıf varyeteden ma'dûd olan kış bahçesi "Telikerd" Tiyatrosu'nda iki hafta kadar Ruslardan hiss-i intikamı temsil tarzında küçük monolog söyledikten sonra kontratosunun hitâmına binâen Dersaâdet'teki sinemalarda gösterilmek üzere film tertib ve ihzârı zımında Viyana'ya gideceğini bi'l-beyân azimet eylemiş olduğu sebk eden iş'ara cevaben Peşte Başşehbenderliği'nden alınan 14 Mart sene [1]916 tarihli tahrirâtta bildirilmiş olmakla ol bâbda.

رضا نظامی حیدری

SİNEMALARIN BAYRAMLARDA BİR GÜNLÜK HASILATINI YARDIM KURULUŞLARINA BAĞIŞLAMASI

1916 yılı Ramazan Bayramı'nda İstanbul'daki bütün sinemaların bir günlük hasılatlarını Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'ne bağışladıkları, Osmanlı gazilerinin ihtiyaçlarının karşılanması için gelecek Kurban Bayramı'nın birinci günü sinemaların bir günlük hasılatının da kendi cemiyetlerine bağışlanmasına dair Müdafaa-i Milliye Cemiyeti'nin talebi

4 Ekim 1916

Müdafaa-i Milliye Cemiyeti Merkez-i Umumisi

Aded: 1427

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Cem'-i iânât nizamnamesinin mevâdd-ı mahsusasında cemiyât-ı hayriye menfaatine iâne cibayetin in işkâli tasrih edilmiş olup bu cümleden olarak sebk eden iş'âr-ı aciziye cevaben İstanbul Vilâyeti'nin fi 7 Şubat sene [1]331 tarihli ve bin altmışüç numaralı tezkiresi mücibince rozet tevzi'i suretiyle iâne cem'i için de Donanma ve Hilâl-i Ahmer ve Müdafaa-i Milliye Cemiyetlerine eyyâm-ı mahsusa tefrik ve kurban bayramının birinci günü Müdafaa-i Milliye'ye tahsis eylediği gibi geçen id-i fıtrda da Dersâdet'te bütün sinemaların bir günlük hâsılât-ı umumiyesi Hilâl-i Ahmer Cemiyet-i muhteremesine terk edilmiş olduğundan şeref-hulûl eden id-i adhânın birinci günü bir günlük sinemalar hâsılâtının Müdafaa-i Milliye Cemiyeti'ne terki ve şu suretle guzât-ı Osmaniyye ihtiyacının te'mini için ibrâz-ı muâvenet edilmesi hususunun Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'ne emr ve tebliğiyle beraber sinemalara yevm-i mezkûrda birer memur i'zâmıyla hâsılâtın kabzı zımında taraf-ı acizânemde emr ve malumât i'tâsına müsaade-i celile-i cenâb-ı nezâret-penâhileri arz ve istirhâm olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 21 Eylûl sene [1]332.

**Müdafaa-i Milliye Cemiyeti
Merkez-i Umumisi Riyâseti**

[illegible]

SİNEMALARA 16 YAŞINDAN KÜÇÜK ÇOCUKLARIN ALINMAMASI

Sinemalarda gösterilen cinayet sahneleri bir kısım çocukları dehşete düşürürken bir kısım çocuklar nazarında sıradan olaylar gibi görülmeye başlandığı, her iki durumun da çocukların psikolojisini ve ahlakını olumsuz etkilediği, çocuklara dair eğlenceli ve faydalı sinemalar haricinde umumî sinemalara 16 yaşından küçük çocukların kabul edilmemesi hakkında bir maddenin sinema ve tiyatroların açılması ve idaresi hakkındaki nizamnameye eklenmesine dair Dahiliye Nezâret-i'nin tezkiresi

24 Aralık 1916

İstanbul Vilâyeti
Mektupçuluğu
Umumi: 5203
Hususi: 831

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

İstanbul'da mevcut umumî sinemalara çocuklar dahi devam etmekte olup bu gibi sinemalarda irâe olunan birçok vekayi-i cinâiye çocukların ahvâl-i ruhiye ve tabâyî'ine te'sir ederek bir takımı o gibi vekayiden tedehhüş etmekte ve birtakımı da vekayi-i mezbûreyi göre göre adeta istinasi hâsıl etmekte olmasıyla her iki suret-i te'sirinin nîk ü bedi gayr-ı farık olan etfâl için âti ve ahlâk nokta-i nazarından mahzur ve mazarratı derkâr bulunduğundan çocuklara mahsus eğlenceli ve istifadeli hususi sinemalar müstesna olmak üzere bazı memâlikte olduğu vechile buraca da umumî sinemalara onaltı yaşından dün çocukların kabul edilmemesi hususunun usul ittihâzı esbâbının istihsâli Beyoğlu Mutasarrıflığı'ndan iş'âr edilmiş olmakla etfâlin terbiyesine ve maneviyat ve tabâyî'ine ve âtide hâl-i ictimaiyemize mühim te'sirâtı görülen ve görülecek olan sinemalar hakkında suret-i iş'âra göre bir karar ittihâzı menû-tı re'y-i rezîn-i âsafâneleridir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fi 16 Muharrem sene [1]335 ve fi 31 Teşrin-i Evvel sene [1]332.

Vali Vekili namına
İmza

İstanbul Polis Müdüriyeti
Tahrîrât Kalemi
Umumi: 7886
Hususi: 563

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti ifadesiyle vârid olan 12 Teşrin-i Evvel sene [1]332 tarih ve 1139 numaralı tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhileri cevabıdır.

Umum sinemalara onaltı yaşından dün çocukların kabul edilmemesi hakkındaki mütâlaât-ı acizânem ber-vech-i zir arz olunur: Malum-ı âli-i nezâret-penâhileri olduğu üzere vadi-i terakkiye bizden evvel kadem-zen olan Avrupahların tecârib-i adide neticesi olarak her hususta gösterdikleri itina ve iktisas dolayısıyla tiyatro, sinema gibi efrâdın terbiye-i ilmiye ve ruhiyelerinin tenmiye ve tehzibine hâdim müessesâtı sunûf-ı beşerin seviye ve derece-i irfanıyla mütenâsiben tazyik ve gâye-i edebiye ma'tûf olan tiyatrolarla süfehânın mazhar-ı rağbeti bulunan kafe şantanları yekdiğerinden tefrik ettiği halde maa't-teessüf bizde şimdiye kadar bu cihet nazar-ı dikkati celb etmemiştir.

Memâlik-i Osmaniyye'deki tiyatrolar bazı müstesnalarından sarf-ı nazar maksad-ı te'sis ve teessüsleri itibarıyla yekdiğerine mütebâyin ve mütezâdd olan tiyatro ve kafe şantanların imtizâcıyla terekkeb etmiş birer dâr-ı sefâhat olup ekseriya avâm-ı nâsın fazlaca rağbet gösterdiği muaşaka ve vekayi-i cinâiye gibi muhill-i ahlâk ve vekayi-i temsil ve teşhir ettikleri ve hey'et-i temsiliyelerin meşkûku'n-nesl ahlâk düşkünü bazı esâfil-i nisvândan teşekkül ederek sahnelerde münasebetsiz elbise iksâ ve bî-edebâne evzâ' ve etvâr irâe ve kanto ve şarkı gibi hevâ'iyâta müte'allik şeyler söyleyerek terbiye-i milliye ve ahlâk-ı umumiye bozmakta oldukları görülmektedir. Sâlifü'l-arz mahallerin henüz devre-i tahsil ve terbiyede bulunan etfâl ve bilhassa nisvân-ı İslâmiye üzerindeki sû-i te'sirâtı istikbal-i memleketi sükût-ı ahlâkiye saik bir şekl-i tehdidkârîde bulunduğu ve bundan başka mevki'-i temâşâya vaz'olunan cinâi film ve piyeslerin bünye ve istid'âda göre etfâli hüzn ve ye'se ve dolayısıyla atâlet ve ahlâksızlığa sevkeylemekte olduğu va bazıları tarafından da mazhar-ı hüsn-i telakki olarak ashâb-ı cerâimin taklid ve temsili sevdasına düşerek bu suretle daha küçük yaşta cerâime inhimâk ve isti'dâd peydâ eylemekte bulunduğu cihetle her halde onaltı yaşından dün yani muhtac-ı terbiye ve himaye bir sinde bulunan çocukların lâ-ale't-tayin sinema, kafe şantan kabîlinden olan tiyatrolara men'-i duhûlleri ve ancak Cuma veyahud tatil günlerinde bilhassa bu gibi mektep talebelerinin ve muallimleri ile birlikte gelen tâlibinin mekâtibin eyyâm-ı tatiliyesine tesadüf ve müktesebât-ı ilmiye ve terakkiyât-ı fikriyelerine hâdim film ve piyesleri mevki'-i temâşâya vaz'edilmek şartıyla küşâd edilecek mahallere girmeleri hususunun te'mini, ahlâk-ı umumiyesinin selâmeti ve nesl-i âtinin muhafaza-i ismeti namına ve zâbıta-i ahlâkiye teşkilatı ile memleketin ahlâk-ı umumiyesinin faâl bir nigezbân-ı müşfiki olmasına azmeden zâbitanın muvaffakiyet-i icraatı için pek musib bir tedbir bulunduğu arz olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fî 1 Kânûn-ı Evvel sene [1]332.

Polis Müdür-i Umumisi

İmza

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Umûr-ı İdariye Kalemi
Hususî: 46

Hulâsa: Sinemalara onaltı yaşından dün çocukların kabul edilmemesi hakkında

Şûrâ-yı Devlet Riyâset-i Celîleri'ne

Devletli efendim hazretleri

Sinemalarda irâe olunan vekayi-i cinâiye çocukların ahvâl-i ruhiyesine ve tabâyî'ine te'sir ederek bir takımı o gibi vekayiden tedehhüş etmekte ve bir takımı da vekayi-i mezkûreye istinas hâsıl etmekte olmasıyla her iki suretin de âti ve ahlâk nokta-i nazarından etfâl için mahzur ve mazarratı dâ'i bulunmasına binâen çocuklara mahsus eğlenceli ve istifadeli sinemalar müstesna olmak üzere bazı memâlikte olduğu vechile umumî sinemalara onaltı yaşından dün çocukların kabul edilmemesi hususunun usul-i ittihâzı Beyoğlu Mutasarrıflığı'nın iş'ârına atfen İstanbul Vilâyeti'nden bildirilmiş ve Polis Müdüriyet-i Umumiyesi ile ba'de'l-muhâbere iş'âr-ı mezkûrun tervici zarurî görülmüş olduğundan bahis ile tiyatro ve sinema ve buna mümâsil lu'biyyât mahallerinin suret-i küşâd ve idareleri hakkında tanzim olunup Şûrâ-yı Devletçe tedkik edilmekte bulunan nizamname lâyihasına bu yolda bir fıkra derci Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden bâ-tezkire izbâr olunmuş ve lâyiha-i mezkûre nezâret-i müşârunileyhânın bu bâbdaki 6 Eylül sene [1]332 tarihli ve 19 numaralı tezkiresi ile beraber 7 Eylül sene-i minh. tarihinde şûrâ-yı müşârunileyhâya havale edilmiş olmakla ifa-yı muktezâsı siyâkında tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

28 Safer [1]335, 11 Kânûn-ı Evvel sene [1]332.

**Sadrazam namına Müsteşar
Emin**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
ذَلِكَ الَّذِي كُنَّا نَسْتَعِذُّكَ بِهِ

50V

مجلس

COV

آریه و لا یقود تسکله در دستانه ما متعارف نام او نیز سرگشت سرده ما متعارف هر که عواید به ما عا انوریم که در عقب داروغ و دفعه سار ایش
بدستند ما در دستند هیا عواید از آن آیه عه داروغ لافله اند عه باقیقت شرط اتحاد در صورت نقدی شول دولت و
که در از بد سبب ایش

25

عبد الرحمن

شیخ الاسلام
موسیٰ اعظم

12/12/12

صِبْ نِالَهْ يِ نِالَهْ دِيَهْ
انف

احمد ناطق و بیام ناطق و کیم
طیبه

خارجة منه وعبدية فاطر وكلم

اساس معاہدہ سالانہ مذاکرات پر مبنی
عمرانیہ پراجیکٹ آؤٹ پٹ کے ساتھ ساتھ
دور رس سہولتوں اور دیگر سہولتوں کے
ذریعہ پراجیکٹ سادہ متعلقہ
افراد اور دیگر سہولتوں کے ذریعہ

خاتمه نادره و در نادره نادره
ط

ناظم الطبع وادق القاص

معانيها في اللغة ومعناها في القرآن وتفسيرها في اللغة

جاءت في هذا الموضع

جاءت در اقصای عالم و در ملکوتی دولت
 و در ملکوتی دولت

İNGİLİZ "LEVANT SİNEMA ŞİRKETİ" NİN ADININ "ŞARK SİNEMA ŞİRKETİ" OLARAK DEĞİŞTİRİLMESİ

İzmir'de kurulmuş olan "Levant Sinematograf" isimli İngiliz şirketinin son çıkan kanun gereğince "Şark Sinematograf Şirketi" unvanıyla bir Osmanlı anonim şirketine dönüşmesi için, iç tüzüğündeki bir maddenin Şurâ-yı Devlet ve Meclis-i Vükelâ kararlarıyla tadilinin kabul edildiğine dair irâde

27 Ocak 1917

Bâb-ı Âli

Meclis-i Mahsus

257

Esas muamelâtı Memâlik-i Osmaniyye'ye münhasır olan Aydın Vilâyeti'nde müteşekkil "Levant Sinematograf" nam İngiliz şirketinin icab-ı ahir-i kanunîye binâen "Şark Sinematograf" Şirketi unvanıyla bir Osmanlı anonim şirketi hâline kalb ve ifrağı için tanzim olunan nizamname-i dahili lâyihasının gönderildiğine dair Ticaret ve Ziraat Nezâreti'nin Şurâ-yı Devlet'e muhavvel tezkiresi üzerine Maliye ve Nâfia Dairesi'nden tanzim ve hey'et-i umumiyyeden tezyil edilen mazbata ve nezâret-i müşârunileyhânın derkenarı meclis-i acizânemizde lede'l-mütâlaa mezkûr şirketin bir Osmanlı anonim şirketine kalbi ve nizamname-i dahili lâyihasının madde-i müte'allikasının hey'et-i umumiyyeye iştirak için hissedârânın lâ-ekal on hisseye malikiyetinin şart ittihâzı suretiyle ta'dili bi't-tensib mazbata-i mezkûre bu bâbda kaleme alınan irâde-i seniyye lâyihası ile arz ve takdim kılınmakla kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 20 Rebiülevvel sene [1]335, fî 1 Kânûn-ı Sâni sene [1]332.

Hariciye Nazırı ve Adliye Nazırı Vekili Halil	Dahiliye Nazırı ve Maliye Nazır Vekili Talat	Harbiye Nazırı ve Bahriye Nazırı Vekili Enver	Şeyhülislâm Musa Kâzım	Sadrazam Mehmed Said
Ticaret ve Ziraat Nazırı Şurâ-yı Devlet Reisi Vekili Ahmed Nesimî	Maârif Nazırı ve Posta ve Telgraf ve Telefon Nazırı Vekili Ahmed Şükrü	Nâfia Nazırı ve Evkâf-ı Hümayûn Nazır Vekili Abbas		

Bâb-ı Âli Daire-i Sadâret-i Uzmâ
Amedi-i Divan-ı Hümâyûn
257

İrade-i Seniyye

Aydın Vilâyeti'nde müteşekkil "Levant Sinematograf" nam İngiliz şirketinin "Şark Sinematograf" Şirketi unvanıyla bir Osmanlı anonim şirketi hâline kalb ve ifrağı ve nizamname-i dahili lâyihasının madde-i müte'allikasının hey'et-i umumiyyeye iştirak için hissedârânın lâ-ekal on hisseye malikiyetinin şart ittihâzı suretiyle ta'dili Şûrâ-yı Devlet ve Meclis-i Vükelâ kararıyla tensib edilmiştir.

Bu irade-i seniyyenin icrasına Ticaret ve Ziraat nazırı memurdur.

Fi 3 Rebiülâhir sene 1335, fi 14 Kânûn-ı Sâni sene 1332.

[Padişah]
Mehmed Reşad

Hariciye Nazırı ve
Adliye Nazırı Vekili
Halil

Dahiliye Nazırı ve
Maliye Nazırı Vekili
Talat

Harbiye Nazırı ve
Bahriye Nazırı Vekili
Enver

Şeyhülislâm
Musa Kâzım

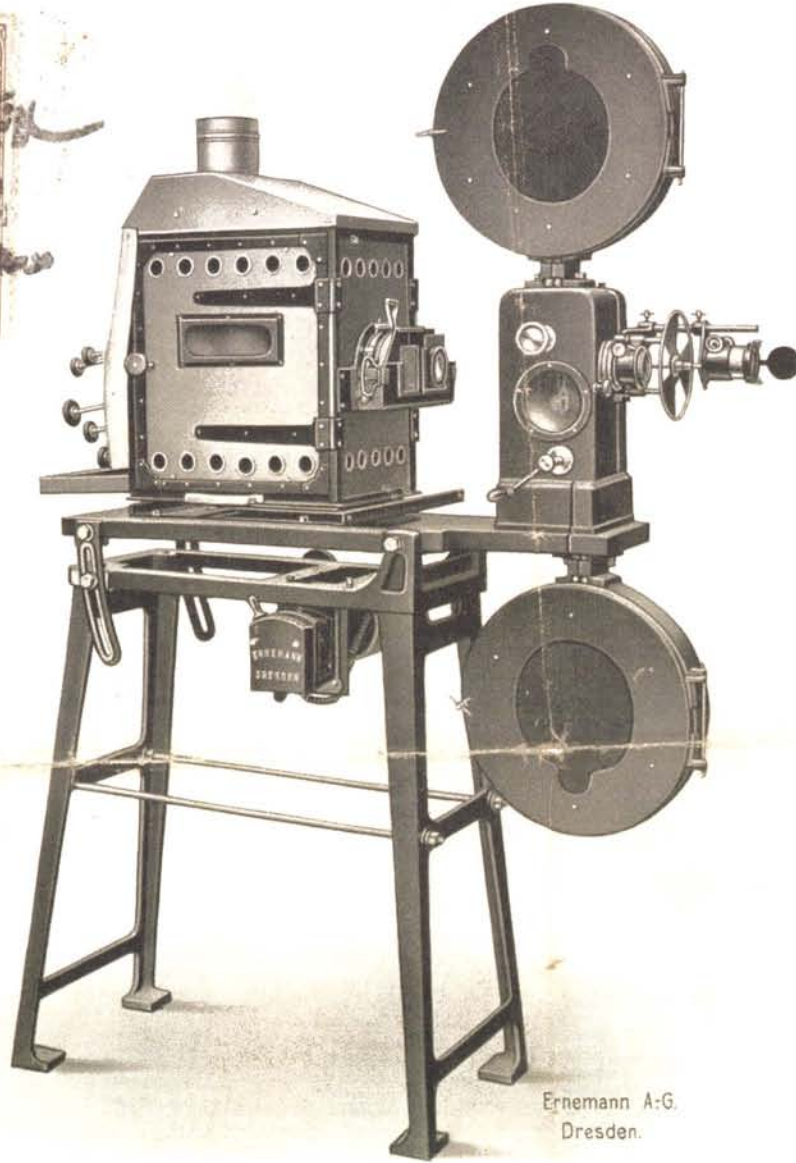
Sadrazam
Mehmed Said

Ticaret ve Ziraat Nazırı Şûrâ-yı Devlet Reisi
Vekili
Ahmed Nesimî

Maârif Nazırı ve
Posta ve Telgraf ve
Telefon Nazırı Vekili
Ahmed Şükrü

Nâfia Nazırı ve Evkâf-ı Hümâyûn Nazırı
Vekili
Abbas

HEINRICH ERNEMANN A.-G., DRESDEN

Ernemann A.G.
Dresden.

Abbildung 1

1024

(Imperator-Ausrüstung mit doppelwand. Lampenhaus,
Feuerschutz-Trommeln, Tisch und Elektro-Motor.)

Ernemann-Stahl-Projektor „Imperator“

Jubiläums-Modell

2 deutsche Reichspatente

İstanbul Polis Mektebi için satın alınacak sinematograf (kamera) makinesi. 1917

BOA. DH.EUM.LVZ, 39A/35

Հարց

DERSAÂDET POLİS MEKTEBİ'NE SİNEMATOGRAF MAKİNESİ ALIM

Dersaâdet Polis Mektebi için lüzum görülen bir adet sinematograf makinesinin ahmı için Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti ile Selanik Bonmarşesi sahipleri İpekçi Kardeşler arasında imzalanan mukavele

21 Şubat 1917

Dersaâdet Polis Mektebi için lüzum görülen maa teferruât bir adet sinematograf makinesinin mübâya'ası zımında Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti ile Selanik Bonmarşesi sahibleri İpekçi Kardeşler tarafından şerâit-i âtiye üzerine akd-i mukâvele edilmiştir.

1) Mezkûr makine mukâvelenemeye merbût resimde görüldüğü üzere Ernemann Fabrikası mamulatından olacak ve arka lambasını hâmil bulunacaktır.

2) Makine teferruâtı (1) tertibatlı demir sehpadan (2) elektro motor ve rezistanstan (3) operektif ve projeksiyon tertibattan (4) iki adet film makarası ve yangın çıkmamak için tertibat-ı lâzımeden ibaret olacaktır.

3) Cereyân-ı elektrikî kuvveti (110) volt müteharrik olacaktır.

4) Masârıf-ı nakliye ve saire müteahhide ait olup mezkûr alet ve teferruât İstanbul'da Emniyet-i Umumiye Dairesi'nde teslim edilecektir.

5) Mezkûr âlât ve teferruâtının bedeli onaltı bin üç yüz kuruştan ibaret olup peşin olarak tesviye edilecektir.

6) Teslimat, bedelinin tesviyesinden itibaren nihayet beş ay zarfında icra olunacaktır.

7) Müteahhid taahhüdâtını bâlâdaki şerâit dairesinde ifa edemediği takdirde peşin olarak ahzetmiş olduğu meblağdan mâadâ meblağ-ı mezbûrun yüzde onu nispetinde tazminat i'tâsına mecbûr olacaktır.

İşbu mukâvele iki nüsha olarak Dersaâdet'te tanzim ve teâtî edilmiştir.

Fi 8 Şubat sene [1]332.

**Selanik Bonmarşesi
İpekçi Kardeşler
İmza**

در سعادت
۶۶ / ۶۶ / ۶۶

معارف عمومیہ قطار - جلد کی حضور علیہ السلام

خلاصہ :
کچھ درنظری فائدہ دیتی ہے

حضر طرانی

کتاب الفیہ فی التفسیر

7.0

دولت‌خواه افهم حضراتی

دولت احمد حضرت
۱۵۹۰ خضوی نور و کربه جلیل الیه علیهم السلام
۱۵۹۰ خضوی نور و کربه جلیل الیه علیهم السلام
۱۵۹۰ خضوی نور و کربه جلیل الیه علیهم السلام

مأموریت و مأذونیت یکدیگر بسته گویند اول آلمانیا به عزیمت ایدوب عودت ایدوب جنگ اولاد به عثمانی فتح
در نظری مفسه عیسی میر لولا خود بهوف یا شا عودت ایدر اتمز کین در نظری تشکید ق ایونیکه در
و حوالینه بر سیاحت اجرا اید جگلی و انای سیاحت کین در نظری ضمیمه زده کو تور ب ارا نه
ایده جگلی جریده بریت معارف میر یکتا حاکم آرزو سور در قدری خصوصیت بیضا
تا خله حصول پذیر اولم جفی و موسی الیه خود بهوف یا شانج عودت تا آخر ایدوب جنگ ضمیمه
بیروته لاجل الاسال نظارت جمیده برینه تقدیمی خصوصیت ده لفظ لغو ایورده موسی الیه است
قدس نفع عصبه اولخر اولبابده امر و فرمان حضرت مه ل اولمکرده
که در نظری مفسه عیسی و کیدی

کچھ درنظر دی مفسرہ عمومی و کیلی
ایک بار حبیبہ در مقام

Spice

۲۳

۱۰ سباط

225

CSACC

فای
فادی واسه تو مری
۴۴۹۹۷

سود تاریخی	تاریخ
تاریخ تاریخی	تاریخ

نفسه عمری می بود
بر پا خداجه ای جنب
با ساری مظاهر
نفسه ایانی نفس
نفسه عمری می بود

GENÇ DERNEKLERİ'NE DAİR FİMLERİN SURİYE'DE İZLETTİRİLMESİ

Osmanlı Genç Dernekleri Genel Müfettişi Von Hoff Paşa'nın Genç Dernekleri teşkilatı için Suriye tarafına bir seyahat gerçekleştireceği ve bu seyahati esnasında Genç Dernekleri filmlerini de götürüp orada izleteceğinden, bahsedilen filmlerin Beyrut'a gönderilmek üzere Maârif Nezâreti'ne gönderilmesine dair

3 Mart 1917

Harbiye Nezâreti
Genç Dernekleri Müfettiş-i Umumîliği
Numara: 605

Dersaadet / 14. 12. [13]32

Hulâsa: Genç Dernekleri filmleri hakkında

Maârif-i Umumiye Nezâret-i Celîlesi huzur-ı âlisine

Devletli efendim hazretleri

Şeref-mevrûd fi 14 Şubat sene [13]32 tarih ve Kalem-i Mahsus hususi 1590, umumî 224704 numaralı tezkire-i celîlelerine arıza-i cevabıdır.

Memuriyet ve me'zûniyetle yirmi beş gün evvel Almanya'ya azîmet edip avdet edecek olan Osmanlı Genç Dernekleri Müfettiş-i Umumîsi Mirlivâ von Hoff Paşa avdet eder etmez Genç Dernekleri teşkilatı için Suriye ve havalisine bir seyahat icra edecekleri ve esna-yı seyahatte Genç Dernekleri filmlerini de götürüp irâe eylecekleri cihetle Beyrut Maârif Müdüriyeti'nin hâlen arzu buyurdıkları hususun pek az te'hîrle husûl-pezir olacağı ve mûmâileyh von Hoff Paşa'nın avdeti te'ehhür edecekse filmlerin Beyrut'a li-ecli'l-irsâl nezâret-i celîlelerine takdimi hususunun da haftalık raporda mûmâileyhe iş'âr kılındığı arz olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Genç Dernekleri Müfettiş-i Umumî Vekili Erkân-ı Harbiye'den

Kaymakam

Mustafa İsmet

Maârif-i Umumiye Nezâreti
Kalem-i Mahsus Dairesine Mahsus Müsvedde
Hususî Dosya Numarası: 4
1 Mart [1]333

Beyrut Vilâyeti Maârif Müdüriyeti'ne

29 Kânûn-ı Sâni sene [1]332 tarihli telgrafnâmenize cevaptır.

Me'zûnen Almanya'da bulunan Osmanlı Genç Dernekleri Müfettiş-i Umumîsi Mirlivâ von Hoff Paşa'nın avdetinde Genç Dernekleri teşkilatı için Suriye ve havalisine bir seyahat icra edeceğinden Genç Dernekleri filmlerini götürüp oralarda irâe eyleyecekleri gibi şâyed paşa-yı mûmâileyhin avdeti te'ehhür edecek olursa mezkûr filmlerin Beyrut'a li-ecli'l-irsâl nezârete irsâli zımnında haftalık raporda kendisine bildirildiği sebk eden iş'ara cevaben Genç Dernekleri Müfettiş-i Umumîliği Vekâleti'nden bildirilmiş olmakla beyân-ı keyfiyete ibtidâr olunur efendim.

$$\frac{1}{\sin x}$$

٢٢٢
٢٢٢

20

GALİÇYA VE ROMANYA CEPHELERİNDEKİ OSMANLI ASKERLERİNE DAİR SİNEMA FİLMİ GÖSTERİMİ

Osmanlı askerî birliklerinin Galicya ve Romanya'daki durumu ve harekâtıyla askeri müesseselerden alınan sinema filmleri Beyoğlu Sinema Palas'ta gösterileceğinden uygun görülen kişilerin sinemaya davet edilmesine dair Dersaadet Merkez Kumandanlığı'ndan Hariciye Nezâret-i'ne gönderilen yazı

9 Haziran 1917

Dersaadet Merkez Kumandanlığı
Numara: 1/4123

9. 6. [1]333

Hariciye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Kıta'ât-ı Osmaniyye'nin Galicya ve Romanya'daki vaziyet ve harekâtıyla müessesât-ı askeriyemizden bazılarının ahz olunan sinemaları menâzırının ol bâbda telakki edilen emr-i âlî-i nezâret-penâhiye tevfikân bugün saat beşte Beyoğlu'nda Sinema Palas'ta irâesi mukarrer bulunduğundan zât-ı âlî-i nezâret-penâhileriyle taraf-ı devletlerinden tensib buyurulacak zevâtın lutfen teşrifleri istirhâmına cüret kılındığı ma'rûzdur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fi 9 Haziran sene [1]333.

Merkez Kumandanı
Cevad

۴۷

داخله نظارتی امنیت عمومی مدیری

ایوانی عمومی توصیه	مسودی	میشی	داخله نظارتی امنیت عمومی مدیری	بطانیه قائم تارخ ورودی
تاریخ تسویه	تاریخ تسویه	تاریخ تسویه	داخله نظارتی امنیت عمومی مدیری	مقابله ایستار
۷	۲۱	۲۱	داخله نظارتی امنیت عمومی مدیری	۲۱

داخله نظارتی امنیت عمومی مدیری

باج اخذ شده ضمیمه جی بوقوشنه ۹۸۰. نورولی خاندان در ده نوروشنه و قلاته
در نوروشنه و اکثریه آلات و کتبی مستحقه متعلق روایا بنده سفیر سفیر سفیر سفیر
در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر
نوروشنه و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر
ایده سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر
مضبوط اولی سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر
ایده سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر
میشی مدیری عمومی سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر
سیاقه و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر و در این سفیر

۱۶۶۶

دینو اف
باسه قومانده
بنده مایه محوره
صدوریه بول
چند غرضی
تذکره ایله
غرضی خفت
سایه سو

AVRUPA CEPHELERİNDE BULUNAN OSMANLI BİRLİKLERİNİN SİNEMA FİLMLERİNİN ÇEKİLMESİ

Beyoğlu'nda fotoğraf ve elektrik makine ve aletleri satan Romanya vatandaşı Weinberg'in Avrupa cephelerinde savaşan Osmanlı birliklerinin filmlerini çekmekle görevlendirilerek fotoğrafçı İbrahim Ferid Bey ile beraber Merkez Kumandanlığı tarafından Avrupa'ya gönderildiğine dair

6 Ağustos 1917

Dahiliye Nezâreti
Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti
Kalem Numarası: 70
Tarih-i tebyiz: 2 Nisan sene [1]333

Hulâsa: Romanya tebaasından Weinberg'in sinema almak üzere Avrupa'daki kıta'ât-ı Osmaniyye nezdine polislin malumât olmaksızın gönderildiği hakkında

Dahiliye Nazır Talat Paşa'dan Başkumandan Vekili Enver Paşa'ya

Beyoğlu'nda Humbaracı yokuşunda 98 numaralı hanın dört numarasında ikamet eden ve fotoğraf ve elektrik âlât ve makineleri satmakla müştakil Romanya tebaasından kırk sekiz yaşlarında Mösyö Weinberg veled-i İzrail ahîren Avrupa'daki kıta'ât-ı Osmaniyye'nin sinemasını ahza memur edilerek fotoğrafçı İbrahim Ferid Bey ile beraber Merkez Kumandanlığı tarafından yedlerine vesika verilerek i'zâm edildikleri ve bu kere avdet eden ve düvel-i muhâsama tebaasından olarak merkûmun ahvâli zâten pek de mazbût olmadığı gibi merci'iyet haricinde düvel-i muhâsama tebaasından bir şahsın polislin malumâtı olmaksızın bu suretle seyr ü seyahatine müsaade i'tâsı min-küllil'l-vücûh şâyân-ı kayd ve nazar bulunduğu Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'nden vârid olan tezkire de izbâr kılınmış olmakla beyân-ı malumât siyâkında tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Dersaâdet Merkez Kumandanlığı
2/14364

6. 8. [1]333

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Başkumandanlık Vekâlet-i Celîlesi'nin 2/43475 numaralı ve 17.7.[13]33 tarihli emr-i âlileriyle Harbiye Nezâreti sineması için Berlin'e i'zâmına müsaade buyurulan sinemacı Mösyö Weinberg'in azîmeti hakkındaki muktezânın nezâret-i celîleleriyle Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'ne tebliğ buyurulduğu halde Müdüriyet-i Umumiyece nezâret-i celîlelerinden bir emir vürûd etmediği cihetle azîmeti hakkında bir muamele yapılamadığı sebk eden iş'âra vârid olan 4 Ağustos sene [1]333 tarihli 1385 numaralı tezkire ile izbâr buyurulmuş ve sâlifü'z-zikr sinema ihtiyacâtı için mûmâileyhin sür'at-i i'zâmı muktezâ bulunmuş olmakla azîmeti hakkındaki muamelenin sür'at-i ifası hususunun müdüriyet-i mûmâileyhâya emr ve tebliğine müsaade-i celile-i nezâret-penâhilerinin şâyân buyurulması arz ve istirhâm olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Merkez Kumandanı
Cevad

418

OKULLARDA GÖSTERİLMEK İÇİN TARİHİ VE COĞRAFİ SİNEMA FİLMLERİ ÇEKİLMESİ

*Okullarda gösterilmek üzere tarihi ve coğrafi sinema filmleri çekmek için Kastamonu
Vilayeti'ne gönderilen Maârif Nezâreti ressamı Necati Bey'e gerekli kolaylığın gösterilmesi için
Kastamonu Vilayeti'ne gönderilen yazı*

22 Eylül 1917

Maârif-i Umumiye Nezâreti
[Kalem-i Mahsus] Dairesine Mahsus Müsvedde
Hususî Dosya Numarası: 1252
22 Eylül sene [1]333

Kastamonu Vilâyet-i Aliyyesi'ne

Mekâtibde irâe edilmek üzere tarihi ve coğrafi sinema menâzırı ahzetmek için ol cânibe i'zâm edilen nezâret-i senâverî ressamı Necati Bey'e müracaatında teshilât-ı lâzıme irâesi hususuna himem-i aliyye-i vilâyet-penâhileri ma'rûf buyurulmak bâbında.

Vesika

Mekâtibde irâe edilecek tarihi ve coğrafi sinema menâzırının ahzı zımnında Anadolu'ya i'zâm edilen Maârif-i Umumiye Nezâreti ressamı Necati Bey'e müracaatında teshilât-ı lâzıme irâesi için işbu vesika mûmâileyhe i'tâ kılındı.

35

OSMANLI ORDUSUNA DAİR SİNEMA FİMLERİNİN ÖĞRENCİLERE İZLETTİRİLMESİ

Dersaâdet Merkez Kumandanlığı'nda kurulan ordu sinemasında Osmanlı birliklerinin çeşitli savaş bölgelerindeki askerî harekâtını gösteren bir hayli film hazırlandığı, öğrencileri askerliğe meylettirip, vatana bağlılıklarını arttırmak için bu filmlerin uygun bir ücret karşılığında öğrencilere izlettirilmesine dair Dersaâdet Merkez Kumandanlığı'nın yazısı

24 Eylül 1917

Dersaâdet Merkez Kumandanlığı
Numara: 1/10200

24. 9. [1]/333

Maârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Makam-ı acizide te'sis edilmiş olan ordu sinemasında kıta'ât-ı Osmaniyye'nin muhtelif mevâki'-i harbiyedeki harekât-ı askeriyeleri musavver bir hayli film ihzâr edilmiştir. Mekâtip talebesine herhangi bir fikr-i mahsusa müstenid sinema irâesi mutasavver ve te'âmül ise kendilerine askerliğe temâyül ve vatana merbûtiyet gibi bir hiss-i ulvi uyandıracakı derkâr olan ma'rûz filmlerin ma'kûl bir ücret mukabilinde ve tercihen irâesi aynı zamanda müessesenin de terakkiyatını te'min edeceğine binâen muvâfık gibi mütâlaa kılınmakta ve maa-hâzâ keyfiyet müsaade-i celilelerine menûl bulunmakta olduğundan rehîn-i tasvib-i âlileri buyurulduğu suretde icab edenlere tebligât icra kılınmak üzere emr u iş'âr-ı keyfiyet buyurulması istihâmına icra kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Merkez Kumandanı
Cevad

36

SİNEMA ŞİRKETİ İÇİN ALMANYA'DAN SİNEMA FİLMİ ŞERİTLERİ GETİRTİLMESİ

*Galata'da Roman Hanı'nda Şark İttihad Tiyatro ve Sinema Osmanlı Anonim Şirketi'nin
müdürü olan Yunan vatandaşı Semiriyoti'nin sinema filmi şeritleri satın almak için Balkan
Treni'yle Almanya'ya gitmesine müsaade olunmasına dair*

16 Ocak 1918

Osmanlı Ordu-yı Hümayûnu
Başkumandanlığı Vekâleti
Şube: 2
Numara: 230

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir

Galata'da Roman Hanı'nda "Şark İttihad Tiyatro ve Sinema" Osmanlı Anonim Şirketi'nin
müdür-i umumîsi tebaa-i Yunaniyeden Mösyö Semiriyoti'nin sinema şeritleri mübâya'ası için
Balkan Treni'yle Almanya'ya azîmetine müsaade itâsı Almanya murahhas-ı askerîliğinden rica ve
iltimâs olunuyor. Merkûmun şüpheli bir şahıs olmadığı takdirde ber-vech-i mezkûr seyahatine ait
muamelenin ifa buyurulması mercûdur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 16 Kânûn-ı Sâni sene [1]334.

Başkumandan Vekili
Enver

مذکره و قرائن نامہ نومروسی معارف عمومی نظارتی دارلحدود مخصوص مسوده شعبه
 خصوصی دوسیه نومروسی دوسیه اولیائی عمومی دوسیه نومروسی

اساس نومروسی	محررات واردهات		محررات	تاریخ	تاریخ	تاریخ
	نومروسی	تاریخی				

مطلوبه عظمی

نظر من شاندار سینه نامہ میں احمد خانی بطرفہ نہ بایں

نظر من سینه نامہ ضمیمہ طبع و دیگر عمیات تک اجزاء و اقسام

نظر من طرز و دیگر امور و دیگر امور و دیگر امور

اجلاس حضرت روح بویں عاقلانہ کلیہ

اضیاء ایدہ جلد معارف دہ بالآخرہ

نظر من طرز و دیگر امور و دیگر امور و دیگر امور

عمیات تک اجزاء و اقسام

"ANADOLU" İSİMLİ SİNEMA FİLMİNİN GÖSTERİME HAZIRLANMASI

Maârif Nezâreti Sinema Memuru Ahmed Necati Bey tarafından çekilen "Anadolu" isimli sinema filminin gösterime hazırlanması için banyo ve diğer işlemlerinin Dersaâdet Merkez Kumandanlığı Sinema Atölyesi'nde yapılmasına dair Maârif Nezâreti'nin yazısı

19 Mart 1918

Maârif-i Umumiye Nezâreti
[Kalem-i Mahsus] Dairesine Mahsus Müsvedde
Hususî Dosya Numarası: 267
19 Mart sene [1]334

*Necati Bey tarafından tebliğ olunan nazır vekili beyefendi
 hazretlerinin emr-i mahsusları ve merbût takrîr üzerine*

Dersaâdet Merkez Kumandanlığı Cânib-i Vâlâsına

Nezâret-i senâverî sinema memuru Ahmed Necati Bey tarafından yapılan "Anadolu" sinema filminin tab ve viraj ameliyatının ecza ve sairesi kendi tarafından verilmek ve bu bâbda makam-ı vâlâları sinema atelyesince ihtiyar edilecek masârıfda bilâhare nezâret-i acizice tesviye edilmek üzere ameliyât-ı mezkûrenin işbu atelyede icrası hususuna müsaade buyurulması rica olunur. Ol bâbda.

۴۲/۶/۶۶

۵

محمد علی پاشا
وزیر اعظم

حاجی محمد علی پاشا
وزیر اعظم

شعبه
۱
۶۵۷
نومرو
۵۹۹۱

ایموم صوفیه ده برلانه و ملایم اولی / ارست مایچقه / تحت اداره سده سینه ما المده اوزره / شایه کله کله
اولونه اوستیا - مجارستانه / فلیم قیابا / اقنوری / روزخانه / ایلم اقرین / لیلی بوبرو / ککی / نه / شایه
کله کله / مجاری / بایرود / دیزه / معمر / نه / ایضا / صوفیه عثمانی / قونسلر / خانه / شایه / اشرافیه / دولت / بیرون / حاکم

قریه / عثمیه / بیرون
مدیر

۵

ایموم صوفیه ده برلانه
اولونه اوستیا
مجارستانه
فلیم قیابا
اقنوری
روزخانه
ایلم اقرین
لیلی بوبرو
ککی
نه
شایه
کله کله
مجارستانه
بایرود
دیزه
معمر
نه
ایضا
صوفیه عثمانی
قونسلر
خانه
شایه
اشرافیه
دولت
بیرون
حاکم

سیدان عثمیه بایرود / کله کله / شایه

ملایم اولی / ارست مایچقه / تحت اداره سده سینه ما المده اوزره
بیرایه کله کله / اولونه اوستیا - مجارستانه / فلیم قیابا / اقنوری / روزخانه
ایلم اقرین / لیلی بوبرو / ککی / نه / شایه / کله کله / مجاری / بایرود / دیزه / معمر / نه / ایضا / صوفیه عثمانی / قونسلر / خانه / شایه / اشرافیه / دولت / بیرون / حاکم

طه

AVUSTURYA-MACARİSTAN FİLM ŞİRKETİ'NİN İSTANBUL'DA FİLM ÇEKECEĞİ

Sinema filmi çekmek üzere Sofya'dan İstanbul'a gelecek olan Avusturya-Macaristan Film Kumpanyası aktörü Jojhan ile aktris Lili Bobrovski'nin pasaportlarının vize edilmesine dair

22 Haziran 1918

Osmanlı Ordu-yı Hümayûnu
Başkumandanlığı Vekâleti
Şube:2
Numara: 5941

16. 6. [13]34

Hariciye Nezâret-i Celîlesi Umûr-ı İdariye Müdüriyet-i Umumiyesi'ne

El-yevm Sofya'da bulunan ve mülâzım-ı evvel Ernest Mariçka taht-ı idaresinde sinema almak üzere İstanbul'a gelecek olan Avusturya-Macaristan Film Kumpanyası aktörü Jojhan ile aktris Lili Bobrovski'nin İstanbul'a gelmeleri için pasaport ve vize muamelelerinin ifasının Sofya Osmanlı Konsoloshânesi'ne iş'ârına delâlet buyurulması[nı] rica ederim.

Karargâh-ı Umumî İstihbarat Şubesi Müdürü
Seyfi

Bâb-ı Âli
Hariciye Nezâreti
Umûr-ı İdariye Müdüriyet-i Umumiyesi
Kalem Numarası: 2748
Tarih: Fi 22 Haziran sene [1]334

Hulâsa: Aktör Jojhan ile aktris Lili Bobrovski'ye ait pasaportların vize edilmesi hakkında

Hariciye Nazır Ahmed Nesimi Beyefendi hazretlerinden Sofya Şehbenderi Salim Bey'e

El-yevm Sofya'da bulunan ve mülâzım-ı evvel Ernest Mariçka'nın taht-ı idaresinde sinema almak üzere İstanbul'a gelecek olan Avusturya Macaristan Film Kumpanyası aktörü Jojhan ile aktris Lili Bobrovski'nin İstanbul'a gelmeleri için pasaportlarının vize edilmesi Karargâh-ı Umumî İstihbarat Şubesi Müdüriyeti'nden vârid olan tezkirede bildirilmiş olmakla mûmâileyhe ait pasaportların vize edilmesi tavsiye olunur efendim.

Dersaadet Askerî Pasaport Merkez Müdüriyet-i Behiyyesi'ne

Mülâzım-ı evvel Ernest Mariçka'nın taht-ı idaresinde sinema almak üzere buraya gelecek olan Avusturya Macaristan Film Kumpanyası aktörü Jojhan ile aktris Lili Bobrovski'nin pasaportlarının vize edilmesi Karargâh-ı Umumî İstihbarat Şubesi Müdüriyeti'nin iş'ârına atfen Sofya Şehbenderliği'ne tebliğ edilmiş olmakla memuriyet-i behiyyelerince husûl-i ıttila zımında beyân-ı hâle ibtidâr kılındı efendim.

مردود ۱

ارصوند ترجمہ

५५२

پہلے دیکھو

[illegible]

[یازدهم جو بلرده هانکی شهنش هانکی نوسرو و تار یمل عرانه جواباً یازدهم ذکر او لمیدر]

İSTANBUL'DA SİNEMA, TİYATRO, LOKANTA GİBİ EĞLENCE MEKÂNLARININ KAPANACAĞI SAATLER

15 Mart 1919 tarihinden itibaren İstanbul'daki tiyatro, musiki mahalleri, sinemalar, lokantalar ve içerisinde içki satılan müesseselerin gece saat 12'ye kadar, diğer içki satılan bütün lokanta, kahvehane ve dükkânların saat 10'a kadar açık olabileceklerine dair İstanbul'da İtilaf Kuvvetleri Kumandam General Wilson tarafından yayınlanan emrin tercümesi

13 Mart 1919

**Harbiye Nezâreti
Kavânin ve Nizâmât Şubesi**

Dersââdet'te Kuvâ-yı İtilafiye Kumandam Ferik General Wilson tarafından ısdâr edilen emir suretinin tercümesi

**Dersââdet'te Kuvâ-yı İtilafiye Karargâh-ı Umumisi
13 Mart sene [1]919**

Önümüzdeki 15 Mart tarihinde ve işbu tarihten sonra tiyatrolar, musiki halleri, sinemalar ve zirde mezkûru'l-esâmî lokantalar derûnunda içki satılan müessesâtın saat 12 nısfu'l-leyle kadar açık kalmasına müsaade edilecek ve bu saatte kapanmış olacaktır. Bu saatten sonra, müessese memurini veyahud orada mukim bulunanlar müstesna olmak üzere işbu binalarda hiçbir kimse bulunmayacaktır.

Bâlâdaki nizâmın icrasına muhalefet, bu müsaadenin geri alınması mûcib olacaktır.

Beyoğlu'nda Cadde-i Kebîr'de bulunan birahâne, lokanta ve pastacılar:

Tokatlıyan, Winter Palas, 198 numaralı Parisienne, 220 numaralı Santral, 230 numaralı Londra, 380 numaralı Suisse, 332 numaralı Yani, 140 numaralı Tokatlı, 141 numaralı Zafer, 188 numaralı Rieu; 189 numaralı Azmenyen, 168 numaralı Française, 345 numaralı Mulvenya, 62 numaralı Anciyopulo, 43 numaralı Yordon David, 438 numaralı L'Union, 44 numaralı Mina, 94 numaralı Polko.

Beyoğlu'nda Tepebaşı:

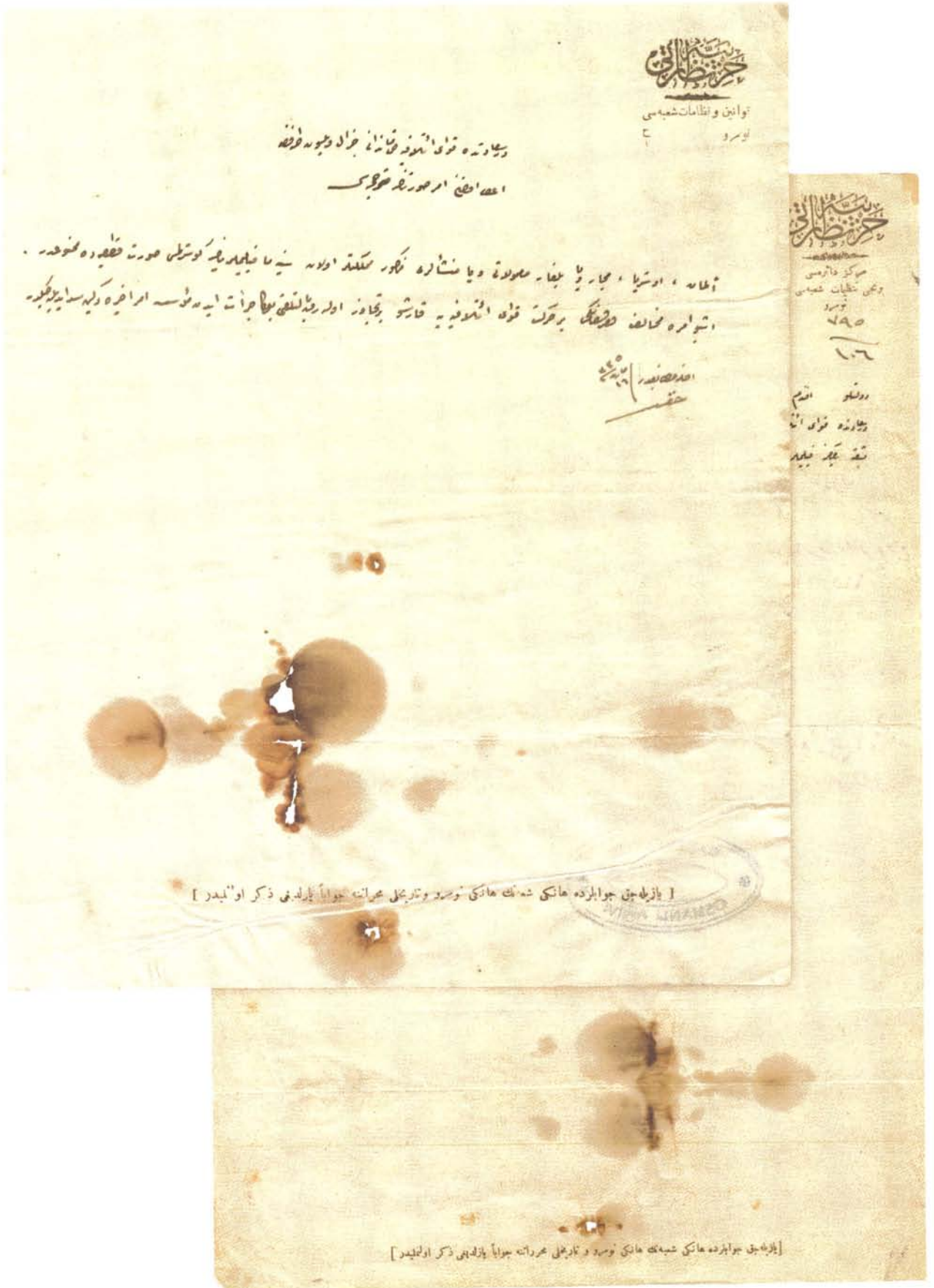
Garden Bar, beş numaralı Revüiyal, 22 numaralı Paksimada, 35 numaralı Elizes, 43 numaralı Meşrutiyet Koscala Avrupa Pasajı'nda beş numaralı Dansier.

Derûnunda içki satılan sair bi'l-cümle lokantalar, kahvehâneler veya dükkânlar ba'de'z-zevâl saat onda kapanacak ve bu saatten sonra müessese memurini veyahud orada mukim bulunanlar müstesna olmak üzere işbu binalarda hiçbir kimse bulunmayacaktır.

Bu emir lüzum hâlinde İtilaf polisi ve jandarması tarafından muâvenet edilecek olan Osmanlı polisleri tarafından icra edilecektir. Bu emre hilâfeten bir hareket vuku'u Kuvâ-yı İtilafiye'ye bir tecavüz suretinde telakki edilerek mütecâsiri şediden tecziye edilecektir.

Emriyle

Erkân-ı Harbiye Mirlivâsı General Fuller

İSTANBUL SİNEMALARINDA İTTİFAK DEVLETLERİNE AİT FİLMLERİN GÖSTERİMİNİN YASAKLANMASI

İstanbul'da İtilaf Devletleri Kumandanı General Wilson'un; Almanya, Avusturya-Macaristan veya Bulgaristan filmlerinin gösteriminin yasaklanmasına ve bu yasağa uymayanların İtilaf Kuvvetlerine karşı gelmiş sayılacağına ve müesseselerinin kapatılacağına dair yayınladığı emir

16 Mart 1919

Harbiye Nezâreti

Kavânîn ve Nizâmât Şubesi

Dersâadet'te Kuvâ-yı İtilafiye Kumandanı General Wilson tarafından i'tâ olunan emir suretinin tercümesi

Alman, Avusturya, Macar veya Bulgar mamulâtı veya menşe'leri mezkûr memleketler olan sinema filmlerinin gösterilmesi suret-i kat'iyede memnû' dur.

İşbu emre muhalif herhangi bir hareket Kuvâ-yı İtilafiye'ye karşı bir tecavüz olarak bi't-telakki buna cür'et eden müessese emr-i ahire değın seddedilecektir.

Harbiye Nezâreti

Merkez Dairesi

Birinci Tanzimat Şubesi

Numara:795/106

Dersâadet 16 Mart [1]335

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Dersâadet'te Kuvâ-yı İtilafiye Kumandanı General Wilson'dan alınan tezkire ile merbûtâtı suret-i mütercemeleri leffen takdim kılınmıştır. Cümlesi İstanbul Muhafızlığı'n[dan] başka yalnız filmlere ait olan mukarrerât kolordu kumandanlıklarıyla ahz-ı asker heyetleri riyâsetlerine de tebliğ edilmiş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Harbiye Nazırı namına

İmza

اسباب موج، مخروطی

فَالْإِصْطِاقُ

مارو ۱

221

100

محبت عمومی

ج. پانچواں ح. پانچواں

180

معارف عالمی و اوقات

MÜDAFAA-İ MİLLİYE CEMİYETİ'NE AİT SİNEMA FİMLERİNİN ASKERİYEYE DEVRİ

Kapatılmış olan Müdafaa-i Milliye Cemiyeti'ne ait sinema filmlerinden tarihi kıymeti olanlarının Askeri Müze'ye; diğer filmler ile sinema araç gereçlerinin Ma'lûlîn-i Guzât-ı Askeriye Muâvenet Hey'eti'ne devrine dair kararnâme

22 Kasım 1919

Maliye Nezâreti

Esbâb-ı Mucibe Muhtırası

Mülgâ Müdafaa-i Milliye Cemiyeti'ne ait sinema filmlerinin takdir edilecek bir bedel mukabilinde Müze-i Askeri'ye devri tasavvur olunmuş ise de takdir edilen otuziki bin kûşur lira bedelin itâsına müze müdüriyetince muvâfakat olunmaması ve mezkûr filmlerin Ma'lûlîn-i Guzât-ı Askeriye Muâvenet Hey'eti'ne terk ve teberru'u hakkında vâki olan müracaat Hükûmet-i Seniyye'ce nazar-ı itinaya alınarak mezkûr filmlerden bir kıymet-i tarihiyeyi haiz olanlarının Müze-i Askeri'ye itâsıyla mâadâsının bilumum âlât ve edevât ile beraber meccânen mezkûr hey'ete bir muâvenet-i mahsusa olmak üzere devri münasib görülmesine binâen mezkûr sinema film ve âlât ve edevâtının Ma'lûlîn-i Askeriye Hey'eti namına itâsı zımnında Kânûn-ı Esasî'nin yüzbirinci maddesine istinâden kararnâme lâyihası bi't-tanzim takdim kılınmıştır.

Maliye Nezâreti

373

Kararnâme

Madde 1: Mülgâ Müdafaa-i Milliye Cemiyeti'nden müdevver sinema âlât ve edevâtıyla filmlerinin Hazine-i Maliye'den, Ma'lûlîn-i Guzât-ı Askeriye Muâvenet Hey'eti namına meccânen itâsına me'zûniyet verilmiştir.

Madde 2: Tarih-i neşrinden itibaren mer'î olacak olan işbu kararnâmenin icra-yı ahkâmına Maliye nazırı memurdur.

Meclis-i Umumi'nin ictimâ'ında kanûniyyeti teklif olunmak üzere işbu kararnâmenin mevki'-i mer'îyyete vaz'ını irâde eyledim.

Fi 28 Safer sene 1338, fi 22 Teşrin-i Sâni sene 1335.

[Padişah]

Mehmed Vahideddin

Bahriye Nazırı Salih	Harbiye Nazırı Cemal	Dahiliye Nazırı Mehmed Şerif	Hariciye Nazırı Mustafa Reşid	Meclis-i Vükelâ'ya Memur Ayandan Tevfik	Şeyhülislâm Haydarizâde İbrahim	Sadrazam Ali Rıza
Maârif Nazırı ve Evkâf-ı Hümâyûn Nazır Vekili Said	Ticaret ve Ziraat Nazırı Mehmed Hadi	Nâfia Nazırı Abuk Ahmed	Maliye Nazırı Tevfik	Adliye Nazırı Mustafa Nuri	Şûrâ-yı Devlet Reisi Abdurraman Şeref	

صفحة كائن

فَانْتَبِهْ لِمَا فِيهِ

ناشر

14

۱۵۰. نومبر ۱۹۰۱ء

واعلموا قدره

رَبِّیْ قَصْدُهُ خَالٍ

ایضاً طبع قلمی

سومره ده کتار

ماخذ بحسب

مملکت مدہ کو عیساء

وہ رفقہ بنی

[illegible]

ص. ٢٢٢

۱۲۸

TARİH KONULU FİMLER İÇİN TOPKAPI SARAYI İLE IHLAMUR VE PERDELİ KÖŞKLERDE FİLM ÇEKİLMESİ

Ma'lûlîn-i Askeriyye Muavenet Heyet-i Merkeziyesi, gelir elde etmek için filmler çekmekte olduğundan bu defa tarihi konulu daha mükemmel bir film yapmak için tarihi mekânlar olan Topkapı Saray, Ihlamur ve Sadabat'ta bulunan Perdeli Köşk'te çekim yapmak için yaptığı müracaatın kabul edilmediği

11 Kasım 1920

Harbiye Nezâreti
Sıhhiyye Dairesi
1020

Ma'rûz-ı çâker-i keminelerdir ki

Taht-ı himaye-i hazret-i Padişahîde bulunmakla mübâhî Ma'lûlîn-i Askeriyye'ye Muavenet Hey'et-i Merkeziyesi'nin menâbi'-i vâridâtından en mühim biri de sinema film fabrikası müessesâtıdır. Bu fabrika tarafından akdemce imal ve ihzâr olunan Binnaz filmi Osmanlı tarihinin şanlı safahâtına temas ettiği saray-ı hümayûnlar menâzır-ı âliyesini ihtivâ eylediği cihetle memleketimizde ve Avrupa'da pek büyük bir rağbete mazhar olmuş, ma'lûlîn-i askeriyye mühim menâfi' te'min eylemiştir. Bu kere tarihe müstenid filmlerden bir daha mükemmeline vücuda getirmek için istihzârât icra olunmuş ikibin liraya kadar masârıf ihtiyariyle filmler celb ve sanatkârân ile mukâveleler akdedilmiş olduğundan akdemce Binnaz filmi için ibzâl buyurulduğu vechile Topkapı Saray-ı Hümayûnu'ndan bazı menâzırın ve orada mahfûz kâr-ı kadim iki koçu arabasıyla Ihlamur ve Sadabad'ta vâki Perdeli Köşk kâşanelerinin sinemaları alınması hususuna müsaade-i hazret-i şehriyârînin istihzâl buyurulması Ma'lûlîn-i Askeriyye'ye Muâvenet Hey'eti'nden iş'âr kılınmış olmakla ol bâbda müsaade-i seniyye-i cenâb-ı Padişahînin istihzâline delâlet-i fahimâneleri istihzâm olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 22 Safer sene [1]339 ve fi 4 Teşrin-i Sâni sene [1]336.

Harbiye Nazırı
Ziya

Mâbeyn-i Hümayûn-ı Mülûkâne
Başkitâbeti
173

150 numara ve 8 Teşrin-i Sâni sene 1336 tarihli tezkire-i hususiye-i Sadâret-penâhileri cevabıdır.

Topkapı Saray-ı Hümayûnu ve Sadabad ve Ihlamur Kasırlarıyla kâr-ı kadim koçu arabaları ve köşklü kayıklarda bazı vekâyî'-i sâlifeyi muhtevî sinema filmleri tertibi hakkında hakk-i pâ-yı hazret-i Padişahî'ye geçende vuku' bulan müracaat üzerine şeref-sâdır olup ol vakit icab edenlere tebliğ kılınmış olduğu vechile sinema tertibi için Topkapı Saray-ı Hümayûnu'nun ve mezkûr koçularla kayıkların şu sırada küşâdı pek de muvâfık olamayacağı gibi Sadabad ve Ihlamur Kasırları ise el-yevm işkâl-i kadimesi tegayyür eylemiş mebâniden bulunmuş ve ma'lûlîn-i askeriyye vâridât te'mini başka türlü mevzûlarla filmler vücuda getirilmek suretiyle de mümkünattan görünmüş olduğu bu kere dahi müte'allik buyurulan emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i mülûkâne mantûk-ı münifinden bulunmakla ve Harbiye Nezâreti'nin melfûf tezkiresi yine iade kılınmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 29 Safer sene 1339, fi 11 Teşrin-i Sâni sene 1336.

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Rifat

اسماء برعبد لایکس

مال نظاری

مال نظاری

حرب عمومی مصالح دولتی را ناچار رسیده که عملاً آن قدر گرفته که کلی جری رفت و آمد و نمودن دولت رفی اسفا و اسباب معلوم ساره و دیویدیه بود و هر یک
 از اینها برای کمترین مالیه اولیاده بود یعنی شومره ده بر اینها قیامی چون یکی کی صانع و از آن تحریکی مردی و مال اولیه و باید بود رفقاتی چون ده بعضی
 دولت در تطبیق اینکده اولیای آنکلاسیون و علی العموم نیاز و سید ما، قونیه، مالو، مارینه و مالیه اعیان محله در مخصوص بولسان و دوله هرگز در
 بر رسم اسفندی سب کو لیه و اسیر سولک امتیاجات محققه ضرورت در اولیوب صرف و در وقت و کیفی چون و کج محله که در آن اندیشه نظر مکتوبه محله
 برای تشکیل اجتماعی و بلکه در مکتوبه در آن حسن ابراهیم و در این یکی بر برای نوشتن و در باره تنظیم اولان فرایام و تحریکی لطفا تقدیم مکتوبه

برعبد لایکس -
 و با قدر بود و انجیر
 با اینجور کار -
 اینجور کار -
 بر سید و فتنا و
 و در این کار -
 اینجور کار -
 مدبر و با مرتبه
 اولو مکتوبه -
 اصول تنظیم -
 این مکتوبه -
 اینجور کار -
 و حال و ترتیب
 اینجور کار -
 سید و مکتوبه -
 مکتوبه و تحریک -

مجلس عمومی و اجتماع

مال نظاری

مال نظاری

SİNEMA VE TİYATRO BİLETLERİNDEN ALINACAK TEMÂŞÂ VERGİSİ

I. Dünya Savaşı ve enflasyon dolayısıyla büyük rakamlara ulaşan Osmanlı bütçe açığını kapatmak için tiyatro, sinema, konser, balo, yarış ve emsali eğlence yerlerine giriş biletlerinden Temâşâ Vergisi ismiyle vergi alınması için hazırlanan kararnâme ve bu kararnâmenin uygulamaya konduğuna dair irâde

18 Şubat 1922

Maliye Nezâreti

Esbâb-ı Mûcibe Lâyihası

Harb-i Umumi masârıf-ı devleti zâten arttırmış iken cihanın her tarafında külli cüz'î fırkalarla rû-nümün olan terakkî-i is'âr ve esbâb-ı malume-i saire dolayısıyla bütçemizin açığı mühim yekünlere bâliğ olmakta bulunduğu şu sırada bu açığı kapatmak için yeni yeni menâbî-i vâridât taharrisi zarureti hâsıl olmuş ve yapılan tedkikât neticesinde bazı devletlerde tatbik edilmekte olduğu anlaşılan ale'l-umum tiyatro, sinema, konser, balo, yarış ve emsali lu'biyyât mahallerine mahsus bulunan duhûliye ücretlerinden de bir resim istifası münasib görülmüş ve işbu resmin ihtiyacât-ı hakikiye-i zaruriyeden olmayıp sırf zevk ve keyf için o gibi mahallere gidenlerden alınacağına nazaran mükellefin haklarında bir bâr teşkil etmeyeceği ve belki de mükellefin tarafından hissedilmeden te'diye edileceği bedihî bulunmuş ve bu bâbta tanzim olunan kararnâme lâyihası raptten takdim kılınmıştır.

Maliye Nezâreti

Vâridât-ı Umumiye Müdüriyeti

Maliye Nezâreti

18

Temâşâ Vergisi Hakkında Kararnâme

Birinci madde: Ale'l-umum tiyatro, sinema, konser, balo, yarış ve emsali temâşâ mahallerinin sahib veya mürettibleri her mevki veya her loca için üzerinde bedeli matbû' duhûliye bileti isti'mâline mecburdur.

İkinci madde: Duhûliye biletinde muharrer ücret üzerinden hazine namına yüzde on nisbetinde bir resim istifa olunur.

Üçüncü madde: Hâsılâtının tamamı müessesât-ı hayriye menfaatine tahsis edildiği suret-i resmiyede sâbit olan temâşâlara mahsus biletler bu resimden müstesnadır.

Dördüncü madde: İkinci maddeye tevfikân alınacak bu resmin şekl-i istifası Maliye Nezâretince tayin olunacaktır.

Beşinci madde: Matbû' bilet isti'mâl etmeyen veya bu kararnâme ile mevzû' resim istifa edilmeksizin bilet veren temâşâ mahalleri müdür ve mürettiblerinden maktû'an yirmibeş lira ceza-yı nakdî istifa edileceği gibi duhûliye olarak temâşâ mahallince istifa edilmiş olan meblağa müsâvî bir meblağ da tazminat olarak ayrıca alınır. Bu hususta memurîn-i mûte'allikasının usulen tanzim edecekleri zabıtnameler aksi sâbit oluncaya kadar mer'î ve ma'mûlün-bihdir. Muhbir bulunduğu takdirde işbu tazminatın nisfî kendisine verilir.

Altıncı madde: Vazifedar memurîn-i maliye işbu kararnâme ahkâmının suret-i tatbikini murâkabe için temâşâ idarehânelerine, gişelerine ve salonlarına serbestçe girebilirler.

Yedinci madde: Hicaz tarifesinin tiyatro ve sair oyun mahallerinde müteemmir ahkâmı işbu kararnâme ile ilgâ edilmiştir.

Sekizinci madde: İşbu kararnâme her mahalde tarih-i neşrinden onbeş gün sonra mer'idir.

Dokuzuncu madde: İşbu kararnâmenin icra-yı ahkâmına Adliye ve Maliye nazırları memurdur. Meclis-i Umumi'nin ictimâ'ında kanûniyyeti teklif edilmek üzere işbu kararnâmenin mevki'-i mer'iyete vaz'ını irâde eyledim.

Fi 20 Cumâdelâhire sene 1340, fi 18 Şubat sene 1338.

[Padişah]

Mehmed Vahideddin

Harbiye Nazırı Ziya	Bahriye Nazırı Salih	Dahiliye Nazırı ve Nâfia Nazır Vekili Ali Rıza	Hariciye Nazırı Ahmed İzzet	Şeyhülislâm Nuri	Sadrazam Tevfik
Maliye Nazırı Nüzhet	Maârif Nazırı ve Evkâf-ı Hümâyûn Nazır Vekili Said	Ticaret ve Ziraat Nazırı Safa	Adliye Nazırı Kâzım	Şûrâ-yı Devlet Reisi Tevfik	

Sultan Mehmed Reşad'ın bir Cuma Selamlığı töreninin kurulan kameralarla (sol başta) filme alınması (İstanbul, 1912)

Fikret Hakan, Türk Sinema Tarihi, s.7

... 1871 ...

SİNEMA GÖSTERİMİ İÇİN KULLANILAN BENZ MARKALI MOTOR

Emniyet-i Umumiye sinema ve fotoğraf mütehassısı Ahmed Necati Bey tarafından Anadolu'da sinema gösterimi için kullanılan bir adet 45 beygir kuvvetindeki Benz marka motor kullanıldıktan sonra noksansız olarak teslim edildiğine dair

15 Mart 1922

Harbiye Nezâreti

Levâzım Dairesi Sevkiyât Müdüriyeti

Aded: 254

Dahiliye Nezâreti Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Levâzım Müdüriyeti Aliyyesi'ne

Fî 10 Şubat sene [1]336 tarihinde Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Aliyyesi'nden Harbiye Nezâret-i Celilesi'ne gönderilen tezkire mücebince nezâret-i müşârunileyhâ tarafından bir adet kırkbeş bargir kuvvetinde Benz markalı ve 19276 numaralı motor Anadolu'da sinema ahz ve irâesi zımnında kullanılmak üzere Emniyet-i Umumiye sinema ve fotoğraf mütehassısı Ahmed Necati Efendi'ye teslim edilen mezkûr motor bu defa isti'mâl edilmiş olduğu halde tamamıyla teslim edildiği âlât ve edevâtı bilâ-noksan mûmâileyh Necati Efendi'den Sevkiyât İdaresi'nce isti'lâm olunduğu ma'rûzdur.

Fî 15 Mart sene [1]338.

Sevkiyât Müdürü
Binbaşı Mustafa Nuri

حَمْدُ طِفْلِ الْجَمْعِيَّةِ
هَيْتَ مَرْكَزِهِ

ہلک اور غلی — فبرور آنا

استانبول ۵ جنوری ۱۳۳۸
۱۹۲۶

تلفون : بك اوغلي ۱۵۰۶

بيع ابدن ذوات

خلاصة مآل

معرضه محفوظه شد

[illegible]

نور و علی
راوند و سرائیکی
حافظانہ
ناقصہ
بر آواب
نور آواب
وحدہ

2.

لال مطبعہ سی

لارڻي جي جوابت هاڻي تاريخ و نه وصولو اشعاره جواب اولديفنك تحريري لازمدر

EDEP VE AHLAKA AYKIRI FİLMLERİN YASAKLANMASI

Beyoğlu ve Kadıköy'de sinemalarda gösterilen ve "gençlere" veya "genç kızlara yasaktır" afişleriyle daha ziyade merak uyandırarak seyirci çeken sinemalarda oynatılan filmler edep ve ahlâka aykır olduğu anlaşıldığından bu tür filmlerin gösteriminin yasaklanması

22 Haziran 1922

Himaye-i Etfâl Cemiyeti
Heyet-i Merkeziye
Beyoğlu-Firuz Ağa
171

İstanbul 9 Mayıs 1328/1922

Telefon: Beyoğlu 1406

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Ma'rûz-ı acizanedir

Muhât-ı ilm-i âli-i cenâb-ı nezâret-penâhileri buyurulduğu üzere Himaye-i Etfâl Cemiyeti, Şûrâ-yı Devletçe musaddak nizamnamesi mücebince bi-vayegân-ı etfâle bi'l-fi'l bezl-i himayetden başka ahlâk ve secâyâ-yı sıbyâna müte'allik bir nezâret-i şâmîle icrasını dahi makâsıdı miyânına idhal eylemiş ve erbâb-ı sabâvet ve şebâbın mehâmid-i etvâr ile tahallukunu te'mine hâdim teşebbüsâtı daima mesâîsinin saff-ı evvelinde tutagelmıştır.

Aynı gâye-i âliyenin tarafdâr-ı kavîsi olan Hükûmet-i Seniyye'nin dahi bu maksad-ı hak ve hayrî te'minen ibzâl-i muâvenetten geri durmayacağı emr-i bedidâr ve ahlâk-ı umumiye üzerinde sû-i te'sir ikâ' edebilecek ahvâlin men'i emrinde cânib-i hükûmetten her zaman görülegelen muâvenet ve teshilâtdan dolayı şahs-ı manevî-i cemiyet her zaman müteşekkîr ve minnetdârdır. Son zamanlarda bilhassa Beyoğlu sinemalarında suret-i mahsusada "gençlere memnû" ve "genç kızlara memnû" gibi daha ziyade merak ve tehâlükü celb eden kayıdlarla bi'l-küllîye mugayir-i âdâb ve ahlâk elvâh ve menâzırı umuma ve bilhassa şu memnû'iyet kayıtlarının cazibe-i mün'akisesine firifte olarak her zamandan ziyade temâşâ saflarını dolduran genç erkek ve kız çocuklara arz ve teşhiri memleketin selâmet-i maneviye ve necâbet-i ahlâkiyesiyle alâkadâr olanları pek derin bir teessürle tahrik eylemektedir. Sinema gibi pek büyük râğbete mazhar olmuş bir vasıtanın bu gibi tasâvir-i reddiye ve elvâh-ı seyyi'eye meşher ittihâz edilmesi hiçbir memlekette tecvîz edilememekte olmasına nazaran nezâret-i celîlelerince gerek devâir-i inzibâtiye-i Osmaniye ve gerek alâkadâr müessesât-ı ecnebiye nezdinde bu türlü mugayir-i ahlâk teşhirâtın men'i hakkında vâki olacak teşebbüsâtın te'sirden hâli kalamayacağı ümidiyle nazar-ı dikkat-ı nezâret-penâhîlerinin celbine müsâra'at kılındı. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Himaye-i Etfâl Cemiyet-i Umumiyesi
Heyet-i Merkeziyesi
Reis
Doktor Besim Ömer

Tebyiz tarihi: 15 Mayıs [13]38

Polis Müdüriyeti'ne

Mugayir-i âdâb ve ahlâk elvâh ve menâzırın sinemalarda teşhiri ahlâk-ı umumiye namına pek muzır olacağından men'i hakkında mukaddemâ vuku bulan vesâyâ üzerine icab edenler nezdinde teşebbüsâtta bulunularak o misillü elvâh ve menâzırın teşhir edilmemesi esbâbının bi'l-istihsâl memurîn-i zabtiyeye vesâyâ-yı mukteziye icra edildiği taraf-ı vâlâlarından cevaben bildirilmiş idi. Halbuki bir müddetden beri gerek Kadıköy cihetinde gerek Beyoğlu'nda kâin sinemalarda "gençlere memnû" ve "genç kızlara memnû" gibi daha ziyade merak ve tehâlükü câlib kayıdlarla bi'l-külliyeye ahlâk ve âdâba muhalif elvâh ve menâzırın umuma bilhassa şu memnû'iyet kayıdlarının cazibe-i mün'akisesine kapılarak her zamandan ziyade temâşâ saflarını dolduran genç kız ve erkek çocuklara teşhir edilmekte olduğu bu defa Himaye-i Etfâl Cemiyeti Heyet-i Merkeziyesi Riyâseti'nden vârid olan tezkirede beyân edilmekte olup meshûdâta istinâd eden şu iş'âr bu bâbda cihât-ı saireden evvelce vuku bulan ihbaratı müeyyid olduğuna ve sinema gibi pek büyük râğbete mazhar olmuş bir vasıtanın o misillü tasâvir-i reddiye ve elvâh-ı seyyi'eye meşher ittihâz edilmesi memleketin selâmet-i maneviye ve necâbet-i ahlâkiyesi üzerinde husûle getireceği sû-i te'sir sebebiyle hiçbir vechile tecvîz edilemeyeceğine binâen teşhirât-ı mümâsilenin men'i hakkında teşebbüsâtıdan henüz bir netice istihsâl edilememiş ise te'yidiyle mugayir-i ahlâk elvâh ve menâzırın sinemalarda men'-i teşhiri esbâbının te'mini ile netice-i hâsılanın inbâsı siyâkında.

İstanbul Polis Müdüriyeti-i Umumiyesi

3. Şube

Aded 12537

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlisi'ne

Ma'rûz-ı çâkerileridir

Kalem-i Mahsus Müdüriyeti ifadesiyle şeref-vârid olan 15 Mayıs [13]38 tarih ve 10481 numaralı tezkire-i celîle-i cenâb-ı nezâret-penâhileri arıza-i cevabiyesidir.

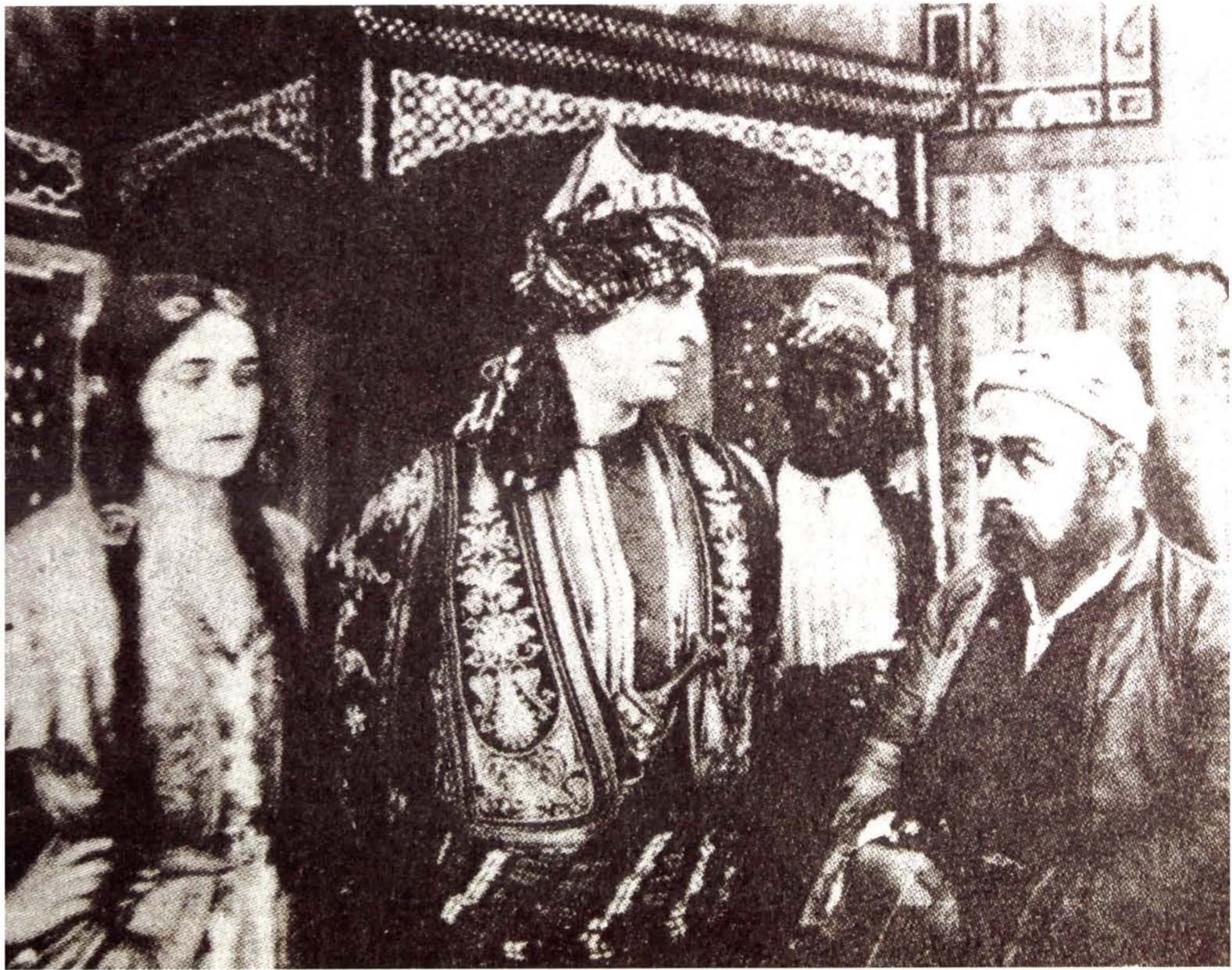
"Gençlere ve genç kızlara memnû" gibi merak ve tehâlükü mûcib kayıdlarla sinemalarda irâe edilmekte olan mugayir-i âdâb ve ahlâk filmler hakkında icra kılınan tahkikâtta "Fahişenin Kızı" namıyla bir filmin Kadıköy ve "İvres Karnavale" namıyla diğer bir filmin Beyoğlu'nda Odeon sinemalarında irâe edildiği ve bundan başka mugayir-i âdâb elvâh ve menâzır irâe edilmediği anlaşılmış ve bu bâbda takayyüdât-ı lâzımede bulunularak muhîl-i âdâb filmlerin irâesine meydan verilmemesi hakkında merâkize tebligât-ı mukteziye ifa kılınmış olduğu ma'rûzdur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 22 Haziran [1]338

Fahrî Yaverân-ı Hazret-i Şehriyârîden Polis Müdür-i Umumîsi

Miralay Namına Muâvin

Sadi

1923 yılında çekilen "Leblebici Horhor" filminden bir sahne:

Sağ başta Behzat Butak, ortada Muhsin Ertuğrul

Giovanni Scognamillo, Türk Sinema Tarihi

C.1 1896-1959, Metis Yayınları, 1987, s.46

ZABITA MEMURLARININ SİNEMALARA BİLETSİZ ALINMAMALARI

Zabita memurlarının görevleri haricinde Sirkeci'de Ali Efendi ile Kemal Bey ve Ayasofya'da Alemdar sinemalarında biletsiz film izledikleri ve tamdikları bazı kişileri de biletsiz sinemalara soktukları görülmekte olduğundan, görevli olanlar haricinde zabita memurları ve tamdiklarının ücretsiz gösteri mahallerine alınmamasına dair

2 Ağustos 1922

Maliye Nezâreti

Vâridât Müdüriyet-i Umumiyesi

Kalemi: 3

Umumî Numara: 2361

Hususi Numara: 32

Dersaâdet fi 2 Ağustos sene [1]338

Hulâsa: Alâkadar olmayan memurîn-i inzibâtiyenin bilâ-ücret temâşâ mahallerine dahil olduklarına dair.

Ma'rûz-ı çâkerleridir

Sirkeci'de Ali Efendi ile Kemal Bey ve Ayasofya'da Alemdar sinemalarına memurîn-i zâbita ifa-yı vazife haricinde olarak mücerred temâşâ kasdıyla biletsiz duhûl etmekte oldukları gibi arzu ettikleri kadın, erkek, çocuklardan bir takım kimseleri de aynı suretde bilâ-ücret idhal eylemekte hukuk-ı hazinenin ziyânını mücib bu hâlin men'ine teşebbüs eden memurîn-i aidesinin de tahkir edildikleri ol bâbdaki raporların leffiyle İstanbul Vilâyeti Defterdarlığı'ndan vârid olan fi 4 Temmuz sene [1]338 tarihli tezkirede iş'âr olunmuştur. Temâşâ vergisi kararnâmesini suver-i tatbikiyesini mübeyyin talimâtnâmede beyân ve tasrîh edilmiş olduğu vechile bu kabil mahallerde bulunacak olan memurîn-i inzibâtiyenin isbat-ı hüviyet etmek şartıyla yalnız kendileri temâşâ resminden istisnâ edilmiş olduklarından böyle bilâ-vazife oyun mahallerine girmek bâ-husus haricten bir takım eşhâsda beraber idhal etmek suretiyle ziyâ-ı hukuk-ı hazineye meydan verilmemesi için iktizâ edenlere tenbihât-ı mukteziye icra ettirilerek neticesinin sû-i aciziye malumât itâ buyurulması temenni olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Maliye Nazırı Vekili

Tevfik

تورکیا بو یوک ملت مجلسی

داخلیه وکالتی

اداره عمومیه مدیریتی

عموم

۱۲۰۵ خصوصی

انیبای عظام حضرتنه عامه مناقب واحوال تاریخیه تک بعض محالرده سینمه مالرله تشهر وارائه
ایلدیکده و بونک بن الاسلام تأثرات و غلیانی موجب اولقده بولندینی اشعارات واقعه دن آکلاشله ده در.
حسبات و عتبات اسلامییه ریجیده ایدم چک فیملرک کوسرلسی قطعیاً قابل تجویز اولدیفندن بعدما
کرک خارجدن ادخال و کرک داخلده اعمال ایدیلر چک سینمه ماقیلرینک انظار عمومیه به وضعندن
اول حکومه تک نظر مراقبه سندن کچیرلسنک تأمین لزومی اجرا وکیللری هیئت ریاست جلیله سندن
از بار و تبلیغ یورلشدر.

جزا قانونشک طقسان طقوزنجی ماده سنک اوچنجی ذیلی موجنبه رعایت ایدلسی لازم کلن
بیس قواعد خنده کی ۲۸ شباط سنه ۳۲۷ تاریخی قرارنامه تک دردنجی ماده سنده * ممالک عباپه ده
طاعتش اولان ادیان و مقاهیدن برنی تزییف و تحقیر ایدن و آداب و اخلاق عمومیه به مخالف و آسایش
مذککه منکر بولنان پیسارک موقع تماشا به وضعی و بشنجی ماده سنده ادیان موجوده آداب و ایجاب
مخالف و نلک غلیاتی محرک احواله علناً جرأتک ممنوع اولدین مصرح بولنش اولسنه و قیلر وضع
صحبه ایدیلن تمیلاتدن معدود اولق اعتبار یله پیسار خنده کی اصول معاینه به تابع طوئولسی لازم
کلچکنه کوره بعدما سینمه ماقیلرینک قبل الازامه معاینه ایدلسی و خلاف قرار و تبلیغات حرکات
وقوعنده تمقیبات قانونیه اجرا اولنهرق اسباب منع خنده ده و کاته معلومات اعطاسی تعمیاً تبلیغ
اولنور اقدم. ۱۸ شوال سنه ۱۳۴۱ ل ۳۴۹ ح ۳۴۹ سنه ۳۳۹ داخلیه وکیل

توقیر
بویله اولی محکم
امور شهنشده

ک

سرک

د فضا

دالت

عسبه

دمل

SİNEMA FİLMLERİNİN GÖSTERİMDEN EVVEL HÜKÜMETİN KONTROLÜNDEN GEÇİRİLMESİ

Peygamberlere ait menkıbelerle bazı tarihi olaylara dair filmler sinemalarda gösterilmekte ve bu filmlerden bazıları Müslümanları incitecek, rencide edecek konular içermekte olduğundan, sinemalarda gösterilecek filmlerin önceden resmî görevlilerce kontrol edilerek sadece onay verilenlerin gösterilmesine dair

3 Mart 1923

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dahiliye Vekâleti
İdare-i Umumiye Müdüriyeti
Hususi: 1305

Enbiya-yı izâm hazerâtına ait menâkıb ve ahvâl-i tarihiyenin bazı mahallerde sinemalarla teşhir ve irâe edilmekte ve bunun beyne'l-İslâm te'sirât ve galeyânı mucib olmakta bulunduğu iş'ârât-ı vâkı'adan anlaşılmaktadır. Hissiyât ve an'anât-ı İslâmiye'yi rencide edecek filmlerin gösterilmesi katiyyen kâbil-i tecvîz olmadığından ba'demâ gerek haricden idhal ve gerek dahilde imal edilecek sinema filmlerinin enzâr-ı umumiyyeye vaz'ından evvel hükûmetin nazar-ı murâkibesinden geçirilmesinin te'mini lüzumu İcra Vekilleri Hey'et-i Riyâset-i Celîlesi'nden izbâr ve tebliğ buyurulmuştur.

Ceza Kanunu'nun doksandokuzuncu maddesinin üçüncü zeyli mücebince riâyet edilmesi lâzım gelen bazı kavâ'id hakkındaki 28 Şubat sene [1]337 tarihli kararnâmenin dördüncü maddesinde "Memâlik-i Osmaniyye'de tanınmış olan edyân ve mezâhibden birini tezyîf ve tahkir eden ve âdâb ve ahlâk-ı umumiyyeye muhalif ve asayiş-i memlekete muzır bulunan piyeslerin mevki'-i temâşâyâ vaz'ı ve beşinci maddesinde edyân-ı mevcude âdâb ve icabında muhalif ve halkın galeyânını muharrik ahvâle alenen cüretin memnû' olduğu musarrah bulunmuş olmasına ve filmler vaz'-ı sahne edilen temsilâtta ma'dûd olmak itibarıyla piyesler hakkındaki usul-i muayeneye tâbi tutulması lâzım geleceğine göre ba'demâ sinema filmlerinin kable'l-irâe muayene edilmesi ve hilâf-ı karar ve tebligât-ı harekât vuku'unda takibât-ı kanuniye icra olunarak esbâb-ı men' hakkında da vekâlete malumât it'âsı ta'mimen tebliğ olunur efendim.

Fi 18 Şevval sene 1341, fi 3 Haziran sene [1]339.

Dahiliye Vekili

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Hariciye Vekâleti
Umûr-ı Şehbenderiye ve Ticariye Müdüriyeti
Aded: 2418/ 15193

Hulâsa: Sinema filmlerine dair

Hariciye Vekâleti İstanbul Murahhashg'i'na

Gerek haricden idhal ve gerek dahilde imal edilecek sinema filmlerinin enzâr-ı umumiyyeye vaz'ından evvel hükûmetin nazar-ı murâkibesine arz edilmesi lâzım geleceğine dair Dahiliye Vekâlet-i Celîlesi'nden bilumum vilâyâta icra kılınan tebligâtı hâvî gönderilen tahrîrât-ı umumiye sureti leffen irsâl kılındı efendim.

Fi 30 Haziran sene [1]339.

Hariciye Vekâleti namına Müsteşar
İmza

September 20, 1924.

Excellency:

Acting under instructions from my Government I have the honor to inform Your Excellency that, on several occasions, American moving picture films, and notably those belonging to the Associated First National Pictures Corporation, have been exhibited in Turkey (by unauthorized persons) without proper authority from the American producers.

For the information of Your Excellency I have the honor to state that American moving picture films are copy-righted under the laws of the United States and are then sold by the producers to foreign exhibitors, generally with the exclusive right of production in certain countries. It appears, however, that, in certain European countries, it is the practice of some exhibitors to resell such films to third parties who, in turn, exhibit these films

His Excellency

Musret Bey,

Constantinople, Turkey.

to
id
is
com
the
per-
in motion
orized
e Turk-
further
.
e Commer-
t the
eking
to

KORSAN SİNEMA FİLMİ GÖSTERİMİNİN ENGELLENMESİ

Amerika sinema şirketlerinden satın alınan filmlerin üçüncü şahıslara satılarak telif ücreti ödenmeksizin gösterilmesinin Amerikalı film yapımcılarını zarara uğrattığından bahsederek bu türlü korsan film gösterilmesinin Türkiye'de yasaklanmasını talep eden A.B.D. Büyükelçisinin yazısı

20 Eylül 1924

Ekselansları

Nusret Bey,

İstanbul, Türkiye

Ekselansları,

Hükümetimden aldığım talimatlar doğrultusunda hareket ederek siz ekselanslarına, Amerikan hareketli resim filmlerinin ve de özellikle "The Associated First National Pictures Corporation'a (İlk Milli Hareketli Resim Birliği Cemiyeti) ait olanlarının Amerikalı film yapımcılarından yetki almaksızın Türkiye'de (yetkisiz kişiler tarafından) sergilendiğini çeşitli vesilelerle bildirdiğimden dolayı onur duyarım.

Amerikan hareketli resim filmlerinin çoğaltım hakkının Birleşik Devletler yasaları garantisi altında olduğunu ve bunların genellikle belirli ülkelerde ayrıcalıklı yapım hakkı ile birlikte film yapımcıları tarafından yabancı gösterimcilere satıldığını siz ekselanslarının bilgilerine sunmaktan dolayı onur duyarım. Bununla birlikte, belirli Avrupa ülkelerindeki bazı film gösterimcilerinin uygulamasının Türkiye'de ve diğer ülkelerde bu filmleri göstermekte olan üçüncü taraflara Amerikan film yapımcılarından izin alınmaksızın yeniden sattıkları şeklinde olduğu görülmektedir. Sıklıkla film başlıkları değiştirilmekte ve bazı örneklerde ise filmleri tanınmaz hale getirecek başka değişiklikler yapılmaktadır.

Amerikan hareketli resim filmleri konusunda yapılan korsanlık faaliyetleri Amerikalı film yapımcılarının zararına yol açmakta ve sıklıkla da Türkiye'de yetkisiz kişiler tarafından gösterilen bu filmlerin gösterimi, ayrıcalıklı gösterim haklarını Amerikalı film yapımcılarından daha önceden elde etmiş olan yerel müşterilerin kazançlarını da tehlikeye sokmaktadır.

Amerikan hareketli resim filmlerinin İstanbul'da yetkisiz kişilerce gösterilmekte olduğunu dikkatlerinize sunarak, siz Türk makamlarından Türkiye'de bu filmlerin daha fazla yasadışı çoğaltım ya da gösteriminin önüne geçebilecek idari adımlar atılmasının mümkün olup olmayacağını sorabilir miyim.

Dikkatlerinizi Lozan Anlaşması Ticari Oturumu'nun 12. Maddesine çekerek, Türk Hükümeti'nin Amerikalı telif hakkı sahiplerine karşılıklı anlaşma sağlaması şartı ile Birleşik Devletler telif yasalarının ayrıcalıkları ve korunmasının Türk vatandaşlarına kadar genişletilmesini sağlayacak idari bir ilanın yayınlanması için Birleşik Devletler Hükümeti'nin de adımlar atmaktan mutluluk duyacağını size bildiririm.

Bir vatandaş ya da yabancı bir devletin ya da bir milletin tebaası olan bir yazarın ya da bir telif sahibinin, Amerikan çoğaltım hakkı yasasının avantaj, ayrıcalık ve korunmasından faydalanabilmesi sadece aşağıda gelecek olan şartlara bağlıdır:

"(a) Yabancı bir yazar ya da telif sahibi kendisinin eserinin ilk baskısı esnasında Birleşik Devletlerde ikamet ediyorsa,

(b) Böyle yazar ya da telif sahibi bir vatandaş ya da tebaaya sahip olan yabancı devlet ya da millet, ya bir ikili anlaşma ya da uluslararası anlaşmalar ya da bir yasa çerçevesinde kopyalama hakkını özellikle kendi vatandaşlarına verdiği şekilde Birleşik Devletler vatandaşlarına da verirse, ya da telif hakkının korunması özellikle yabancı yazara anlaşma çerçevesinde ya da bir anlaşma ile verilen koruma hakkına eşit ise ya da yabancı devlet ya da yabancı millet Birleşik Devletler'in -kendi isteği ile- bir tarafı olacağı anlaşmanın bu telif haklarını verme konusunda karşılıklılık imkanı sağlayan uluslararası bir anlaşmanın tarafı olursa.

Yukarıda sözü edilen karşılıklılık şartlarının varlığı zaman zaman Birleşik Devletler Başkanı tarafından bir duyuru ile belirlenecek."

Yukarıda rica edildiği üzere, Türkiyede yetkisiz kişilerce Amerikan hareketli resim filmlerinin gösteriminin engellenmesine yönelik Türk makamlarınca alınacak idari tedbir Türk yasaları çerçevesinde hükûmetiniz tarafından yapılmış olan karşılıklılık anlaşmasının varlığı ve Birleşik Devletler yasaları uyarınca icrai ilanının yayınlanması konusunda hükûmetim tarafından gerekli bilginin alınmasını beklerken geçici ve koşullu durum olacağını siz ekselanslarına işaret etmeyi arzularım.

Rober M. Scotten

İstanbul'da bir sinema salonu; Cinema Orient
Taksim Atatürk Kitaplığı, Alb: 000129/025

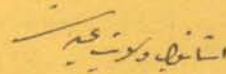
RÉPUBLIQUE TURQUE

MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES

DÉLÉGATION A CONSTANTINOPLE

Le Chef
du Bureau

Le Rédacteur

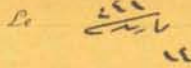
S. E.

N° G

N° S

۵۴۹۸

۱۰۱

192

Objet:

۳

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

آلایا غازیف برکده آلمانده تفریر حیدر محمد آلمانده

ALMANYA KARŞITI "ŞARLO ASKER" İSİMLİ FİLMİN SANSÜRLENEREK GÖSTERİLMESİ

I. Dünya Savaşı'nda Almanya'nın karşısında olan devletler tarafından hazırlanan ve savaşı idare eden Alman kumandanları aleyhinde kin ve intikam duygularını devam ettirmek ve Alman askerlerine hakaret niteliğinde olup, Taksim'de Alkazar Sineması'nda gösterilen ve Almanya Sefâreti tarafından yasaklanması istenen, "Şarlo Asker" isimli filmin Alman hükûmetinin itibarını ve halkın hissiyatını rencide edeceği muhtemel olan sahnelerinin kesilerek gösterimine müsaade edildiğine dair İstanbul Valiliği'nin yazısı

16 Mart 1925

Republique Turque
Ministere Des Affaires Etrangères
Delegation A Constantinople
No: 9248 / 101
14 Mart [1]341

İstanbul Vilâyeti'ne

Almanya Sefâreti'nden bugün alınan takrîrde Harb-i Umumi esnasında Almanya'ya muhâsım olan devletlerce tanzim edilip harp esnasında harekât-ı harbiyeyi idare etmiş olan büyük Almanya kumandanları aleyhindeki intikam ve kini idâme ve Alman askerini tahkir mahiyetinde olan ve dünden beri Beyoğlu'nda, Taksim'de "Alkazar" Sineması'nda irâe edilmekte olan "Şarlo Asker" namındaki filmin devam-ı irâesine müsaade edilmesi hükûmeteyn arasında öteden beri cây-gîr olan münasebât-ı dostaneyi rahnedâr ve Alman efkâr-ı umumiyesini de rencide edeceğinden ve dost bir hükûmetin haysiyet ve itibarını ihlâl ma'tûf bulunan bu gibi temâşaların Alman kavânini mücebince derhal men' edilmekte olduğundan bahisle hükûmetimizinde Alman hissiyatını bi'l-külliyeye rencide eden bu ve buna mümâsil faaliyetlerin men'-i irâesi ehemmiyetle iltimâs edilmekte bulunmuş olmakla sefâretin iş'ârına nazaran ifa-yı muktezâsıyla neticesinin sür'at-i inbâsı ma'rûzdur efendim.

Türkiye Cumhuriyeti
İstanbul Polis Müdüriyeti
Üçüncü Şubesi
8747

Hariciye Vekâleti İstanbul Murahhashğı Cânib-i Vâlâsı'na

14 Mart [1]341 tarih ve 9248/101 numaralı tezkire-i aliyyeleri cevabıdır:

Alkazar Sineması'nda irâe edilmekte olan "Şarlo Asker" namındaki komik filmin Alman efkâr-ı umumiyesini rencide etmesi muhtemel bulunan aksâmı kâmilan kesilerek Alman askerlerini tezyîf mahiyetinde bir tarafı kalmadığı cihetle mezkûr filmin irâesine müsaade edilmiştir efendim.

Fi 16 Mart [1]341.

İstanbul Valisi
Süleyman Sami

ایرانی
فیض را جسته و خفته قصه تپیدن لاله از این
در بایید نیتیم احسانت ابدی افغ

تاریخ نویدی
۱۲۸۵

تورکجه جملہ رجبی

قاجار طالق آتایک ریاضتی

نوزده ربیع الثانی علی

تاریخ ۱۲۸۵

مجموع ۱۰۰۰

نصف ۵۰

ایرانی سفارتنه بیرون نطره ده ایری
"Selmahtic bolaget asedafjarmen"
فیض را جسته و خفته تپیدن لاله از این
عاشق تا جایی بر فیض صاف و لایق اولی و ایله
و صولت قدری تا مونس اولام بر فیض توان
تورکیده اقامت عاشق اولام ایکنی قسرت
ایچله اسیر است نباده زلف رنج اولام شفق
تولف در بند نه بری اولام میجو بر و غریب
رباعیه بر فیض بوداره بولندنی و بولندنی
ایک ساری دافله بر فاج کجست حشر تربت
و احوال نطره تا مونس کده بدست فرط
ایله مایه اعلا سن ایسن و بولندنی
ایچله انطرمی بی زیاده ایچله ایچله
و اولام میجو بر و غریب ساید رفق سن کورده
تولف نطره اولام قدری دیا مضرب صولت
مانورده ایچله ایچله ایچله ایچله
دفعه ایچله ایچله ایچله ایچله
آدم قدیج دیورده ایری فیضی کلام موقیقه تجلی
نقد برده تورک لایق دهم بر دیا غلط
تکلی ایچله ایچله ایچله ایچله

KRAL 12. ŞARL'A DAİR BİR İSVEÇ FİLMİNİN TÜRKİYE ÇEKİMLERİ

"Filmaktiebolaget Nordstjarnan" isimli İsveç Film Şirketi'nin 12. Şarl zamanını anlatan tarihi bir film hazırladığı ve 12. Şarl'ın (Demirbaş Şarl) Türkiye'de ikametine dair ikinci kısmının çekimi için İsveç'in ünlü film yapımcılarından Brunius'un başkanlığında bir heyetin Türkiye'de bulunduğu ve bu heyetin Topkapı Sarayı'nda ve III. Ahmed zamanından kalma köşklere film çekmelerine izin verilmesi dair

23 Mayıs 1925

Türkiye Cumhuriyeti
Hariciye Vekâleti
İstanbul Murahhaslığı
Tarih: Fi 23 Mayıs sene [1]341
Numara Umumî: 10402
Numara Hususî: 450

Müzeler Müdüriyet-i Aliyyesi'ne

İsveç Sefâreti'nden verilen muhtıradaki İsveç "Filmaktiebolaget Nordstjarnan" Film Şirketi bir müddetten beri Onikinci Şarl'ın zamanına ait bir tarihi film hazırlamakta olacağı ve ilk ve son kısımları tamamlanmış olan bu filmlerin kralın Türkiye'de ikametine ait olan ikinci kısmını tertib için İsveç 'in en ziyade mazhar-ı rağbet olan filimcilerinin müellif ve mürettiblerinden biri olan Mösyö Brunius'un riyâsetinde bir hey'etin burada bulunduğu ve bu hey'etin eski saray dahilinde birkaç küçük sahneler tertib etmelerine ve Ahmed-i Sâlis zamanından kalma köşklere bazılarında fotoğraf almalarına müsaade itâsını iltimâs ve bu tertibatın İsveç'te efkâr-ı umumiyeyi pek ziyade alâkadar ettiği ve orada Mösyö Brunius ile rüfekâsının her türlü teshilâta mazhar oldukları ve bâhusus son askeri manevraların resimlerini aldığı gibi kral saraylarının ve hususiyle kralın hususi dairelerinin fotoğraflarını aldıklarını ve bu Türk-İsveç filmi kemâl-i muvaffakiyetle neticelendiği takdirde Türkiye lehinde dahi bir propaganda teşkil edeceğini ilâve edilmiş olmakla işbu hey'etin müracaatı vuku'unda hakkında teshilât-ı lâzime ibrazını rica ve bi'l-vesile takdim-i ihtirâmât eylerim efendim.

A

- Abbas, Nafia Nazırı, 407, 408
- Abdi'nin tiyatrosu, 209
- Abdülhak Hamid Bey, Hayrullah Efendi mahdumu, 159, 161, 227
- Abdurraman Şeref, Şûrâ-yı Devlet Reisi, 433
- Abdurrezzak Efendi / tiyatrosu, 209, 281
- Abdülaziz Han, 297, 349
- Abdülhamid / Dönemi, oyunu, 177, 275, 297, 343, 347
- Abid Paşa, İnşaat Reisi, Ferik, 209
- Abuk Ahmed, Nafia Nazırı, 433
- Açık Mektub, makale, 293
- adab
- a uygun olmak, 211
 - ı İslâmiye, 63, 73, 199, 251
 - ı milliye, 211, 214
- Adalar, 367
- Adana, 393, 394
- Valisi, 349
 - Vilâyeti, 349
- âdât-ı milliye, 46, 193
- Adliye Nazırı, 438
- Adliye Nezâreti, 69, 70
- Afife Jale, 323, 324
- Agâh Efendi, İstanbul Polis Müdürü, 159, 160, 179
- Agop, 83, 143, 144, 145, 153, 154, 155, 163, 164, 185
- ahlaka aykırı filmler göstermek, 371
- Ahmed, III., 457
- Ahmed Cemal, Bahriye Nazırı, 315
- Ahmed Çelebi, Hayalci, 25
- Ahmed Efendi, Meddah, 31, 32
- Ahmed İzzet, Hariciye Nazırı, 438
- Ahmed Necati Bey,
- Emniyet-i Umumiye sinema ve fotoğraf mütehasısı, 441
 - Maarif Nezareti Sinema Memuru, 425
- Ahmed Nesimi Hariciye Nazırı / Ticaret ve Ziraat Nazırı, 311, 313, 315, 385, 407, 408
- Ahmed Paşa, 191
- Ahmed Şakir, 345
- Ahmed Şükrü, Maârif Nazırı, 407, 408
- Ahmed Tevfik bin Salih, Yâver, 347
- Ahmed, 353
- Suriye Vali Vekili, 394
- Ahmed Efendi
- Meddah, 31
 - Sinemacı, 351
- Akif Bey, 268
- Aksaray, 333
- Aksâ-yı Şark Süvari Alayı, 347
- Aktör, 179, 201
- Aktris, 179
- Alaiyeli Kâmil Efendi, 247
- Alay etmek, 293
- Aleksandr İstimatiyâdi Efendi, Boğaziçi Sıhhiye Daireleri Müdürü, 159, 160
- Aleksandre Raboulet, 177
- Alemdar Sineması, Ayasofya, 331, 447
- Alfredo Stravolo, 217, 218
- Ali Efendi, 331, 447
- Sineması, 331
 - Tiyatrosu, Küçük Pazar, 332
- Ali Münif, Nafia Nazırı, 313, 315
- Ali Rıza, 69, 70, 169, 171
- Dahiliye Nazırı, 438
 - Komik, 67
 - Ortaoyunu Kumpanyası Direktörü, 67

—Osmanlı Tiyatrosu Müdürü, 267, 268, 283
 —Sadrazam, 433
 —Tiyatrocu, 283
 Ali, Kukla Muallimi, 23
 Alkazar Sineması, Taksim, 455
 Alman efkâr-ı umumiyesi, 455
 Almanya, 347, 413, 431
 —İmparatoru, 347
 —kumandanları, 455
 —prensi, 209
 —Sefâreti, 455
 Altıncı Daire / Meclisi, 113, 119, 131, 134, 147, 193, 199, 201, 203, 205, 363, 365
 Ambassade Imperiale, 227
 Amedi-i Divan-ı Hümayûn, 186, 197, 205, 247, 311, 313, 315, 341, 357, 361, 408
 Amerika / n, 183, 328, 329
 Anadolu, 394, 395, 441
 —sinema filmi, 425
 —Anadolu Hisarı Sineması, 331
 anarşistlik, 359
 Anciyopulo, Beyoğlu, 429
 Aravlik Gazetesi, 267
 Ardaş Efendi, Dikran oğlu, 65
 Arif Bey, Alaiyeli, 247
 Arnani piyesi, 213
 Arnavud / Komitesi, 227, 331
 Arnavutköy, 330
 —Akıntıburnu Tiyatrosu, 330
 Arnavutluk, 227
 Arturo Stravolo, 217, 218
 arzuhâl, 17, 18, 31, 32, 37, 41, 77, 79, 85, 86, 89, 93, 95, 127, 149, 151, 160, 164, 281, 291, 369
 Asadoryan Efendi, 328, 329
 Asâkir-i Şahane, 95, 144, 209, 351, 352
 Asâr-ı Atika Nizamnamesi, 353
 Asım Paşa, Hariciye Nazırı, 173
 Âsitâne, 83, 133

Askeri Müze, 433
 askerin can sıkıcı günleri, 383
 Asri Tiyatro (Kırmızı Şeytan), Şehzadebaşı, 332
 At Canbazzânesi / canbazları, 209, 306
 Atina, 81
 avcı hatları, 389
 Avrupa / lı 79, 85, 175, 177, 251, 329, 349, 379, 417, 429, 435
 Avusturya / lı 57, 79, 81, 183, 347, 363, 380, 393, 394, 395, 427, 431
 Avusturya Sefâreti, 57, 363
 Avusturya-Macaristan, 431
 Ayakapı, 332
 Aydın, 393
 —Vilâyeti, 365, 373, 379, 407, 408
 Ayestefanos Sineması, 330
 Ayvansaray, 189
 Azmenyen, Beyoğlu, 429
 Azmi, Beyrut Valisi, 393

B

Bâb-ı Âli, 57, 83, 147, 157, 159, 167, 179, 180, 186, 197, 205, 211, 231, 237, 239, 243, 247, 249, 287, 299, 303, 311, 313, 315, 341, 351, 357, 361, 379, 383, 395, 399, 405, 407, 408, 427
 Bâb-ı Fetva Daire-i Meşihat-ı İslâmiyye Mektubi Kalemî, 323
 Bâb-ı Zabtiye, 37
 Bağlarbaşı, Üsküdar, 143, 145, 185
 —Tiyatrosu, 143
 Bahar Hastalığı, piyes, 321
 Bahtiyar Âşıklar, 237
 Bakırköy, 327, 367
 Balat, İstanbul, 179, 180, 189, 333
 bale, 189
 Balkan Harbi, 377
 —mezalimi, 377
 —Treni, 423
 balo /hâne, 43, 47, 49, 103, 173, 175, 305, 437

- Bandırma, 394
- Basilo Sansoni, Avusturya vatandaşı, 79
- baskın oyunu, 46
- Başkumandanlık Vekâleti, 389, 417
- başmuzikacı, 115, 121
- Batinaj, ecnebi, 328
- Bayburt, 267, 268, 283
- bayiskob, 352
- Bayram, 27
- Bebek Kino Palas, 330
- belediye, 43, 47, 48, 89, 95, 103, 111, 113, 114, 119, 129, 131, 134, 144, 173, 235, 303, 304, 373
- Belli, Fransız, 89, 90
- Benz marka motor, 441
- Berlin, 347, 397, 417
- Beşiktaş Elaktra Sineması, 329
- Sahne-i Temsil Tiyatrosu, 329
- Şefik Tiyatrosu (Leşki Tiyatro ve Sineması), 329
- Beyânü'l-hak Risâlesi, 293
- Beyazıt Meydanı, 369
- Beykoz Kaymakamlığı, 259
- Beyler Çeşmesi Gazinosu, 333
- Beyoğlu, 55, 77, 79, 83, 85, 89, 90, 93, 95, 99, 103, 111, 113, 129, 131, 133, 137, 138, 141, 143, 145, 148, 151, 169, 175, 183, 193, 195, 199, 209, 239, 277, 278, 285, 297, 327, 355, 363, 365, 371, 415, 417, 429, 443, 444, 455
- Amerikan Sineması, 327
- Elektra Sineması, 328
- Mutasarrıfı / Mutasarrıflığı, 63, 193, 199, 277, 278, 285, 371, 403, 405
- sinemaları, 443
- Tiyatrohânesi, 105, 113, 119, 129, 149
- Beyrut, 97, 393, 413
- Vilâyeti Maârif Müdüriyeti, 413
- Beytüllahm, 347
- Bidâyet Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi, Dersaâdet, 70
- Bilâd-ı Selâse, 143, 144, 145, 221, 251
- biletsiz girmek, 447
- Binbaşı Kenan, yaver, 209
- Binbaşı Mustafa Nuri, Sevkiyât Müdürü, 441
- Binbirgece Hikâyeleri, 214
- Binnaz filmi, 435
- Boğaziçi / sahili, 43, 367
- Bonin, 175
- Bosko Tiyatrosu, Galatasaray karşısı, 79
- Boyacı Kızı, 209
- Britanya, 328
- Brunius, İsveçli film yapımcısı, 457
- Brüksel, 227
- Bulgaristan, 431
- Burhaneddin Bey, Aktör 275, 295, 399
- Bursa, 191
- Büyük Tiyatro, Kadıköy, Moda, 317
- Büyükada, 57
- Büyükdere Eski Daire Grand Sinema, 331
- Cadde-i Kebir, Beyoğlu, 429
- camî, 44, 231, 283
- canbaz / Canbâzân kulları / canbâzhâne, 29, 43, 48, 49, 119, 127
- cariye, 17
- Cavid, Cemiyet-i Rûsûmiye azâsı, 209
- Maliye Nazırı, 315
- ## C
- Cebel-i Lübnan, 293
- Cemal Bey, 191
- Cemal, Harbiye Nazırı 433
- Cemaleddin Efendi, 173
- Cerh takımı, 253
- Cevad
- Merkez Kumandanı, 415, 417, 421
- Sadrazam 173, 197, 206
- Cevdet, Adana Valisi, 394
- Ceyb-i hümayûn, 177, 209
- Ceza Kanunnâmesi, 47
- ceza-yı nakdî, 47, 48, 115, 121, 437
- cinayet sahneleri, 403

Cizye Sandığı, 31, 32

cizye-i İstanbul, 31

coğrafi sinema, 419

Concordia Tiyatrosu, 209

cumhuriyet rejimi, 205

Ç

çadır altında tiyatro oynanması, 305

Çadır Tiyatrosu, Şehzade Karakolu yanı, 332

çalgıcı / çalgı çalmak, 35, 43, 47, 65, 283, 307

çalgılı kahveler bkz., kafe konser, 307

Çamlıca, 243, 244

Çanakkale, 387, 389

Çarşamba, 333

Çengi, 27, 171

Çerkes Özdenleri, 171

Çin, 347

çocukların psikolojisi, 403

D

Dahiliye

—Mektubi Kalem, 53, 209, 229, 239, 244, 263, 268, 355

—Nezâreti, 57, 179, 185, 197, 206, 213, 221, 223, 224, 235, 237, 239, 243, 247, 249, 261, 267, 271, 277, 278, 283, 291, 293, 303, 304, 317, 319, 321, 323, 324, 349, 355, 371, 373, 375, 379, 383, 393, 394, 395, 401, 403, 405, 417, 423, 431, 441, 443, 444

—Nezâreti Kalem-i Mahsus Müdüriyeti, 319

—Vekâleti, 449

Daire-i Umûr-ı Dahiliye, 57, 167, 211, 235

dans etme, 307

Dansier, Beyoğlu, 429

Darülaceze, 235, 277, 278

Darülbeyaz, 321, 323, 324

—i Osmanî Tiyatro Kumpanyası, 323

Darü'l-hikmeti'l-İslâmiye, 323

Darü'l-hilafe, 227

Daver Ruso Efendi, 311

Davudpaşa İskeleyi, 37

Defterdar, 189

Demirhane Müdürü, piyes, 209

Demirhâne Müdürü

—oyun, 209, 249

Deniz hamamı, Kumkapı, 69, 70

Deniz Merkez Memurluğu, 297

Dersaadet / Deraliyye, 47, 48, 70, 77, 79, 83, 85, 111, 119, 120, 125, 127, 133, 143, 144, 145, 147, 148, 155, 173, 175, 183, 185, 189, 205, 209, 221, 227, 249, 251, 283, 303, 304, 306, 307, 311, 315, 365, 385, 399, 401, 411, 413, 415, 417, 421, 425, 429, 431, 447

Dersaadet

—Askeri Pasaport Merkez Müdüriyeti, 427

—Merkez Kumandanlığı, 415, 417, 421

—Merkez Kumandanlığı Sinema Atölyesi, 425

—Polis Mektebi, 411

—Tiyatrosu, 147

Devlet-i Aliyye, 43, 45, 85, 95, 97, 133, 144, 147, 148, 315

dilsiz oyunu, 43, 47, 49, 95

Dimitri, Yunan vatandaşı, 349

Direklerarası, Şehzadebaşı, 223, 247

Divan, 25, 151, 197, 205, 247

—ı Harb-i Örfi, 295, 297

—ı Hümayûn, 151

—ı Muhasebât, 137

Diyarbakır Fırka Komutanlığı, 231

doğaçlama, 229

Doktor Besim Ömer, Himaye-i Etfâl Cemiyet-i Umumiyesi Heyet-i Merkeziyesi Reisi, 443

Dolmabahçe Saray Tiyatrosu, 107

Dördüncü Ordu-yı Hümayûn Müşiriyeti, 231

Dört Karındaşlar, 160

dram, 77, 89, 143, 144

Dresden şehri, Almanya, 397

duhûliye bileti, 365, 437

Duzoğlu Agop, 83

Dünya Savaşı, Birinci, 393, 437, 455

Düyün-ı Umumiye Vâridât-ı Muhassasa İdaresi, 173

E

ecnebi oyuncular / tiyatroular, 177, 240

edebe aykırı oyunlar, 115, 121, 171, 443

Eden Tiyatrosu, 293

Edhem, 67

—Paşa, Dahiliye Nazırı, 173

—Beyefendi, Meclis-i Maliye azâsı, 209

—bin Rıza Libade Mesiresi müste'ciri, 243, 244

Edmond Brunel, 177

eğlence, 47, 95, 429, 437

ehl-i hibre, 115, 121

elçi / elçilikler, 107, 125, 277

elektrik lambası / makinesi 341, 361

elektro motor, 411

Eleni, 189

Elhamra (Yeni İspilandid), 328

Elizes, Beyoğlu, 429

Elviye-i müstakile, 293

Emârât-ı mümtâze, 45

Emeli Hanım, 189

Emin

—Müsteşar, 405

—Efendi, Beyrut Meclis-i Kebiri Reisi, 97

Emine

—İffet Hanım, 223

—İsmet Hanım, 235

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, 69, 73, 285, 293, 295, 297, 303, 317, 323, 324, 395, 399, 403, 411, 417, 441

Emrullah, Maârif Nazırı, 301

Encümen-i Mahsus-ı Meşveret, 111

Enderun, 23

—ı Hümayûn, 21, 23

—mehterleri, 29

Enver, Harbiye Nazırı / Başkumandan Vekili, 313, 315, 389, 407, 408, 417, 423

Erenköy Sineması, 330

Ermeni, 191, 232

—ce oyun, 131, 163, 64, 267

—kadınlar, 191

—Kilisesi, 363

—lisanı, 163, 164, 179

—Mektebi, Balat, 333

—tiyatrosu, 131

Ernest Mariçka, 427

Erzincan, 283

Erzurum, 383

—Valisi Vilâyeti 268, 283, 383

Esad, 394

esnaf teşkilatı, 221

Esrar-ı Harem, oyun, 227

Eşenesli, 267

Etyemez, 333

Eyüb, 189

F

Fahişenin Kızı, film, 444

Faruk Nafiz Bey, 317

Fatih, 61

faydalı sinemalar, 403

Fedakâr Çoban, 209

Feder, oyun, 249

Felek Sineması, 331

Fener, 59

—Midilli Sineması, 332

—Polis Komiserliği, 179

Ferah Tiyatrosu, 331

Ferdinand Paşa, tabib mirlivâ, 209

Ferid, Sadrazam, 247, 357, 361

—Bey, fotoğrafçı, 417

Fethi Paşa, Ticaret Nazırı, 77

Fethi, İstanbul Mebusu, 315

Fevziye Kırathânesi, 291

film makarası, 411

Filmaktiebolaget Nordstjarnan, İsveç Film Şirketi, 457

Filol, Fransız tiyatrocu, 77
 Filpola Orneçi, İtalya vatandaşı, 361
 Foti Efendi, 189
 fotoğraf, 345, 347, 351, 389
 Française, Beyoğlu, 429
 Fransa, 77, 90, 99, 183, 201, 205, 206, 287, 341
 —Sefâreti, 201, 249, 341
 Fransız / ca, 55, 77, 89, 133, 134, 141, 159, 169, 195, 201, 205, 206, 232, 239, 249, 328, 367, 379, 380
 Fransız
 —komedyen, 55
 —komîgi, 55, 239
 —Konsoloshânesi, 380
 —kuklacı, 55
 —kumpanyaları, 249
 —tiyatroular, 77
 —Tiyatro Kumpanyası, 133, 141, 169, 201
 Fransızca tiyatro, 133
 Fransuva Josef, Avusturya İmparatoru, 347
 Frederik Karl, harb gemisi, 347
 Frenk, 77
 Fuad, Dahiliye Mektubi Kalemî Mühimme Kâtibi, 209
 Fuller, Erkân-ı Harbiye Mirlivâsı, General, 429

G

Galata, 41, 95, 143, 144, 145, 175, 193, 285, 327, 329, 423
 —Amerika Tiyatrosu, 329
 —Piknik Tiyatrosu, 329
 Galatasaray, 83
 Galıçya, 415
 Ganem Efendi, 287
 Garden Bar, Beyoğlu, 429
 Gazhâne İdaresi, 137, 138
 Gazi Osman, 160
 Gedikpaşa Tiyatrosu, İstanbul, 143, 145, 179
 Gedikpaşa, 127
 Gelibolu, 389, 390
 Genç Dernekleri filmleri, 413

genel ahlaka aykırı hareketler / oyunlar, 171, 237, 243
 General Wilson, İtilaf Kuvvetleri Kumandanı, 429, 431
 Goldsmith, Avusturyalı, 393, 394, 395
 gösteri sanatları, 299
 Guatelli Paşa, Mızıka-i Hümayun Reisi, 147, 148, 149, 151
 Güllü Agop Efendi, 143, 144, 145, 153, 154, 163, 164

H

H. Ernemann Fabrikası, 397, 411
 hadis okuma, 293
 Hâfız, süvari muallimi, 209
 —Hakkı Paşa, Üçüncü Ordu Komutanı, 383
 Hakkı, Mütercim, 175
 —Sadrazam, 288
 —Beyzâde, Kolağası, 209
 —Efendi, Komik, 243, 244
 Halep Çarşısı, Beyoğlu, 355, 365
 Halıcıoğlu iskelesi, 189
 Halid Fahri Bey, Kadıköy Sultanisi muallimi, 317
 Halid Ziya, Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri, 288
 halife, 28
 Halil, Adliye Nazırı ve Şûrâ-yı Devlet Reisi, 311, 315
 —Hariciye Nazırı, 399, 407
 Hamalbaş Caddesi
 Hamdi Beyefendi
 Hamdi Efendi, 73
 Hançerli Bostan, Balat, 333
 hânende
 —müslüman, 27, 28, 29
 —zimmi, 27, 28, 29
 Harb-i Umumi, 455
 Harbiye
 —Nezâreti, 387, 417, 435, 441
 —Nezâreti Genç Dernekleri Müfettiş-i Umumiliği, 413
 —Nezâreti Kavânin ve Nizâmât Şubesi, 429, 431
 —Nezâreti Levâzım Dairesi Sevkiyât Müdüriyeti, 441

Hareket Ordusu Kumandanlığı, 271, 275

Haremlik-selamlık uygulaması, 281

Hariciye

—Dairesi, 205, 249, 287, 341

—Nezâreti, 57, 77, 95, 147, 206, 227, 249, 277, 278, 288, 341, 399, 415, 427

—Nezâreti Umûr-ı İdariye Müdüriyet-i Umumiyesi, 399, 427

—Vekâleti, 449, 457

—Vekâleti İstanbul Murahhaslığı, 455

—Vekâleti Umûr-ı Şehbenderiye ve Ticariye Müdüriyeti, 449

Harun Efendi, Polis, 179

Hasan 243, 244

—Komik, 263

Hasan Cemil, yaver, 209

Hasan Efendi, 229

—Hayalhâne Kumpanyası Müdürü, 235

—Komik, 229, 261, 263

—Tiyatrocu, 237

Hasan Hüseyin bin Süleyman, 369

Hasan Tahsin Bey, Polis Müdür-i Umumisi, 321

Hasan'ın tiyatrosu, 209

Hasköy, 37

hastaları eğlendirmek, 383

Haşim Nahid Bey, 317

Hatice Usta, Sokak, 369

hayal / ci, 25, 35, 37, 39, 43, 48, 49, 69, 70

—Çeşme Meydanı, 329

—ci Esnafı, 69, 70

—oynatmak, 35, 69

hayalbâz bkz., karagöz, 17, 18, 25, 27, 28

Haydarizâde İbrahim, Şeyhülislâm, 433

hayvanât-ı ehliye / vahşiye mürebbileri, 306

Hazi Huke, Tiyatrocu, 95

Hazine-i

—Celile, 351

—Hassa, 217, 218, 253

Hazine-i Âmire, 17, 18, 21, 23, 25

Hemşireleri Tarafından Satılan Josephine, tiyatro, 195

Heveskârân-ı Tiyatro Kulübü, Selanik, 293

heykel, 49

Hıfzı, Matbûât-ı Dahiliye Müdürü, 237, 239, 243

Hristiyan / adetleri, 179, 180, 185

Hilâf-ı memnû'iyet hareket, 304

Hilâl Bahçesi Yazlık Sineması, Fevziye Caddesi, 332

Hilâl-i Ahmer Cemiyeti, 401

Hilmi Efendi, 167

Himaye-i Etfâl Cemiyeti Heyet-i Merkeziye, 443

Hind Tiyatrosu, Şehzade, 333

Hisardibi Gazinosu, Kumkapı, 65

Hobe, Mızraklı Süvari Asâkir-i Şahane Alayı miralay, 209

Hoca Nasreddin, piyes, 295

Hoce Agop, 83

hokkabaz, 21, 37, 43, 47, 48, 49, 306, 307

Hollanda kraliçesi, 347

Humbaracı yokuşu, Beyoğlu, 417

Hüdavendigâr Vilayeti, 191, 375

Hüseyin Haşim, Posta ve Telgraf ve Telefon Nazırı, 315

Hüseyin Hilmi, Veziriazam, 373

Hüseyin, Balıkçı, 39

I - İ

İhlamur Kasrı, 435

İlâne, 85, 86, 137, 138, 401

İbrahim bin Yunus, 353

İbrahim Efendi, 267

İbrahim, Hayalci, 39

—sinemacı, 351

İdare-i Umumiye-i Dahiliye Müdüriyeti, 321

ihsân-ı hümayûn, 32

İkdam Gazetesi, 267

İki Ahbab Çavuşlar, oyun, 261

İli Babad, 201

İlyas Bey, 217

imtiyâz 111, 120, 129, 131, 133, 141, 143, 144, 145,
147, 148, 151, 163, 164, 351, 352, 353

incesaz, 37, 65

İngiliz, 183, 227, 385, 407, 408

İngiltere, 183, 227, 363, 385

—Sefârethanesi, 363

ip canbazları, 306

İpekçi Kardeşler, 411

İra, gazete, 227

irâd ve masraf tezkiresi, 31

irâde-i seniyye, 31, 32, 51, 55, 79, 85, 86, 90, 93, 95,
97, 99, 100, 105, 108, 111, 119, 125, 129, 131, 138, 145,
149, 186, 193, 195, 197, 199, 201, 203, 213, 217, 229,
239, 247, 251, 257, 288, 301, 311, 313, 315, 341, 347,
351, 357, 361, 408

İran sefiri, 107, 227

İran, 227

İris, 330

irtisam lambası, 341

İseviye, 44

İsketinih Tiyatrosu, 327

İslâm kadınları, 46, 185, 191, 259, 323, 324, 404

İslâm, 73

—adabı, 199

İsmail Tiyatrosu, 209

İsmail, Dahiliye Nazırı, 315

İstanbul, 61, 65, 67, 70, 73, 79, 95, 111, 119, 120, 125,
127, 143, 144, 145, 147, 153, 169, 175, 179, 183, 193,
205, 209, 249, 251, 277, 278, 295, 297, 306, 311, 315,
317, 327, 331, 343, 352, 379, 385, 394, 395, 399, 401,
403, 405, 411, 427, 429, 431, 443, 444, 455, 457

—Muhafızlığı, 431

—Murahaslığı, 449, 457

—Polis Müdüriyeti, 61, 65, 67, 70, 73, 179, 321,
369, 403, 444, 455

—Tiyatrosu, 119, 120

—Valiliği, 455

—Vilâyeti Defterdarlığı, 447

İstibdad ve Jöntürk, 268

İstikbal Kırâathânesi, Şehzadebaşı, 333

İsveç Sefâreti, 457

İtalya, 89, 147, 227, 357, 361, 369

—lisanı, 133

İtalyan / ca, 141, 183, 217, 327, 328, 329, 331

—tiyatrocular, 217

İtilaf Kuvvetleri, 431

İvres Karnavale, film, 444

İzmir Rûsûmat Nezâreti, 357

İzmir, 81, 213, 349, 357, 361, 373, 379, 393, 394, 395,
407

—Muhassıllığı, 81

İzzet Melih Bey, Osmanlı Milli Tiyatrosu Anonim
Şirketi kurucusu, 299

İzzet, yâver, 209

—Efendi, Adliye memuru, 69, 70

Jandarma Alay Kumandanlığı, 295, 297, 303

Jarden Pari, 328

Jean Tan, Varyete Tiyatrosu Direktörü, 257

Jean Zoiler, sinematograf, 257

Jojhan, Avusturya-Macaristan Film Kumpanyası
aktörü, 427

Josef Martin Efendi, 315

Josephine vendü par ses soeurs bkz., Hemşireleri
tarafından satılan Josephine, 195

K

Kadıköy, 185, 271, 281, 317, 323, 327, 330, 331, 443,
444

—Çifteçınar Mesiresi, 330

—Kuşdili Sineması, 330

—Mısırlı Otel, Bahçesi Sineması, 331

—Moda Apollon Sinema ve Tiyatrosu, 330

—Moda Park Sineması, 330

—Mühürdar Sineması, 330

kadın şarkıcı, 243

kadınların sahneye çıkarılması, 319

kafe / kafe şantan, 43, 47, 49, 175, 305, 307, 308, 404

kafe konser, 307, 308
 kâğıd, oyunu, 307, 308
 kahvehanelerde karagöz oynatmak, 35
 Kalem-i Teşrifat bkz., Teşrifat Kalemî, 21
 Kâmil Beyefendi, Altıncı Daire Reisi, 113
 Kâmil Paşa, Evkâf-ı Hümayûn Nazırı, 173
 Kâmil, Altıncı Daire Reisi, 113
 —Sadrazam, 186
 kanto, 189, 229, 243, 244, 285, 404
 Kantoculuğun yasaklanması, 285
 Kânûn-ı Esasî 267, 373, 433
 Karabaş, kuklacı, 21
 Karagöz, 17, 35, 37, 39, 43, 51, 63, 69, 332, 333
 —Hacıvat, 37
 Karaköy Lüks Sineması, 328
 Karamanlı, 329
 Karmen
 Kasımpaşa Anadol Sahnesi, 329
 —Esad Efendi Tiyatrosu, 329
 —Receb Efendi Tiyatrosu, 329
 Kastomonu Vilâyeti, 419
 Kaymakam Vekili, 267
 Kâzım
 Kemal Bey, 268, 447
 —Sineması, 331
 Kemal Emin Bey, Daver Paşa Sultanisi muallimi, 317
 Kemal İaşe Nazırı, 315
 Kemalbağı, Yenibahçe, 67
 Kıbrıslı Mehmed Kâmil Paşa, Sadrazam, 185
 kilise, 44, 329, 330, 332
 kinetoskob, 352
 Kocamustafapaşa Mektebi, 332
 komedi /komedyâ, 44, 77, 89, 133, 143, 144, 189, 227, 229
 komik film, 455
 konser, 173, 307, 308, 437
 Kont Zicni Paşa, itfaiye alayları kumandanı, 175
 Konya, 393

Kopenhag, 347
 koran kontino, dinamo makinesi, 357
 Kosova Vilâyeti, 53
 Kozmoğraf Sineması, 327
 köçek, 27, 28
 Körfez sahili, 367
 kral / kraliçe, 45, 227, 457
 Krokır, piyes, 249
 kukla /cı / kuklabaz, 17, 18, 21, 23, 37, 43, 47, 48, 49, 53, 55, 57, 59, 63, 239, 240, 306, 307, 333
 kumar, 79, 307, 308
 Kumkapı, 336
 —Polis Merkezi Memurluğu, 69
 —Sineması, 331
 Kur'an okuma, 293
 Kurbağalıdere Derebağı Bahçesi, Kadıköy, 271
 Kurban Bayramı, 401
 Kuşdili, 73
 Kuvâ-yı İtilafiye Karargâh-ı Umumisi, Dersaadet, 429
 Kuzguncuk Sineması, 331
 Küçük Çamlıca, 243, 244
 Küçük Eleni Hanım, 189
 küçük operalar, 77
 Küçükçekmece Kaymakamlığı, 185
 Kütahya Mutasarrıflığı, 375
 Kyriakopoulos, 327, 330, 328

L

Labrino / Labritino Apartmanı, 363
 Ladamar Familyai, piyes, 249
 Lafesendle, İtalya vatandaşı, 369
 lantermajik, 351, 352
 lâyiha, 143, 145, 193, 303, 311, 312, 385, 407, 433, 437
 Le Glon, oyun, 249
 Lear Rua, 183
 Lear, İngiltere kralı, 183
 Leblebici Horhor Operası, 213
 lehviyyât, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49
 Leo Çepiç, Avusturya vatandaşı, 363

Leon Efendi, 329
 Leon, Siroçkin, Rus, 330
 Letafet Apartmanı, 332
 Levant sinema Şirketi, İngiliz, 407
 Levant Sinematograf, 407, 408
 Libade Tiyatrosu, 243,244
 Lili Bobrovski, aktris, 427
 lira-yı Osmani, 133, 155, 177, 217, 311, 312, 351, 385
 lisan-ı Türki, 131, 143, 144, 145, 164
 loca, 114, 121,116, 122, 133, 144, 224, 263, 264, 304, 437
 Londra Sefâreti, 227
 Lord Şambellan, Serkurenâ, 227
 Louis Persoviz, Fransız Tiyatrocu, 99
 lu'biyyât, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 57, 59, 65, 67, 73, 83, 131, 141, 143, 144, 145, 154, 163, 164, 169, 171, 180, 185, 189, 205, 211, 214, 221, 223, 224, 235, 237, 243, 244, 247, 251, 259, 261, 263, 268, 277, 278, 281, 283, 291, 293, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 324, 361, 369, 375, 405, 437
 Lu'biyyât ve lehviyyât-ı umumiye komisyonu,
 Dersâadet, 47, 48
 Luigi Ardini, Beyoğlu Tiyatrosu Musiki Müdürü, 105
 Luigi Falconi, 217, 218
 L'Union, Beyoğlu, 429
 Lüksemburg Sineması, 327
 Lütfi Beyefendi, Berlin, Hükümet-i Seniyye Fahri Şehbenderi, 397

M

M. Hüsameddin, Rumeli Muhacirin-i İslâmiye Cemiyeti Merkez-i Umumisi Umumi katibi, 377
 Ma'lûlîn-i Askeriyye Muavenet Heyet-i Merkeziyesi, 433, 435
 Maârif Meclisi, 157, 159, 160, 161
 —Nezâreti, 157,183, 193, 213, 214, 299, 301, 301, 387, 389, 390, 397, 413, 419, 421, 425
 Mâbeyn-i Hümâyûn Başkitâbeti, 169, 171, 347, 359, 435
 Macid Beyefendi, Altıncı Daire-i Belediye ve Matbûât-ı

Ecnebiye Müdürü, 193, 203, 206
 Mahmud Ekrem Bey Efendi, 159
 Mahmud Şevket, Üçüncü Ordu ve Hareket Ordusu Kumandanı, Birinci Ferik, 271, 275
 Mahmud, 155
 —Hüdavendigâr Valisi, 191
 Majeste, 343
 Majestik Sineması, 328
 Majik Sineması, 327
 Makbûle, 323, 324
 Makriköy Akler Sineması, 330
 —Leşki Tiyatrosu, 330
 —Miltiyadi Efendi Gazinosu ve Sineması, 330
 Maliye Hazinesi, 51, 173, 433
 Maliye Nezâreti, 137, 138, 173, 433, 437
 —Vâridatı Umumiye Müdüriyeti, 437, 447
 Manas oğlu Sarafin Efendi, Fransız Tiyatrosu'nun Müdürü, 133
 Manas, Fransız tiyatrosu sahibi, 141
 Manisa, 393
 —Sineması, 395
 Manoli'nin gazinosu, Mersin, 349
 Marko Bocari [Markos Botsaris], Yunan, 81
 Marun Nakkaş, Beyrut Ticaret Meclisi azâsı, 97
 Matbûât İdaresi, 163, 164, 167, 229, 237, 239, 240, 243, 244, 321, 355
 Matmazel Olga, 189
 Mavroyani Bey, ayan, 315
 Mazhar, 277
 Mecidiye Nişanı, 105
 Meclis-i
 —Ahkâm-ı Adliye, 95
 —Umumi, 433
 —Vâlâ, 93, 95, 97, 99, 111, 119, 120, 122, 127, 133
 —Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye, 85
 —Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye Kavânin Dairesi, 129, 131
 Meclis-i Vükelâ, 173, 185, 193, 287, 299, 311, 313, 315, 407, 408, 433

- Meddah, 27, 28, 31, 32
- Mefruşât-ı Hümâyûn İdaresi, 253
- Mehmed, 69, 70, 369
- Usturacı, 17, 18, 37
 - IV., padişah, 24
 - Ağa, Ortaoyuncusu Karagöz, 61
 - Ali, Şehremini Vekili, 324
 - Çelebi, Usturacı, 17, 18
 - Hadi, Ticaret ve Ziraat Nazırı, 433
 - Hüsnü, Hüdavendigâr Vilâyeti, 375
 - Namık, 154
 - Nuri Efendi, 159, Bâb-ı Âli Hazine-i Evrak Odası hulefasından, 159
 - Reşad, padişah, 301, 311, 313, 408
 - Said, 254
 - Said Sadrazam, 407, 408
 - Şûrâ-yı Devlet Reisi, 221, 224
 - Şerif, Dahiliye Nazırı, 433
 - Talat, Sadrazam / Dahiliye Nazırı, 311, 313
 - Vahideddin, Padişah, 315, 433, 438
- Mehterbaşı kulları, 29
- Mekteb-i Sâneyi Sineması, 393
- Tıbbiye-i Adliye, 79
- Mektubi Kalemî, 57, 59, 65, 67, 167, 180, 205, 209, 211, 213, 214, 231, 235, 249, 259, 261, 271, 272, 275, 278, 281, 283, 341, 349, 363, 365, 371
- Memâlik-i Osmaniyye / Şahane, Mahrûse, 43, 45, 46, 173, 195, 201, 206, 304, 306, 315, 351, 352, 353, 385, 404, 407, 449
- Memduh, 70
- Dahiliye Nazırı, 57, 69, 235
- Mersin Mutasarrıflığı, 349
- Meşihat, 173, 293
- Meşrutiyet Koscala, Beyoğlu, 429
- Meşrutiyet'in ilanı, 297
- Meteor, yat, 347
- Mısır, 355
- Mihail Naum, Tiyatrocu, 85
- Mikail Paşa, nazır, 217
- Millet Tiyatrosu, 331
- Millet-i Müseviye, 179
- milli piyes, 46
- milli terbiye, 404
- Mina, Beyoğlu, 429
- Minakyan Efendi, 243, 244, 301
- Osmanlı Tiyatrosu Müdürü, 235
- Minakyan'ın tiyatrosu, 209
- Minyon Palas, 330
- Mirlivâ Ali Paşa, yaver, 209
- von Hoff Paşa, Osmanlı Genç Dernekleri Müfettiş-i Umumisi, 413
- Mirza Ali, İranî, 61
- Mislong [Missolonghi] Muharebesi, 81
- Mister Preston, 227
- Mişel Naum, 129, 133, 141
- Mişon, Hokkabaz Kâhyası, 37
- mizah, 295
- Moltke, harb gemisi, 347
- Molyo Çepic, Avusturya Devleti tebaası, 363
- monolog, 239, 240, 399
- Morning Post Gazetesi, 227
- Mösyö Adıklıçen Osmanlı Milli Tiyatrosu Anonim Şirketi kurucusu, 299
- Mösyö Alyon, 83
- Antuan, Odeon Tiyatrosu Müdürü, 287
 - Atanof, Rus, 328
 - Belli, Fransız, 89
 - Feldman, Rus, 329
 - Fever, Odeon Tiyatrosu Müdür Muavini, 287
 - Filol, Fransız tiyatrocusu, 77
 - Filpola Orneçi, İtalya tebaası, 361
 - Jamin, Fransa Devleti tebaası, 341
 - Keryan, 328
 - Leyman, 328
 - Manas, Fransız Tiyatrosu'nun Müdürü, 133
 - Piyer, İtalyan, 331
 - Salvatore Stravolo, 217

—Weinberg, İzrail oğlu, 327, 417
 mudhik oyun, 44, 45
 Mufârakat, 160
 muganni / ye, 243, 244, 307
 Muhabbette Sebat, 237
 Muhaberât-ı Umumiye Dairesi, 291, 293
 muharebe resimleri, 389
 Muharrin-i Osmaniyye, 317
 Muhâsebe-i Evvel tezkiresi, 17, 18, 21, 23
 Muhiddin, Beyoğlu Mutasarırı, 285
 Mulvenya, Beyoğlu, 429
 murâkabe, 304, 437
 Musa Kâzım, Şeyhülislâm, 311, 315, 407, 408
 Müsevî, 44, 330
 —lisanı, 180
 —milleti, 180
 Musikî Budalası, 209
 —mahalleri, 429
 Mustafa Arif Beyefendi, Nazır Vekili, 321
 Mustafa bin Mehmed Akif, Mefrûşât ve Hereke
 Fabrika-i Hümayûnu Müdürü, 254
 Mustafa Efendi, Eşenesli Vâiz, 267
 Mustafa İsmet, Genç Dernekleri Müfettiş-i Umumi
 Vekili /Erkân-ı Harbiye Kaymakamı, 413
 Mustafa Nuri, Adliye Nazırı, 433
 Mustafa Reşid, Hariciye Nazırı, 433
 Mustafa Şeref, Ticaret ve Ziraat Nazırı, 313, 315
 muzır oyunlar, 183
 muzikacı, 114, 115, 120, 121
 Müdafaa-i Milliye Cemiyeti, 387, 389, 401, 433
 müellif, 159, 160
 müfettiş, 47, 48, 237, 239, 240
 Mülâzım Reşid, yaver, 209
 Mülkiye Dairesi, 164, 221, 223, 224
 Münasebetsiz oyunlar, 169
 Münir, Dahiliye Nazırı, 180
 Müslüman kadınlar, 191, 319
 müsted'i, 43, 57, 160, 303, 304

Müze Amerikan, 329
 Müzeler Müdüriyeti, 457

N

Nafia Dairesi, 148
 —Nezâreti, 153, 154
 Nâ-mûrad, 159
 Napoli, 357
 Napolyon, 355
 Nasihat veyahud Kumar Belası, 159
 Nasreddin Hoca piyesi, 295
 Naum, tiyatrocu, 85, 93, 99, 111, 113, 137, 138, 141, 147, 148, 151
 Nazım
 —Maârif Nazırı, 315
 —Zabtiye Nazırı, 209
 —Bey, Kaymakam, 359
 —Bey, Şûrâ-yı Devlet memuru, 209
 Nazif, 291
 Nazife Yahut Fedâ-yı Hamiyet, 161
 Nazmi, 369
 Necati Bey, Darulmuallimin-i Âliye fotoğrafı muallimi, 387, 389, 390
 —Maarif Nezareti ressamı, 419
 Nemçe Sefâreti, 79
 Neşet, Mahkeme-i İstinaf azası, 209
 Nişan Efendi, 329
 Nizamname, 43, 47, 48, 113, 114, 116, 119, 120, 122, 153, 154, 155, 193, 303, 306, 307, 308, 311, 312, 313, 385, 403, 405, 407, 408
 Nuri, Şeyhülislâm, 323, 438
 Nüzhet, Maliye Nazırı, 438
 O
 Odeon Sineması / Tiyatrosu, Beyoğlu, 77, 287, 327, 365, 371, 444
 Ohannes, Hazine-i Hassa Nazırı, 253
 Olenpiya Hanım, 189
 Olga Hanım, 189

Olimpia, 328
 —Salonu, Selanik, 359
 Onbirinci Lui, 183
 opera, 77, 79, 85, 133, 134, 141, 143, 144, 148
 operektif, 411
 Ordu sineması, 421
 Ortaköy Sinema ve Tiyatrosu (Venüs), 329
 Ortaköy, 37
 ortaoyunu, 41, 43, 47, 48, 61, 65, 67, 69, 73
 Oryanto (Şark) Sineması, 327
 Osman Ağa, 323
 Osman Paşa, Serasker, 173
 Osmanbey Gazinosu (Lunapark), 328
 Osmanlı, 133, 330, 331
 —birliklerinin filmleri, 417
 —Devleti, 43, 81, 227
 —gazilerinin ihtiyaçları, 401
 —kumpanyaları, 277, 278, 331
 —lisanı, 163, 164
 —lık, 46
 —Milli Tiyatrosu Anonim Şirketi, 299
 —ordusu, 345, 387
 —Ordu-yı Hümayûnu Başkumandanlığı Vekâleti, 389, 390, 423, 427
 —Sinematograf ve Lantermajik ve Menâzır-ı Muhtelif İrâesi Şirketi, 352
 —Şirketi, 327, 332
 —tarihi, 435
 —Tiyatrosu, 153, 163, 164, 171, 223, 235, 267, 268, 283, 329
 otomatik makineler, 352
 Otuzbir Mart Vak'ası, 293
 oyun / cu, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 53, 55, 57, 59, 63, 73, 77, 79, 81, 89, 93, 95, 103, 111, 113, 114, 115, 116, 119, 120, 121, 122, 129, 131, 133, 134, 137, 141, 143, 144, 145, 151, 154, 163, 164, 167, 169, 171, 175, 177, 179, 183, 185, 189, 191, 195, 199, 201, 203, 205, 206, 209, 211, 213, 214, 217, 221, 223, 227, 229, 231, 235, 237, 239, 240, 243, 247, 249, 251, 261, 263, 267, 268, 271,

275, 277, 281, 283, 285, 293, 303, 304, 305, 307, 308, 321, 379, 438, 447

P

padişah, 25, 27, 43, 44, 85, 86, 93, 95, 97, 99, 111, 125, 129, 131, 134, 137, 138, 141, 145, 153, 169, 171, 175, 183, 191, 186, 193, 195, 197, 199, 206, 209, 213, 240, 247, 251, 257, 288, 301, 311, 313, 315, 343, 347, 351, 359, 408, 433, 435, 438
 Paksimada, Beyoğlu, 429
 Palas Sineması, 327
 panaroma, 49, 352
 panayır, 352
 pandomim / a, 63, 189, 209, 308
 Pangaltı Sinema ve Tiyatrosu, 328
 panorama / hane, 48 307
 Papa Nikola, Sicilyalı, 83
 Paris Sefâreti, 287
 Paris, 99, 195, 287
 Parisienne, Beyoğlu 429
 Paskal Hacı Agop, 189
 Paskavale Dimitri, İtalyalı, 375
 Paşakapısı, 271
 Paul Stuart, 177
 Pehlivan, Çeşme Meydanı, 329
 —lar, 332
 —Uzunçarşı, 333
 pehlivan, Vezneciler, 333
 Perdeli Köşk, 435
 Peşte Başşehbenderliği, 399
 Petro Çiçoviç, Avusturya vatandaşı, 57
 Peygamberler, 449
 Peyker Hanım, 51
 piyes, 43, 47, 48, 81, 167, 183, 193, 199, 203, 205, 206, 209, 211, 213, 214, 229, 237, 239, 243, 244, 249, 263, 304, 305, 321, 404, 449
 Polis Meclisi / dairesi, 61, 89, 90, 303, 304, 30
 Polis Müdüriyeti, Dersaadet, 304, 306, 307, 319, 323,

401, 405, 417

Polko, Beyoğlu, 429

Postdam, 347

Praveziye?, 385

prens/ prenses, 45, 191

projeksiyon tertibatı, 411

propaganda, 457

Pulur

—Mahallesi, 39

—Mehmet, 39

R

Rafail, 329

Raffaele Borghini, 217, 218

Ragıp Beyefendi, 209

Rahmi İzmir Valisi, 380, 393, 395

Raif Bey, 209

Raif Paşa, Nafia Nazırı, 173

Ramazan ayı, 35, 127, 144, 154, 235, 247, 267, 283, 327, 331, 369

—Bayramı, 401

Rasim Paşa, 323

rencide etmek, 321, 449, 455

Republique Turque Ministere Des Affaires Etrangeres
Delegation A Constantinople, 455

resim, 49, 116, 223, 224, 347, 351, 352, 353, 355, 373, 389, 394, 437

Resid, Şehremini, 363, 365

—Paşa, 209

—Paşazâde Akif, 317

Revüiyal, Beyoğlu, 429

Rıza, 35

—Serasker, 231

—Efendi, Hayalcıbaşı, 51

—Paşa, Defter-i Hakani Nazırı, 209

Rieu, Beyoğlu, 429

Rifat, Hariciye Nazırı, 287

—Sadrazam, 341

Romanya, 415

ruhsat, 35, 37, 41, 43, 46, 47, 48, 57, 59, 63, 65, 67, 77, 79, 81, 83, 85, 89, 90, 93, 95, 97, 99, 111, 115, 119, 121, 133, 134, 141, 143, 144, 145, 148, 159, 160, 161, 163, 164, 179, 180, 183, 185, 186, 193, 206, 217, 221, 223, 224, 235, 239, 240, 247, 251, 271, 304, 305, 306, 307, 308, 311, 315, 317, 341, 357, 361, 363, 375

Rum / lar, 81, 179, 180, 328, 332

—ca oyun, 81, 297

—eli Muhacirin-i İslamiye Cemiyeti, 377

—kiliseleri, 179

—mektebi, İzmir 81

—Mektebi Caddesi, Bakırköy, 185, 186

Rus / lar, 327, 328, 329, 330, 332, 333, 399

Rusinyol, 328

Rusya Sefâreti, 105

Rüsumat Nezareti, 359

S

Saadet Gazetesi, 263

sabit sinematograflar, 373

Sadabad Kasrı, 435

Sadâret, 53, 57, 77, 95, 100, 105, 108, 125, 127, 129, 131, 141, 145, 147, 148, 149, 167, 180

Sadık, 69

—yaver, 209

—Bey, 331

Sadi, Polis Müdür-i Umumisi Muavini, 444

Safa, Ticaret ve Ziraat Nazırı, 438

Sâhir Opereti, 331

Said, Maârif Nazırı, 433, 438

—mütercim, 209

—Sadrazam, 167, 301

—Efendi, 267

—Halim, Hariciye Nazırı, 205

Sako, piyes, 249

Saksonya kralı, 347

Salamon, Kuklabaz Kâhyası, 37

Salih, Bahriye Nazırı, 433, 438

Saltanat-ı Seniyye, 44, 45, 79, 85, 147, 148, 224

- Samatya Sulu Manastır Sineması, 332
- Sâmî Paşazâde Sezai Bey, 159, 160
- Samih, Konya Valisi, 393
- sanat, 221
- erbâbı, 47, 251
 - tezkiresi, 283
- Sanâyi'-i Nefise, 267
- madalyası, 257, 301, 343
- sansür, 193, 199, 201, 203, 205, 206, 213, 214, 239, 240, 251, 361
- Santral, Beyoğlu, 429
- Sineması, 328
- Sara Bernar, Fransız aktrist, 249
- Sarafin Manas, Fransız Tiyatrosu Müdürü, 133
- Saray-ı Hümayûn, 107, 108, 183, 191, 253, 351
- Saruhan Mutasarrıflığı, 395
- saz, 46
- sazende, 28
- Schwerin, 347
- Sefâret-i Sicilyateyn, Âsitâne, 83
- Selanik Beyaz Kule Terakki Bahçesi Kışlık Tiyatrosu, 264
- Selanik Bonmarşesi, 328, 411
- Cemiyet-i İslâmiyesi, 293
 - Merkez Kumandanlığı, 359
- Selanik, 293, 359
- Selim Ağa, Cabi, 32
- Semiriyoti, Şark İttihad Tiyatro ve Sinema Osmanlı Anonim Şirketi müdürü, Yunan vatandaşı, 423
- sepetçi esnafı, 41
- Serkâtib, 435
- Seyfi, Karargâh-ı Umumi İstihbarat Şubesi Müdürü, 427
- Seyirci, 115, 121
- seyyar sinematograflar, 373
- Seyyid Mehmed Salih, Hayalci Kâhyası, 37
- Sezar Borciya, 268
- Shakespeare, 183
- Sihhiye Dairesi, 435
- Sicilyateyn maslahatgüzârı, 83
- sigara kullanma, 304
- Sigmund Weinberg, sinemacı, 345, 377, 387, 417
- Silahtarağa Mesiresi, 41
- sinema ve tiyatro biletleri, 437
- sinema, 303, 306, 327, 332, 333, 345, 347, 349, 357, 361, 363, 367, 369, 371, 373, 375, 377, 379, 383, 387, 389, 393, 395, 397, 399, 403, 404, 405, 407, 415, 417, 419, 421, 423, 425, 427, 429, 431, 433, 435, 437, 441, 443, 444, 449
- lar inşa etme, 315
 - Palas, Beyoğlu, 415
 - pozitif makinesi, 397
 - tiyatrosu, 305
- sinematograf resimleri, 345
- sinematograf, 257, 264, 341, 343, 345, 347, 349, 351, 352, 353, 355, 357, 359, 363, 365, 367, 369, 371, 375, 377, 383, 411
- Sirkeci, 447
- Sisam, 293
- Sivas, 39
- Valiliği, 39
- Societe de Theatr Emperial Aziziye, 148
- Sofya Osmanlı Konsoloshânesi, 427
- Sofya, 427
- Spirit Union Tiyatrosu, Hasköy, Halıcıoğlu, Yenimahalle, 189
- Standard Gazetesi, 227
- Stettin, şehir, 347
- Stockholm, 347
- Suad Bey, 331
- Suisse, Beyoğlu, 429
- Sultan Bayezid, 149, 369
- i Veli Mahallesi, 369
- Sultan Murad, 297
- Sultaniye Çayırı, Beykoz, 259
- Suriçi, İstanbul, 95, 111, 327
- Suriye, 413
- Surnazenbaşı kulları, 29

Sursiyer, oyun, 249

Süleyman Bey, 331

Süleyman bin Ahmed, Sertabib, 369

Süleyman Sami, İstanbul Valisi, 455

Süreyya, Serkâtib, 183, 186, 193, 195, 197, 199, 201, 203, 206

Ş

Şâir, 27, 28, 29

Şam Mıntıka Kumandanlığı, 394

Şam, 393

Şanta Kler Tiyatrosu, 328

şantöz, 243, 244

Şark İttihad Sinema ve Tiyatro Osmanlı Anonim Şirketi, 311, 312, 313

Şark İttihad Tiyatro, Galata'da Roman Hanı, 423

Şark Sinematograf Şirketi, 407, 408

Şark Tiyatrosu, 331

şarkı, 43, 45, 46, 48, 49, 143, 144, 404

Şarl (Demirbaş Şarl), 12., kral, 457

Şarlo Asker, film, 455

Şef Dö Surveyans [Chef De Surveillance], 116

Şefik, 70

—Hayalciler Yığıtbaşısı, 69

—Bey, 191

Şehremaneti, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 143, 144, 145, 164, 167, 185, 197, 221, 223, 224, 235, 247, 263, 277, 291, 293, 303, 319, 323, 341, 363, 365, 369

—Hey'et-i Tahririye Müdüriyeti Tahrir Şubesi, 324

Şehremini, 333

Şehzade Mahmud Bey, 149

Şehzadebaşı, 209, 223, 224, 235, 237, 247, 261, 263, 291, 333

—Polis Merkezi, 369

Şevket Beyefendi, Jandarma Dairesi azâsı, 209

Şevket, yaver, 209

Şeyhülislamlık, 323

Şirket-i Hayriye, 367

Şişhane Apollon Sinema ve Tiyatrosu, 328

Şişli Alkazar Bahçesi, 328

Şişli Villa Sterella, 328

Şövaleri Rustik, piyes, 209

Şûrâ-yı Devlet, 137, 138, 141, 143, 144, 145, 148, 151, 153, 154, 155, 163, 164, 173, 185, 186, 197, 209, 221, 223, 224, 263, 311, 312, 313, 315, 373, 385, 405, 407, 408, 433, 438, 443

T

Tahir Beyzâde Mehmed Burhaneddin Bey, yaver, 209
tahkir, 227, 304, 306, 447, 449, 455

Tahsin

—Erzurum Valisi, 383

—Serkâtib, 51, 55, 247, 251, 257, 341, 357, 361, 367

Tahtakale, 61

Taksim Jimayaski, 328

—Küçük Varyete Tiyatrosu, 329

—Moskov Tiyatrosu, 329

—Rus Sineması, 328

Talat, Dahiliye Nazırı, 223, 303, 377, 395, 399, 407, 408, 417

taltif, 105, 173, 301, 343

tarihi konulu film, 419, 435, 449

Taşra mehterleri, 29

Tatlıkuyu, 120

tavla, oyun, 307, 308

Tavşan / lar, 27, 28

Tazminat ödenmesi, 201

te'lif, 70, 143, 144, 145, 164, 214, 319

tefevvühât, 44, 180, 191, 227, 229, 237

teftiş, 48, 167, 171, 185, 199, 203, 304

—Encümeni, 213

teganni etmek, 43, 46, 48, 49, 229, 243, 244, 307

Telgraf ve Posta Nezâreti, 341

Telikerd Tiyatrosu, Peşte, 399

temâşâ, 43, 44, 45, 46, 95, 179, 185, 193, 199, 201, 203, 205, 206, 209, 211, 213, 227, 237, 249, 251, 261, 275, 287, 293, 295, 297, 299, 304, 305, 306, 307, 321, 347, 351, 352, 363, 367, 377, 390, 404, 437, 443, 444, 447, 449

Tepebaşı, Beyoğlu, 55, 147, 149, 197, 239, 99, 277, 278, 328, 365, 429

—Anfi Sineması, 328

—Bahçesi, Beyoğlu, 55, 197, 239

—Tiyatrosu, 239, 328

Tercüman-ı Hakikat Gazetesi, 171

tercümanlar, 125

tercüme, 77, 143, 144, 145, 147, 159, 160, 164, 214, 379

Terkos suyu, 175, 235

Terziyan Efendi, 328

Tevfik, Hariciye Nazırı, 249

—Meclis-i Vükelâ'ya Memur Ayandan, 433

—Sadrazam, 438

—Şûrâ-yı Devlet Reisi, 438

tezkire, 17, 21, 25, 31, 47, 57, 59, 61, 77, 79, 83, 85, 86, 90, 93, 97, 99, 100, 103, 105, 107, 111, 113, 119, 125, 127, 129, 131, 134, 138, 141, 145, 149, 155, 157, 167, 179, 180, 186, 193, 197, 201, 203, 206, 211, 221, 224, 231, 235, 239, 247, 249, 251, 253, 275, 277, 278, 288, 293, 317, 321, 323, 324, 341, 357, 361, 363, 365, 371, 390, 399, 403, 405, 413, 417, 431, 435, 441, 444, 455

tezkire-i divan bkz., divan tezkiresi, 25

tezkire-i Hazine bkz., Hazine tezkiresi, 17, 21, 23

The Franco Estern Sinema Limited, şirket, 385

Ticaret ve Ziraat Nezâreti, 312, 407

—Ticaret Müdüriyet-i Umumiyesi, 385

Timur Bey, Kolağası, 209

tiyatro / lar, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 57, 77, 79, 81, 83, 85, 86, 89, 90, 93, 95, 97, 99, 103, 107, 108, 111, 113, 114, 115, 116, 119, 120, 121, 122, 125, 127, 129, 131, 133, 134, 137, 138, 141, 143, 144, 145, 147, 148, 149, 151, 153, 154, 155, 157, 159, 160, 161, 163, 164, 167, 169, 171, 173, 175, 177, 179, 180, 183, 185, 186, 189, 191, 193, 195, 197, 199, 201, 203, 205, 206, 209, 211, 213, 214, 217, 221, 223, 224, 227, 229, 231, 235, 237, 239, 243, 244, 247, 249, 251, 253, 257, 259, 261, 263, 264, 267, 268, 271, 272, 277, 278, 281, 283, 285, 287, 291, 293, 295, 297, 299, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 312, 313, 315, 319, 321, 323, 327, 330, 331, 332, 336, 349, 373, 399, 403, 404, 405, 423, 429, 437, 438

—Fethiye, 332

—Emperyal Aziziye, 147

—idaresi, 114, 115, 120

—lar Sermüfettişliği, 229

Tiyatro ve Musiki Sanayi-i Nefise Şirketi, 315

Tokatlı, Beyoğlu, 429

Tomruk Sokağı, Tahtakale, 61

Tophane, Beyoğlu, 83, 143, 144, 145, 341

Topkapı, 332

—Sarayı, 435, 457

Toska, oyun, 249

Tozkoparan, Beyoğlu, 147, 151

trajedi / ya, 44, 81, 143, 144

Türkçe, 129, 131, 143, 144, 145, 159, 160, 164, 231, 306, 307, 308, 352, 379

—oyunlar, 129

—tiyatro, 143

Türk-İsveç filmi, 457

Türkiye Büyük Millet Meclisi, 449

Türkiye Cumhuriyeti, 455, 457

tütün içmek, 115, 121

U

Ulu Cami, Diyarbakır, 231

Ulukışla, 393

umumi ahlak, 167, 237, 404

Unkapanı Tiyatrosu, 332

Uşak, 375

Ü

Üsküdar, 73, 143, 144, 145, 163, 164, 193, 243, 251, 271, 272, 281, 295, 297, 323, 331

—İhsaniye Sineması, 331

—Kadılığı, 323

—Mirahur İntibâh Tiyatrosu, 331

—Mutasarrıflığı, 163, 164, 271, 272

—Park Sineması, 331

—Polis Müdüriyeti 73

—Şemsi Tiyatrosu [Mirahur İntibâh Tiyatrosu], 331

Üsküp, 53

V

Vapurda Sinema Gösterimi, 367
 Varyete Tiyatrosu (Royal Sineması), 328, 365
 Vasilaki Efendi, 327
 Vatan, 268
 Veli,m Beyoğlu Mutasarrıf Vekili, 63
 Verdi Tiyatrosu, Beyoğlu, 209
 Vezneciler, Şehzadebaşı, 223, 291
 Victor Continsouza, Sinematograf, 343
 Viçin Telekyan, 160
 vidalı tiyatro, 99
 Vinter Palas, 328
 Vitalis Paşa, yaver, 209
 Viyana, 399
 vodvil, 77, 143, 144
 Von Hoff Paşa, Osmanlı Genç Dernekleri Genel Müfettişi, 413

W

Wilhelm Der Grosse, harb gemisi, 347
 Winter Palas, Beyoğlu, 429

Y

yabancı kumpanyalar, 277
 yabancı piyesler, 205
 Yahnikapan Sokağı, 369
 Yahudi, sazende, hokkabaz, 21
 —ler, 179, 180
 —lisanü, 179
 Yahya Paşa Sarayı, Gedikpaşa, 127
 Yani, Beyoğlu, 429
 Yanko Efendi, Şûrâ-yı Devlet azâsı, 173
 yasaklama, 179, 195, 201, 259, 261, 431
 Yaver Bey, Mızıkâ-yı Hümayun görevlisi, 111
 Yazlık Tiyatro, Sarāçhane, 332
 Yedikule Modern Sineması, 332
 Yeni Dünya Gazinosu, Fener, 59
 Yenikapı (Karakin) Sineması, 332

yerli kumpanyalar, 277

Yesarizade Mahmud Esad Bey, 317

Yıldız (Etoile) Sineması, 327

Yıldız Sarayı, 51, 55, 177, 183, 191, 193, 195, 199, 201, 203, 247, 251, 253, 257, 367

Yoğurtçu Çeşmesi, Kadıköy, 281

Yordon David, Beyoğlu, 429

Yunan, 81, 173, 329, 349, 423

—lı, 81, 330

Yusuf Ziya Bey, 317

Z

zâbıta sansürü, 321

zabıta, 103, 447

Zabtiye Nezâreti, 41, 61, 63, 65, 67, 119, 127, 157, 164, 167, 179, 180, 185, 199, 203, 205, 206, 209, 211, 213, 229, 237, 239, 240, 243, 244, 249, 259, 261, 271, 275, 277, 281, 355, 363, 369, 371

zabtiye, 99, 100, 115, 116, 120, 121, 122, 127, 144, 167, 179, 444

—Dairesi, 199

—Müşiriyeti, 103, 127, 143, 145

Zafer, Beyoğlu, 429

Zavallı Çocuk, 268

zenpârelik, 46

Zenub, İncesaz Kâhyası, 37

zer-i mahbûb, 28

Zeyrek, 332

Zikzak Kumpanyası, 209

Ziya, Harbiye Nazırı, 435, 438

Zühdü, Meclis-i Maliye azâsı, 209

BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ

Sadaret Tasnifi

A.DVN, 57/82	A.MKT, 10/10
A.MKT, 143/52	A.MKT.MHM, 749/10_1, 2
A.MKT.MVL, 26/33	A.MKT.NZD, 274/41
A.MKT.NZD, 404/6	A.MKT.UM, 313/94

Ali Emiri Tasnifi

AE.IV.MEHMED, 5227	AE.IV.MEHMED, 6159
AE.IV.MEHMED, 11834	AE.IV.MEHMED, 11848

Bâb-ı Âli Evrak Odası Tasnifi

BEO, 1277/95735	BEO, 1413/105935
BEO, 1957/146720	BEO, 2459/184405
BEO, 2694/201977	BEO, 3234/242476
BEO, 3298/247307	BEO, 4446/333413

Cevdet Tasnifi

C.ML, 21925	C.SM, 4558
-------------	------------

Dahiliye Tasnifi

DH.EUM.5. Şb, 41/31	DH.EUM.5.Şb, 55/10
DH.EUM.AYŞ, 2/2	DH.EUM.AYŞ, 38/53
DH.EUM.AYŞ, 76/46	DH.EUM.KADL, 7/46
DH.EUM.KADL, 9/7	DH.EUM.LVZ, 39A/35
DH.EUM.LVZ, 63/94	DH.EUM.THR, 46/4
DH.EUM.THR, 93/62	DH.EUM.THR, 67/45

DH.EUM.VRK, 27/64	DH.EUM.VRK, 28/13
DH.EUM.VRK, 28/22	DH.İ.UM, 19-15/1-49
DH.İ.UM-EK, 21/43	DH.İD, 65/2
DH.KMS, 15/5	DH.KMS, 59-2/38
DH. KMS 62/18	DH.KMS, 63/49
DH.MKT, 495/49	DH.MKT, 537/38
DH.MKT. 540/34	DH.MKT, 794/72
DH.MKT, 800/39	DH.MKT, 823/38
DH.MKT, 889/29	DH.MKT, 1635/128
DH.MKT, 1759/103	DH.MKT, 2063/110
DH.MKT, 2514/8	DH.MKT, 2645/30
DH.MKT, 2708/39	DH.MUİ, 12-3/5
DH.MUİ, 27/2	DH.MUİ, 61-1/35
DH.MUİ, 97-2/6	DH.ŞFR, 64/268
DH.ŞFR, 510/87	DH.ŞFR, 511/33
DH.ŞFR, 517/99	DH.ŞFR, 519/9
DH.ŞFR, 521/44	DH.ŞFR, 522/32
DH.ŞFR, 523/74	DH.UMVM, 117/25
DH.UMVM, 117/45	

Hariciye Nezareti Tasnifi

HR.İD, 68/59	HR.İD, 84/61
HR.İM, 48/56	HR.İM, 135/56
HR.İM, 143/94	HR.İM, 244/8

HR.MKT, 170/32

HR.MKT, 272/57

HR.SYS, 2436/18

HR.TO, 472/21

İbnülemin Tasnifi

İE.SM, 876

İE.SM, 949

İE.SM, 980

İradeler Tasnifi

İ.DH, 96/4810

İ.DH, 931/73783

İ.DH, 936/74108

İ.DH, 1127/88078

İ.DH, 1200/93908

İ.DH, 1210/94716

İ.DH, 1256/98668

İ.DH, 1264/99303

İ.DH, 1278/100523

İ.DH, 1279/100707

İ.DUİT, 17/78

İ.DUİT, 99/11

İ.DUİT, 116/19

İ.DUİT, 120/31

İ.DUİT, 120/32

İ.DUİT, 122/34

İ.DUİT, 120/24

İ.HR, 6/292

İ.HR, 12/609

İ.HR, 42/1971

İ.HR, 143/7498

İ.HR, 164/8764

İ.HR, 183/10187

İ.HUS, 111/112

İ.HUS, 122/91

İ.HUS, 143/99

İ.HUS, 167/95

İ.ML, 46/6

İ.MMS, 16/691

İ.MMS, 107/4571

İ.MVL, 90/1830

İ.MVL, 127/3335

İ.MVL, 195/5976

İ.MVL, 324/13828

İ.MVL, 430/18931

İ.MVL, 478/21655

İ.MVL, 479/21733

İ.MVL, 532/23871

İ.RSM, 6/22

İ.RSM, 28/2

İ.RSM, 30/12

İ.ŞD, 2/51

İ.ŞD, 10/505

İ.ŞD, 18/777

İ.ŞD, 113/6757

İ.TAL, 438/14

İ.TAL, 464/12

İ.TAL, 478/42

Maârif Nezareti Tasnifi

MF.MKT, 13/48

MF.MKT, 13/98

MF.MKT, 15/154

MF.MKT, 18/57

MF.MKT, 21/146

MF.MKT, 36/7

MF.MKT, 46/158

MF. MKT, 239/36

MF.MKT, 1167/59

MF.MKT, 1210/33

MF.MKT, 1210/63

MF.MKT, 1214/85

MF.MKT, 1223/24

MF.MKT, 1229/120

MF.MKT, 1230/37

MF.MKT, 1233/8

Meclis-i Vükelâ Mazbataları

MV, 3/3

Meclis-i Vâlâ Tasnifi

MVL, 191/79

Plan-Proje-Kroki Tasnifi

PLK 1107

Şura-yı Devlet Evrakı

ŞD, 2394/47	ŞD, 2866/46
ŞD, 2868/42	ŞD, 2870/50
ŞD.ML.NF, 1253/12	ŞD.MLK, 2896/39

Teftişat-ı Rumeli Evrakı

TFR.I.A, 36/3508

Topkapı Sarayı Tasnifi

TS.MA.d, 2438/34	TS.MA.d, 2438/40
TS.MA.d, 2438/211	TS.MA.d, 2438/44
TS.MA.d, 2439/55	

Yıldız Tasnifi

Y.A.HUS, 480/114	Y.EE, 15/64
Y.MTV, 233/100	Y.MTV, 302/180
Y.PRK.AZJ, 46/16	Y.PRK.DH, 9/28
Y.PRK.EŞA, 40/1	Y.PRK.HH, 19/28
Y.PRK.HH, 29/6	Y.PRK.M, 2/30
Y.PRK.MYD, 22/60	Y.PRK.UM, 16/63
Y.PRK. ZB, 3/73	Y.PRK.ZB, 11/40

Zabtiye Tasnifi

ZB, 13/75	ZB, 56/79
ZB, 67/52	ZB, 74/63
ZB, 326/79	ZB, 328/6
ZB, 374/100	ZB, 377/18
ZB, 377/58	ZB, 393/43
ZB, 395/59	ZB, 395/73
ZB, 603/2	ZB, 603/35
ZB, 621/109	ZB, 628/83
ZB, 628/91	ZB, 703/38